ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពីច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកដប៉ុន ៗ

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥000ឆ្នាំ បូជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ៗ

ផ្តល់សៀវភៅគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ ៗ

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ៗ

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ៗ

ថតស្កានដោយ
ប្អូនប្រុស ម៉ាន់ សាវ៉េត

www.5000-years.org

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលើសលប់ពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិចឆែណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ផុត លីស្រ៊ុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សាវៀង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្ថានា និងឧបាសិកា ឃុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.រ.អ)
- លោក ជឹម-ជា និងលោកស្រី រតនី ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ផែង យឿន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ារី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ: (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រ៊ុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់
ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធារនីរាជ, ចាន់ណា សុធារនិរោធ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រ៊ុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រ៊ុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រ៊ុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេរីសក់ ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ស៊ែស សុផារី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សាវ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ដុំ សារ: (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា វ៉ាន់ លុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុវណ្ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.រ.អ)

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្ដីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ
ខុទ្ទកបាឋ, ធម្មបទគាថា, ឧទាន
បឋមភាគ
៥២

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២.៥០០

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្ដល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation of the complete TRIPITAKA to Cambodian Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ បកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិកជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រៅដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំងមនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តីទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ ខិតខំព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និងប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តឫក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ The Rev. Seikyo Muchaku

ប្រធានការិយាល័យ The Rev. Eiitsu Shinohara

អ្នកចាត់ការ

The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗りこえ、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表　無着　成恭
事務局長　篠原　鋭一

世話人
松永　然道　　有馬　実成
伊藤　佳通　　渡井　奎一
杉谷　義純　　茂田　真澄
前田　利勝　　中島　教之
永　六輔

Acknowledgment

Dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community,

It is a matter of great joy that the translation into Cambodian of the Pali Tripitaka has been completed and published. The Tripitaka Commisson of the Buddhist Institute, Phnom Penh, launched the translation project in 1930 and completed the translation, after 39 years of effort, in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but will also be an important milestone in the history of publication in Cambodia.

The revival and prosperity of Buddhism in Cambodia are the ardent wish of the Japanese Buddhist community, it is in this spirit that we have completed this important project and now present the entire work to the Cambodian Buddhist community, it is a gift not only to the Buddhist community in Cambodia but also to all Cambodian people and all peace-loving people in the world.

Cambodia experienced great tragedies in modern times, and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount grief and anger, to forgive, and to start working again for world peace.

This great work is a symbol of the Japanese Buddhist community's resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and is a testimony to the friendship between our people.

With hands joined in reverence.
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE
Project Manager : The Rev. Seikyo Muchaku
Secretary General : The Rev. Eiitsu Shinohara
Management Team :
The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

ខុទ្ទកបាឋ ធម្មបទគាថា ឧទាន

បឋមភាគ

៥២

ព.ស. ២.៥០០

សុត្តន្តបិដកេ
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទកបាឋោ
បឋមោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ខុទ្ទកបាឋេ សរណគមនំ[១]

[១] ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ។ ទុតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ទុតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ ទុតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ។ តតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ តតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ តតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ។

សរណគមនំ[២] និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋេ ទសសិក្ខាបទំ

[២] បាណាតិបាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។

---

១ ម.ម. សរណត្តយំ ។ ២ ម.ម. សរណត្តយំ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋ

ភាគទី១

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។

ខុទ្ទកបាឋ សរណគមន៍

[១] ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីពឹង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹង ជាគំរប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីពឹង ជាគំរប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង ជាគំរប់ពីរដងផង ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹង ជាគំរប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីពឹង ជាគំរប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង ជាគំរប់បីដងផង ។

ចប់ សរណគមន៍ ។

ខុទ្ទកបាឋ សិក្ខាបទ ១០

[២] ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការកាន់យក នូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ។

អព្រហ្មចរិយា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ មុសាវាទា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ វិកាលភោជនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ មាលាគន្ធវិលេបនធារណមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ ឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ ជាតរូបរជតប្បដិគ្គហណា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។

ទសសិក្ខាបទំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋេ ទ្វត្តឹសាការោ

(៣) អត្ថិ ឥមស្មឹ កាយេ កេសា លោមា នខា

ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការប្រព្រឹត្តិនូវធម៌មិនប្រសើរ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការពោលនូវពាក្យកុហក ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រមាទ គឺការផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានឹងមេរ័យ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការបរិភោគនូវភោជនា-ហារក្នុងកាលខុស ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការ រាំ ច្រៀង ប្រគំនឹងការមើលល្បែងផ្សេង ៗ ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការទ្រទ្រង់ការប្រដាប់នឹងការតាក់តែងស្អិតស្អាងរាងកាយ ដោយផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូបនឹងគ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាៈជាហេតុវៀរចាកសេនាសនៈដ៏ខ្ពស់ (ហួសប្រមាណ) នឹងសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការកាន់យក នូវមាសនឹងប្រាក់ ។

ចប់ សិក្ខាបទ ១០ ។

ខុទ្ទកបាឋ អាការៈ ៣២

(៣) ក្នុងកាយនេះ មានសក់ រោម ក្រចក

ទន្តា តចោ មំសំ ន្ហារុ[១] អដ្ឋី[២] អដ្ឋិមិញ្ជំ វក្កំ ហទយំ យកនំ កិលោមកំ បិហកំ បប្ផាសំ អន្តំ អន្តគុណំ ឧទរិយំ ករីសំ បិត្តំ សេម្ហំ បុព្វោ លោហិតំ សេទោ មេទោ អស្សុ វសា ខេឡោ សិង្ឃាណិកា លសិកា មុត្តំ[៣] មត្ថកេ មត្ថលុង្គន្តិ[៤] ។

ទ្វត្តឹសាការោ និដ្ឋិតោ ។

ខុទ្ទកបាឋេ សាមណេរបញ្ហា

(៤) ឯកន្នាម កឹ សព្វេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា ។ ទ្វេ នាម កឹ[៥] នាមញ្ច រូបញ្ច ។ តីណិ នាម កឹ[៦] តិស្សោ វេទនា ។ ចត្តារិ នាម កឹ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ។ បញ្ច នាម កឹ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ។ ឆ នាម កឹ ឆ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានិ ។ សត្ត នាម កឹ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ។ អដ្ឋ នាម កឹ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ។ នវ នាម កឹ នវ សត្តាវាសា ។ ទស នាម កឹ ទសហង្គេហិ សមន្នាគតោ អរហាតិ វុច្ចតីតិ ។

សាមណេរបញ្ហា និដ្ឋិតា ។

---

១ ឱ. ម. ន្ហារុ ។ ២ . ម. អដ្ឋិ ។ ៣ ម. មុត្តំ ។ មត្ថកេ មត្ថលុង្គន្តិ បាឋោ ហោតិ ។ ៤ ឱ. ម. មត្ថលុង្គំ ។ ៥ ឱ. ឯកន្នាម ទ្វេតិ បាឋោ ទិស្សតិ ។ ៦ ឱ. ឯកន្នាម តីណីតិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

ធ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង តាប បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ប្រមាត់ ស្លេស្ម៍ ខ្ទុះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បោរ ទឹករំអិល ទឹកមូត្រ ខួរក្នុងក្បាល ។

ចប់ អាការៈ ៣២ ។

ខុទ្ទកបាឋ សាមណេរបញ្ហា

(៤) ធម្មជាតឈ្មោះតែ ១ គឺអ្វី គឺសត្វទាំងអស់ តាំងនៅដោយសារអាហារ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែពីរគឺអ្វី គឺនាមនិងរូប ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៣ គឺអ្វី គឺវេទនា ៣ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៤ គឺអ្វី គឺអរិយសច្ច ៤ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៥ គឺអ្វី គឺឧបាទានក្ខន្ធ ៥ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៦ គឺអ្វី គឺអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៧ គឺអ្វី គឺពោជ្ឈង្គ ៧ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៨ គឺអ្វី គឺអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៩ គឺអ្វី គឺសត្តាវាសៈ ៩ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ១០ គឺអ្វី គឺបុគ្គលដែលហៅថា ព្រះអរហន្ត ប្រកបដោយអង្គ ១០ ។

ចប់ សាមណេរបញ្ហា ។

(៥) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ អញ្ញតរា ទេវតា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ ជេតវនំ ឱភាសេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ សា ទេវតា ភគវន្តំ គាថាយ អជ្ឈភាសិ ។

(៦) ពហូ ទេវា មនុស្សា ច មង្គលានិ អចិន្តយុំ
អាកង្ខមានា សោត្ថានំ ព្រូហិ មង្គលមុត្តមំ ។
អសេវនា ច ពាលានំ បណ្ឌិតានញ្ច សេវនា
បូជា ច បូជនីយានំ(១) ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
បដិរូបទេសវាសោ(២) ច បុព្វេ ច កតបុញ្ញតា
អត្តសម្មាបណិធិ ច ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
ពាហុសច្ចញ្ច សិប្បញ្ច វិនយោ ច សុសិក្ខិតោ
សុភាសិតា ច យា វាចា ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

១ ខ.ម. បូជនេយ្យានំ ។ ២ ខ.ម្ម. បតិរូបទេសវាសោ ។

(៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ទេវតា ១ អង្គ កាលរាត្រីបឋមយាម កន្លងទៅហើយ មានរស្មីដ៏ល្អ ញុំាងវត្តជេតពនទាំងមូលឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទេវតានោះ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថា ។

(៦) ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយជាច្រើន ប្រាថ្នាសេចក្តីសួស្តី បាន
គិតរកមង្គលទាំងឡាយ សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវមង្គលដ៏ឧត្តម ។
(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា) ការមិនសេពគប់ពាលជនទាំង
ឡាយ ១ ការសេពគប់បណ្ឌិតជនទាំងឡាយ ១ ការបូជាចំពោះ
បុគ្គលដែលគួរបូជាទាំងឡាយ ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្តម ។

ការនៅក្នុងប្រទេស ដ៏សមគួរ ១ ភាវៈនៃបុគ្គលបានធ្វើបុណ្យទុក
ហើយក្នុងកាលមុន ១ ការដំកល់ខ្លួនប្រពៃ ១ នេះជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

ភាវៈនៃបុគ្គលបានស្តាប់ បានរៀនច្រើន ១ សិល្បៈគឺសេចក្តីឆ្លៀវ
ឆ្លាសក្នុងហត្ថកម្ម របស់អ្នកបួសនឹងគ្រហស្ថ ១ វិន័យដែលបុគ្គល
សិក្សាប្រពៃ ១ វាចាដែលបុគ្គលពោលល្អ ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្តម ។

ខុទ្ទកបាឋេ មង្គលសុត្តំ

មាតាបិតុឧបដ្ឋានំ បុត្តទារស្ស សង្គហោ
អនាកុលា ច កម្មន្តា ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
ទានញ្ច ធម្មចរិយា ច ញាតកានញ្ច សង្គហោ
អនវជ្ជានិ កម្មានិ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
អារតី វិរតី(១) បាបា មជ្ជបានា ច សញ្ញមោ
អប្បមាទោ ច ធម្មេសុ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
គារវោ ច និវាតោ ច សន្តុដ្ឋី ច កតញ្ញុតា
កាលេន ធម្មស្សវនំ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
ខន្តិ ច សោវចស្សតា សមណានញ្ច ទស្សនំ
កាលេន ធម្មសាកច្ឆា ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
តបោ ច ព្រហ្មចរិយញ្ច អរិយសច្ចានទស្សនំ
និព្វានសច្ឆិកិរិយា ច ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

---

១ ឱ. អារតិ វិរតិ ។

ខុទ្ទកបាឋ មង្គលសូត្រ

ការបំរើមាតាបិតា ១ សេចក្ដីសង្គ្រោះដល់បុត្រនឹងភរិយា ១ ការងារទាំងឡាយ ដែលមិនច្របូកច្របល់ ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្ដម ។

ការបរិច្ចាគទាន ១ ការប្រព្រឹត្តិធម៌ ១ សេចក្ដីសង្គ្រោះញាតិទាំងឡាយ ១ ការងារទាំងឡាយ ដែលមិនមានទោស ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្ដម ។

ការមិនត្រេកអរក្នុងបាបនឹងការវៀរចាកបាប ១ សេចក្ដីសង្រួមចាកការផឹកនូវទឹកស្រវឹង ១ សេចក្ដីមិនប្រមាទ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្ដម ។

សេចក្ដីគោរព ១ សេចក្ដីឱនលំទោន ១ សេចក្ដីត្រេកអរតាមមានតាមបាន ១ ភាពជាអ្នកដឹងនូវឧបការៈ ដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ ១ ការស្ដាប់នូវធម៌តាមកាល ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្ដម ។

សេចក្ដីអត់ធន់ ១ ភាវៈនៃបុគ្គលដែលគេប្រដៅបានដោយងាយ ១ ការជួបប្រទះនូវសមណៈទាំងឡាយ ១ ការសន្ទនាទៅវិញទៅមកនូវធម៌តាមកាល ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្ដម ។

សេចក្ដីព្យាយាមដុតនូវបាបធម៌ ១ ការប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ១ ការឃើញនូវអរិយសច្ចទាំងឡាយ ១ ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្ដម ។

ផុដ្ឋស្ស លោកធម្មេហិ ចិត្តំ យស្ស ន កម្បតិ
អសោកំ វិរជំ ខេមំ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
ឯតាទិសានិ កត្វាន សព្វត្ថមបរាជិតា
សព្វត្ថ សោត្ថឹ គច្ឆន្តិ តន្តេសំ មង្គលមុត្តមន្តិ(១) ។

មង្គលសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋេ រតនសុត្តំ

(៧) យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
សព្វេវ ភូតា សុមនា ភវន្តុ
អថោបិ សក្កច្ច សុណន្តុ ភាសិតំ
តស្មា ហិ ភូតា និសាមេថ សព្វេ
មេត្តំ ករោថ មានុសិយា បជាយ
ទិវា ច រត្តោ ច ហរន្តិ យេ ពលឹ
តស្មា ហិ នេ រក្ខថ អប្បមត្តា ។

១ ឱ.ម. មង្គលមុត្តមំ ។

ចិត្តនៃបុគ្គលណា ដែលលោកធម៌ទាំងឡាយ ពាល់ត្រូវហើយ មិនរំភើបញាប់ញ័រ ១ ការមិនមានសេចក្តីសោក ១ ធុលីគឺរាគៈទៅប្រាសហើយ ១ ចិត្តក្សេមក្សាន្ត ១ នេះជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ធ្វើនូវមង្គលទាំងឡាយ ប្រាកដដូច្នេះហើយ ជាអ្នកមិនចាលចាញ់ ក្នុងទីទាំងពួង តែងដល់នូវសិរីសួស្តីក្នុងទីទាំងពួង នេះជាមង្គលដ៏ឧត្តម របស់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយនោះ ។

ចប់ មង្គលសូត្រ ។

ខុទ្ទកបាឋ រតនសូត្រ

(៧) ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅឰដ៏អាកាសក្តី ដែលមកជួបជុំ ក្នុងទីនេះ ពួកភូតទាំងអស់នោះចូរមានចិត្តល្អ មួយទៀត ចូរស្តាប់នូវភាសិតដោយគោរព ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ជាភូតទាំងអស់ ចូរស្តាប់ (នូវព្រះបរិត្ត) ចូរធ្វើនូវមេត្តាចិត្តដល់ពពួកសត្វជាមនុស្សជាតិ មនុស្សទាំងឡាយណាតែងនាំបកនូវពលី ក្នុងពេលថ្ងៃ នឹងពេលយប់ ព្រោះហេតុនោះសូមអ្នកទាំងឡាយ កុំប្រហែសធ្វេស រក្សានូវមនុស្សទាំងនោះ ។

ខុទ្ទកបាឋេ រតនសុត្តំ

យំ កិញ្ចិ វិត្តំ ឥធ វា ហុរំ វា
សគ្គេសុ វា យំ រតនំ បណីតំ
ន នោ សមំ អត្ថិ តថាគតេន
ឥទម្បិ ពុទ្ធេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
ខយំ វិរាគំ អមតំ បណីតំ
យទជ្ឈគា សក្យមុនី សមាហិតោ
ន តេន ធម្មេន សមត្ថិ កិញ្ចិ
ឥទម្បិ ធម្មេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យម្ពុទ្ធសេដ្ឋោ បរិវណ្ណយី សុចឹ
សមាធិមានន្តរិកញ្ញមាហុ
សមាធិនា តេន សមោ ន វិជ្ជតិ
ឥទម្បិ ធម្មេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យេ បុគ្គលា អដ្ឋ សតំ បសដ្ឋា

ខុទ្ទកបាឋ រតនសូត្រ

ទ្រព្យណាមួយ ក្នុងលោកនេះក្តី ក្នុងលោកខាងមុខក្តី រតនវត្ថុដ៏ឧត្តមណា ក្នុងឋានសួគ៌ក្តី ទ្រព្យនឹងរតនវត្ថុទាំងនោះឯង ស្មើដោយព្រះតថាគត មិនមានឡើយ រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

ព្រះសក្យមុនី ទ្រង់មានព្រះទ័យដ៏តាំងមាំ បានត្រាស់ដឹងហើយនូវព្រះធម៌ណា ជាទីក្ស័យទៅនៃកិលេស ជាទីប្រាសចាករាគៈ ជាធម៌មិនស្លាប់ ជាធម៌ឧត្តម រតនៈនីមួយស្មើដោយព្រះធម៌នោះមិនមាន រតនៈគឺព្រះធម៌នេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

ព្រះពុទ្ធជាបុគ្គលប្រសើរ ទ្រង់សរសើរនូវសមាធិណា ថាជាធម៌ដ៏ស្អាត បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលហើយនូវសមាធិណា ថាជាធម៌ឲ្យផល ដោយលំដាប់ សមាធិឯទៀតស្មើដោយសមាធិនោះមិនមានឡើយ រតនៈគឺព្រះធម៌នេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

បុគ្គលទាំងឡាយណា ៨ពួក ដែលពួកសប្បុរស សរសើរហើយ

ចត្តារិ ឯតានិ យុគានិ ហោន្តិ
តេ ទក្ខិណេយ្យា សុគតស្ស សាវកា
ឯតេសុ ទិន្នានិ មហប្ផលានិ
ឥទម្បិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យេ សុប្បយុត្តា មនសា ទឡ្ហេន
និក្កាមិនោ គោតមសាសនម្ហិ
តេ បត្តិបត្តា អមតំ វិគយ្ហ
លទ្ធា មុធា និព្វុតឹ ភុញ្ជមានា
ឥទម្បិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យថិន្ទខីលោ បឋវឹ សិតោ សិយា
ចតុព្ភិ វាតេភិ[១] អសម្បកម្បិយោ
តថូបមំ សប្បុរិសំ វទាមិ
យោ អរិយសច្ចានិ អវេច្ច បស្សតិ

១ ខ.ប. វាតេហិ ។

រាប់ជាគូមាន ៤ គូ បុគ្គលទាំងឡាយនោះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសុគត លោកគួរដល់ទក្ខិណាទាន ទានទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ចំពោះទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទាំងឡាយនោះ ជាទានមានផលច្រើន រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា ក្នុងសាសនា នៃព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមគោតម ប្រកបត្រូវល្អហើយ មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ឥតមានសេចក្ដីប្រាថ្នាឡើយ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយនោះ ដល់ហើយនូវអរហត្តផល សម្រេចហើយនូវព្រះនិព្វានបាននូវការរលត់កិលេសដោយទទេ (ឥតមានទិញដូរឡើយ) ហើយទទួលនូវផល រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

សសរគោល ដែលគេបោះភ្ជាប់នឹងផែនដី ជារបស់មិនកំរើកញាប់ញ័រដោយខ្យល់ព្យុះ ដែលបក់មកអំពីទិសទាំង ៤ យ៉ាងណាមិញ អ្នកណាពិចារណាឃើញ នូវអរិយសច្ចទាំងឡាយ

ខុទ្ទកបាឋេ រតនសុត្តំ

ឥទម្បិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យេ អរិយសច្ចានិ វិភាវយន្តិ
គម្ភីរបញ្ញេន សុទេសិតានិ
កិញ្ចាបិ តេ ហោន្តិ ភុសប្បមត្តា (១)
ន តេ ភវំ អដ្ឋមមាទិយន្តិ (២)
ឥទម្បិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
សហាវស្ស ទស្សនសម្បទាយ
តយស្សុ ធម្មា ជហិតា ភវន្តិ
សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆិតញ្ច
សីលព្វតំ វាបិ យទត្ថិ កិញ្ចិ
ចតូហបាយេហិ ច វិប្បមុត្តោ

---

១ ម. ភុសប្បមត្តា ។ ២ ឱ· ម· អដ្ឋមំ អាទិយន្តិ ។

តថាគតហៅអ្នកនោះ ថាជាសប្បុរស (មិនញាប់ញ័រដោយលោក-ធម៌ទាំងឡាយ) ដូចសសរគោលដូច្នោះឯង រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្ដី ។

អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរិយសច្ចទាំងឡាយ ដែលព្រះតថាគត ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ សំដែងប្រពៃហើយ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ ទុកជាប្រមាទដ៏លើសលប់ក៏ដោយ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ គង់មិនកាន់យកភពជាគំរប់៨ គឺមិនកើតទៀតហួសពី ៧ ជាតិឡើយ រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្ដី ។

(សំយោជនកិលេស ៣ យ៉ាងគឺ)សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆានិងសីលព្វត-បរាមាសៈណាមួយ ធម៌ទាំងឡាយ ៣ នោះ សោតាបន្នបុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ ជាមួយនឹងទស្សនសម្បទា គឺសោតាបត្តិមគ្គមួយទៀត សោតាបន្នបុគ្គល រួចស្រឡះចាកអបាយទាំង ៤ ផង

ឆ ចាភិឋានានិ អភព្វោ កាតុំ[១]
ឥទម្បិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
កិញ្ចាបិ សោ កម្មំ ករោតិ[២] បាបកំ
កាយេន វាចាយុទ[៣] ចេតសា វា
អភព្វោ សោ តស្ស បដិច្ឆទាយ[៤]
អភព្វតា ទិដ្ឋបទស្ស វុត្តា
ឥទម្បិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
វនប្បគុម្ពេ យថា ផុស្សិតគ្គេ
គិម្ហានមាសេ បឋមស្មឹ គិម្ហេ
តថូបមំ ធម្មវរំ អទេសយិ
និព្វានគាមឹ បរមំ ហិតាយ
ឥទម្បិ ពុទ្ធេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។

---

១ ម. អភព្វកាតុំ ។ ២ ម. កម្មករោតិ ។ ៣ ឱ.ម. វាចាឧទ ។ ៤ ឱ. បដិច្ឆាទាយ ។

មិនអាចធ្វើនូវអភិដ្ឋាន[១] ទាំងឡាយ៦ផង រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។ ប្រសិនបើ សោតាបន្នបុគ្គលនោះ ធ្វើនូវបាបកម្មដោយកាយវាចា ឬដោយចិត្តក៏ដោយ (ព្រោះសេចក្ដីភ្លាំងភ្លាត់) សោតាបន្នបុគ្គលនោះ មិនដែលបិទបាំងនូវបាបកម្មនោះឡើយ ភាវៈនៃបុគ្គលមានផ្លូវនៃព្រះនិព្វានឃើញហើយ ជាបុគ្គលមិនដែលបិទបាំងបាបកម្ម ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ បានត្រាស់សំដែងហើយ រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

គុម្ពឈើក្នុងព្រៃ មានត្រយលូតលាស់ ក្នុងខាងដើមគិម្ហរដូវគឺខែក្ដៅ យ៉ាងណាមិញ ព្រះពុទ្ធ បានត្រាស់សំដែងហើយនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាធម៌អាចញុំាងសត្វទាំងឡាយ ឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វាន ដើម្បីប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ដូចជាគុម្ពឈើ មានក្នុងព្រៃ ដូច្នោះឯង រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

---

១. សំដៅយកអនន្តរិយកម្ម ៥ និងការប្រែចិត្តទៅកាន់សាសនាដទៃ ។

ខុទ្ទកបាឋេ រតនសុត្តំ

វរោ វរញ្ញូ វរទោ វរាហរោ
អនុត្តរោ ធម្មវរំ អទេសយិ
ឥទម្បិ ពុទ្ធេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
ខីណំ បុរាណំ នវំ[១] នត្ថិ សម្ភវំ
វិរត្តចិត្តាយតិកេ[២] ភវស្មឹ
តេ ខីណពីជា អវិរូឡ្ហិឆន្ទា
និព្វន្តិ ធីរា យថាយំ បទីបោ
ឥទម្បិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
តថាគតំ ទេវមនុស្សបូជិតំ
ពុទ្ធំ នមស្សាម សុវត្ថិ ហោតុ ។

---

១ ម. នវំនត្ថិ ។ ២ ឧ. វិរត្តចិត្តា អាយតិកេ ។

ខុទ្ទកបាឋ រតនសូត្រ

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរ ទ្រង់ជ្រាបនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ប្រទាននូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់នាំមកនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គប្រសើរ ឥតមានអ្នកណាមួយស្មើ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងហើយនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

កម្មចាស់ (របស់អរិយបុគ្គលណា) អស់ហើយ កម្មថ្មី រមែងមិនកើតប្រាកដ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណាមានចិត្តនឿយណាយហើយក្នុងភពតទៅ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយនោះ មានពូជអស់ហើយ មានឆន្ទៈគឺសេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងចិត្ត មិនដុះចំរើនឡើង ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា តែងរលត់ទៅ ដូចប្រទីប ដែលរលត់ទៅនេះ រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅក្នុងអាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយសូមនមស្ការនូវព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់បានត្រាស់មកហើយដូចគ្នាដែលទេវតានិងមនុស្សតែងបូជា សូមមានសិរីសួស្តី ។

យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
តថាគតំ ទេវមនុស្សបូជិតំ
ធម្មំ នមស្សាម សុវត្ថិ ហោតុ ។
យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
តថាគតំ ទេវមនុស្សបូជិតំ
សង្ឃំ នមស្សាម សុវត្ថិ ហោតុ ។

រតនសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋេ តិរោកុឌ្ឌកណ្ឌំ

(៨) មត្តាសុខបរិច្ចាគា បស្សេ ចេ វិបុលំ សុខំ
ចជេ មត្តាសុខំ ធីរោ សម្បស្សំ វិបុលំ សុខំ ។
តិរោកុឌ្ឌេសុ តិដ្ឋន្តិ សន្ធិសិង្ឃាដកេសុ ច
ទ្វារពាហាសុ តិដ្ឋន្តិ អាគន្ត្វាន សកំ ឃរំ ។

ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅក្នុងអាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយសូមនមស្ការនូវព្រះធម៌ដែលមានមកហើយដូចគ្នា ដែលមនុស្សនឹងទេវតាតែងបូជា សូមមានសិរីសួស្តី ៗ

ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅ ក្នុងអាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយ សូមនមស្ការ នូវព្រះសង្ឃ ដែលមានមកហើយដូចគ្នា ដែលទេវតានឹងមនុស្សតែងបូជា សូមមានសិរីសួស្តី ៗ

ចប់ រតនសូត្រ ។

ខុទ្ទកបាឋ តិរោកុឌ្ឌកណ្ឌ

(៨) បើបុគ្គលឃើញសុខធំទូលាយ ព្រោះលះសុខមានប្រមាណតិចចេញ អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលឃើញច្បាស់សុខធំទូលាយ គប្បីលះសុខមានប្រមាណតិចចេញ ៗ

ប្រេតទាំងឡាយ មកកាន់ផ្ទះនៃញាតិ ដោយគិតថា ផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយឈរនៅជិតខាងក្រៅជញ្ជាំងទាំងឡាយខ្លះ នាផ្លូវបែកជា ៤ នឹងផ្លូវបែកជា ៣ ទាំងឡាយខ្លះ ជិតទ្វារក្រុងនឹងទ្វារផ្ទះទាំងឡាយខ្លះ ៗ

ខុទ្ទកបាឋេ តិរោកុឌ្ឌកណ្ឌំ

បហុតេ[១] អន្នបានម្ហិ ខជ្ជភោជ្ជេ ឧបដ្ឋិតេ
ន តេសំ កោចិ សរតិ សត្តានំ កម្មបច្ចយា ។
ឯវំ ទទន្តិ ញាតីនំ យេ ហោន្តិ អនុកម្បកា
សុចឹ បណីតំ កាលេន កប្បិយំ បានភោជនំ
ឥទំ វោ ញាតិនំ ហោតុ សុខិតា ហោន្តុ ញាតយោ ។
តេ ច តត្ថ សមាគន្ត្វា ញាតិបេតា សមាគតា
បហុតេ អន្នបានម្ហិ សក្កច្ចំ អនុមោទរេ
ចិរំ ជីវន្តុ នោ ញាតី យេសំ ហេតុ លភាមសេ
អម្ហាកញ្ច កតា បូជា ទាយកា ច អនិប្ផលា
ន ហិ តត្ថ កសី អត្ថិ គោរក្ខេត្ថ ន វិជ្ជតិ
វណិជ្ជា តាទិសី នត្ថិ ហិរញ្ញេន កយោកយំ[២]

---

១ ឱ. បហូតេ ។ ២ ឱ. កយក្កយំ ។ ម. កយោកយំ ។

កាលបើបាយទឹក បង្អែមនិងចំណាប់មានគ្រប់គ្រាន់ ដែលពួកញាតិគាត់តែងទុកហើយ មិនមានញាតិណាមួយ នឹកដល់ប្រេតទាំងឡាយនោះ ព្រោះកម្មរបស់សត្វទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ ។ ញាតិទាំងឡាយណា ជាអ្នកអនុគ្រោះ ញាតិទាំងឡាយនោះ រមែងឧទ្ទិសឲ្យនូវទឹកនិងភោជនៈដ៏ម៉ត់ចត់ ដ៏ប្រសើរ ជារបស់គួរតាមកាលដល់ញាតិទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា ទាននេះ ចូរមានដល់ញាតិទាំងឡាយ សូមញាតិទាំងឡាយ បានដល់នូវសេចក្តីសុខ ។ ចំណែក ប្រេតជាញាតិ ជាអ្នកមកប្រជុំគ្នាទាំងនោះ មកជួបជុំគ្នាហើយ ក្នុងមន្ទីរឲ្យទាននោះ កាលបើបាយនិងទឹក មានល្មមគ្រាន់ក៏អនុមោទនា ដោយគោរពថា យើងទាំងឡាយ បានសម្បត្តិនេះព្រោះហេតុនៃញាតិទាំងឡាយណា សូមពួកញាតិរបស់យើងទាំងឡាយនោះ រស់នៅយឺនយូរ ការបូជាដែលញាតិទាំងឡាយធ្វើហើយដល់យើងទាំងឡាយក្តី ញាតិទាំងឡាយ ជាអ្នកឲ្យទានក្តី មិនមែនជាឥតផលឡើយ កសិកម្មក៏មិនមានក្នុងភូមិនៃប្រេតនោះ គោរក្ខកម្មក៏មិនមានក្នុងភូមិនៃប្រេតនោះ ពាណិជ្ជកម្មដែលជាហេតុបានសម្បត្តិបែបដូច្នោះក៏មិនមាន ការលក់ទិញផ្លាស់ប្តូរ ដោយប្រាក់ក៏មិនមាន

ឥតោ ទិន្នេន យាបេន្តិ បេតា កាលកតា តហឹ ។

ឧន្នតេ(១) ឧទកំ វុដ្ឋំ(២) យថា និន្នំ បវត្តតិ

ឯវមេវ ឥតោ ទិន្នំ បេតានំ ឧបកប្បតិ ។

យថា វារិវហា បូរា បរិបូរេន្តិ សាគរំ

ឯវមេវ ឥតោ ទិន្នំ បេតានំ ឧបកប្បតិ ។

អទាសិ មេ អកាសិ មេ ញាតិមិត្តា សខា ច មេ

បេតានំ ទក្ខិណំ ទជ្ជា បុព្វេ កតមនុស្សរំ ។

ន ហិ រុណ្ណំ វា សោកោ វា យាវញ្ញា(៣) បរិទេវនា

ន តំ បេតានមត្ថាយ ឯវំ តិដ្ឋន្តិ ញាតយោ ។

---

១ ឱ.ម. ឧន្នមេ ។ ២ ឱ. វុដ្ដំ ។ ៣ ឱ.ម. យាចញ្ញា ។

បុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើកាលកិរិយា លះលោកនេះទៅហើយ រមែង ញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងប្រេតវិស័យនោះ ដោយផលទាន ដែលញាតិទាំងឡាយឧទ្ទិសឲ្យហើយអំពីលោកនេះ ។ ទឹកធ្លាក់ចុះលើ ទួល រមែងហូរទៅកាន់ទីទាបដូចម្ដេចមិញ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ អំពីលោកនេះ រមែងសម្រេចផល ដល់ប្រេតទាំងឡាយ ដូច្នេះដែរ ។ ផ្លូវទឹកមានទន្លេនឹងស្ទឹងជាដើម ដ៏ពេញ រមែងញុំាងសាគរឲ្យពេញ ប្រៀបដូចម្ដេចមិញ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយអំពីលោកនេះ រមែង សម្រេចផល ដល់ប្រេតទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ ។ បុគ្គលកាល រឭកឃើញនូវឧបការគុណ ដែលលោកធ្វើទុកដល់ខ្លួន ក្នុងកាលមុនថា អ្នកនេះបានឲ្យរបស់នេះដល់អញ អ្នកនេះបានធ្វើគុណនេះ ដល់អញ ជនទាំងឡាយនោះ ជាញាតិមិត្រ ជាសំឡាញ់របស់អញដូច្នេះហើយ គួរឲ្យទក្ខិណាទាន ចំពោះប្រេតទាំងឡាយ ។ ការយំសោកសៅ នឹងការខ្សឹកខ្សួលដទៃណា មិនមានប្រយោជន៍ឡើយ ការយំជា ដើមនោះ មិនសម្រេចប្រយោជន៍ ដល់ប្រេតទាំងឡាយទេ ញាតិ ទាំងឡាយ រមែងឋិតនៅយ៉ាងនោះដដែល ឥតបានដឹងបានឮឡើយ ។

អយញ្ច ខោ ទក្ខិណា ទិន្នា សង្ឃម្ហិ សុប្បតិដ្ឋិតា

ទីឃរត្តំ ហិតាយស្ស ឋានសោ ឧបកប្បតិ ។

សោ ញាតិធម្មោ ច អយំ និទស្សិតោ

បេតានបូជា(១) ច កតា ឧឡារា

ពលញ្ច ភិក្ខូនមនុប្បទិន្នំ

តុម្ហេហិ បុញ្ញំ បសុតំ អនប្បកន្តិ(២) ។

តិរោកុឌ្ឌកណ្ឌំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋេ និធិកណ្ឌំ

(៨) និធឹ និធេតិ បុរិសោ គម្ភីរេ ឱទកន្តិកេ(៣)

អត្ថេ កិច្ចេ សមុប្បន្នេ អត្ថាយ មេ ភវិស្សតិ

រាជតោ វា ទុរុត្តស្ស ចោរតោ បីឡិតស្ស វា

ឥណស្ស វា បមោក្ខាយ ទុព្ភិក្ខេ អាបទាសុ វា

---

១ ឱ. បេតានំ បូជា ។ ២ ឱ. អនប្បកំ ។ ៣ ឱ. ឧទកន្តិកេ ។ អដ្ឋកថាយំ ឦទិសោយេវ ហោតិ ។

លុះតែទក្ខិណាទាននេះ ដែលបុគ្គលបានឲ្យហើយ ដំកល់ទុកប្រពៃ ហើយ ក្នុងសង្ឃ ទើបសម្រេចផលដោយស្រួល ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ប្រេតនោះ អស់កាលជាអង្វែង ។ ញាតិធម៌នោះឈ្មោះថា មហាបវិត្រ បានសំដែងជាបែបយ៉ាងហើយ ការបូជាដ៏ថ្លៃថ្លា ចំពោះប្រេតទាំងឡាយ ឈ្មោះថា បានធ្វើហើយផង កំលាំងកាយ នៃភិក្ខុទាំងឡាយ ឈ្មោះថា បានបំពេញឲ្យហើយផង បុណ្យឈ្មោះ ថា បានសន្សំទុក មិនមែនតិចឡើយផង ។

ចប់ តិរោកុឌ្ឌកណ្ឌ ។

ខុទ្ទកបាឋ និធិកណ្ឌ

(៩) បុរសកប់កំណប់ទ្រព្យទុកក្នុងទីជ្រៅ ជាទីបំផុតនៃទឹក ដោយគិត ថា កាលបើកិច្ច ដែលត្រូវការកើតឡើងហើយ ទ្រព្យនេះនឹងបានជាប្រយោជន៍ ដល់អាត្មាអញ ដែលត្រូវពួកបច្ចាមិត្រពោលបង្កាច់នឹងបានដោះ ខ្លួនចេញពីស្តេច ឬ ត្រូវចោរបៀតបៀននឹងបានដោះខ្លួនចេញពីចោរនឹង បានដោះបំណុល ឬ ក្នុងពេលទុរ្ភិក្ស ឬ ក៏ក្នុងកាលអន្តរាយទាំងឡាយ

ឯតទត្ថាយ លោកស្មឹ និធិ នាម និធីយតិ ។

តាវស្សុ និហិតោ សន្តោ គម្ភីរេ ឱទកន្តិកេ

ន សព្វោ សព្វទាយេវ[១] តស្ស តំ ឧបកប្បតិ

និធិ វា ឋានា ចវតិ សញ្ញា វាស្ស វិមុយ្ហតិ

នាគា វា អបនាមេន្តិ យក្ខា វាបិ ហរន្តិ នំ

អប្បិយា វាបិ ទាយាទា ឧទ្ធរន្តិ អបស្សតោ

យទា បុញ្ញក្ខយោ ហោតិ សព្វមេតំ វិនស្សតិ ។

យស្ស ទានេន សីលេន សញ្ញមេន[២] ទមេន ច

និធិ សុនិហិតោ ហោតិ ឥត្ថិយា បុរិសស្ស វា

ចេតិយម្ហិ ច[៣] សង្ឃេ វា បុគ្គលេ អតិថីសុ វា

មាតរិ បិតរិ វាបិ[៤] អថោ ជេដ្ឋម្ហិ ភាតរិ

ឯសោ និធិ សុនិហិតោ អជេយ្យោ អនុគាមិកោ

បហាយ គមនីយេសុ ឯតំ អាទាយ គច្ឆតិ

---

១ ឱ.ម. ឯវ ។ ២ ឱ.ម. សំយមេន ។ ៣ ឱ. វ ។ ៤ ម. ចាបិ ។

ធម្មតាកំណប់ដែលគេកប់ទុកក្នុងលោក ដើម្បីប្រយោជន៍នេះឯង ៗ កំណប់ដែលបុគ្គលកប់ ក្នុងទីជ្រៅ មានទីបំផុតទល់នឹងទឹក ដល់ម្ល៉ោះ កំណប់ទ្រព្យទាំងអស់នោះ ក៏មិនសម្រេចដល់បុគ្គលនោះសព្វកាលទេ ដ្បិតថា កំណប់ទ្រព្យ រមែងឃ្លាតទៅចាកទីខ្លះ សេចក្ដីចំណាំរបស់បុគ្គលនោះ រមែងវង្វេងទៅខ្លះ នាគទាំងឡាយ រមែងនាំផ្លាញទៅខ្លះ ពុំនោះសោត ពួកយក្សនាំយកទ្រព្យនោះទៅខ្លះ អ្នកទទួលមត៌កដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ រមែងគាស់យកនូវកំណប់ទ្រព្យនោះ កាលខ្លួនមិនបានឃើញខ្លះ ខ្លួនអស់បុណ្យទៅវេលាណា កំណប់ទ្រព្យទាំងអស់នោះ រមែងវិនាសបាត់បង់ទៅក្នុងវេលានោះ ៗ កំណប់ទ្រព្យដែលស្ត្រី ឬ បុរសណា បានកប់ទុកល្អហើយដោយទាន សីល ដោយការសង្រួម និងដោយការទូន្មានខ្លួន ក្នុងចេតិយ ឬក្នុងសង្ឃ ឬក្នុងបុគ្គល ឬក្នុងពួកភ្ញៀវ ឬមួយក្នុងមាតា ក្នុងបិតា ឬថា ក្នុងបងប្រុស-ស្រីដែលជាច្បង កំណប់ទ្រព្យនុ៎ះ ចាត់ជាកំណប់ទ្រព្យដែលកប់ទុកប្រពៃហើយនរណា ៗ មិនគប្បីផ្លាញបានជាកំណប់ទ្រព្យ ដែលជាប់តាមខ្លួនទៅ កាលភោគៈទាំងឡាយដែលខ្លួនត្រូវលះបង់ហើយទៅ ខ្លួនរមែងកាន់នូវយកកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះទៅ

ខុទ្ទកបាឋេ និធិកណ្ឌំ

អសាធារណមញ្ញេសំ អចោរហារណោ(១) និធិ ។

កយិរាថ ធីរោ បុញ្ញានិ យោ និធិ អនុគាមិកោ

ឯស ទេវមនុស្សានំ សព្វកាមទទោ និធិ

យំ យំ ទេវាភិបត្ថេន្តិ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

សុវណ្ណតា សុស្សរតា សុសណ្ឋានំ សុរូបតា

អាធិបច្ចំ(២) បរិវារោ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

បទេសរជ្ជំ ឥស្សរិយំ ចក្កវត្តិសុខំ បិយំ

ទេវរជ្ជម្បិ ទិព្វេសុ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

មានុស្សិកា ច សម្បត្តិ ទេវលោកេ ច យា រតិ

យា ច និព្វានសម្បត្តិ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

មិត្តសម្បទមាគម្ម យោនិសោ វេ បយុញ្ជតោ

វិជ្ជាវិមុត្តិវសីភាវោ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

---

១ ឱ.ម. អចោរាហរណោ ។ ២ ឱ.ម. អធិបច្ចំ ។

ខុទ្ទកបាឋ និធិកណ្ឌ

កំណាប់ទ្រព្យគឺបុណ្យ មិនទូទៅ ដល់ពួកជនដទៃ ជារបស់ដែលចោរលួចទៅមិនបាន ។ កំណាប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យណា ជាប់តាមខ្លួនទៅបាន អ្នកប្រាជ្ញ គួរធ្វើនូវកំណាប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនោះ កំណាប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះ ឲ្យនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ពួកទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ប្រាថ្នាណាស់នូវផលណា ៗ ផលទាំងពួងនោះ ៗ រមែងបានដោយកំណាប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ ភាពជាអ្នកមានសម្បុរផូរផង់ មានសំឡេងពីរោះ ទ្រង់ទ្រាយល្អ រូបល្អ ជាអធិបតី មានយសបរិវារ ផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណាប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ ភាពជាស្តេចប្រទេសរាជ ឥស្សរិយយស សេចក្តីសុខរបស់ស្តេចចក្រពត្តិជាទីស្រឡាញ់ ភាពជាស្តេចនៃទេវតា ក្នុងទេពនិកាយទាំងឡាយ ផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណាប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ សម្បត្តិជារបស់មនុស្សណាផង សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងទេវលោកណាផង សម្បត្តិគឺព្រះនិព្វានណាផង សម្បត្តិទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណាប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ ភាពនៃបុគ្គលកាលអាស្រ័យមិត្តសម្បទា បើប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដោយឧបាយដែលត្រូវ ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងវិជ្ជានិងវិមុត្តិ ឥដ្ឋផលទាំងអស់ បានដោយកំណាប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនោះ ។

បដិសម្ភិទា វិមោក្ខា[១] ច យា ច សាវកបារមី
បច្ចេកពោធិ ពុទ្ធភូមិ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។
ឯវំ មហិទ្ធិកា[២] ឯសា យទិទំ បុញ្ញសម្បទា
តស្មា ធីរា បសំសន្តិ បណ្ឌិតា កតបុញ្ញតន្តិ ។

និធិកណ្ឌំ[៣] និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋេ ករណីយមេត្តសុត្តំ

(១០) ករណីយមត្ថកុសលេន យន្តំ សន្តំ បទំ អភិសមេច្ច

សក្កោ ឧជូ ច សុហុជូ ច សុវចោ ចស្ស មុទុ អនតិមានី

សន្តុស្សកោ ច សុភរោ ច អប្បកិច្ចោ ច សល្លហុកវុត្តិ

សន្តិន្ទ្រិយោ ច និបកោ ច អប្បគព្ភោ កុលេសុ អននុគិទ្ធោ

ន ច ខុទ្ទំ សមាចរេ[៤] កិញ្ចិ យេន វិញ្ញូ បរេ ឧបវទេយ្យុំ

---

១ ម. វិមោក្ខា ។ ២ ម. មហិទ្ធិកា ។ ៣ ឱ.ម. និធិកណ្ឌសុត្តំ ។ ៤ ឱ.ម. ន ច ខុទ្ទមាចរេ ។

បដិសម្ភិទា វិមោក្ខ សាវកបារមីញាណ បច្ចេកពោធិញាណនិងពុទ្ធ-ភូមិណា ៗ ឥដ្ឋផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណាប់ទ្រព្យគឺបុណ្យ
+
នុ៎ះ ៗ បុញ្ញសម្បទានេះ ឲ្យសំរេចប្រយោជន៍ដ៏ធំ ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាធីរជន ទើបសរសើរ នូវភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកមានបុណ្យធ្វើទុកហើយ ។

ចប់ និធិកណ្ឌសូត្រ ។

ខុទ្ទកបាឋ ករណីយមេត្តសូត្រ

(១០) កិច្ចណា (ដែលព្រះអរិយៈ) បានត្រាស់ដឹងនូវបទដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ គឺព្រះនិព្វាន (បានធ្វើហើយ) កិច្ចនោះ កុលបុត្រអ្នកឈ្លាស ក្នុងប្រយោជន៍គួរធ្វើ (កុលបុត្រនោះ) ជាអ្នកអាចហ៊ានផង ត្រង់ដោយកាយនិងវាចាផង ត្រង់ល្អដោយចិត្តផង គេប្រដៅងាយផង មានសុភាពទន់ភ្លន់ផង មិនមានមានះដ៏ក្រៃលែងផង សន្តោសផង គេចិញ្ចឹមងាយផង មានកិច្ចធុរៈតិចផង ប្រព្រឹត្តស្រាលព្រម (មានបរិក្ខារតិច) ផង មានឥន្ទ្រិយស្រគត់ស្រគំផង មានប្រាជ្ញាចាស់ផង មិនឃ្នើសឃ្នងផង មិនជាប់ជំពាក់ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយផង វិញ្ញូជនទាំងឡាយ គួរតិះដៀលជនទាំងឡាយដទៃ ដោយកម្មណា មិនគួរប្រព្រឹត្តធ្វើ នូវកម្មនោះ ដែលជាកម្មលាមក សូម្បីតិចតួច

ខុទ្ទកបាឋេ មេត្តសុត្រ

សុខិនោ វា ខេមិនោ ហោន្តុ សព្វេ សត្តា ភវន្តុ សុខិតត្តា

យេ កេចិ បាណភូតត្ថិ តសា វា ថាវរា វា[១] អនវសេសា

ទីឃា វា យេ មហន្តា វា[២] មជ្ឈិមា រស្សកា អណុកថូលា

ទិដ្ឋា វា យេ ច អទិដ្ឋា យេ ច ទូរេ វសន្តិ អវិទូរេ

ភូតា វា សម្ភវេសី វា សព្វេ សត្តា ភវន្តុ សុខិតត្តា ។

ន បរោ បរំ និកុព្វេថ នាតិមញ្ញេថ កត្ថចិ[៣] នំ កិញ្ចិ[៤]

ព្យារោសនា បដិឃសញ្ញា នាញ្ញមញ្ញស្ស ទុក្ខមិច្ឆេយ្យ ។

មាតា យថា និយំ បុត្តំ អាយុសា ឯកបុត្តមនុរក្ខេ
ឯវម្បិ សព្វភូតេសុ មានសម្ភាវយេ អបរិមាណំ ។

---

១ ម. វ ។ ២ វាសទ្ទោ នត្ថិ ។ ៣ ម. កត្ថច ន ។ ៤ ឧ. កញ្ចិ ។

ខុទ្ទកបាឋ មេត្តសូត្រ

(ហើយគួរផ្សាយមេត្តាចិត្ត ចំពោះពពួកសត្វថា) សត្វទាំងឡាយ ទាំងពួង សូមឲ្យមានសេចក្ដីសុខ ឲ្យមានសេចក្ដីក្សេម ឲ្យមានខ្លួន ដល់នូវសេចក្ដីសុខចុះសត្វមានជីវិតទាំងឡាយណាមួយឥតមានសេស សល់ ទោះសត្វមានសេចក្ដីតក់ស្លុត គឺនៅមានតណ្ហាក្ដី មាំមួនគឺឥត មានតណ្ហាក្ដី សត្វទាំងឡាយណា មានកាយវែងក្ដី ធំក្ដី មានកាយ យ៉ាងកណ្ដាលក្ដី ខ្លីក្ដី មានកាយស្គម ឬ ធាត់ក្ដី សត្វទាំងឡាយ ណា ដែលយើងឃើញហើយក្ដី មិនឃើញហើយក្ដី សត្វទាំង ឡាយណា នៅក្នុងទីឆ្ងាយក្ដី ក្នុងទីជិតក្ដី ដែលកើតរួចមកហើយក្ដី ដែលកំពុងស្វែងរកទីកើតក្ដី សត្វទាំងអស់ (នោះ) ចូរមានខ្លួនជាសុខ ចុះ ។ សត្វដទៃមិនគួរកំហែងបៀតបៀននូវសត្វដទៃឡើយ មិនគួរ មើលងាយគេតិចតួចក្នុងទីណាមួយឡើយ មិនគួរប្រាថ្នានូវសេចក្ដីទុក្ខ ដល់គ្នានឹងគ្នា ព្រោះសេចក្ដីក្រេវក្រោធនឹងសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ ក្នុង ចិត្តឡើយ ។ មាតាថ្នមរក្សាបុត្រដែលកើតអំពីខ្លួន ជាកូនតែមួយដោយ អាយុ (ស្មើដោយជីវិត) យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលគួរចំរើនមេត្តាចិត្ត មិនមានប្រមាណ ចំពោះសត្វទាំងឡាយទាំងពួង យ៉ាងនោះឯង ។

មេត្តញ្ច សព្វលោកស្មិំ មានសម្ភាវយេ អបរិមាណំ

ឧទ្ធំ អធោ ច តិរិយញ្ច អសម្ពាធំ អវេរំ អសបត្តំ[១] ។

តិដ្ឋញ្ចរំ និសិន្នោ វា សយានោ វា យាវតស្ស វិគតមិទ្ធោ

ឯតំ សតិំ អធិដ្ឋេយ្យ ព្រហ្មមេតំ វិហារំ ឥធមាហុ[២] ។

ទិដ្ឋិញ្ច អនុបគម្ម សីលវា ទស្សនេន សម្បន្នោ

កាមេសុ វិនេយ្យ[៣] គេធំ ន ហិ ជាតុគព្ភសេយ្យំ បុនរេតីតិ ។

មេត្តសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋោ សមត្តោ[៤] ។

---

១ ម. អវេរមសបត្តំ ។ ២ ម. វិហារមិធមាហុ ។ ៣ ម. វិនយ ។ ៤ ឱ.ម. ខុទ្ទកបាឋប្បករណំ និដ្ឋិតំ ។

បុគ្គលគួរចំរើនមេត្តាចិត្ត មិនមានប្រមាណ ជាធម៌មិនចង្អៀត មិនមានពៀរ មិនមានសត្រូវ ទៅក្នុងលោកទាំងអស់ គឺក្នុងទិសខាងលើផង ខាងក្រោមផង ខាងទទឹងគឺត្រង់កណ្តាលផង ។ (បុគ្គលអ្នកចំរើនមេត្តាចិត្តនោះ) ទោះឈរក្តី ដើរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី ជាអ្នកមានសេចក្តីងោកងក់ ទៅប្រាសហើយ គឺជាអ្នកមិនដេកលក់ អស់កាលត្រឹមណា គួរដំកល់នូវសតិនោះ អស់កាលត្រឹមនោះ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវកិរិយានុ៎ះថាជាព្រហ្មវិហារ ក្នុងសាសនានេះ ។ (បុគ្គលដែលមានមេត្តាព្រហ្មវិហារ) មិនជាប់នឹងទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសីល ប្រកបដោយទស្សនសម្បត្តិ គឺសោតាបត្តិមគ្គ (តទៅទៀត) បន្ទោបង់នូវសេចក្តីជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយហើយ រមែងមិនមកកាន់គព្ភសេយ្យាទៀតឡើយ ។

ចប់ មេត្តសូត្រ ។

ចប់ ខុទ្ទកបាឋ ។

សុត្តន្តបិដកេ
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

(១១) មនោបុព្វង្គមា ធម្មា មនោសេដ្ឋា មនោមយា
មនសា ចេ បទុដ្ឋេន ភាសតិ វា ករោតិ វា
តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ ចក្កំវ វហតោ បទំ ។
មនោបុព្វង្គមា ធម្មា មនោសេដ្ឋា មនោមយា
មនសា ចេ បសន្នេន ភាសតិ វា ករោតិ វា
តតោ នំ សុខមន្វេតិ ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ អជិនិ[១] មំ អហាសិ មេ
យេ ច[២] តំ ឧបនយ្ហន្តិ វេរំ តេសំ ន សម្មតិ ។
អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ អជិនិ មំ អហាសិ មេ

១ ម. អជីនំ ។ ២ ឱ. បសេ្វា នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទគាថា

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។

(១១) ធម៌ទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរបំផុត (មានចិត្តជាធំ) សម្រេចអំពីចិត្ត បើបុគ្គលមានចិត្តត្រូវទោស(១) ប្រទូស្តហើយ ពោលក្តី ធ្វើក្តី (នូវទុច្ចរិត) ព្រោះទុច្ចរិតទាំងនោះ ទុក្ខ រមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះទៅ ដូចកង់រទេះវិលតាមជាន់ជើងគោដែលកំពុងអូសទៅ ។

ធម៌ទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរបំផុត សម្រេចអំពីចិត្ត បើបុគ្គលមានចិត្តជ្រះថ្លា(២) ហើយ ពោលក្តី ធ្វើក្តី (នូវសុចរិត) ព្រោះសុចរិតទាំងនោះ សុខរមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះទៅ ដូចស្រមោលអន្ទោលតាមប្រាណ ។

អ្នកឯណោះ បានជេរអញ អ្នកឯណោះ បានវាយអញ អ្នកឯណោះ បានផ្ចាញ់អញ អ្នកឯណោះ បានលួចយកទ្រព្យរបស់អញទៅហើយ បើអ្នកណា ចងសេចក្តីក្រោធបែបនោះទុក (ដូច្នេះ) ពៀររបស់អ្នកនោះ មិនរម្ងាប់ឡើយ ។

អ្នកឯណោះ បានជេរអញ អ្នកឯណោះ បានវាយអញ អ្នកឯណោះ បានផ្ចាញ់អញ អ្នកឯណោះ បានលួចយកទ្រព្យរបស់អញទៅហើយ

---

១ ធម៌ជាទោស ឬជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តមានអភិជ្ឈាជាដើម ដែលចូលមកធ្វើចិត្តឲ្យវិការ ។

២ ជ្រះថ្លាដោយគុណមានអនភិជ្ឈាជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

យេ ច តំ នុបនយ្ហន្តិ[១] វេរំ តេសូបសម្មតិ ។

ន ហិ វេរេន វេរានិ សម្មន្តីធ កុទាចនំ

អវេរេន ច សម្មន្តិ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ ។

បរេ ច ន[២] វិជានន្តិ មយមេត្ថ យមាមសេ[៣]

យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ តតោ សម្មន្តិ មេធគា ។

សុភានុបស្សឹ វិហរន្តំ ឥន្ទ្រិយេសុ អសំវុតំ

ភោជនម្ហិ អមត្តញ្ញុំ កុសីតំ ហីនវីរិយំ

តំ វេ បសហតី មារោ វាតោ រុក្ខំវ ទុព្វលំ ។

អសុភានុបស្សឹ វិហរន្តំ ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតំ

ភោជនម្ហិ ច មត្តញ្ញុំ សទ្ធំ អារទ្ធវីរិយំ

តំ វេ នប្បសហតី[៤] មារោ វាតោ សេលំវ បព្វតំ ។

---

១ ឱ. ម. នុបនយ្ហន្តិ ។ ២ ម. នប ។ ៣ ឱ. ម. យមាមសេ ។ ៤ ម. ឱ. បសហតិ ។

បើអ្នកណា មិនចងសេចក្ដីក្រោធបែបនោះទុក (ដូច្នេះ)ពៀររបស់អ្នកនោះទើបរម្ងាប់បាន ។ ពិតមែន តាំងពីកាលណាមក ក្នុងលោកនេះ ពៀរទាំងឡាយ មិនរម្ងាប់ ដោយពៀរឡើយ ពៀរទាំងឡាយតែងរម្ងាប់ ដោយមិនមានពៀរ នេះជាបវេណីធម៌ ។ ជនទាំងឡាយដទៃ (ក្រៅអំពីបណ្ឌិត) តែងមិនដឹងខ្លួនថា យើងទាំងឡាយនឹងវិនាសក្នុងកណ្ដាលនៃពួកនេះ ដូច្នេះឡើយ ចំណែកជនទាំងឡាយណា ក្នុងពួកនេះ ដឹងខ្លួនថា យើងទាំងឡាយ នឹងវិនាសក្នុងកណ្ដាលនៃពួកនេះ ដូច្នេះ ការឈ្លោះប្រកែកទាំងឡាយ រមែងរម្ងាប់អំពីជនទាំងឡាយនោះ ។

បុគ្គលដែលយល់ឃើញនូវអារម្មណ៍ថាល្អ មិនសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមថយ កិលេសមារ រមែងគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះឯង ដូចខ្យល់ដែលគ្របសង្កត់ដើមឈើទុព្វលដូច្នោះ ។ ឯបុគ្គល ដែលយល់ឃើញនូវអារម្មណ៍ថាមិនល្អ សង្រួមប្រពៃក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដឹងប្រមាណក្នុងភោជន មានសទ្ធា ប្រារព្ធព្យាយាម កិលេសមារតែងគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះមិនបាន ដូចខ្យល់គ្របសង្កត់ថ្មភ្នំតាន់មិនបានដូច្នោះ ។

ធម្មបទគាថាយ បឋមោ យមកវគ្គោ

អនិក្កសាវោ កាសាវំ យោ វត្ថំ បរិទហេស្សតិ
អបេតោ ទមសច្ចេន ន សោ កាសាវមរហតិ ។
យោ ច វន្តកសាវស្ស សីលេសុ សុសមាហិតោ
ឧបេតោ ទមសច្ចេន ស វេ កាសាវមរហតិ ។
អសារេ សារមតិនោ សារេ ចាសារទស្សិនោ
តេ សារំ នាធិគច្ឆន្តិ មិច្ឆាសង្កប្បគោចរា ។
សារញ្ច សារតោ ញត្វា អសារញ្ច អសារតោ
តេ សារំ អធិគច្ឆន្តិ សម្មាសង្កប្បគោចរា ។
យថា អគារំ ទុច្ឆន្នំ វុដ្ឋី(១)សមតិវិជ្ឈតិ
ឯវំ អភាវិតំ ចិត្តំ រាគោ សមតិវិជ្ឈតិ ។

---
១ ឱ. វុដ្ឋិ ។

ធម្មបទគាថា យមកវគ្គ ទី ១

អ្នកណា នៅមានទឹកចត់គឺរាគាទិក្កិលេស (ក្នុងសន្តាន) ជាអ្នកបោះបង់ការទូន្មាន នូវឥន្ទ្រិយនិងសច្ចៈ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ អ្នកនោះមិនគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈឡើយ ។ លុះតែអ្នកណា មានទឹកចត់គឺរាគាទិក្កិលេស ខ្ជាក់ចោលអស់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តដម្កល់មាំ ក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីល ប្រកបដោយការទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយនិងសច្ចៈ អ្នកនោះឯង ទើបគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈបាន ។

ជនទាំងឡាយ ដែលយល់ឃើញ ក្នុងធម៌មានខ្លឹម ថាជាធម៌មិនមានខ្លឹមផង ជាអ្នកមានតម្រិះខុសជាអារម្មណ៍ រមែងមិនបាននូវធម៌ដែលមានខ្លឹមឡើយ ។ ជនទាំងឡាយ ដែលយល់ឃើញ នូវធម៌មានខ្លឹម ថាជាធម៌មានខ្លឹមផង យល់ឃើញ នូវធម៌គ្មានខ្លឹម ថាជាធម៌គ្មានខ្លឹមផង ជាអ្នកមានតម្រិះត្រូវ ជាអារម្មណ៍ រមែងបាននូវធម៌ដែលមានខ្លឹម ។

ផ្ទះដែលប្រក់ខ្ជីខ្ជាហើយ ដំណក់ទឹកភ្លៀង រមែងលេចរហូតយ៉ាងណាមិញ ចិត្តដែលបុគ្គលមិនបានអប់រំទុកហើយ រាគៈរមែងចាក់ដោតយ៉ាងនោះឯង ។

យថា អគារំ សុឆន្នំ វុដ្ឋី ន សមតិវិជ្ឈតិ

ឯវំ សុភាវិតំ ចិត្តំ រាគោ ន សមតិវិជ្ឈតិ ។

ឥធ សោចតិ បេច្ច សោចតិ បាបការី ឧភយត្ថ សោចតិ

សោ សោចតិ សោ វិហញ្ញតិ ទិស្វា កម្មកិលិដ្ឋមត្តនោ ។

ឥធ មោទតិ បេច្ច មោទតិ កតបុញ្ញោ ឧភយត្ថ មោទតិ

សោ មោទតិ សោ បមោទតិ ទិស្វា កម្មវិសុទ្ធិមត្តនោ ។

ឥធ តប្បតិ បេច្ច តប្បតិ បាបការី ឧភយត្ថ តប្បតិ

បាបំ មេ កតន្តិ តប្បតិ ភិយ្យោ តប្បតិ ទុគ្គតឹ គតោ ។

ឥធ នន្ទតិ បេច្ច នន្ទតិ កតបុញ្ញោ ឧភយត្ថ នន្ទតិ

បុញ្ញំ មេ កតន្តិ នន្ទតិ ភិយ្យោ នន្ទតិ សុគតឹ គតោ ។

ផ្ទះដែលប្រក់ល្អហើយ ដំណក់ទឹកភ្លៀង រមែងមិនលេចហូត យ៉ាងណាមិញ ចិត្តដែលបុគ្គលបានអប់រំទុកល្អហើយ រាគៈរមែងមិនចាក់ដោតបាន យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គលអ្នកធ្វើបាប តែងសោកស្តាយក្នុងលោកទាំងពីរ គឺសោកស្តាយ ក្នុងលោកនេះ ១ ក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះ រមែងសោកស្តាយ ក្តៅក្រហាយ ព្រោះឃើញអំពើសៅហ្មងរបស់ខ្លួន ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យទុក រមែងរីករាយ ក្នុងលោកទាំងពីរ គឺរីករាយក្នុងលោកនេះ១ រីករាយក្នុងលោកខាងមុខ១ បុគ្គលនោះ រមែងរីករាយស្រស់ស្រាយ ព្រោះឃើញអំពើបរិសុទ្ធរបស់ខ្លួន ។ បុគ្គលអ្នកធ្វើអំពើបាប តែងក្តៅក្រហាយ ក្នុងលោកទាំងពីរ គឺក្តៅក្រហាយក្នុងលោកនេះ១ ក្តៅក្រហាយក្នុងលោកខាងមុខ១ បុគ្គលនោះ រមែងក្តៅក្រហាយដោយគិតឃើញថា បាបអញបានធ្វើហើយ លុះធ្វើមរណកាលទៅកាន់ទុគ្គតិ ក៏រឹងរឹតតែក្តៅក្រហាយដ៏ក្រៃលែង ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យទុក រមែងត្រេកអរ ក្នុងលោកទាំងពីរគឺត្រេកអរ ក្នុងលោកនេះ ១ ត្រេកអរក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះរមែងត្រេកអរដោយគិតឃើញថា បុណ្យអញបានធ្វើហើយ លុះធ្វើមរណកាល ទៅកាន់សុគតិ ក៏រឹងរឹតតែត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង ។

ពហុម្បិ ចេ សហិតំ ភាសមានោ
ន តក្ករោ ហោតិ នរោ បមត្តោ
គោបោវ គាវោ គណយំ បរេសំ
ន ភាគវា សាមញ្ញស្ស ហោតិ ។
អប្បម្បិ ចេ សហិតំ ភាសមានោ
ធម្មស្ស ហោតិ អនុធម្មចារី
រាគញ្ច ទោសញ្ច បហាយ មោហំ
សម្មប្បជានោ សុវិមុត្តចិត្តោ
អនុបាទិយានោ ឥធ វា ហុរំ វា
ស ភាគវា សាមញ្ញស្ស ហោតិ ។

យមកវគ្គោ បឋមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ទុតិយោ អប្បមាទវគ្គោ

(២១) អប្បមាទោ អមតំបទំ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ
អប្បមត្តា ន មីយន្តិ យេ បមត្តា យថា មតា
ឯតំ(១) វិសេសតោ ញត្វា អប្បមាទម្ហិ បណ្ឌិតា

១ ម. ឯវំ ។

ធម្មបទគាថា យមកវគ្គ ទី១

បើនរជនពោលពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍សូម្បីច្រើន តែជាអ្នកប្រមាទ មិនធ្វើតាមពាក្យនោះ រមែងជាអ្នកមិនមានចំណែកសាមញ្ញផលឡើយ ដូចអ្នករក្សាគោ កាលរាប់គោប្រគល់ឲ្យអ្នកដទៃហើយ (ជាអ្នកមិនបានបរិភោគនូវបញ្ចគោរស) ដូច្នោះឯង ។ បើនរជនពោលពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍សូម្បីបន្តិចបន្តួច តែជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌សមគួរដល់ធម៌ បានលះបង់រាគៈ ទោសៈនិងមោហៈ ជាអ្នកដឹងនូវធម៌ ដែលគួរកំណត់តាមហេតុ មានចិត្តដកផុតអំពីសេចក្ដីសៅហ្មង មិនមានសេចក្ដីប្រកាន់មាំ ក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខ នរជននោះ រមែងជាអ្នកបានចំណែកសាមញ្ញផល ។

ចប់ យមកវគ្គ ទី១ ។

ធម្មបទគាថា អប្បមាទវគ្គទី២

(១២) សេចក្ដីមិនប្រមាទ(១) ជាផ្លូវនៃសេចក្ដីមិនស្លាប់(២) សេចក្ដីប្រមាទ ជាផ្លូវនៃសេចក្ដីស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែលមិនប្រមាទហើយ(៣) ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែលប្រមាទហើយ ទុកដូចជាមនុស្សស្លាប់ទៅហើយ ។ ពួកបណ្ឌិត បានជ្រាបនូវដំណើរនេះ ដោយប្លែកគ្នា (ទើបឋិតនៅ) ក្នុងសេចក្ដីមិនប្រមាទ

---

១ បានដល់ការប្រុងប្រយ័ត្ន ពាក្យនេះជាឈ្មោះស្មារតី ដែលបានតាំងប្រុងជានិច្ច ។

២ ពាក្យថា មិនស្លាប់នេះ ជាឈ្មោះព្រះនិព្វាន ព្រោះព្រះនិព្វានមិនមានកើត មិនអាចស្លាប់ ។

៣ បានដល់ការមិនប្រុងប្រយ័ត្ន ពាក្យនេះជាឈ្មោះនៃការលះបង់ស្មារតី ។

អប្បមាទេ បមោទន្តិ អរិយានំ គោចរេ រតា

តេ ឈាយិនោ សាតតិកា និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមា

ផុសន្តិ ធីរា និព្វានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ឧដ្ឋានវតោ សតីមតោ សុចិកម្មស្ស និសម្មការិនោ

សញ្ញតស្ស ច ធម្មជីវិនោ (១) អប្បមត្តស្ស យសោភិវឌ្ឍតិ ។

ឧដ្ឋានេនប្បមាទេន សញ្ញមេន (២) ទមេន ច (៣)

ទីបំ កយិរាថ មេធាវី យំ ឱឃោ នាភិកីរតិ ។

បមាទមនុយុញ្ជន្តិ ពាលា ទុម្មេធិនោ ជនា

អប្បមាទញ្ច មេធាវី ធនំ សេដ្ឋំវ រក្ខតិ ។

មា បមាទមនុយុញ្ជេថ មា កាមរតិសន្ថវំ

អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ បប្បោតិ វិបុលំ សុខំ ។

---

១ ម. បសត្ថោ ឥត្ថិ ។ ២ ម. សំយមេន ។ ៣ ឱ. ភា ។

រីករាយ ក្នុងសេចក្ដីមិនប្រមាទ បណ្ឌិតទាំងនោះ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងធម៌ជាគោចរ[១] នៃអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានការពិនិត្យ ជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាប់តគ្នា មានសេចក្ដីប្រឹងប្រែងមាំមួនជានិច្ច ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាតែងប៉ះពាល់នូវព្រះនិព្វានជាទីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរបំផុត ។ យស[២] តែងចំរើនកុះករ ដល់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្ដីប្រឹងប្រែង មានស្មារតី មានការងារស្អាត (ឥតទោស) ជាអ្នកពិចារណា រួចហើយទើបធ្វើ ជាអ្នកសង្រួម រស់នៅដោយធម៌ មិនមានសេចក្ដីប្រមាទ ។ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីសាងកោះ គឺអរហត្តផល ជាកោះដែលជំនន់គឺកិលេសជន់ពន្លិចមិនបាន ដោយសេចក្ដីប្រឹងប្រែងផង ដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទផង ដោយការសង្រួមក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីលផង ដោយការទូន្មានឥន្ទ្រិយផង ។ ពួកជនពាលអប្បឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីប្រមាទ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ រមែងរក្សាទុកនូវសេចក្ដីមិនប្រមាទ ដូចទ្រព្យយ៉ាងប្រសើរ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំប្រកបរឿយៗនូវសេចក្ដីប្រមាទ ចូរកុំប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីរីករាយ ត្រេកអរក្នុងកាមឡើយ ដ្បិតបុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទ ខំសង្កេតពិនិត្យ រមែងបានសេចក្ដីសុខដ៏ទូលាយ ។

---

១ ពោធិបក្ខិយធម៌៣៧និងលោកុត្តរធម៌៩ៈហៅថា គោចរនៃអរិយៈ ។ ២ ភាពជាធំ, ភោគសម្បត្តិ,សេចក្ដីរាប់អាន,កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះ គុណទាំងនេះរួមហៅថា យស ។

ធម្មបទគាថាយ ទុតិយោ អប្បមាទវគ្គោ

បមាទំ អប្បមាទេន យទា(១) នុទតិ បណ្ឌិតោ
បញ្ញាបាសាទមារុយ្ហ អសោកោ សោកិនឹ បជំ
បព្វតដ្ឋោវ ភុម្មដ្ឋេ ធីរោ ពាលេ អវេក្ខតិ ។

អប្បមត្តោ បមត្តេសុ សុត្តេសុ ពហុជាគរោ
អពលស្សំវ សីឃស្សោ ហិត្វា យាតិ សុមេធសោ ។

អប្បមាទេន មឃវា ទេវានំ សេដ្ឋតំ គតោ
អប្បមាទំ បសំសន្តិ បមាទោ គរហិតោ សទា ។

អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ បមាទេ ភយទស្សិ វា
សញ្ញោជនំ អណុំ ថូលំ ឌហំ អគ្គីវ គច្ឆតិ ។

---

១ ម. នូទតិ ។

ធម្មបទគាថា អប្បមាទវគ្គ ទី២

កាលណា បណ្ឌិត បន្ទោបង់នូវសេចក្តីប្រមាទ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ កាលណោះ លោកនឹងឡើងកាន់ប្រាសាទគឺបញ្ញា ជាបុគ្គលមិនសោក រមែងឃើញពួកសត្វដែលមានសោក ធីរជនតែងឃើញពួកជនពាល ដូចបុគ្គលដែលឈរលើកំពូលភ្នំ ហើយក្រឡេកមើលពួកជនដែលឋិតនៅលើផែនដី ដូច្នោះឯង ។

បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាមុះមុត កាលពួកបុគ្គលកំពុងប្រមាទ លោកមិនប្រមាទ កាលពួកបុគ្គលកំពុងដេកលក់ លោកភ្ញាក់រឭកច្រើន លោករមែងលះបង់ចោលនូវបុគ្គលបែបនោះ ដូចសេះលឿន ដែលទៅចោលនូវសេះ មានកំឡាំងទន់ទាប ដូច្នោះឯង ។

មឃមានព ដល់នូវភាពជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាងទេវតាទាំងឡាយ ព្រោះតែសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងសរសើរនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ ត្មះតិះដៀលនូវសេចក្តីប្រមាទ សព្វៗកាល ។

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឬឃើញភ័យ ក្នុងសេចក្តីប្រមាទ តែងដុតចោលសំយោជនៈ ទាំងតូច ទាំងធំ ដូចភ្លើងឆេះ (ពលនូវកំទេចទាំងតូចទាំងធំ) ដូច្នោះឯង ។

អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ   បមាទេ ភយទស្សិ វា

អភព្វោ បរិហានាយ   និព្វានស្សេវ សន្តិកេ ។

អប្បមាទវគ្គោ ទុតិយោ ។

ធម្មបទគាថាយ តតិយោ ចិត្តវគ្គោ

(១.៣) ផន្ទនំ ចបលំ ចិត្តំ ទុរក្ខំ ទុន្និវារយំ

ឧជុំ ករោតិ មេធាវី   ឧសុការោវ[១] តេជនំ ។

វារិជោវ ថលេ ខិត្តោ   ឱកមោកតឧព្ភតោ

បរិផន្ទតិទំ ចិត្តំ   មារធេយ្យំ បហាតវេ ។

ទុន្និគ្គហស្ស លហុនោ   យត្ថ កាមនិបាតិនោ

ចិត្តស្ស ទមថោ សាធុ   ចិត្តំ ទន្តំ សុខាវហំ ។

---

១ ឱ. ឧសុករោវ ។

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឬឃើញភ័យ ក្នុងសេចក្តីប្រមាទ ជាអ្នកមិនគួរនឹងសាបសូន្យចាកគុណធម៌ ឈ្មោះថា ឋិតនៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

ចប់ អប្បមាទវគ្គ ទី ២ ។

ធម្មបទគាថា ចិត្តវគ្គ ទី៣

(១៣) អ្នកប្រាជ្ញ តែងធ្វើចិត្តដែលញាប់ញ័រ ឃ្លេងឃ្លោង រក្សាបានដោយកម្រ ហាមឃាត់បានដោយលំបាក ឲ្យជាចិត្តត្រង់បាន ដូចអ្នកធ្វើព្រួញ ពត់ព្រួញឲ្យត្រង់ ។ ចិត្តនេះដែលបុគ្គលលើកឡើងចាកអាល័យគឺកាមគុណ ៥ បោះទៅក្នុងវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ដើម្បីលះបង់នូវវដ្តៈជាទីនៅនៃមារ រមែងញាប់ញ័រ ដូចត្រីដែលគេលើកឡើងចាកទីនៅគឺទឹក បោះទៅលើគោក ដូច្នោះឯង ។

ការទូន្មានចិត្ត ដែលសង្កត់សង្កិន បានដោយលំបាក ជាធម្មជាតរហ័ស មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ រមែងជាគុណញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច (ព្រោះថា) ចិត្តដែលហ្វឹកហ្វឺនបានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

ធម្មបទគាថាយ តតិយោ ចិត្តវគ្គោ

សុទុទ្ទសំ សុនិបុណំ យត្ថ កាមនិបាតិនំ
ចិត្តំ រក្ខេថ មេធាវី ចិត្តំ គុត្តំ សុខាវហំ ។

ទូរង្គមំ ឯកចរំ(១) អសរីរំ គុហាសយំ
យេ ចិត្តំ សញ្ញមេស្សន្តិ មោក្ខន្តិ មារពន្ធនា ។

អនវដ្ឋិតចិត្តស្ស សទ្ធម្មំ អវិជានតោ
បរិប្លវបសាទស្ស បញ្ញា ន បរិបូរតិ ។

អនវស្សុតចិត្តស្ស អនន្វាហតចេតសោ
បុញ្ញបាបបហីនស្ស នត្ថិ ជាគរតោ ភយំ ។

កុម្ភូបមំ កាយមិមំ វិទិត្វា
នគរូបមំ ចិត្តមិទំ ឋបេត្វា
យោធេថ មារំ បញ្ញាវុធេន
ជិតញ្ច រក្ខេ អនិវេសនោ សិយា ។

---

១ ម ឯកចារំ ។

ធម្មបទគាថា ចិត្តវគ្គ ទី៣

អ្នកមានប្រាជ្ញា គួររក្សាចិត្តដែលឃើញដោយកម្រក្រៃពេក ដែលល្អិតពេកណាស់ មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ (ព្រោះថា) ចិត្តដែលគេរក្សាបានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

អ្នកទាំងឡាយណា នឹងសង្រួមចិត្តដែលទៅឆ្ងាយ ជាចិត្តត្រាច់ទៅតែឯង មិនមានសរីរៈ មានគូហាគឺមហាភូតរូប ៤ ជាទីអាស្រ័យនៅ អ្នកទាំងនោះឯង រមែងរួចចាកបំណងនៃមារ ។

ប្រាជ្ញា រមែងមិនបរិបូណ៌ដល់បុគ្គលដែលមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន មិនដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម មានសេចក្តីជ្រះថ្លាអណ្តែតទៅ ៗ ភ័យរមែងមិនមាន ដល់បុគ្គលអ្នកមានចិត្តមិនទទឹកដោយរាគៈ មានចិត្តដែលទោសខ្ទាំងខ្ទប់មិនបាន មានបុណ្យនិងបាបលះចោលហើយភ្ញាក់រឭកជានិច្ច ៗ បុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា ដូចជាឆ្នាំង គប្បីបិទនូវចិត្តនេះឲ្យដូចជាបិទទ្វារនគរ គប្បីច្បាំងនូវមារដោយអាវុធ គឺបញ្ញា គប្បីរក្សាទុកនូវធម៌ ដែលខ្លួនឈ្នះហើយ មិនគប្បីជាអ្នកជំអក់នៅ (ក្នុងធម៌នោះ) ឡើយ ៗ

អចិរំ វតយំ កាយោ   បឋវឹ អធិសេស្សតិ

ឆុឌ្ឌោ អបេតវិញ្ញាណោ   និរត្ថំវ កលិង្គរំ ។

ទិសោ ទិសំ យន្តំ កយិរា វេរី វា បន វេរិនំ

មិច្ឆាបណិហិតំ ចិត្តំ   បាបិយោ នំ តតោ ករេ ។

ន តំ មាតា បិតា កយិរា អញ្ញេ វាបិច ញាតកា

សម្មាបណិហិតំ ចិត្តំ   សេយ្យសោ នំ តតោ ករេ ។

ចិត្តវគ្គោ តតិយោ ។

ធម្មបទគាថាយ ចតុត្ថោ បុប្ផវគ្គោ

(៤៤) កោ ឥមំ បឋវឹ វិជេស្សតិ យមលោកញ្ច ឥមំ សទេវកំ

កោ ធម្មបទំ សុទេសិតំ   កុសលោ បុប្ផមិវ បចេស្សតិ (១) ។

---

១ ម. បុប្ផមិវប្បចេស្សតិ ។

ឧហ្ន៎ មិនយូរប៉ុន្មានទេតើ កាយនេះ មានវិញ្ញាណទៅប្រាស គេយកទៅចោលផុតហើយ មុខជានឹងដេកស្តូកស្តឹងលើផែនដី ដូចជាអង្កត់ឧស រកប្រយោជន៍គ្មាន ។

ចោរក្រឡេកឃើញចោរផងគ្នា ឬក៏ បុគ្គលមានពៀរ ក្រឡេកឃើញបុគ្គលមានពៀរផងគ្នា គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីវិនាសណាមួយ ដល់គ្នា ចិត្តដែលបុគ្គលតាំងទុកខុសហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យអាក្រក់ក្រៃលែងជាងសេចក្តីវិនាសនោះទៅទៀត ។

មាតាបិតា មិនគប្បីធ្វើហេតុនោះបាន ឬជនទាំងឡាយដទៃជាញាតិ មិនគប្បីធ្វើនូវហេតុនោះបាន ចំណែកខាងចិត្ត ដែលបុគ្គលតាំងទុកត្រូវហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យប្រសើរជាងហេតុនោះបាន ។

ចប់ ចិត្តវគ្គទី៣ ។

ធម្មបទគាថា បុប្ផវគ្គទី៤

(១៤)អ្នកណានឹងដឹងច្បាស់នូវផែនដី គឺអត្តភាពនេះ នឹងយមលោកគឺអបាយភូមិ ៤ នឹងមនុស្សលោកនេះព្រមទាំងទេវលោកបាន អ្នកណានឹងជ្រើសរើសនូវចំណែកនៃធម៌ ដែលព្រះតថាគត សំដែងប្រពៃហើយ ដូចមាលាការដែលឈ្លាសវៃ ជ្រើសរើសនូវផ្កាដូច្នោះឯង ។

ធម្មបទគាថាយ ចតុត្ថោ បុប្ផវគ្គោ

សេខោ បឋវឹ វិជេស្សតិ យមលោកញ្ច ឥមំ សទេវកំ
សេខោ ធម្មបទំ សុទេសិតំ កុសលោ បុប្ផមិវ បចេស្សតិ ។

ផេណូបមំ កាយមិមំ វិទិត្វា
មរីចិធម្មំ អភិសម្ពុធានោ
ឆេត្វាន មារស្ស បបុប្ផកានិ[១]
អទស្សនំ មច្ចុរាជស្ស គច្ឆេ ។

បុប្ផានិ ហេវ បចិនន្តំ[២] ព្យាសត្តមនសំ[៣] នរំ
សុត្តំ គាមំ មហោឃោវ មច្ចុ អាទាយ គច្ឆតិ ។

បុប្ផានិ ហេវ បចិនន្តំ ព្យាសត្តមនសំ នរំ
អតិត្តញ្ញេវ កាមេសុ អន្តកោ កុរុតេ វសំ ។

យថាបិ ភមរោ បុប្ផំ វណ្ណគន្ធំ អហេឋយំ[៤]
បលេតិ រសមាទាយ ឯវំ គាមេ មុនី ចរេ ។

---

១ ម. សបុប្ផកានិ ។ ២ ម. បចិនន្តិ ។ ៣ ម. ព្យាសត្តមានសំ ។
៤ ម. វណ្ណគន្ធមហេឋយំ ។

ធម្មបទគាថា បុប្ផវគ្គទី ៤

ព្រះសេក្ខបុគ្គល នឹងដឹងច្បាស់នូវផែនដីគឺអត្តភាពនេះ នឹងយមលោកគឺអបាយភូមិ ៤ នឹងមនុស្សលោកនេះព្រមទាំងទេវលោកបាន ព្រះសេក្ខបុគ្គល នឹងជ្រើសរើសនូវចំណែកនៃធម៌ ដែលព្រះតថាគតសំដែងប្រពៃហើយ ដូចមាលាការ ដែលឈ្លាសវៃ ជ្រើសរើសនូវផ្កាដូច្នោះ ។

ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា ដូចជាដុំពពុះទឹក ដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា មានសភាពដូចព្រេញថ្ងៃ គប្បីកាត់នូវផ្កាជាប្រធាននៃមារគឺវដ្តៈ ៣ ទៅកាន់ស្ថានជាទីមិនឃើញនៃមច្ចុរាជ ។

មច្ចុគឺសេចក្តីស្លាប់ តែងកៀរយកទៅនូវនរជន អ្នកមានចិត្តជាប់ជំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ៗ កំពុងជ្រើសរើសនូវផ្កា គឺកាមគុណ ៥ នុ៎ះឯង ដូចទឹកជំនន់ធំ ដែលកួចយកអ្នកស្រុកកំពុងដេកលក់ទៅ ដូច្នោះឯង ។

អ្នកធ្វើទីបំផុតគឺមរណៈ តែងក្រុងសត្វ ដែលមានចិត្តជាប់ជំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ៗ កំពុងជ្រើសរើសនូវផ្កា គឺកាមគុណ ៥ មិនឆ្អែតឆ្អន់ក្នុងកាមទាំងឡាយនុ៎ះឯង ឲ្យនៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន ។

ភមរជាតិ មិនធ្វើផ្កាឈើដែលមានពណ៌នឹងក្លិនឲ្យវិនាសទេ ក្រេបយកតែរស ហើរទៅ យ៉ាងណាមិញ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីត្រាច់ទៅក្នុងស្រុក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

ន បរេសំ វិលោមានិ ន បរេសំ កតាកតំ

អត្តនោវ អវេក្ខេយ្យ កតានិ អកតានិ ច ។

យថាបិ រុចិរំ បុប្ផំ វណ្ណវន្តំ អគន្ធកំ

ឯវំ សុភាសិតា វាចា អផលា ហោតិ អកុព្វតោ ។

យថាបិ រុចិរំ បុប្ផំ វណ្ណវន្តំ សគន្ធកំ[១]

ឯវំ សុភាសិតា វាចា សផលា ហោតិ សកុព្វតោ ។

យថាបិ បុប្ផរាសិម្ហា កយិរា មាលាគុណេ ពហូ

ឯវំ ជាតេន មច្ចេន កត្តព្វំ កុសលំ ពហុំ ។

ន បុប្ផគន្ធោ បដិវាតមេតិ

ន ចន្ទនំ តគរមល្លិកា[២] វា

---

១ ម. សុគន្ធកំ ។ ២ ម. តគរំ មល្លិកា ។

ពាក្យពាក់ដោតទាំងឡាយរបស់ជនដទៃ បុគ្គលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្តទេ កិច្ចដែលធ្វើហើយនិងមិនទាន់ធ្វើហើយរបស់ជនដទៃ (ដែលមិនមែនជាមុខការរបស់ខ្លួន) បុគ្គលមិនគួរពិនិត្យមើលទេ បុគ្គលគួរពិនិត្យពិចារណា តែកិច្ចការទាំងឡាយ ដែលធ្វើហើយ និងមិនទាន់ធ្វើហើយ របស់ខ្លួនតែម្យ៉ាង ។

ផ្កាឈើមានទ្រង់ទ្រាយល្អ មានពណ៌ (ល្អ) តែគ្មានក្លិន (ក្រអូប) (រមែងមិនក្រអូបដល់អ្នកដែលទ្រទ្រង់) ដូចម្ដេចមិញ ពាចាជាសុភាសិត រមែងគ្មានផលដល់អ្នកដែលមិនធ្វើតាមដូច្នោះ ផ្កាឈើដែលមានទ្រង់ទ្រាយល្អ មានពណ៌ មានក្លិន (រមែងក្រអូបដល់អ្នកដែលទ្រទ្រង់) ដូចម្ដេចមិញ ពាចាជាសុភាសិត រមែងមានផលដល់អ្នកដែលធ្វើតាមដោយគោរព ដូច្នោះឯង ។

មាលាការ បេះធ្វើសំណុំនៃកម្រងផ្កា អំពីគំនរនៃផ្កា (ផ្សេងៗគ្នា) ឲ្យច្រើនបាន យ៉ាងណាមិញ កុសលដែលសត្វកើតមកហើយ គួរធ្វើឲ្យច្រើន យ៉ាងនោះ ។

ក្លិនផ្កាឈើ ផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់ មិនបាន ក្លិនខ្លឹមច័ន្ទនក្ដី ក្លិនខ្លឹមក្រស្នាក្ដី ក្លិនផ្កាម្លិះវល្លិក្ដី ក៏ផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់ មិនបាន

ធម្មបទគាថាយ ចតុត្ថោ បុប្ផវគ្គោ

សតញ្ច គន្ធោ បដិវាតមេតិ
សព្វា ទិសា សប្បុរិសោ បវាយតិ[១] ។
ចន្ទនំ តគរំ វាបិ ឧប្បលំ អថ វស្សិកី
ឯតេសំ គន្ធជាតានំ សីលគន្ធោ អនុត្តរោ ។
អប្បមត្តោ អយំ គន្ធោ យ្វាយំ តគរចន្ទនី[២]
យោ ច សីលវតំ គន្ធោ វាតិ ទេវេសុ ឧត្តមោ ។
តេសំ សម្បន្នសីលានំ អប្បមាទវិហារិនំ
សម្មទញ្ញា វិមុត្តានំ មារោ មគ្គំ ន វិន្ទតិ ។
យថា សង្ការធានស្មឹ[៣] ឧជ្ឈិតស្មឹ មហាបថេ
បទុមំ តត្ថ ជាយេថ សុចិគន្ធំ មនោរមំ
ឯវំ សង្ការភូតេសុ អន្ធភូតេ[៤] បុថុជ្ជនេ
អតិរោចតិ បញ្ញាយ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។

បុប្ផវគ្គោ ចតុត្ថោ ។

---

១ ឱ. បវាតិ ។ ២ ម. តគរចន្ទនំ ។ ៣ ម. សង្ការដ្ឋានស្មិំ ឈាហោ ។
៤ ម. អន្ធីភូតេ ។

ចំណែកក្លិនរបស់សប្បុរសទាំងឡាយ រមែងផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់បាន ព្រោះសប្បុរស រមែងផ្សាយទៅបានគ្រប់ទិស ។ ក្លិននៃសីលជាគុណជាតប្រសើរបំផុតជាងគន្ធជាតទាំងនេះគឺ ខ្លឹមចន្ទន៍ ខ្លឹមក្រស្នា ផ្កាឧប្បល ផ្កាម្លិះលា ។

ក្លិនក្រស្នា នឹងក្លិនចន្ទន៍ណា ក្លិននេះ ក្រអូបមានប្រមាណតិចទេ ចំណែកក្លិននៃបុគ្គលមានសីលទាំងឡាយណា ក្លិននោះ ទើបក្រអូបលើសលប់ ផ្សាយទៅក្នុងទេវលោកនឹងមនុស្សលោកបាន ។

មារពិពជ (ទុកជាខំស្វែងរក) ក៏មិនជួបនូវផ្លូវរបស់លោក អ្នកមានសីលបរិបូណ៌ អ្នកនៅដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទ អ្នករួចស្រឡះ (ចាកធម៌ជាគ្រឿងសៅហ្មង) ព្រោះដឹងច្បាស់តាមហេតុ ។

ផ្កាឈូក ទុកជាកើតក្នុងគំនរសម្រាម ដែលគេចាក់ចោលក្បែរផ្លូវធំនោះ ក៏គង់មានក្លិនក្រអូប ជាទីរីករាយនៃចិត្តបាន ដូចម្ដេចមិញ បណ្ដាជន ដែលដូចជាគំនរសម្រាម សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងរុងរឿងកន្លងផុតបុថុជ្ជនទាំងឡាយ ដែលល្ងិតល្ងង់ ដោយប្រាជ្ញា (របស់ខ្លួន) ដូច្នោះឯង ។

ចប់ បុប្ផវគ្គទី ៤ ។

ធម្មបទគាថាយ បញ្ចមោ ពាលវគ្គោ

(១៥) ទីឃា ជាគរតោ រត្តិ ទីឃំ សន្តស្ស យោជនំ

ទីឃោ ពាលាន សំសារោ សទ្ធម្មំ អវិជានតំ ។

ចរញ្ចេ នាធិគច្ឆេយ្យ សេយ្យំ សទិសមត្តនោ

ឯកចរិយំ ទឡ្ហំ កយិរា នត្ថិ ពាលេ សហាយតា ។

បុត្តា[១] មត្ថិ ធនមត្ថិ[២] ឥតិ ពាលោ វិហញ្ញតិ

អត្តា ហិ អត្តនោ នត្ថិ កុតោ បុត្តា[៣] កុតោ ធនំ ។

យោ ពាលោ មញ្ញតិ[៤] ពាល្យំ បណ្ឌិតោ វាបិ តេន សោ

ពាលោ ច បណ្ឌិតមានី ស វេ ពាលោតិ វុច្ចតិ ។

---

១ ម. បុត្ត ។ ២ ឱ. ធនមត្ថិ ។ ៣ ម. បុត្តោ ។ ៤ ឱ. ម. មញ្ញតិ ។

ធម្មបទគាថា ពាលវគ្គទី ៥

(១៥) រាត្រីវែង បំពោះតែអ្នកភ្ញាក់រឭក (អ្នកដេកមិនលក់) យោជន៍វែង បំពោះតែអ្នកនឿយហត់ សង្សារវដ្តវែង បំពោះតែបុគ្គលពាលមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម ។

បុគ្គលកាលស្វះស្វែងរកកល្យាណមិត្ត បើមិនបានមិត្តដ៏ប្រសើរជាងខ្លួន ឬមិត្តដែលស្មើនឹងខ្លួនទេ គប្បីប្រព្រឹត្តនៅតែម្នាក់ឯង ឲ្យខ្ជាប់ខ្ជួនវិញ ព្រោះថាសហាយតាគុណ(១)មិនមានក្នុងបុគ្គលពាលឡើយ ។

ជនពាលតែងព្រួយលំបាក ដោយសេចក្តីសំគាល់ថា កូនទាំងឡាយរបស់អញមាន ទ្រព្យរបស់អញមាន តាមដែលពិត សូម្បីខ្លួនរបស់ខ្លួនក៏មិនមាន (២) បំណាន់បើកូនទាំងឡាយ នឹងរាប់ថាមានអំពីណាបាន ទ្រព្យនឹងរាប់ថា មានអំពីណាបាន ។

អ្នកណា ជាមនុស្សពាល ហើយដឹងនូវភាពនៃខ្លួនថាជាពាល អ្នកនោះនឹងទៅជាបណ្ឌិតបានខ្លះ ដោយហេតុដែលដឹងខ្លួន ថាជាពាលនោះ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកណា ជាមនុស្សពាល មានសេចក្តីប្រកាន់ថាខ្លួនជាបណ្ឌិត អ្នកនោះ ឈ្មោះថាជាមនុស្សពាល ដោយពិត ។

---

១ ចូឡសីល, មជ្ឈិមសីល, មហាសីល, កថាវត្ថុ១០, ធុតង្គគុណ១៣, វិបស្សនាគុណ, មគ្គ៤, ផល៤, វិជ្ជា៣ អភិញ្ញា៦, ហៅថា សហាយតាគុណ ។ ២ ព្រោះមិនអាចនឹងការពារទុកបាន ។ អដ្ឋកថា ។

ធម្មបទគាថាយ បញ្ចមោ ពាលវគ្គោ

យាវជីវម្បិ ចេ ពាលោ បណ្ឌិតំ បយិរុបាសតិ
ន សោ ធម្មំ វិជានាតិ ទព្វី សូបរសំ យថា ។
មុហុត្តមបិ ចេ វិញ្ញូ បណ្ឌិតំ បយិរុបាសតិ
ខិប្បំ ធម្មំ វិជានាតិ ជិវ្ហា សូបរសំ យថា ។
ចរន្តិ ពាលា ទុម្មេធា អមិត្តេនេវ អត្តនា
ករោន្តា(១) បាបកំ កម្មំ យំ ហោតិ កដុកប្ផលំ(២) ។
ន តំ កម្មំ កតំ សាធុ យំ កត្វា អនុតប្បតិ
យស្ស អស្សុមុខោ រោទំ វិបាកំ បដិសេវតិ ។
តញ្ច កម្មំ កតំ សាធុ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
យស្ស បតីតោ សុមនោ វិបាកំ បដិសេវតិ ។
មធុវា មញ្ញតី ពាលោ យាវ បាបំ ន បច្ចតិ
យទា ច បច្ចតី បាបំ អថ(៣) (ពាលោ) ទុក្ខំ និគច្ឆតិ ។

---

១ ម. ករោន្តិ ។ ២ ម. កដុកំ ផលំ ។ ៣ ម. អថសទ្ទោ នត្ថិ ។

ធម្មបទគាថា ពាលវគ្គទី ៥

មនុស្សពាល បើចូលទៅអង្គុយជិតអ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីអស់មួយជីវិត ក៏ឥតមានដឹងរសធម៌ ឲ្យច្បាស់លាស់ឡើយ ដូចវែក ដែលមិនដឹងរសសម្ល ។

វិញ្ញូជន បើចូលទៅអង្គុយជិតអ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីតែមួយរំពេច រមែងយល់រសធម៌ ដោយឆាប់រហ័ស ដូចអណ្ដាត ដឹងនូវរសសម្ល ។

ពួកជនពាលមិនមានប្រាជ្ញា មានខ្លួនដូចជាសត្រូវ តែងធ្វើកម្មលាមក ដែលជាអំពើមានផលក្ដៅក្រហាយ ។

បុគ្គលធ្វើកម្មណាហើយ រមែងក្ដៅក្រហាយ ឬមានមុខប្រឡាក់ ដោយទឹកភ្នែក ស្រែកយំ ទទួលផលនៃកម្មណា កម្មដែលគេធ្វើ ហើយនោះ ឈ្មោះថាជាកម្មមិនល្អឡើយ ។

បុគ្គលធ្វើកម្មណាហើយ រមែងមិនក្ដៅក្រហាយ ឬដល់នូវសេចក្ដីពេញចិត្ត មានចិត្តល្អ ទទួលផលនៃកម្មណា កម្មដែលគេធ្វើហើយនោះឯង ឈ្មោះថាជាកម្មល្អ ។

បាបមិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា ជនពាល តែងសំគាល់នូវបាបនោះថា ដូចទឹកឃ្មុំ លុះតែកាលណាបាបឲ្យផល ជនពាលទើបប្រទះនូវសេចក្ដីទុក្ខ ក្នុងកាលណោះ ។

មាសេ មាសេ កុសគ្គេន ពាលោ ភុញ្ជេថ ភោជនំ

ន សោ សង្ខាតធម្មានំ កលំ អគ្ឃតិ សោឡសឹ ។

ន ហិ បាបំ កតំ កម្មំ សជ្ជុខីរំវ មុច្ចតិ

ឌហន្តំ ពាលមន្វេតិ ភស្មាច្ឆន្នោវ(១) បាវកោ ។

យាវទេវ អនត្ថាយ ញត្តំ ពាលស្ស ជាយតិ

ហន្តិ ពាលស្ស សុក្កំសំ មុទ្ធំ អស្ស(២) វិបាតយំ ។

អសន្តំ ភាវមិច្ឆេយ្យ បុរេក្ខារញ្ច ភិក្ខុសុ

អាវាសេសុ ច ឥស្សរិយំ បូជា បរកុលេសុ ច ។

---

១ ឱ. ភស្មច្ឆន្នោ ។ ២ ម. មុទ្ធិមស្ស ។

ជនពាលទុកជាបរិភោគភោជនដោយចុង(១)ស្បូវ រាល់ៗខែ ជនពាល នោះក៏មិនដល់មួយចំណិតនៃចំណែកទី១៦ ។ លើក របស់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមានធម៌បានដឹង ឬបានពិចារណាហើយឡើយ ។ កម្មលាមក ដែលជនពាលធ្វើហើយ មិនទាន់ឲ្យផលនោះក៏មាន ដូចទឹកដោះស្រស់ ដែលមិនទាន់ប្រែក្លាយ (ក្នុង ១ រំពេច) ដូច្នោះ បាបកម្មនោះ តាមដុតបុគ្គលពាល ដូចរងើកភ្លើងដែលបិទបាំងទុកដោយផេះដូច្នោះ ។

ការចេះដឹង កើតឡើងដល់បុគ្គលពាល គ្រាន់តែដើម្បីសេចក្ដីវិនាសប៉ុណ្ណោះ រមែងញ៉ាំងបញ្ញាឲ្យធ្លាក់ចុះ បំផ្លេចបំផ្លាញចំណែកធម៌សគឺកុសលរបស់បុគ្គលពាលនោះ ។ ភិក្ខុពាល រមែងប្រាថ្នានូវសេចក្ដីសរសើរ ដែលមិនមាន(ក្នុងខ្លួន)ផង នូវការធ្វើក្នុងខាងមុខគឺជាប្រមុខ ក្នុងពួកភិក្ខុផង នូវភាពជាឥស្សរៈ ក្នុងអាវាសទាំងឡាយផង នូវការបូជាទាំងឡាយ ក្នុងត្រកូលនៃជនទាំងឡាយ ដទៃ ផង

---

១ បានសេចក្ដីថា យកចុងស្បូវទៅចាក់ភោជន ហើយយកមកគេះនឹងចុងអណ្ដាត ចំពោះគាថានេះ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងប្រារព្ធនឹងជម្ពុកាជីវក ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តបរិភោគបែបនោះជាវត្ត ក្នុងពេលដែលមហាជននាំភោជនមកបូជា ។

មមេវ កត មញ្ញន្តុ គិហី បព្វជិតា ឧភោ
មមេវ អតិវសា[១] អស្សុ កិច្ចាកិច្ចេសុ កិស្មិចិ[២]
ឥតិ ពាលស្ស សង្កប្បោ ឥស្សា[៣] មានោ ច វឌ្ឍតិ ។
អញ្ញា ហិ លាភូបនិសា អញ្ញា និព្វានគាមិនី
ឯវមេតំ អភិញ្ញាយ ភិក្ខុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ
សក្ការំ នាភិនន្ទេយ្យ វិវេកមនុព្រូហយេ ។

ពាលវគ្គោ បញ្ចមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ឆដ្ឋោ បណ្ឌិតវគ្គោ

(៧៦) និធីនំវ បវត្តារំ យំ បស្សេ វជ្ជទស្សិនំ
និគ្គយ្ហវាទឹ មេធាវឹ តាទិសំ បណ្ឌិតំ ភជេ
តាទិសំ ភជមានស្ស សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ ។

---

១ ឱ, ម, មមេវាតិវសោ ។ ២ ម, កិស្មិញ្ចិ ។ ៣ ឱ, ម, ឥច្ឆា ។

ភិក្ខុពាល តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះថា គ្រហស្ថនឹងបព្វជិត ទាំង ២ ពួក ចូរសំគាល់នូវកិច្ចដែលមនុស្សដទៃធ្វើហើយថាជាកិច្ចរបស់អញវិញ អំណាចដ៏ក្រៃលែងរបស់អញ ចូរមានក្នុងកិច្ច តូច ធំ ណា ៗ មួយ (កាលបើយ៉ាងនេះ) ឫស្យា នឹងមានះ រមែងចំរើន ។ បដិបទា អាស្រ័យនូវលាភផ្សេង បដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានផ្សេង ភិក្ខុជាសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ មិនគួរត្រេកអរចំពោះសក្ការៈឡើយ គប្បីញុំាងវិវេកឲ្យចំរើនដោយលំដាប់ ។

ចប់ ពាលវគ្គទី ៥ ។

ធម្មបទគាថា បណ្ឌិតវគ្គទី ៦

(១៦) បុគ្គលគួរឃើញនូវអ្នកប្រាជ្ញណា ដែលជាអ្នកពោលសង្កត់សង្កិន ចង្អុលប្រាប់ទោស ថាដូចជាបុគ្គលអ្នកប្រាប់កំណប់ទ្រព្យឲ្យដូច្នោះ គួរគប់អ្នកប្រាជ្ញបែបនោះ (ព្រោះថា) កាលបុគ្គលគប់អ្នកប្រាជ្ញបែបនោះហើយ រមែងមានសេចក្តីគាប់ប្រសើរ ឥតមានទោសដ៏លាមកឡើយ ។

ឱវទេយ្យានុសាសេយ្យ អសព្ភា ច និវារយេ
សតំ ហិ សោ បិយោ ហោតិ អសតំ ហោតិ អប្បិយោ ។

ន ភជេ បាបកេ មិត្តេ ន ភជេ បុរិសាធមេ
ភជេថ មិត្តេ កល្យាណេ ភជេថ បុរិសុត្តមេ ។

ធម្មប្បីតិ សុខំ សេតិ វិប្បសន្នេន ចេតសា
អរិយប្បវេទិតេ ធម្មេ សទា រមតិ បណ្ឌិតោ ។

ឧទកញ្ហិ នយន្តិ នេត្តិកា
ឧសុការា នមយន្តិ[១] តេជនំ
ទារុំ នមយន្តិ[១] តច្ឆកា
អត្តានំ ទមយន្តិ បណ្ឌិតា ។

សេលោ យថា ឯកឃនោ វាតេន ន សមីរតិ
ឯវំ និន្ទាបសំសាសុ ន សមិញ្ជន្តិ បណ្ឌិតា ។

យថាបិ រហទោ គម្ភីរោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ
ឯវំ ធម្មានិ សុត្វាន វិប្បសីទន្តិ បណ្ឌិតា ។

---

១ ម. ទមយន្តិ ។

បណ្ឌិតគួរទូន្មានប្រៀនប្រដៅ គួរហាមឃាត់នូវជនទាំងឡាយចាក អំពើអសប្បុរស បណ្ឌិតនោះ រមែងជាទីស្រឡាញ់របស់សប្បុរស តែម្យ៉ាង មិនជាទីស្រឡាញ់នៃអសប្បុរសឡើយ ។

បុគ្គល មិនគួរគប់មិត្តអាក្រក់ មិនគួរគប់បុរសថោកទាប គួរគប់ តែមិត្តដែលល្អ គួរគប់តែបុរសជាន់ខ្ពស់ ។

បណ្ឌិត ដែលមានសេចក្តីឆ្អែតក្នុងធម៌ មានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ រមែង ដេកជាសុខ រមែងត្រេកអរ ក្នុងធម៌ដែលព្រះអរិយៈ ប្រកាស ទុកហើយ គ្រប់ពេល ។

ធម្មតាអ្នកបង្ហូរទឹក តែងបង្ហូរទឹកទៅ អ្នកធ្វើព្រួញ តែងពត់ព្រួញ (ឲ្យត្រង់) អ្នកចាំងឈើ តែងចាំងឈើ ឯបណ្ឌិតទាំងឡាយ តែង ទូន្មានខ្លួន(ដូច្នោះដែរ) ។

ភ្នំថ្មតាន់ មិនរំកើប ព្រោះខ្យល់ ដូចម្តេចមិញ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ក៏មិនរំកើប ព្រោះពាក្យតិះដៀល និងពាក្យសរសើរ (ជាដើម) ដូច្នោះឯង ។

អន្លង់ទឹកដែលជ្រៅ រមែងថ្លាមិនល្អក់យ៉ាងណា បណ្ឌិតទាំងឡាយ បើបានស្តាប់ធម៌ទេសនាហើយ រមែងជ្រះថ្លាស៊ប់ស្ងួន យ៉ាងនោះ ។

ធម្មបទគាថាយ ឆដ្ឋោ បណ្ឌិតវគ្គោ

សព្វត្ថ វេ សប្បុរិសា វជន្តិ[១]
ន កាមកាមា លបយន្តិ សន្តោ
សុខេន ផុដ្ឋា អថ វា ទុខេន
ន ឧច្ចាវចំ បណ្ឌិតា ទស្សយន្តិ ។

ន អត្តហេតុ ន បរស្ស ហេតុ
ន បុត្តមិច្ឆេ ន ធនំ ន រដ្ឋំ
ន ឥច្ឆេយ្យ អធម្មេន សមិទ្ធិមត្តនោ
ស សីលវា បញ្ញវា ធម្មិកោ សិយា ។

អប្បកា តេ មនុស្សេសុ យេ ជនា បារគាមិនោ
អថាយំ ឥតរា បជា តីរមេវានុធាវតិ ។

យេ ច ខោ សម្មទក្ខាតេ ធម្មេ ធម្មានុវត្តិនោ
តេ ជនា បារមេស្សន្តិ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ ។

កណ្ហំ ធម្មំ វិប្បហាយ សុក្កំ ភាវេថ បណ្ឌិតោ

---
១ ខ. ចជន្តិ ។ ម. វជ្ជន្តិ ។

ពួកសប្បុរស តែងលះ (ឆន្ទរាគ) ក្នុងធម៌ទាំងពួង ពួកលោកអ្នកស្ងប់ រមែងមិនរអែរអ៊ូ ព្រោះសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងកាម ពួកបណ្ឌិតបើសេចក្ដីសុខឬទុក្ខពាល់ត្រូវហើយ រមែងមិនសំដែងអាការឡើងចុះឡើយ ។

បណ្ឌិតមិនគួរធ្វើអាក្រក់ ព្រោះហេតុនៃខ្លួន មិនគួរធ្វើអាក្រក់ ព្រោះហេតុនៃអ្នកដទៃ មិនគួរប្រាថ្នាកូន មិនគួរប្រាថ្នាទ្រព្យ មិនគួរប្រាថ្នារដ្ឋ មិនគួរប្រាថ្នាសិទ្ធិ ដើម្បីខ្លួន ដោយហេតុមិនមែនជាធម៌ឡើយ លោកគួរជាអ្នកមានសីល មានប្រាជ្ញាប្រកបដោយធម៌ ។

បណ្ដាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកជនណា ដែលឆ្លងដល់ត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ពួកជននោះ មានប្រមាណតិច បំណែកពួកសត្វក្រៅនេះ រមែងស្ទុះទៅកាន់ត្រើយ (គឺសក្កាយទិដ្ឋិ) ។

ជនទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ក្នុងធម៌ ដែលព្រះតថាគតទ្រង់សំដែងទុកហើយដោយប្រពៃ ជនទាំងនោះនឹងឆ្លងនូវលំនៅនៃមច្ចុ ដែលមិនងាយឆ្លងបាន ហើយដល់នូវព្រះនិព្វាន ។

បណ្ឌិតគួរលះបង់ធម៌ខ្មៅ[១] ចេញ ញុំាងធម៌[២]ស ឲ្យចំរើនឡើង

---

១ អកុសលធម៌ មានកាយទុច្ចរិតជាដើម ។ ២ កុសលធម៌មានកាយសុចរិតជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

ឱកា អនោកមាគម្ម វិវេកេ យត្ថ ទូរមំ

តត្រាភិរតិមិច្ឆេយ្យ ហិត្វា កាមេ អកិញ្ចនោ

បរិយោទបេយ្យ អត្តានំ ចិត្តក្លេសេហិ បណ្ឌិតោ ។

យេសំ សម្ពោធិយង្គេសុ សម្មា ចិត្តំ សុភាវិតំ

អាទានបដិនិស្សគ្គេ អនុបាទាយ យេ រតា

ខីណាសវា ជុតិមន្តោ តេ លោកេ បរិនិព្វុតា ។

បណ្ឌិតវគ្គោ ឆដ្ឋោ ។

ធម្មបទគាថាយ សត្តមោ អរហន្តវគ្គោ

(១៧) គតទ្ធិនោ វិសោកស្ស វិប្បមុត្តស្ស សព្វធិ

សព្វគន្ថប្បហីនស្ស បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ ។

(ដោយវិធី)ចេញចាកអាល័យគឺកាមគុណ ហើយឈមទៅរកព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតមិនមានអាល័យ គប្បីលះបង់កាមទាំងឡាយចេញ ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ ប្រាថ្នានូវសេចក្ដីត្រេកអរ ក្នុងវិវេកដែលពួកសត្វត្រេកអរបាន ដោយក្រនោះ បណ្ឌិតគួរញុំាងខ្លួនឲ្យផូរផង់ចាកគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត ។ ចិត្តដែលបណ្ឌិតទាំងឡាយណា បានអប់រំល្អហើយ ក្នុងអង្គនៃធម៌ ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងទាំងឡាយ ឬបណ្ឌិតទាំងឡាយណា មិនប្រកាន់មាំ ត្រេកអរតែក្នុងការលះនូវសេចក្ដីប្រកាន់មាំ បណ្ឌិតទាំងឡាយនោះ ។ រមែងជាអ្នកអស់អាសវៈ មានសេចក្ដីរុងរឿង បរិនិព្វាន ក្នុងលោក ។

ចប់ បណ្ឌិតវគ្គទី ៦ ។

ធម្មបទគាថា អរហន្តវគ្គទី ៧

(១៧)សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ[១] រមែងមិនមានដល់លោកអ្នក មានផ្លូវឆ្ងាយដើរដល់[២]ហើយ មិនមានសេចក្ដីសោក រួចស្រឡះចាកធម៌ទាំងពួង (មានខន្ធជាដើម)មានកិលេសជាគ្រឿងចាក់ស្រែះទាំងពួងលះបង់ហើយ ។

---

១ សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយមាន២យ៉ាង គឺក្ដៅក្រហាយកាយ ១ ក្ដៅក្រហាយចិត្ត ១ ព្រះខីណាស្រព នៅមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយកាយ ព្រោះអំណាចកំដៅថ្ងៃឬត្រជាក់ជាដើម តែក្ដៅក្រហាយក្នុងចិត្តមិនមាន ក្នុងទីនេះសំដៅសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយក្នុងចិត្ត។ ២ ផ្លូវឆ្ងាយក្នុងទីនេះ សំដៅយកវដ្ដៈដែលហៅថាវដ្ដទុក្ខ ។ ពួកសត្វដែលជាប់ក្នុងវដ្ដៈ នៅក្នុងវដ្ដៈដរាបណា ឈ្មោះថាជាអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយដរាបនោះ ព្រះសោតាបន្នបុគ្គលជាដើម ក៏ហៅថាអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយដែរ ព្រោះមិនទាន់អស់វដ្ដៈ តែព្រះខីណាស្រពលោកធ្វើវដ្ដៈឲ្យអស់ហើយ ឲ្យឈ្មោះថាជាអ្នកមានផ្លូវឆ្ងាយដើរដល់ហើយ ។

ធម្មបទគាថាយ សត្តមោ អរហន្តវគ្គោ

ឧយ្យុញ្ជន្តិ សតីមន្តោ ន និកេតេ រមន្តិ តេ
ហំសាវ បល្លលំ ហិត្វា ឱកមោកំ ជហន្តិ តេ ។
យេសំ សន្និចយោ នត្ថិ យេ បរិញ្ញាតភោជនា
សុញ្ញតោ អនិមិត្តោ ច វិមោក្ខោ យេសំ គោចរោ
អាកាសេវ សកុន្តានំ[1] គតិ តេសំ ទុរន្នយា ។
យស្សាសវា បរិក្ខីណា អាហារេ ច អនិស្សិតោ
សុញ្ញតោ អនិមិត្តោ ច វិមោក្ខោ យស្ស គោចរោ
អាកាសេវ សកុន្តានំ[1] បទន្តស្ស ទុរន្នយំ ។

យស្សិន្ទ្រិយានិ សមថង្គតានិ
អស្សា យថា សារថិនា សុទន្តា
បហីនមានស្ស អនាសវស្ស
ទេវាបិ តស្ស បិហយន្តិ តាទិនោ ។

១ ម. សកុណានំ ។

ធម្មបទគាថា អរហន្តវគ្គទី ៧

ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ មានស្មារតី រមែងខ្វលខ្វាយ(១)
រមែងត្រេកអរ ក្នុងទីនៅអាស្រ័យ លោកលះបង់ចោលស្រឡះ
នូវអាល័យទាំងអស់ ដូចហង្សលះបង់ភក់ហើរទៅ ដូច្នោះ ។

ពួកជនណា មិនមានសេចក្តីសន្សំ ពួកជនណា កំណត់ដឹងភោជន
ហើយ ជនណា មានសុញ្ញតវិមោក្ខ អនិមិត្តវិមោក្ខនិងអប្បណិហិត-
វិមោក្ខ ជាគោចរ គតិគឺដំណើរ របស់ពួកជននោះៗ គេកម្រដឹង
បាន ដូចដំណើរនៃពួកសត្វស្លាបក្នុងអាកាស ដូច្នោះ ។

ជនណា អស់អាសវៈហើយ ទាំងមិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិងទិដ្ឋិ) ក្នុង
អាហារ ជនណា មានសុញ្ញតវិមោក្ខ អនិមិត្តវិមោក្ខ និងអប្ប
ណិហិតវិមោក្ខ ជាគោចរ ដំណើររបស់ជននោះ គេកម្រដឹងបាន
ដូចដំណើរនៃពួកសត្វស្លាបក្នុងអាកាស ដូច្នោះ ។

ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ របស់អ្នកណា ដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ ដូចសេះ
ដែលនាយសារថី ហ្វឹកហ្វឺនរាបហើយ សូម្បីទេវតានិងមនុស្ស
ទាំងឡាយ ក៏ស្រឡាញ់អ្នកនោះឯង ដែលមានមានះលះបង់
ហើយ មិនមានអាសវៈ ជាបុគ្គលមានចិត្តនឹងធឹងមិនញាប់ញ័រ ។

---

១ ខ្វល់ខ្វាយក្នុងគុណដែលខ្លួនបានហើយ ឬក្នុងឈាននិងវិបស្សនា ដោយកិច្ចគឺ រពឹងចូល ចេញ អធិដ្ឋាន ឬពិចារណាមិនមានសម្រាក ។ អដ្ឋកថា ។

បឋវិសមោ នោ វិរុជ្ឈតិ
ឥន្ទខីលូបមោ តាទិ សុព្វតោ
រហទោវ អបេតកទ្ទមោ
សំសារា ន ភវន្តិ តាទិនោ ។

សន្តំ តស្ស មនំ ហោតិ
សន្តា វាចា ច កម្ម ច
សម្មទញ្ញា វិមុត្តស្ស
ឧបសន្តស្ស តាទិនោ ។

អស្សទ្ធោ អកតញ្ញូ ច
សន្ធិច្ឆេទោ ច យោ នរោ
ហតាវកាសោ វន្តាសោ
ស វេ ឧត្តមបោរិសោ ។

គាមេ វា យទិ វារញ្ញេ
និន្នេ វា យទិ វា ថលេ
យត្ថ អរហន្តោ វិហរន្តិ
តំ ភូមិរាមណេយ្យកំ(១) ។

---

១ ខ. ភូមី រាមណេយ្យកំ ។

ភិក្ខុមានចិត្តដូចផែនដី មិនក្រោធ មានវត្តល្អ មានចិត្តនឹងធឹងដូចសសរគោល មានចិត្តថ្លា ដូចអន្លង់ប្រាសចាកភក់ សង្សារទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុបែបនោះ រមែងមិនមាន ។

ចិត្តស្ងប់ វាចាស្ងប់ និងកាយកម្មស្ងប់ រមែងមាន ដល់លោកដែលដឹងដោយប្រពៃ ផុតស្រឡះ (ចាករាគាទិកិលេស) ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ដូច្នោះ ។

នរជនណា មិនជឿអ្នកដទៃផង ស្គាល់ព្រះនិព្វានផង កាត់នូវគ្រឿងតគឺវដ្តៈផង មានឱកាសកំចាត់បង់ហើយផង មានសេចក្តីប្រាថ្នាខ្ជាក់ចោលហើយផង នរជននោះ ជាឧត្តមបុរស ។

ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ នៅក្នុងទីណា ទោះជាស្រុកក្តី ព្រៃក្តី ទីទាបក្តី ទីទួលក្តី ទីនោះឯង ជាភូមិ គួរត្រេកអរ ។

រមណីយានិ អរញ្ញានិ
យត្ថ ន រមតី ជនោ
វីតរាគា រមេស្សន្តិ
ន តេ កាមគវេសិនោ ។

អរហន្តវគ្គោ សត្តមោ ។

ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋមោ សហស្សវគ្គោ

(១៩) សហស្សមបិ ចេ វាចា អនត្ថបទសញ្ហិតា
ឯកំ អត្ថបទំ សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។
សហស្សមបិ ចេ គាថា អនត្ថបទសញ្ហិតា
ឯកំ គាថាបទំ សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។
យោ ច គាថា សតំ ភាសេ អនត្ថបទសញ្ហិតា[១]
ឯកំ ធម្មបទំ[២] សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។

១ ម. អនត្ថបទសញ្ហិតំ ។ ២ ឱ. គាថាបទំ ។

ជន (អ្នកស្វែងរកកាម) រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងព្រៃដែលគួរត្រេករាយទេ ព្រះខីណាស្រពដែលមានរាគៈទៅប្រាសហើយ ទើបត្រេកអរក្នុងព្រៃនោះ ព្រោះលោកជាអ្នក មិនស្វែងរកកាម ។

ចប់ អរហន្តវគ្គទី ៧ ។

ធម្មបទគាថា សហស្សវគ្គ ទី ៨

(១៨) បើវាចា ស្មើ១ពាន់ម៉ាត់ ជាវាចាប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ វាចានោះ ពុំ បសើរឡើយ អ្នកណា ស្តាប់បទមានប្រយោជន៍ណា ហើយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទមានប្រយោជន៍នោះ ស្មើតែ១ បទ ក៏ឈ្មោះថា ប្រសើរជាង ។

បើគាថា ស្មើ១ពាន់ ជាគាថា ប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ គាថានោះ ពុំប្រសើរឡើយ អ្នកណាស្តាប់បទនៃគាថាណាហើយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទនៃគាថានោះ ស្មើតែ១បទ ក៏ឈ្មោះថា ប្រសើរជាង ។

អ្នកណា គប្បីពោលគាថាមួយរយ ជាគាថា ប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ គាថាដែលអ្នកនោះពោលហើយនោះ ពុំប្រសើរឡើយ អ្នកណាស្តាប់បទនៃធម៌ហើយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទនៃធម៌នោះ ស្មើតែមួយបទ ក៏ឈ្មោះថា ប្រសើរជាង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យោ សហស្សំ សហស្សេន សង្គាមេ មានុសេ ជិនេ
ឯកញ្ច ជេយ្យមត្តានំ ស វេ សង្គាមជុត្តមោ ។
អត្តា ហវេ ជិតំ សេយ្យោ យា ចាយំ ឥតរា បជា
អត្តទន្តស្ស បោសស្ស និច្ចំ សញ្ញតចារិនោ[(១)]
នេវ ទេវោ ន គន្ធព្វោ ន មារោ សហ ព្រហ្មុនា
ជិតំ អបជិតំ កយិរា តថារូបស្ស ជន្តុនោ ។
មាសេ មាសេ សហស្សេន យោ យជេថ សតំ សមំ
ឯកញ្ច ភាវិតត្តានំ មុហុត្តមបិ បូជយេ
សាយេវ បូជនា សេយ្យោ យញ្ចេ[(២)] វស្សសតំ ហុតំ ។
យោ ច វស្សសតំ ជន្តុ អគ្គឹ បរិចរេ វនេ
ឯកញ្ច ភាវិតត្តានំ មុហុត្តមបិ បូជយេ
សាយេវ បូជនា សេយ្យោ យញ្ចេ[(៣)] វស្សសតំ ហុតំ ។

---

១ ឱ· សំយតចារិនោ ។ ម· សញ្ញតចារិនោ ។ ២-៣ ឱ. យញ្ច ។

អ្នកណា គប្បីឈ្នះពួកមនុស្សក្នុងសង្គ្រាមអស់មួយពាន់ៗដង គឺមួយលាន ចំណែកអ្នកណា ឈ្នះខ្លួនឯងម្នាក់ឯងបាន អ្នកនោះឈ្មោះថាជាមនុស្សខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងអ្នកដែលឈ្នះ ក្នុងសង្គ្រាមនោះ ។

ខ្លួនឯងដែលឈ្នះហើយ ប្រសើរជាង ចំណែកពួកសត្វក្រៅពីនេះ ដែលគេឈ្នះហើយ មិនប្រសើរឡើយ កាលបើបុរសមានខ្លួនទូន្មានហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសង្រួមជានិច្ច ទេវតា គន្ធព្វ មារ ព្រមទាំងព្រហ្ម មិនគប្បីធ្វើនូវជំនះ របស់សត្វមានសភាពដូច្នោះ ឲ្យត្រឡប់ចាញ់វិញបានឡើយ ។

អ្នកណា បូជា(លោកិយមហាជន) ដោយទ្រព្យមួយពាន់រាល់ខែ ៗ អស់ ១ រយឆ្នាំគត់ ចំណែកអ្នកណា គប្បីបូជាចំពោះបុគ្គលដែលមានខ្លួនអប់រំហើយ តែ ១ នាក់ សូម្បីតែមួយរំពេច ការបូជានោះឯងប្រសើរជាងការបូជារបស់អ្នកដែលបូជាអស់ ១ រយឆ្នាំនោះ ការបូជាអស់ ១០០ ឆ្នាំ មិនប្រសើរឡើយ ។

ជនណា បម្រើភ្លើងក្នុងព្រៃអស់ ១០០ឆ្នាំ ចំណែកអ្នកណាបូជាលោកដែលមានខ្លួនអប់រំហើយ តែ១នាក់ សូម្បីមួយរំពេច ការបូជានោះឯង ប្រសើរជាងការបូជារបស់ជននោះ ការបូជាអស់ ១០០ឆ្នាំ មិនប្រសើរឡើយ ។

ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋមោ សហស្សវគ្គោ

យង្កិញ្ចិ យិដ្ឋំ វ ហុតំ(១) វ លោកេ
សំវច្ឆរំ យជេថ បុញ្ញបេក្ខោ(២)
សព្វំបិ តំ ន ចតុភាគមេតិ
អភិវាទនា ឧជុគតេសុ សេយ្យោ ។

អភិវាទនសីលិស្ស និច្ចំ វុឌ្ឍាបចាយិនោ
ចត្តារោ ធម្មា វឌ្ឍន្តិ អាយុ វណ្ណោ សុខំ ពលំ ។
យោ ច វស្សសតំ ជីវេ ទុស្សីលោ អសមាហិតោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ សីលវន្តស្ស ឈាយិនោ ។
យោ ច វស្សសតំ ជីវេ ទុប្បញ្ញោ អសមាហិតោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បញ្ញវន្តស្ស ឈាយិនោ ។
យោ ច វស្សសតំ ជីវេ កុសីតោ ហីនវីរិយោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ វីរិយំ អារភតោ ទឡ្ហំ ។

---
១ ម. យិដ្ឋញ្ច ហុតញ្ច ។ ២ ម. បុញ្ញបេក្ខ ។

បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ គប្បីបូជាគ្រឿងសក្ការបូជា ធំតូចណាមួយ ក្នុងលោកអស់មួយឆ្នាំ ការបូជាទាំងអស់នោះឯង រមែងមិនដល់នូវចំណែកទី ៤ នៃការអភិវាទន៍ ចំពោះលោកទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តត្រង់ហើយ ប្រសើរជាង ។

ធម៌ ៤ ប្រការគឺ អាយុ ១ វណ្ណៈ ១ សុខៈ ១ ពលៈ ១ រមែងចំរើនដល់អ្នកដែលមានសេចក្ដីឱនកាយថ្វាយបង្គំជាប្រក្រតី មានសេចក្ដីកោតក្រែង ដល់បុគ្គលដែលចំរើនជាងខ្លួន អស់កាលជានិច្ច ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ជាមនុស្សទ្រុស្ដសីល មានចិត្តមិនបានដម្កល់ខ្ជាប់ ការរស់នៅតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលមានសីលមានការពិនិត្យពិចារណា ជាប្រក្រតី ប្រសើរជាង ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ជាមនុស្សមិនមានប្រាជ្ញា មានចិត្តមិនបានដម្កល់ខ្ជាប់ ការរស់នៅតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលមានប្រាជ្ញា មានការពិនិត្យពិចារណា ជាប្រក្រតី ប្រសើរជាង ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ជាមនុស្សមានចិត្តងុលងប់ ក្នុងអកុសលវិតក្កៈ មានព្យាយាមថោកថយ ការរស់នៅសូម្បីតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលប្រារព្ធសេចក្ដីព្យាយាមមាំមួន ប្រសើរជាង ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ ឧទយព្វយំ(១)
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ ឧទយព្វយំ ។
យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ អមតំ បទំ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ អមតំ បទំ ។
យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ ធម្មមុត្តមំ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ ធម្មមុត្តមំ ។

សហស្សវគ្គោ អដ្ឋមោ ។

ធម្មបទគាថាយ នវមោ បាបវគ្គោ

[១៩] អភិត្ថរេថ កល្យាណេ បាបា ចិត្តំ និវារយេ
ទន្ធំ ហិ ករោតោ បុញ្ញំ(២) បាបស្មឹ រមតី មនោ ។
បាបញ្ចេ បុរិសោ កយិរា ន នំ កយិរា បុនប្បុនំ
ន តម្ហិ ឆន្ទំ កយិរាថ ទុក្ខោ បាបស្ស ឧច្ចយោ ។

---
១ ឧទយវ្យយំ ។ ២ ឱ. ម. ករោតោ ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ឃើញការកើតឡើងនឹងការវិនាសទៅ ការរស់នៅ សូម្បីតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលឃើញការកើតឡើង នឹងការវិនាសទៅ ប្រសើរជាង ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ មិនឃើញផ្លូវព្រះនិព្វាន ការរស់នៅ សូម្បីតែមួយថ្ងៃ របស់លោកអ្នកឃើញផ្លូវព្រះនិព្វាន ប្រសើរជាង ។
បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ មិនឃើញធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ការរស់នៅ សូម្បីតែមួយថ្ងៃ របស់លោកអ្នកឃើញធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រសើរជាង ។

ចប់ សហស្សវគ្គទី ៨ ។

ធម្មបទគាថា បាបវគ្គទី ៩

(១៩) បុគ្គលគួរប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើអំពើល្អ គួរឃាត់ចិត្តចាកបាប ព្រោះថា កាលបើបុគ្គលធ្វើបុណ្យយឺតយូរ ចិត្តរមែងត្រេកអរក្នុងបាប ។
បើបុរសធ្វើបាប កុំធ្វើបាបនោះរឿយ ៗ ឡើយ កុំគប្បីធ្វើសេចក្តី ពេញចិត្ត ក្នុងបាបនោះ (ព្រោះថា) ការសន្សំបាប តែងនាំ សេចក្តីទុក្ខមកឲ្យ ។

បុញ្ញញ្ចេ បុរិសោ កយិរា   កយិរាថេនំ បុនប្បុនំ
តម្ហិ ឆន្ទំ កយិរាថ   សុខោ បុញ្ញស្ស ឧច្ចយោ ។
បាបោបិ បស្សតី ភទ្រំ   យាវ បាបំ ន បច្ចតិ
យទា ច បច្ចតី បាបំ   អថ (បាបោ) បាបានិ បស្សតិ ។
ភទ្រោបិ បស្សតី បាបំ   យាវ ភទ្រំ ន បច្ចតិ
យទា ច បច្ចតី ភទ្រំ   អថ (ភទ្រោ) ភទ្រានិ បស្សតិ ។
មាវមញ្ញេថ[១] បាបស្ស   ន មន្តំ[២] អាគមិស្សតិ
ឧទពិន្ទុនិបាតេន   ឧទកុម្ភោបិ បូរតិ
អាបូរតិ ពាលោ បាបស្ស[៣]   ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។
មាវមញ្ញេថ បុញ្ញស្ស   ន មន្តំ អាគមិស្សតិ
ឧទពិន្ទុនិបាតេន   ឧទកុម្ភោបិ បូរតិ
អាបូរតិ ធីរោ បុញ្ញស្ស   ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។

---

១ ឱ· មាប្បមញ្ញេថ ។ ២ ឱ· មន្តុំ ។ ម· មន្ទំ ។ ៣ ឱ· ពាលោ បូរតិ បាបស្ស ។ កត្ថចិ ពោត្ថកេ បូរតិ ពាលោ បាបស្សាតិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

ធម្មបទគាថា បាបវគ្គទី ៩

បើបុរសធ្វើបុណ្យ គួរធ្វើបុណ្យនោះឲ្យរឿយៗ គួរធ្វើសេចក្ដីពេញចិត្ត ក្នុងបុណ្យនោះ (ព្រោះថា) ការសន្សំបុណ្យ តែងនាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ ។

បាប មិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សបាប ក៏នៅឃើញតែសេចក្ដីចំរើនត្រឹមណោះ លុះកាលណា បាបឲ្យផល មនុស្សបាប ទើបឃើញបាប ក្នុងកាលនោះ ។

អំពើល្អ មិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សល្អ នៅឃើញតែបាបត្រឹមណោះ លុះកាលណា អំពើល្អឲ្យផល មនុស្សល្អ ទើបឃើញល្អក្នុងកាលនោះ ។

បុគ្គល មិនគួរមើលងាយបាបថា មានប្រមាណតិច នឹងមិនឲ្យផលដូច្នេះឡើយ ប្រៀបដូចក្អមទឹក រមែងពេញបានដោយដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា បុគ្គលពាល កាលសន្សំបាប សូម្បីបន្តិចម្ដងៗ គង់ពេញបានដោយបាប យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គល មិនគួរមើលងាយបុណ្យថា មានប្រមាណតិច នឹងមិនឲ្យផលដូច្នេះឡើយ ប្រៀបដូចក្អមទឹក រមែងពេញបានដោយដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលសន្សំបុណ្យបន្តិចម្ដង ៗ គង់ពេញបានដោយបុណ្យ យ៉ាងនោះ ។

វាណិជោវ ភយំ មគ្គំ អប្បសត្ថោ មហទ្ធនោ
វិសំ ជីវិតុកាមោវ បាបានិ បរិវជ្ជយេ ។
បាណិម្ហិ ចេ វណោ នាស្ស ហរេយ្យ បាណិនា វិសំ
នាព្វណំ(១) វិសមន្វេតិ នត្ថិ បាបំ អកុព្វតោ ។

យោ អប្បទុដ្ឋស្ស នរស្ស ទុស្សតិ
សុទ្ធស្ស បោសស្ស អនង្គណស្ស
តមេវ ពាលំ បច្ចេតិ បាបំ
សុខុមោ រជោ បដិវាតំវ ខិត្តោ ។

គព្ភមេកេ ឧប្បជ្ជន្តិ និរយំ បាបកម្មិនោ
សគ្គំ សុគតិនោ យន្តិ បរិនិព្វន្តិ អនាសវា ។

ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឈេ
ន បព្វតានំ វិវរំ បវិស្ស(២)
ន វិជ្ជតី(៣) សោ ជគតិប្បទេសោ
យត្រដ្ឋិតោ(៤) មុច្ចេយ្យ(៥) បាបកម្មា ។

---

១ ម. នាវណំ ។ ២ ឱ. ម. បវេស្ស ។ ៣ ម. វិជ្ជតិ ។ វិជ្ជតេតិបិ បាឋោ ។ ៤ ម. យត្ថដ្ឋិតោ ។ ៥ ឱ. មុញ្ចេយ្យ ។

បុគ្គលគួរវៀសវាងបាបទាំងឡាយ ឲ្យដូចពាណិជ ដែលមានទ្រព្យច្រើន តែមានគ្នាតិច វៀសវាងផ្លូវគួរខ្លាច ឬដូចជាបុរសប្រាថ្នារស់នៅ វៀសវាងថ្នាំពិសដូច្នោះដែរ ។

បើដំបៅមិនមានក្នុងបាតដៃទេ បុគ្គលគប្បីនាំយកថ្នាំពិសដោយបាតដៃ ថ្នាំពិស តែងមិនជ្រាបចូលទៅកាន់បាតដៃដែលគ្មានដំបៅ យ៉ាងណា បាប រមែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិនធ្វើ យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គលណា ប្រទូស្តចំពោះអ្នកមិនប្រទូស្តតប ជាសត្វស្អាត មិនមានកិលេសដូចជាទីទួល បាប រមែងត្រឡប់មកកាន់បុគ្គលពាលនោះវិញដូចធូលីល្អិត ដែលបុគ្គលបាចសាចទៅកាន់ទីច្រាសខ្យល់ ។

ជនពួកខ្លះ កើតក្នុងគភ៌មនុស្ស ពួកអ្នកមានអំពើអាក្រក់ ទៅកាន់នរក ពួកអ្នកមានគតិល្អ ទៅកាន់ឋានសួគ៌ ពួកអ្នកមិនមានអាសវៈ បរិនិព្វាន ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្មហើយ ទោះបីចូលទៅក្នុងអាកាស ក្នុងកណ្តាលសមុទ្រ កាន់ចន្លោះភ្នំទាំងឡាយ ក៏មិនគប្បីរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះប្រទេសលើផែនដី ដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ គប្បីរួចចាកបាបកម្មបាន នោះមិនដែលមានឡើយ ។

ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឈេ

ន បព្វតានំ វិវរំ បវិស្ស

ន វិជ្ជតី សោ ជគតិប្បទេសោ

យត្រដ្ឋិតំ នប្បសហេយ្យ[១] មច្ចុ ។

បាបវគ្គោ នវមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ទសមោ ទណ្ឌវគ្គោ

(២០) សព្វេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្វេ ភាយន្តិ មច្ចុនោ

អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សព្វេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្វេសំ ជីវិតំ បិយំ

អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន វិហឹសតិ

អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ ន លភតេ សុខំ ។

---

១ ឱ· នប្បសហេថ ។

បុគ្គលទៅ ឰដ៏អាកាស ក្នុងកណ្តាលសមុទ្រ កាន់ចន្លោះនៃភ្នំទាំងឡាយ ក៏មិនរួចចាកសេចក្តីស្លាប់បាន ព្រោះប្រទេសលើផែនដីដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ សេចក្តីស្លាប់គ្របសង្កត់មិនបាននោះ មិនដែលមានឡើយ ។

ចប់ បាបវគ្គទី ៩ ។

ធម្មបទគាថា ទណ្ឌវគ្គទី ១០

[២០] សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រាណ តែងតក់ស្លុតនឹងអាជ្ញា សត្វទាំងឡាយ តែងខ្លាចចំពោះសេចក្តីស្លាប់គ្រប់ៗរូប បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជាឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារ ដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារឡើយ ។

សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រាណ តែងតក់ស្លុតនឹងអាជ្ញា (ព្រោះថា) ជីវិតជាទីស្រឡាញ់របស់សត្វទាំងពួង បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជាឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារ ដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារឡើយ ។

ជនណា ស្វែងរកសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន តែបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយអាជ្ញា ជននោះលះលោកនេះទៅហើយ នឹងមិនបានសេចក្តីសុខឡើយ ។

សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន ន ហឹសតិ
អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ លភតេ សុខំ ។

មាវោច ផរុសំ កញ្ចិ(១) វុត្តា បដិវទេយ្យុ(២) តំ
ទុក្ខា ហិ សារម្ភកថា បដិទណ្ឌា ផុសេយ្យុ(៣) តំ ។

សចេ នេរេសិ អត្តានំ កំសោ ឧបហតោ យថា
ឯស បត្តោសិ និព្វានំ សារម្ភោ(៤) តេ ន វិជ្ជតិ ។

យថា ទណ្ឌេន គោបាលោ គាវោ ចាជេតិ(៥) គោចរំ
ឯវំ ជរា ច មច្ចុ ច អាយុំ ចាជេន្តិ ចាណិនំ ។

អថ ចាចានិ កម្មានិ ករំ ពាលោ ន ពុជ្ឈតិ
សេហិ កម្មេហិ ទុម្មេធោ អគ្គិទឌ្ឍោវ តប្បតិ ។

---

១ ម. កិញ្ចិ ។ ២ ម. បដិវទេយ្យុំ ។ ៣ ម. ផុសេយ្យុ ។ ៤ ម. សារម្ភា ។
៥ ឱ. បាចេតិ ។

ជនណា ស្វែងរកសេចក្ដីសុខ ដើម្បីខ្លួន តែមិនបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ អ្នកដែលប្រាថ្នាសេចក្ដីសុខ ដោយអាជ្ញា ជននោះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងបានសេចក្ដីសុខ ។

អ្នកកុំនិយាយពាក្យអាក្រក់នឹងអ្នកណាមួយឡើយ ជនទាំងឡាយដែលអ្នកស្ដីថាឲ្យហើយ គេគប្បីស្ដីថាតបមកអ្នកវិញ ព្រោះថា ការពោលពាក្យប្រណាំងប្រដែង ជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ការតស៊ូទាំងឡាយគប្បីប៉ះពាល់នូវអ្នក ។ បើអ្នកធ្វើខ្លួនមិនឲ្យញាប់ញ័រ ដូចគាំងដែលចៀរមាត់ចេញហើយ (រមែងមិនលាន់ឮសូរ) ដូច្នោះ អ្នកនុ៎ះជាបុគ្គលដល់នូវព្រះនិព្វាន ការប្រណាំងប្រដែង មិនមានដល់អ្នក ។

គង្វាលគោ រមែងកៀងគោទៅកាន់ទីគោចរដោយអាជ្ញា ដូចម្ដេចមិញ ជរានិងមច្ចុ តែងកៀងអាយុរបស់សត្វទាំងឡាយ ដូច្នោះឯង ។

បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញា កាលធ្វើអំពើអាក្រក់ រមែងមិនភ្ញាក់ខ្លួន លុះកាលជាខាងក្រោយ ទើបក្ដៅក្រហាយ ដោយសារកម្មរបស់ខ្លួន ដូចត្រូវភ្លើងឆេះ ។

ធម្មបទគាថាយ ទសមោ ទណ្ឌវគ្គោ

យោ ទណ្ឌេន អទណ្ឌេសុ អប្បទុដ្ឋេសុ ទុស្សតិ
ទសន្នមញ្ញតរំ ឋានំ ខិប្បមេវ និគច្ឆតិ
វេទនំ ផរុសំ ជានឹ សរីរស្ស ច ភេទនំ
គរុកំ វាបិ អាពាធំ ចិត្តក្ខេបំ(១) វ បាបុណេ
រាជតោ វា ឧបសគ្គំ អព្ភក្ខានំ វ ទារុណំ
បរិក្ខយំ(២) វ ញាតីនំ ភោគានំ(៣) វ បភង្គុណំ(៤)
អថវាស្ស អគារានិ អគ្គិ ឌហតិ(៥) បាវកោ
កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ និរយំ សោ ឧបបជ្ជតិ(៦) ។

ន នគ្គចរិយា ន ជដា ន បង្កា
នានាសកា ថណ្ឌិលសាយិកា វា
រជោជល្លំ ឧក្កុដិកប្បធានំ
សោធេន្តិ មច្ចំ អវិតិណ្ណកង្ខំ ។
អលង្កតោ ចេបិ សមំ ចរេយ្យ
សន្តោ ទន្តោ និយតោ ព្រហ្មចារី
សព្វេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
សោ ព្រាហ្មណោ សោ សមណោ ស ភិក្ខុ ។

---

១ ម. ចិត្តក្ខេបញ្ច ។ ២ ម. បរិក្ខយញ្ច ។ ៣ ម. ភោគានញ្ច ។ ៤ ឱ. បភង្គុរំ ។ ៥ ម. ឌយ្ហតិ ។ ៦ ឱ ម. បបជ្ជតិ ។

ធម្មបទគាថា ទណ្ឌវគ្គទី ១០

បុគ្គលណា ប្រទូស្តដោយអាជ្ញា ចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមិនមានអាជ្ញា មិនប្រទូស្ត បុគ្គលនោះ រមែងដល់នូវហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខណាមួយ ក្នុងហេតុ ១០យ៉ាង ដោយឆាប់ហាន់ គឺគប្បីដល់នូវវេទនាដ៏អាក្រក់១ សេចក្តីវិនាសទ្រព្យ១ បែកធ្លាយសរីរៈ ១ អាពាធជាទម្ងន់១ ក្រឡកចិត្ត (ឆ្កួត) ១ រឹបជាន់អំពីស្តេច ១ ពោលពាក្យបង្កាច់ដ៏អាក្រក់១ អស់ពួកញាតិវង្ស១ ពុកផុយភោគសម្បត្តិទាំងឡាយ ១ ទាំងភ្លើងនឹងឆេះបំផ្លាញនូវផ្ទះ របស់បុគ្គលនោះ ១ បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញានោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ រមែងទៅកើត ក្នុងនរក ។

ការប្រព្រឹត្តិអាក្រាតកាយ ទុកសក់ ដេកលើភក់ មិនបរិភោគបាយ ដេកលើផែនដី ប្រឡាក់ខ្លួនដោយធូលី ព្យាយាមអង្គុយប្រហោង មិនជម្រះសត្វដែលមិនទាន់ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យបានទេ ។

បើបុគ្គលណាមានខ្លួនប្រដាប់ស្អិតស្អាងហើយ (ដោយគ្រឿងអម្ពរ) តែគប្បីប្រព្រឹត្តស្មើ អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ទូន្មាន (ឥន្ទ្រិយ) ជាបុគ្គលទៀង (ចំពោះមគ្គផល) អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ទម្លាក់ចោលនូវអាជ្ញាក្នុងសត្វទាំងពួងចេញហើយ បុគ្គលនោះ ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ក៏បាន ថាសមណៈក៏បាន ថាភិក្ខុក៏បាន ។

ហិរីនិសេធោ(១) បុរិសោ កោចិ លោកស្មិំ(២) វិជ្ជតិ
យោ និទ្ទំ អបពោធេតិ(៣) អស្សោ ភទ្រោ កសាមិវ ។

អស្សោ យថា ភទ្រោ កសានិវិដ្ឋោ
អាតាបិនោ សំវេគិនោ ភវាថ(៤)
សទ្ធាយ សីលេន ច វីរិយេន ច
សមាធិនា ធម្មវិនិច្ឆយេន ច
សម្បន្នវិជ្ជាចរណា បតិស្សតា
បហាស្សថ(៥) ទុក្ខមិទំ អនប្បកំ ។

ឧទកំ ហិ(៦) នយន្តិ នេត្តិកា ឧសុការា នមយន្តិ(៧) តេជនំ
ទារុំ នមយន្តិ(៨) តច្ឆកា អត្តានំ ទមយន្តិ សុព្វតា ។

ទណ្ឌវគ្គោ ទសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកាទសមោ ជរាវគ្គោ

(២១) កោ នុ ហាសោ កិមានន្ទោ និច្ចំ បជ្ជលិតេ សតិ
អន្ធការេន ឱនទ្ធា បទីបំ ន គវេសថ(៩) ។

---

១ ឱ.ម. ហិរីនិសេធោ ។ ២ ម. លោកស្មឹ ។ ៣ អ. ឱ. សោ និទ្ទំ អប្បេ-ពោធតិ ។ ម. យោ និទ្ទំ អប្បពោធេសិ ។ ៤ ម. ភវត្ថ ។ ៥ ម. ជហិស្សថ ។ ៦ ម. ឧទកញ្ហិ ។ ៧-៨ ម. ទមយន្តិ ។ ៩ ឱ. គវេស្សថ ។

បុរសអ្នកកំចាត់បង់នូវអកុសលវិតក្កៈ ដោយសេចក្ដីខ្លាសបាប មានតិចក្នុងលោក បុគ្គលណាបន្ទោបង់នូវការដេកលក់ ដូចសេះល្អខ្លាចព្រោះរំពាត់ បុរសនោះ រកបានដោយក្រ ក្នុងលោក ។

សេះល្អ ដែលនាយសារថីទូន្មាន ដោយរំពាត់ តក់ស្លុតយ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលមានព្យាយាម មានសេចក្ដីតក់ស្លុតយ៉ាងនោះឯង បើអ្នកទាំងឡាយ ប្រកបព្រមដោយសទ្ធាផង សីលផង ព្យាយាមផង សមាធិផង ធម្មវិនិច្ឆ័យផង ជាអ្នកមានវិជ្ជានិងចរណៈដ៏បរិបូណ៌ មានស្មារតីដំកល់មាំ រមែងលះបង់ទុក្ខ មានប្រមាណច្រើននេះ មិនខាន ។

ធម្មតាអ្នកបង្ហូរ តែងបង្ហូរទឹក អ្នកធ្វើព្រួញ តែងពត់ព្រួញ (ឲ្យត្រង់) អ្នកតាំង តែងតាំងឈើ អ្នកមានវត្តល្អ តែងទូន្មានខ្លួន ។

ចប់ ទណ្ឌវគ្គទី ១០ ។

ធម្មបទគាថា ជរាវគ្គទី ១១

[៤១] កាលបើលោកសន្និវាស ត្រូវភ្លើងមានរាគ ជាដើម ឆេះទ្រលោមជានិច្ច ម្ដេចក៏សើច ម្ដេចក៏ត្រេកត្រអាល អ្នកទាំងឡាយត្រូវងងឹតគឺអវិជ្ជារួបរឹតហើយ (ម្ដេចឡើយ) ក៏មិនស្វែងរកប្រទីបគឺប្រាជ្ញា ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកាទសមោ ជរាវគ្គោ

បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ(១)។
បរិជិណ្ណមិទំ រូបំ រោគនិទ្ធំ បភង្គុណំ
ភិជ្ជតិ បូតិ សន្ទេហោ មរណន្តំ ហិ ជីវិតំ ។

យានិមានិ អបត្ថានិ អលាពូនេវ សារទេ
កាបោតកានិ អដ្ឋីនិ តានិ ទិស្វាន កា រតិ ។
អដ្ឋីនំ នគរំ កតំ មំសលោហិតលេបនំ
យត្ថ ជរា ច មច្ចុ ច មានោ មក្ខោ ច ឱហិតោ ។

ជីរន្តិ វេ រាជរថា សុចិត្តា
អថោ សរីរម្បិ ជរំ ឧបេតិ
សតញ្ច ធម្មោ ន ជរំ ឧបេតិ
សន្តោ ហវេ សព្ភិ បវេទយន្តិ ។

ធម្មបទគាថា ជរាវគ្គទី ១១

អត្តភាពណា មិនទៀងទាត់ ឬតថេរ អ្នកចូរមើលអត្តភាព (នោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្ម ធ្វើវិចិត្រហើយ ជាកាយពាសពេញ ដោយដំបៅ ដែលឆ្អឹងបីរយកំណាត់ ផ្គុំគ្នាហើយ ជាអត្តភាពក្តៅក្រហាយជានិច្ច ជាទីរំពឹងត្រិះរិះរបស់ជនច្រើនគ្នា ។

រូបនេះគ្រាំគ្រាអស់ហើយ ជាទីសំណាក់នៃរោគ ជារបស់ពុកផុយ រាងកាយជារបស់ស្អុយ (នេះ) តែងបែកធ្លាយទៅវិញ ព្រោះថា ជីវិតមានសេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុត ។

ឆ្អឹងទាំងឡាយណា មានសម្បុរដូចសត្វព្រាប ដែលគេចោលហើយ ដូចផ្លែឃ្លោកក្នុងសរទកាល សេចក្តីត្រេកអរអ្វីហ្ន៎ (របស់អ្នកទាំងឡាយ) ព្រោះតែឃើញឆ្អឹងទាំងឡាយនោះ ។

សេចក្តីគ្រាំគ្រា សេចក្តីស្លាប់ សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន នឹងសេចក្តីលុបគុណ ប្រជុំចុះក្នុងសរីរៈណា (សរីរៈនោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្មធ្វើហើយឲ្យជានគររបស់ឆ្អឹងទាំងឡាយ ជាគ្រឿងប្រឡាក់ដោយសាច់នឹងឈាម ។

រាជរថទាំងឡាយ ដ៏វិចិត្រល្អ រមែងគ្រាំគ្រា សូម្បីសរីរៈក៏ដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រាដូចគ្នា ទើបឯធម៌ របស់សប្បុរសទាំងឡាយ មិនដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រា (ដូច្នោះ) ទេ សប្បុរសទាំងឡាយ តែងនិយាយឲ្យពួកសប្បុរសផងគ្នាដឹងបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ   ពលិវទ្ទោវ ជីរតិ
មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ   បញ្ញា តស្ស ន វឌ្ឍតិ ។
អនេកជាតិសំសារំ   សន្ធាវិស្សំ អនិព្វិសំ
គហការំ[១] គវេសន្តោ   ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ ។
គហការក ទិដ្ឋោសិ   បុន គេហំ ន កាហសិ
សព្វា តេ ផាសុកា ភគ្គា   គហកូដំ វិសង្ខតំ
វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ   តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា ។
អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ   អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
ជិណ្ណកោញ្ចាវ ឈាយន្តិ   ខីណមច្ឆេវ បល្លលេ ។
អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ   អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
សេន្តិ ចាបាតិខីណាវ   បុរាណានិ អនុត្ថុនំ ។

ជរាវគ្គោ ឯកាទសមោ ។

---

១ ម. គហការ ។

បុរសអ្នកមិនមានការបេះដឹងនេះ តែងចាស់ (ឥតរំពើ) ដូចគោបំរើ សាច់របស់វា តែងចំរើនឡើង តែប្រាជ្ញារបស់វាមិនចំរើនឡើយ ។

កាលតថាគតមិនទាន់បានជួបប្រទះ (ពោធិញាណវល់តែ) ស្វះស្វែងរកជាងផ្ទះគឺតណ្ហា អ្នកធ្វើផ្ទះគឺអត្តភាព ក៏អន្ទោលទៅកាន់សង្សារវដ្ត មានជាតិដ៏ច្រើន សេចក្តីកើត ជាទុក្ខរឿយ ៗ ។

នែជាងផ្ទះ អ្នកឯងធ្វើផ្ទះគឺអត្តភាព តថាគតឃើញហើយ អ្នកនឹងធ្វើផ្ទះ(របស់តថាគត) ទៀត មិនបានឡើយ ឆ្អឹងជំនីរគឺកិលេសរបស់អ្នកទាំងអស់តថាគតកាច់បំបាក់អស់ហើយ ដម្បូលផ្ទះគឺអវិជ្ជា តថាគតក៏ចាក់ចោលហើយ ចិត្តរបស់តថាគត ដល់ព្រះនិព្វានដែលមានសង្ខារប្រាសហើយ តថាគត បានដល់ធម៌ជាគ្រឿងក្សយតណ្ហាទាំងឡាយហើយ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យ ក្នុងកាលខ្លួននៅជាកំឡោះក្រមុំ រមែងសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចសត្វក្រៀលចាស់ សំកុកនៅ ក្នុងកក់ដែលអស់ត្រីហើយ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យ ក្នុងកាលខ្លួននៅកំឡោះក្រមុំ រមែងដេកថ្ងូរ សោកស្តាយទ្រព្យចាស់ទាំងឡាយ ដូចព្រួញដែលផុតចាកខ្សែបន្ទោះដូច្នោះ ។

ចប់ ជរាវគ្គ ទី ១១ ។

ធម្មបទគាថាយ ទ្វាទសមោ អត្តវគ្គោ

(២២) អត្តានញ្ចេ បិយំ ជញ្ញា រក្ខេយ្យ នំ សុរក្ខិតំ

តិណ្ណំ អញ្ញតរំ យាមំ បដិជគ្គេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

អត្តានមេវ បឋមំ បតិរូបេ និវេសយេ

អថញ្ញមនុសាសេយ្យ ន កិលិស្សេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

អត្តានញ្ចេ តថា កយិរា យថញ្ញមនុសាសតិ

សុទន្តោ វត ទមេថ អត្តា ហិ កិរ ទុទ្ទមោ ។

អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ កោ ហិ នាថោ បរោ សិយា

អត្តនា ហិ សុទន្តេន នាថំ លភតិ ទុល្លភំ ។

អត្តនា វ កតំ បាបំ អត្តជំ(១) អត្តសម្ភវំ

អភិមត្ថតិ ទុម្មេធំ វជិរំវម្ហមយំ(២) មណឹ ។

---

១ អត្រជន្តិបិ បាឋោ ។ ២ ឱ. វជិរំវស្មមយំ ។ ប. វម្ហមយំ ។

ធម្មបទគាថា អត្តវគ្គទី ១២

(៦២) បើបណ្ឌិតដឹងថា ខ្លួនជាទីស្រឡាញ់ គួររក្សាខ្លួននោះឲ្យល្អ គួរស្ងួនគ្រងខ្លួនទុកក្នុងវ័យទាំង៣ វ័យណាមួយ ។

បណ្ឌិត គួរដម្កល់ខ្លួនទុក ក្នុងគុណដ៏សមគួរជាមុនសិន ហើយ សឹមប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ ជាខាងក្រោយ (ធ្វើយ៉ាងនេះ) នឹងមិនលំបាកឡើយ ។

បុគ្គលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ យ៉ាងណា ត្រូវធ្វើខ្លួនឲ្យបាន យ៉ាងនោះដែរ អ្នកដែលទូន្មានខ្លួនល្អហើយ ទើបគួរទូន្មានអ្នកដទៃបាន ព្រោះថា ខ្លួនកម្រទូន្មានបានពេកណាស់ ។

ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃជាទីពឹងដូចម្ដេចបាន ព្រោះបុគ្គលអ្នកមានខ្លួនហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ រមែងបាននូវទីពឹង ដែលគេបានដោយកម្រ ។

បាប កើតអំពីខ្លួន មានខ្លួនជាដែនកើត ដែលខ្លួនធ្វើហើយ តែងញាំញីមនុស្សឥតប្រាជ្ញា ដូចពេជ្រសម្រាប់កាត់កែវមណី ដែលកើតអំពីថ្ម ដូច្នោះឯង ។

យស្ស អច្ចន្តទុស្សីល្យំ មាលុវា សាលមិវោត្ថតំ
ករោតិ សោ តថត្តានំ[១] យថា នំ ឥច្ឆតី ទិសោ ។
សុករានិ អសាធូនិ អត្តនោ អហិតានិ ច
យំ វេ[២] ហិតញ្ច សាធុញ្ច តំ វេ បរមទុក្ករំ ។
យោ សាសនំ អរហតំ អរិយានំ ធម្មជីវិនំ
បដិក្កោសតិ ទុម្មេធោ ទិដ្ឋឹ និស្សាយ បាបិកំ
ផលានិ កណ្ដកស្សេវ[៣] អត្តឃញ្ញាយ[៤] ផល្លតិ ។
អត្តនា វ កតំ បាបំ អត្តនា សង្កិលិស្សតិ
អត្តនា អកតំ បាបំ អត្តនា វ វិសុជ្ឈតិ
សុទ្ធិ អសុទ្ធិ បច្ចត្តំ នាញ្ញោ អញ្ញំ វិសោធយេ ។

---

១ ឱ. តថាត្តានំ ។ ២ ម. ចេ ។ ៣ ខម. កដ្ឋកស្សេវ ។
៤ ម. អត្តឃាតាយ ។

ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលហួសហេតុ (១) គ្របសង្កត់ (នូវអត្តភាព) របស់បុគ្គលណា ដូចវល្លិ៍ដែលរួបរឹតដើមឈើ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យវិនាស ដូចជាចោរអ្នកប្រាថ្នាធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យវិនាស ដូច្នោះ ។

កម្មទាំងឡាយណា មិនល្អផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនផង កម្មទាំងនោះដែលជនពាលធ្វើបានដោយងាយ កម្មណាជាប្រយោជន៍ផង ល្អផង កម្មនោះឯង ដែលជនពាលធ្វើបាន ដោយលំបាក ។

បុគ្គលណាអប្បប្រាជ្ញា អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏លាមក ហាមឃាត់សាសនារបស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដ៏ប្រសើរ រស់នៅដោយធម៌ ការហាមឃាត់របស់បុគ្គលនោះ រមែងចេញផល ដើម្បីសម្លាប់ខ្លួន ដូចផ្លែឫស្សីដូច្នោះ ។

អ្នកធ្វើបាបខ្លួនឯង នឹងសៅហ្មងខ្លួនឯង អ្នកមិនធ្វើបាបខ្លួនឯង តែងបរិសុទ្ធស្អាតខ្លួនឯង សេចក្តីបរិសុទ្ធិនឹងមិនបរិសុទ្ធិ មានចំពោះខ្លួន អ្នកដទៃនឹងធ្វើអ្នកដទៃ ឲ្យបរិសុទ្ធពុំបានទេ ។

---

១ បើគ្រហស្ថចាប់តាំងអំពីកើតមកធ្វើតែអកុសលកម្មបថទាំង ១០ បើបព្វជិតគិតអំពីថ្ងៃដែលបានឧបសម្បន្នមក ត្រូវតែអាបត្តិ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលហួសហេតុ ។

អត្តទត្ថំ បរត្ថេន ពហុនាបិ ន ហាបយេ
អត្តទត្ថមភិញ្ញាយ សទត្ថបសុតោ សិយា ។

អត្តវគ្គោ ទ្វាទសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ តេរសមោ លោកវគ្គោ

(២៣) ហីនំ ធម្មំ ន សេវេយ្យ បមាទេន ន សំវសេ
មិច្ឆាទិដ្ឋឹ ន សេវេយ្យ ន សិយា លោកវឌ្ឍនោ ។
ឧត្តិដ្ឋេ នប្បមជ្ជេយ្យ ធម្មំ សុចរិតំ ចរេ
ធម្មចារី សុខំ សេតិ អស្មឹ លោកេ បរម្ហិ ច ។
ធម្មំ ចរេ សុចរិតំ ន តំ ទុច្ចរិតំ ចរេ
ធម្មចារី សុខំ សេតិ អស្មឹ លោកេ បរម្ហិ ច ។

ធម្មបទគាថា លោកវគ្គ ទី ១៣

បុគ្គល កុំគប្បីធ្វើប្រយោជន៍ខ្លួនឲ្យវិនាស ព្រោះប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ សូម្បីច្រើន បើដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ គប្បីខ្វល់ខ្វាយក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន (នោះ) ។

ចប់ អត្តវគ្គ ទី ១២ ។

ធម្មបទគាថា លោកវគ្គទី ១៣

(៦៣) បុគ្គល មិនគួរសេពធម៌ថោកទាប(1) មិនគួរនៅដោយសេចក្តីប្រមាទ មិនគួរសេពមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិនគួរជាមនុស្សបង្អៀតលោក ។

បុគ្គលមិនគួរប្រមាទ ក្នុងដុំបាយ ដែលខ្លួនគប្បីក្រោកឡើងទទួល គប្បីប្រព្រឹត្តធម៌(2)ឲ្យសុចរិត បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ជាប្រក្រតី រមែងដេកជាសុខ ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង ។

បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តធម៌ឲ្យសុចរិត មិនគួរប្រព្រឹត្តធម៌នោះឲ្យទុច្ចរិតឡើយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ជាប្រក្រតី រមែងដេកជាសុខ ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង ។

---

១ កាមគុណ ៥ ឈ្មោះថា ធម៌ថោកទាប ព្រោះជា ធម៌សម្រាប់ជនថោកទាប រាប់តាំងអំពីឧដ្ឋទឹងគោជាដើម គប្បីសេព ទាំងជាធម៌នាំ បុគ្គលទៅកើតក្នុងទីទាបមាននរកជាដើម ។ ២ សំដៅយកភិក្ខាចារិយធម៌ ការលះបង់អនេសនៈដើរទៅបិណ្ឌបាតតាមលំដាប់ត្រកូល ឈ្មោះថា ភិក្ខាចារិយធម៌ ។

យថា បុព្ពុឡកំ បស្សេ យថា បស្សេ មរីចិកំ

ឯវំ លោកំ អវេក្ខន្តំ មច្ចុរាជា ន បស្សតិ ។

ឯថ បស្សថិមំ លោកំ ចិត្តំ រាជរថូបមំ

យត្ថ ពាលា វិសីទន្តិ នត្ថិ សង្គោ វិជានតំ ។

យោ ច បុព្វេ បមជ្ជិត្វា បច្ឆា សោ នប្បមជ្ជតិ

សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

យស្ស បាបំ កតំ កម្មំ កុសលេន បិធីយតិ

សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

អន្ធភូតោ អយំ លោកោ តនុកេត្ថ វិបស្សតិ

សកុន្តោ(១) ជាលមុត្តោវ អប្បោ សគ្គាយ គច្ឆតិ ។

---

១ ម. សកុណោ ។

បុគ្គលឃើញពពុះទឹកយ៉ាងណា ឃើញព្រេញថ្ងៃយ៉ាងណា ស្ដេចមច្ចុរាជ មិនឃើញអ្នកពិចារណាខន្ធលោកជាដើម យ៉ាងនោះទេ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកមើលលោកនេះ ដ៏ត្រកាល ដូចរាជរថ ជនពាលទាំងឡាយ រមែងលិចលង់ ក្នុងលោកណា សេចក្ដីជាប់ជំពាក់ ក្នុងលោកនោះ រមែងមិនមាន ដល់ជនជាបណ្ឌិតទាំងឡាយដែលដឹងច្បាស់ទេ ។

បុគ្គលណាមួយ កាលពីមុនប្រមាទហើយ លុះកាលជាខាងក្រោយគេមិនប្រមាទវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ញុំាងខន្ធាទិលោកនេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្ររះផុតចាកពពក ។

បុគ្គលណា ធ្វើអំពើបាបហើយ បិទខ្ទប់អំពើបាបនោះដោយកុសលគឺអរហត្តមគ្គបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញុំាងខន្ធាទិលោកនេះ ឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្ររះផុតចាកពពក ។

លោកិយមហាជននេះ ជាមនុស្សងងឹត បណ្ដាជនទាំងនេះ ជនតិចគ្នាដែលឃើញច្បាស់ (នូវខន្ធាទិលោកនេះដោយអំណាចអនិច្ចលក្ខណៈជាដើម) ជនតិចគ្នា ដែលទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដូចសត្វស្លាប (ដែលជាប់សំណាញ់របស់ព្រានហើយ) តិចណាស់ ដែលរួចអំពីសំណាញ់ ដូច្នោះ ។

ហំសាទិច្ចបថេ យន្តិ អាកាសេ យន្តិ ឥទ្ធិយា
នីយន្តិ ធីរា លោកម្ហា ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។
ឯកំ ធម្មំ អតីតស្ស មុសាវាទិស្ស ជន្តុនោ
វិតិណ្ណបរលោកស្ស នត្ថិ បាបំ អការិយំ ។
ន វេ កទរិយា ទេវលោកំ វជន្តិ
ពាលា ហវេ នប្បសំសន្តិ ទានំ
ធីរោ ច ទានំ អនុមោទមានោ
តេនេវ សោ ហោតិ សុខី បរត្ថ ។
បថព្យា ឯករជ្ជេន សគ្គស្ស គមនេន វា
សព្វលោកាធិបច្ចេន សោតាបត្តិផលំ វរំ ។

លោកវគ្គោ តេរសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ចុទ្ទសមោ ពុទ្ធវគ្គោ

(៦៦) យស្ស ជិតំ នាវជីយតិ
ជិតមស្ស នោយាតិ កោចិ លោកេ
តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ
អបទំ កេន បទេន នេស្សថ ។

ពួកហង្ស តែងហើរទៅក្នុងគន្លងផ្លូវព្រះអាទិត្យ អ្នកមានឫទ្ធិ តែងហោះទៅក្នុងអាកាស ដោយឫទ្ធិ អ្នកប្រាជ្ញ ផ្ចាញ់កិលេសមារ ព្រមទាំងវាហនៈគឺតណ្ហាបានហើយ រមែងរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកបាន ។

បុគ្គលប្រព្រឹត្តកន្លង (ពាក្យសច្ចៈ) ដែលជាធម៌ឯក និយាយតែពាក្យកុហក មានបរលោក លះចោលហើយ ឈ្មោះថា មិនធ្វើអំពើបាប មិនមែនឡើយ ។

បុគ្គល កំណាញ់ស្វិតស្វាញ មិនបានទៅកាន់ទេវលោកទេ ជនពាលទាំងឡាយ មិនសរសើរទានឡើយ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ តែងអនុមោទនាទាន ព្រោះហេតុនោះ លោកតែងបានសេចក្តីសុខ ក្នុងលោកខាងមុខ ។

សោតាបត្តិផល ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរ ជាងភាពនៃឯករាជ្យលើផែនដីផង ជាងដំណើរទៅកាន់ឋានសួគ៌ផង ជាងភាពជាធំ ក្នុងលោកទាំងមូលផង ។

ចប់ លោកវគ្គ ទី ១៣ ។

ធម្មបទគាថា ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤

(២៤) ជ័យជំនះរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គណា មិនត្រឡប់ចាញ់វិញ កិលេសណាមួយក្នុងលោក រមែងមិនជាប់តាមជ័យជំនះ របស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ នាងទាំងឡាយនឹងប្រលោមព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមានគោចរ រកទីបំផុតគ្មាន មិនមានកិលេសដូចស្នាមជើង ដោយកិលេសដូចស្នាមជើង ម្តេចកើត ។

យស្ស ជាលិនី វិសត្តិកា

តណ្ហា នត្ថិ កុហិញ្ចិ នេតវេ

តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ

អបទំ កេន បទេន នេស្សថ ។

យេ ឈានបសុតា ធីរា នេក្ខម្មូបសមេ រតា

ទេវាបិ តេសំ បិហយន្តិ សម្ពុទ្ធានំ សតីមតំ ។

កិច្ឆោ មនុស្សបដិលាភោ កិច្ឆំ មច្ចាន ជីវិតំ

កិច្ឆំ សទ្ធម្មស្សវនំ កិច្ឆោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ ។

សព្វបាបស្ស អករណំ កុសលស្សូបសម្បទា

សចិត្តបរិយោទបនំ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

តណ្ហាដែលមានបណ្ដាញផ្សាយទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ៗ មិនមាន ដល់ព្រះពុទ្ធអង្គណា ដើម្បីនឹងនាំទៅ ក្នុងភពណាមួយ នាង ទាំងឡាយ នឹងប្រលោមព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមានគោចរ រកទី បំផុតគ្មាន មិនមានកិលេសដូចស្នាមដើង ដោយកិលេសដូចស្នាម ដើង ម្ដេចកើត ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងឈាន ត្រេកអរក្នុង នេក្ខម្មៈ ជាធាតុស្ងប់រម្ងាប់កិលេស សូម្បីទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ តែងពប់រក ចំពោះអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះ ដែលជាអ្នកត្រាស់ ដឹងខ្លួនឯង ទាំងមានស្មារតី ។

ការត្រឡប់បានអត្តភាពជាមនុស្ស បានដោយកម្រ ការរស់របស់ សត្វទាំងឡាយ បានដោយកម្រ ការស្ដាប់ធម៌របស់សប្បុរស បាន ដោយកម្រ ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ បានដោយកម្រ ។

ការមិនធ្វើបាបទាំងពួង ការញុំាងកុសលឲ្យកើតឡើង ការធ្វើចិត្ត របស់ខ្លួនឲ្យផូរផង់ នេះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ធម្មបទគាថាយ ចុទ្ទសមោ ពុទ្ធវគ្គោ

ខន្តិ បរមំ តបោ តីតិក្ខា
និព្វានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា
ន ហិ បព្វជិតោ បរូបឃាតី
សមណោ ហោតិ បរំ វិហេឋយន្តោ ។
អនូបវាទោ អនូបឃាតោ បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
មត្តញ្ញុតា ច ភត្តស្មឹ បន្តញ្ច សយនាសនំ
អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។
ន កហាបណវស្សេន តិត្តិ កាមេសុ វិជ្ជតិ
អប្បស្សាទា ទុក្ខា កាមា ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
អបិ ទិព្វេសុ កាមេសុ រតឹ សោ នាធិគច្ឆតិ
តណ្ហក្ខយរតោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។
ពហុំ វេ សរណំ យន្តិ បព្វតានិ វនានិ ច
អារាមរុក្ខចេត្យានិ មនុស្សា ភយតជ្ជិតា
នេតំ ខោ សរណំ ខេមំ នេតំ សរណមុត្តមំ
នេតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា បមុច្ចតិ ។

ធម្មបទគាថា ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤

ខន្តិ គឺសេចក្តីអត់ធន់ ជាតបធម៌(១)ដ៏ឧត្តម ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងពោលថា ព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតដ៏ឧត្តម បុគ្គលដែលសម្លាប់សត្វដទៃ មិនឈ្មោះថា បព្វជិតទេ បុគ្គលដែលបៀតបៀនសត្វដទៃ ក៏មិនឈ្មោះថា សមណៈឡើយ ។

ការមិនតិះដៀល ១ ការមិនបៀតបៀន ១ ការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ ១ ភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភត្ត ១ ការដេកនឹងអង្គុយក្នុងទីស្ងាត់ ១ ការព្យាយាមក្នុងអធិចិត្ត ១ នុះជាពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ការស្កប់ស្កល់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមាន ព្រោះកហាបណៈ (ដែលធ្លាក់ចុះ) ដូចទឹកភ្លៀងទេ កាមទាំងឡាយ មានសុខតិច មានទុក្ខច្រើន អ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះហើយ លោកមិនបានត្រេកអរ ក្នុងកាមទាំងឡាយ សូម្បីជាទិព្វឡើយ សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងធម៌ ជាគ្រឿងអស់តណ្ហា ។

មនុស្សទាំងឡាយ ច្រើននាក់ ត្រូវភ័យគម្រាមហើយ តែងយកភ្នំ អារាមនឹងរុក្ខចេតិយ ជាទីពឹង ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ក្សេមទេ ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ឧត្តមទេ បុគ្គលអាស្រ័យនូវទីពឹងនេះហើយ រមែងមិនរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងឡើយ ។

---

១ ធម្មជាតដុតកំលេសឲ្យក្តៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យោ ច ពុទ្ធញ្ច ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច សរណំ គតោ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ
ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ ឯតំ សរណមុត្តមំ
ឯតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា បមុច្ចតិ ។
ទុល្លភោ បុរិសាជញ្ញោ ន សោ សព្វត្ថ ជាយតិ
យត្ថ សោ ជាយតី ធីរោ តំ កុលំ សុខមេធតិ ។
សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ សុខា សទ្ធម្មទេសនា
សុខា សង្ឃស្ស សាមគ្គី សមគ្គានំ តបោ សុខោ ។
បូជារហេ បូជយតោ ពុទ្ធេ យទិ ច សាវកេ
បបញ្ចសមតិក្កន្តេ តិណ្ណសោកបរិទ្ទវេ
តេ តាទិសេ បូជយតោ និព្វុតេ អកុតោភយេ
ន សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ ឥមេត្តមបិ កេនចិ ។

ពុទ្ធវគ្គោ ចុទ្ទសមោ ។

បឋមភាណវារំ ។

លុះតែបុគ្គលណា យកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង ឃើញច្បាស់នូវអរិយសច្ចទាំង ៤ គឺ ទុក្ខសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច កន្លងទុក្ខ១ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានដែលជាទីរម្ងាប់ទុក្ខ ១ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នេះឯងជាទីពឹងដ៏ក្សេម នេះឯង ជាទីពឹងដ៏ឧត្ដម បុគ្គលអាស្រ័យទីពឹងនេះ រមែង រួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

បុរសអាជានេយ្យ រកបានដោយកម្រ លោកមិនកើតក្នុងសព្វឋានឡើយ លោកជាអ្នកមានប្រាជ្ញាកើតក្នុងត្រកូលណា ត្រកូលនោះ តែងដល់នូវសេចក្ដីសុខ ។

ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ជាសុខ ការសំដែងព្រះសទ្ធម្ម ជាសុខ សេចក្ដីព្រមព្រៀងគ្នានៃពួក ជាសុខ តបធម៌ របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងគ្នាទាំងឡាយ ជាសុខ ។

កាលបុគ្គលបូជា ដល់បូជារហបុគ្គលគឺ ព្រះពុទ្ធ ឬសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ ដែលកន្លងផុតបបញ្ចធម៌ ដែលកន្លងផុតសេចក្ដីសោកនិងខ្សឹកខ្សួល ឬ កាលបូជាដល់បូជារហបុគ្គលទាំងនោះ ដែលប្រកប ដោយតាទិគុណ លោកមិនមានភ័យអំពីទីណា សូម្បីនិព្វានទៅហើយ បុគ្គលណាមួយ មិនអាចរាប់បុណ្យថា បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ បានឡើយ ។

ចប់ ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤ ។

ចប់ បឋមភាណវារៈ ។

ធម្មបទគាថាយ បណ្ណរសមោ សុខវគ្គោ

(២៥) សុសុខំ វត ជីវាម វេរិនេសុ អវេរិនោ
វេរិនេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អវេរិនោ ។
សុសុខំ វត ជីវាម អាតុរេសុ អនាតុរា
អាតុរេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនាតុរា ។
សុសុខំ វត ជីវាម ឧស្សុកេសុ អនុស្សុកា
ឧស្សុកេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនុស្សុកា ។
សុសុខំ វត ជីវាម យេសន្នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ
បីតិភក្ខា ភវិស្សាម ទេវា អាភស្សរា យថា ។
ជយំ វេរំ បសវតិ ទុក្ខំ សេតិ បរាជិតោ
ឧបសន្តោ សុខំ សេតិ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។
នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ កលិ
នត្ថិ ខន្ធសមា ទុក្ខា នត្ថិ សន្តិបរំ សុខំ ។

ធម្មបទគាថា សុខវគ្គទី ១៥

(៤៩) យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្ស មានពៀរ កាលពួកមនុស្សមានពៀរ យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ ។ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ (ដោយកិលេស) រស់នៅជា សុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ កាលពួកមនុស្ស មានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ ។ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងការស្វែងរក រស់នៅជា សុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ កាលពួកមនុស្ស មានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ ។ យើងមិនមានកង្វល់ តែងរស់នៅជាសុខពិត (ព្រោះ) យើងមានបីតិ ជាអាហារ ដូចពួកទេវតាជាន់អាភស្សរៈ ។

បុគ្គលអ្នកឈ្នះ តែងរងនូវពៀរ បុគ្គលអ្នកចាញ់ តែងដេកជាទុក្ខ ចំណែកបុគ្គល លះបង់ការឈ្នះនិងការចាញ់ចេញហើយ ជាអ្នកស្ងប់ រម្ងាប់ ទើបដេកជាសុខ ។

ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន ទោសកំហុសស្មើដោយទោសៈ មិនមាន ទុក្ខទាំងឡាយស្មើដោយខន្ធ មិនមាន សុខក្រៅពីសេចក្ដីស្ងប់ មិនមាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

ជិឃច្ឆា បរមា រោគា   សង្ខារា បរមា ទុក្ខា

ឯតំ ញត្វា យថាភូតំ   និព្វានំ បរមំ សុខំ ។

អារោគ្យបរមា លាភា   សន្តុដ្ឋិបរមំ ធនំ

វិស្សាសបរមា ញាតី   និព្វានំ បរមំ សុខំ ។

បវិវេករសំ បិត្វា   រសំ ឧបសមស្ស ច

និទ្ទរោ ហោតិ និប្បាបោ   ធម្មបីតិរសំ បិវំ ។

សាធុ ទស្សនមរិយានំ   សន្និវាសោ សទា សុខោ

អទស្សនេន ពាលានំ   និច្ចមេវ សុខី សិយា ។

ពាលសង្គតចារី ហិ   ទីឃមទ្ធាន សោចតិ

ទុក្ខោ ពាលេហិ សំវាសោ   អមិត្តេនេវ សព្វទា ។

សេចក្តីស្រេកឃ្លាន ជារោគយ៉ាងក្រៃលែង សង្ខារទាំងឡាយ ជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង (អ្នកប្រាជ្ញ) ដឹងច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះ តាមពិតហើយ (រមែងធ្វើឲ្យច្បាស់) នូវព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

លាភមានការមិនមានរោគ ជាយ៉ាងក្រៃលែង ទ្រព្យមានសេចក្តីសន្តោស ជាយ៉ាងក្រៃលែង ញាតិមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល ជាយ៉ាងក្រៃលែង ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

ភិក្ខុផឹករស (១) វិវេកផង រសព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់កិលេសផង ផឹករសបីតិដែលកើតអំពីធម៌ផង ទើបជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មិនមានសេចក្តីសៅហ្មងឡើយ ។

ការជួបប្រទះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាការល្អ ការនៅរួមជាមួយព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាហេតុឲ្យកើតសេចក្តីសុខ សព្វកាល បុគ្គលគប្បីមានសេចក្តីសុខអស់កាលជានិច្ចបាន ព្រោះមិនជួបប្រទះបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ។

បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តសមគប់ដោយជនពាល រមែងសោកស្តាយអស់កាលយូរអង្វែង ការនៅរួមជាមួយនឹងជនពាល រមែងជាទុក្ខសព្វកាល ។

---

១ រស ក្នុងទីនេះសំដៅយកសេចក្តីសុខដ៏ប្រសើរ ។

ធីរោ ច សុខសំវាសោ ញាតីនំវ សមាគមោ

តស្មា ហិ

ធីរញ្ច បញ្ញញ្ច ពហុស្សុតញ្ច

ធោរយ្ហសីលំ វតវន្តមរិយំ

តំ តាទិសំ សប្បុរិសំ សុមេធំ

ភជេថ នក្ខត្តបថំវ ចន្ទិមា ។

សុខវគ្គោ បណ្ណរសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ សោឡសមោ បិយវគ្គោ

(២៦)អយោគេ យុញ្ជមត្តានំ យោគស្មិញ្ច អយោជយំ

អត្ថំ ហិត្វា បិយគ្គាហី បិហេតត្តានុយោគិនំ ។

មា បិយេហិ សមាគញ្ឆិ អប្បិយេហិ កុទាចនំ

បិយានំ អទស្សនំ ទុក្ខំ អប្បិយានញ្ច ទស្សនំ ។

ដូចការនៅរួមជាមួយ នឹងសត្រូវ ចំណែកខាងការនៅរួមនឹងធីរជន រមែងជាសុខ ដូចការប្រជុំនៃញាតិទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលគួរសេពគប់សប្បុរស ជាអ្នកមាំមួនផង មានបញ្ញាផង មានសេចក្តីចេះដឹងច្រើនផង មានកិរិយានាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតីផង មានសីលវ័តនឹងធុតង្គវត្តផង ជាអ្នកឆ្ងាយចាកកិលេសផង មានបញ្ញាល្អផង ប្រាកដដូច្នោះ ៗ ឲ្យដូចព្រះចន្ទគប់នូវផ្លូវនក្ខត្តឫក្ស ។

ចប់ សុខវគ្គ ទី ១៥ ។

ធម្មបទគាថា បិយវគ្គ ទី ១៦

(២៦) បុគ្គលកាលប្រកបខ្លួនទុក ក្នុងអំពើដែលមិនគួរប្រកប មិនប្រកបខ្លួន ក្នុងអំពើដែលគួរប្រកប លះបង់ប្រយោជន៍ចេញហើយ កាន់យកតាមគាប់ចិត្ត រមែងស្រឡាញ់ បុគ្គលអ្នកប្រកបតាមខ្លួន ៗ កុំគប់រកសត្វនឹងសង្ខារទាំងឡាយ ដែលជាទីស្រឡាញ់ នឹងមិនជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលណា ៗ ឡើយ ព្រោះថា ការមិនឃើញប្រសព្វសត្វនឹងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ក្តី ការឃើញប្រសព្វសត្វនឹងសង្ខារមិនជាទីស្រឡាញ់ក្តី ជាហេតុនាំមកនូវទុក្ខ ។

តស្មា បិយំ ន កយិរាថ បិយាបាយោ ហិ បាបកោ
គន្ថា តេសំ ន វិជ្ជន្តិ យេសំ នត្ថិ បិយាប្បិយំ ។

បិយតោ ជាយតី(១) សោកោ បិយតោ ជាយតី ភយំ
បិយតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

បេមតោ ជាយតី សោកោ បេមតោ ជាយតី ភយំ
បេមតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

រតិយា ជាយតី សោកោ រតិយា ជាយតី ភយំ
រតិយា វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

កាមតោ ជាយតី សោកោ កាមតោ ជាយតី ភយំ
កាមតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

តណ្ហាយ ជាយតី សោកោ តណ្ហាយ ជាយតី ភយំ
តណ្ហាយ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

---

១ ជាយតេតិបិ បាឋោ ។

ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគួរធ្វើសត្វនឹងសង្ខារ ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ព្រោះការព្រាត់ប្រាសចាកសត្វនឹងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ជាសភាពអាក្រក់ ការស្រឡាញ់នឹងការស្អប់ មិនមានដល់ពួកជនណា កិលេសគ្រឿងចាក់ស្រែះទាំងឡាយ តែងមិនមាន ដល់ពួកជននោះ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតម្រេក ភ័យកើតអំពីតម្រេក កាលបើរួចស្រឡះចាកតម្រេកហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីកាម ភ័យកើតអំពីកាម កាលបើរួចស្រឡះចាកកាមហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតណ្ហា ភ័យកើតអំពីតណ្ហា កាលបើរួចស្រឡះចាកតណ្ហាហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សីលទស្សនសម្បន្នំ ធម្មដ្ឋំ សច្ចវេទិនំ

អត្តនោ កម្មកុព្វានំ តញ្ជនោ កុរុតេ បិយំ ។

ឆន្ទជាតោ អនក្ខាតេ មនសា ច ផុដោ(១) សិយា

កាមេ(២) ច អប្បដិពទ្ធចិត្តោ(៣) ឧទ្ធំសោតោតិ វុច្ចតិ ។

ចិរប្បវាសឹ បុរិសំ ទូរតោ សោត្ថិមាគតំ

ញាតី មិត្តា សុហជ្ជា ច អភិនន្ទន្តិ អាគតំ

តថេវ កតបុញ្ញម្បិ អស្មា លោកា បរំ គតំ

បុញ្ញានិ បដិគណ្ហន្តិ បិយំ ញាតីវ អាគតំ ។

បិយវគ្គោ សោឡសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ សត្តរសមោ កោធវគ្គោ

[២៧] កោធំ ជហេ វិប្បជហេយ្យ មានំ

---

១ ឱ. ម. ផុដោ ។ ផុដ្ឋោតិបិ បាឋោ ។ ២ កត្ថចិ បោត្ថកេ កាមេសូតិ ទិស្សតិ ។
៣ ម. អប្បដិពទ្ធចិត្តោ ។

ជនតែងធ្វើបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ ដោយសីលនឹងការឃើញត្រូវ ឋិតនៅក្នុងធម៌ ពោលសច្ចធម៌(១)ជាប្រក្រតី ធ្វើកម្ម(២)ជារបស់ខ្លួននោះឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ។

បុគ្គល អ្នកមានសេចក្ដីប្រាថ្នា ចំពោះព្រះនិព្វាន ដែលគេនិយាយប្រាប់គ្នាមិនបានផង ជាអ្នកមានមគ្គចិត្តនឹងផលចិត្ត (ខាងក្រោម) ប៉ះពាល់ហើយផង មានចិត្តមិនប្រតិព័ទ្ធក្នុងកាមផង តថាគតហៅថា ជាអ្នកមានខ្សែមគ្គប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខាងលើ ។

ពួកញាតិក្ដី មិត្រក្ដី សំឡាញ់ក្ដី រមែងត្រេកអរនឹងបុរសដែលឃ្លាតគ្នាអស់កាលយូរ មកអំពីចម្ងាយដោយសួស្ដី មកដល់ហើយ យ៉ាងណាមិញ បុណ្យទាំងឡាយ តែងទទួលបុគ្គល ដែលបានធ្វើបុណ្យច្យុតអំពីមនុស្សលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ ដូចញាតិទាំងឡាយ ទទួលបុរសជាទីស្រឡាញ់ទើបមកដល់ ដូច្នោះឯង ។

ចប់ បិយវគ្គ ទី ១៦ ។

ធម្មបទគាថា កោធវគ្គ ទី ១៧

(២៧) បុគ្គលគួរលះបង់សេចក្ដីក្រោធចេញ គួរលះបង់មានះចេញ

---

១ សំដៅយកអរិយសច្ច ៤ ។ ២ បានដល់ត្រៃសិក្ខា ។ អដ្ឋកថា ។

សញ្ញោជនំ សព្វមតិក្កមេយ្យ
តំ នាមរូបស្មិំ អសជ្ជមានំ
អកិញ្ចនំ នានុបតន្តិ ទុក្ខា ។

យោ វេ ឧប្បតិតំ កោធំ រថំ ភន្តំវ ធារយេ (១)
តមហំ សារថឹ ព្រូមិ រស្មិគ្គាហោ ឥតរោ ជនោ ។

អក្កោធេន ជិនេ កោធំ អសាធុំ សាធុនា ជិនេ
ជិនេ កទរិយំ ទានេន សច្ចេនាលិកវាទិនំ ។

សច្ចំ ភណេ ន កុជ្ឈេយ្យ ទជ្ជា អប្បស្មិំ យាចិតោ
ឯតេហិ តីហិ ឋានេហិ គច្ឆេ ទេវាន សន្តិកេ ។

អហឹសកា យេ មុនយោ និច្ចំ កាយេន សំវុតា
តេ យន្តិ អច្ចុតំ ឋានំ យត្ថ គន្ត្វា ន សោចរេ ។

---

១ ម. វារយេ ។

គួរកន្លងសញ្ញោជនធម៌ទាំងអស់ចោលចេញ ទុក្ខទាំងឡាយ តែងមិនជាប់តាមបុគ្គល ដែលមិនជំពាក់ ក្នុងនាមនិងរូប មិនមានកិលេស គ្រឿងកង្វល់នោះឡើយ ។

បុគ្គលណា ឃាត់សេចក្ដីក្រោធ ដែលកើតឡើងហើយ ដូចសារថីទប់រថដែលកំពុងលឿនបាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជាសារថី ជនក្រៅពីនេះ គ្រាន់តែជាអ្នកកាន់ខ្សែបរ (មិនមែនសារថីឡើយ) ។

បុគ្គលគប្បីផ្ចាញ់មនុស្សក្រោធ ដោយសេចក្ដីមិនក្រោធ គប្បីផ្ចាញ់មនុស្សអសប្បុរស ដោយសប្បុរស គប្បីផ្ចាញ់មនុស្សកំណាញ់ដោយការឲ្យ គប្បីផ្ចាញ់មនុស្សនិយាយពាក្យមិនពិត ដោយពាក្យពិត ។

បុគ្គលគួរពោលពាក្យពិត ១ មិនគួរក្រោធ ១ កាលគេសូមវត្ថុសូម្បីមានតិច ក៏គួរឲ្យ (តាមតិច) ១ បុគ្គលគប្បីទៅកើត ក្នុងសំណាក់ទេវតាទាំងឡាយបាន ដោយហេតុទាំង ៣ នេះឯង ។

ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រាជ្ញ(១) មិនបៀតបៀនសត្វដទៃ សង្រួមហើយដោយកាយទ្វារ (ជាដើម) ជានិច្ច ជនទាំងឡាយនោះ រមែងទៅកាន់ស្ថានដ៏មិនប្រែប្រួល ជាស្ថានដែលគេទៅដល់ហើយ តែងមិនសោកស្ដាយ ។

---

១ សំដៅយកអសេក្ខមុនិ ដែលសម្រេចមគ្គផល ដោយមោនេយ្យប្បដិបទា ។ អដ្ឋកថា ។

ធម្មបទគាថាយ សត្តរសមោ កោធវគ្គោ

សទា ជាគរមានានំ អហោរត្តានុសិក្ខិនំ
និព្វានំ អធិមុត្តានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។

បោរាណមេតំ អតុល នេតំ អជ្ជតនាមិវ
និន្ទន្តិ តុណ្ហិមាសីនំ និន្ទន្តិ ពហុភាណិនំ
មិតភាណិម្បិ និន្ទន្តិ នត្ថិ លោកេ អនិន្ទិតោ ។

ន ចាហុ ន ច ភវិស្សតិ ន ចេតរហិ វិជ្ជតិ
ឯកន្តំ និន្ទិតោ បោសោ ឯកន្តំ វា បសំសិតោ ។

យញ្ចេ វិញ្ញូ បសំសន្តិ អនុវិច្ច សុវេ សុវេ
អច្ឆិន្នវុត្តឹ(១) មេធាវឹ បញ្ញាសីលសមាហិតំ
នេក្ខំ ជម្ពោនទស្សេវ កោ តំ និន្ទិតុមរហតិ
ទេវាបិ នំ បសំសន្តិ ព្រហ្មុនាបិ បសំសិតោ ។

---

១ ម. អច្ឆិទ្ទវុត្តិ ។

អាសវៈទាំងឡាយរបស់បុគ្គល អ្នកភ្ញាក់រឭកសព្វកាល ជាអ្នកសិក្សា ត្រៃសិក្ខា ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ មានចិត្តចុះស៊ប់កាន់ព្រះនិព្វាន តែងដល់នូវការតាំងនៅមិនបានឡើយ ។

ម្នាលអតុលៈ ការតិះដៀលនឹងការសរសើរនេះ ជារបស់បុរាណ ការតិះដៀលនឹងការសរសើរនេះ មិនមែនទើបនឹងកើតឡើង ក្នុងថ្ងៃនេះទេ (ព្រោះថា) ជនទាំងឡាយ តែងនិន្ទាបុគ្គលអ្នកអង្គុយស្ងៀម ក៏មាន និន្ទាបុគ្គលអ្នកនិយាយច្រើន ក៏មាន និន្ទាបុគ្គលអ្នកនិយាយល្មមប្រមាណ ក៏មាន(អ្នកណា ១ ក៏ដោយ)ក្នុងលោក ដែលមិនត្រូវគេនិន្ទាគ្មានឡើយ បុគ្គលដែលត្រូវគេនិន្ទាតែម្យ៉ាង ឬត្រូវគេសរសើរតែម្យ៉ាង មិនមែនមានមកហើយតែក្នុងអតីតទេ នឹងមានទៅក្នុងអនាគតក៏ទេ មានតែក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏ទេ ។

បើអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសង្កេតមើលរាល់ ១ ថ្ងៃ ហើយសរសើរបុគ្គលណា ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តមិនដាច់ មានប្រាជ្ញា មានចិត្តដម្កល់ខ្ជាប់ក្នុងបញ្ញានឹងសីល អ្នកណាគួរនឹងនិន្ទាបុគ្គល ដែលដូចជាគ្រឿងនៃមាសជម្ពូនទនោះបាន សូម្បីទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ក៏សរសើរបុគ្គលនោះ ទាំងព្រហ្មក៏សរសើរ(ដូចគ្នា) ។

កាយប្បកោបំ រក្ខេយ្យ កាយេន សំវុតោ សិយា
កាយទុច្ចរិតំ ហិត្វា កាយេន សុចរិតំ ចរេ
វចីបកោបំ រក្ខេយ្យ វាចាយ សំវុតោ សិយា
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរេ
មនោបកោបំ រក្ខេយ្យ មនសា សំវុតោ សិយា
មនោទុច្ចរិតំ ហិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរេ
កាយេន សំវុតា ធីរា អថោ វាចាយ សំវុតា
មនសា សំវុតា ធីរា តេ វេ សុបរិសំវុតា ។

កោធវគ្គោ សត្តរសមោ ។

ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋារសមោ មលវគ្គោ

(២៨) បណ្ឌុបលាសោវទានិសិ
យមបុរិសាបិ ច តេ ឧបដ្ឋិតា
ឧយ្យោគមុខេ ច តិដ្ឋសិ
បាថេយ្យម្បិ ច តេ ន វិជ្ជតិ ។

បុគ្គលគប្បីរក្សានូវការកម្រើកកាយ គប្បីសង្រួមកាយ គប្បីលះបង់កាយទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តកាយសុចរិត គប្បីរក្សានូវការកម្រើកវាចា គប្បីសង្រួមវាចា គប្បីលះបង់វចីទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តវចីសុចរិត គប្បីរក្សានូវការកម្រើកចិត្ត គប្បីសង្រួមចិត្ត គប្បីលះបង់មនោទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តមនោសុចរិត អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បានសង្រួមកាយ សង្រួមវាចា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បានសង្រួមចិត្តហើយ លោកទាំងនោះឯង ឈ្មោះថា សង្រួមហើយដោយប្រពៃ ។

ចប់ កោធវគ្គទី ១៧ ។

ធម្មបទគាថា មលវគ្គទី ១៨

(៤៨) ឥឡូវនេះ ខ្លួនអ្នកដូចស្លឹកឈើទុំហើយ ទាំងពួកបុរសរបស់យមរាជ(១) ប្រាកដ ដល់អ្នកហើយ ខ្លួនអ្នកតាំងនៅក្នុងមាត់សេចក្តីវិនាស ស្បៀងគឺកុសលរបស់អ្នក ក៏មិនទាន់មានឡើយ ។

---

១ អ្នកបម្រើស្តេចយមៈ តែពាក្យនេះសំដៅយកសេចក្តីស្លាប់ ។ អដ្ឋកថា ។

សោ ករោហិ ទីបមត្តនោ
ខិប្បំ វាយម បណ្ឌិតោ ភវ
និទ្ធន្តមលោ អនង្គណោ
ទិព្វំ អរិយភូមិមេហិសិ[១] ។
ឧបនីតវយោ ច ទានិសិ
សម្បយាតោសិ[២] យមស្ស សន្តិកំ[៣]
វាសោបិ ច តេ នត្ថិ អន្តរា
បាថេយ្យម្បិ ច តេ ន វិជ្ជតិ ។
សោ ករោហិ ទីបមត្តនោ
ខិប្បំ វាយម បណ្ឌិតោ ភវ
និទ្ធន្តមលោ អនង្គណោ
ន បុន ជាតិជរំ ឧបេហិសិ ។

អនុបុព្វេន មេធាវី ថោកំ ថោកំ ខណេ ខណេ
កម្មារោ រជតស្សេវ និទ្ធមេ មលមត្តនោ ។

---

១ ម. អរិយភូមឹ ឧបេហិសិ ។ ២. សម្បយាតោ ច ។ ៣ ឱ.ម. សន្តិកេ ។

ធម្មបទគាថា មលវគ្គ ទី ១៨

អ្នកចូរធ្វើកុសលជាទីពឹងសម្រាប់ខ្លួនទៅ ចូរព្យាយាមឲ្យឆាប់ទៅ ចូរជាអ្នកប្រាជ្ញទៅ បើអ្នក (ធ្វើយ៉ាងនេះហើយ) នឹងទៅជាអ្នកកំចាត់បង់មន្ទិលបាន មិនមានទីទួលគឺកិលេស នឹងដល់នូវភូមិរបស់ព្រះអរិយៈ ដូចជាទិព្វបាន ។

ឥឡូវនេះ ខ្លួនអ្នកត្រូវជរាចូលដល់ហើយ ជាអ្នករៀបដំណើរទៅកាន់សំណាក់យមរាជ មួយទៀត ទីសំចតក្នុងចន្លោះ មិនមានដល់អ្នកទេ សូម្បីស្បៀង ក៏មិនមានដល់អ្នក ។

អ្នកចូរធ្វើទីពឹងសម្រាប់ខ្លួនទៅ ចូរព្យាយាមឲ្យឆាប់ទៅ ចូរជាអ្នកប្រាជ្ញទៅ បើអ្នក (ធ្វើយ៉ាងនេះហើយ) នឹងទៅជាអ្នកកំចាត់បង់មន្ទិលបាន មិនមានទីទួលគឺកិលេស នឹងមិនត្រូវចូលទៅកាន់ជាតិ ជរាព្យាធិ មរណៈ ទៀតឡើយ ។

អ្នកមានប្រាជ្ញា គួរកំចាត់បង់មន្ទិលរបស់ខ្លួនបន្តិចម្ដងៗ រាល់ ៗ ខណៈ ដោយលំដាប់ ដូចជាជាងមាស ជំរះស្និមឬប្រែះរបស់មាសដូច្នោះ ។

អយសា វ មលំ សមុដ្ឋិតំ(១)
តទុដ្ឋាយ តមេវ ខាទតិ
ឯវំ អតិធោនចារិនំ
សានិ កម្មានិ នយន្តិ ទុគ្គតឹ ។

អសជ្ឈាយមលា មន្តា អនុដ្ឋានមលា ឃរា
មលំ វណ្ណស្ស កោសជ្ជំ បមាទោ រក្ខតោ មលំ ។
មលិត្ថិយា ទុច្ចរិតំ មច្ឆេរំ ទទតោ មលំ
មលា វេ បាបកា ធម្មា អស្មឹ លោកេ បរម្ហិ ច
តតោ មលា មលតរំ អវិជ្ជា បរមំ មលំ
ឯតំ មលំ បហន្ត្វាន និម្មលា ហោថ ភិក្ខវោ ។
សុជីវំ អហិរិកេន កាកសូរេន ធំសិនា
បក្ខន្ទិនា បគព្ភេន សង្កិលិដ្ឋេន ជីវិតំ ។
ហិរីមតា ច ទុជ្ជីវំ និច្ចំ សុចិគវេសិនា
អលីនេនាបគព្ភេន សុទ្ធាជីវេន បស្សតា ។

---

១ កត្ថចិ បោត្ថកេ សមុដ្ឋាយាតិ ទិស្សតិ ។

ព្រោះកើតអំពីដែក លុះកើតអំពីដែកនោះហើយ តែងស៊ីដែកនោះវិញ យ៉ាងណាមិញ កម្មទាំងឡាយរបស់ខ្លួន តែងនាំបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តកន្លងបញ្ញាជាគ្រឿងជំរះចិត្ត ឲ្យទៅកាន់ទុគ្គតិ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

មន្តទាំងឡាយមានការមិនស្វាធ្យាយ៍ ជាមន្ទិល ផ្ទះទាំងឡាយមានការមិនថែទាំ ជាមន្ទិល សេចក្តីខ្ជិល ជាមន្ទិលរបស់ពណ៌សម្បុរ សេចក្តីប្រមាទ ជាមន្ទិលរបស់បុគ្គលអ្នករក្សា ។

ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់[1] ជាមន្ទិលរបស់ស្រ្តី សេចក្តីកំណាញ់ ជាមន្ទិលរបស់អ្នកឲ្យ ធម៌អាក្រក់ទាំងឡាយ ជាមន្ទិល ក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខ ធម្មជាត ជាមន្ទិលដ៏លើសលុប ជាងមន្ទិលទាំងនោះ គឺអវិជ្ជា ជាមន្ទិលដ៏ក្រៃលែង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះមន្ទិលទាំងនេះចេញ ចូរកុំជាអ្នកមានមន្ទិលឡើយ ។

បុគ្គលអ្នកមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ក្លៀវក្លាដូចសត្វក្អែក កំចាត់បង់គុណរបស់អ្នកដទៃ ជាអ្នកឈ្នានពាន (យកមុខ) ជាអ្នកឃ្លើសឃ្លង ជាមនុស្សសៅហ្មង រស់នៅដោយងាយ ។ ចំណែកបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ស្វែងរកអំពើស្អាតជានិច្ច មិនលះលោះមិនឃ្លើសឃ្លង រស់នៅដោយកម្មដ៏បរិសុទ្ធ អ្នកឃើញត្រូវ រស់នៅដោយលំបាក

១ សំដៅយកការប្រព្រឹត្តិកន្លងចិត្តប្តី ។ អដ្ឋកថា ។

ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋារសមោ មលវគ្គោ

យោ បាណមតិមាបេតិ(១) មុសាវាទញ្ច ភាសតិ
លោកេ អទិន្នំ អាទិយតិ បរទារញ្ច គច្ឆតិ
សុរាមេរយបានញ្ច យោ នរោ អនុយុញ្ជតិ
ឥធេវមេសោ លោកស្មឹ មូលំ ខណតិ អត្តនោ ។
ឯវំ ភោ បុរិស ជានាហិ បាបធម្មា អសញ្ញតា
មា តំ(២) លោភោ អធម្មោ ច ចិរំ ទុក្ខាយ រន្ធយុំ(៣) ។
ទទាតិ(៤) វេ យថាសទ្ធំ យថាបសាទនំ ជនោ
តត្ថ យោ មង្កុតោ ហោតិ បរេសំ បានភោជនេ
ន សោ ទិវា វា រត្តឹ វា សមាធឹ អធិគច្ឆតិ ។
យស្ស ចេតំ សមុច្ឆិន្នំ មូលឃច្ចំ(៥) សមូហតំ
ស វេ ទិវា វា រត្តឹ វា សមាធឹ អធិគច្ឆតិ ។
នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ គហោ
នត្ថិ មោហសមំ ជាលំ នត្ថិ តណ្ហាសមា នទី ។

---

១ ក្វចិ បោត្ថកេ យោ បាណមតិបាតេតីតិ ទិស្សតិ ។ ២ តន្តិបិ បាឋោ ។
៣ ម. រន្ធយុំ ។ ៤ ក្វចិ បោត្ថកេ ទទន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ៥ មូលឃច្ចន្តិ បាឋោ ។

ធម្មបទគាថា មលវគ្គ ទី ១៨

ជនណា សម្លាប់សត្វផង និយាយពាក្យកុហកផង កាន់យកវត្ថុ
ដែលគេមិនបានឲ្យ ក្នុងលោកផង សេពប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃផង
ជនណា ផឹកទឹកស្រវឹងមេរ័យផង ជននោះឯងឈ្មោះថា គាស់
រំលើងឫសគល់របស់ខ្លួន ក្នុងលោកនេះ ដោយពិត ។

ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយមានធម៌ដ៏
លាមក រមែងមិនជាអ្នកសង្រួមដូច្នេះ លោភៈនឹងសភាពមិនមែនធម៌គឺ
ទោសៈ ចូរកុំបៀតបៀនអ្នក ឲ្យបានសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរឡើយ ។

ជន រមែងឲ្យតាមសទ្ធា តាមសេចក្តីជ្រះថ្លា បុគ្គលណា ជាអ្នក
អៀនខ្មាសក្នុងទឹកនឹងភោជនរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ជននោះ រមែង
មិនបានសមាធិចិត្ត ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ឡើយ ។

លុះតែសេចក្តីអៀនខ្មាសនោះ បុគ្គលណា បានផ្តាច់ផ្តិលដកឡើង
ធ្វើឲ្យមានឫសគល់ដាច់ហើយ បុគ្គលនោះឯង ទើបបានសមាធិចិត្ត
ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ ។

ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន ការចាប់ស្មើដោយទោសៈ មិនមាន
បណ្តាញស្មើដោយមោហៈ មិនមាន ស្ទឹងស្មើដោយតណ្ហា មិនមាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

សុទស្សំ វជ្ជមញ្ញេសំ អត្តនោ បន ទុទ្ទសំ

បរេសំ ហិ សោ វជ្ជានិ ឱបុណាតិ យថាភុសំ

អត្តនោ បន ឆាទេតិ កលឹវ កិតវា សឋោ ។

បរវជ្ជានុបស្សិស្ស និច្ចំ ឧជ្ឈានសញ្ញិនោ

អាសវា តស្ស វឌ្ឍន្តិ អារា សោ អាសវក្ខយា ។

អាកាសេវ បទំ នត្ថិ សមណោ នត្ថិ ពាហិរេ[១]

បបញ្ចាភិរតា បជា និប្បបញ្ចា តថាគតា ។

អាកាសេវ បទំ នត្ថិ សមណោ នត្ថិ ពាហិរេ[២]

សង្ខារា សស្សតា នត្ថិ នត្ថិ ពុទ្ធានមិញ្ជិតំ ។

មលវគ្គោ អដ្ឋារសមោ ៕

១-២ ខ. ម. បាហិរេ ។

ទោសរបស់ពួកជនដទៃ ឃើញបានដោយងាយ ចំណែកទោសរបស់ខ្លួន ឃើញបានដោយលំបាក ព្រោះថា បុគ្គលនោះ រោយទោសទាំងឡាយ ចំពោះពួកជនដទៃ ដូចបុគ្គលរោយអង្កាមដូច្នោះ តែថា រមែងបិទបាំងទោសរបស់ខ្លួនទុក ដូចព្រានបក្សីបិទបាំងអត្តភាពដោយវត្ថុសម្រាប់បិទបាំង (មានមែកឈើជាដើម) ដូច្នោះ ។

កាលបុគ្គលគយឃ្លាំមើលទោស របស់បុគ្គលដទៃ ជាប្រក្រតី មានការសំគាល់ហេតុក្នុងការពោលទោស (អ្នកដទៃ) ជានិច្ចជាប្រក្រតី អាសវៈ ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ តែងចំរើន បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ឋិតនៅឆ្ងាយអំពីធម៌ជាគ្រឿងអស់អាសវៈ ។

ស្នាមជើង ក្នុងអាកាស មិនមាន សមណៈខាងក្រៅ មិនមាន ពួកសត្វត្រេកអរហើយ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនមានធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរឡើយ ។

ស្នាមជើង ក្នុងអាកាស មិនមាន សមណៈខាងក្រៅ មិនមាន សង្ខារទាំងឡាយជារបស់ទៀង មិនមាន ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនមាន កិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រទេ ។

ចប់ មលវគ្គ ទី ១៨ ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកូនវីសតិមោ ធម្មដ្ឋវគ្គោ

(២៩) ន តេន ហោតិ ធម្មដ្ឋោ យេនត្ថំ សហសា នយេ

យោ ច អត្ថំ អនត្ថញ្ច ឧភោ និច្ឆេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

អសាហសេន ធម្មេន សមេន នយតី បរេ

ធម្មស្ស គុត្តោ មេធាវី ធម្មដ្ឋោតិ បវុច្ចតិ ។

ន តេន បណ្ឌិតោ ហោតិ យាវតា ពហុ ភាសតិ

ខេមី អវេរី អភយោ បណ្ឌិតោតិ បវុច្ចតិ ។

ន តាវតា ធម្មធរោ យាវតា ពហុ ភាសតិ

យោ ច អប្បម្បិ សុត្វាន ធម្មំ កាយេន បស្សតិ

ស វេ ធម្មធរោ ហោតិ យោ ធម្មំ នប្បមជ្ជតិ ។

ធម្មបទគាថា ធម្មដ្ឋវគ្គ ទី ១៩

(៤៩) បុគ្គលកាត់សេចក្តីដោយអាក្រក់ ដោយសារហេតុណា ឈ្មោះថាជាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ ដោយហេតុនោះ មិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ជាបណ្ឌិតកាត់សេចក្តីទាំងពីរ គឺសេចក្តីពិត នឹងសេចក្តីមិនពិត ណែនាំជនទាំងឡាយដទៃ ដោយមិនអាក្រក់ ដោយសារធម៌តាមសមគួរ (ដល់ទោស) បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញារក្សាធម៌ ទើបហៅថា អ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ ។

បុគ្គលនិយាយច្រើន ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណា ឈ្មោះថាជាបណ្ឌិត ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែបុគ្គលដែលមានសេចក្តីក្សេម មិនមានពៀរ មិនមានភ័យ ទើបហៅថា បណ្ឌិតបាន ។

បុគ្គលនិយាយច្រើន ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណា ឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ស្តាប់ពុទ្ធវចនៈ សូម្បីមានប្រមាណតិច ហើយឃើញធម៌ដោយនាមកាយគឺចិត្តបាន បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ បុគ្គលណា មិនមើលងាយធម៌ បុគ្គលនោះឯងឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ។

ន តេន ថេរោ ហោតិ យេនស្ស បលិតំ សិរោ
បរិបក្កោ វយោ តស្ស មោឃជិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ។
យម្ហិ សច្ចញ្ច ធម្មោ ច អហឹសា សញ្ញមោ (១) ទមោ
ស វេ វន្តមលោ ធីរោ សោ ថេរោតិ បវុច្ចតិ ។
ន វាក្ករណមត្តេន វណ្ណបោក្ខរតាយ វា
សាធុរូបោ នរោ ហោតិ ឥស្សុកី មច្ឆរី សឋោ ។
យស្ស ចេតំ សមុច្ឆិន្នំ មូលឃច្ចំ សមូហតំ
ស វន្តទោសោ មេធាវី សាធុរូបោតិ វុច្ចតិ ។
ន មុណ្ឌកេន សមណោ អព្វតោ អលិកំ ភណំ
ឥច្ឆាលោភសមាបន្នោ សមណោ កឹ ភវិស្សតិ ។
យោ ច សមេតិ បាបានិ អណុំថូលានិ សព្វសោ
សមិតត្តា ហិ បាបានំ សមណោតិ បវុច្ចតិ ។

---

១ ម. សំយមោ ។

បុគ្គលមានក្បាលស្កូវហើយ ដោយហេតុណា ឈ្មោះថាជាថេរៈ ដោយហេតុនោះមិនបានទេ វ័យរបស់បុគ្គលនោះចាស់ជ្រុលហើយ ហៅថាចាស់ជាមោឃៈ ។ លុះត្រាតែ សច្ចៈផង ធម៌ផង ការមិនបៀតបៀនផង ការសង្រួមផង ការទូន្មានខ្លួនផង មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឯងជាអ្នកមានមន្ទិលខ្ជាក់ចោលហើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ទើបហៅថា ថេរៈ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីឫស្យា មានសេចក្តីកំណាញ់ ជាអ្នកអួតអាង ឈ្មោះថាជាមនុស្សល្អ ដោយហេតុត្រឹមតែធ្វើការនិយាយពាក្យ (ល្អ) ឬដោយភាពជាអ្នកមានសម្បុរជាទីគាប់ចិត្ត ក៏មិនបានទេ ។ លុះត្រាតែទោសជាតិ មានឫស្យាជាដើមនេះ បុគ្គលណាបានផ្តាច់ផ្តិលដកឡើង ធ្វើឲ្យមានឫសគល់ដាច់ហើយ បុគ្គលនោះជាអ្នកមានទោសខ្ជាក់ចោលហើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ទើបហៅថាជាមនុស្សល្អបាន ។ បុគ្គល មិនបានឈ្មោះថាជាសមណៈ ដោយភាពជាអ្នកមានក្បាលត្រងោលទេ បុគ្គលអ្នកមិនមានសីលវ័តនិងធុតង្គវត្ត ពោលតែពាក្យឡេះឡោះ ប្រកបដោយសេចក្តីប្រាថ្នានឹងលោភៈ ឈ្មោះថាជាសមណៈដូចម្តេចបាន ។ លុះត្រាតែបុគ្គលណា រម្ងាប់បាបទាំងឡាយ ទាំងតូចទាំងធំ ដោយប្រការទាំងពួងបាន ទើបហៅថា សមណៈ ព្រោះបាបទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលនោះរម្ងាប់បានហើយ ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកូនវីសតិមោ ធម្មដ្ឋវគ្គោ

ន តេន ភិក្ខុ សោ ហោតិ   យាវតា ភិក្ខតេ បរេ
វិសំ ធម្មំ សមាទាយ   ភិក្ខុ ហោតិ ន តាវតា ។
(១)
យោធ បុញ្ញញ្ច បាបញ្ច   ពាហេត្វា ព្រហ្មចរិយវា
សង្ខាយ លោកេ ចរតិ   ស វេ ភិក្ខូតិ វុច្ចតិ ។
ន មោនេន មុនិ ហោតិ   មូឡ្ហរូបោ អវិទ្ទសុ
យោ ច តុលំវ បគ្គយ្ហ   វរមាទាយ បណ្ឌិតោ
(២)
បាបានិ បរិវជ្ជេតិ   ស មុនិ តេន សោ មុនិ
យោ មុនាតិ ឧភោ លោកេ   មុនិ តេន បវុច្ចតិ ។
ន តេន អរិយោ ហោតិ   យេន បាណានិ ហឹសតិ
អហឹសា សព្វបាណានំ   អរិយោតិ បវុច្ចតិ ។

---

១ ម. វាហិត្វា ព្រហ្មចរិយា ។ ២ ឱ. ម. មុនី ។

បុគ្គលណា ដើរសូមជនទាំងឡាយដទៃ ដោយហេតុត្រឹមណា បុគ្គលនោះ មិនបានឈ្មោះថាជាភិក្ខុ ដោយហេតុត្រឹមណោះទេ បុគ្គលសមាទានធម៌ជាពិស ឈ្មោះថាជាភិក្ខុ ដោយហេតុត្រឹមតែការដើរសូមប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់បានទេ ។ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បន្សាត់បុណ្យនិងបាបចេញហើយ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តដ៏ប្រសើរត្រាច់ទៅក្នុងលោកដោយសេចក្តីចេះដឹង បុគ្គលនោះឯង ទើបហៅថាជាភិក្ខុ ។

បុគ្គលមានសេចក្តីវង្វេង ជាធម្មតា មិនមានការចេះដឹង មិនបានឈ្មោះថាជាមុនី ដោយភាពជាអ្នកស្ងៀមទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ជាបណ្ឌិតកាន់យកធម៌ដ៏ប្រសើរ វៀរចាកបាបទាំងឡាយ ដូចបុគ្គលកាន់ជញ្ជីងហើយថ្លឹងដូច្នោះ បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាជាមុនី ដោយភាពជាអ្នកស្ងៀមនោះបាន បុគ្គលណា ដឹងប្រយោជន៍ទាំងពីរ ក្នុងលោក បុគ្គលនោះហៅថា មុនី ដោយហេតុនោះ ។

បុគ្គលបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយហេតុណា មិនបានឈ្មោះថាជាអរិយៈ ដោយហេតុនោះទេ បុគ្គលដែលតថាគតហៅថា អរិយៈ ព្រោះមិនបៀតបៀនសត្វទាំងពួង ។

ន សីលព្វតមត្តេន ពាហុសច្ចេន វា បន
អថ វា សមាធិលាភេន វិវិត្តសយនេន[១] វា
ផុសាមិ នេក្ខម្មសុខំ អបុថុជ្ជនសេវិតំ
ភិក្ខុ វិស្សាសមាបាទិ អប្បត្តោ អាសវក្ខយំ ។

ធម្មដ្ឋវគ្គោ ឯកូនវីសតិមោ ។

ធម្មបទគាថាយ វីសតិមោ មគ្គវគ្គោ

(៣០) មគ្គានដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ សច្ចានំ ចតុរោ បទា
វិរាគោ សេដ្ឋោ ធម្មានំ ទិបទានញ្ច ចក្ខុមា
ឯសេវ[២] មគ្គោ នត្ថញ្ញោ ទស្សនស្ស វិសុទ្ធិយា ។
ឯតញ្ហិ តុម្ហេ បដិបជ្ជថ មារស្សេតំ បមោហនំ
ឯតញ្ហិ តុម្ហេ បដិបន្នា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សថ ។
អក្ខាតោ វោ មយា មគ្គោ អញ្ញាយ សល្លសន្ថនំ[៣]
តុម្ហេហិ កិច្ចំ អាតប្បំ អក្ខាតារោ តថាគតា

---

១ ឱ. វិច្ចសេយនេន ។ ២ ឱ. ឯសោ វ ។ ៣ ឱ. សល្លសន្ថនំ ។
ម. សល្លកន្តនំ ។

ម្នាលភិក្ខុ បើភិក្ខុមិនទាន់ដល់ នូវការអស់អាសវៈទេ កុំអាលទុកចិត្ត ដោយគុណត្រឹមតែសីលនិងវត្ត ឬដោយភាពជាអ្នកចេះដឹងច្រើនឡើយ មួយទៀត ដោយការបានសមាធិ ឬដោយការដេកក្នុងទីស្ងាត់ ឬក៏ដោយគុណមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះថា អាត្មាអញ ពាល់ត្រូវនេក្ខម្មសុខ ដែលបុថុជ្ជនមិនដែលជួបប្រសព្វ ដូច្នេះឡើយ ។

ចប់ ធម្មដ្ឋវគ្គ ទី ១៩ ។

ធម្មបទគាថា មគ្គវគ្គ ទី ២០

(៣០) ផ្លូវមានអង្គ ៨ ប្រសើរជាងផ្លូវទាំងឡាយ បទ ៤ គឺអរិយសច្ច ប្រសើរជាងសច្ចៈទាំងឡាយ វិរាគធម៌ប្រសើរជាងធម៌ទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតមានបក្ខុ ប្រសើរជាងសត្វទ្វេបាទទាំងឡាយ ផ្លូវនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃទស្សនៈ ផ្លូវដទៃមិនមានទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដើរទៅកាន់ផ្លូវនោះ ផ្លូវនេះជាផ្លូវញុំាងមារឲ្យវង្វេង អ្នកទាំងឡាយដើរទៅកាន់ផ្លូវនេះហើយ រាបនឹងធ្វើឲ្យផុតទុក្ខបាន ។ ផ្លូវនេះហើយ ដែលតថាគតដឹងថាជាផ្លូវកំចាត់បង់កូនសរ ប្រាប់ដល់អ្នកទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាម ញុំាងកិលេសឲ្យក្តៅសព្វ អ្នកទាំងឡាយគប្បីធ្វើ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ គ្រាន់តែជាអ្នកប្រាប់

ធម្មបទគាថាយ វីសតិមោ មគ្គវគ្គោ

បដិបន្នា បមោក្ខន្តិ ឈាយិនោ មារពន្ធនា ។
សព្វេ សង្ខារា អនិច្ចាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ(១) ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្វេ សង្ខារា ទុក្ខាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្វេ ធម្មា អនត្តាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។

ឧដ្ឋានកាលម្ហិ អនុដ្ឋហានោ
យុវា ពលី អាលសិយំ ឧបេតោ
សំសន្នសង្កប្បមនោ(២) កុសីតោ
បញ្ញាយ មគ្គំ អលសោ ន វិន្ទតិ ។
វាចានុរក្ខី មនសា សុសំវុតោ
កាយេន ច អកុសលំ ន កយិរា
ឯតេ តយោ កម្មបថេ វិសោធយេ
អារាធយេ មគ្គមិសិប្បវេទិតំ ។

---

១ ឱ. និព្វិន្ទតី ។ ២ ម. អសម្បន្នសង្កប្បមនោ ។

ជនទាំងឡាយមានការពិនិត្យ បើបានដើរទៅហើយ នឹងរួចចាកបំណង របស់មារភ្ជាន ។

កាលណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួងមិនទៀង ដូច្នេះ កាលណោះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។

កាលណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខដូច្នេះ កាលណោះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។ កាលណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង មិនមែនជារបស់ខ្លួនដូច្នេះ កាលណោះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។

បុគ្គលនៅកំឡោះមានកំឡាំង ទាស់តែប្រកបដោយសេចក្តីខ្ជិលច្រអូស មិនប្រឹងប្រែង ក្នុងកាលដែលគួរប្រឹងប្រែង មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តលិចចុះ ក្នុងអកុសលវិតក្កៈ ជាមនុស្សខ្ជិល បុគ្គលខ្ជិល (នោះ) រមែងមិនបានផ្លូវបញ្ញាឡើយ ។

បុគ្គលគប្បីជាអ្នករក្សាវាចា សង្រួមឲ្យល្អ ដោយចិត្ត ទាំងមិនគប្បីធ្វើអកុសលដោយកាយ បុគ្គលគប្បីជំរះកម្មបថទាំង ៣ នេះ នឹងគប្បីត្រេកអរចំពោះមគ្គ ដែលលោកអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ល្អ សំដែងទុកហើយ ។

យោគា វេ ជាយតី ភូរិ(១) អយោគា ភូរិសង្ខយោ
ឯតំ ទ្វេធា បថំ ញត្វា ភវាយ វិភវាយ ច
តថត្តានំ និវេសេយ្យ យថា ភូរិ បវឌ្ឍតិ ។
វនំ ឆិន្ទថ មា រុក្ខំ វនតោ ជាយតី(២) ភយំ
ឆេត្វា វនំ វនថញ្ច និព្វនា ហោថ ភិក្ខវោ ។

យាវញ្ហិ វនថោ ន ឆិជ្ជតិ
អណុមត្តោបិ នរស្ស នារិសុ
បដិពទ្ធមនោវ តាវ សោ
វច្ឆោ ខីរបកោវ(៣) មាតរិ ។
ឧច្ឆិន្ទ សិនេហមត្តនោ
កុមុទំ សារទិកំវ បាណិនា
សន្តិមគ្គមេវ ព្រូហយ
និព្វានំ សុគតេន ទេសិតំ ។

ឥធ វស្សំ វសិស្សាមិ ឥធ ហេមន្តគិម្ហិសុ
ឥតិ ពាលោ វិចិន្តេតិ អន្តរាយំ ន ពុជ្ឈតិ ។

---

១ ខ. ភូរី ។ ២ ម. ជាយតេ ។ ៣ ខ. ខីរបាកោវ ។ ម. ខីរុបកោវ ។

ប្រាជ្ញា រមែងកើតអំពីការប្រកប សេចក្តីវិនាសប្រាជ្ញា រមែងកើតអំពីការមិនប្រកប អ្នកមានប្រាជ្ញា ដឹងការប្រកប និងការមិនប្រកប ទាំងពីរនេះថា ជាគន្លងនៃសេចក្តីចំរើននិងសេចក្តីវិនាសហើយ ប្រាជ្ញាចំរើនឡើងដោយប្រការណា គួរដំកល់ខ្លួនទុក ដោយប្រការនោះ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរកាត់កិលេសដូចជាព្រៃចេញ ចូរកុំកាត់ដើមឈើ(ព្រោះ) ភ័យកើតអំពីកិលេសដូចជាព្រៃ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកាត់កិលេសដូចជាព្រៃផង កិលេសដូចជាដើមឈើដុះក្នុងព្រៃផង ហើយចូរជាអ្នកកុំមានកិលេស ដូចជាព្រៃឡើយ ព្រោះថាកិលេសដូចដើមឈើដុះក្នុងព្រៃរបស់នរជន សូម្បីមានប្រមាណតិចក៏ដោយ បើកាត់មិនដាច់ក្នុងពួកនារីដរាបណា នរជននោះឯង តែងមានចិត្តជាប់ចំពោះក្នុងពួកនារីដូចកូនគោនៅកំពុងបៅដោះ ដែលមានចិត្តជាប់នៅនឹងមេ ដរាបនោះ ។

អ្នកចូរដកសេចក្តីស្រឡាញ់របស់ខ្លួនចេញ ដូចបុគ្គល ដកផ្កាកុមុទ ដែលកើតក្នុងសរទកាលដោយដៃ អ្នកចូរបណ្តុះផ្លូវសន្តិភាពតែម្យ៉ាង ព្រះនិព្វាន ព្រះសុគតសំដែងទុកហើយ ។

អញនឹងនៅក្នុងទីនេះអស់វស្សានរដូវ អញនឹងនៅក្នុងទីនេះក្នុងហេមន្តរដូវនិងគិម្ហរដូវ ជនពាល រមែងគិតខុសដូច្នេះ តែងមិនដឹងច្បាស់សេចក្តីអន្តរាយឡើយ ។

តំ បុត្តបសុសម្មត្តំ ព្យាសត្តមនសំ[១] នរំ
សុត្តំ គាមំ មហោឃោវ មច្ចុ អាទាយ គច្ឆតិ ។
ន សន្តិ បុត្តា តាណាយ ន បិតា នបិ ពន្ធវា
អន្តកេនាធិបន្នស្ស នត្ថិ ញាតីសុ តាណតា
ឯតមត្ថវសំ ញត្វា បណ្ឌិតោ សីលសំវុតោ
និព្ពានគមនំ មគ្គំ ខិប្បមេវ វិសោធយេ ។

មគ្គវគ្គោ វីសតិមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកវីសតិមោ បកិណ្ណកវគ្គោ

(៣១) មត្តាសុខបរិច្ចាគា បស្សេ ចេ វិបុលំ សុខំ
ចជេ មត្តាសុខំ ធីរោ សម្បស្សំ វិបុលំ សុខំ ។
បរទុក្ខូបធានេន យោ អត្តនោ សុខមិច្ឆតិ
វេរសំសគ្គសំសដ្ឋោ វេរា សោ ន បរិមុច្ចតិ ។

---

១ ម ព្យាសត្តមានសំ ។

មច្ចុ គឺសេចក្ដីស្លាប់ តែងនាំយកនរជន អ្នកស្រវឹងជ្រប់ ក្នុងកូននឹងសត្វចិញ្ចឹម មានចិត្តជាប់ជំពាក់ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗនោះ ដូចជំនន់ទឹកធំ នាំយកអ្នកស្រុកកំពុងដេកលក់ ។

កាលបុគ្គល ត្រូវមច្ចុគ្របសង្កត់ហើយ កូនទាំងឡាយ មិនមាន ដើម្បីជាទីពឹង បិតា ក៏មិនមាន ទាំងផៅពង្ស ក៏មិនមាន ដើម្បីជាទីពឹងឡើយ សេចក្ដីទីពឹងក្នុងញាតិទាំងឡាយ ក៏មិនមាន បណ្ឌិតដឹងអំណាចប្រយោជន៍នេះហើយ គួរជាអ្នកសង្រួមក្នុងសីល គួរប្រញាប់ប្រញាល់ជម្រះផ្លូវ ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានឲ្យបាន ។

ចប់ មគ្គវគ្គ ទី ២០ ។

ធម្មបទគាថា បកិណ្ណកវគ្គ ទី ២១

(៣១) បើឃើញសេចក្ដីសុខដ៏ធំទូលាយ ព្រោះលះបង់សុខល្មមប្រមាណ អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលឃើញសុខធំទូលាយ គប្បីលះសុខល្មមប្រមាណចេញ ។

ជនប្រាថ្នាសេចក្ដីសុខ ដើម្បីខ្លួន ដោយបង្កទុក្ខឲ្យអ្នកដទៃ ជននោះឈ្មោះថា ប្រឡូកប្រឡល់ហើយ ដោយការជាប់ជំពាក់ គឺពៀរ រមែងមិនរួចចាកពៀរទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យញ្ហិ កិច្ចំ តទបវិទ្ធំ អកិច្ចំ បន កយីរតិ(១)
ឧន្នឡានំ បមត្តានំ តេសំ វឌ្ឍន្តិ អាសវា ។
យេសញ្ច សុសមារទ្ធា និច្ចំ កាយគតា សតិ
អកិច្ចន្តេ ន សេវន្តិ កិច្ចេ សាតច្ចការិនោ
សតានំ សម្បជានានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។
មាតរំ បិតរំ ហន្ត្វា រាជានោ ទ្វេ ច ខត្តិយេ
រដ្ឋំ សានុចរំ ហន្ត្វា អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ ។
មាតរំ បិតរំ ហន្ត្វា រាជានោ ទ្វេ ច សោត្ថិយេ
វេយគ្ឃបញ្ចមំ ហន្ត្វា អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ ។

---

១ ម. ករីយតិ ។

របស់ណាដែលខ្លួនគួរធ្វើ របស់នោះពួកភិក្ខុណា លះបង់ចោលហើយ តែរបស់ដែលមិនគួរធ្វើ ត្រឡប់ជាធ្វើវិញ អាសវៈទាំងឡាយ តែងចំរើនឡើងដល់ពួកភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានសេចក្ដីប្រមាទ មានមានះដូចជាដើមបបុសលើកឡើងហើយ ។

លុះតែសតិប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាយជានិច្ច ដែលពួកភិក្ខុណាបានប្រារព្ធប្រពៃហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ រមែងជាអ្នកធ្វើការដែលគួរធ្វើរឿយ ៗ មិនធ្វើការដែលមិនគួរធ្វើ អាសវៈទាំងឡាយ របស់ពួកភិក្ខុនោះ ដែលជាអ្នកមានសតិ មានសម្បជញ្ញៈ រមែងដល់នូវការអស់ទៅ ។

បុគ្គលសម្លាប់តណ្ហាដូចមាតាផង សម្លាប់អស្មិមានះដូចបិតាផង សម្លាប់សស្សតទិដ្ឋិនិងឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ដូចស្ដេចជាក្សត្រពីរព្រះអង្គផង សម្លាប់អាយតនៈដូចជាដែន ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើ ដោយបុរសអ្នកដើរតាមគឺស្មៀនផង រមែងបានទៅជាខីណាសវព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ ។

បុគ្គលសម្លាប់តណ្ហាដូចមាតាផង សម្លាប់អស្មិមានះដូចបិតាផង សម្លាប់សស្សតទិដ្ឋិនិងឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ដូចជាស្ដេច ជាព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរផង សម្លាប់វិចិកិច្ឆា ដូចជាខ្លាធំជាគំរប់ ៥ ផង (ដែលនៅស្កាត់ផ្លូវ) បានហើយ រមែងបានទៅជាខីណាសវព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកវីសតិមោ បកិណ្ណកវគ្គោ

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច និច្ចំ ពុទ្ធគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច និច្ចំ ធម្មគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច និច្ចំ សង្ឃគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច និច្ចំ កាយគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ សទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច អហឹសាយ រតោ មនោ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ យទា គោតមសាវកា
យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច ភាវនាយ រតោ មនោ ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅ ក្នុងព្រះពុទ្ធគុណ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះឈ្មោះថា សាវ័ករបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ៗ ដោយប្រពៃ សព្វកាល ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅ ក្នុងព្រះធម្មគុណ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ជនពួកនោះឈ្មោះថា សាវ័ករបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ៗ ដោយប្រពៃ សព្វកាល ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅ ក្នុងព្រះសង្ឃគុណ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ជនពួកនោះ ឈ្មោះថា សាវ័ករបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ៗ ដោយប្រពៃ សព្វកាល ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅក្នុងកាយ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ជនពួកនោះ ឈ្មោះថា សាវ័ករបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ៗ ដោយប្រពៃ សព្វកាល ។

ចិត្តរបស់ជនពួកណា ត្រេកអរហើយ ក្នុងការមិនបៀតបៀនគេ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ជនពួកនោះ ឈ្មោះថា សាវ័ករបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ៗ ដោយប្រពៃ សព្វកាល ។

ចិត្តរបស់ជនពួកណា ត្រេកអរហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនា ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះឈ្មោះថា សាវ័ករបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ៗ ដោយប្រពៃ សព្វកាល ។

ទុប្បព្វជ្ជំ ទុរភិរមំ ទុរាវាសា ឃរា ទុខា

ទុក្ខោសមានសំវាសោ ទុក្ខានុបតិតទ្ធគូ

តស្មា ន ចទ្ធគូ សិយា ន ច ទុក្ខានុបតិតោ សិយា ។

សទ្ធោ សីលេន សម្បន្នោ យសោភោគសមប្បិតោ

យំ យំ បទេសំ ភជតិ តត្ថ តត្ថេវ បូជិតោ ។

ទូរេ សន្តោ បកាសេន្តិ ហិមវន្តោវ បព្វតោ

អសន្តេត្ថ ន ទិស្សន្តិ រត្តឹ ខិត្តា យថា សរា ។

ឯកាសនំ ឯកសេយ្យំ ឯកោ ចរមតន្ទិតោ

ឯកោ ទមយមត្តានំ វនន្តេ រមិតោ សិយា ។

បកិណ្ណកវគ្គោ ឯកវីសតិមោ ។

ការចេញបួសបានដោយក្រ ការត្រេកអរត្រូវបានដោយក្រ ផ្ទះទាំងឡាយមានការនៅគ្រប់គ្រងដោយលំបាក ជាការក្រ ការនៅរួមដោយជនស្មើគ្នា(១) (ដែលមិនមានសេចក្ដីកោតក្រែង) ជាការក្រ ជនអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយគឺវដ្ដៈ តែងត្រូវសេចក្ដីទុក្ខធ្លាក់ជាប់តាម ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បីជាអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយផង មិនគប្បីជាអ្នកត្រូវសេចក្ដីទុក្ខធ្លាក់ជាប់តាមផង ៗ

បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា បរិបូណ៌ដោយសីល ស្កប់ស្កល់ដោយយសនឹងភោគសម្បត្តិ គប់រកប្រទេសណា ៗ គេតែងបូជា ក្នុងប្រទេសនោះ ៗ ៗ

ពួកសប្បុរស រមែងប្រាកដ ក្នុងទីឆ្ងាយ ដូចភ្នំហិមពាន្តដូច្នោះ ពួកអសប្បុរស (ទុកជាឋិតនៅ) ក្នុងទីជិត ក៏រមែងមិនប្រាកដ ដូចព្រួញដែលបុគ្គលបាញ់ ក្នុងវេលាយប់ ៗ

បុគ្គល គួរគប់រកទីអង្គុយម្នាក់ឯង ទីដេកម្នាក់ឯង ជាអ្នកត្រាច់ទៅម្នាក់ឯង មិនជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស ជាអ្នកម្នាក់ឯងទូន្មានខ្លួន គួរជាអ្នកត្រេកអរក្នុងព្រៃស្ងាត់ ៗ

ចប់ បកិណ្ណកវគ្គ ទី ២១ ។

---

១ អាចារ្យខ្លះ ប្រែថា ការនៅរួមដោយជនមិនស្មើគ្នា ព្រោះបទថា ទុក្ខោសមានសំវាសោ អាចកាត់បទជាទុក្ខោ + អសមានសំវាសោ យ៉ាងនេះបាន ។ អដ្ឋកថា ក៏មានពន្យល់ដែរ បំណែកសេចក្ដី បានសេចក្ដីល្អទាំង ២ យ៉ាង គឺការមិននៅរួមនឹងមនុស្សស្មើគ្នា ក៏ជាការក្រ នៅរួមនឹងមនុស្សមិនស្មើគ្នា ក៏ជាការក្រ ។

ធម្មបទគាថាយ ទ្វាវីសតិមោ និរយវគ្គោ

(៣៤) អភូតវាទី និរយំ ឧបេតិ

យោ វាបិ(១) កត្វា ន ករោមីតិ(២) ចាហ

ឧភោបិ តេ បេច្ច សមា ភវន្តិ

និហីនកម្មា មនុជា បរត្ថ ។

កាសាវកណ្ឋា ពហវោ បាបធម្មា អសញ្ញតា

បាបា បាបេហិ កម្មេហិ និរយន្តេ ឧបបជ្ជរេ ។

សេយ្យោ អយោគុឡោ ភុត្តោ តត្តោ អគ្គិសិខូបមោ

យញ្ចេ ភុញ្ជេយ្យ ទុស្សីលោ រដ្ឋបិណ្ឌំ អសញ្ញតោ ។

ចត្តារិ ឋានានិ នរោ បមត្តោ

អាបជ្ជតី បរទារូបសេវី

អបុញ្ញលាភំ ន និកាមសេយ្យំ

និន្ទំ តតិយំ និរយំ ចតុត្ថំ ។

---

១ ម. ចាបិ ។ ២ ឱ. ម. ករោមិ ។ ករោមំ ចាហន្តិបិ បាឋោ ។

ធម្មបទគាថា និរយវគ្គ ទី ២២

(៣២) អ្នកពោលពាក្យមិនពិត ឬបុគ្គលណាធ្វើ (អំពើអាក្រក់) ហើយ និយាយថា អញមិនធ្វើទេ (បុគ្គលនោះ) រមែងទៅកាន់នរក ជនទាំងពីរនាក់ ដែលមានអំពើទាបថោក (ស្មើគ្នា) នោះ លុះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងជាអ្នកស្មើគ្នា (ដោយគតិ) ក្នុងលោកខាងមុខទៀត ។

ពួកជនច្រើននាក់ ដែលមានកព័ន្ធព័ទ្ធ ដោយសំពត់កាសាវៈ តែ (ប្រព្រឹត្ត) ធម៌ដ៏លាមក មិនបានសង្រួម ពួកជនលាមកទាំងនោះ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដោយសារកម្មទាំងឡាយ ដ៏លាមកនោះ ។

បព្វជិតទ្រុស្តសីល សូវបរិភោគដុំដែក ដែលកំពុងក្តៅ មានពណ៌ដូចអណ្តាតភ្លើង ប្រសើរជាង បព្វជិតទ្រុស្តសីល មិនសង្រួម បរិភោគដុំបាយអ្នកដែន នឹងប្រសើរ ដូចម្តេចបាន ។

នរជន អ្នកប្រមាទហើយ សេពប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ រមែងដល់នូវហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខ ៤ យ៉ាង គឺ ទី ១ បានរបស់មិនមែនជាបុណ្យ ទី ២ ដេកមិនបានតាមប្រាថ្នា ទី ៣ ការតិះដៀល ទី ៤ ការធ្លាក់នរក ។

អបុញ្ញលាភោ ច គតី ច បាបិកា
ភីតស្ស ភីតាយ រតី ច ថោកិកា
រាជា ច ទណ្ឌំ គរុកំ បណេតិ
តស្មា នរោ បរទារំ ន សេវេ ។

កុសោ យថា ទុគ្គហិតោ ហត្ថមេវានុកន្តតិ
សាមញ្ញំ ទុប្បរាមដ្ឋំ និរយាយុបកឌ្ឍតិ ។

យំ កិញ្ចិ សិថិលំ កម្មំ សង្កិលិដ្ឋញ្ច យំ វតំ
សង្កស្សរំ ព្រហ្មចរិយំ ន តំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

កយិរា ចេ កយិរាថេនំ ទឡ្ហមេនំ បរក្កមេ
សិថិលោ ហិ បរិព្វាជោ[១] ភិយ្យោ អាកិរតេ រជំ ។

អកតំ ទុក្កតំ សេយ្យោ បច្ឆា តបតិ ទុក្កតំ
កតញ្ច សុកតំ សេយ្យោ យំ កត្វា នានុតប្បតិ ។

---

១ ម. បរិព្វជោ ។

(ហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខ ៤ យ៉ាងផ្សេងទៀត) គឺ បានរបស់មិនជាបុណ្យ ១ មានគតិអាក្រក់ ១ តម្រេករបស់បុរសអ្នកខ្លាច ជាមួយនឹងស្ត្រីដែលខ្លាចដែរ មានប្រមាណតិច ១ ព្រះរាជានឹងដាក់អាជ្ញាយ៉ាងធ្ងន់ ១ ព្រោះហេតុនោះ បុរសមិនគួរសេពប្រពន្ធ របស់បុគ្គលដទៃឡើយ ។

ស្បូវភ្លាំង ដែលបុគ្គលកាន់មិនបំណាច់ រមែងលះដៃ យ៉ាងណាមិញ ភាពជាសមណៈដែលបព្វជិតកាន់មិនស៊ប់សួនហើយ រមែងទាញបព្វ-ជិតនោះទៅនរក យ៉ាងនោះឯង ។

កម្មណាមួយ ដែលធូរថយក្តី វត្តណាមួយដែលសៅហ្មងក្តី ព្រហ្មចរិយៈដែលបុគ្គលរឭកដោយសេចក្តីរង្កៀសក្តី កម្មទាំង ៣ នោះ ជារបស់មិនមានផលច្រើនឡើយ ។

បើបុគ្គលធ្វើ គប្បីធ្វើកិច្ចនោះឲ្យមែនទែន គប្បីប្រឹងប្រែងធ្វើកិច្ចនោះឲ្យមាំមួន ព្រោះថា សមណធម៌ជាគ្រឿងវៀរចាកកិលេសធូរថយ រមែងរាយធូលីគឺរាគាទិកិលេសដល់បុគ្គល ដោយក្រៃលែង ។

អំពើអាក្រក់ ដែលបុគ្គលមិនធ្វើ ប្រសើរជាង (ព្រោះថា) អំពើអាក្រក់ រមែងធ្វើឲ្យក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលខាងក្រោយ បុគ្គលធ្វើអំពើណាហើយ រមែងមិនក្តៅក្រហាយក្រោយ អំពើនោះ ជាអំពើល្អ បើបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថា បុគ្គលប្រសើរ ។

ធម្មបទគាថាយ ទ្វាវីសតិមោ និរយវគ្គោ

នគរំ យថា បច្ចន្តំ គុត្តំ សន្តរពាហិរំ
ឯវំ គោបេថ អត្តានំ ខណោ វោ មា ឧបច្ចគា
ខណាតីតា ហិ សោចន្តិ និរយម្ហិ សមប្បិតា ។

អលជ្ជិតាយេ លជ្ជន្តិ លជ្ជិតាយេ ន លជ្ជរេ
មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។

អភយេ(១) ភយទស្សិនោ ភយេ ច អភយទស្សិនោ(២)
មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។

អវជ្ជេ វជ្ជមតិនោ វជ្ជេ ច អវជ្ជទស្សិនោ
មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។

---

១ ឱ. ឯត្ថន្តរេ ចសទ្ទោ អត្ថិ ។ ២ ម. ចាភយទស្សិនោ ។

នគរនៅទីបំផុតដែន ដែលគេគ្រប់គ្រងហើយ ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅយ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ គួររក្សាខ្លួនយ៉ាងនោះ កុំឲ្យខណៈ(១) កន្លងអ្នកទាំងឡាយបានឡើយ ព្រោះថាជនទាំងឡាយ ដែលឲ្យខណៈកន្លងហើយ រមែងសោកស្តាយ ក្នុងនរក ម៉រដេរដាស ។

សត្វទាំងឡាយ ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងខ្មាស ក្នុងហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្មាស រមែងមិនខ្មាស ក្នុងហេតុដែលគេត្រូវខ្មាស សត្វទាំងនោះ តែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

សត្វទាំងឡាយ ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងយល់ឃើញ ក្នុងហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្លាច ថាជាហេតុដែលគេត្រូវខ្លាចផង យល់ឃើញក្នុងហេតុដែលគេត្រូវខ្លាច ថាជាហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្លាចផង សត្វទាំងនោះ តែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

សត្វទាំងឡាយ ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងយល់ឃើញ ក្នុងហេតុដែលឥតទោស ថាជាហេតុមានទោសផង យល់ឃើញ ក្នុងហេតុដែលមានទោស ថាជាហេតុឥតទោសផង សត្វទាំងនោះតែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

---

១ ខណ-សព្ទនេះ ប្រែថា “ ពេលល្អ ” ចែកចេញជា ៤ យ៉ាងគឺ ពុទ្ធុប្បាទក្ខណោ ពេលដែលព្រះពុទ្ធបានត្រាស់ ១ មជ្ឈិមប្បទេសេ ឧបត្តិក្ខណោ ពេលដែលសត្វកើតឡើងក្នុងមជ្ឈិមប្បទេស ១ សម្មាទិដ្ឋិយា បដិលទ្ធក្ខណោ ពេលដែលត្រូវបានសម្មាទិដ្ឋិ ១ ឆន្នំ អាយតនានំ អវេកល្លក្ខណោ ពេលដែលមិនវិកលអាយតនៈប្រាំមួយ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

វជ្ជញ្ច វជ្ជតោ ញត្វា អវជ្ជញ្ច អវជ្ជតោ

សម្មាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ សុគ្គតឹ ។

និរយវគ្គោ ទ្វាវីសតិមោ ។

ធម្មបទគាថាយ តេវីសតិមោ នាគវគ្គោ

(៣៣) អហំ នាគោវ សង្គាមេ ចាបាតោ បតិតំ សរំ

អតិវាក្យន្តិតិក្ខិស្សំ ទុស្សីលោ ហិ ពហុជ្ជនោ ។

ទន្តំ នយន្តិ សមិតឹ ទន្តំ រាជាភិរូហតិ

ទន្តោ សេដ្ឋោ មនុស្សេសុ យោតិវាក្យន្តិតិក្ខតិ ។

វរមស្សតរា ទន្តា អាជានីយា ច(១) សិន្ធវា

កុញ្ជរា ច មហានាគា អត្តទន្តោ តតោ វរំ ។

១ ឱ. ប. ប ។

សត្វទាំងឡាយ ដែលប្រកាន់សម្មាទិដ្ឋិ ដឹងរបស់មានទោស ថាជារបស់មានទោសផង ដឹងរបស់មិនមានទោស ថាជារបស់មិនមានទោសផង សត្វទាំងនោះ តែងទៅកាន់សុគតិ ។

ចប់ និរយវគ្គ ទី ២២ ។

ធម្មបទគាថា នាគវគ្គ ទី ២៣

(៣៣) តថាគតនឹងអត់ទ្រាំពាក្យល្មើស ដូចដំរីកាលអត់ទ្រាំចំពោះព្រួញ ដែលរបូតចេញអំពីធ្នូ ក្នុងសង្គ្រាមដូច្នោះ ព្រោះថា ជនទ្រុស្តសីលមានច្រើននាក់ ។ ពួកជនតែងនាំពាហនៈ ដែលទូន្មានហើយទៅកាន់ទីប្រជុំ ព្រះរាជាតែងស្តេចឡើងកាន់ពាហនៈ ដែលទូន្មានហើយ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ មនុស្សណា អត់សង្កត់នឹងពាក្យល្មើសបាន មនុស្សនោះ ជាអ្នកមានខ្លួនទូន្មានហើយ ឈ្មោះថា បុគ្គលប្រសើរបំផុត ។ ពួកសេះអស្សតរក្តី សេះអាជានេយ្យក្តី សេះសិន្ធពក្តី ដំរីកុញ្ជរធំប្រសើរក្តី ដែលបុគ្គលប្រៀនប្រដៅបានបទហើយ រាប់ថាជាសត្វប្រសើរ បុគ្គលដែលមានខ្លួនទូន្មានបានបទហើយ ប្រសើរជាងសត្វទាំងអស់នោះ ។

ធម្មបទគាថាយ តេវីសតិមោ នាគវគ្គោ

ន ហិ ឯតេហិ យានេហិ គច្ឆេយ្យ អគតំ ទិសំ
យថាត្តនា(១) សុទន្តេន ទន្តោ ទន្តេន គច្ឆតិ ។

ធនបាលកោ នាម កុញ្ជរោ
កដុកប្បភេទនោ ទុន្និវារយោ
ពទ្ធោ(២) កពឡំ ន ភុញ្ជតិ
សុមរតិ នាគវនស្ស កុញ្ជរោ ។

មិទ្ធី យទា ហោតិ មហគ្ឃសោ ច
និទ្ទាយិតា សម្បរិវត្តសាយី
មហាវរាហោវ និវាបបុដ្ឋោ
បុនប្បុនំ គព្ភមុបេតិ មន្ទោ ។

ឥទំ បុរេ ចិត្តមចារិ ចារិកំ
យេនិច្ឆកំ យត្ថកាមំ យថាសុខំ
តទជ្ជហំ និគ្គហេស្សាមិ យោនិសោ
ហត្ថិប្បភិន្នំ វិយ អំកុសគ្គហោ ។

---

១ យថត្តនាតិបិ បាឋោ ។ ២ ម. ពន្ធោ ។

ធម្មបទគាថា នាគវគ្គ ទី ២៣

បុគ្គលទូន្មានខ្លួនបានបទហើយ ទូន្មានខ្លួនល្អហើយ ឈ្មោះថាទូន្មានហើយ ទើបទៅកាន់ទិសដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទៅគឺព្រះនិព្វានបាន ពុំមែនដូចបុគ្គលទៅកាន់ទិស ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទៅ ដោយសារយានទាំងឡាយនោះឡើយ ។

ដំរីឈ្មោះធនបាល ជាសត្វចុះប្រេង កៀវក្លា នាយហត្ថាចារ្យឃាត់បានដោយលំបាក បើនាយហត្ថាចារ្យ ចងភ្ជាប់ មិនស៊ីស្មៅទេ ព្រោះរឭកដល់ព្រៃខ្លឹង ដែលដំរីនោះធ្លាប់នៅ ។

កាលណា បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីងោកងុយផង អ្នកបរិភោគភោជនមានប្រមាណច្រើនផង អ្នកដេកលក់ផង អ្នកដេកបម្រះនទៀលផង ដូចជ្រូកស្រុក ដែលបុគ្គលចិញ្ចឹម ដោយសូករភត្ត កាលនោះបុគ្គលនោះ ជាមនុស្សខ្លៅ រមែងចូលទៅកាន់គភ៌រឿយៗ ។

ក្នុងកាលមុនអំពីកាលនេះ ចិត្តនេះបានត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមអាការដែលខ្លួនប្រាថ្នា តាមអារម្មណ៍ដែលខ្លួនប្រាថ្នា តាមសេចក្តីសប្បាយក្នុងថ្ងៃនេះ អញនឹងសង្កត់សង្កិនចិត្តនោះ ដោយឧបាយ ដូចហ្មដំរីកាន់កង្វេរសង្កត់សង្កិនដំរីចុះប្រេង ដូច្នោះដែរ ។

អប្បមាទរតា ហោថ   សចិត្តមនុរក្ខថ
ទុគ្គា ឧទ្ធរថត្តានំ(១)   បង្កេ សន្នោវ កុញ្ជរោ ។

សចេ លភេថ និបកំ សហាយំ
សទ្ធឹ ចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ
អភិភុយ្យ សព្វានិ បរិស្សយានិ
ចរេយ្យ តេនត្តមនោ សតីមា ។

នោ ចេ លភេថ និបកំ សហាយំ
សទ្ធឹ ចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ
រាជាវ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ
ឯកោ ចរេ មាតង្គរញ្ញេវ នាគោ ។

ឯកស្ស ចរិតំ សេយ្យោ   នត្ថិ ពាលេ សហាយតា
ឯកោ ចរេ ន ច បាបានិ កយិរា
អប្បោស្សុក្កោ មាតង្គរញ្ញេវ នាគោ ។

---

១ ម. ឧទ្ធរតត្តានំ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រេកអរ ក្នុងសេចក្ដីមិនប្រមាទ ចូររក្សាចិត្តរបស់ខ្លួន ចូរស្រង់ខ្លួនចេញចាកភក់គឺកិលេស ដែលធ្លាក់បានដោយកម្រ ដូចដំរីដែលជាប់នៅក្នុងភក់ ស្រង់ខ្លួនឡើងបាន ។

បើបុគ្គលបានសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន មានប្រាជ្ញាចំណាំ មានគុណធម៌ជាគ្រឿងនៅញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកត្រាច់ទៅជាមួយ គួរជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ មានស្មារតី គ្របសង្កត់សេចក្ដីអន្តរាយទាំងពួង ហើយត្រាច់ទៅជាមួយនឹងសំឡាញ់នោះឯង ។ បើស្វែងរកមិនបានសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន មានប្រាជ្ញាចំណាំ មានគុណធម៌ជាគ្រឿងញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកត្រាច់ទៅជាមួយទេ គួរត្រាច់ទៅតែឯកឯងវិញ ដូចព្រះរាជាលះបង់រដ្ឋ ដែលទ្រង់ឈ្នះហើយស្ដេចទៅតែឯកអង្គ ពុំនោះសោត ដូចដំរីឈ្មោះមាតង្គៈ ដែលលះហ្វូងត្រាច់ទៅតែឯកឯងក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

ការត្រាច់ទៅ របស់បុគ្គលឯកឯង ជាគុណជាតប្រសើរផុត (ព្រោះថា) សហាយតាគុណ រមែងមិនមាន ក្នុងជនពាលឡើយ បុគ្គលនោះគប្បីជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯងផង មិនគប្បីធ្វើអំពើបាបទាំងឡាយផង ដូចដំរីឈ្មោះមាតង្គៈ ជាសត្វមិនមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ លះបង់ហ្វូង ត្រាច់ទៅតែឯកឯងក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

អត្ថម្ហិ ជាតម្ហិ សុខា សហាយា
តុដ្ឋី សុខា យា ឥតរីតរេន
បុញ្ញំ សុខំ ជីវិតសង្ខយម្ហិ
សព្វស្ស ទុក្ខស្ស សុខំ បហានំ ។

សុខា មត្តេយ្យតា(១) លោកេ អថោ បេត្តេយ្យតា សុខា
សុខា សាមញ្ញតា លោកេ អថោ ព្រហ្មញ្ញតា សុខា
សុខំ យាវ ជរា សីលំ សុខា សទ្ធា បតិដ្ឋិតា
សុខោ បញ្ញាបដិលាភោ បាបានំ អករណំ សុខំ ។

នាគវគ្គោ តេវីសតិមោ ។

ធម្មបទគាថាយ ចតុវីសតិមោ តណ្ហាវគ្គោ

(៣៤) មនុជស្ស បមត្តចារិនោ
តណ្ហា វឌ្ឍតិ មាលុវា វិយ
សោ បលវតី(២) ហុរាហុរំ
ផលមិច្ឆំវ វនស្មឹ(៣) វានរោ ។

១ កត្ថចិ ពោត្ថកេ មេត្តេយ្យតាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ប្លវតីតិបិ បាឋោ ។ ៣ ខ. វនម្ហិ ។

កាលបើសេចក្តីត្រូវការ កើតឡើងហើយ សំឡាញ់ទាំងឡាយនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សេចក្តីត្រេកអរដោយបច្ច័យ តាមមានតាមបាន ជាហេតុនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ បុណ្យនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ក្នុងកាលទៀបក្ស័យជីវិត ការលះបង់ទុក្ខទាំងអស់បាន ជាហេតុនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។ សេចក្តីប្រតិបត្តិល្អក្នុងមាតា នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យក្នុងលោក មួយទៀត សេចក្តីប្រតិបត្តិល្អក្នុងបិតា នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សេចក្តីប្រតិបត្តិល្អក្នុងសមណៈ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យក្នុងលោក មួយទៀត សេចក្តីប្រតិបត្តិល្អក្នុងព្រាហ្មណ៍ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សីលនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ដរាបដល់ចាស់ សទ្ធាដែលបុគ្គលតម្កល់ស៊ប់ហើយ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ការបានប្រាជ្ញា នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ការមិនធ្វើបាបទាំងឡាយ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។

ចប់ នាគវគ្គ ទី ២៣ ។

ធម្មបទគាថា តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤

(៣៤) តណ្ហា តែងចំរើនដល់មនុស្សអ្នកមានការប្រព្រឹត្ត ដោយសេចក្តីប្រមាទជាប្រក្រតី ដូចវល្លិ៍ រួបរឹតដើមឈើហើយ ចំរើនឡើង បុគ្គលនោះ តែងស្ទុះទៅ កាន់ភពតូចភពធំ ដូចស្វា កាលប្រាថ្នាផ្លែឈើលោតទៅក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យំ ឯសា សហតី(១) ជម្មី តណ្ហា លោកេ វិសត្តិកា
សោកា តស្ស បវឌ្ឍន្តិ អភិវុឌ្ឍំវ(២) វីរណំ ។
យោ វេ(៣)តំ សហតី ជម្មឹ តណ្ហំ លោកេ ទុរច្ចយំ(៤)
សោកា តម្ហា បបតន្តិ(៥) ឧទពិន្ទុវ បោក្ខរា ។
តំ វោ វទាមិ ភទ្ទំ វោ យាវន្តេត្ថ សមាគតា
តណ្ហាយ មូលំ ខណថ ឧសីរត្ថោវ វីរណំ ។
មា វោ នឡំវ សោតោវ មារោ ភញ្ជិ បុនប្បុនំ ។

យថាបិ មូលេ អនុបទ្ទវេ ទឡ្ហេ
ឆិន្នោបិ រុក្ខោ បុនរេវ(៦) រូហតិ
ឯវម្បិ តណ្ហានុសយេ អនូហតេ
និព្វត្តតី ទុក្ខមិទំ បុនប្បុនំ ។

---

១ សហតេតិបិ បាឋោ ។ ២ ឱ. អភិវឌ្ឍំ ។ ម. អភិវុឌ្ឍំ ។ អភិវុឌ្ឍន្តិបិ បាឋោ ។ ៣ ឱ. ម. ច ។ ៤ ទុរច្ចយន្តិបិ បាឋោ ។ ៥ បបតន្តិបិ បាឋោ ។ ៦ បុនទេវាតិបិ បាឋោ ។

តណ្ហានុ៎ះ ជាទោសជាតិដ៏លាមក ផ្សាយទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ៗ ក្នុងលោក គ្របសង្កត់បុគ្គលណា សេចក្តីសោកស្តាយ តែងចំរើនឡើង ដល់បុគ្គលនោះ ដូចស្បូវណ្តាស ដែលត្រូវភ្លៀងធ្លាក់ចុះជ្រោំ ហើយពន្លក លូតលេចឡើង ដូច្នោះដែរ ៗ

ចំណែកជនណា គ្របសង្កត់តណ្ហាដ៏លាមក ក្នុងលោក ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រនោះ សេចក្តីសោកស្តាយ តែងធ្លាក់ចេញចាកជននោះឯង ដូចដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះចាកស្លឹកឈូក ដូច្នោះដែរ ៗ

ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគត ប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ មានប៉ុន្មានរូប ដែលមកប្រជុំក្នុងទីនេះ សេចក្តីចំរើនចូរមានដល់អ្នកទាំងឡាយទាំងប៉ុណ្ណោះចុះ អ្នកទាំងឡាយ ចូររំលើងឫសតណ្ហាចោលចេញ ដូចបុគ្គលត្រូវការដោយស្បូវភ្លាំង គាស់ស្បូវណ្តាសចោលចេញ ដូច្នោះ ៗ មារកុំរុករានអ្នកទាំងឡាយរឿយ ៗ ដូចខ្សែទឹក កាច់បំបាក់ដើមបបុស ដូច្នោះឡើយ ៗ

កាលបើឫសឈើ មិនមានសេចក្តីអន្តរាយ នៅមាំមួនទេ ដើមឈើទុកជាកាប់ចោលហើយ ក៏តែងដុះឡើងទៀតបាន មានឧបមាដូចម្តេចមិញ កាលបើតណ្ហានុស័យ បុគ្គលកំចាត់មិនទាន់បានហើយ ទុក្ខ (មានជាតិទុក្ខជាដើម) នេះ ក៏តែងកើតរឿយ ៗ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ៗ

ធម្មបទគាថាយ ចតុវីសតិមោ តណ្ហាវគ្គោ

យស្ស ឆត្តឹសតី សោតា មនាបស្សវនា ភុសា
មហា(១) វហន្តិ ទុទ្ទិដ្ឋឹ សង្កប្បា រាគនិស្សិតា ។
សវន្តិ សព្វធី សោតា លតា ឧព្ភិជ្ជ(២) តិដ្ឋតិ
តញ្ច ទិស្វា លតំ ជាតំ មូលំ(៣) បញ្ញាយ ឆិន្ទថ ។

សរិតានិ សិនេហិតានិ ច
សោមនស្សានិ ហោន្តិ ជន្តុនោ
តេ សាតសិតា សុខេសិនោ
តេ វេ ជាតិជរូបគា នរា ។
តសិណាយ(៤) បុរក្ខតា(៥) បជា
បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ
សញ្ញោជនសង្គសត្តា(៦)
ទុក្ខមុបេន្តិ បុនប្បុនំ ចិរាយ ។

---

១ ឱ. ភហា ។ ២ ឧប្បជ្ជាតិបិ បាឋោ ។ ៣ ម. មូលេ ។ ៤ តសិណាយាតិបិ បាឋោ ។ ៥ ម. បុរេក្ខតា ។ បុរក្ខតាតិបិ បាឋោ ។ ៦ ម. សំយោជនសង្គសត្តា ។

ធម្មបទគាថា តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤

ខ្សែតណ្ហា ៣៦ ជាធម្មជាតិហូរទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាធម្មជាតិក្លៀវក្លា មានដល់បុគ្គលណា តម្រិះទាំងឡាយដ៏ធំ ដែលអាស្រ័យនូវរាគៈ តែងនាំនូវទិដ្ឋិអាក្រក់ របស់បុគ្គលនោះ ។

ខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ តែងហូរទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង ដូចជាវល្លិ ដែលបែកខ្នែងឡើង តាំងនៅដូច្នោះ បើអ្នកទាំងឡាយ ឃើញតណ្ហា ដូចជាវល្លិនោះ កើតឡើងហើយ ចូរកាត់ឫសចោលចេញ ដោយកាំបិតគឺបញ្ញា ។

សោមនស្សទាំងឡាយ ដែលផ្សាយទៅហើយផង ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ផង រមែងមានដល់សត្វ ពួកសត្វនោះ ជាអ្នកអាស្រ័យនូវសេចក្តីរីករាយ អ្នកស្វែងរកសេចក្តីសុខ នរជនទាំងឡាយនោះឯង តែងឈមទៅរកជាតិនិងជរា ។

ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញុំាងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រងទុកហើយ តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយដែលព្រានទាក់បានហើយដូច្នោះ ពួកសត្វ ដែលជាប់ក្នុងសំយោជនៈនិងសង្គធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងជំពាក់) តែងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខរឿយ ៗ អស់កាលអង្វែង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

តសិណាយ បុរក្ខតា បជា
បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ
តស្មា តសិណំ វិនោទយេ
ភិក្ខុ អាកង្ខំ(១) វិរាគមត្តនោ ។
យោ និព្វនថោ វនាធិមុត្តោ
វនមុត្តោ វនមេវ ធាវតិ
តំ បុគ្គលមេវ បស្សថ
មុត្តោ ពន្ធនមេវ ធាវតិ ។
ន តំ ទឡ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរា
យទាយសំ ទារុជំ បព្វជញ្ច ។
សារត្តរត្តា មណិកុណ្ឌលេសុ
បុត្តេសុ ទារេសុ ច យា អបេក្ខា
ឯតំ ទឡ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរា
ឱហារិនំ សិថិលំ ទុប្បមុញ្ចំ
ឯតំបិ ឆេត្វាន បរិព្វជន្តិ
អនបេក្ខិនោ(២) កាមសុខំ បហាយ ។

---

១ ឱ. អាកង្ខី ។ ម. អាកង្ខន្តិ ។ ២ ម. ន បេក្ខិនោ ។

ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញ៉ាំងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រុងទុកហើយ តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយ ដែលនាយព្រាន ទាក់បានហើយដូច្នោះ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុកាលប្រាថ្នាធម៌ ជាគ្រឿងប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីខ្លួន គប្បីបន្ទោបង់តណ្ហា ដែលជាគ្រឿងតក់ស្លុត ចោលចេញ ។

បុគ្គលណា មិនមានអាល័យ ក្នុងគិហិភាព ដូចដើមឈើតាំងនៅក្នុងព្រៃ មានចិត្តចុះស៊ប់ក្នុងព្រៃគឺតបធម៌ ជាអ្នករួចស្រឡះចាកព្រៃគឺតណ្ហា ហើយស្ទុះទៅរកព្រៃគឺតណ្ហាវិញ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលបុគ្គលនោះឯង បុគ្គលនោះរួចចាកចំណងគឺឃរាវាសហើយ ស្ទុះទៅរកចំណងគឺឃរាវាសវិញ ។

ចំណងណា ដែលកើតអំពីដែកក្តី កើតអំពីឈើក្តី កើតអំពីស្មៅយាប្លង់ក្តី អ្នកប្រាជ្ញមិនហៅចំណងនោះ ថាជាចំណងមាំមួនឡើយ ។

ពួកជនណា ត្រេកអរក្រៃពេក ក្នុងកែវមណី និងកុណ្ឌលទាំងឡាយក្តី សេចក្តីអាឡោះអាល័យក្នុងកូននិងប្រពន្ធទាំងឡាយក្តី អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅសេចក្តីត្រេកអរនិងសេចក្តីអាឡោះអាល័យនោះ ថាជាចំណងមាំមួន ជាចំណងនាំចុះ (ទាញសត្វទំលាក់ទៅក្នុងអបាយ) ជាចំណងធូរទេ ប៉ុន្តែសត្វស្រាយបានដោយកម្រ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយកាត់ចំណងនោះចេញ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះបង់កាមសុខ ហើយចេញបួស ។

ធម្មបទគាថាយ ចតុវីសតិមោ តណ្ហាវគ្គោ

យេ រាគរត្តានុបតន្តិ សោតំ
សយំ កតំ មក្កដកោវ ជាលំ
ឯតម្បិ ឆេត្វាន(១) វជន្តិ ធីរា
អនបេក្ខិនោ សព្វទុក្ខំ បហាយ ។
មុញ្ច បុរេ មុញ្ច បច្ឆតោ
មជ្ឈេ មុញ្ច ភវស្ស បារគូ
សព្វត្ថ វិមុត្តមានសោ
ន បុន ជាតិជរំ ឧបេហិសិ ។
វិតក្កមថិតស្ស ជន្តុនោ
តិព្វរាគស្ស សុភានុបស្សិនោ
ភិយ្យោ តណ្ហា បវឌ្ឍតិ
ឯស ខោ ទឡ្ហំ(២) ករោតិ ពន្ធនំ ។
វិតក្កូបសមេ ច(៣) យោ រតោ
អសុភំ ភាវយតី(៤) សទា សតោ
ឯស ខោ ព្យន្តិកាហិតិ
ឯសច្ឆេច្ឆតិ(៥) មារពន្ធនំ ។

---

១ ម. ឯតំ ឆេត្វាន ។ ២ ម. ឯស ពាឡ្ហំ ។ ៣ ម. វ ។ ៤ ម. ភាវយេតិ ។ ៥ ម. ឯស ឆេច្ឆតិ ។

ពួកជនណា ត្រេកអរដោយអំណាចរាគៈ ពួកជននោះ តែងធ្លាក់ចុះ កាន់ខ្សែតណ្ហា ដូចពីងពាងទម្លាក់ខ្លួនចុះកាន់សំណាញ់ ដែលធ្វើហើយ ដោយខ្លួនឯង អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងកាត់ខ្សែតណ្ហានោះ ជាអ្នក មិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះទុក្ខទាំងពួងចេញទៅ ។

អ្នកចូរដោះ (សេចក្តីអាល័យ) ក្នុងកាលមុនចេញ ចូរដោះ (សេចក្តីអាល័យ) ក្នុងខាងក្រោយចេញ ចូរដោះ (សេចក្តីអាល័យ) ក្នុងកាលជាកណ្តាលចេញ (កាលបើធ្វើយ៉ាងនេះ) អ្នកនឹងដល់ត្រើយ នៃភព នឹងមានចិត្តរួចស្រឡះ ចាកសង្ខតធម៌ទាំងពួង មិនត្រូវទៅកាន់ ជាតិនឹងជរាទៀតឡើយ ។

តណ្ហា រមែងចំរើនក្រៃលែង ដល់ជនដែលវិតក្កៈញាំញី មានតម្រេក ក្លៀវក្លា យល់ឃើញអារម្មណ៍ថាល្អ បុគ្គលនោះឯងឈ្មោះថាធ្វើចំណង ឲ្យមាំមួន ។ លុះតែបុគ្គលណា ត្រេកអរក្នុងអសុភជ្ឈាន ដែលជាហេតុ ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់នូវវិតក្កៈ មានស្មារតីសព្វកាល តែងចំរើនអសុភជ្ឈាន បុគ្គលនោះឯង នឹងធ្វើតណ្ហាឲ្យអស់ទៅបាន បុគ្គលនោះឯង ទើប ឈ្មោះថា កាត់ចំណងមារបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

និដ្ឋង្គតោ អសន្តាសី   វីតតណ្ហោ អនង្គណោ
អច្ឆិន្ទិ ភវសល្លានិ   អន្តិមោយំ សមុស្សយោ ។
វីតតណ្ហោ អនាទានោ   និរុត្តិបទកោវិទោ
អក្ខរានំ សន្និបាតំ   ជញ្ញា បុព្វាបរានិ ច
ស វេ អន្តិមសារីរោ មហាបញ្ញោ មហាបុរិសោតិ វុច្ចតិ ។

សព្វាភិភូ សព្វវិទូហមស្មិ
សព្វេសុ ធម្មេសុ អនូបលិត្តោ
សព្វញ្ជហោ តណ្ហក្ខយេ វិមុត្តោ
សយំ អភិញ្ញាយ កមុទ្ទិសេយ្យំ ។

សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ
សព្វរសំ ធម្មរសោ ជិនាតិ
សព្វរតឹ ធម្មរតិ ជិនាតិ
តណ្ហក្ខយោ សព្វទុក្ខំ ជិនាតិ ។

បុគ្គលណា ដល់សេចក្តីសម្រេចគឺអរហត្ត ជាអ្នកមិនតក់ស្លុត មិនមានតណ្ហា មិនមានកិលេសដូចទីទួល បានកាត់កូនសរគឺកិលេស ជាហេតុញុំាងសត្វឲ្យទៅកាន់ភពបានហើយ កាយដែលឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ផ្គុំគ្នាហើយនេះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាតាំងនៅក្នុងទីបំផុត ។

បុគ្គលណា មិនមានតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងនិរុត្តិ (ពាក្យជាគ្រឿងសំដែងចេញ) និងបទដ៏សេស ដឹងច្បាស់នូវប្រជុំនៃអក្ខរៈទាំងឡាយផង នូវខាងដើមនិងខាងចុងនៃអក្ខរៈទាំងឡាយផង បុគ្គលនោះឯង តថាគតហៅថា អ្នកមានសរីរៈឋិតនៅក្នុងទីបំផុត មានបញ្ញាច្រើន ជាមហាបុរស ។

តថាគតជាអ្នកគ្របសង្កត់តេភូមិកធម៌ទាំងអស់ ដឹងច្បាស់បត្តព្វិកធម៌ទាំងអស់ មានចិត្តមិនបានជាប់នៅក្នុងតេភូមិកធម៌ទាំងអស់ លះបង់តេភូមិកធម៌ទាំងអស់ មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះអស់តណ្ហា បើតថាគតត្រាស់ដឹងធម៌ ដោយខ្លួនឯងហើយ ចាំបាច់យកអ្នកណាជាគ្រូអាចារ្យទៀត ។

ធម្មទានឈ្នះអាមិសទានទាំងពួង ធម្មរសឈ្នះរសទាំងពួង សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ ឈ្នះសេចក្តីត្រេកអរទាំងពួង ការអស់តណ្ហាឈ្នះទុក្ខទាំងពួង ។

ធម្មបទគាថាយ ចតុវីសតិមោ តណ្ហាវគ្គោ

ហនន្តិ ភោគា ទុម្មេធំ នោ ច បារគវេសិនោ
ភោគតណ្ហាយ ទុម្មេធោ ហន្តិ អញ្ញេវ អត្តនំ ។

តិណទោសានិ ខេត្តានិ រាគទោសា អយំ បជា
តស្មា ហិ វីតរាគេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

តិណទោសានិ ខេត្តានិ ទោសទោសា អយំ បជា
តស្មា ហិ វីតទោសេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

តិណទោសានិ ខេត្តានិ មោហទោសា អយំ បជា
តស្មា ហិ វីតមោហេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

តិណទោសានិ ខេត្តានិ ឥច្ឆាទោសា អយំ បជា
តស្មា ហិ វិគតិច្ឆេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

តណ្ហាវគ្គោ ចតុវីសតិមោ ។

ធម្មបទគាថា តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤

ភោគៈទាំងឡាយ រមែងសម្លាប់បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញ ប៉ុន្តែមិនសម្លាប់បុគ្គលអ្នកស្វែងរកត្រើយគឺព្រះនិព្វានទេ ឯបុគ្គលអប្បប្រាជ្ញ រមែងសម្លាប់ខ្លួនឯង ដូចជាសម្លាប់បុគ្គលដទៃ ព្រោះចំណង់ក្នុងភោគៈ ។

ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះមានរាគៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នកមានរាគៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានទោសៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់អ្នកមានទោសៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានមោហៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នកមានមោហៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានសេចក្តីប្រាថ្នា ជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។

ចប់ តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤ ។

ធម្មបទគាថាយ បញ្ចវីសតិមោ ភិក្ខុវគ្គោ

[៣៥] ចក្ខុនា សំវរោ សាធុ សាធុ សោតេន សំវរោ
ឃានេន សំវរោ សាធុ សាធុ ជិវ្ហាយ សំវរោ
កាយេន សំវរោ សាធុ សាធុ វាចាយ សំវរោ
មនសា សំវរោ សាធុ សាធុ សព្វត្ថ សំវរោ
សព្វត្ថ សំវុតោ ភិក្ខុ សព្វទុក្ខា បមុច្ចតិ ។
ហត្ថសញ្ញតោ(១) បាទសញ្ញតោ
វាចាយ សញ្ញតោ(២) សញ្ញតុត្តមោ(៣)
អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ
ឯកោ សន្តុសិតោ តមាហុ ភិក្ខុំ ។
យោ មុខសញ្ញតោ ភិក្ខុ មន្តភាណី អនុទ្ធតោ
អត្ថំ ធម្មញ្ច ទីបេតិ មធុរំ តស្ស ភាសិតំ ។
ធម្មារាមោ ធម្មរតោ ធម្មំ អនុវិចិន្តយំ
ធម្មំ អនុស្សរំ ភិក្ខុ សទ្ធម្មា ន បរិហាយតិ ។

---

១ ម. ហត្ថសំយតោ ។ ២ ម. វាចាសំយតោ ។ ៣ ឱ. សញ្ញតុត្តមោ ។ ម. សំយតុត្តមោ ។

ធម្មបទគាថា ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥

(៣៨) ការសង្រួមភ្នែកប្រពៃ ការសង្រួមត្រចៀកប្រពៃ ការសង្រួមច្រមុះប្រពៃ ការសង្រួមអណ្តាតប្រពៃ ការសង្រួមកាយប្រពៃ ការសង្រួមវាចាប្រពៃ ការសង្រួមចិត្តប្រពៃ ការសង្រួមទាំងអស់ប្រពៃ ភិក្ខុសង្រួមហើយក្នុងទ្វារទាំងអស់ តែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងបានៗ

ជនណា សង្រួមដៃ សង្រួមជើង សង្រួមវាចា សង្រួមអត្តភាព ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការចំរើនកម្មដ្ឋានដែលមានក្នុងខ្លួន ជាអ្នកមានចិត្តតម្កល់មាំ ជាអ្នកនៅឯកឯង តែងមានចិត្តត្រេកអរក្នុងធម៌ បណ្ឌិតទាំងឡាយហៅជននោះថា ភិក្ខុ ៗ

ភិក្ខុណា សង្រួមមាត់ ជាអ្នកពោលដោយបញ្ញា មានចិត្តមិនរាយមាយ សំដែងអត្ថផង ធម៌ផងបាន ភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះទើបឈ្មោះថាពីរោះ ៗ

ភិក្ខុមានធម៌ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរហើយក្នុងធម៌ ពិចារណាធម៌ រឭកធម៌រឿយ ៗ រមែងមិនសាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្មឡើយ ៗ

ធម្មបទគាថាយ បញ្ចវីសតិមោ ភិក្ខុវគ្គោ

សលាភំ នាតិមញ្ញេយ្យ នាញ្ញេសំ បិហយញ្ចរេ
អញ្ញេសំ បិហយំ ភិក្ខុ សមាធឹ នាធិគច្ឆតិ ។
អប្បលាភោបិ ចេ ភិក្ខុ សលាភំ នាតិមញ្ញតិ
តំ វេ ទេវា បសំសន្តិ សុទ្ធាជីវំ អតន្ទិតំ ។
សព្វសោ នាមរូបស្មឹ យស្ស នត្ថិ មមាយិតំ
អសតា ច ន សោចតិ ស វេ ភិក្ខូតិ វុច្ចតិ ។
មេត្តាវិហារី យោ ភិក្ខុ បសន្នោ ពុទ្ធសាសនេ
អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ សង្ខារូបសមំ សុខំ ។
សិញ្ច ភិក្ខុ ឥមំ នាវំ សិត្តា តេ លហុមេស្សតិ
ឆេត្វា រាគញ្ច ទោសញ្ច តតោ និព្វានមេហិសិ ។
បញ្ច ឆិន្ទេ បញ្ច ជហេ បញ្ច ឧត្តរិ(១) ភាវយេ
បញ្ចសង្គាតិគោ ភិក្ខុ ឱឃតិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ។

១ ឧ.ម. បញ្ចុត្តរិ ។

ធម្មបទគាថា ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥

ភិក្ខុមិនគប្បីមើលងាយលាភរបស់ខ្លួន (ដែលកើតឡើងដោយធម៌) មិនគប្បីប្រព្រឹត្តបង់បានលាភរបស់ភិក្ខុដទៃ បើបង់បានលាភរបស់ភិក្ខុដទៃ រមែងមិនបានសមាធិឡើយ ។ បើភិក្ខុសូម្បីមានលាភតិច មិនមើលងាយលាភរបស់ខ្លួន ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ តែងសរសើរភិក្ខុនោះឯង ដែលជាអ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងអាស្រ័យរស់នៅ ដោយបរិសុទ្ធិ ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្ដីប្រកាន់ក្នុងនាមនិងរូបថាជារបស់អញ ដោយប្រការទាំងពួង មួយទៀត បុគ្គលណា មិនសោកស្ដាយ ព្រោះនាមនិងរូបដែលមិនមាន បុគ្គលនោះឯងតថាគតហៅថា ភិក្ខុ ។

ភិក្ខុណា នៅដោយអំណាចមេត្តា ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះរមែងបានបទដ៏ស្ងប់ ជាទីរម្ងាប់នូវសង្ខារ នាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ។

ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកស្ដារទូកគឺអត្តភាពនេះ ទូកដែលអ្នកស្ដារហើយ នឹងដល់ត្រើយឆាប់ អ្នកកាត់រាគៈនិងទោសៈបានហើយ អំពីនោះនឹងអាចដល់នូវព្រះនិព្វាន ។

ភិក្ខុគប្បីកាត់ ឱរម្ភាគិយសំយោជនៈ ៥ ផង គប្បីលះបង់ឧទ្ធម្ភាគិយសំ-យោជនៈ ៥ ផង គប្បីចំរើនឥន្ទ្រិយ ៥ តទៅ ភិក្ខុអ្នកកន្លងកិលេសជាគ្រឿងជំពាក់ ៥ (រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ) បានហើយ ទើបតថាគតហៅថា អ្នកឆ្លងអន្លង់បាន ។

ឈាយ ភិក្ខុ មា ច បមាទោ
មា តេ កាមគុណេ ភមស្សុ ចិត្តំ
មា លោហគុឡំ គិលី បមត្តោ
មា កន្ទិ ទុក្ខមិទន្តិ ឌយ្ហមានោ[១] ។

នត្ថិ ឈានំ អបញ្ញស្ស នត្ថិ បញ្ញា អឈាយិនោ
យម្ហិ ឈានញ្ច បញ្ញា ច ស វេ និព្ពានសន្តិកេ ។

សុញ្ញាគារំ បវិដ្ឋស្ស សន្តចិត្តស្ស ភិក្ខុនោ
អមានុសី រតី ហោតិ សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ ។

យតោ យតោ សម្មសតិ ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ
លភតិ បីតិបាមោជ្ជំ អមតំ តំ វិជានតំ ។

តត្រាយមាទិ ភវតិ ឥធ បញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ
ឥន្ទ្រិយគុត្តិ សន្តុដ្ឋិ បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
មិត្តេ ភជស្សុ កល្យាណេ សុទ្ធាជីវេ អតន្ទិតេ ។

បដិសន្ថារវុត្យស្ស អាចារកុសលោ សិយា
តតោ បាមោជ្ជពហុលោ ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សសិ ។

---

១ ឌយ្ហមានោតិបិ បាឋោ ។

ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកពិនិត្យផង ចូរកុំជាអ្នកប្រមាទផង ចិត្តរបស់អ្នក ចូរកុំវិលទៅរកកាមគុណឡើយ អ្នកចូរកុំប្រមាទ ទំពាស៊ីនូវដុំលោហៈ កុំឲ្យជាអ្នកកាលក្តៅឆេះហើយ កន្ទក់កន្ទេញថា នេះទុក្ខ ដូច្នេះឡើយ ។

ការពិនិត្យមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិនមានប្រាជ្ញា ប្រាជ្ញាមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិនពិនិត្យ ការពិនិត្យនិងប្រាជ្ញា មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឯង ឈ្មោះថា ឋិតនៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

សេចក្តីត្រេកអរ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្ស រមែងមានដល់ភិក្ខុអ្នកចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ អ្នកមានចិត្តរម្ងាប់ អ្នកឃើញធម៌ដោយប្រពៃ ។

ភិក្ខុពិចារណាការកើតឡើងនិងការវិនាសខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងកាលណា ក្នុងកាលនោះ ភិក្ខុនោះរមែងបាននូវបីតិនិងបាមោជ្ជៈ បីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះ ឈ្មោះថា ជាអមតធម៌ របស់បណ្ឌិតអ្នកដឹងធម៌ទាំងឡាយ ។

គុណ៣ប្រការនេះ គឺការរក្សាឥន្ទ្រិយ ១ សេចក្តីសន្តោស ១ ការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ ១ ជាខាងដើមនៃព្រះនិព្វាននោះ តែងមានដល់ភិក្ខុអ្នកមានបញ្ញាក្នុងសាសនានេះ (ម្នាលភិក្ខុ) អ្នកចូរគប់រកកល្យាណមិត្ត អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងរស់ដោយបរិសុទ្ធ ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ។

ភិក្ខុគប្បីជាអ្នកប្រព្រឹត្តធ្វើបដិសន្ថារៈ គប្បីជាអ្នកឈ្លាសក្នុងអាចារៈ ព្រោះហេតុទាំងពីរនោះ អ្នកនឹងមានបាមោជ្ជៈច្រើន នឹងធ្វើទីបំផុតទុក្ខបាន ។

ធម្មបទគាថាយ បញ្ចវីសតិមោ ភិក្ខុវគ្គោ

វស្សិកា វិយ បុប្ផានិ មទ្ធវានិ(១) បមុញ្ចតិ
ឯវំ រាគញ្ច ទោសញ្ច វិប្បមុញ្ចេថ ភិក្ខវោ ។
សន្តកាយោ សន្តវាចោ សន្តមនោ សុសមាហិតោ(២)
វន្តលោកាមិសោ ភិក្ខុ ឧបសន្តោតិ វុច្ចតិ ។
អត្តនា ចោទយត្តានំ បដិមំសេថមត្តនា(៣)
សោ អត្តគុត្តោ សតិមា សុខំ ភិក្ខុ វិហាហិសិ ។
អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ អត្តា ហិ អត្តនោ គតិ
តស្មា សញ្ញម អត្តានំ(៤) អស្សំ ភទ្រំវ វាណិជោ ។
បាមោជ្ជពហុលោ ភិក្ខុ បសន្នោ ពុទ្ធសាសនេ
អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ សង្ខារូបសមំ សុខំ ។
យោ ហវេ ទហរោ ភិក្ខុ យុញ្ជតិ ពុទ្ធសាសនេ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

ភិក្ខុវគ្គោ បញ្ចវីសតិមោ ។

---

១ ម. មទ្ទវានិ ។ ២ ម. សមាហិតោ ។ ៣ ខ· បដិមាសេ អត្តមត្តនា ។ ម· បដិមាសេថ អត្តនា ។ ៤ ខ. សញ្ញម យត្តានំ ។ ម· សំយមមត្តានំ ។

ធម្មបទគាថា ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីជំរុះរាគៈនិងទោសៈចេញ ដូចម្លិះជំរុះផ្កាម្លិះទាំងឡាយ ដែលស្វិតហើយ ដូច្នោះ ។

ភិក្ខុអ្នកមានកាយរម្ងាប់ហើយ មានវាចារម្ងាប់ហើយ មានចិត្តរម្ងាប់ហើយ មានចិត្តតម្កល់មាំហើយ មានអាមិសៈក្នុងលោក ខ្ជាក់ចោលហើយ ទើបតថាគតហៅថា អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ។

អ្នកចូរដាស់តឿនខ្លួនដោយខ្លួនឯង ចូរពិនិត្យខ្លួនដោយខ្លួនឯង ម្នាលភិក្ខុ អ្នកនោះបើមានស្មារតី រក្សាខ្លួនទុកហើយ នឹងនៅជាសុខ ។

មែនពិត ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន ខ្លួនឯងជាគតិរបស់ខ្លួន ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូររាំងខ្លួន ដូចពាណិជរាំងសេះដ៏ល្អ ។

ភិក្ខុអ្នកក្រាស់ដោយសេចក្តីរីករាយ ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា រមែងបាននូវបទដ៏ស្ងប់ជាទីរម្ងាប់នូវសង្ខារ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

ភិក្ខុណានៅកម្លោះ ប្រឹងប្រែង ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះរមែងញុំាំងលោកនេះឲ្យភ្លឺស្វាងបាន ដូចព្រះចន្ទដែលរះផុតអំពីពពក ។

ចប់ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥ ។

ធម្មបទគាថាយ ឆព្វីសតិមោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

(៣៦) ឆិន្ទ សោតំ បរក្កម្ម កាមេ បនុទ[១] ព្រាហ្មណ
សង្ខារានំ ខយំ ញត្វា អកតញ្ញូសិ ព្រាហ្មណ ។
យទា ទ្វយេសុ ធម្មេសុ បារគូ ហោតិ ព្រាហ្មណោ
អថស្ស សព្វេ សំយោគា អត្ថំ គច្ឆន្តិ ជានតោ ។
យស្ស បារំ អបារំ វា បារាបារំ ន វិជ្ជតិ
វីតទ្ទរំ វិសញ្ញុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។
ឈាយឹ វិរជមាសីនំ កតកិច្ចំ អនាសវំ
ឧត្តមត្ថំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---
១ ឱ.ម. បនុទ ។

ធម្មបទគាថា ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦

(៣៦) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរខំប្រឹងកាត់តណ្ហាដូចខ្សែទឹក ចូរបន្ទោបង់កាមទាំងឡាយចេញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកស្គាល់ច្បាស់នូវការអស់សង្ខារទាំងឡាយហើយ ឈ្មោះថាជាអ្នកដឹងព្រះនិព្វានដែលបច្ច័យតាក់តែងមិនបាន ។

កាលណា ព្រាហ្មណ៍អ្នកដល់ត្រើយ ក្នុងធម៌ពីរប្រការគឺសមថធម៌និងវិបស្សនាធម៌ ក្នុងកាលណោះ កិលេស គ្រឿងប្រកបសត្វទុកទាំងអស់របស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកដឹងនោះ រមែងដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន ។

ត្រើយក្តី ទីមិនមែនត្រើយក្តី ត្រើយនិងទីមិនមែនត្រើយក្តី មិនមានដល់បុគ្គលណា (សេចក្តីប្រកាន់អាយតនៈមិនមានដល់បុគ្គលណា) តថា-គតហៅបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយអស់ហើយ ជាអ្នកប្រាសចាកកិលេស ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកចំរើនឈាន មានធូលីគឺកាមអស់ហើយ អ្នកអង្គុយនៅឯកឯង អ្នកមានសោឡសកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មិនមានអាសវៈ ដល់នូវប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយលំដាប់ហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ទិវា តបតិ អាទិច្ចោ   រត្តិមាភាតិ ចន្ទិមា

សន្នទ្ធោ ខត្តិយោ តបតិ ឈាយី តបតិ ព្រាហ្មណោ

អថ សព្វមហោរត្តឹ   ពុទ្ធោ តបតិ តេជសា ។

ពាហិតបាបោ ហិ(២) ព្រាហ្មណោ

សមចរិយា សមណោតិ វុច្ចតិ

បព្វាជយមត្តនោ មលំ

តស្មា បព្វជិតោតិ វុច្ចតិ ។

ន ព្រាហ្មណស្ស បហរេយ្យ នាស្ស មុញ្ចេថ ព្រាហ្មណោ

ធិ(១) ព្រាហ្មណស្ស ហន្តារំ តតោ ធិ(២) យស្ស មុញ្ចតិ ។

ន ព្រាហ្មណស្សេតទកិញ្ចិ សេយ្យោ

យទានិសេធោ មនសោ បិយេហិ

យតោ យតោ ហឹសមនោ និវត្តតិ

តតោ តតោ សម្មតិមេវ ទុក្ខំ ។

---

១ ឱ.ម. ធី ។ ២ គុន្ថិបិ ឯហោ ។

ធម្មបទគាថា ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦

ព្រះអាទិត្យរុងរឿង ក្នុងវេលាថ្ងៃ ព្រះចន្ទរុងរឿង ក្នុងវេលាយប់ ក្សត្រទ្រង់ប្រដាប់ពេញយសហើយ រមែងរុងរឿង សមណព្រាហ្មណ៍អ្នកមានឈាន រមែងរុងរឿង ឯព្រះសម្ពុទ្ធ រមែងរុងរឿងដោយតេជះរហូតថ្ងៃនិងយប់ទាំងអស់ ។

អ្នកដែលមានបាបបន្សាត់ហើយ ឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ អ្នកដែលតថាគតហៅថាសមណៈ ព្រោះការប្រព្រឹត្តិរម្ងាប់ អ្នកដែលបណ្តេញមន្ទិលនៃខ្លួន ហេតុនោះទើបតថាគតហៅថា បព្វជិត ។

ព្រាហ្មណ៍ មិនគប្បីប្រហារព្រាហ្មណ៍ទេ (ចំណែក)ព្រាហ្មណ៍ (ដែលត្រូវគេប្រហារហើយ) មិនគប្បីចងពៀរចំពោះព្រាហ្មណ៍នោះ តថាគតតិះដៀលព្រាហ្មណ៍ ដែលប្រហារព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ណា ចងពៀរចំពោះព្រាហ្មណ៍នោះ តថាគតតិះដៀលព្រាហ្មណ៍នោះ ក្រៃលែងជាងនោះទៅទៀត ។

ការហាមឃាត់ចិត្ត ចាកអារម្មណ៍ជាទីស្រឡាញ់ របស់ព្រាហ្មណ៍នោះ មិនមែនប្រសើរបន្តិចបន្តួចទេ ចិត្តដែលគិតបៀតបៀនគេ ងាកចេញចាកវត្ថុណា ៗ សេចក្តីទុក្ខព្រោះវត្ថុនោះ ៗ ក៏រម្ងាប់ទៅបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យស្ស កាយេន វាចាយ មនសា នត្ថិ ទុក្កដំ
សំវុតំ តីហិ ឋានេហិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យម្ហា ធម្មំ វិជានេយ្យ សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ
សក្កច្ចំ តំ នមស្សេយ្យ អគ្គិហុត្តំវ ព្រាហ្មណោ ។

ន ជដាហិ ន គោត្តេហិ ន ជច្ចា ហោតិ ព្រាហ្មណោ
យម្ហិ សច្ចញ្ច ធម្មោ ច សោ សុចី សោ ច ព្រាហ្មណោ ។

កិន្តេ ជដាហិ ទុម្មេធ កិន្តេ អជិនសាដិយា
អព្ភន្តរន្តេ គហនំ ពាហិរំ បរិមជ្ជសិ ។

បំសុកូលធរំ ជន្តុំ កិសន្ធមនិសន្ថតំ
ឯកំ វនស្មឹ ឈាយន្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អំពើអាក្រក់ ដោយទ្វារកាយ ទ្វារវាចា ទ្វារចិត្ត របស់បុគ្គលណា មិនមានទេ តថាគតហៅបុគ្គល ដែលបានសង្រួមដោយឋានទាំង៣នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលចេះធមិអាចិ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងហើយ អំពីសំណាក់គ្រូណា គប្បីនមស្ការគ្រូនោះ ដោយគោរព ដូចព្រាហ្មណ៍ ដែលគោរពការបូជាភ្លើងដូច្នោះដែរ ។

បុគ្គលដែលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះផ្នួងសក់ ក៏មិនមែន ព្រោះគោត្រ ក៏មិនមែន ព្រោះជាតិ ក៏មិនមែន សច្ចៈផង ធម៌ផង មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឈ្មោះថា អ្នកស្អាតផង បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ផង ។

នែអ្នកអប្បប្រាជ្ញាអើយ អ្នកមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយការទុកផ្នួងសក់ អ្នកមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយការទ្រទ្រង់សំពត់ស្បែកខ្លា បើសន្តានខាងក្នុងរបស់អ្នក សឹងសាំញាំដោយរាគាទិក្កិលេស អ្នកឈ្មោះថាដុសខាត់តែកាយខាងក្រៅទេ ។

តថាគតហៅ បុគ្គលអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់បំសុកូល មានកាយស្គម មានខ្នងរវាមដោយសរសៃ ជាបុគ្គលឯកឯង ចំរើនឈានក្នុងព្រៃនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មបទគាថាយ ឆព្វីសតិមោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

ន ចាហំ ព្រាហ្មណំ ព្រូមិ យោនិជំ មត្តិសម្ភវំ[១]

ភោវាទី នាម សោ ហោតិ ស វេ[២] ហោតិ សកិញ្ចនោ

អកិញ្ចនំ អនាទានំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

សព្វសំយោជនំ ឆេត្វា យោ វេ ន បរិតស្សតិ

សង្គាតិគំ វិសំយុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ឆេត្វា នទ្ធឹ[៣] វរត្តញ្ច សន្ទានំ[៤] សហនុក្កមំ

ឧក្ខិត្តបលិឃំ[៥] ពុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អក្កោសំ វធពន្ធញ្ច អទុដ្ឋោ យោ តិតិក្ខតិ

ខន្តីពលំ ពលានីកំ[៦] តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ម. មេត្តិសម្ភវំ ។ ២ ឱ. សចេ ។ ៣ ឱ. នន្ធឹ ។ ៤ ម. សន្ធានំ ។
៥ ឱ. ឧក្ខិត្តបឡិឃំ ។ ៦ ម. ពលេណីកំ ។

តថាគតមិនហៅអ្នកកើត អំពីកំណើត អ្នកកើតក្នុងផ្ទៃនៃព្រាហ្មណីជាមាតា ថាជាព្រាហ្មណ៍ ក៏ទេ បុគ្គលនោះគ្រាន់តែបាននាមថា ភោវាទី (អ្នកពោលថាបំរើន) ព្រោះបុគ្គលនោះឯង ជាអ្នកមានកិលេសគ្រឿងកង្វល់នៅឡើយ តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកមិនមានកិលេសគ្រឿងកង្វល់ អ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំនោះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា កាត់សញ្ញោជនៈទាំងអស់បាន មិនតក់ស្លុត តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលគ្មានកិលេសជាគ្រឿងជំពាក់ អ្នករួចស្រឡះចាកកិលេស ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គលដែលកាត់សេចក្តីក្រោធ ដូចព្រួរផង កាត់តណ្ហា ដូចព្រ័ត្រផង កាត់ទិដ្ឋិ ៦២ ដូចទិត ព្រមទាំងអនុស័យ ដូចអ្នកដើរតាមផង អ្នកមានអវិជ្ជា ដូចសសរខឿនដកចោលហើយ អ្នកត្រាស់ដឹងសច្ចៈ ៤ នោះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនប្រទូស្ត អត់សង្កត់ពាក្យជេរផង ការបៀតបៀននឹងការបង់ផងបាន ទើបតថាគតហៅបុគ្គលដែលមានខន្តិជាពលៈ មានខន្តិជារបៅពលនោះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

អក្កោធនំ វតវន្តំ សីលវន្តំ អនុស្សទំ(១)
ទន្តំ អន្តិមសារីរំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

វារិ បោក្ខរបត្តេវ អារគ្គេរិវ សាសបោ
យោ ន លិម្បតិ(២) កាមេសុ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោ ទុក្ខស្ស បជានាតិ ឥធេវ ខយមត្តនោ
បន្នភារំ វិសញ្ញុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

គម្ភីរបញ្ញំ មេធាវឹ មគ្គាមគ្គស្ស កោវិទំ
ឧត្តមត្ថំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អសំសដ្ឋំ គហដ្ឋេហិ អនាគារេហិ ចូភយំ
អនោកសារឹ អប្បិច្ឆំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ឱ· អនុស្សុតំ ។ ២ ឱ· លិប្បតិ ។

តថាគតហៅបុគ្គល ដែលមិនមានសេចក្តីក្រោធ មានធុតង្គវត្ត មានចតុប្បារិសុទ្ធិសីល មិនមានតណ្ហាគ្រឿងប៉ោងចិត្ត មានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ មានសរីរៈឋិតនៅ ក្នុងទីបំផុតនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មានចិត្តមិនបានជាប់នៅ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដូចទឹកលើស្លឹកឈូក ឬដូចគ្រាប់ស្ពៃលើចុងដែកស្រួច តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ក្នុងសាសនានេះឯង ដឹងច្បាស់នូវការអស់ទុក្ខរបស់ខ្លួន តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលមានខន្ធភារៈ ដាក់ចុះហើយ ដែលរួចស្រឡះចាកកិលេសទាំងឡាយ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅ បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាជ្រៅ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទំលាយកិលេស អ្នកឈ្លាស ក្នុងផ្លូវនឹងមិនមែនផ្លូវ បានសម្រេចប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅ បុគ្គលដែលមិនច្រឡំ ដោយជនទាំងឡាយ ពីរពួក គឺគ្រហស្ថ ១ បព្វជិត ១ ជាអ្នកត្រាច់ទៅដោយមិនមានសេចក្តីអាល័យ មានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មបទគាថាយ ឆព្វីសតិមោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

និធាយ ទណ្ឌំ ភូតេសុ តសេសុ ថាវរេសុ ច
យោ ន ហន្តិ ន ឃាតេតិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អវិរុទ្ធំ វិរុទ្ធេសុ អត្តទណ្ឌេសុ និព្វុតំ
សាទានេសុ អនាទានំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យស្ស រាគោ ច ទោសោ ច មានោ មក្ខោ ច បាតិតោ
សាសបោរិវ អារគ្គា តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អក្កកសំ វិញ្ញាបនឹ(១) គិរំ សច្ចំ ឧទីរយេ
យាយ នាភិសជេ កញ្ចិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោធ ទីឃំ វ រស្សំ វា អណុំ ថូលំ សុភាសុភំ
លោកេ អទិន្នំ នាទិយតិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អាសា យស្ស ន វិជ្ជន្តិ អស្មឹ លោកេ បរម្ហិ ច
និរាសយំ វិសំយុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ឧ. វិញ្ញាបណឹ ។ ម. វិញ្ញាបនំ ។

ធម្មបទគាថា ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦

បុគ្គលណា ដាក់ចុះនូវអាជ្ញា ក្នុងសត្វទាំងឡាយ ដែលនៅតក់ស្លុតក្តី ដែលមាំមួន គឺមិនមានតក់ស្លុតក្តី មិនបៀតបៀនដោយខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យបៀតបៀន តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកដែលមិនខឹង ចំពោះពួកជនដែលខឹងហើយ អ្នករំលត់ចំពោះពួកជនដែលមានអាជ្ញាក្នុងខ្លួន អ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ចំពោះពួកជនដែលមានសេចក្តីប្រកាន់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

រាគៈ ទោសៈ មានៈ និងមក្ខៈ ដែលបុគ្គលណា បានជម្រះចេញហើយ ដូចគ្រាប់ស្ពៃដែលជ្រុះចុះ អំពីចុងដែកស្រួច តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ពោលពាក្យមិនអាក្រក់ ពាក្យជាហេតុឲ្យដឹងសេចក្តីបាន ជាពាក្យពិត ជាពាក្យដែលមិនធ្វើអ្នកណា ឲ្យទាស់ចិត្ត តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនកាន់យករបស់វែងឬខ្លី តូចឬធំ ល្អឬអាក្រក់ ដែលគេមិនបានឲ្យហើយក្នុងលោកនេះ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

អ្នកណា មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលផុតស្រឡះចាកកិលេស ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

យស្សាលយា ន វិជ្ជន្តិ អញ្ញាយ អកថង្កថី
អមតោគធំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោធ បុញ្ញញ្ច បាបញ្ច ឧភោ សង្គំ ឧបច្ចគា
អសោកំ វិរជំ សុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ចន្ទំវ វិមលំ សុទ្ធំ វិប្បសន្នមនាវិលំ
នន្ទិភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោមំ បលិបថំ ទុគ្គំ សំសារំ មោហមច្ចគា
តិណ្ណោ បារគតោ ឈាយី អនេជោ អកថង្កថី
អនុបាទាយ និព្វុតោ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អ្នកណា មិនមានសេចក្តីអាល័យគឺតណ្ហា មិនមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងអ្វីសោះ ព្រោះដឹងច្បាស់ធម៌ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលមានចិត្តចុះស៊ប់កាន់ព្រះនិព្វាន ដែលមានព្រះអរហត្តផលដល់ហើយ ដោយលំដាប់ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ លះបង់បុណ្យនឹងបាបទាំង ២ នឹងកិលេសជាគ្រឿងចំពាក់(មានរាគៈជាដើម)ចេញហើយ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសោក មានធូលីគឺកិលេសអស់ហើយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គល ដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ដូចព្រះចន្ទប្រាសចាកមន្ទិល ជាអ្នកបរិសុទ្ធ មានចិត្តជ្រះថ្លា មិនកករល្អក់ អស់សេចក្តីត្រេកអរក្នុងភពហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា កន្លងផុតផ្លូវគឺរាគៈ នឹងភក់ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រ គឺកិលេស នឹងសង្សារវដ្ត នឹងមោហៈទាំងនេះបាន ជាអ្នកឆ្លងអន្លង់ទាំង៤ បានដល់ត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ជាអ្នកមានឈាន មិនញាប់ញ័រដោយតណ្ហា មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ មិនប្រកាន់មាំ ជាអ្នករលត់កិលេសហើយ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មបទគាថាយ ឆព្វីសតិមោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

យោធ កាមេ បហត្វាន(១) អនាគារោ បរិព្វជេ
កាមភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។
យោធ តណ្ហំ បហត្វាន(១) អនាគារោ បរិព្វជេ
តណ្ហាភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ(២) ។
ហិត្វា មានុសកំ យោគំ ទិព្វំ យោគំ ឧបច្ចគា
សព្វយោគវិសំយុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។
ហិត្វា រតឹ អរតិញ្ច សីតិភូតំ និរូបធឹ
សព្វលោកាភិភុំ វីរំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។
ចុតឹ យោ វេទិ សត្តានំ ឧបបត្តិញ្ច សព្វសោ
អសត្តំ សុគតំ ពុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ឧ. បហេត្វាន ។ ២ ឥមា ទ្វេ គាថា អញ្ញមញ្ញំ សទិសា តាសុ ឯកា ជដិលត្ថេរ-វត្ថុម្ហិ ទេសិតា ឯកា បន ជោតិកត្ថេរវត្ថុម្ហិ ។

ធម្មបទគាថា ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បានលះបង់កាមទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះ គេចចេញចាកកាមបាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលអស់កាមភពហើយ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បានលះបង់តណ្ហាហើយ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះ គេចចេញចាកតណ្ហាបាន តថាគតហៅបុគ្គល ដែលអស់តណ្ហានិងភពហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា លះកិលេសជាគ្រឿងប្រកប ដែលជារបស់មនុស្ស កន្លងកិលេសជាគ្រឿងប្រកប ដែលជារបស់ទិព្វបានហើយ តថាគតហៅបុគ្គល ដែលផុតស្រឡះ ចាកកិលេសជាគ្រឿងប្រកបទាំងពួងនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គល ដែលលះបង់សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងកាមគុណនិងមិនត្រេកអរក្នុងកិរិយានៅក្នុងព្រៃ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់មិនមានឧបក្កិលេស គ្របសង្កត់លោកទាំងពួង មានសេចក្តីព្យាយាមនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ចុតិនិងបដិសន្ធិរបស់ពួកសត្វ ដោយអាការទាំងពួងបាន តថាគតហៅបុគ្គលដែលជាអ្នកមិនជាប់នៅក្នុងកាម អ្នកមានដំណើរល្អ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ អ្នកត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ ៤ នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

យស្ស គតឹ ន ជានន្តិ ទេវា គន្ធព្វមានុសា
ខីណាសវំ អរហន្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យស្ស បុរេ ច បច្ឆា ច មជ្ឈេ ច នត្ថិ កិញ្ចនំ
អកិញ្ចនំ អនាទានំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ឧសភំ បវរំ វីរំ មហេសឹ វិជិតាវិនំ
អនេជំ ន្ហាតកំ(១) ពុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

បុព្វេនិវាសំ យោ វេទិ(២) សគ្គាបាយញ្ច បស្សតិ
អថោ ជាតិក្ខយំ បត្តោ អភិញ្ញា វោសិតោ មុនិ
សព្វវោសិតវោសានំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ព្រាហ្មណវគ្គោ ឆព្វីសតិមោ ។

---

១ ឱ. នហាតកំ ។ ២ ឱ. វេទី ។

ទេវតា គន្ធព និងពួកមនុស្សទាំងឡាយ មិនដឹងគតិ របស់បុគ្គលណា តថាគតហៅបុគ្គល ដែលជាអ្នកមានអាសវៈអស់ហើយ ជាព្រះអរហន្តនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីកង្វល់ ក្នុងកាលមុនផង ក្នុងកាលជាខាងក្រោយផង ក្នុងកាលជាកណ្តាលផង តថាគតហៅបុគ្គល ដែលជាអ្នកមិនមានកង្វល់ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅវីរបុរស អ្នកអង់អាច អ្នកប្រសើរ អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ ឈ្នះមារ មិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ងូតលាងកិលេស ត្រាស់ដឹងសច្ចៈនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ខន្ធបញ្ចកៈ ដែលខ្លួនធ្លាប់នៅអាស្រ័យ ក្នុងកាលមុនផង ឃើញច្បាស់ឋានសួគ៌ និងអបាយភូមិផង មួយទៀត បានសម្រេចធម៌ជាគ្រឿងអស់ជាតិ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ស្រេចកិច្ចហើយ ព្រោះអភិញ្ញា តថាគតហៅបុគ្គល ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ចប់សព្វគ្រប់ហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ចប់ ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦ ។

ធម្មបទគាថាយ ឧទ្ទានំ

(១)

[៣៧] យមកំ អប្បមទំចិត្តំ បុប្ផំ ពាលេន បណ្ឌិតំ
អរហន្តំ សហស្សេន បាបំ ទណ្ឌេន តេ ទស ។
ជរា អត្តា ច លោកោ ច ពុទ្ធំ សុខំ បិយេន ច
កោធំ មលញ្ច(២) ធម្មដ្ឋំ មគ្គវគ្គេន វីសតិ ។
បកិណ្ណំ(៣) និរយំ នាគោ តណ្ហា ភិក្ខុ ច ព្រាហ្មណោ
ឯតេ ឆព្វីសតិ វគ្គា ទេសិតាទិច្ចពន្ធុនា ។
យមកេ វីសតិ គាថា អប្បមាទម្ហិ ទ្វាទស
ឯកាទសា ចិត្តវគ្គេ បុប្ផវគ្គម្ហិ សោឡស
ពាលេ សត្តរសា គាថា បណ្ឌិតម្ហិ ចតុទ្ទស
អរហន្តេ ទសា គាថា សហស្សេ ហោន្តិ សោឡស
តេរសា បាបវគ្គម្ហិ ទណ្ឌម្ហិ ទស សត្ត ច
ឯកាទសា ជរាវគ្គេ អត្តវគ្គម្ហិ ទ្វាទស
ទ្វាទសា លោកវគ្គម្ហិ ពុទ្ធវគ្គម្ហិ សោឡស
សុខេ ច បិយវគ្គេ ច គាថាយោ ហោន្តិ ទ្វាទស
ចុទ្ទសា កោធវគ្គម្ហិ មលវគ្គេកវីសតិ
សត្តរសា ច ធម្មដ្ឋេ មគ្គវគ្គម្ហិ សោឡស

---

១ ឱ. អប្បមាទំ ។ ២ ឱ. មាលញ្ច ។ ៣ បកិណ្ណកំ ។

ឧទ្ទាននៃធម្មបទគាថា គឺ

(៣៧) សំដែងអំពីយមកវគ្គ ១ អប្បមាទវគ្គ ១ ចិត្តវគ្គ ១ បុប្ផវគ្គ ១ ពាលវគ្គ ១ បណ្ឌិតវគ្គ ១ អរហន្តវគ្គ ១ សហស្សវគ្គ ១ បាបវគ្គ ១ ទណ្ឌវគ្គ ១ ត្រូវជា ១០ វគ្គ ។

ជរាវគ្គ ១ អត្តវគ្គ ១ លោកវគ្គ ១ ពុទ្ធវគ្គ ១ សុខវគ្គ ១ បិយវគ្គ ១ កោធវគ្គ ១ មលវគ្គ ១ ធម្មដ្ឋវគ្គ ១ មគ្គវគ្គ ១ រួមនឹងវគ្គខាងដើមត្រូវជា ២០វគ្គ ។

បកិណ្ណកវគ្គ ១ និរយវគ្គ ១ នាគវគ្គ ១ តណ្ហាវគ្គ ១ ភិក្ខុវគ្គ ១ ព្រាហ្មណវគ្គ ១ បូករួមត្រូវជា ២៦ វគ្គ ដែលព្រះអាទិច្ចពន្ធុទ្រង់សំដែងទុកហើយ ។

ក្នុងយមកវគ្គ មាន ២០ គាថា ក្នុងអប្បមាទវគ្គ មាន ១២ គាថា ក្នុងចិត្តវគ្គ មាន ១១ គាថា ក្នុងបុប្ផវគ្គ មាន ១៦ គាថា ក្នុងពាលវគ្គ មាន ១៧ គាថា ក្នុងបណ្ឌិតវគ្គ មាន ១៤ គាថា ក្នុងអរហន្តវគ្គ មាន ១០ គាថា ក្នុងសហស្សវគ្គ មាន ១៦ គាថា ក្នុងបាបវគ្គ មាន ១៣ គាថា ក្នុងទណ្ឌវគ្គ មាន ១៧ គាថា ក្នុងជរាវគ្គ មាន ១១ គាថា ក្នុងអត្តវគ្គ មាន ១២ គាថា ក្នុងលោកវគ្គ មាន ១ គាថា ក្នុងពុទ្ធវគ្គ មាន ១៦ គាថា ក្នុងសុខវគ្គនឹងបិយវគ្គ មាន ១ គាថា ដូចគ្នា ក្នុងកោធវគ្គ មាន ១៤ គាថា ក្នុងមលវគ្គ មាន ២១ គាថា ក្នុងធម្មដ្ឋវគ្គ មាន ១៧ គាថា ក្នុងមគ្គវគ្គ មាន ១៦ គាថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

បកិណ្ណេ សោឡស គាថា និរយេ នាគេ ចុទ្ទស
ឆព្វីស តណ្ហាវគ្គម្ហិ តេវីសា ភិក្ខុវគ្គកា
ចត្តាឡីស ច គាថាយោ ព្រាហ្មណោ វគ្គមុត្តមេ ។
គាថាសតានិ ចត្តារិ តេវីសា ច បុនាបរេ
ធម្មបទេ និបាតម្ហិ ទេសិតាទិច្ចពន្ធុនា[១] ។

ធម្មបទំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ធម្មបទស្ស វគ្គុទ្ទានំ

យមកំ បមាទំ ចិត្តំ បុប្ផំ ពាលញ្ច បណ្ឌិតំ
រហន្តំ សហស្សំ បាបំ ទណ្ឌំ ជរា អត្តលោកំ ។
ពុទ្ធំ សុខំ បិយំ កោធំ មលំ ធម្មដ្ឋមគ្គញ្ច
បកិណ្ណកំ និរយំ នាគំ តណ្ហា ភិក្ខុ ច ព្រាហ្មណោ ។

គាថាយុទ្ទានំ

យមកេ វីស គាថាយោ អប្បមាទលោកម្ហិ ច
បិយេ ទ្វាទស គាថាយោ ចិត្តេ ជរវគ្គកាទស ។
បុប្ផពាលសហស្សម្ហិ ពុទ្ធមគ្គបកិណ្ណកេ
សោឡស បណ្ឌិតេ កោធេ និរយេ នាគេ ចតុទ្ទស ។
អរហន្តេ ទសគាថា បាបសុខម្ហិ តេរស
សត្តរស ទណ្ឌធម្មដ្ឋេ មលម្ហិ ឯកវីសតិ ។
តណ្ហាវគ្គេ សត្តព្វីស តេវីស ភិក្ខុវគ្គម្ហិ
ព្រាហ្មណេ ឯកតាឡីស ចតុស្សតា សតេវីស ។

ធម្មបទំ សមត្តំ មរម្មោត្តកេ ទិស្សន្តិ ។

គាថាយុទ្ទានំ បន ឱកោបិយាមោត្តកេ នត្ថិ ។

ក្នុងបកិណ្ណកវគ្គ មាន ១៦ គាថា ក្នុងនិរយវគ្គនឹងនាគវគ្គ មាន ១៤ គាថា ដូចគ្នា ក្នុងតណ្ហាវគ្គ មាន ២៦ គាថា ក្នុងភិក្ខុវគ្គ មាន ២៣ គាថា ក្នុងព្រាហ្មណវគ្គដ៏ឧត្តម មាន ៤០ គាថា ។ ៤២៣ គាថាដទៃទៀត ព្រះអាទិច្ចពន្ធុទ្រង់សំដែងទុកហើយ ក្នុងធម្មបទនិបាត ។

ចប់ ធម្មបទ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស

ឧទានំ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បឋមោ ពោធិវគ្គោ

[៣៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុ-
វេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ ពោធិរុក្ខមូលេ
បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។

តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯក-
បល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។
អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា
សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា រត្តិយា បឋមំ យាមំ បដិច្ចសមុ-
ប្បាទំ អនុលោមំ សាធុកំ មនសាកាសិ ឥតិ ឥមស្មឹ
សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ យទិ-
ទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណប្បច្ចយា នាមរូបំ នាមរូបប្បច្ចយា សឡាយតនំ
សឡាយតនប្បច្ចយា ផស្សោ ផស្សប្បច្ចយា វេទនា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

ឧទាន

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។

ពោធិវគ្គ ទី ១

[៣៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ដឹងជាដំបូង ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់ពោធិព្រឹក្ស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។

សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ១ សប្តាហ៍ (៧ ថ្ងៃ) ។ លុះអំណោះសប្តាហ៍នោះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ទ្រង់រំពឹងក្នុងព្រះហឫទ័យចំពោះបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ជាអនុលោមគឺពិចារណាបណ្តោយ អស់ត្រឹមបឋមយាម ដោយប្រពៃថា កាលបើបច្ច័យ [១] នេះមាន ផលនេះក៏មាន ផលនេះរមែងកើតឡើង ព្រោះការកើតឡើងនៃបច្ច័យនេះ គឺសង្ខារទាំងឡាយ កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជា ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារ ជាបច្ច័យ នាមរូប កើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ សឡាយតនៈ កើតមាន ព្រោះនាមរូប ជាបច្ច័យ ផស្សៈ កើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈ ជាបច្ច័យ វេទនា កើតមាន ព្រោះផស្សៈ ជាបច្ច័យ

---

១ ពាក្យថា បច្ច័យជាពាក្យផ្លាស់ប្តូរគ្នានឹងពាក្យថា ហេតុ ។

វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទានបច្ចយា ភវោ ភវបច្ចយា ជាតិ ជាតិបច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស[១] ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតីតិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យទា ហវេ បាតុភវន្តិ ធម្មា

អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស

អថស្ស កង្ខា វបយន្តិ សព្វា

យតោ បជានាតិ សហេតុធម្មន្តិ ។ សុត្តំ បឋមំ[២] ។

[៣៩] ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ ពោធិរុក្ខមូលេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។ អថ ខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ បដិច្ចសមុប្បាទំ បដិលោមំ សាធុកំ មនសាកាសិ ឥតិ

---

១ ឱ. អយំ បាឋោ នត្ថិ ។ ២ ឱ. ម. សុត្តំ បឋមន្តិ នត្ថិ ។

តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនា ជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហា ជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទាន ជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងកើតព្រម ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នោះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយាមញាំង
កិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកផុតបង់នូវកិលេស ក្នុងកាលណា សេចក្តីសង្ស័យ
ទាំងឡាយទាំងពួងរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងអស់ទៅ ក្នុងកាលនោះ
ព្រោះដឹងច្បាស់នូវធម៌ព្រមទាំងហេតុ ។ សូត្រទី ១ ។

(៣៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដឹងជាដំបូង ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់ពោធិព្រឹក្ស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខ អស់ ៧ សប្តាហ៍ ។ លុះអំណោះ សប្តាហ៍នោះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ហើយទ្រង់រំពឹងក្នុងព្រះហឫទ័យ បំពោះបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ជាបដិលោម គឺពិចារណាច្រាសឡើងអស់មជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី ដោយប្រពៃថា

ឥមស្មឹ អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតិ យទិទំ អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធោ សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធោ វិញ្ញាណនិរោធា នាមរូបនិរោធោ នាមរូបនិរោធា សឡាយតននិរោធោ សឡាយតននិរោធា ផស្សនិរោធោ ផស្សនិរោធា វេទនានិរោធោ វេទនានិរោធា តណ្ហានិរោធោ តណ្ហានិរោធា ឧបាទាននិរោធោ ឧបាទាននិរោធា ភវនិរោធោ ភវនិរោធា ជាតិនិរោធោ ជាតិនិរោធា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា និរុជ្ឈន្តិ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស[១] ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធោ ហោតីតិ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យទា ហវេ បាតុភវន្តិ ធម្មា
អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស
អថស្ស កង្ខា វបយន្តិ សព្វា
យតោ ខយំ បច្ចយានំ អវេទីតិ ។ ទុតិយំ[២] ។

---

១ ឱ. អយំ នត្ថិ ។ ២ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្ថិ ។

ឧទាន ពោធិវគ្គ ទី ១ ទុតិយសូត្រ

កាលបើបច្ច័យនេះមិនមាន ផលនេះ ក៏មិនមាន ផលនេះ រមែងរលត់ទៅ ព្រោះរលត់ទៅនៃបច្ច័យនេះ គឺការរលត់ទៅនៃសង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជា ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ ការរលត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការរលត់ទៅនៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ទៅនៃផស្សៈ ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ ការរលត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការរលត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា ការរលត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ការរលត់ទៅនៃភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរាមរណៈរលត់ទៅព្រម ព្រោះរលត់ជាតិ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងរលត់ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយាមញាំងកិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកដុតបង់កិលេស ក្នុងកាលណា សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយ ទាំងពួងរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងអស់ទៅក្នុងកាលនោះ ព្រោះបានដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃបច្ច័យទាំងឡាយ ។

សូត្រទី ២ ។

(២០) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ ពោធិរុក្ខមូលេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។ អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ បដិច្ចសមុប្បាទំ អនុលោមបដិលោមំ សាធុកំ មនសាកាសិ ឥតិ ឥមស្មឹ សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មឹ អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតិ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ ផស្សបច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទានបច្ចយា ភវោ ភវបច្ចយា ជាតិ ជាតិបច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ។

[៤០] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ដឹង ជាដំបូង ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់ពោធិព្រឹក្ស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ១ សប្ដាហ៍ ។ លុះអំណើះ សប្ដាហ៍នោះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ហើយទ្រង់រំពឹងក្នុងព្រះហឫទ័យបំពោះបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ជាអនុលោមនិងបដិលោមអស់រាត្រីបឋមយាម ដោយប្រពៃថា កាលបើបច្ច័យនេះមាន ផលនេះក៏មាន ផលនេះរមែងកើតឡើង ព្រោះកើតឡើងនៃបច្ច័យនេះ កាលបើបច្ច័យនេះមិនមាន ផលនេះក៏មិនមាន ផលនេះរលត់ទៅ ព្រោះរលត់ទៅនៃបច្ច័យនេះ គឺសង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារ ជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូប ជាបច្ច័យ ផស្សៈ កើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈ ជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនា ជាបច្ច័យ ឧបាទាន កើតមាន ព្រោះតណ្ហា ជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទាន ជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភព ជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ កើតមានព្រម ព្រោះជាតិ ជាបច្ច័យ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងកើតមាន ។

ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខារនិរោធោ សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធោ វិញ្ញាណនិរោធា នាមរូបនិរោធោ នាមរូបនិរោធា សឡាយតននិរោធោ សឡាយតននិរោធា ផស្សនិរោធោ ផស្សនិរោធា វេទនានិរោធោ វេទនានិរោធា តណ្ហានិរោធោ តណ្ហានិរោធា ឧបាទាននិរោធោ ឧបាទាននិរោធា ភវនិរោធោ ភវនិរោធា ជាតិនិរោធោ ជាតិនិរោធា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា និរុជ្ឈន្តិ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធោ ហោតីតិ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យទា ហវេ បាតុភវន្តិ ធម្មា
អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស
វិធូបយំ តិដ្ឋតិ មារសេនំ
សុរិយោវ ឱភាសយមន្តលិក្ខន្តិ ។ តតិយំ[១] ។

---

១ ឱ. ម. តតិយន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។

ឧទាន ពោធិវគ្គ ទី ១ ទុតិយសូត្រ

ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ៗ ការរលត់ទៅនៃសង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជាឥតមានសេសសល់ ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ ការរលត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការរលត់ទៅនៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ទៅនៃផស្សៈ ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ ការរលត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការរលត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា ការរលត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ការរលត់ទៅនៃភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរាមរណៈរលត់ព្រម ព្រោះរលត់ជាតិ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងរលត់ទៅ ៗ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ៗ លុះព្រះមានព្រះភាគជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយាមញុំាងកិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកដុតបង់នូវកិលេស ក្នុងកាលណា ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងកំចាត់បង់នូវមារ ព្រមទាំងសេនាមារ ឋិតនៅ ក្នុងកាលនោះ បីដូចព្រះអាទិត្យរះឡើង ធ្វើអាកាសឲ្យរុងរឿង ដោយរស្មីរបស់ខ្លួន កំចាត់បង់នូវងងឹត ឋិតនៅ ដូច្នោះឯង ៗ សូត្រទី ៣ ៗ

(៤១) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ អជបាលនិគ្រោធេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។ អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋាសិ ។ អថខោ អញ្ញតរោ ហុំហុំកជាតិកោ ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ សោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច កិត្តាវតា នុ ខោ ភោ គោតម ព្រាហ្មណោ ហោតិ កតមេ ច បន ព្រាហ្មណករណា(១) ធម្មាតិ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យោ ព្រាហ្មណោ ពាហិតបាបធម្មោ
និហុំហុំកោ(២) និក្កសាវោ យតត្តោ

---

១ ឱ. ម. ព្រាហ្មណការកា ។ ២ ឱ. និហុហុំកោ ។ ម. នីហុំហុំកោ ។

[៤១] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដឹងជាដំបូង ទ្រង់គង់នៅក្រោមដើមអជបាលនិគ្រោធ ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ១ សប្ដាហ៍ ។ លុះកន្លងសប្ដាហ៍នោះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ។ គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ជាហុំហុំកជាតិកៈ (មានជាតិជាអ្នកធ្វើសំឡេងគម្រាមថាហុំហុំ) ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្ដីរីករាយ ជាមួយព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏ឋិតក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលហៅថាព្រាហ្មណ៍ដោយហេតុដូចម្ដេច មួយទៀត ធម៌អ្វីខ្លះ សម្រាប់ធ្វើបុគ្គល ឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវបញ្ហានុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ព្រាហ្មណ៍ណា មានបាបធម៌ បណ្ដែតចោលហើយ មាន
សំឡេងគម្រាមថា ហុំហុំ លះចោលហើយ មានទឹកចត់
គឺរាគាទិក្កិលេស លះចោលហើយ មានចិត្តសង្រួមហើយ

វេទន្តគូ វុសិតព្រហ្មចរិយោ
ធម្មេន សោ (ព្រាហ្មណោ) ព្រហ្មវាទំ វទេយ្យ[1]
យស្សុស្សទា នត្ថិ កុហិញ្ចិ លោកេតិ ។ ចតុត្ថំ ។

(៤២) ឯវំមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មា ច មហាកស្សបោ អាយស្មា ច មហាកច្ចានោ[2] អាយស្មា ច មហាកោដ្ឋិតោ[3] អាយស្មា ច មហាកប្បិនោ អាយស្មា ច មហាចុន្ទោ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច រេវតោ[4] អាយស្មា ច នន្ទោ[5] យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ អាយស្មន្តេ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តេ ទិស្វាន ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ឯតេ ភិក្ខវេ ព្រាហ្មណា អាគច្ឆន្តិ ឯតេ ភិក្ខវេ ព្រាហ្មណា អាគច្ឆន្តីតិ ។

---

១ ឱ. ម. បតុត្ថនិ អត្ថិ ។ ២ ឱ. ម. មហាកច្ចាយនោ ។ ៣ ម. មហាកោដ្ឋិកោ ។
៤ ឱ. ឯត្ថន្តរេ អាយស្មា ច ទេវទត្តោតិ អត្ថិ ។ ៥ ឱ. អានន្ទោ ។

បេះបង់នូវវេទគឺមគ្គញាណទាំង ៤ មានបត្តព្រហ្មចរិយធម៌អប់រំហើយ មួយទៀត ព្រាហ្មណ៍ណា មិនមានគំនរគឺរាគាទិក្កិលេស ក្នុងអារម្មណ៍បន្តិចបន្តួច ក្នុងលោក-សន្និវាស ព្រាហ្មណ៍នោះ ទើបគួរនឹងហៅខ្លួនថាជាព្រាហ្មណ៍ ដោយធម៌បាន ។ សូត្រទី ៤ ។

(៤២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាកប្បិនៈដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាចុន្ទៈដ៏មានអាយុផង ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុផង ព្រះរេវតៈដ៏មានអាយុផង ព្រះនន្ទៈដ៏មានអាយុផង ចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានទតឃើញពួកលោក ដ៏មានអាយុ អម្បាលនោះដែលកំពុងដើរមក អំពីឆ្ងាយ លុះឃើញហើយ បានត្រាស់ប្រាប់ពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនុ៎ះ កំពុងដើរមក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនុ៎ះ កំពុងដើរមក ។

ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ព្រាហ្មណជាតិកោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច កិត្តាវតា នុខោ ភន្តេ ព្រាហ្មណោ ហោតិ កតមេ ច បន ព្រាហ្មណករណា ធម្មាតិ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ពាហិត្វា បាបកេ ធម្មេ យេ ចរន្តិ សទា សតា
ខីណសញ្ញោជនា ពុទ្ធា តេវេ លោកស្មិំ ព្រាហ្មណាតិ ។

បញ្ចមំ[១] ។

(៤៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកស្សបោ បិប្ផលិគុហាយំ វិហរតិ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ អបរេន សមយេន តម្ហា អាពាធា វុដ្ឋាសិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស តម្ហា អាពាធា វុដ្ឋិតស្ស ឯតទហោសិ យន្នូនាហំ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បវិសេយ្យន្តិ ។

---

១ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ ន ទិស្សតិ ។

កាលបើព្រះមានព្រះភាគ សំដែងយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូបមានជាតិជាព្រាហ្មណ៍ បានទូលសួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ដោយហេតុដូចម្តេច មួយទៀតធម៌ដូចម្តេចខ្លះ ដែលធ្វើបុគ្គលឲ្យ ជាព្រាហ្មណ៍ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវបញ្ហានុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា បានបណ្តែតចោលនូវធម៌ដ៏លាមក មានស្មារតីប្រព្រឹត្ត
ទៅគ្រប់កាល ជាអ្នកអស់សញ្ញោជនៈ (គ្រាស់ដឹងនូវសច្ចធម៌)
បុគ្គលនោះឯង ឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោក ។ សូត្រទី៥ ។

(៤៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវន កលន្ទកនិវាបដ្ឋាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងបិប្ផលិគុហា ជាអ្នកមានអាពាធ ប្រកបដោយទុក្ខឈឺធ្ងន់ ។ លុះក្នុងសម័យខាងក្រោយមក ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ សះស្បើយចាកអាពាធនោះ ។ លុះព្រះមហា-កស្សបៈសះស្បើយចាកអាពាធនោះហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ឯក្រុងរាជគ្រឹះចុះ ។

ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ ទេវតាសតានិ ឧស្សុក្កំ អាបន្នានិ ហោន្តិ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស បិណ្ឌបាតបដិលាភាយ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ តានិ បញ្ចមត្តានិ ទេវតាសតានិ បដិក្ខិបិត្វា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ យេន ទលិទ្ទវិសិខា កបណវិសិខា បេសការវិសិខា ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ រាជគហេ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ យេន ទលិទ្ទវិសិខា កបណវិសិខា បេសការវិសិខា ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អនញ្ញបោសិមញ្ញាតំ[១] ទន្តំ សារេ បតិដ្ឋិតំ
ខីណាសវំ វន្តទោសំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណន្តិ ។

ឆដ្ឋំ[២] ។

---

១ ឱ. អនញ្ញបោសី អញ្ញាតំ ។ ម. អនញ្ញបោសិ អញ្ញាតំ ។ ឱ. ម. ឆដ្ឋំ នត្ថិ ។

ឧទាន ពោធិវគ្គទី ១ ជដិលសូត្រ

សម័យនោះឯង ពួកទេវតាចំនួន ៥០០ ប្រឹងខ្មីឃ្មាត បម្រុងឲ្យព្រះមហា-កស្សបៈដ៏មានអាយុ បានបិណ្ឌបាត ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបៈដ៏មានអាយុ បានហាមឃាត់ពួកទេវតាទាំង ៥០០ នោះ ហើយស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ រួចចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ តាមច្រកផ្លូវរបស់មនុស្សកំសត់ មនុស្សកំព្រា និងជាងតម្បាញ ក្នុងបុព្វណ្ហ-សម័យ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានឃើញព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ កំពុងដើរបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ តាមច្រក របស់មនុស្សកំសត់ មនុស្សកំព្រា និងជាងតម្បាញ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់ នូវសេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គល ដែលជាអ្នកមិនចិញ្ចឹមអ្នកដទៃ អ្នកដឹងដាក់ច្បាស់ អ្នកទូន្មានខ្លួន តាំងនៅ ក្នុងធម៌មានខ្លឹម អ្នកអស់អាសវៈ អ្នកមានទោសៈខ្ជាក់ចោល តថាគតហៅ បុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។ សូត្រទី៦ ។

[៨៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា បាវាយំ(១) វិហរតិ អជករលាបកេ ចេតិយេ អជករលាបកស្ស យក្ខស្ស ភវនេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា រត្តន្ធការតិមិសាយំ អព្ភោកាសេ និសិន្នោ ហោតិ ទេវោ ច ឯកមេកំ ផុសាយតិ ។ អថខោ អជករលា-បកោ យក្ខោ ភគវតោ ភយំ ឆម្ភិតត្តំ លោមហំសំ ឧប្បាទេតុកាមោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-មិត្វា ភគវតោ អវិទូរេ តិក្ខត្តុំ អក្កុលោ បក្កុលោ(២) អក្កុលបក្កុលិកំ អកាសិ ឯសោ តេ សមណ បិសា-ចោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យទា សកេសុ ធម្មេសុ បារគូ ហោតិ ព្រាហ្មណោ
អថ ឯវំ(៣) បិសាចញ្ច បក្កុលញ្ចាតិវត្តតីតិ ។
សត្តមំ(៤) ។

---

១ ទ. បាដលិយំ ។ ២ ខ ម. បក្កុលោតីតិ បាឋោ ទិស្សតិ ។ ៣ ខ.ម. ឯតំ ។ ៤ ខ.ម. សត្តមន្តិ នត្ថិ ។

(៤៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងអជកលាបកចេតិយ ជាលំនៅនៃអជកលាបកយក្ស ជិតក្រុងបាវា ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីវាល នៅវេលារាត្រីងងឹតអ័ព្ទ ទាំងភ្លៀង ក៏កំពុងរលឹមស្រិប ៗ ។ លំដាប់នោះ អជកលាបកយក្ស មានបំណងនឹងធ្វើព្រះមានព្រះភាគឲ្យខ្លាច តក់ស្លុតព្រឺព្រះលោមា បានចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏មានសំដីគំហកបន្លាច ធ្វើសំឡេងសន្ធាប់ខ្លាំង ៗ អស់វារៈ ៣ ដង ជិតព្រះមានព្រះភាគថា នែព្រះសមណៈ នុ៎ះនែ៎ បិសាច (ឈរខាងមុខ) ចំពោះលោកហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

កាលណា បុគ្គលណាដល់ត្រើយក្នុងសកធម៌(១) ទាំងឡាយ ក្នុងកាល
នោះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ រមែងគ្របសង្កត់នូវបិសាច
ផង នូវសំឡេងសន្ធាប់ផងយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលនោះ ។ សូត្រទី ៧ ។

---

១ កុសលធម៌ ជាច្រើនយ៉ាង មានសីល សមាធិ បញ្ញា ជាដើម ដែលនាំប្រយោជន៍ដល់អ្នកប្រតិបត្តិ ហៅថា សកធម៌ (ធម៌របស់ខ្លួន) ។ អកុសលធម៌ មានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ជាដើម ដែលធ្វើប្រយោជន៍ឲ្យវិនាស ហៅថា បរធម៌ (ធម៌ដទៃ) ។ អដ្ឋកថា ។

ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

(៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សង្គាមជិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តោ ហោតិ ភគវន្តំ ទស្សនាយ ។ អស្សោសិ ខោ អាយស្មតោ សង្គាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អយ្យោ កិរ សង្គាមជិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តោតិ ។ សា ទារកំ អាទាយ ជេតវនំ អគមាសិ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សង្គាមជិ អញ្ញតរស្មឹ រុក្ខមូលេ ទិវាវិហារេ[(១)] និសិន្នោ ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មតោ សង្គាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា យេនាយស្មា សង្គាមជិ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ សង្គាមជឹ ឯតទវោច ខុទ្ទបុត្តំ ហិ សមណ បោស មន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា សង្គាមជិ តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មតោ សង្គាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អាយស្មន្តំ សង្គាមជឹ ឯតទវោច ខុទ្ទបុត្តំ ហិ សមណ បោស មន្តិ ។

---

១ ឱ, ម. ទិវាវិហារំ ។

ឧទាន ពោធិវគ្គ ទី ១ អដ្ឋមសូត្រ

(៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ បានទៅនគរសាវត្ថី ដើម្បីជួប ព្រះមានព្រះភាគ ។ ឯបុរាណទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ បានឮដំណឹងថា អើឮថា ព្រះសង្គាមជិ មកដល់នគរសាវត្ថីហើយ ។ នាងនោះបាននាំទារកទៅឯវត្តព្រះជេតពន ។ សម័យនោះ ព្រះសង្គាម-ជិដ៏មានអាយុ កំពុងអង្គុយនៅ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើមួយដើម ។ លំដាប់នោះ បុរាណទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ បានចូល ទៅរកព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹង ព្រះសង្គាមជិ ដ៏មានអាយុថា បពិត្រសមណៈ សូមលោកចិញ្ចឹមខ្ញុំទាំង កូនតូចផង ។ និមិត្តតែបុរាណទុតិយិកានោះ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ សង្គាមជិដ៏មានអាយុនៅស្ងៀម ។ បុរាណទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គាមជិ ដ៏មានអាយុ បានពោលនឹងព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដង យ៉ាង នេះទៀតថា បពិត្រសមណៈ សូមលោកចិញ្ចឹមខ្ញុំ ទាំងកូនតូចផង ។

ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា សង្គាមជិ តុណ្ហី អហោសិ ។
តតិយម្បិ ខោ អាយស្មតោ សង្គាមជិស្ស បុរាណទុ-
តិយិកា អាយស្មន្តំ សង្គាមជឹ ឯតទវោច ខុទ្ទបុត្តំ ហិ
សមណ បោស មន្តិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា
សង្គាមជិ តុណ្ហី អហោសិ ។ អថខោ អាយស្មតោ
សង្គាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា តំ ទារកំ អាយស្មតោ
អាយស្មតោ សង្គាមជិស្ស បុរតោ និក្ខិបិត្វា បក្កាមិ
ឯសោ តេ សមណ បុត្តោ បោស នន្តិ ។ អថខោ
អាយស្មា សង្គាមជិ តំ ទារកំ នេវ ឱលោកេសិ នាបិ
អាលបិ ។ អថខោ អាយស្មតោ សង្គាមជិស្ស បុរាណ-
ទុតិយិកា អវិទូរេ(១) គន្ត្វា អបលោកេន្តី អទ្ទសា-
យស្មន្តំ សង្គាមជឹ តំ ទារកំ នេវ ឱលោកេន្តំ នាបិ
អាលបន្តំ ទិស្វានស្សា ឯតទហោសិ ន ចាយំ សម-
ណោ បុត្តេនបិ អត្ថិកោតិ ។ តតោ បដិនិវត្តិត្វា ទារកំ
អាទាយ បក្កាមិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា ទិព្វេន
ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន អាយស្មតោ
សង្គាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកាយ ឯវរូបំ វិប្បការំ ។

---

១ ម. អវិទូរំ ។

ព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ នៅស្ងៀមអស់វារៈពីរដង ។ បុរាណទុតិយិកា របស់សង្គាមជិដ៏មានអាយុ ក៏ទូលនិយាយនឹងព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ ជាគំរប់បីដងថា បពិត្រសមណៈ សូមលោកចិញ្ចឹមខ្ញុំទាំងកូនតូចផង ។ ព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ ក៏នៅស្ងៀមអស់វារៈបីដង ។ លំដាប់នោះ បុរាណទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ បានយកទារកតូចនោះ ទៅដាក់អំពីមុខព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ រួចនិយាយថា បពិត្រសមណៈ នេះជាកូនប្រុសរបស់លោក លោកចិញ្ចឹមវាផងចុះ រួចហើយក៏ដើរចេញទៅ ។ ឯព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុមិនរមិលមើល មិនហៅរកកូនតូចនោះសោះ ។ លំដាប់នោះ បុរាណទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ កាលដើរចេញទៅមិនឆ្ងាយប៉ុន្មាន ក៏ងាកមើលមកឃើញព្រះសង្គាមជិដ៏មានអាយុ ដែលមិនរមិលមើល មិនហៅរកកូនតូចនោះសោះ ស្ត្រីនោះលុះឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណៈនេះមិនត្រូវការដោយកូនប្រុសទេតើ ។ បុរាណទុតិយិកានោះ ក៏ត្រឡប់អំពីទីនោះ មកយកកូនតូចនោះវិញដើរចេញទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញនូវអាការដ៏ប្លែក បែបយ៉ាងនេះ នៃបុរាណទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គាមជិ ដ៏មានអាយុ ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អាយន្តឹ នាភិនន្ទតិ បក្កាមន្តឹ[១] ន សោចតិ
សង្គា សង្គាមជឹ មុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណន្តិ
អដ្ឋមំ[២] ។

(៤៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា គយាយំ វិហរតិ គយាសីសេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ជដិលា សីតាសុ ហេមន្តិកាសុ រត្តីសុ អន្តរដ្ឋកេ ហិមបាតសមយេ គយាយំ ឧម្មុជ្ជន្តិបិ និម្មុជ្ជន្តិបិ ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជម្បិ ករោន្តិ ឱសិញ្ចន្តិបិ អគ្គឹបិ ជុហន្តិ ឥមិនា សុទ្ធីតិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ សម្ពហុលេ ជដិលេ សីតាសុ ហេមន្តិកាសុ រត្តីសុ អន្តរដ្ឋកេ ហិមបាតសមយេ គយាយំ ឧម្មុជ្ជន្តេបិ និម្មុជ្ជន្តេបិ ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជម្បិ ករោន្តេ ឱសិញ្ចន្តេបិ អគ្គឹបិ ជុហន្តេ ឥមិនា សុទ្ធីតិ ។

---

១ ម. បក្កមន្តឹ ។ ២ ឱ.ម. អដ្ឋមន្តិ នត្ថិ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភិក្ខុណា មិនត្រេកត្រអាលនឹងស្ត្រីដែលមកកាន់ មិនស្ដាយស្ត្រីដែលគេបបញ្ចេញទៅ តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជាព្រាហ្មណ៍ ដូចជាភិក្ខុឈ្មោះសង្គាមជិ ដែលរួចស្រឡះហើយចាកគ្រឿងជាប់ គឺកិលេស ។

សូត្រទី៨ ។

[៥៦] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងគយាសីសៈប្រទេស ទៀបទន្លេគយា ។ សម័យនោះឯង ពួកជដិលច្រើនរូប នាំគ្នាងើបខ្លះ មុជខ្លះ ងើបមុជ ៗ ខ្លះ ស្រោចខ្លួនខ្លះ បំពាក់ភ្លើងខ្លះ ទៀបកំពង់ឈ្មោះគយា ក្នុងសម័យជាទីធ្លាក់ចុះនៃទឹកសន្សើម រវាង៨ថ្ងៃ(១) ក្នុងវេលារាត្រីដ៏ត្រជាក់ នៃហេមន្តរដូវ ដោយសេចក្ដីគិតឃើញថា សេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ដោយអំពើនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏បានឃើញពួកជដិល ជាច្រើនទាំងនោះ ដែលកំពុងងើបខ្លះ មុជខ្លះ ងើបមុជ ៗ ខ្លះ ស្រោចខ្លួនខ្លះ បំពាក់ភ្លើងខ្លះ ទៀបកំពង់ឈ្មោះគយា ក្នុងសម័យជាទីធ្លាក់ចុះនៃទឹកសន្សើម រវាង៨ថ្ងៃ ក្នុងវេលារាត្រី ដ៏ត្រជាក់នៃហេមន្តរដូវ ដោយសេចក្ដីគិតឃើញថា សេចក្ដីបរិសុទ្ធិដោយអំពើនេះ ។

១ គឺថ្ងៃជាខាងចុងខែមាឃ ៤ ថ្ងៃ ខាងដើមខែផល្គុណ ៤ ថ្ងៃ រួមជា ៨ ថ្ងៃ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ
ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ន ឧទកេន សុចិ ហោតិ ពហ្វេត្ថ ន្ហាយតី ជនោ
យម្ហិ សច្ចញ្ច ធម្មោ ច សោ សុចី សោ ច ព្រាហ្មណោតិ ។
នវមំ[១] ។

(៤៩) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ពាហិយោ ទារុចីរិយោ សុប្បារកេ[២] បដិវសតិ សមុទ្ទតីរេ សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អថខោ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ យេ ខោ កេចិ លោកេ អរហន្តោ វា អរហត្តមគ្គំ វា សមាបន្នា អហំ តេសំ អញ្ញតរោតិ ។

---

១ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្ថិ ។ ២ ម. សុប្បារកេ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាន នេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមិនមែនស្អាត ព្រោះទឹកទេ អ្នកផងច្រើនគ្នាមែងងូតទឹកក្នុះដែរ សច្ចៈ[1] ១ ធម្មៈ[2] ១ (មាននៅ) ក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះទើប ឈ្មោះថាជាអ្នកស្អាតផង ឈ្មោះថាជាព្រាហ្មណ៍ផង ។ សូត្រទី៩ ។

(៤៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ។ សម័យនោះឯង ពាហិយទារុចីរិយបុរស (អ្នកស្លៀកដណ្តប់សំពត់សម្បកឈើ ឈ្មោះពាហិយៈ) អាស្រ័យនៅទៀបឆ្នេរសមុទ្រ ឈ្មោះសុប្បារកៈ ជាអ្នកដែលគេធ្វើ សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង បាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ។ កាលពាហិយទារុចីរិយបុរស ពួនសម្ងំក្នុងទីស្ងាត់ ស្រាប់តែមានសេចក្តីត្រិះរិះកើតឡើងក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ពួកជនណាមួយក្នុងលោកជាព្រះអរហន្ត ឬសម្រេចអរហត្តមគ្គ បណ្តាអរហន្តទាំងនេះ ខ្លួនអញជាអរហន្តមួយដែរ ។

---

១ បានដល់វចីសច្ចៈ និងវិរតិសច្ចៈ ឬញាណសច្ច និងបរមត្ថសច្ចៈ ។

២ បានដល់អរិយមគ្គធម៌ និងអរិយផលធម៌ ។ អដ្ឋកថា ។

ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

អថ ខោ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស បុរាណសាលោ-
ហិតា ទេវតា អនុកម្បិកា អត្ថកាមា ពាហិយស្ស
ទារុចីរិយស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ យេន
ពាហិយោ ទារុចីរិយោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
ពាហិយំ ទារុចីរិយំ ឯតទវោច នេវ ខោ ត្វំ ពាហិយ
អរហា នាបិ អរហត្តមគ្គំ វា សមាបន្នោ សាបិ តេ
បដិបទា នត្ថិ យាយ ត្វំ អរហា វា អស្សសិ អរហត្តមគ្គំ
វា សមាបន្នោតិ ។ អថ(១) កេ ចរហិ សទេវកេ
លោកេ អរហន្តោ វា អរហត្តមគ្គំ វា សមាបន្នាតិ ។
អត្ថិ ពាហិយ ឧត្តរេសុ ជនបទេសុ សាវត្ថី នាម នគរំ
តត្ថ សោ ភគវា ឯតរហិ វិហរតិ អរហំ សម្មា-
សម្ពុទ្ធោ ។ សោ ហិ ពាហិយ ភគវា អរហា ចេវ
អរហត្តាយ ច ធម្មំ ទេសេតីតិ ។ អថ ខោ ពាហិយោ
ទារុចីរិយោ តាយ ទេវតាយ សំវេជិតោ តាវទេវ សុប្បា-
រកម្ហា(២) បក្កាមិ សព្វត្ថ ឯករត្តិបរិវាសេន យេន
ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អារាមេ(៣) តេនុបសង្កមិ ។

---

១ ឱ. អថខោ កេ ។ ម. អថ កោ ។ ២ ឱ. សុប្បារកស្មា ។ ម. សុបារក-ស្មា ។ ៣ ម. យេន សាវត្ថិ ជេតវនំ អនាថបិណ្ឌិកស្សារាមោ ទវស្សរិ ។

លំដាប់នោះ ទេវតាដែលជាសាលោហិតអំពីដើម របស់ពាហិយទារុចីរិយបុរស ជាអ្នកអនុគ្រោះ ប្រាថ្នាប្រយោជន៍ បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្ត ដោយចិត្តរបស់ពាហិយទារុចីរិយបុរស បានចូលទៅរកពាហិយទារុចីរិយបុរស លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងពាហិយទារុចីរិយបុរសយ៉ាងនេះថា នែពាហិយៈអ្នកមិនមែនជាព្រះអរហន្តទេ ទាំងមិនទាន់សម្រេចអរហត្តទេ ខ្លួនអ្នកមិនមានបដិបទាដែលនាំឲ្យបានជាព្រះអរហន្ត ឬសម្រេចអរហត្តមគ្គទេ ។ ពាហិយទារុចីរិយៈ សួរថាបើដូច្នោះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោក តើជនណា ជាអរហន្ត ឬបានសម្រេចអរហត្តមគ្គ មានដែរឬ ។ ទេវតាឆ្លើយថា ម្នាលពាហិយៈ មាន ខាងជនបទឯជើង មានក្រុងមួយឈ្មោះសាវត្ថី ឥឡូវនេះព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះ ។ ម្នាលពាហិយៈ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះឯង ជាព្រះអរហន្តផង ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីអរហត្តផង ។ លំដាប់នោះ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ដែលទេវតានោះធ្វើឲ្យតក់ស្លុត ក៏ស្រាប់តែចេញអំពីឆ្នេរសមុទ្រឈ្មោះសុប្បារកៈក្នុងខណៈនោះភ្លាម ដោយការនៅតែក្នុងផ្លូវទាំងពួងអស់១យប់ ក៏បានទៅដល់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលកំពុងគង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។

(៤៩) តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខូ អព្ភោកាសេ ចង្កមន្តិ ។ អថខោ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ យេន ភិក្ខូ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច កហំ នុ ខោ ភន្តេ ឯតរហិ ភគវា វិហរតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ទស្សនកាមម្ហា មយំ តំ ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តិ ។ អន្តរឃរំ បវិដ្ឋោ ខោ ពាហិយ ភគវា បិណ្ឌាយាតិ ។ អថខោ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ តរមានរូបោ ជេតវនា និក្ខមិត្វា សាវត្ថឹ បវិសិត្វា អទ្ទស ភគវន្តំ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ បាសាទិកំ បសាទនីយំ(១) សន្តិន្ទ្រិយំ សន្តមានសំ ឧត្តមទមថសមថំ អនុប្បត្តំ ទន្តំ គុត្តំ យតិន្ទ្រិយំ(២) នាគំ ទិស្វាន យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ បាទេ សិរសា និបតិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច ទេសេតុ មេ ភន្តេ ភគវា ធម្មំ ទេសេតុ សុគតោ ធម្មំ យំ មមស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។

---

១ ឱ. ទស្សនីយំ ។ ២ ឱ. សន្តិន្ទ្រិយំ ។

[៤៨] សម័យនោះ គាប់ចួនភិក្ខុច្រើនរូប កំពុងដើរចង្រ្កម ក្នុងទីវាល ។ លំដាប់នោះ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ក៏តៀងចូលទៅរកពួកភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានសួរភិក្ខុទាំងនោះដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ឥឡូវនេះព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ គង់នៅទីណា យើងមានបំណងនឹងចូលទៅ ដើម្បីចួបព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ពួកភិក្ខុតបថា ម្នាលពាហិយៈ ព្រះមានព្រះភាគចូលកាន់បន្ទោះភូមិ ដើម្បីបិណ្ឌបាតទៅហើយ ។ លំដាប់នោះ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ក៏មានដំណើរម្នីម្នាចេញពីវត្តជេតពន ចូលទៅនគរសាវត្ថី បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងនិមន្តបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាទីនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជ្រះថ្លា មានឥន្ទ្រិយស្ងប់ មានព្រះទ័យស្ងប់ ទ្រង់បានដល់នូវការហាត់ពត់ និងការស្ងប់រម្ងាប់ដ៏ឧត្តម ទ្រង់បានទូន្មាន គ្រប់គ្រង សង្រួមឥន្ទ្រិយ ជាពុទ្ធនាគ គឺជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ មានសិរ្ស ឱនចុះទៀបព្រះបាទ នៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយអារាធនាព្រះមានព្រះភាគនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់រាត្រីដ៏វែង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន ។

ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

(៤៩) ឯវំ វុត្តេ ភគវា ពាហិយំ ទារុចីរិយំ ឯតទវោច អកាលោ ខោ តាវ ពាហិយ អន្តរឃរំ បវិដ្ឋម្ហា បិណ្ឌាយាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ទុជ្ជានំ ខោ បនេតំ ភន្តេ ភគវតោ វា ជីវិតន្តរាយានំ មយ្ហំ វា ជីវិតន្តរាយានំ ទេសេតុ មេ ភន្តេ ភគវា ធម្មំ ទេសេតុ សុគតោ ធម្មំ យំ មមស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា ពាហិយំ ទារុចីរិយំ ឯតទវោច អកាលោ ខោ តាវ ពាហិយ អន្តរឃរំ បវិដ្ឋម្ហា បិណ្ឌាយាតិ ។ តតិយម្បិ ខោ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ទុជ្ជានំ ខោ បនេតំ ភន្តេ ភគវតោ វា ជីវិតន្តរាយានំ មយ្ហំ វា ជីវិតន្តរាយានំ ទេសេតុ មេ ភន្តេ ភគវា ធម្មំ ទេសេតុ សុគតោ ធម្មំ យំ មមស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។

ឧទាន ពោធិវគ្គ ទី ១ ទសមសូត្រ

[៤៩] កាលពាហិយទារុចីរិយបុរស អារាធនា យ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពាហិយទារុចីរិយបុរសដូច្នេះថា ម្នាលពាហិយៈ ឈប់សិន កាលនេះជាកាលមិនគួរ ដ្បិតតថាគតចូលទៅកាន់ចន្លោះភូមិបិណ្ឌបាត ។ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ទូលព្រះមានព្រះភាគជាគំរប់ពីរដងយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃជីវិត-ន្តរាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឬជីវិតន្តរាយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដឹងបានដោយក្រណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ អស់រាត្រីដ៏វែង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់នឹងទារុចីរិយបុរស អស់វារៈពីរដង យ៉ាងនេះថា ម្នាលពាហិយៈ ឈប់សិន កាលនេះ ជាកាលមិនគួរ ដ្បិតតថាគតចូលទៅកាន់ចន្លោះភូមិ បិណ្ឌបាតសិន ។ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ៣ ដង យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃជីវិតន្តរាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឬជីវិតន្តរាយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដឹងបានដោយក្រណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ អស់រាត្រីវែង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យបាន ។

តស្មាតិហ តេ ពាហិយ ឯវំ សិក្ខិតព្វំ ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋមត្តំ ភវិស្សតិ សុតេ សុតមត្តំ ភវិស្សតិ មុតេ មុតមត្តំ ភវិស្សតិ វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតមត្តំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ហិ តេ ពាហិយ សិក្ខិតព្វំ ។ យតោ ខោ តេ ពាហិយ ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋមត្តំ ភវិស្សតិ សុតេ សុតមត្តំ ភវិស្សតិ មុតេ មុតមត្តំ ភវិស្សតិ វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតមត្តំ ភវិស្សតិ តតោ ត្វំ ពាហិយ នត្ថិ យតោ ត្វំ (១) ពាហិយ នេវត្ថិ តតោ ត្វំ ពាហិយ នេវិធ ន ហុរំ ន ឧភយមន្តរេ (២) ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សាតិ ។ អថខោ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស ភគវតោ ឥមាយ សង្ខិត្តាយ ធម្មទេសនាយ តាវទេវ អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចិ ។

---

១ ឱ. តតោ ត្វំ ពាហិយ ន តត្ថ យតោ ត្វំ ពាហិយ នេវត្ថាតិ ទិស្សន្តិ ។ ម. តតោ ត្វំ ពាហិយ ន តេន យតោ ត្វំ ពាហិយ ន តេន តតោ ត្វំ ពាហិយ ន តត្ថ យតោ ត្វំ ពាហិយ ន តត្ថាតិ ឯវំ ទិស្សន្តិ ។ ២ ឱ. ម. ឧភយមន្តរេន ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលពាហិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា រូបារម្មណ៍ ដែលអ្នកឃើញហើយ គ្រាន់តែជារូបារម្មណ៍ដែលឃើញហើយ សទ្ទារម្មណ៍ ដែលអ្នកឮហើយ គ្រាន់តែជាសទ្ទារម្មណ៍ដែលឮហើយ គន្ធៈរសៈផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ដែលប៉ះពាល់ហើយ គ្រាន់តែជាអារម្មណ៍ ដែលប៉ះពាល់ហើយ ធម្មារម្មណ៍ដែលអ្នកដឹងហើយ គ្រាន់តែ ជាធម្មារម្មណ៍ ដែលដឹងហើយ ម្នាលពាហិយៈ អ្នកគប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលពាហិយៈ រូបារម្មណ៍ដែលអ្នកឃើញហើយ គ្រាន់តែ ជារូបារម្មណ៍ ដែលឃើញហើយ សទ្ទារម្មណ៍ ដែលអ្នកឮហើយ គ្រាន់តែ ជាសទ្ទារម្មណ៍ ដែលឮហើយ គន្ធៈរសៈផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ដែលអ្នកប៉ះពាល់ហើយ គ្រាន់តែជាអារម្មណ៍ដែលប៉ះពាល់ហើយ ធម្មារម្មណ៍ដែលអ្នកដឹងហើយ គ្រាន់តែជាធម្មារម្មណ៍ ដែលដឹងហើយ ព្រោះហេតុណា ម្នាលពាហិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកនឹងលែងមាន ម្នាលពាហិយៈ អ្នកនឹងលែងមាន ព្រោះហេតុណា ម្នាលពាហិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកនឹងមិនមានក្នុងលោកនេះ នឹងកពមុខ នឹងមិនមានក្នុងចន្លោះ នៃលោកទាំងពីរ នេះឯងជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ។ គ្រានោះ ចិត្តនៃពាហិយទារុចីរិយបុរសផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានឧបាទាន ក្នុងខណៈនោះឯង ដោយធម្មទេសនាសង្ខេប របស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ ។

អថខោ ភគវា ពាហិយំ ទារុចីរិយំ ឥមិនា សង្ខិត្តេន ឱវាទេន ឱវទិត្វា បក្កាមិ ។

(៨០) អថខោ អចិរបក្កន្តស្ស ភគវតោ ពាហិយំ ទារុចីរិយំ គាវី តរុណវច្ឆា អធិបាតេត្វា ជីវិតា វោរោបេសិ ។ អថខោ ភគវា សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ សម្ពហុលេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ នគរម្ហា និក្ខមិត្វា អទ្ទស ពាហិយំ ទារុចីរិយំ កាលកតំ ទិស្វាន ភិក្ខូ អាមន្តេសិ គណ្ហថ ភិក្ខវេ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស សរីរកំ មញ្ចកំ អារោបេត្វា នីហរិត្វា ឈាបេថ ថូបញ្ចស្ស ករោថ សព្រហ្មចារី វោ ភិក្ខវេ កាលកតោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស សរីរកំ មញ្ចកំ អារោបេត្វា នីហរិត្វា ឈាបេត្វា ថូបញ្ចស្ស ករិត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា[១] ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ទឌ្ឍំ ភន្តេ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស សរីរំ ថូបោ ចស្ស កតោ តស្ស កា គតិ កោ អភិសម្បរាយោតិ ។

---

១ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វាតិ ទិស្សតិ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មាន ពាហិយទារុចីរិយបុរស ដោយឱវាទសង្ខេបនេះហើយ ស្តេចចៀសចេញទៅ ។

(៩០) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញផុតទៅមិនយូរប៉ុន្មាន មេគោមានកូនខ្ចី បុះផ្តួលពាហិយទារុចីរិយបុរស ឲ្យដាច់ជាតជីវិតទៅ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាច់បិណ្ឌបាតក្នុងនគរសាវត្ថី រួចត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត វេលាខាងក្រោយភត្ត ចេញអំពីនគរជាមួយភិក្ខុច្រើនរូប បានទតឃើញពាហិយទារុចីរិយបុរសធ្វើមរណកាល លុះទតឃើញហើយ ទើបត្រាស់ប្រាប់ពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរយកសរីរៈពាហិយទារុចីរិយបុរស លើកដាក់លើគ្រែនាំទៅដុតផង ធ្វើស្តូបដល់សរីរៈនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះថា) សព្រហ្មចារីរបស់អ្នកទាំងឡាយ ធ្វើមរណកាលហើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយលើកសរីរៈពាហិយទារុចីរិយបុរស ដាក់លើគ្រែតូច នាំទៅរំលាយ ទាំងធ្វើស្តូបដល់សរីរៈនោះ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ហើយបានទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សរីរៈពាហិយទារុ-ចីរិយបុរស រំលាយហើយ ទាំងស្តូបសម្រាប់បញ្ចុះសរីរៈនោះក៏ធ្វើហើយ គតិរបស់គាត់ តើដូចម្តេច ដំណើរក្នុងលោកខាងមុខ តើដូចម្តេច ។

បណ្ឌិតោ ភិក្ខវេ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ បច្ចបាទិ ធម្ម-
ស្សានុធម្មំ ន ច(១) ធម្មាធិករណំ វិហេសេសិ បរិនិព្វុតោ
ភិក្ខវេ ពាហិយោ ទារុចីរិយោតិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យត្ថ អាបោ ច បថវី តេជោ វាយោ ន គាធតិ
ន តត្ថ សុក្កា ជោតន្តិ អាទិច្ចោ នប្បកាសតិ
ន តត្ថ ចន្ទិមា ភាតិ តមោ តត្ថ ន វិជ្ជតិ ។
យទា ច អត្តនាវេទិ(២) មុនិ មោនេន ព្រាហ្មណោ
អថ រូបា អរូបា ច សុខទុក្ខា បមុច្ចតីតិ ។ ទសមំ(៣) ។

(៤)
ពោធិវគ្គោ បឋមោ ។

តស្សុទ្ទានំ

តយោ ច ពោធិ និគ្រោធោ តេ ថេរា កស្សបេន ច
បាវាយ(៥) សង្គាមជិ ជដិលា ពាហិយេន តេរសាតិ ។

---

១ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ មន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. អត្តនាវេធិ ។ ៣ ឱ. ម. ទស-មន្តិ នត្ថិ ។ ៤ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ អយំបិ ឧទានោ វុត្តោ ភគវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ បាឋោ ទិស្សតិ ។ ៥ ឱ. បាដលី ។ ម. បាវា ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ជាបណ្ឌិត បានប្រតិបត្តិធម៌គួរដល់ព្រះនិព្វានហើយ មិនបៀតបៀនតថាគត ព្រោះហេតុសំដែងធម៌ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាហិយ-ទារុចីរិយបុរស បរិនិព្វានហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ទឹក ដី ភ្លើង ខ្យល់ រមែងមិនតាំងនៅក្នុងនិព្វានធាតុណា ពួកផ្កាយមាននាមថា សុក្កៈ (មានពន្លឺ) រមែងមិនភ្លឺ ទាំងព្រះអាទិត្យក៏មិនរុងរឿង ក្នុងនិព្វានធាតុនោះ ព្រះចន្ទ្រ ក៏មិនមានពន្លឺក្នុងនិព្វានធាតុនោះ ទាំងងងឹតក៏មិនមាន ក្នុងនិព្វានធាតុនោះទេ ។ ព្រាហ្មណ៍មាននាមថាមុនី ព្រោះមោនប្បដិបត្តិ ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដោយខ្លួនឯង ក្នុងកាលណា រមែងរួចចាករូបផង អរូបផង សុខទុក្ខផង ក្នុងកាលនោះ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ពោធិវគ្គ ទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃពោធិវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្រោមពោធិព្រឹក្ស ៣ លើក ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្រោមដើមអជបាលនិគ្រោធ ១ ព្រះថេរៈច្រើនអង្គ ១ ព្រះមហាកស្សប ១ ព្រះមានព្រះភាគគង់នៅជិតក្រុងបាវា ១ ព្រះសង្គាមជិត្ថេរ ១ ពួកជដិល ១ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ១ រួមទាំងអស់ជា ១០ រឿង

ឧទានេ ទុតិយោ មុច្ចលិន្ទវគ្គោ

(៤១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ មុច្ចលិន្ទមូលេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។ តេន ខោ បន សមយេន មហាអកាលមេឃោ ឧទបាទិ ។ សត្តាហវទ្ទលិកា សីតវាតា ទុទ្ទិនី ។ អថខោ មុច្ចលិន្ទោ នាគរាជា សកភវនា និក្ខមិត្វា ភគវតោ កាយំ សត្តក្ខត្តុំ ភោគេហិ បរិក្ខិបិត្វា ឧបរិមុទ្ធនិ មហន្តំ ផណំ វិហច្ច អដ្ឋាសិ មា ភគវន្តំ សីតំ មា ភគវន្តំ ឧណ្ហំ មា ភគវន្តំ ឌំសមកសវាតាតបសរីសបសម្ផស្សោតិ[១] ។ អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋាសិ ។ អថខោ មុច្ចលិន្ទោ នាគរាជា វិទ្ធំ វិគតវលាហកំ ទេវំ វិទិត្វា ភគវតោ កាយំ

---

១ ឱ, ម. — សម្ផស្សោតិ ។

ឧទាន មុចលិន្ទវគ្គ ទី២

[៥១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទើបបានត្រាស់ដឹងជាដំបូង ទ្រង់គង់នៅទៀបមុចលិន្ទ (រាំងអន្ទក់) ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខ អស់ ១ សប្តាហ៍ ។ សម័យនោះ បណ្តាលមានភ្លៀងធំ ពុំគួរកាលកើតឡើង ។ ភ្លៀងរលឹម ១ សប្តាហ៍ មានមេឃត្រជាក់ទូទឹមស្រពាប់ ។ លំដាប់នោះ មុចលិន្ទនាគរាជ ចេញពីលំនៅរបស់ខ្លួនហើយ ពេនព័ទ្ធព្រះកាយ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយភ្នែន ៧ ជុំ ហើយបើកពពារដ៏ធំបាំងអំពីខាងលើព្រះសិរ្ស ព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា រងាកុំបីប៉ះពាល់ព្រះមានព្រះភាគ កំដៅកុំបីប៉ះពាល់ព្រះមានព្រះភាគ សម្ផស្ស រពោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ ពស់តូច ពស់ធំ ក៏កុំបីបៀតបៀនព្រះមានព្រះភាគឡើយ ។ លុះកន្លងសប្តាហ៍នោះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ។ លំដាប់នោះ មុចលិន្ទនាគរាជ ដឹងថា ភ្លៀងរាំងហើយ មានពពកស្រឡះហើយ ក៏រសាយភ្នែន ចាកព្រះកាយ នៃព្រះមានព្រះភាគ

ភោគេហិ និវេឋេត្វា សកវណ្ណំ អភិនិម្មិត្វា[១] ភគវតោ បុរតោ អដ្ឋាសិ បញ្ជលិកោ ភគវន្តំ នមស្សមានោ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សុខោ វិវេកោ តុដ្ឋស្ស សុតធម្មស្ស បស្សតោ
អព្យាបជ្ជំ សុខំ លោកេ បាណភូតេសុ សញ្ញមោ[២]
សុខា វិរាគតា លោកេ កាមានំ សមតិក្កមោ
អស្មិមានស្ស វិនយោ ឯតំ វេ បរមំ សុខន្តិ ។
បឋមំ[៣] ។

(៤២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរា កថា ឧទបាទិ

---

១ ឱ ម· កាយា ភោគេ វិនិវេឋេត្វា សកវណ្ណំ បដិសំហរិត្វា មាណវកវណ្ណំ អភិនិម្មិនិត្វាតិ ឥមេ បាឋា យុត្តតរា តេ ហិ ឯវំ មហាខន្ធកេ មុចលិន្ទកថាយំ អាគតា ។
២ ម· សំយមោ ។ ៣ ឱ· ម· បឋមន្តិ នត្ថិ ។

និម្មិតភេទរបស់ខ្លួន (ជាភេទមាណព) ឈរប្រណម្យអញ្ជលី នមស្ការព្រះមានព្រះភាគ ពីខាងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទ្រង់បន្លឺនូវឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

វិវេក(១) របស់បុគ្គល អ្នកត្រេកអរ (ដោយមគ្គញ្ញាណ) មាន
ធម៌ស្តាប់ហើយ បានឃើញច្បាស់ (ដោយញាណចក្ខុ) នាំ
មកនូវសុខ ការមិនបៀតបៀនគ្នា និងការសង្រួម ក្នុងសត្វទាំង
ឡាយ ជាសុខក្នុងលោក ការប្រាសចាកតម្រេក ការប្រព្រឹត្តិកន្លង
កាមទាំងឡាយ ជាសុខក្នុងលោក កិរិយាកំចាត់បង់នូវអស្មិមានះ
ដំណើរនុ៎ះ ឈ្មោះថាជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។ សូត្រទី១ ។

(៤២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូបត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត អង្គុយជួបជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា អន្តរាកថា(២) នេះកើតឡើងថា

---

១ បណ្តាវិវេក ៣ យ៉ាង វិវេកក្នុងទីនេះ សំដៅយកឧបធិវិវេក គឺព្រះនិព្វាន ។ អដ្ឋកថា ។

២ ភាសាដោយឡែក ជាចន្លោះអំពីការយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងកម្មដ្ឋាន រៀនបាលី និងអដ្ឋកថា ជាដើម ហៅថា អន្តរាកថា ។ អដ្ឋកថា ។

កោ នុ ខោ អាវុសោ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ រាជូនំ មហទ្ធនតរោ វា មហាភោគតរោ វា មហាកោសតរោ វា មហាវិជិតតរោ វា មហាវាហនតរោ វា មហព្វលតរោ វា មហិទ្ធិកតរោ វា មហានុភាវតរោ វា រាជា វា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ រាជា វា បសេនទិ កោសលោតិ ។ អយញ្ចរហិ តេសំ ភិក្ខូនំ អន្តរាកថា វិប្បកតា ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ឧបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ កាយ នុត្ថ ភិក្ខវេ ឯតរហិ កថាយ សន្និសិន្នា សន្និបតិតា កា ច បន វោ អន្តរាកថា វិប្បកតាតិ ។ ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរា កថា ឧទបាទិ

ឧទាន មុច្ចលិន្ទវគ្គ ទី ២ ទុតិយសូត្រ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាព្រះរាជាទាំងពីរព្រះអង្គនេះ គឺព្រះរាជា ព្រះនាមមាគធសេនិយពិម្ពិសារ នឹងព្រះរាជា ព្រះនាមបសេនទិកោសល ព្រះរាជាអង្គណាហ្ន៎ ដែលមានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន មានឃ្លាំងច្រើន មានរដ្ឋបំណុះច្រើន មានពាហនៈច្រើន មានពលច្រើន មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើនជាង ៗ ឥឡូវនេះ អន្តរាកថា របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ផ្អាកឈប់នៅ ៗ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ក៏យាងចូលទៅឯឧបដ្ឋានសាលា លុះទ្រង់ចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ៗ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ហើយ ទើបត្រាស់សួរពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយការនិយាយអ្វី ក្នុងកាលឥឡូវនេះ មួយទៀត អន្តរាកថាដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយផ្អាកទុក ៗ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលពួកយើងខ្ញុំទាំងឡាយត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត វេលាខាងក្រោយភត្ត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា មានអន្តរាកថានេះ កើតឡើងថា

កោ នុ ខោ អាវុសោ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ រាជូនំ មហទ្ធន-តរោ វា មហាភោគតរោ វា មហាកោសតរោ វា មហាវិជិតតរោ វា មហាវាហនតរោ វា មហព្ពលតរោ វា មហិទ្ធិកតរោ វា មហានុភាវតរោ វា រាជា វា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ រាជា វា បសេនទិ កោសលោតិ ។ អយំ ខោ នោ ភន្តេ អន្តរាកថា វិប្បកតា អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ ន ខ្វេតំ ភិក្ខវេ តុម្ហាកំ បតិរូបំ កុលបុត្តានំ សទ្ធា អគារ-ស្មា អនគារិយំ បព្វជិតានំ យំ តុម្ហេ ឯវរូបិំ កថំ កថេយ្យាថ សន្និបតិតានំ វោ ភិក្ខវេ ទ្វយំ ករណីយំ ធម្មី វា កថា អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យញ្ច កាមសុខំ លោកេ យញ្ចិទំ ទិវិយំ សុខំ
តណ្ហក្ខយសុខស្សេតេ កលំ នគ្ឃន្តិ សោឡសិន្តិ ។

ទុតិយំ(១) ។

---

១ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្ថិ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្ដាព្រះរាជាពីរព្រះអង្គនេះ គឺព្រះរាជាព្រះនាមមាគធសេនិយពិម្ពិសារ និងព្រះរាជាព្រះនាមបសេនទិកោសល ព្រះរាជាអង្គណាហ្ន៎ ដែលមានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន មានឃ្លាំងច្រើន មានវត្ថុបំណុះច្រើន មានពាហនៈច្រើន មានពលច្រើន មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អន្តរាកថានេះឯង ដែលយើងខ្ញុំទាំងឡាយផ្អាកទុក ក៏ស្រាប់តែ ព្រះមានព្រះភាគ ស្ដេចយាងមកដល់ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ដែលអ្នកទាំងឡាយនិយាយពាក្យបែបនេះ ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនជាកិច្ចដ៏គួរដល់អ្នកទាំងឡាយដែលជាកុលបុត្ត ចេញចាកផ្ទះ បួសកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធាទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលដែលប្រជុំគ្នា គប្បីធ្វើកិច្ចពីរយ៉ាង គឺការពោលធម៌ ១ ភាពស្ងប់ស្ងៀមដ៏ប្រសើរ[១] ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទ្រង់បន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

កាមសុខណា ក្នុងលោកក្ដី ទិព្វសុខ[២]ណាក្ដី សេចក្ដីសុខទាំង
នោះ មិនដល់នូវចំណិត ១ ក្នុងចំណែក ១៦ នៃសេចក្ដីសុខ[៣]
ព្រោះការអស់តណ្ហាទេ ។ សូត្រទី២ ។

---

១ សំដៅយកការសម្រេចសម្រាន្តដោយឈានសមាបត្តិ ។ ២ សំដៅយកសេចក្ដីសុខក្នុងរូបព្រហ្ម អរូបព្រហ្ម និងទិព្វវិហារធម៌ ។ ៣ សំដៅយកសេចក្ដីសុខ ក្នុងផលសមាបត្តិ ។ អដ្ឋកថា ។

ឧទានំ ទុតិយស្ស មុចលិន្ទវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

(៥៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា កុមារកា អន្តរា ច សាវត្ថឹ អន្តរា ច ជេតវនំ អហឹ ទណ្ឌេន ហនន្តិ ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ សម្ពហុលេ កុមារកេ អន្តរា ច សាវត្ថឹ អន្តរា ច ជេតវនំ អហឹ ទណ្ឌេន ហនន្តេ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន វិហឹសតិ
អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ ន លភតេ សុខំ ។
សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន ន ហឹសតិ
អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ លភតេ សុខន្តិ ។

តតិយំ[1] ។

(៥៤) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា

---

១ ឱ.ម. តតិយន្តិ នត្ថិ ។

ឧទាន មុចលិន្ទវគ្គ ទី ២ តតិយសូត្រ

(៤៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកកុមារច្រើននាក់ នាំគ្នាបៀតបៀនពស់នឹងដំបង ត្រង់ទីជាចន្លោះនៃក្រុងសាវត្ថី និងវត្តជេតពន ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញពួកកុមារច្រើននាក់ទាំងនោះ កំពុងតែបៀតបៀនពស់នឹងដំបង ត្រង់ទីជាចន្លោះនៃក្រុងសាវត្ថី និងវត្តជេតពន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា កាលស្វែងរកសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន ហើយបៀតបៀនពួកសត្វអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយដំបង បុគ្គលនោះ លុះលះលោកនេះទៅ រមែងមិនបានសេចក្តីសុខឡើយ ។

បុគ្គលណា កាលស្វែងរកសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន មិនបៀតបៀនពួកសត្វ អ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយដំបង បុគ្គលនោះ លុះលះលោកនេះទៅ តែងបានសេចក្តីសុខ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

(៤៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ

សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ ភិក្ខុសង្ឃោបិ សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អញ្ញតិត្ថិយា បន បរិព្វាជកា អសក្កតា ហោន្តិ អគរុកតា អមានិតា អបូជិតា ន អបចិតា ន លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អថខោ[១] អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ភគវតោ សក្ការំ អសហមានា ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច គាមេ ច អរញ្ញេ ច ភិក្ខូ ទិស្វា អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កោសន្តិ បរិភាសន្តិ រោសន្តិ វិហេសន្តិ[២] ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឯតរហិ ភន្តេ ភគវា

---

១ ឱ. ម. អថខោ តេ ។ ២ ឱ. រោសេន្តិ វិហេសេន្តិ ។

ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តព្រះជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប ក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ គេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង បានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតី ។ សូម្បីភិក្ខុសង្ឃ ក៏គេធ្វើ សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង បានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារដែរ ។ ចំណែកពួក បរិញ្វាជក អន្យតិរ្ថិយ គេមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិន បូជា មិនកោតក្រែង មិនបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលាន-ប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីឡើយ ។ គ្រានោះឯង ពួកបរិញ្វា-ជក អន្យតិរ្ថិយ កាលធន់ទ្រាំនឹងសក្ការៈ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ និងភិក្ខុសង្ឃ មិនបាន លុះឃើញពួកភិក្ខុ ក្នុងស្រុកក្តី ក្នុងព្រៃក្តី ក៏ដេរ ប្រទេច ខឹងតាក់រុក ដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស ។ លំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ ចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសម-គួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះមាន ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុចលិន្ទវគ្គស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ ភិក្ខុសង្ឃោបិ សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អញ្ញតិត្ថិយា បន បរិព្វាជកា អសក្កតា ហោន្តិ អគរុកតា អមានិតា អបូជិតា អនបចិតា ន លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អថខោ តេ ភន្តេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ភគវតោ សក្ការំ អសហមានា ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច គាមេ ច អរញ្ញេ ច ភិក្ខុសង្ឃំ ទិស្វា(១) អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កោសន្តិ បរិភាសន្តិ រោសេន្តិ វិហេសេន្តិ(២) ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

គាមេ អរញ្ញេ សុខទុក្ខផុដ្ឋោ(៣)
នេវត្តតោ នោ បរតោ ទហេថ

---

១ ឧ. ម. ភិក្ខូ ទិស្វា ។ ២ ឧ. វិហេសន្តិ ។ ម. វិហេសេន្តិ ។ ៣ ឧ. ម. សុខទុក្ខផុដ្ឋោ ។

ឧទាន មុចលិន្ទវគ្គ ទី ២ ចតុត្ថសូត្រ

មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង បានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ។ ទាំងភិក្ខុសង្ឃក៏គេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង បានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីដែរ ។ ចំណែកខាងពួកបរិព្វាជក អន្យតិរ្ថិយ គេមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជា មិនកោតក្រែង មិនបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះឯង ពួកបរិព្វាជក អន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ កាលអត់ទ្រាំនឹងសក្ការៈ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគនឹងភិក្ខុសង្ឃ មិនបាន លុះបានឃើញពួកភិក្ខុសង្ឃ ក្នុងស្រុកក្តី ក្នុងព្រៃក្តី ក៏ជេរប្រទេច ខឹងបាក់រក ដោយពាក្យទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

អ្នកទាំងឡាយ ដែលសុខនឹងទុក្ខ ប៉ះពាល់ហើយ ទោះនៅក្នុង
ស្រុកឬព្រៃ មិនត្រូវក្តៅក្រហាយ អំពីខ្លួន ឬអំពីអ្នកដទៃឡើយ

ផុសន្តិ ផស្សា ឧបធឹ បដិច្ច

និរូបធឹ កេន ផុសេយ្យុំ[១] ផស្សាតិ ។ ចតុត្ថំ[២] ។

(៥៥) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរោ ឥច្ឆានង្គលកោ ឧបាសកោ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តោ ហោតិ កេនចិទេវ ករណីយេន ។ អថ ខោ សោ ឧបាសកោ សាវត្ថិយំ តំ ករណីយំ តីរេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ តំ ឧបាសកំ ភគវា ឯតទវោច ចិរស្សំ ខោ ត្វំ ឧបាសក ឥមំ បរិយាយមកាសិ យទិទំ ឥធាគមនាយាតិ ។ ចិរបដិកាហំ ភន្តេ ភគវន្តំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមិតុកាមោ អបិចាហំ កេហិចិ កិច្ចករណីយេហិ ព្យាវដោ ឯវាហំ នាសក្ខឹ ភគវន្តំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមិតុន្តិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ឱ. ផុសេយ្យុំ ។ ម. ផុសេយ្យ ។ ២ ឱ.ម. ចតុត្ថំ ន បញ្ញាយត ។

ផស្សធម៌ទាំងឡាយ រមែងប៉ះពាល់ត្រូវបាន ព្រោះអាស្រ័យ ឧបធិ កាលបើឧបធិ មិនមាន ផស្សធម៌ទាំងឡាយ ប៉ះពាល់ត្រូវដូចម្តេចបាន ។ សូត្រ ទី ៤ ។

(៥៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ឧបាសកម្នាក់ នៅក្នុងស្រុកឥច្ឆានង្គលៈ បានទៅដល់នគរសាវត្ថី ដោយកិច្ចនីមួយ ។ លុះឧបាសកនោះ បានសំរេចកិច្ចនោះស្រេច ក្នុងនគរសាវត្ថីហើយ ក៏ឆៀងចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះឧបាសកនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលឧបាសក ខានអ្នកធ្វើហេតុជាទំនង ដើម្បីមកទីនេះជាយូរអង្វែងហើយ ។ ឧបាសកនោះទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រុងនឹងចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាយូរហើយ ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយមិនដាច់ ដោយកិច្ចការនីមួយ ទើបមិនអាចឆ្លៀតចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគបានសោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សុខំ វត តស្ស ន ហោតិ កិញ្ចិ
សង្ខាតធម្មស្ស(១) ពហុស្សុតស្ស
សកិញ្ចនំ បស្ស វិហញ្ញមានំ
ជនោ ជនម្ហិ(២) បដិពន្ធរូបោតិ ។ បញ្ចមំ(៣) ។

(៥៦) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរស្ស បរិព្វាជកស្ស ទហរា មាណវិកា បជាបតី ហោតិ គព្ភិនី ឧបវិជញ្ញា ។ អថខោ សា បរិព្វាជិកា តំ បរិព្វាជកំ ឯតទវោច គច្ឆ ត្វំ ព្រាហ្មណ តេលំ អាហរ យំ មេ វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ សោ បរិព្វាជកោ តំ បរិព្វាជិកំ ឯតទវោច កុតោ បនាហំ ភោតិយា តេលំ អាហរាមីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សា បរិព្វាជិកា តំ បរិព្វាជកំ ឯតទវោច គច្ឆ ត្វំ ព្រាហ្មណ តេលំ អាហរ យំ មេ វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ បរិព្វាជកោ តំ បរិព្វាជិកំ ឯតទវោច កុតោ បនាហំ ភោតិយា តេលំ អាហរាមីតិ ។

១ ម. សង្ខតធម្មស្ស ។ ២ ម. ជនស្មឹ ។ ៣ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។

កិលេសគ្រឿងខ្វល់ខ្វាយណាមួយ មិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមានធម៌ពិចារណាហើយ ជាពហុស្សូត្រ នុ៎ះឯងជាសុខ អ្នកចូរមើលបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយកង្វល់ កំពុងតែលំបាកចំពោះអ្នកផង ច្រើនតែមានសភាពជាប់ចំពាក់ចំពោះអ្នកផង ។ សូត្រ ទី ៥ ។

(៤៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគគង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង នាងមាណវិកានៅក្មេង ជាប្រពន្ធបរិព្វាជកម្នាក់ ជាស្ត្រីមានគភ៌ ជិតសម្រាលកូន ។ លំដាប់នោះ នាងបរិព្វាជិកានោះ បាននិយាយនឹងបរិព្វាជកនោះយ៉ាងនេះថា នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅនាំមកនូវប្រេងដែលជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ សម្រាប់សម្រាលកូន ។ កាលបើនាងបរិព្វាជិកានិយាយយ៉ាងនេះហើយ បរិព្វាជកនោះ ក៏និយាយនឹងនាងបរិព្វាជិកានេះវិញថា ចុះអញនាំយកប្រេងពីណាមកឲ្យនាង ។ នាងបរិព្វាជិកានោះ បាននិយាយនឹងបរិព្វាជកនោះ ជាគំរប់ ២ ដងយ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅនាំប្រេង ដែលជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំសម្រាប់សម្រាលកូន ។ បរិព្វាជកនោះបាននិយាយនឹងនាងបរិព្វាជិកានោះជាគំរប់ ២ ដង យ៉ាងនេះថា ចុះអញនាំយកប្រេងពីណា មកឲ្យនាង ។

តតិយម្បិ ខោ សា បរិព្ពាជិកា តំ បរិព្ពាជកំ ឯតទវោច គច្ឆ ត្វំ ព្រាហ្មណ តេលំ អាហរ យំ មេ វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។

[៤៧] តេន ខោ បន សមយេន រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស កោដ្ឋាគារេ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា សប្បិស្ស វា តេលស្ស វា យាវទត្ថំ បាតុំ ទីយតិ នោ នីហរិតុំ ។ អថខោ តស្ស បរិព្ពាជកស្ស ឯតទហោសិ រញ្ញោ ខោ បន បសេនទិស្ស កោសលស្ស កោដ្ឋាគារេ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា សប្បិស្ស វា តេលស្ស វា យាវទត្ថំ បាតុំ ទីយតិ នោ នីហរិតុំ យន្នូនាហំ រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស កោដ្ឋាគារំ គន្ត្វា តេលស្ស យាវទត្ថំ បិវិត្វា ឃរំ អាគន្ត្វា ឧគ្គិរិត្វាន ទទេយ្យំ យំ ឥមិស្សា វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។ អថខោ សោ បរិព្ពាជកោ រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស កោដ្ឋាគារំ គន្ត្វា តេលស្ស យាវទត្ថំ បិវិត្វា ឃរំ អាគន្ត្វា(១) នេវ សក្កោតិ ឧទ្ធំ កាតុំ ន បន អធោ ។

---

១ ម. គន្ត្វា ។

នាងបរិញ្ញាជិកានោះ បាននិយាយនឹងបរិញ្ញាជកនោះជាគំរប់ ៣ ដងយ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅនាំយកប្រេង ដែលជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ សម្រាប់សម្រាលកូន ។

(៤៧) សម័យនោះឯង ព្រះរាជាបសេនទិកោសល ទ្រង់ប្រទានឲ្យសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ឆាន់សប្បិ ឬ ប្រេង ក្នុងឃ្លាំងត្រឹម ១ ឆ្អែត មិនទ្រង់ប្រទាន ឲ្យនាំចេញបានទេ ។ គ្រានោះឯង បរិញ្ញាជកនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ចំណាំតែព្រះរាជាព្រះនាមបសេនទិកោសល ទ្រង់ប្រទានឲ្យសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ឆាន់សប្បិ ឬប្រេង ក្នុងឃ្លាំង ត្រឹម ១ ឆ្អែត មិនទ្រង់ប្រទាន ឲ្យនាំចេញបានទេ បើដូច្នោះ មានតែ អាត្មាអញនឹងទៅឯឃ្លាំង ព្រះរាជាព្រះនាមបសេនទិកោសល ក្រេបផឹកប្រេងរាបដល់ឆ្អែត ហើយមកផ្ទះវិញ សឹមរើឲ្យ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ប្រពន្ធនេះ សម្រាប់សម្រាលកូន ។ លំដាប់នោះ បរិញ្ញាជកនោះ ទៅឯឃ្លាំងព្រះរាជា ព្រះនាមបសេនទិកោសលហើយ ក្រេបផឹកនូវប្រេង រាបដល់ឆ្អែតមកផ្ទះវិញ ក៏មិនអាចនឹងរើប្រេងឲ្យចេញមកខាងលើ ខាងមិនអាចធ្វើឲ្យធ្លាក់ចុះទៅខាងក្រោមបាន ។

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុចលិន្ទវគ្គស្ស សត្តមសុត្តំ

(១)

សោ ទុក្ខាហិ តិព្វាហិ កដុកាហិ វេទនាហិ ផុដ្ឋោ អាវដ្ដតិ បរិវដ្ដតិ ច ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តំ បរិព្វាជកំ ទុក្ខាហិ តិព្វាហិ(២) កដុកាហិ វេទនាហិ ផុដ្ឋំ អាវដ្ដមានំ បរិវដ្ដមានំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សុខិនោ វត យេ អកិញ្ចនា
វេទគុនោ ហិ ជនា អកិញ្ចនា
សកិញ្ចនំ បស្ស វិហញ្ញមានំ
ជនោ ជនស្មឹ បដិពទ្ធចិត្តោតិ ។ សត្តមំ(៣) ។

(៨៤) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរស្ស ឧបាសកស្ស ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាបោ កាលកតោ ហោតិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ឧបាសកា អល្លវត្ថា អល្លកេសា ទិវាទិវស្ស យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ

១-២ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ ខរាហីតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម. ឆដ្ឋំ នត្ថិ ។

ឧទាន មុចលិន្ទវគ្គ ទី ២ សត្តមសូត្រ

បរិព្វាជកនោះ ត្រូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ពាល់ត្រូវ ក៏បម្រះនរៀលទៅមក ៗ លំដាប់នោះ **ព្រះមានព្រះភាគ** ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ស្ដេចចូលទៅបិណ្ឌបាតឯក្រុងសាវត្ថី ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ៗ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញបរិព្វាជកនោះ កំពុងត្រូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ពាល់ត្រូវ កំពុងបម្រះនរៀលទៅមក ៗ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់ នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

នុហ្ន៎ ជនទាំងឡាយណា មិនមានកិលេសជាគ្រឿងកង្វល់ ជននោះរមែងមានសេចក្តីសុខ មួយទៀត ជនទាំងឡាយណា មិនមានកង្វល់ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថាដល់នូវវេទគឺអរហត្តមគ្គញាណ អ្នកចូរមើលពួកជន ដែលប្រកបដោយកង្វល់កំពុងលំបាក (ដោយទុក្ខ) អ្នកផង (ច្រើនតែ) មានចិត្តចំពាក់ចំពោះអ្នកផង ៗ សូត្រទី ៦ ៗ

[៤៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ៗ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ៗ សម័យនោះឯង ឧបាសកម្នាក់ មានកូនប្រុសតូចមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ធ្វើមរណភាព ៗ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកច្រើននាក់មានសំពត់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងថ្ងៃ

ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ តេ ឧបាសកេ ភគវា ឯតទវោច កិន្នុ តុម្ហេ ឧបាសកា អល្លវត្ថា អល្លកេសា ឥធូបសង្កមិត្វា[1] ទិវាទិវស្សាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ សោ ឧបាសកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច មយ្ហំ ខោ ភគវា[2] ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាបោ កាលកតោ[3] មយំ អល្លវត្ថា អល្លកេសា ឥធូបសង្កមន្តា ទិវាទិវស្សាតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

បិយរូបស្សាទគទ្ធិតា សេ[4]
ទេវកាយា បុថុមានុសា ច
អឃាវិនោ បរិជុណ្ណា
មច្ចុរាជស្ស វសំ គច្ឆន្តិ ។
យេ វេ ទិវា ច រត្តោ ច
អប្បមត្តា ជហន្តិ បិយរូបំ
តេ វេ ខណន្តិ អឃមូលំ
មច្ចុនោ អាមិសំ ទុរតិវត្តន្តិ ។ សត្តមំ[5] ។

---

១ ឱ. ម. ឥធូបសង្កមន្តា ។ ២ ឱ. ម. ភន្តេ ។ ៣ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ តេនាតិ ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ.ម. បិយរូបសាតគធិតាសេ ។ ៥ ឱ.ម. សត្តមន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។

ហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះឧបាសកទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលឧបាសកទាំងឡាយ ដូចម្តេចហ្ន៎ បានជាអ្នកទាំងឡាយ មានសំពត់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចូលមកក្នុងទីនេះទាំងថ្ងៃ ៗ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ ឧបាសកនោះ បានទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កូនប្រុសតូចមួយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ធ្វើមរណភាពទៅ បានជាពួកខ្ញុំព្រះអង្គ មានសំពត់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចូលមកក្នុងទីនេះទាំងថ្ងៃ ៗ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកទេវតានិងពួកមនុស្ស ជាច្រើន ជាប់ចំពាក់ដោយការត្រេកត្រអាល
ក្នុងរូប ជាទីស្រឡាញ់ ជាអ្នកមានសេចក្តីទុក្ខ និងសេចក្តីសាបសូន្យ
លុះក្នុងអំណាចមច្ចុរាជ ។ ពួកជនណា មិនធ្វេសប្រហែសទាំងថ្ងៃទាំង
យប់លះបង់រូប ជាទីស្រឡាញ់ ពួកជននោះឯង ឈ្មោះថាគាស់រំលើង
ឫសគល់នៃទុក្ខជានុយនៃមច្ចុ ដែលកន្លងបានដោយក្រ ។ សូត្រទី ៧ ។

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុចលិន្ទវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

[៤៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កុណ្ឌិយាយំ វិហរតិ កុណ្ឌិធានវនេ(១) ។ តេន ខោ បន សមយេន សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេតិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា ។ សា ទុក្ខាហិ តិព្វាហិ កដុកាហិ វេទនាហិ ផុដ្ឋា តីហិ វិតក្កេហិ អធិវាសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វត សោ ភគវា យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ ធម្មំ ទេសេតិ សុប្បដិបន្នោ វត តស្ស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ បដិបន្នោ សុសុខំ វត និព្វានំ យត្ថិទំ(២) ឯវរូបំ ទុក្ខំ ន សំវិជ្ជតីតិ ។

[៥០] អថខោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សាមិកំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ អយ្យបុត្ត យេន ភគវា តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទាហិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆ សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទតិ

១ ឱ. ម. កុណ្ឌធានវនេ ។ ២ ឱ. ម. យទិទំ ។

ឧទាន មុចលិន្ទវគ្គ ទី ២ អដ្ឋមសូត្រ

(៥៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងកុណ្ឌិដ្ឋានវ័ន ទៀបក្រុងកុណ្ឌិយា ។ សម័យនោះឯង កោលិយធីតានាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ កោលិយធីតានោះ លុះត្រូវទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ប៉ះពាល់អត់ទ្រាំដោយការត្រិះរិះ ៣ យ៉ាងថា ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ចំពោះព្រះអង្គឯង ដោយប្រពៃព្រោះទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ ១ ឱហ្ន៎ ព្រះសង្ឃសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃ ព្រោះលោកប្រតិបត្តិហើយ ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ ១ ឱហ្ន៎ ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែងព្រោះមិនមានទុក្ខបែបនេះឡើយ ១ ។

(៦០) គ្រានោះ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា បានហៅស្វាមីមកប្រាប់ថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្ត សូមព្រះអង្គមក សូមព្រះអង្គចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្ស: សូមព្រះអង្គ ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ មានកំឡាំងក្រោកឡើងរហ័ស និងការនៅសប្បាយ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កោលិយធីតានាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្ស:

អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ
បុច្ឆតីតិ ឯវញ្ច វទេហិ សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា
សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេតិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា សា
ទុក្ខាហិ តិព្វាហិ ខរាហិ កដុកាហិ វេទនាហិ ផុដ្ឋា តីហិ
វិតក្កេហិ អធិវាសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វត សោ ភគវា
យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ ធម្មំ ទេ-
សេតិ សុប្បដិបន្នោ វត តស្ស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ
យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ បដិបន្នោ
សុសុខំ វត និព្វានំ យត្ថិទំ ឯវរូបំ ទុក្ខំ ន សំវិជ្ជតីតិ ។
បរមន្តិ ខោ សោ កោលិយបុត្តោ សុប្បវាសាយ
កោលិយធីតាយ បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ កោលិយបុត្តោ ភគវន្តំ
ឯតទវោច សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ
បាទេ សិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ
លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតិ ឯវញ្ច វទេតិ

ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ មានកំឡាំង ក្រាកឡើងរហ័សនឹងការនៅសប្បាយ មួយទៀត សូមព្រះអង្គទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់៧ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាក អស់ ៧ ថ្ងៃ ព្រះនាងត្រូវទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ពាល់ត្រូវហើយ អត់ទ្រាំដោយការត្រិះរិះ ៣ យ៉ាងថា ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងញេយ្យធម៌ចំពោះព្រះអង្គឯង ដោយប្រពៃព្រោះទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យលះបង់ទុក្ខបែបនេះ១ ឱហ្ន៎ ព្រះសង្ឃសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ប្រតិបត្តិប្រពៃ ព្រោះលោកប្រតិបត្តិហើយ ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ១ ឱហ្ន៎ ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែងព្រោះមិនមានទុក្ខបែបនេះឡើយ ១ ។ កោលិយរាជបុត្រ (ជាស្វាមី) បានទទួលស្តាប់ពាក្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាថា ប្រសើរហើយ រួចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកោលិយរាជបុត្រ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើនកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្ស: ទូលសួរការមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ មានកំឡាំងក្រាកឡើងរហ័ស នឹងការនៅជាសុខសប្បាយ រួចនិយាយផ្តាំ យ៉ាងនេះថា

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុចលិន្ទវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេតិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា សា ទុក្ខាហិ តិព្វាហិ កដុកាហិ វេទនាហិ ផុដ្ឋា តីហិ វិតក្កេហិ អធិវាសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វត សោ ភគវា យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ ធម្មំ ទេសេតិ សុប្បដិបន្នោ វត តស្ស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ បដិបន្នោ សុសុខំ វត និព្វានំ យត្ថិទំ ឯវរូបំ ទុក្ខំ ន សំវិជ្ជតីតិ ។ សុខិនី ហោតុ សុប្បវាសា កោលិយធីតា អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាយតូតិ ។ សហ វចនា ច បន ភគវតោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាយិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ កោលិយបុត្តោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេន សកំ ឃរំ តេន បក្កាមិ(១) ។ អទ្ទសា ខោ សោ កោលិយបុត្តោ សុប្បវាសំ កោលិយធីតរំ

---

១ ឱ. ម. បក្កាមសិ ។

កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌ អស់ ៧ ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាក អស់ ៧ ថ្ងៃ នាងត្រូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា អត់ទ្រាំ ដោយការត្រិះរិះ ៣ យ៉ាងថា ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងញេយ្យធម៌ចំពោះព្រះអង្គឯង ដោយប្រពៃ ព្រោះព្រះអង្គទ្រង់សំដែងធម៌ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ ១ ឱហ្ន៎ ព្រះសង្ឃសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះប្រតិបត្តិប្រពៃ ព្រោះលោកប្រតិបត្តិហើយ ដើម្បីលះបង់នូវទុក្ខបែបនេះ ១ ឱហ្ន៎ ព្រះនិព្វានជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះមិនមានទុក្ខបែបនេះឡើយ ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា បានសេចក្តីសុខ សូមកុំឲ្យមានរោគប្រសូតបុត្តកុំឲ្យមានរោគ ។ ឯកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ក៏បានសេចក្តីសុខ ឥតមានរោគ ប្រសូតបុត្តក៏ឥតមានរោគ ដំណាលនឹងព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគ ។ កោលិយរាជបុត្រនោះ ត្រេកអរអនុមោទនា ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគរួច ធ្វើប្រទក្សិណហើយ យាងសំដៅមកកាន់គេហដ្ឋានព្រះអង្គវិញ ។ កោលិយរាជបុត្រនោះបានឃើញ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា

សុខិនី អរោគំ បុត្តំ វិជាតំ ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ តថាគតស្ស មហិទ្ធិ-កតា មហានុភាវតា យត្រ ហិ នាមាយំ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សហ វចនា ច បន ភគវតោ សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាយិស្សតីតិ អត្តមនោ បមុទិតោ បីតិសោមនស្សជាតោ អហោសិ ។

[៦១] អថខោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សាមិកំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ អយ្យបុត្ត យេន ភគវា តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទាហិ សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទតីតិ ឯវញ្ច វទេហិ សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេសិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា សា ឯតរហិ សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ (១) ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន និមន្តេតិ

១ ឱ ម. អយំ សទ្ទោ នត្ថិ ។

បានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្ត មិនមានរោគ លុះកោលិយ-
រាជបុត្តនោះ បានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎
អស្ចារ្យណាស់ ឱហ្ន៎ ចំឡែកណាស់តើ ព្រះតថាគតមានឫទ្ធិច្រើន
មានអានុភាពច្រើនមែន មិនគួរបើកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសានេះ
បានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តមិនមានរោគ ដំណាលគ្នានឹង
ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះសោះ កោលិយរាជបុត្ត មានចិត្ត
ត្រេកអរ រីករាយ កើតបីតិសោមនស្ស ។

(៦១) គ្រានោះ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ហៅស្វាមីមកថា បពិត្រ
ព្រះអយ្យបុត្ត សូមព្រះអង្គមក សូមព្រះអង្គចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ
ដោយសិរ្ស: តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កោលិ-
យធីតា នាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
សិរ្ស: រួចសូមព្រះអង្គក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កោ-
លិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាក អស់ ៧
ថ្ងៃ ឥឡូវនេះ នាងបានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តមិនមាន
រោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់ ៧ ថ្ងៃ

អធិវាសេតុ កិរ ភន្តេ ភគវា សុប្បវាសាយ កោលិយធីតាយ សត្ត ភត្តានិ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។ បរមន្តិ ខោ[1] សោ កោលិយបុត្តោ សុប្បវាសាយ កោលិយធីតាយ បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ កោលិយបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទតិ ឯវញ្ច វទេតិ សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេសិ[2] សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា សា ឯតរហិ សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ -វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន និមន្តេតិ អធិវាសេតុ កិរ ភន្តេ ភគវា សុប្បវាសាយ កោលិយធីតាយ សត្ត ភត្តានិ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។

(៦២) តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរេន ឧបាសកេន ពុទ្ធប្បមុខោ ភិក្ខុសង្ឃោ ស្វាតនាយ ភត្តេន និមន្តិតោ ហោតិ ។ សោ ច ឧបាសកោ អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស ឧបដ្ឋាកោ ហោតិ ។ អថ ខោ ភគវា

---

១ ម. ឯវំ ភន្តេតិ ខោតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ម. ធារេតិ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់ទទួលភត្ត ៧ ថ្ងៃ របស់កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ។ កោលិយ-រាជបុត្តនោះ ទទួលស្តាប់ពាក្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាថា ប្រសើរហើយ រួចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកោលិយរាជបុត្តនោះគង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ មួយទៀត នាងក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ឥឡូវនេះនាងបានសេចក្តីសុខមិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តមិនមានរោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់ ៧ ថ្ងៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់ទទួលភត្ត ៧ ថ្ងៃ របស់កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាឲ្យទាន ។

[៦២] សម័យនោះឯង ឧបាសកម្នាក់ និមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ឧបាសកនោះ ជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ

អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ មោគ្គល្លាន យេន សោ ឧបាសកោ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា តំ ឧបាសកំ ឯវំ វទេហិ សុប្បវាសា អាវុសោ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេសិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា សា ឯតរហិ សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន និមន្តេតិ[១] ករោតុ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត ភត្តានិ បច្ឆា សោ ការិស្សតិ[២] តុយ្ហំ សោ[៣] ឧបដ្ឋាកោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេន សោ ឧបាសកោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ឧបាសកំ ឯតទវោច សុប្បវាសា អាវុសោ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេសិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា សា ឯតរហិ សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន និមន្តេតិ ករោតុ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត ភត្តានិ

---

១ ឱ. និមន្តេសីតិ ។ ២ ម. បច្ឆា ត្វំ ករិស្សសីតិ សញ្ញាបេតិ ។ ៣ ឱ. ម. តុយ្ហេសោ ។

ទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុថា ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកចូរមក អ្នកចូលទៅរកឧបាសកនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយនឹងឧបាសកនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់៧ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ឥឡូវនេះ នាងមានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តឥតមានរោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់៧ថ្ងៃ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើភត្ត៧ថ្ងៃសិនចុះ ខ្លួនអ្នកចាំធ្វើក្រោយ ព្រោះឧបាសកនោះជាឧបដ្ឋាករបស់លោកស្រាប់ហើយ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ រួចចូលទៅរកឧបាសកនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងឧបាសកនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ឥឡូវនេះ នាងមានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តឥតមានរោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់ ៧ ថ្ងៃ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើភត្ត ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ខ្លួនអ្នកនឹងធ្វើក្រោយ ។

បច្ឆា ត្វំ ករិស្សសីតិ ។ សចេ មេ ភន្តេ អយ្យោ មហា-
មោគ្គល្លានោ តិណ្ណំ ធម្មានំ បាដិភោគោ ភោគានញ្ច
ជីវិតស្ស ច សទ្ធាយ ច ករោតុ សុប្បវាសា កោលិយ-
ធីតា សត្ត ភត្តានិ បច្ឆា[១] ករិស្សាមីតិ ។ ទ្វិន្នំ ខោ តេ
អហំ អាវុសោ ធម្មានំ បាដិភោគោ ភោគានញ្ច ជីវិ-
តស្ស ច សទ្ធាយ បន ត្វំយេវ បាដិភោគោតិ ។
សចេ[២] ភន្តេ អយ្យោ មហាមោគ្គល្លានោ ទ្វិន្នំ ធម្មានំ
បាដិភោគោ ភោគានញ្ច ជីវិតស្ស ច ករោតុ សុប្បវាសា
កោលិយធីតា សត្ត ភត្តានិ បច្ឆា ករិស្សាមីតិ ។
អថខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តំ ឧបាសកំ
សញ្ញាបេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
ភគវន្តំ ឯតទវោច សញ្ញាតោ[៣] ភន្តេ សោ ឧបាសកោ
ករោតុ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត ភត្តានិ
បច្ឆា សោ ករិស្សតីតិ ។ អថខោ សុប្បវាសា កោលិយ-
ធីតា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ បណីតេន ខាទនី-
យេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេសិ សម្បវារេសិ

១ ឱ.ម. បច្ឆាហំ ។ ២ ឱ.ម. សចេ មេ ។ ៣ ឱ.ម. សញ្ញតោ ។

ឧទាន មុចលិន្ទវគ្គ ទី ២ អដ្ឋមសូត្រ

ឧបាសកនោះ និយាយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះមហាមោគ្គល្លាន ជាម្ចាស់ធានា ចំពោះធម៌ ៣ យ៉ាងគឺ ភោគៈ ១ ជីវិត ១ សទ្ធា ១ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើភត្ត ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំនឹងធ្វើក្រោយ ៗ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ពោលថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំអាត្មាធានាឲ្យអ្នកតែធម៌ ២ យ៉ាង គឺភោគៈ ១ ជីវិត ១ ឯខ្លួនអ្នកត្រូវតែធានាសទ្ធាខ្លួនឯងចុះ ៗ ឧបាសកនោះនិយាយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ធានាចំពោះតែធម៌ ២ យ៉ាងគឺភោគៈ ១ ជីវិត ១ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើភត្ត ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំនឹងចាំធ្វើក្រោយ ៗ លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បានពន្យល់ឧបាសកនោះហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានពន្យល់ឧបាសកនោះហើយ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើភត្ត ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ឧបាសកនោះ ចាំធ្វើខាងក្រោយ ៗ លំដាប់នោះ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា អង្គាសភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានអស់ថ្ងៃ ៧ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ឧត្តម ដោយដៃខ្លួនឯង គ្រាន់តែហាមឃាត់

តញ្ច ទារកំ ភគវន្តំ វន្ទាបេសិ ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ។ អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ តំ ទារកំ ឯតទវោច កច្ចិ តេ(១) ទារក ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិ ន កិញ្ចិ ទុក្ខន្តិ ។ កុតោ មេ ភន្តេ សារីបុត្ត ខមនីយំ កុតោ យាបនីយំ សត្ត មេ វស្សានិ លោហិតកុម្ភិយា វុត្ថានីតិ ។ អថខោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា បុត្តោ មេ ធម្មសេនាបតិនា សទ្ធិំ មន្តេតីតិ អត្តមនា បមុទិតា បីតិសោមនស្សជាតា អហោសិ ។ អថខោ ភគវា សុប្បវាសំ កោលិយធីតរំ អត្តមនំ បមុទិតំ បីតិសោមនស្សជាតំ វិទិត្វា សុប្បវាសំ កោលិយធីតរំ ឯតទវោច ឥច្ឆេយ្យាសិ ត្វំ សុប្បវាសេ អញ្ញម្បិ ឯវរូបំ បុត្តន្តិ ។ ឥច្ឆេយ្យាហំ ភន្តេ ភគវា អញ្ញានិបិ ឯវរូបានិ សត្ត បុត្តានីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

រួចហើយ ឲ្យទារកនោះ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានសួរទារកនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលទារក កាលអ្នកនៅក្នុងគភ៌ ល្មមអត់ទ្រាំបានដែរឬ ល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ មិនមានទុក្ខតិចតួចទេឬ ។ ទារកនោះទូលតបថា បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណា ល្មមអត់ទ្រាំបាន មកពីណា ល្មមប្រព្រឹត្តទៅបាន មកពីណា (ព្រោះ) ខ្ញុំនៅក្នុងផ្ទៃ ប្រឡាក់ដោយឈាមអស់ ៧ ឆ្នាំមកហើយ ។ លំដាប់នោះ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ កើតបីតិសោមនស្ស ដោយសេចក្តីនឹកគោតថា បុត្តអាត្មាអញ បេះប្រឹក្សាជាមួយព្រះធម្មសេនាបតីបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាបថា កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ កើតបីតិសោមនស្សហើយ ទើបត្រាស់នឹងកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា យ៉ាងនេះថា ម្នាលនាងសុប្បវាសា នាងចង់បានបុត្តដទៃបែបនេះ គង់ទៅទៀតដែរឬ ។ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន ខ្ញុំម្ចាស់ចង់បានបុត្តដទៃ បែបនេះ ៧ នាក់ទៀត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុចលិន្ទវគ្គស្ស នវមសុត្តំ

អសាតំ សាតរូបេន បិយរូបេន អប្បិយំ
ទុក្ខំ សុខស្ស រូបេន បមត្តមតិវត្តតីតិ ។ អដ្ឋមំ[១] ។

[៦៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្វារាមេ មិគារមាតុបាសាទេ ។ តេន ខោ បន សមយេន វិសាខាយ មិគារមាតុយា កោចិទេវ អត្ថោ រញ្ញោ បសេនទិម្ហិ កោសលេ បដិពទ្ធោ[២] ហោតិ ។ តំ រាជា បសេនទិ កោសលោ ន យថា-ធិប្បាយំ តីរេតិ ។ អថ ខោ វិសាខា មិគារមាតា ទិវា ទិវស្សេវ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ វិសាខំ មិគារមាតរំ ភគវា ឯតទវោច ហន្ទ កុតោ នុ ត្វំ វិសាខេ អាគច្ឆសិ ទិវាទិវស្សាតិ ។ ឥធ មេ ភន្តេ កោចិទេវ អត្ថោ រញ្ញោ បសេនទិម្ហិ កោសលេ បដិពទ្ធោ ហោតិ តំ រាជា បសេនទិ កោសលោ ន យថាធិប្បាយំ តីរេតីតិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ឧ. ម. អដ្ឋមសុត្តំ ។ ២ ឧ. ម. បដិពន្ធោ ។

អារម្មណ៍ មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីស្រឡាញ់ អារម្មណ៍ជាទុក្ខ រមែងគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលអ្នកប្រមាទ ដោយសភាពជាទីត្រេកអរ ដោយសភាពជាទីស្រឡាញ់ ដោយសភាពនៃសេចក្តីសុខ ។ សូត្រទី ៨ ។

(៦៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងប្រាសាទនៃមិគារមាតា ក្នុងវត្តបុព្វារាម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ប្រយោជន៍ណាមួយ របស់នាងវិសាខាមិគារមាតា ជាប្រយោជន៍ជាប់ទាក់ទងនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ។ ព្រះបាទបសេនទិ-កោសល ទ្រង់មិនពិចារណាប្រយោជន៍នោះ តាមបំណងឡើយ ។ គ្រានោះ នាងវិសាខាមិគារមាតា ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងថ្ងៃក្តៅ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាងវិសាខាមិគារមាតា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះ-មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលនាងវិសាខា នាងមកអំពីណាទាំងថ្ងៃក្តៅម៉្លេះ ។ នាងវិសាខាទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រយោជន៍នីមួយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ជាប្រយោជន៍ជាប់ទាក់ទង នឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មិនពិចារណាប្រយោជន៍នោះតាមបំណងឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សព្វំ បរវសំ ទុក្ខំ សព្វំ ឥស្សរិយំ សុខំ
សាធារណេ វិហញ្ញន្តិ យោគា ហិ ទុរតិក្កមាតិ ។
នវម[១] ។

[៦៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា អនុបិយាយំ វិហរតិ អម្ពវនេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ អស្សោសុំ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ អាយស្មតោ ភទ្ទិយស្ស កាឡិគោធាយ បុត្តស្ស អរញ្ញគតស្សបិ រុក្ខមូលគតស្សបិ សុញ្ញាគារគតស្សបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេន្តស្ស[២] អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ សុត្វាន តេសំ ឯតទហោសិ និស្សំសយំ ខោ អាយស្មា ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ អនភិរតោ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ យំស បុព្វេ អគារិកភូតស្ស រជ្ជសុខំ សោ តមនុស្សរមានោ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អភិក្ខណំ

១ ឱ. ម. នវមន្តិ ឥត្ថិ ។ ២ ម. ឧទានេន្តំ ។

(ប្រយោជន៍ណាមួយ) ដែលនៅក្នុងអំណាចនៃជនដទៃទាំងអស់ នាំមកនូវទុក្ខ ឥស្សរភាពទាំងអស់ នាំមកនូវសុខ សត្វទាំងឡាយដែលជ្រមុជទៅ ក្នុងហេតុនៃទុក្ខទូទៅ តែងនឿយព្រួយ ព្រោះកិលេសជាគ្រឿងប្រកបទាំងឡាយ សត្វកន្លងបានដោយក្រ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

(៦៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តអម្ពវ័ន ទៀបក្រុងអនុប្បិយា ។ សម័យនោះ ព្រះភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានី ឈ្មោះកាឡិគោធា តែងនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺនូវឧទានរឿយៗថា ឱហ្ន៎ សុខអ្វីម៉េះ ឱហ្ន៎ សុខអ្វីម៉េះ ។ ពួកភិក្ខុជាច្រើនរូបបានឮថា ព្រះភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនៃនាងសាកិយានី ឈ្មោះកាឡិគោធា តែងនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺឧទានរឿយៗថា ឱហ្ន៎ សុខ អ្វីម៉េះ ឱហ្ន៎ សុខ អ្វីម៉េះ ដូច្នេះដែរ ។ លុះពួកភិក្ខុទាំងនោះបានឮហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានី ឈ្មោះកាឡិគោធា ប្រាកដជា អផ្សុកនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយពិត ព្រះភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុនោះ នឹករលឹកសេចក្តីសុខក្នុងរាជ្យរបស់លោក កាលនៅជាគ្រហស្ថអំពីដើម តែងនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺឧទានរឿយៗថា

ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អាយស្មា ភន្តេ ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ និស្សំសយំ ខោ ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ អនភិរតោ ។ បេ ។ អហោ សុខន្តិ ។

(២៨) អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ មម វចនេន ភទ្ទិយំ ភិក្ខុំ អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ ភទ្ទិយ អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ ភទ្ទិយំ កាឡិគោធាយ បុត្តំ ឯតទវោច សត្ថា តំ អាវុសោ ភទ្ទិយ អាមន្តេតីតិ ។

ឧហ៊ុ សុខ អ៊ូម៉ែះ ឧហ៊ុ សុខ អ៊ូម៉ែះ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោធា ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺឧទានរឿយ ៗ ថា ឧហ៊ុ សុខ អ៊ូម៉ែះ ឧហ៊ុ សុខ អ៊ូម៉ែះ ព្រះភទ្ទិយៈជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោធា ប្រាកដជា អផ្សុកនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយពិត ។ បេ ។ ឧហ៊ុ សុខ អ៊ូម៉ែះ ។

(៦៩) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបហើយបង្គាប់ថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរហៅភទ្ទិយភិក្ខុ តាមពាក្យតថាគតថា នែអាវុសោភទ្ទិយៈ ព្រះសាស្តាទ្រង់ឲ្យហៅអ្នក ។ ភិក្ខុនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ រួចចូលទៅរកព្រះភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោធា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោធាថា នែអាវុសោ ភទ្ទិយៈ ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅអ្នក

ឯវមាវុសោតិ ខោ អាយស្មា ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុ-បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ ភទ្ទិយំ កាឡិគោធាយ បុត្តំ ភគវា ឯតទវោច សច្ចំ កិរ ត្វំ ភទ្ទិយ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ កំ បន ត្វំ ភទ្ទិយ អត្ថវសំ សម្ប-ស្សមានោ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារ-គតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ បុព្វេ មេ ភន្តេ អគារិកភូតស្ស រជ្ជសុខំ ការេន្តស្ស អន្តោបិ អន្តេបុរេ រក្ខា សំវិធហិតា(១) អហោសិ ពហិបិ អន្តេបុរេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ អន្តោបិ នគរេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ ពហិបិ នគរេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ អន្តោបិ ជនបទេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ ពហិបិ ជនបទេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ ។

---

១ ឱ.ម. សុសំវិហិតា ។

ព្រះភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោធា បានទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំនូវព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោធា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភទ្ទិយៈ បានឮថា អ្នកទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺឧទានរឿយៗថា ឱហ្ន៎ សុខ អ៊ូម៉ែះ ឱហ្ន៎ សុខ អ៊ូម៉ែះ ដូច្នេះមែនឬ ។ ព្រះភទ្ទិយៈក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភទ្ទិយៈអ្នកពិចារណា ឃើញអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាចូលទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺឧទានរឿយៗថា ឱហ្ន៎ សុខ អ៊ូម៉ែះ ឱហ្ន៎ សុខ អ៊ូម៉ែះ ដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលពីដើមខ្ញុំព្រះអង្គនៅជាគ្រហស្ថសោយសុខក្នុងរាជ្យ ការរក្សាខាងក្នុងព្រះរាជវាំង គេបានចាត់ចែងល្អហើយ ការរក្សាខាងក្រៅព្រះរាជវាំង គេក៏ចាត់ចែងល្អហើយ ការរក្សាខាងក្នុងនគរ គេចាត់ចែងល្អហើយ ការរក្សាខាងក្រៅនគរ គេចាត់ចែងល្អហើយ ការរក្សាក្នុងជនបទ គេចាត់ចែងល្អហើយ ការរក្សាខាងក្រៅជនបទ គេចាត់ចែងល្អហើយ ។

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុចលិន្ទវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

សោ ខោ អហំ ភន្តេ ឯវំ រក្ខិតោ គោបិតោ[១] សន្តោ ភីតោ ឧព្វិគ្គោ ឧស្សង្កី ឧត្រាសី[២] វិហាសឹ ឯតរហិ ខោ បនាហំ ភន្តេ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ ឯកកោ អភីតោ អនុព្វិគ្គោ អនុស្សង្កី អនុត្រាសី អប្បោស្សុក្កោ បន្នលោមោ បរទត្តវុត្តោ[៣] មិគភូតេន ចេតសា វិហរាមិ ។ ឥមំ[៤] ខោ អហំ ភន្តេ អត្ថវសំ សម្បស្សមានោ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្សន្តរតោ ន សន្តិ កោបា
ឥតិ ភវាភវតញ្ច វីតិវត្តោ
តំ វិគតភយំ សុខឹ អសោកំ
ទេវា នានុភវន្តិ ទស្សនាយាតិ ។ ទសមំ[៥] ។

មុចលិន្ទវគ្គោ ទុតិយោ ។

---

១. ម. រក្ខិតគោបិតោ ។ ២ ឧ. ឧត្រស្តោ ។ ម. ឧត្រាសោ ។ ៣ ម. បរទត្តវុត្តា ។ ៤ ម. ឥទំ ។ ៥ ឧ.ម. ទសមសុត្តំ ។

ឧទាន មុចលិន្ទវគ្គ ទី ២ ទសមសូត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះឯង ដែលគេរក្សាគ្រប់គ្រងយ៉ាងនេះ ហើយ ក៏នៅតែភ័យភ្ញាក់ផ្អើលរង្កៀសតក់ស្លុត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គតែម្នាក់ឯង ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី ក៏លែងភ័យ លែងភ្ញាក់ផ្អើល លែងតក់ស្លុតហើយ ជាអ្នកមានការខ្វល់ខ្វាយតិច ឥតព្រឺព្រួចរោម ចិញ្ចឹមជីវិតដោយបច្ច័យដែលអ្នកដទៃឲ្យ នៅដោយមានចិត្តដូចជាពួកម្រឹគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណា ឃើញអំណាចប្រយោជន៍នេះហើយ ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺឧទានរឿយៗថា ឱហ្ន៎ សុខ អ៊្ហម៉្ហះ ឱហ្ន៎ សុខ អ៊្ហម៉្ហះ ដូច្នេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនេះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សេចក្តីក្រោធ មិនមានក្នុងចិត្តរបស់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះឈ្មោះ
ថា កន្លងផុតនូវសេចក្តីចំរើននិងសេចក្តីវិនាស ទេវតាទាំងឡាយ
កម្រនឹងបានឃើញបុគ្គលដែលប្រាសចាកភ័យ បានប្រកបដោយ
សេចក្តីសុខ ឥតសោកនោះឡើយ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ មុចលិន្ទវគ្គ ទី ២ ។

តស្សុទ្ទានំ

មុចលិន្ទោ រាជា ទណ្ឌេន សក្ការោ ឧបាសកេន ច
គព្ភិនី ឯកបុត្តោ ច សុប្បវាសា វិសាខា ច
កាឡិគោធាយ ភទ្ទិយោតិ ។

ឧទ្ទាននៃមុចលិន្ទវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះមានព្រះភាគគង់ទៀបគល់រាំង ១
អំពីព្រះរាជា ១ អំពីការវាយពស់ដោយដម្បង ១
អំពីគ្រឿងសក្ការៈ ១ អំពីឥច្ឆានង្គលកឧបាសក ១
អំពីប្រពន្ធព្រាហ្មណ៍មានគភ៌ ១ អំពីកូនតូច ១
អំពីកោលិយធីតាឈ្មោះសុប្បវាសា ១ អំពីនាង
វិសាខា ១ អំពីព្រះភទ្ទិយត្ថេរ (ជាបុត្ត) នាង
សាកិយានី ឈ្មោះកាឡិគោធា ១ ។

ឧទានេ តតិយោ នន្ទវគ្គោ

(៦៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បុរាណកម្មវិបាកជំ ទុក្ខំ តិព្វំ[១] កដុកំ វេទនំ អធិវាសេន្តោ សតោ សម្បជានោ អវិហញ្ញមានោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តំ ភិក្ខុំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បុរាណកម្មវិបាកជំ ទុក្ខំ តិព្វំ[១] កដុកំ វេទនំ អធិវាសេន្តំ សតំ សម្បជានំ អវិហញ្ញមានំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សព្វកម្មជហស្ស ភិក្ខុនោ
ធុនមានស្ស[៣] បុរេកតំ រជំ
អមមស្ស ឋិតស្ស តាទិនោ
អត្ថោ នត្ថិ ជនំ លបេតវេតិ ។ សុត្តំ បឋមំ[២] ។

---

១ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ ខរន្តិ ទិស្សតិ ។ អដ្ឋកថាយំ ធុន- តតិ បាឋោ ។ ២ ឱ. ម. សុត្តំ បឋមន្តិ នត្ថិ ។

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣

(២១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូប អង្គុយពែនភ្នែនក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយតាំងកាយត្រង់ អត់ទ្រាំទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីផលនៃកម្មចាស់ មានស្មារតី មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មិនលំបាក ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញភិក្ខុនោះ អង្គុយពែនភ្នែនក្នុងទីជិតនៃព្រះអង្គ តាំងកាយត្រង់ អត់ទ្រាំទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីផលនៃកម្មចាស់ មានស្មារតី មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មិនលំបាក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភិក្ខុអ្នកលះបង់កម្មទាំងពួង កំចាត់បង់នូវធូលីគឺកិលេស ដែលខ្លួនធ្លាប់ធ្វើ
ក្នុងកាលមុន មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ថាអញ ឋិតនៅនឹងធឹង សេចក្តីត្រូវ
ការដើម្បីហៅគេ[១] អ្នកផងឲ្យជួយមិនមានឡើយ ។ ចប់ សូត្រទី ១ ។

---

១ ប្រយោជន៍ដើម្បីហៅគេអ្នកឯងថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើថ្នាំជាដើម ដល់អាពាធខ្លួន មិនមានឡើយ ព្រោះលោកឥតមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យក្នុងសរីរៈ ។ អដ្ឋកថា ។

(៦៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវ-
ត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា នន្ទោ ភគវតោ
ភាតា មាតុច្ឆាបុត្តោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ ឯវំ អារោ-
ចេសិ អនភិរតោ អហំ អាវុសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ
ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ
ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ ។ អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន
ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ
ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាយស្មា ភន្តេ នន្ទោ ភគ-
វតោ ភាតា មាតុច្ឆាបុត្តោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ ឯវំ
អារោចេសិ អនភិរតោ អហំ អាវុសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ
ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ
ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ ។ អថ ខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ
អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ មម វចនេន នន្ទំ ភិក្ខុំ
អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ នន្ទ អាមន្តេតីតិ ។

(៦៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជ ជាបុត្រព្រះមាតុច្ឆា នៃព្រះមានព្រះភាគ និយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុច្រើនរូបយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈទេ ខ្ញុំមិនអាចនឹងទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយៈបានទេ ខ្ញុំមុខជានឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជនឹងជាបុត្រព្រះមាតុច្ឆា នៃព្រះមានព្រះភាគ បាននិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុច្រើនរូបយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ ខ្ញុំមិនអាចទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយធម៌បានទេ ខ្ញុំមុខជានឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ១ រូបមកថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរហៅនន្ទភិក្ខុ តាមពាក្យតថាគតថា ម្នាលអាវុសោ នន្ទ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅអ្នក ។

ឧទានេ តតិយស្ស នន្ទវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា នន្ទោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ នន្ទំ ឯតទវោច សត្ថា តំ អាវុសោ នន្ទ អាមន្តេតីតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ អាយស្មា នន្ទោ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ នន្ទំ ភគវា ឯតទវោច សច្ចំ កិរ ត្វំ នន្ទ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ ឯវំ អារោចេសិ អនភិរតោ អហំ អាវុសោ ។ បេ ។ ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ កិស្ស បន ត្វំ នន្ទ អនភិរតោ ព្រហ្មចរិយំ ចរសិ ន សក្កោសិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សសីតិ ។ សាកិយានី មេ[១] ភន្តេ ជនបទកល្យាណី ឃរា និក្ខមន្តស្ស[២] ឧបឌ្ឍុល្លិខិតេហិ កេសេហិ អបលោកេត្វា មំ ឯតទវោច តុវដំ ខោ អយ្យបុត្ត អាគច្ឆេយ្យាសីតិ ។

---

១ ឱ. ម. បិ ។ ២ ឱ. និក្ខមន្តំ ។

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ ទុតិយសូត្រ

ភិក្ខុនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះនន្ទ ដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោនន្ទ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅអ្នក ៗ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ៗ លុះព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលនន្ទ បានឮថា អ្នកបាននិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុច្រើនរូប យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនត្រេកអរ ។បេ។ ខ្ញុំមុខជានឹងត្រឡប់ទៅកាន់ភេទដ៏ថោកទាបវិញដូច្នេះ ពិតមែនឬ ៗ ព្រះនន្ទក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ពិតមែន ៗ ម្នាលនន្ទ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាអ្នកមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ មិនអាចទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយៈ នឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់ភេទដ៏ថោកទាបវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គចេញមកអំពីផ្ទះ នាងសាកិយានី ជនបទកល្យាណី កំពុងតែស្អិតស្អាងសក់បានពាក់កណ្តាល បានស្រែកផ្តាំខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្ត សូមទ្រង់ត្រឡប់មកវិញឆាប់ ៗ ណា៎ ៗ

សោ ខោ អហំ ភន្តេ តំ អនុស្សរមានោ អនភិរតោ ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ នន្ទំ ពាហាយ គហេត្វា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ ជេតវនេ អន្តរហិតោ ទេវេសុ តាវត្តឹសេសុ បាតុរហោសិ ។

(៦៨) តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ អច្ឆរាសតានិ សក្កស្ស ទេវានមិន្ទស្ស ឧបដ្ឋានំ អាគតានិ ហោន្តិ កក្កុដបាទានិ(១) ។ អថខោ(២) ភគវា អាយស្មន្តំ នន្ទំ អាមន្តេសិ បស្សសិ នោ ត្វំ នន្ទ ឥមានិ បញ្ច អច្ឆរាសតានិ កក្កុដបាទានីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ តំ កឹ មញ្ញសិ នន្ទ កតមា នុ ខោ អភិរូបតរា វា ទស្សនីយតរា វា បាសាទិកតរា វា សាកិយានី វា ជនបទកល្យាណី ឥមានិ វា បញ្ច អច្ឆរាសតានិ កក្កុដបាទានីតិ ។

---

១ ឱ. កកុដិបាទីនតិ ។ ម. កក្កុដិបាទិនី ។ ២ ឱ. តេន ខោ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ រលឹកឃើញពាក្យនោះ បានជាមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ មិនអាចទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយៈបាន នឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់ភេទជាគ្រហស្ថវិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ត្រង់ដើមដៃ ហើយបាត់អំពីវត្តជេតពន ទៅប្រាកដឯស្ថានតាវត្តិង្សទេវលោក ដូចជាបុរសមានកំឡាំង លាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះ ។

[៨៦] សម័យនោះឯង ពួកស្រីទេពអប្សរ ចំនួន ៥០០ រូប មានសម្បុរដូចសម្បុរជើងព្រាប បានមកគាល់បំរើព្រះឥន្ទ្រ ជាស្តេចទេវតា ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ហៅព្រះនន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលនន្ទ អ្នកឃើញពួកស្រីទេពអប្សរចំនួន ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរជើងព្រាបនេះដែរឬ ។ ព្រះនន្ទក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលនន្ទ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច នាងសាកិយានីជនបទកល្យាណី នឹងពួកស្រីទេពអប្សរ ចំនួន ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរជើងព្រាបនេះ តើស្រីណាមានរូបល្អជាង គួររមិលមើលជាង គួរជ្រះថ្លាជាង ។

ឧទានេ តតិយស្ស វគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

សេយ្យថាបិ ភន្តេ បលុដ្ឋមក្កដី កណ្ណនាសច្ឆិន្នា ឯវមេវ ខោ ភន្តេ សាកិយានី ជនបទកល្យាណី ឥមេសំ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ ឧបនិធាយ សង្ខ្យម្បិ ន ឧបេតិ(១) កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិធិម្បិ ន ឧបេតិ អថខោ ឥមានិ បញ្ច អច្ឆរាសតានិ អភិរូបតរានិ ចេវ ទស្សនីយតរានិ ច បាសាទិកតរានិ ចាតិ ។ អភិរម នន្ទ អភិរម នន្ទ អហន្តេ បាដិភោគោ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ កកុដបាទានន្តិ ។ សចេ មេ ភន្តេ ភគវា បាដិភោគោ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ កកុដបាទានំ(២) អភិរមិស្សាមហំ ភន្តេ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយេតិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ នន្ទំ ពាហាយ គហេត្វា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ ទេវេសុ តាវតឹសេសុ អន្តរហិតោ ជេតវនេ បាតុរហោសិ ។ អស្សោសុំ ខោ ភិក្ខូ អាយស្មា កិរ នន្ទោ ភគវតោ ភាតា មាតុច្ឆាបុត្តោ អច្ឆរានំ ហេតុ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ

---

១ ម. នោបេតិ ។ ២ ឱ. កកុដបាទិនីនន្តិ ។

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ ទុតិយសូត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មេស្វាមានកេមរេប កំបុតស្លឹកត្រចៀកនឹងច្រមុះ យ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នាងសាកិយានីជនបទកល្យាណី បើប្រៀបធៀបនឹងពួកស្រីទេពអប្សរទាំង ៥០០ រូបនេះ មិនដល់នូវការរាប់ មិនបានមួយចំណិត ទាំងមិនគួរនឹងប្រៀបផ្ទឹមទេ ប្រហែលគ្នានឹងមេស្វា នោះក៏យ៉ាងនោះដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកស្រីទេពអប្សរទាំង៥០០រូប នេះ មានរូបល្អជាងផង គួរមើលមើលជាងផង គួរជ្រះថ្លាជាងផង ។ ម្នាលនន្ទ អ្នកចូរត្រេកអរចុះ ម្នាលនន្ទ អ្នកចូរត្រេកអរចុះ តថាគតជាអ្នកធានាឲ្យអ្នកបានពួកស្រីទេពអប្សរទាំង៥០០រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរជើងព្រាប ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើព្រះមានព្រះភាគ ធានាឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ បានពួកស្រីទេពអប្សរ៥០០រូប ដែលមានសម្បុរដូចសម្បុរជើងព្រាប បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រេកអរក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់នន្ទភិក្ខុដ៏មានអាយុ ត្រង់ដើមដៃ ហើយបាត់អំពីតាវត្តិង្សទេវលោក មកប្រាកដនាវត្តជេតពន ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះឯង ។ ពួកភិក្ខុបានឮថា ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជ ជាបុត្តព្រះមាតុច្ឆានៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ព្រោះហេតុ (ចង់បាន) នូវពួកស្រីទេពអប្សរ

ភគវា កិរស្ស បាដិភោគោ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ កុក្កុដបាទានន្តិ ។

[៦៩] អថខោ អាយស្មតោ នន្ទស្ស សហាយកា ភិក្ខូ អាយស្មន្តំ នន្ទំ ភតកវាទេន ច ឧបក្កីតកវាទេន ច សមុទាចរន្តិ ភតកោ កិរាយស្មា នន្ទោ ឧបក្កីតកោ កិរាយស្មា នន្ទោ អច្ឆរានំ ហេតុ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ ភគវា កិរស្ស បាដិភោគោ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ កុក្កុដបាទានន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា នន្ទោ សហាយកានំ ភិក្ខូនំ ភតកវាទេន ច ឧបក្កីតកវាទេន ច អដ្ដិយមានោ ហរាយមានោ ជិគុច្ឆមានោ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ន ចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា[១] សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជន្តិ[២] តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ

១ ឱ. កុលបុត្តោ ។ ២ ឱ. បព្វជតិ ។

បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកធានា ឲ្យលោកបានពួកស្រីទេពអប្សរទាំង ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរ ដូចជាសម្បុរជើងព្រាប ។

[៦៩] លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុជាសំឡាញ់ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ តែងហៅរក ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ដោយពាក្យថា ព្រះនន្ទជាអ្នកស៊ីឈ្នួលផង ដោយពាក្យថា ព្រះនន្ទគឺព្រះមានព្រះភាគជួលហើយផង បានឮថា ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាអ្នកស៊ីឈ្នួល បានឮថា ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ព្រះមានព្រភាគជួលហើយ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះហេតុតែពួកស្រីទេពអប្សរ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធានាឲ្យលោកបានពួកស្រីទេពអប្សរទាំង ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរជើងព្រាប ។ លំដាប់នោះ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ នឿយណាយធុញទ្រាន់ ជិនឆ្អន់នឹងពាក្យរបស់ពួកភិក្ខុជាសំឡាញ់ ដែលនិយាយថា លោកជាអ្នកស៊ីឈ្នួលផង និងពាក្យថា លោកគឺព្រះមានព្រះភាគជួលហើយផង ក៏គេចចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តផ្តោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្ត ដែលចេញចាកផ្ទះហើយ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីអនុត្តរគុណណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចអនុត្តរគុណ នោះ មានព្រហ្មចរិយៈ ជាទីបំផុត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន

ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ច បនាយស្មា នន្ទោ អរហតំ អហោសិ ។

[៧០] អថខោ អញ្ញតរា ទេវតា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ ជេតវនំ ឱភាសេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ សា ទេវតា ភគវន្តំ ឯតទវោច អាយស្មា ភន្តេ នន្ទោ ភគវតោ ភាតា មាតុច្ឆាបុត្តោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោ-វិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ ភគវតោបិ ញាណំ ឧទបាទិ នន្ទោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញា-វិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ អថខោ អាយស្មា នន្ទោ តស្សា រត្តិយា

ក៏បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចារ្យ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយរូបដែរ ។

[៧០] លំដាប់នោះឯង ទេវតាមួយអង្គ កាលវេលារាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ មានរស្មីរុងរឿងញុំាងវត្តជេតពនជុំវិញទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាងហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទេវតានោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជ ជាបុត្តព្រះមាតុច្ឆា នៃព្រះមានព្រះភាគ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ ។ ញាណក៏កើតដល់ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា នន្ទភិក្ខុ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នមែន ។ លុះកន្លងរាត្រីនោះហើយ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ

អថាយេន យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា នន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច យំ មេ ភន្តេ ភគវា បាដិភោគោ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ កកុដបាទានំ មុញ្ចាមហំ ភន្តេ ភគវន្តំ ឯតស្មា បដិស្សវាតិ ។ មយាបិ ខោ តេ នន្ទ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ នន្ទោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ទេវតាបិ(១) មេ ឯតមត្ថំ អារោចេសិ អាយស្មា ភន្តេ នន្ទោ ភគវតោ មាតុច្ឆាបុត្តោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ យទេវ ខោ តេ នន្ទ អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តំ(២)

---

១ ម. ទេវតាបិ ។ ២ ម. វិមុត្តំ ។

កំបានចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធានាឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គបានពួកស្រីទេពអប្សរទាំង ៥០០ រូប មានសម្បុរដូចជាសម្បុរជើងព្រាប ដោយការប្តេជ្ញាណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានរួចចាកការប្តេជ្ញានុ៎ះនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលនន្ទ ទោះបីតថាគត កំបានកំណត់ដឹងចិត្ត របស់អ្នកដោយចិត្តថា នន្ទភិក្ខុ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចចេតោវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នដែរ ទាំងទេវតា កំបានប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់តថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនន្ទជាព្រះអនុជ ជាបុត្រព្រះមាតុច្ឆានៃព្រះមានព្រះភាគ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចចេតោវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលនន្ទ ចិត្តរបស់អ្នកផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ក្នុងកាលណា

អថាហំ មុត្តោ ឯតស្មា បដិស្សវាតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស តិណ្ណោ កាមបង្កោ[១] មទ្ទិតោ កាមកណ្ដកោ[២]
មោហក្ខយំ អនុប្បត្តោ សុខទុក្ខេសុ ន វេធតី
ស ភិក្ខូតិ ។ ទុតិយំ[៣] ។

(៧១) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន យសោជប្បមុខានិ បញ្ចមត្តានិ ភិក្ខុសតានិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តានិ ហោន្តិ ភគវន្តំ ទស្សនាយ ។ តេ ច[៤] អាគន្តុកា ភិក្ខូ នេវាសិកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ បដិសម្មោទមានា សេនាសនានិ បញ្ញាបយមានា បត្តចីវរានិ បដិសាមយមានា ឧច្ចាសទ្ទា មហាសទ្ទា អហេសុំ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ កេ បនេតេ អានន្ទ ឧច្ចាសទ្ទា មហាសទ្ទា កេវដ្ដា មញ្ញេ មច្ឆំ វិលោបេន្តីតិ ។

---

១ ឱ. យស្ស និត្តិណ្ណោ បង្កោ ។ ម. យស្ស និតិណ្ណោ បទង្កោ ។ ២ ម. កាមកណ្ដកោ ។ ៣ ឱ. ម. ទុតិយន្តំ នត្ថិ ។ ៤ ម. ច ខោ ។

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ តតិយសូត្រ

ឯតបាគត ភិក្ខុតស្រឡះ ចាកការប្រព្រឹត្តនុ៎ះ ក្នុងកាលនោះដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភិក្ខុណា បានឆ្លងភក់គឺកាម បានញាំញីបន្លាគឺកាម ភិក្ខុនោះ បានដល់នូវការអស់មោហៈ រមែងមិនញាប់ញ័រព្រោះសុខនឹងទុក្ខឡើយ ។

សូត្រ ទី ៤ ។

[៧១] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុចំនួន ៥០០ រូប មានព្រះយសោជៈជាប្រធាន បាននិមន្តទៅនគរសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះ កាលនិយាយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងពួកនេវាសិកភិក្ខុ ឲ្យក្រាលសេនាសនៈ ទុកដាក់បាត្រចីវរ ក៏មានសំឡេងកងរំពង មានសំឡេងខ្ទាំង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ សូរសំឡេងកងរំពង សូរសំឡេងខ្ទាំង ទំនងដូចព្រានសំណាញ់ក្នុងកាលចាប់ត្រី តើជាសំឡេងអ្វី ។

ឯតានិ ភន្តេ យសោជប្បមុខានិ បញ្ចមត្តានិ ភិក្ខុសតានិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តានិ ភគវន្តំ ទស្សនាយ តេ ច អាគន្តុកា ភិក្ខូ នេវាសិកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ បដិសម្មោទមានា សេនាសនានិ បញ្ញាបយមានា បត្តចីវរានិ បដិសាមយមានា ឧច្ចាសទ្ទា មហាសទ្ទាតិ ។ តេនហានន្ទ មម វចនេន តេ ភិក្ខូ អាមន្តេហិ សត្ថា អាយស្មន្តេ អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេន តេ ភិក្ខូ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច សត្ថា អាយស្មន្តេ អាមន្តេតីតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវា ឯតទវោច កិន្នុ តុម្ហេ ភិក្ខវេ ឧច្ចាសទ្ទា មហាសទ្ទា កេវដ្ដា មញ្ញេ មច្ឆវិលោបេតិ ។

ព្រះនន្ទក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុ៥០០រូប មានព្រះយសោជៈជាប្រធាននុ៎ះ បានមកដល់នគរសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះ កាលនិយាយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងពួកនេវាសិកភិក្ខុ ឲ្យក្រាលសេនាសនៈ ទុកដាក់បាត្រចីវរ ក៏មានសំឡេងកងរំពង មានសំឡេងខ្លាំង ៗ ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទៅហៅពួកភិក្ខុទាំងនោះតាមពាក្យតថាគតថា ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ៗ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយនិយាយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះថា ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ៗ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលពាក្យព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា អើអាវុសោ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ៗ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេច បានជាអ្នកទាំងឡាយមានសំឡេងកងរំពង មានសំឡេងខ្លាំង ទំនងដូចជាពួកព្រានសំណាញ់ក្នុងកាលចាប់ត្រី ៗ

ឧទានេ តតិយស្ស នន្ទវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

[៧២] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា យសោជោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥមានិ ភន្តេ បញ្ចមត្តានិ ភិក្ខុសតានិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តានិ ភគវន្តំ ទស្សនាយ តេមេ អាគន្តុកា ភិក្ខូ នេវាសិកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ បដិសម្មោទមានា សេនាសនានិ បញ្ញាបយមានា បត្តចីវរានិ បដិសាមយមានា ឧច្ចាសទ្ទា មហាសទ្ទាតិ ។ គច្ឆថ ភិក្ខវេ វោ បណាមេមិ ន វោ មម សន្តិកេ វត្ថព្វន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា សេនាសនំ បដិសាមេត្វា(១) បត្តចីវរមាទាយ យេន វជ្ជី តេន ចារិកំ បក្កមឹសុ វជ្ជីសុ អនុបុព្វេន ចារិកញ្ចរមានា យេន វគ្គុមុទានទី តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា វគ្គុមុទានទីតីរេ(២) បណ្ណកុដិយោ ករិត្វា វស្សំ ឧបគច្ឆឹសុ ។

[៧៣] អថខោ អាយស្មា យសោជោ វស្សូបគតោ(៣)

---

១ ម. សំសាមេត្វា ។ ២ ឱ. ម. វគ្គុមុទាយ នទិយា តីរេ ។ ៣ ម. វស្សូបគតេ ។

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ តតិយសូត្រ

[៧២] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះយសោជៈដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុ ៥០០ រូបនេះ មកកាន់នគរសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះ កាលនិយាយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងពួកនេវាសិកភិក្ខុ ឲ្យក្រាលសេនាសនៈ ទុកដាក់បាត្រចីវរ ក៏មានសំឡេងកងរំពង មានសំឡេងខ្លាំង ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅ តថាគតបណ្តេញអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវនៅក្នុងសំណាក់តថាគតទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចទុកដាក់សេនាសនៈ យកបាត្រចីវរហើយចៀសចេញទៅកាន់ចារិកក្នុងដែនវជ្ជី កាលត្រាច់ទៅកាន់ចារិកក្នុងដែនវជ្ជីតាមលំដាប់ បានចូលទៅឯស្ទឹងវគ្គុមុទា លុះចូលទៅដល់ហើយក៏ធ្វើខ្ទមស្លឹកនៅចាំវស្សា ប្របច្នេរស្ទឹង ឈ្មោះវគ្គុមុទា ។

[៧៣] លំដាប់នោះ ព្រះយសោជៈដ៏មានអាយុ នៅចាំវស្សាហើយ

ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភគវតា មយំ អាវុសោ បណាមិតា អត្ថកាមេន ហិតេសិនា អនុកម្បកេន អនុកម្បំ ឧបាទាយ ហន្ទ មយំ អាវុសោ តថា វិហារំ កប្បេម យថា នោ វិហរតំ ភគវា(១) អត្តកាមោ(២) អស្សាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ យសោជស្ស បច្ចស្សោសុំ ។ អថខោ តេ ភិក្ខូ វូបកដ្ឋា អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរន្តា តេនេវន្តរវស្សេន សព្វេយេវ តិស្សោ វិជ្ជា សច្ឆាកំសុ ។

[៧៤] អថខោ ភគវា សាវត្ថិយំ យថាភិរន្តំ វិហរិត្វា យេន វេសាលី តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្វេន ចារិកញ្ចរមានោ យេន វេសាលី តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ ។ អថខោ ភគវា វគ្គុមុទាតីរិយានំ ភិក្ខូនំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច មនសិការិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ

---

១ ម. ភគវតោ ។ ២ ឱ. ម. អត្តមនោ ។

ក៏បានហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយត្រូវព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្ដីចំរើន ស្វែងរកប្រយោជន៍ ព្រះអង្គអនុគ្រោះ អាស្រ័យសេចក្ដីអនុគ្រោះ ទ្រង់បណ្ដេញហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ គប្បីប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ចំពោះពួកយើងកាលនៅដោយការប្រព្រឹត្តិយ៉ាងណា ពួកយើង គួរសម្រេចការនៅដោយការប្រព្រឹត្តិយ៉ាងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលពាក្យព្រះយសោជៈដ៏មានអាយុថា អើអាវុសោ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ចៀសចេញទៅ មិនមានសេចក្ដីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តត្តោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន លុះដល់ខាងក្នុងវស្សានោះ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវត្រៃវិជ្ជាទាំងអស់គ្នា ។

(៧៤) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី តាមសមគួរដល់អធ្យាស្រ័យហើយ ស្ដេចចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ក្នុងក្រុងវេសាលី កាលត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ បានទៅដល់ក្រុងវេសាលី ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ជិតក្រុងវេសាលីនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ កំណត់ចិត្តពួកភិក្ខុ អ្នកនៅប្របច្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា ដោយព្រះទ័យ ហើយធ្វើទុក ក្នុងព្រះទ័យ ត្រាស់ហៅ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកថា

ឧទានេ តតិយស្ស នន្ទវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

អាលោកជាតា វិយ មេ អានន្ទ ឯសា ទិសា ឱភាសជាតា វិយ មេ អានន្ទ ឯសា ទិសា យស្សំ ទិសាយំ វគ្គុមុទាតីរិយា ភិក្ខូ វិហរន្តិ គន្តុំ អប្បដិក្កូលាសិ មេ មនសិកាតុំ បហិណេយ្យាសិ ត្វំ អានន្ទ វគ្គុមុទាតីរិយានំ ភិក្ខូនំ សន្តិកេ ទូតំ សត្ថា អាយស្មន្តេ អាមន្តេតិ សត្ថា អាយស្មន្តានំ ទស្សនកាមោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ភិក្ខុំ ឯតទវោច ឯហិ ត្វំ អាវុសោ យេន វគ្គុមុទាតីរិយា ភិក្ខូ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា វគ្គុមុទាតីរិយេ ភិក្ខូ ឯវំ វទេហិ សត្ថា អាយស្មន្តេ អាមន្តេតិ សត្ថា អាយស្មន្តានំ ទស្សនកាមោតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ សោ ភិក្ខុ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បដិស្សុត្វា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ អន្តរហិតោ វគ្គុមុទាយ នទិយា តីរេ តេសំ ភិក្ខូនំ បុរតោ បាតុរហោសិ ។ អថខោ សោ ភិក្ខុ

ឱវាទ ខន្ធវគ្គ ទី៣ កតិយសូត្រ

ពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្របឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា នៅក្នុងទិសណា ម្នាលអានន្ទ ទិសនុ៎ះឯង ដូចជាមានពន្លឺដល់តថាគត ម្នាលអានន្ទ ទិសនុ៎ះឯង ដូចជាមានរស្មីដល់តថាគត ភិក្ខុទាំងនោះ តថាគតមិនមែនស្អប់ខ្ពើមនឹងទៅរកទេ តថា-គតមិនមែនស្អប់ខ្ពើមនឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្តទេ ម្នាលអានន្ទ គួរអ្នកបញ្ជូនទូតទៅក្នុងសំណាក់ពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្របឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា ដោយពាក្យថា ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ព្រះសាស្តាចង់ជួបលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកភិក្ខុមួយរូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងភិក្ខុនោះថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅរកពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្របឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្របឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទាយ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ព្រះសាស្តា ចង់ជួបនឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ បានទទួលពាក្យព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា អើអាវុសោ ហើយក៏ស្រាប់តែបាត់អំពីកូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ទៅប្រាកដ ក្នុងទីចំពោះមុខភិក្ខុទាំងនោះ ប្របឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះ ។ លុំដាប់នោះ ភិក្ខុនោះ

វគ្គុមុទាតីរិយេ ភិក្ខូ ឯតទវោច សត្ថា អាយស្មន្តេ អាមន្តេតិ សត្ថា អាយស្មន្តានំ ទស្សនកាមោតិ ។ ឯវ-មាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សុត្វា សេនាសនំ បដិសាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ វគ្គុមុទាយ នទិយា តីរេ អន្តរហិតា មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ ភគវតោ សម្មុខេ បាតុរហំសុ ។

(៧៨) តេន ខោ បន សមយេន ភគវា អានេញ្ជេន សមាធិនា និសិន្នោ ហោតិ ។ អថ ខោ តេសំ ភិក្ខូនំ ឯតទហោសិ កតមេន នុ ខោ ភគវា វិហារេន ឯតរហិ វិហរតីតិ ។ អថ ខោ តេសំ ភិក្ខូនំ ឯតទហោសិ អានេញ្ជេន ខោ ភគវា វិហារេន ឯតរហិ វិហរតីតិ ។ សព្វេវ អានេញ្ជេន សមាធិនា និសីទឹសុ ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយា និក្ខន្តេ បឋមេ យាមេ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ(១) ករិត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច

១ ម. ចីវរំ ករិត្វា ។

បាននិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុ អ្នកនៅប្របឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទាថា ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ព្រះសាស្តាចង់ជួបនឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើ អាវុសោ ហើយក៏ទុកដាក់សេនាសនៈ កាន់យកបាត្រចីវរ រួចស្រាប់តែបាត់អំពីឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា មកប្រាកដ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគក្នុងកូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះ ។

(៧៩) សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយសមាធិ មិនកំរើក ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅដោយវិហារធម៌ ដូចម្តេចហ្ន៎ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅដោយវិហារធម៌ ដ៏មិនកំរើក ។ ភិក្ខុទាំងអស់ ក៏អង្គុយនៅដោយសមាធិ ដ៏មិនកំរើកដែរ ។ គ្រាកាលដែលរាត្រីអស់ទៅ បឋមយាមកន្លងហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា

ឧទានេ តតិយស្ស នន្ទវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ និក្ខន្តោ បឋមោ យាមោ ចិរនិសិន្នា
អាគន្តុកា ភិក្ខូ បដិសម្មោទតុ ភន្តេ ភគវា អាគន្តុ-
កេហិ ភិក្ខូហីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភគវា តុណ្ហី អហោសិ ។
ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយា
និក្ខន្តេ មជ្ឈិមេ យាមេ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ឧត្តរា-
សង្គំ ករិត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា
ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ និក្ខន្តោ
មជ្ឈិមោ យាមោ ចិរនិសិន្នា អាគន្តុកា ភិក្ខូ បដិ-
សម្មោទតុ ភន្តេ ភគវា អាគន្តុកេហិ ភិក្ខូហីតិ ។
ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា តុណ្ហី អហោសិ ។ តតិយម្បិ
ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយា និក្ខន្តេ
បច្ឆិមេ យាមេ ឧទ្ធស្តេ[១] អរុណេ នន្ទិមុខិយា រត្តិយា
ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា យេន ភគវា
តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា
ភន្តេ រត្តិ និក្ខន្តោ បច្ឆិមោ យាមោ ឧទ្ធស្តោ
អរុណោ នន្ទិមុខី រត្តិ ចិរនិសិន្នា អាគន្តុកា ភិក្ខូ

---
១ ឧ. ម. ឧទ្ធតេ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រាត្រីកន្លងហើយ បឋមយាម កន្លងហើយ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ អង្គុយយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល សំណេះសំណាលនឹងពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ កាលដែលព្រះអានន្ទ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់នៅស្ងៀម ។ លុះរាត្រីអស់ទៅ មជ្ឈិមយាម កន្លងហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ ជាគំរប់ពីរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រាត្រីអស់ទៅ មជ្ឈិមយាម កន្លងហើយ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ អង្គុយចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល សំណេះសំណាលនឹងពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្ងៀម អស់វារៈ ជាគំរប់ពីរ ។ កាលដែលរាត្រីអស់ទៅ បច្ឆិមយាម កន្លងទៅ អរុណក៏រះឡើង រាត្រីក៏ប្រាកដដូចជាមានមុខស្រស់ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ ជាគំរប់បីថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រាត្រីអស់ទៅ បច្ឆិមយាម កន្លងទៅ អរុណក៏រះហើយ រាត្រីក៏ប្រាកដដូចជាមានមុខស្រស់ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ អង្គុយចាំយូរហើយ

បដិសម្មោទតុ ភន្តេ ភគវា អាគន្តុកេហិ ភិក្ខូហីតិ ។ អថខោ ភគវា តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សចេ ខោ ត្វំ អានន្ទ ជានេយ្យាសិ ឯត្តកម្បិ តេ ន បដិភាសេយ្យ[១] អហញ្ចានន្ទ ឥមានិ ច បញ្ចភិក្ខុសតានិ សព្វេវ អានេញ្ជសមាធិនា និសិន្នាតិ[២] ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស ជិតោ កាមកណ្ដកោ
អក្កោសោ ច វធោ ច ពន្ធនញ្ច
បព្វតោ វិយ សោ ឋិតោ អនេជោ
សុខទុក្ខេសុ ន វេធតី ស ភិក្ខូតិ ។ តតិយំ[៣] ។

(៧៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា ។

---

១ ម. ឧប្បដិភាសេយ្យុំ ។ ២ ឱ. និសីទិម្ហាតិ ។ ៣ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្ថិ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលសំណេះសំណាលនឹងពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចេញចាកសមាធិនោះហើយ ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទ ដ៏មានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ ប្រសិនបើអ្នកដឹង អ្នកមិននិយាយពាក្យទាំងប៉ុណ្ណេះទេ ម្នាលអានន្ទ (ព្រោះថា) តថាគតផង ពួកភិក្ខុ ៥០០ រូបនេះផង ទាំងអស់គ្នា សុទ្ធតែអង្គុយនៅដោយសមាធិមិនកំរើក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បន្លាគឺកាម គឺការជេរ ការសម្លាប់ និងការចង ដែលបុគ្គលណា
ឈ្នះហើយ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិនញាប់ញ័រ ឋិតនៅដូចភ្នំ បុគ្គល
នោះឈ្មោះថា ភិក្ខុ រមែងមិនញាប់ញ័រ ព្រោះសុខនិងទុក្ខឡើយ ។

សូត្រទី ៣ ។

(៧៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់កាយផ្ទង់ស្មារតីឆ្ពោះមុខទៅរកកម្មដ្ឋាន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យថាបិ បព្វតោ សេលោ អចលោ សុបតិដ្ឋិតោ
ឯវំ មោហក្ខយា(១) ភិក្ខុ បព្វតោវ ន វេធតីតិ ។
ចតុត្ថំ(២) ។

[៧៧] ឯវំមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ កាយគតាយ សតិយា អជ្ឈត្តំ សុប្បតិដ្ឋិតាយ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ កាយគតាយ សតិយា អជ្ឈត្តំ សុប្បតិដ្ឋិតាយ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ម. មោហក្ខយោ ។ ២ ឱ. ម. ចតុត្ថំ ឆត្ថំ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនតម្រង់កាយផ្ចង់ស្មារតី ឆ្ពោះមុខទៅរកកម្មដ្ឋាន ក្នុងទីជិតនៃព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភ្នំជាវិការៈនៃថ្ម មិនកំរើកញាប់ញ័រ តាំងនៅស៊ប់យ៉ាងណា ភិក្ខុដែលអស់មោហៈហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដូចភ្នំយ៉ាងនោះដែរ ។

សូត្រ ទី ៤ ។

(៧៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយតម្រង់កាយ មានកាយគតាសតិដ៏តល់ស៊ប់ក្នុងសន្តាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនតម្រង់កាយ មានកាយគតាសតិដ៏តល់ស៊ប់ក្នុងសន្តាន ក្នុងទីជិតនៃព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សតិ កាយគតា ឧបដ្ឋិតា
ឆសុ ផស្សាយតនេសុ សំវុតោ
សតតំ ភិក្ខុ សមាហិតោ
ជញ្ញា និព្វានមត្តនោតិ ។ បញ្ចមំ (១) ។

[៧៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ ភិក្ខូ វសលវាទេន សមុទាចរតិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អាយស្មា ភន្តេ បិលិន្ទវច្ឆោ ភិក្ខូ វសលវាទេន សមុទាចរតីតិ ។ អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ មម វចនេន បិលិន្ទវច្ឆំ ភិក្ខុំ អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ វច្ឆ (២) អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ បិលិន្ទវច្ឆំ ឯតទវោច សត្ថា តំ អាវុសោ អាមន្តេតីតិ ។

---

១ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្ថិ ។

ភិក្ខុតាំងស៊ប់នូវកាយគតាសតិ ហើយបានសង្រួម ក្នុងទ្វារទាំង ៦ ដែលជាហេតុនៃផស្សៈ មានចិត្តតាំងមាំជានិច្ច គប្បីដឹងព្រះនិព្វាន ចំពោះខ្លួន ។ សូត្រទី ៩ ។

(៧៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះបិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ តែងហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ដោយពាក្យអសុរោះ ។ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បានចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួច អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាន ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះបិលិន្ទវច្ឆៈ ដ៏មានអាយុ ហៅពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុរោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបមកថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរ មក អ្នកចូរហៅបិលិន្ទវច្ឆភិក្ខុមក តាមពាក្យតថាគតថា នែអាវុសោ វច្ឆៈ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។ ភិក្ខុនោះបានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកបិលិន្ទវច្ឆ-ភិក្ខុដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយប្រាប់បិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មាន អាយុដូច្នេះថា នែអាវុសោ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។

ឯវមាវុសោតិ ខោ អាយស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ បិលិន្ទវច្ឆំ ភគវា ឯតទវោច សច្ចំ កិរ ត្វំ វច្ឆ ភិក្ខូ វសលវាទេន សមុទាចរសីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មតោ បិលិន្ទវច្ឆស្ស បុព្វេនិវាសំ មនសិកត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ មា ខោ តុម្ហេ ភិក្ខវេ វច្ឆស្ស ភិក្ខុនោ ឧជ្ឈាយិត្ថ ន ភិក្ខវេ វច្ឆោ ទោសន្តរោ ភិក្ខូ វសលវាទេន សមុទាចរតិ វច្ឆស្ស ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ បញ្ច ជាតិសតានិ អព្វោកិណ្ណានិ ព្រាហ្មណកុលេ បច្ចាជាតានិ សោ តស្ស វសលវាទោ ទីឃរត្តំ អជ្ឈាចិណ្ណោ តេនាយំ វច្ឆោ ភិក្ខូ វសលវាទេន សមុទាចរតីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

បិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើករុណា ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលបិលិន្ទវច្ឆៈ បានឮថា អ្នកហៅគេពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុរោះ ពិតមែនឬ ។ បិលិន្ទវច្ឆៈបានក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពិតមែន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យនូវបុព្វេនិវាសៈ របស់បិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំពោលទោសវច្ឆភិក្ខុឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វច្ឆភិក្ខុ មិនមែនជាអ្នកមានទោសចិត្ត ហើយហៅគេពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុរោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វច្ឆភិក្ខុធ្លាប់កើត ក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ប្រឡំបល់គ្នាអស់ ៥០០ ជាតិមកហើយ វច្ឆភិក្ខុនោះ ធ្លាប់សន្សំពាក្យអសុរោះនោះអស់កាលជាអង្វែងមកហើយ ហេតុនោះទើបវច្ឆភិក្ខុនេះ តែងហៅគេពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុរោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

យម្ហិ ន មាយា វសតិ[១] ន មានោ
យោ វីតលោភោ អមមោ និរាសោ
បនុណ្ណកោធោ អភិនិព្វុតត្តោ
សោ ព្រាហ្មណោ សោ សមណោ ស ភិក្ខូតិ ។
ឆដ្ឋំ[២] ។

(៧៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកស្សបោ បិប្ផលិគុហាយំ វិហរតិ សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ[៣] អញ្ញតរំ សមាធឹ សមាបជ្ជិត្វា ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋាសិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋិតស្ស ឯតទហោសិ យន្នូនាហំ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បវិសេយ្យន្តិ ។ តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ ទេវតាសតានិ ឧស្សុក្កំ អាបន្នានិ ហោន្តិ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស បិណ្ឌបាតប្បដិលាភាយ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ

១ ម. វសតី ។ ២ ឱ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្ថិ ។ ៣ ឱ. ឯត្ថន្តរេ ហោតីតិ អត្ថិ ។

មាយា (ការបិទបាំងទោសខ្លួន) និងមានះ (សេចក្ដីប្រកាន់) មិនប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបុគ្គលណា ឬក៏បុគ្គលណា អស់សេចក្ដីលោភ មិនប្រកាន់ថា របស់អញ មិនមានសេចក្ដីប្រាថ្នា បន្ទោបង់សេចក្ដីក្រោធ មានចិត្តត្រជាក់ បុគ្គលនោះ ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ ក៏បាន ថា សមណៈ ក៏បាន ថា ភិក្ខុ ក៏បាន ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[៧៩] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ នៅក្នុងបិប្ផលិគុហា អង្គុយដោយភ្នែនតែមួយ ចូលសមាធិ (១) ណាមួយ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ លុះកន្លង ៧ ថ្ងៃនោះហើយ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ក៏ចេញអំពីសមាធិនោះ ។ កាលដែលព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ចេញអំពីសមាធិនោះហើយ មានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញចូលទៅបិណ្ឌបាត ឯក្រុងរាជគ្រឹះចុះ ។ សម័យនោះឯង ពួកទេវតាចំនួន ៥០០ អង្គ ដល់នូវការខ្វល់ខ្វាយ ដើម្បីប្រគេនបិណ្ឌបាតចំពោះព្រះមហា-កស្សបដ៏មានអាយុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ

---

១ សំដៅយកអរហត្តផលសមាធិ ។

តានិ ច បញ្ចមត្តានិ ទេវតាសតានិ បដិក្ខិបិត្វា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។

(៨០) តេន ខោ បន សមយេន សក្កោ ទេវានមិន្ទោ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស បិណ្ឌបាតំ ទាតុកាមោ ហោតិ បេសការវណ្ណំ(១) អភិនិម្មិនិត្វា តន្តំ វិនាតិ ។ សុជា អសុរកញ្ញា តសរំ(២) បូរេតិ ។ អថ ខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ រាជគហេ សបទានំ បិណ្ឌាយ ចរមានោ យេន សក្កស្ស ទេវានមិន្ទស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ។ អទ្ទសា ខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន ឃរា និក្ខមិត្វា បច្ចុគ្គន្ត្វា ហត្ថតោ បត្តំ គហេត្វា ឃរំ បវិសិត្វា ឃដិយា ឱទនំ ឧទ្ធរិត្វា បត្តំ បូរេត្វា អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស អទាសិ ។

១ ឱ. បេសការវណ្ណំ ។ ម. បេសការវណ្ណំ ។ ២ ឱ. ភសរំ ។ មុ. តសរំ ។

ហាមឃាត់ពួកទេវតាទាំង ៥០០ អង្គនោះហើយ ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ឯក្រុងរាជគ្រឹះ ។

(៨០) សម័យនោះឯង សក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតា មានប្រាថ្នា ដើម្បីប្រគេនបិណ្ឌបាត ចំពោះព្រះមហាកស្សប ដ៏មានអាយុ បាននិម្មិតភេទខ្លួន ជាជាងតម្បាញ កំពុងត្បាញនូវតម្បាញ ។ ឯអសុរកញ្ញា ឈ្មោះសុជាតា ក៏ការអេម្បាះឲ្យពេញខ្នារ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាកស្សប ដ៏មានអាយុ កំពុងត្រាច់បិណ្ឌបាតសព្វប្រក ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ បានចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ទេវរាជឈ្មោះសក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតា ។ សក្កៈជាធំជាងពួកទេវតា បានឃើញព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ កំពុងតែនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះបានឃើញហើយ ក៏ចេញអំពីផ្ទះទៅទទួលយកបាត្រអំពីព្រះហស្ត ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដួសបាយអំពីឆ្នាំង ដាក់ឲ្យពេញបាត្រ រួចប្រគេន ចំពោះព្រះមហាកស្សប ដ៏មានអាយុ ។

សោ អហោសិ បិណ្ឌបាតោ អនេកសូបោ អនេកព្យញ្ជនោ[១] ។ អថខោ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ អយំ សត្តោ យស្សាយំ ឯវរូបោ ឥទ្ធានុភាវោតិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស ឯតទហោសិ សក្កោ នុ ខោ ទេវានមិន្ទោតិ ។ ឥតិ វិទិត្វា សក្កំ ទេវានមិន្ទំ ឯតទវោច កតំ ខោ[២] តេ ឥទំ កោសិយ មា បុនបិ ឯវរូបមកាសីតិ ។ អម្ហាកម្បិ ភន្តេ កស្សប បុញ្ញេន អត្ថោ អម្ហាកម្បិ បុញ្ញេន ករណីយន្តិ ។ អថខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា វេហាសំ អព្ភុគ្គន្ត្វា អាកាសេ អន្តលិក្ខេ តិក្ខត្តុំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អហោ ទានំ បរមទានំ កស្សបេ សុប្បតិដ្ឋិតំ
អហោ ទានំ បរមទានំ កស្សបេ សុប្បតិដ្ឋិតន្តិ ។

(៨៧) អស្សោសិ ខោ ភគវា ទិព្វាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ សក្កស្ស ទេវានមិន្ទស្ស

---

១ ឱ. ឥតោ បរំ អនេកសូបរសព្យញ្ជនោតិ អត្ថិ ។ ម. អនេករសព្យញ្ជនោតិ អត្ថិ ។
២ ម. កតំ នុ ខោ ។

បិណ្ឌបាតនោះ មានសម្លច្រើនមុខ មានម្ហូបគ្រឿងច្រើនមុខ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ មានសេចក្ដីត្រិះរិះដូច្នេះថា សត្វនេះជា អ្វីហ្ន៎ បានជាមានឥទ្ធានុភាព មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដូច្នេះទៀតថា ឱហ្ន៎ សក្កៈជាធំជាងពួកទេវតា ទេតើ ។ លុះព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ បានដឹងច្បាស់ដូច្នេះហើយ និយាយនឹងសក្កៈជាធំជាងទេវតាថា បពិត្រកោសិយៈ ព្រះអង្គបានធ្វើអំពើនេះហើយ ក្រោយទៅ ព្រះអង្គកុំធ្វើអំពើយ៉ាងនេះទៀតឡើយ ។ បពិត្រព្រះកស្សបដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំក៏មានសេចក្ដីត្រូវការដោយបុណ្យដែរ យើងខ្ញុំគួរធ្វើបុណ្យបានដែរ ។ លំដាប់នោះ សក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតា ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ រួចធ្វើប្រទក្សិណ ហើយហោះទៅឯអាកាស បន្លឺនូវឧទាន ក្នុងអាកាសជាទីវាលអស់វារៈ ៣ ដងថា

ឱហ្ន៎ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហា-កស្សប ហៅពេញជាទានឧត្តម ឱហ្ន៎ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានឧត្តម ។

[៨១] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានឮឧទានដោយទិព្វសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់សោតធាតុរបស់មនុស្សធម្មតា ដែលសក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតា

វេហាសំ អព្ភុគ្គន្ត្វា អាកាសេ អន្តលិក្ខេ តិក្ខត្តុំ ឧទានំ ឧទានេន្តស្ស

អហោ ទានំ បរមទានំ កស្សបេ សុប្បតិដ្ឋិតំ

អហោ ទានំ បរមទានំ កស្សបេ សុប្បតិដ្ឋិតន្តិ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

បិណ្ឌបាតិកស្ស ភិក្ខុនោ អត្តភរស្ស អនញ្ញបោសិនោ ទេវា បិហយន្តិ តាទិនោ ឧបសន្តស្ស សទា សតីម-តោតិ ។ សត្តមំ(១) ។

(៨២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តានំ ករេរិមណ្ឌលមាឡេ សន្និ-សិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ បិណ្ឌបាតិកោ អាវុសោ ភិក្ខុ បិណ្ឌាយ ចរន្តោ

១ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្ថិ ។

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ អដ្ឋមសូត្រ

កំពុងហោះទៅកាន់វេហាស៍ ហើយបន្លឺអស់វារៈ ៣ ដង ក្នុងអាកាស ជាទីវាលថា

ឱហ្ន៎ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហា-កស្សប ហៅពេញជាទានដ៏ឧត្តម ឱហ្ន៎ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានដ៏ឧត្តម ។

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ទេវតាទាំងឡាយ រមែងស្រឡាញ់ភិក្ខុ អ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតជាវត្ត អ្នកចិញ្ចឹមតែខ្លួន មិនចិញ្ចឹមបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកនឹងធឹង ស្ងប់រម្ងាប់ មានស្មារតី គ្រប់កាល ។ សូត្រ ទី ៨ ។

(៨២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន នៃអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯងពួកភិក្ខុច្រើនរូប ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាជាខាងក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងឈ្មោះករេរិមណ្ឌល(១) ក៏កើតអន្តរាកថា(២) នេះឡើងថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតកាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត

១ រោងសម្រាប់អង្គុយដែលគេធ្វើជិតដើមហ៊ាន ។ អដ្ឋកថា ។

២ ពាក្យដែលចន្លោះផុតអំពីកថាវត្ថុ ១០ ហៅថា អន្តរាកថា ។

លភតិ កាលេន កាលំ មនាបិកេ ចក្ខុនា រូបេ
បស្សិតុំ លភតិ កាលេន កាលំ មនាបិកេ
សោតេន សទ្ទេ សោតុំ លភតិ កាលេន កាលំ
មនាបិកេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ លភតិ កាលេន
កាលំ មនាបិកេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ លភតិ
កាលេន កាលំ មនាបិកេ កាយេន ផោដ្ឋព្វេ
ផុសិតុំ ។ បិណ្ឌបាតិកោ អាវុសោ ភិក្ខុ សក្កតោ
គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ បិណ្ឌាយ ចរតិ
ហន្ទ មយំ អាវុសោ បិណ្ឌបាតិកា ហោម មយម្បិ
លច្ឆាម កាលេន កាលំ មនាបិកេ ចក្ខុនា រូបេ បស្សិតុំ
មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ មនាបិកេ សោតេន
សទ្ទេ សោតុំ មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ
មនាបិកេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម
កាលេន កាលំ មនាបិកេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ
មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ មនាបិកេ កា-
យេន ផោដ្ឋព្វេ ផុសិតុំ មយម្បិ សក្កតា គរុកតា
មានិតា បូជិតា អបចិតា បិណ្ឌាយ ចរិស្សាមាតិ ។

តែងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយភ្នែក មួយដង មួយកាល បានឮសម្លេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយត្រចៀក មួយដង មួយកាល បានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាល បានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយអណ្តាត មួយដង មួយកាល បានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយកាយ មួយដង មួយកាល ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កិច្ចអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត មានគេធ្វើសក្ការៈគោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ណ្ហើយចុះពួកយើង ប្តូរជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ពួកយើងនឹងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយភ្នែក មួយដងមួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានឮសំឡេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយត្រចៀក មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយអណ្តាត មួយដងមួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយកាយ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងមានគេធ្វើសក្ការៈគោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតផង ។

អយញ្ហិ តេសំ ភិក្ខូនំ អន្តរាកថា ហោតិ វិប្បក-
តា ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា
វុដ្ឋិតោ យេន ករេរិមណ្ឌលមាឡោ តេនុបសង្កមិ ឧប-
សង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា
ភិក្ខូ អាមន្តេសិ កាយ នុត្ថ ភិក្ខវេ ឯតរហិ កថាយ
សន្និសិន្នា កា ច បន វោ អន្តរាកថា វិប្បកតាតិ ។
ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តានំ ក-
រេរិមណ្ឌលមាឡេ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរា-
កថា ឧទបាទិ បិណ្ឌបាតិកោ អាវុសោ ភិក្ខុ បិណ្ឌាយ
ចរន្តោ លភតិ កាលេន កាលំ មនាបិកេ ចក្ខុនា
រូបេ បស្សិតុំ លភតិ កាលេន កាលំ មនាបិកេ
សោតេន សទ្ទេ សោតុំ លភតិ កាលេន កាលំ
មនាបិកេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ លភតិ កាលេន
កាលំ មនាបិកេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ លភតិ
កាលេន កាលំ មនាបិកេ កាយេន ផោដ្ឋព្វេ ផុសិតុំ

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ អដ្ឋមសូត្រ

ឯអន្តរកថានេះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ពុំទាន់ធ្វើឲ្យចប់ស្រេចនៅឡើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកការសម្ងំ ក្នុងផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយទ្រង់ចូលទៅកាន់រោង ឈ្មោះករេរិមណ្ឌល លុះទ្រង់ចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយកថាដូចម្តេច អន្តរកថា ដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើមិនទាន់ចប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងឈ្មោះករេរិមណ្ឌលនេះ អន្តរកថានេះ កើតឡើងថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត កាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌ-បាត តែងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយភ្នែក មួយដង មួយកាល បានឮសំឡេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយត្រចៀក មួយដង មួយកាល បានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាល បានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយអណ្តាត មួយដង មួយកាល បានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយកាយ មួយដង មួយកាល

បិណ្ឌបាតិកោ អាវុសោ ភិក្ខុ សក្កតោ គរុកតោ
មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ បិណ្ឌាយ ចរតិ ហន្ទ
អាវុសោ មយម្បិ បិណ្ឌបាតិកា ហោម មយម្បិ
លច្ឆាម កាលេន កាលំ មនាបិកេ ចក្ខុនា រូបេ
បស្សិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ មនាបិកេ
សោតេន សទ្ទេ សោតុំ មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន
កាលំ មនាបិកេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ មយម្បិ
លច្ឆាម កាលេន កាលំ មនាបិកេ ជិវ្ហាយ រសេ
សាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ មនាបិកេ
កាយេន ផោដ្ឋព្វេ ផុសិតុំ មយម្បិ សក្កតា គរុកតា
មានិតា បូជិតា អបចិតា បិណ្ឌាយ ចរិស្សាមាតិ អយំ
ខោ នោ ភន្តេ អន្តរាកថា វិប្បកតា អថ ភគវា
អនុប្បត្តោតិ ។ ន ខ្វេតំ ភិក្ខវេ តុម្ហាកំ បតិរូបំ កុលបុ-
ត្តានំ សទ្ធា[១] អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតានំ យំ តុម្ហេ
ឯវរូបំ កថំ កថេយ្យាថ[២] សន្និបតិតានំ វោ ភិក្ខវេ ទ្វយំ
ករណីយំ ធម្មី វា កថា អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោតិ ។

---

១ ឱ. សទ្ធាយ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត ម្នាលអាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ណ្ហើយចុះ ពួកយើងត្រូវជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតផង ពួកយើងនឹងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយភ្នែក មួយដងមួយកាលផង ពួកយើង នឹងបានឮសំឡេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយត្រចៀក មួយដងមួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយអណ្ដាត មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយកាយ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងមានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អន្តរាក-ថានេះហើយ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្វើមិនទាន់ចប់ស្រេចនៅឡើយ ស្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ដេចមកដល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ពោលកថា មានសភាពយ៉ាងនេះ មិនសមគួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ដែលជាកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ បួសទៅកាន់ផ្នួសៈដោយសទ្ធាឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រជុំគ្នា គួរធ្វើអំពើ ២ យ៉ាង គឺធម្មីកថា ១ អរិយតុណ្ហីភាព ១ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

បិណ្ឌបាតិកស្ស ភិក្ខុនោ អត្តភរស្ស អនញ្ញបោសិនោ ទេវា បិហយន្តិ តាទិនោ នោ ចេ សទ្ទសិលោកនិស្សិតោតិ ។ អដ្ឋមំ(១) ។

[៨៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តានំ មណ្ឌលមាឡេ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ កោ នុ ខោ អាវុសោ សិប្បំ ជានាតិ ។ កោ កឹ សិប្បំ សិក្ខិ ។ កតរំ សិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ តត្ថេកច្ចេ ឯវមាហំសុ ហត្ថិសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ អស្សសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ រថសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។

១ ឱ. ម. អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ទេវតាទាំងឡាយ តែងស្រឡាញ់ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត អ្នកចិញ្ចឹមតែខ្លួន មិនចិញ្ចឹមបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកនឹងធឹង ប្រសិនបើ (ភិក្ខុនោះ) មិនអាស្រ័យនូវការសរសើរ គឺកិត្តិសព្ទទេ (សេចក្តីសរសើរ រមែងមាន ក្នុងទីចំពោះមុខ ឬកំបាំងមុខមិនខាន) ។

សូត្រទី ៨ ។

(៨៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប កាលត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងរោងសម្រាប់អង្គុយ អន្តរាកថានេះកើតឡើងថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្នកណាហ្ន៎ ដឹងនូវសិល្បៈ អ្នកណា ជាអ្នកសិក្សាសិល្បៈអ្វី បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈណា ប្រសើរជាង ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងដំរីប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងសេះប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងរថប្រសើរជាង ។

ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ ធនុសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ ថរុសិប្បំ(១) សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ មុទ្ទាសិប្បំ(២) សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ គណនាសិប្បំ(៣) សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ សង្ខានសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ លេខាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ កាព្យសិប្បំ(៤) សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ លោកាយតនសិប្បំ(៥) សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ ខេត្តវិជ្ជាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ អយញ្ចរហិ តេសំ ភិក្ខូនំ អន្តរាកថា ហោតិ វិប្បកតា ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន មណ្ឌលមាឡោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។

---

១ ម. ថារុសិប្បំ ។ ២ ឱ.ម. មុទ្ទសិប្បំ ។ ៣ ឱ.ម. គណនសិប្បំ ។ ៤ ឱ.ម. កាវេយ្យសិប្បំ ។ ៥ ឱ.ម. លោកាយតសិប្បំ ។

ពួកភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្ដាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងជ្នូ ប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្ដាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងអាវុធប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្ដាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងដៃទទេប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្ដាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការរាប់ប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្ដាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការរាប់បូកប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្ដាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការសរសេរប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្ដាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងកាព្យប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្ដាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងគម្ពីរលោកាយតនៈ(១) ប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្ដាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងវិជ្ជាទាយស្រែប្រសើរជាង ។ ឯអន្តរាកថានេះពួកភិក្ខុទាំងនោះធ្វើពុំទាន់ចប់ស្រេចនៅឡើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកការសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយស្ដេចចូលទៅកាន់រោងជាទីអង្គុយ រួចគង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។

---

១ សំដៅយកពាក្យដែលនិយាយបដិសេធនូវបរលោកនឹងវិញ្ញាន មានពាក្យថា សត្វក្អែក ស ព្រោះឆ្អឹងវា ស កុកក្រហម ព្រោះឈាមវាក្រហមជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

ខាងនេះ ទុតិយស្ស នន្ទវគ្គស្ស នវមសុត្តំ

និសជ្ជ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ កាយ នុត្ថ ភិក្ខវេ
ឯតរហិ កថាយ សន្និសិន្នា កា ច បន វោ អន្តរា-
កថា វិប្បកតាតិ ។ ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ បច្ឆាភត្តំ
បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តានំ មណ្ឌលមាឡេ សន្និសិន្នានំ
សន្និបតិតានំ អន្តរាកថា ឧទបាទិ កោ នុ ខោ អាវុសោ
សិប្បំ ជានាតិ កោ កឹ សិប្បំ សិក្ខិ កតរំ សិប្បំ
សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ តត្រេកច្ចេ ឯវមាហំសុ ហត្ថិសិប្បំ
សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ អស្សសិប្បំ
សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ រថសិប្បំ
សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ ធនុសិប្បំ សិប្បានំ
អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ ថរុសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។
ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ មុទ្ទាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។
ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ គណនាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។

ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ នវមសូត្រ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយកថាដូចម្តេច អន្តរាកថាដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយធ្វើមិនទាន់ចប់ស្រេចនៅឡើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រឡប់មក អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងសម្រាប់អង្គុយនេះ អន្តរាកថាកើតឡើងថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្នកណាហ្ន៎ ដឹងសិល្បៈ អ្នកណាជាអ្នកសិក្សាសិល្បៈអ្វី បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈណា ប្រសើរជាង ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈដំរីប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងសេះប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងរថប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងធ្នូប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងអាវុធប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងដៃទទេប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការរាប់ដាលំដាប់ប្រសើរជាង ។

ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ សង្ខានសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ លេខាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ កាព្យសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ លោកាយតនសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមាហំសុ ខត្តវិជ្ជាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។ អយំ ខោ នោ ភន្តេ អន្តរាកថា វិប្បកតា អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ ន ខ្វេតំ ភិក្ខវេ តុម្ហាកំ បតិរូបំ កុលបុត្តានំ សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិ-តានំ យំ តុម្ហេ ឯវរូបំ កថំ កថេយ្យាថ ។ សន្និ-បតិតានំ វោ ភិក្ខវេ ទ្វយំ ករណីយំ ធម្មី វា កថា អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អសិប្បជីវី លហុ អត្ថកាមោ
យតិន្ទ្រិយោ សព្វធិ វិប្បមុត្តោ

ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការរាប់បូកប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការសរសេរប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងកាព្យប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងគម្ពីរលោកាយតនៈប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងវិជ្ជាទាយស្រែ ប្រសើរជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អន្តរកថានេះហើយ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្វើពុំទាន់ចប់ស្រេចនៅឡើយ ស្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយពោលកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ មិនសមគួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ដែលជាកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធាទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នាគួរធ្វើអំពើ ២ យ៉ាង គឺ ធម្មីកថា ឬ អរិយតុណ្ហីភាព ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា ជាអ្នកមិនចិញ្ចឹមជីវិត ដោយសិល្បៈ ជាអ្នក
ប្រព្រឹត្តស្រាល ប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ដល់ជនដទៃ សង្រួម
ឥន្ទ្រិយ មានចិត្តផុតស្រឡះ ចាកអាសវៈទាំងពួង

ឧទានេ តតិយស្ស នន្ទវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

អលោកសារី អមរោ និការោ

ហត្ថា ហារ៍(១) ឯកាចរោ ស ភិក្ខូតិ ។ នវមំ(២) ។

[៨៤] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ ពោធិរុក្ខមូលេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។ អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ វោលោកេសិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា ពុទ្ធចក្ខុនា(៣) វោលោកេន្តោ សត្តេ អនេកេហិ សន្តាបេហិ សន្តប្បមានេ អនេកេហិ ច បរិឡាហេហិ បរិឌយ្ហមានេ រាគជេហិបិ ទោសជេហិបិ មោហជេហិបីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អយំ លោកោ សន្តាបជាតោ ផស្សបរេតោ រោគំ វទតិ
អត្តតោ

យេន ហិ មញ្ញតិ តតោ តំ ហោតិ អញ្ញថា

---

១ ឱ. ហត្ថា មារ៍ ។ ម. ហត្ថា មាន់ ។ ២ ឱ. ម្ង. នវមន្តិ នត្ថិ ។ ៣ ឱ ឯត្តន្តរេ លោកន្តិ អត្ថិ ។

មិនមានទីទៅនៃតណ្ហា មិនមានសេចក្ដីប្រកាន់ថា របស់អញ
មិនមានសេចក្ដីប្រាថ្នា បានសម្លាប់មារហើយ ចរទៅម្នាក់ឯង
បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ភិក្ខុ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

[៨៤] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទើបនឹងត្រាស់ដឹងជាដំបូង ទ្រង់គង់នៅ ទៀបគល់ពោធិព្រឹក្ស ប្របច្ឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយព្រះភ្នែនតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ **៧** ថ្ងៃ ។ លុះកន្លង ៧ ថ្ងៃនោះទៅហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកសមាធិនោះហើយប្រមើលមើលសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រមើលមើលដោយពុទ្ធចក្ខុ ទ្រង់បានឃើញពួកសត្វដែលកំពុងក្ដៅអន្ទះសា ដោយគ្រឿងក្ដៅជាអនេកផង កំពុងឆេះរោលរាល ដោយគ្រឿងឆេះរោលរាលជាអនេកផង ដែលកើតអំពីរាគៈខ្លះ កើតអំពីទោសៈខ្លះ កើតអំពីមោហៈខ្លះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សត្វលោកនេះមានសេចក្ដីក្ដៅអន្ទះសា ត្រូវផស្សៈគ្របសង្កត់ហើយ
រមែងពោលនូវខន្ធបញ្ចកៈ ដែលមានរោគថាជាខ្លួន ព្រោះថាសំគាល់
ឃើញ ដោយអាការណា ខន្ធបញ្ចកៈនោះ រមែងប្រែក្លាយទៅ

អញ្ញថាភាវី ភវសត្តោ(១) លោកោ ភវបរេតោ ភវមេ-
វាភិនន្ទតិ ។

យទាភិនន្ទតិ(២) តំ ភយំ យស្ស ភាយតិ តំ ទុក្ខំ
ភវវិប្បហានាយ ខោ បនិទំ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ(៣) ។

យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ភវេន ភវស្ស
វិប្បមោក្ខមាហំសុ

សព្វេ តេ អវិប្បមុត្តា ភវស្មាតិ វទាមិ ។

យេ វា បន កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា វិភវេន
ភវស្ស និស្សរណមាហំសុ

សព្វេ តេ អនិស្សដា(៤) ភវស្មាតិ វទាមិ ។

សព្វុបធឹ ហិ(៥) បដិច្ច ទុក្ខមិទំ សម្ភោតិ

សព្វុបាទានក្ខយា នត្ថិ ទុក្ខស្ស សម្ភវោ ។

លោកមិមំ បស្ស បុថុ អវិជ្ជាយ បរេតា ភូតា ភូតរតា
ភវា អបរិមុត្តា ។

---

១ ឱ. ភវល្លគ្គោ ។ ២ ម. យទភិនន្ទតិ ។ ៣ ឱ. វុសតីតិ ។ ៤ ម. អនិស្ស-
រណា ។ ៥ ឱ. ន ឧបធីហិ ។ ម. ឧបធឹ ហិ ។

ចាកភាវៈនោះ សត្វលោក ជាប់ចំពាក់ក្នុងភព ត្រូវភពគ្របសង្កត់ មានការប្រែក្លាយជាធម្មតា តែងត្រេកត្រអាលនឹងភព ។ សត្វត្រេកអរនឹងរបស់ណា របស់នោះជាភ័យ ខ្លាចចំពោះរបស់ណា របស់នោះជាទុក្ខ មានតែបុគ្គលប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយៈនេះ ទើបលះបង់ភពបាន ។ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ពោលនូវការរួចចាកភពដោយភព (សស្សតទិដ្ឋិ) ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តថាគតពោលថា មិនផុតស្រឡះចាកភពឡើយ ។ មួយទៀត ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ពោលនូវការរលាស់ចាកភពដោយវិភព (ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ) ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តថាគតពោលថា មិនរលាស់ចេញចាកភពបានឡើយ ។ ព្រោះថាទុក្ខនេះ កើតមានព្រោះអាស្រ័យឧបធិទាំងពួង ការកើតទុក្ខមិនមាន ព្រោះអស់ឧបាទានទាំងពួង ។ អ្នកចូរមើលលោកនេះចុះ ពួកសត្វក្តី អ្នកត្រេកអរក្នុងពួកសត្វក្តី ដែលអវិជ្ជាដ៏ក្រាស់គ្របសង្កត់ហើយ មិនរួចស្រឡះ (ចាកទុក្ខ) បានឡើយ ។

យេ ហិ កេចិ ភវា សព្វធិ សព្វត្ថតាយ
សព្វេតេ ភវា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា(១) ។
ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ
ភវតណ្ហា បហីយតិ វិភវតណ្ហាភិនន្ទតិ(២) ។
សព្វសោ(៣) តណ្ហានំ ខយា អសេសវិរាគនិរោធោ និព្វានំ តស្ស និព្វុតស្ស ភិក្ខុនោ អនុបាទានា បុនព្ភវោ ន ហោតិ ។ អភិភូតោ មារោ វិជិតសង្គាមោ ឧបច្ចគា សព្វភវានិ តា-ទីតិ ។ ទសមំ(៤) ។

នន្ទវគ្គោ តតិយោ ។

តស្សុទ្ទានំ

កម្មំ នន្ទោ យសោជោ ច សារីបុត្តោ ច កោលិតោ
បិលិន្ទោ កស្សបោ បិណ្ឌោ សិប្បំ លោកេន តេ ទសាតិ ។

---

១ ឱ. ម. ធម្មាតិ ។ ២ ម. វិភវំ នាភិនន្ទតិ ។ ៣ ឱ. សព្វតោ ។ ៤ ឱ. ម. ទសមន្តិ នត្ថិ ។

ព្រោះថា ភពណាមួយ ក្នុងទីទាំងពួង គ្រប់ទិសទាំងអស់ ភពទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានការប្រែប្រួលជាធម្មតា ។ កាលបើបុគ្គលឃើញហេតុនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះហើយ រមែងលះបង់ភវតណ្ហា មិនត្រេកត្រអាលចំពោះវិភវតណ្ហាឡើយ ។ ការប្រាសចាកតម្រេក និងការរលត់មិនសល់ ព្រោះអស់តណ្ហាទាំងឡាយ ដោយសព្វគ្រប់ ឈ្មោះថា និព្វាន ភពថ្មី ក៏មិនមានដល់ភិក្ខុនោះ អ្នករលត់ហើយ ព្រោះមិនមានឧបាទាន ។ ភិក្ខុនោះបានគ្រប់សង្កត់មារ ទាំងឈ្នះសង្គ្រាម ជាអ្នកនឹងធឹង កន្លងភពទាំងអស់បាន ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ នន្ទវគ្គ ទី ៣ ។

ឧទ្ទាននៃនន្ទវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីផលនៃកម្មចាស់ ១ ព្រះនន្ទ ១ ព្រះយសោជៈ ១ ព្រះសារីបុត្ត ១ ព្រះកោលិត (មោគ្គល្លាន) ១ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆៈ ១ ព្រះកស្សប ១ ពួកភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ១ សិល្បៈ ១ សត្វលោក ១ រួមទាំងអស់ត្រូវជា ១០ ៕

ឧទានេ ចតុត្ថោ មេឃិយវគ្គោ

[៨៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ចាលិកាយំ វិហរតិ ចាលិកេ បព្វតេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មេឃិយោ ភគវតោ ឧបដ្ឋាកោ ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មា មេឃិយោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥច្ឆាមហំ ភន្តេ ជន្តុគាមេ (១) បិណ្ឌាយ បវិសិតុន្តិ ។ យស្សទានិ ត្វំ មេឃិយ កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អថខោ អាយស្មា មេឃិយោ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ ជន្តុគាមំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ ជន្តុគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ យេន កិមិកាឡាយ នទិយា តីរំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កិមិកាឡាយ នទិយា តីរេ ជង្ឃាវិហារំ អនុចង្កមមានោ អនុវិចរមានោ អទ្ទសា ខោ អម្ពវនំ បាសាទិកំ រមណីយំ

---

១ ឱ. ជន្តុគាមំ ។

ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤

(៨៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅទៀបចាលិកបព៌ត ជិតក្រុងចាលិកា ។ សម័យនោះឯង ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកបំរើព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបង់ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងជន្តុគ្រាម ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូរសំគាល់នូវកាលដែលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាតឯជន្តុគ្រាម ។ លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងជន្តុគ្រាម រួចត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្តវិញ ហើយចូលទៅឯឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដើរទៅដើរមក សម្រាកស្ងួនប្រហែលឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា បានឃើញព្រៃស្វាយគួរជាទីជ្រះថ្លា គួររីករាយ

ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ បាសាទិកំ វតិទំ អម្ពវនំ រមណីយំ អលំ វតិទំ កុលបុត្តស្ស បធានត្ថិកស្ស បធានាយ សចេ មំ ភគវា អនុជានេយ្យ អាគច្ឆេយ្យាហំ ឥមំ អម្ពវនំ បធានាយាតិ ។ អថ ខោ អាយស្មា-មេឃិយោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ ជន្តុគាមំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ ជន្តុគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ យេន កិមិកាឡាយ នទិយា តីរំ តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា កិមិកាឡាយ នទិយា តីរេ ជង្ឃាវិហារំ អនុចង្កមមានោ អនុវិចរមានោ អទ្ទសំ អម្ពវនំ បាសាទិកំ(១) រមណីយំ ទិស្វាន មេ ឯតទហោសិ បាសាទិកំ វតិទំ អម្ពវនំ រមណីយំ អលំ វតិទំ កុលបុត្តស្ស បធានត្ថិកស្ស បធានាយ សចេ មំ ភគវា អនុជានេយ្យ

---

១ ម. ឯត្ថន្តរេ មនុញ្ញន្តិ អត្ថិ ។

ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤ បឋមសូត្រ

លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឱហ្ន៎ ព្រៃស្វាយនេះ គួរជាទីជ្រះថ្លា គួររីករាយ ឱហ្ន៎ ព្រៃស្វាយនេះ សមគួរដល់ការព្យាយាម របស់កុលបុត្តអ្នកត្រូវការដោយព្យាយាម ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតដល់អាត្មាអញ គួរអាត្មាអញមកឯព្រៃស្វាយនេះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគរួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហ-សម័យហើយ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងជន្តុគ្រាម លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងជន្តុគ្រាម រួចត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្តវិញ ហើយចូលទៅ ឯឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដើរទៅដើរមក សម្រាកស្ងួន ប្របឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា បានឃើញព្រៃស្វាយ គួរជាទីជ្រះថ្លា គួររីករាយ លុះខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឱហ្ន៎ ព្រៃស្វាយនេះ គួរជាទីជ្រះថ្លា គួរជាទីរីករាយ ឱហ្ន៎ ព្រៃស្វាយនេះ សមគួរដល់ការព្យាយាម របស់កុលបុត្ត អ្នកត្រូវការដោយព្យាយាម ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតដល់អាត្មាអញ

អាគច្ឆេយ្យាហំ ឥមំ(១) អម្ពវនំ បធានាយាតិ ។ សចេ មំ ភន្តេ ភគវា អនុជានាតិ គច្ឆេយ្យាហំ(២) អម្ពវនំ បធានាយាតិ ។

[៨៦] ឯវំ វុត្តេ ភគវា អាយស្មន្តំ មេឃិយំ ឯតទវោច អាគមេហិ តាវ មេឃិយ ឯកកោម្ហិ(៣) តាវ យាវ អញ្ញោបិ កោចិ ភិក្ខុ អាគច្ឆតីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ភគវតោ ភន្តេ នត្ថិ កិញ្ចិ ឧត្តរឹ ករណីយំ នត្ថិ កតស្ស វា បដិចយោ មយ្ហំ ខោ បន ភន្តេ អត្ថិ ឧត្តរឹ ករណីយំ អត្ថិ កតស្ស បដិចយោ សចេ មំ ភន្តេ ភគវា អនុជានាតិ គច្ឆេយ្យាហំ តំ អម្ពវនំ បធានាយាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មេឃិយំ ឯតទវោច អាគមេហិ តាវ មេឃិយ ឯកកោម្ហិ តាវ យាវ អញ្ញោបិ កោចិ ភិក្ខុ អាគច្ឆតីតិ ។

---

១ ម. តំ ។ ២ ឱ.ម. គន្តុំ អត្ថិ ។ ៣ ឱ. ឯកកម្ហ ។ ម. ឯកកម្ហិ ។

អាត្មាអញ គួរមកព្រៃស្វាយនេះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ គួរខ្ញុំព្រះអង្គទៅឯព្រៃស្វាយ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។

(៨៦) កាលព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុថា ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូររង់ចាំសិន តថាគតនៅតែម្នាក់ឯងទេ ចាំភិក្ខុឯទៀតណាមួយមកសិន ។ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ នៅតែក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគមិនមានកិច្ចតិចតួចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតឡើយ ទាំងមិនមានការសន្សំកិច្ចដែលទ្រង់ធ្វើស្រេច ហើយឲ្យចំរើនឡើងទៀតទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯខ្ញុំព្រះអង្គនៅមានកិច្ច ដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ទាំងនៅមានការសន្សំកិច្ច ដែលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើហើយឲ្យចំរើនឡើងទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ គួរខ្ញុំព្រះអង្គទៅឯព្រៃស្វាយនោះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូររង់ចាំបន្តិចសិន តថាគតនៅតែម្នាក់ឯងទេ ចាំភិក្ខុឯទៀតណាមួយ មកសិន ។

តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ភគវតោ ភន្តេ នត្ថិ កិញ្ចិ ឧត្តរិ ករណីយំ នត្ថិ កតស្ស វា បដិចយោ មយ្ហំ ខោ បន ភន្តេ អត្ថិ ឧត្តរិ ករណីយំ អត្ថិ កតស្ស វា បដិចយោ សចេ មំ ភគវា អនុជានាតិ គច្ឆេយ្យាហំ តំ អម្ពវនំ បធានាយាតិ ។ បធានន្តិ ខោ មេឃិយ វទមានំ កិន្តិ វទេយ្យាម យស្សទានិ ត្វំ មេឃិយ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

[៨៧] អថខោ អាយស្មា មេឃិយោ ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេន តំ អម្ពវនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ អម្ពវនំ អជ្ឈោគាហេត្វា អញ្ញតរស្មឹ រុក្ខមូលេ ទិវាវិហារំ និសីទិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មេឃិយស្ស តស្មឹ អម្ពវនេ វិហរន្តស្ស យេភុយ្យេន តយោ បាបកា អកុសលា វិតក្កា សមុទាចរន្តិ សេយ្យថីទំ កាមវិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហឹសាវិតក្កោ ។ អថខោ

ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤ បឋមសូត្រ

ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ នៅតែក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់បីដង ទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគមិនមានកិច្ចតិចតួច ដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតឡើយ ទាំងមិនមានការសន្សំកិច្ច ដែលទ្រង់ធ្វើស្រេចហើយឲ្យចំរើនឡើងទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯខ្ញុំព្រះអង្គនៅមានកិច្ច ដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ទាំងនៅមានការសន្សំកិច្ច ដែលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើហើយឲ្យច្រើនឡើងទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ គួរខ្ញុំព្រះអង្គទៅឯព្រៃស្វាយនោះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ៗ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមេឃិយៈតថាគតគប្បីនិយាយនឹងអ្នកកាលនិយាយថា ព្យាយាមដូច្នេះ ដូចម្ដេចបាន ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូរសំគាល់នូវកាលដែលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ៗ

(៨៧) លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានក្រោកចាកអាសនៈក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចធ្វើប្រទក្សិណ ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃស្វាយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏លុកចូលទៅក្នុងព្រៃស្វាយនោះ រួចអង្គុយសម្រាកនៅវេលាថ្ងៃ ប្របគល់ឈើមួយដើម ៗ កាលដែលព្រះមេឃិយៈ ដ៏មានអាយុ នៅសម្រាក ក្នុងព្រៃស្វាយនោះ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមក ៣ យ៉ាង គឺកាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ ផុសផុលឡើងរឿយ ១ ៗ លំដាប់នោះ

អាយស្មតោ មេឃិយស្ស ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ សទ្ធា(១) ច វតម្ហិ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ អថ ច បនិមេហិ តីហិ បាបកេហិ អកុសលេហិ វិតក្កេហិ អន្វាសត្តោ(២) សេយ្យថីទំ កាមវិតក្កេន ព្យាបាទវិតក្កេន វិហឹសាវិតក្កេនាតិ ។ អថ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធ(៣) ភន្តេ តស្មឹ អម្ពវនេ វិហរន្តស្ស យេភុយ្យេន តយោ បាបកា អកុសលា វិតក្កា សមុទាចរន្តិ សេយ្យថីទំ កាមវិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហឹសាវិតក្កោ ។ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ សទ្ធា ច វតម្ហិ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ

---

១ ឱ.ម. សទ្ធាយ ។ ២ ឱ. អន្វាសត្តោ ។ ម. អន្វាសន្នា ។ ៣ ឱ.ម. ឯត្ថទេ មញ្ញន្តិ អត្ថិ ។

ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឱហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ ឱហ្ន៎ ចំឡែកណាស់ អម្បាលអាត្មាអញ ជាអ្នកចេញចាកផ្ទះ បួសទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា នៅតែមានអកុសលវិតក្កៈដ៏លាមក៣យ៉ាងនេះ គឺកាមវិតក្កៈ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ គ្របសង្កត់បាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងនៅ ក្នុងព្រៃស្វាយនោះ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមក ៣ យ៉ាង គឺ កាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ ផុសផុលឡើងរឿយ ៗ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឱហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ ឱហ្ន៎ ចំឡែកណាស់ អម្បាលអាត្មាអញ ជាអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា

អថខោ ឥមេហិ តីហិ បាបកេហិ អកុសលេហិ វិតក្កេហិ អន្វាសត្តោ សេយ្យថីទំ កាមវិតក្កេន ព្យាបាទវិតក្កេន វិហឹសាវិតក្កេនាតិ ។

(៨៨) អបរិបក្កាយ មេឃិយ ចេតោវិមុត្តិយា បញ្ច ធម្មា បរិបាកាយ សំវត្តន្តិ ។ កតមេ បញ្ច ។ ឥធ មេឃិយ ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ ហោតិ កល្យាណសហាយោ កល្យាណសម្បវង្កោ ។ អបរិបក្កាយ មេឃិយ ចេតោវិមុត្តិយា អយំ បឋមោ ធម្មោ បរិបាកាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ មេឃិយ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ អបរិបក្កាយ មេឃិយ ចេតោវិមុត្តិយា អយំ ទុតិយោ ធម្មោ បរិបាកាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ មេឃិយ ភិក្ខុ យាយំ កថា អភិសល្លេខិកា ចេតោវិវរណសប្បាយា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ សេយ្យថីទំ អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេកកថា

នៅតែមានអកុសលវិតក្កៈដ៏លាមក ៣ យ៉ាង គឺកាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ គ្របសង្កត់បាន ។

(៨៨) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមេឃិយៈ ធម៌ ៥ យ៉ាង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ ម្នាលមេឃិយៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានមិត្តល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ១ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល សង្រួមហើយដោយការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទីពីរ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើនូវចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអប្បិច្ឆកថា ១ សន្តុដ្ឋិកថា ១ បវិវេកកថា ១

អសំសគ្គកថា វីរិយារម្ភកថា សីលកថា សមាធិ-
កថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្សន-
កថា ឯវរូបិយា កថាយ និកាមលាភី ហោតិ អកិ-
ច្ឆលាភី អកសិរលាភី ។ អបរិបក្កាយ មេឃិយ
ចេតោវិមុត្តិយា អយំ តតិយោ ធម្មោ បរិបាកាយ
សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ មេឃិយ ភិក្ខុ អារទ្ធវីរិយោ
វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ
ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្ត-
ធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ អបរិបក្កាយ មេឃិយ
ចេតោវិមុត្តិយា អយំ ចតុត្ថោ ធម្មោ បរិបាកាយ
សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ មេឃិយ ភិក្ខុ បញ្ញវា ហោតិ
ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ
និព្វេធិកាយ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា ។ អបរិបក្កា-
យ មេឃិយ ចេតោវិមុត្តិយា អយំ បញ្ចមោ ធម្មោ
បរិបាកាយ សំវត្តតិ ។ អបរិបក្កាយ មេឃិយ
ចេតោវិមុត្តិយា ឥមេ បញ្ច ធម្មា បរិបាកាយ សំវត្តន្តិ ។

អសំសគ្គកថា ១ វិរិយារម្ភកថា ១ សីលកថា ១ សមាធិកថា ១ បញ្ញា-
កថា ១ វិមុត្តិកថា ១ វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ១ ដែលជាកថាផូរផង់ជាទី
សប្បាយខ្ទូលាយចិត្តប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បី
ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងចំពោះ ដើម្បី
ត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ៣ ប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីធ្វើចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាល
មេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះអកុសលធម៌ទាំង
ឡាយ ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ទាំងឡាយឲ្យកើតឡើង ជាអ្នកមានកម្លាំង
មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។
ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ៤ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើចេតោវិមុត្តិដែលមិន
ទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុមានបញ្ញា
ប្រកបដោយបញ្ញា ជាគ្រឿងដឹងនូវការកើតឡើង និងសូន្យទៅ ជាប្រាជ្ញដ៏
ប្រសើរ ជាគ្រឿងទំលុះទំលាយកិលេស ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់ទុក្ខដោយ
ប្រពៃ ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ៥ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើចេតោវិមុត្តិ
ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ

កល្យាណមិត្តស្សេតំ មេឃិយ ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ កល្យាណសហាយស្ស កល្យាណសម្បវង្កស្ស យំ សីលវា ភវិស្សតិ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរិស្សតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខិស្សតិ (១) សិក្ខាបទេសុ ។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ មេឃិយ ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ កល្យាណសហាយស្ស កល្យាណសម្បវង្កស្ស យំ យាយំ កថា អភិសល្លេខិកា ចេតោវិវរណសប្បាយា ឯកន្តនិព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្វានាយ សំវត្តិស្សតិ (២) សេយ្យថីទំ អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេកកថា អសំសគ្គកថា វីរិយារម្ភកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ឯវរូបិយា កថាយ និកាមលាភី ភវិស្សតិ (៣) អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី ។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ មេឃិយ ភិក្ខុនោ

---

១ ម. សិក្ខតិ ។ ២ ម. សំវត្តតិ ។ ៣ ម. អហោសិ ។

ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤ បឋមសូត្រ

ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់ភិក្ខុដែលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ព្រោះភិក្ខុនោះជាអ្នកមានសីល សង្រួមហើយដោយការសង្រួម ក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់ភិក្ខុដែលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ព្រោះភិក្ខុនោះជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺ អប្បិច្ឆកថា ១ សន្តុដ្ឋិកថា ១ បវិវេកកថា ១ អសំសគ្គកថា ១ វីរិយារម្ភកថា ១ សីលកថា ១ សមាធិកថា ១ បញ្ញាកថា ១ វិមុត្តិកថា ១ វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ១ ដែលជាកថាផូរផង់ ជាទីសប្បាយទូលាយចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងចំពោះ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីនិព្វាន ១ ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់ភិក្ខុដែលមានមិត្តល្អ

ពាតិកង្ខំ កល្យាណសហាយស្ស កល្យាណសម្បវង្កស្ស យំ អារទ្ធវីរិយោ វិហរិស្សតិ(១) អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ មេឃិយ ភិក្ខុនោ ពាតិកង្ខំ កល្យាណសហាយស្ស កល្យាណសម្បវង្កស្ស យំ បញ្ញវា ភវិស្សតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្វេធិកាយ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា ។

(៨៩) តេន ច បន មេឃិយ ភិក្ខុនា ឥមេសុ បញ្ចសុ(២) បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ ធម្មា ឧត្តរឹ ភាវេតព្វា អសុភា ភាវេតព្វា រាគស្ស បហានាយ មេត្តា ភាវេតព្វា ព្យាបាទស្ស បហានាយ អានាបានស្សតិ ភាវេតព្វា វិតក្កុបច្ឆេទាយ អនិច្ចសញ្ញា ភាវេតព្វា អស្មិមានសមុគ្ឃាតាយ ។ អនិច្ចសញ្ញិនោ ហិ មេឃិយ អនត្តសញ្ញា សណ្ឋាតិ អនត្តសញ្ញី អស្មិមានសមុគ្ឃាតំ បាបុណាតិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ និព្វានន្តិ ។

១ ឱ. ករិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ ធម្មេសូតិ អត្ថិ ។

មានសំឡាញ់ល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ព្រោះភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យកើតឡើង មានកំឡាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈក្នុង កុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ដល់ភិក្ខុ ដែលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ព្រោះភិក្ខុ នោះជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹង នូវការកើតឡើង និងសូន្យទៅ ជាប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ អាចទំលុះទំលាយកិលេស ប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ។

(៨៩) ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុនោះ តាំងនៅក្នុងធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ហើយ គួរចំរើនធម៌ ៤ យ៉ាងតទៅទៀត គឺចំរើនអសុភ ដើម្បីលះរាគៈ ១ ចំរើនមេត្តា ដើម្បីលះព្យាបាទ ១ ចំរើនអានាបានស្សតិ ដើម្បីផ្តាច់បង់ វិតក្កៈ ១ ចំរើនអនិច្ចសញ្ញា ដើម្បីដកអស្មិមានះ ១ ។ ម្នាលមេឃិយៈ ព្រោះ ថា កាលភិក្ខុមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនទៀងហើយ សេចក្តីសំគាល់ថា មិនមែនខ្លួន រមែងតាំងនៅ (ក្នុងចិត្ត) ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិន មែនខ្លួន រមែងដល់នូវការដកអស្មិមានះ ឈ្មោះថាដល់និព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ខុទ្ទា វិតក្កា សុខុមា វិតក្កា
អនុគ្គតា មនសោ ឧប្បិលាវា(១)
ឯតេ អវិទ្វា មនសោ វិតក្កេ
ហុរាហុរំ ធាវតិ ភន្តចិត្តោ ។
ឯតេ ច វិទ្វា មនសោ វិតក្កេ
អាតាបិយោ សំវរតិ សតិមា
អនុគ្គតេ មនសោ ឧប្បិលាវេ(២)

អសេសមេតេ(៣) បជហាតិ ពុទ្ធោតិ ។ សុត្តំ បឋមំ(៤) ។

(៤០) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កុសិនារាយំ វិហរតិ ឧបវត្តនេ មល្លានំ សាលវនេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខូ ភគវតោ អវិទូរេ អរញ្ញកុដិកាយំ វិហរន្តិ ឧទ្ធតា(៥) ឧន្នឡា ចបលា មុខរា វិកិណ្ណវាចា មុដ្ឋស្សតិនោ អសម្បជានា អសមាហិតា វិព្ភន្តចិត្តា បាកតិន្ទ្រិយា ។

---

១ ម. ឧព្ពិលាវា ។ ២ ម. ឧព្ពិលាវេ ។ ៣ ម. អសេសមានេ ។ ៤ ឱ. ម. សុត្តំ បឋមំ នត្ថិ ។ ៥ ឱ. ឯត្ថន្តរេ ហោន្តីតិ អត្ថិ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

វិតក្កៈទាំងឡាយ ដ៏ថោកទាប វិតក្កៈទាំងឡាយ ដ៏ល្អិត ដែលចិត្តប្រព្រឹត្តទៅតាមហើយ ធ្វើចិត្តឲ្យឆ្មើងកន្ទ្រើង បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់សេចក្តីត្រិះរិះនៃចិត្តទាំងនុ៎ះទេ ជាអ្នកមានចិត្តភ្ញាក់ផ្អើល ស្ទុះទៅស្ទុះមក កាន់អារម្មណ៍ផ្សេង ៗ ឯអ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់សេចក្តីត្រិះរិះ នៃចិត្តទាំងនុ៎ះហើយ ជាអ្នកមានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតបំផ្លាញកិលេស មានស្មារតី បិទខ្ទប់វិតក្កៈទាំងឡាយ ដែលចិត្តប្រព្រឹត្តទៅតាម ហើយធ្វើចិត្តឲ្យឆ្មើងកន្ទ្រើង លះបង់វិតក្កៈទាំងនុ៎ះ មិនឲ្យសេសសល់ ។ សូត្រទី ១ ។

[៩០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងសាលវនឧទ្យាន របស់មល្លក្សត្រិយ៍ ជាទីប្រព្រឹត្តចូលទៅជិតក្រុងកុសិនារា ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប នៅ ក្នុងតូបដែលគេធ្វើក្នុងព្រៃ ក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូង លើកកំពស់ មានចិត្តឃ្លេងឃ្លោង មានមាត់រឹង មានសំដីផ្តេសផ្តាស ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មិនបានតាំងចិត្តមាំមួន មានចិត្តភ្ញាក់ផ្អើល មានឥន្ទ្រិយដ៏ប្រាកដ (មិនសង្រួមឥន្ទ្រិយ) ។

អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អវិទូរេ អរញ្ញកុដិកាយំ វិហរន្តេ ឧទ្ធតេ ឧន្នឡេ ចបលេ មុខរេ វិកិណ្ណវាចេ មុដ្ឋស្សតិនោ អសម្បជានេ អសមាហិតេ វិព្ភន្តចិត្តេ បាកតិន្ទ្រិយេ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អរក្ខិតេន កាយេន មិច្ឆាទិដ្ឋិគតេន ច
ថីនមិទ្ធាភិភូតេន វសំ មារស្ស គច្ឆតិ ។
តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស សម្មាសង្កប្បគោចរោ
សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ ញត្វាន ឧទយព្វយំ
ថីនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខុ សព្វា ទុគ្គតិយោ ជហេតិ ។

ទុតិយំ(២) ។

[៩១] ឯវំមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ ចារិកំ ចរតិ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ ។ អថខោ ភគវា មគ្គា ឱក្កម្ម យេន អញ្ញតរំ រុក្ខមូលំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថខោ អញ្ញតរោ គោបាលកោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ

១ ឱ.ម. ទុតិយវគ្គំ នត្ថិ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានទតឃើញពួកភិក្ខុច្រើនរូបនោះ នៅ ក្នុងតូប ដែលគេធ្វើក្នុងព្រៃ ក្នុងទីជិតព្រះអង្គ មានចិត្តអណ្ដែតអណ្ដូង ជាអ្នកលើកកំពស់ មានចិត្តឃ្លេងឃ្លោង មានមាត់រឹង មានសំដីផ្ដេសផ្ដាស ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មិនបានតាំងចិត្តមាំមួន មានចិត្តភ្ញាក់ផ្អើល មានឥន្ទ្រិយដ៏ប្រាកដ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះ ហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមានវិញ្ញាណកាយទាំង ៦ មិនរក្សាផង ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិផង
ដែលថីនមិទ្ធៈ គ្របសង្កត់ផង រមែងដល់នូវអំណាចនៃមារ ។
ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តរក្សាហើយ មានសេចក្ដីត្រិះ
រិះត្រូវ ជាអារម្មណ៍ មានសម្មាទិដ្ឋិប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ដឹងការ
កើតឡើងនិងសូន្យទៅបាន គ្របសង្កត់នូវថីនៈនិងមិទ្ធៈហើយ
គប្បីលះបង់គតិអាក្រក់ទាំងពួង ។ សូត្រទី ២ ។

(៩១) ខ្ញុំបានស្ដាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្ដេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងកោសលជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ច្រើនរូប ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គេចចេញអំពីផ្លូវ ហើយចូលទៅរកម្លប់ឈើមួយដើម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុំដាប់នោះ នាយគោបាលម្នាក់ បានចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ

ឧភតោ បក្ខស្ស មេមេយ្យក្ខស្ស តតិយសុត្តំ

ៗបសន្នចិត្តា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ តំ គោតមាលវកំ ភគវា ធម្មិយា
កថាយ សន្ទស្សេសិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ
សម្បហំសេសិ ។ អថខោ សោ គោតមាលវកោ ភគវតា
ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទបិតោ សមុត្តេ-
ជិតោ សម្បហំសិតោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អធិវាសេតុ
មេ ភន្តេ ភគវា ស្វាតនាយ ភត្តំ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។
អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ សោ
គោតមាលវកោ ភគវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ
សោ គោតមាលវកោ តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន សកេ
និវេសនេ បហុតំ អប្បោទកបាយាសំ បដិយាទាបេត្វា
នវញ្ច សប្បឹ ភគវតោ កាលំ អារោចេសិ កាលោ
ភន្តេ និដ្ឋិតំ ភត្តន្តិ ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ
និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេន
យេន តស្ស គោតមាលវកស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាយគោបាលនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងពន្យល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ។ គ្រានោះ នាយគោបាលនោះ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងពន្យល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ លុះនាយគោបាលនោះ បានដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ នាយគោបាលនោះ លុះកន្លងរាត្រីនោះហើយបានឲ្យមនុស្សតាក់តែង អប្បោទកបាយាស (បាយាសមានទឹកតិច) នឹងទឹកដោះថ្លាដ៏ថ្មី ជាច្រើន ក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ហើយឲ្យមនុស្សទៅក្រាបទូលភត្តកាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលល្មមហើយ ទាំងភត្តសោត ក៏ស្រេចហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយយាងចូលទៅកាន់លំនៅ របស់នាយគោបាលនោះ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃ

ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថ ខោ សោ គោបាលកោ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ អប្បោទកបាយាសេន ច នវេន ច សប្បិនា សហត្ថា សន្តប្បេសិ សម្បវារេសិ ។ អថ ខោ សោ គោបាលកោ ភគវន្តំ ភុត្តាវឹ ឱនីតបត្តបាណឹ អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ គហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ តំ គោបាលកំ ភគវា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។

(៩២) អថ ខោ អចិរបក្កន្តស្ស ភគវតោ តំ គោបាលកំ អញ្ញតរោ បុរិសោ សីមន្តរិកាយ ជីវិតា វោរោបេសិ ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ យេន ភន្តេ គោបាលកេន អជ្ជ ពុទ្ធប្បមុខោ ភិក្ខុសង្ឃោ អប្បោទកបាយាសេន ច នវេន ច សប្បិនា សហត្ថា សន្តប្បិតោ សម្បវារិតោ

លុះយាងទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លំដាប់នោះ នាយគោបាលនោះ អង្គាសភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយអប្បោទកបាយាសនឹងទឹកដោះថ្លាដ៏ថ្មី ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ក្រាតែហាមឃាត់ដោយដៃខ្លួនឯង ៗ លំដាប់នោះ នាយគោបាលនោះ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេចលែងលូកព្រះហស្តក្នុងបាត្រទៀតហើយ ក៏កាន់យកអាសនៈដ៏ទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាយគោបាលនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងពន្យល់ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា រួចទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈយាងចេញទៅ ។

[៩២] គ្រាកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ស្រាប់តែមានបុរសម្នាក់ ផ្តាច់ជីវិតនាយគោបាលនោះ ត្រង់ចន្លោះព្រំប្រទល់ស្រុក ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នាយគោបាលណា ដែលបានអង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយអប្បោទកបាយាសនឹងទឹកដោះថ្លាដ៏ថ្មី ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ក្រាតែហាមឃាត់ដោយដៃខ្លួនឯង ក្នុងថ្ងៃនេះ

សោ កិរ ភន្តេ គោបាលកោ អញ្ញតរេន បុរិសេន សីមន្តរិកាយ ជីវិតា វោរោបិតោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ទិសោ ទិសំ យន្តំ កយិរា វេរី វា បន វេរិនំ

មិច្ឆាបណិហិតំ ចិត្តំ បាបិយោនំ តតោ ករេតិ ។

គតិយំ(១) ។

(៩៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ច សារិបុត្តោ អាយស្មា ច មហា-មោគ្គល្លានោ កបោតកន្ទរាយំ វិហរន្តិ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារិបុត្តោ ជុណ្ហាយ រត្តិយា នវោរោបិតេហិ កេសេហិ អព្ភោកាសេ និសិន្នោ ហោតិ អញ្ញតរំ សមាធិំ សមាបជ្ជិត្វា ។

(៩៤) តេន ខោ បន សមយេន ទ្វេ យក្ខា សហាយកា ឧត្តរាយ ទិសាយ ទក្ខិណាទិសំ គច្ឆន្តិ កេនចិទេវ ករណីយេន ។ អទ្ទសំសុ ខោ តេ យក្ខា

១ ឱ. ម. គតិយន្តិ នត្ថិ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បានឮថា នាយគោបាលនោះ មានបុរសម្នាក់ផ្តាច់ជីវិត ត្រង់បន្ទោះព្រំប្រទល់ស្រុកទៅហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ចោរបានឃើញចោរផងគ្នា ឬក៏ បុគ្គលមានពៀរ ឃើញបុគ្គល
មានពៀរផងគ្នា គប្បីធ្វើសេចក្តីវិនាសណា ចិត្តដែលបុគ្គល
ដំកល់ខុសហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យលាមកលើសជាង
សេចក្តីវិនាសនោះទៅទៀត ។ សូត្រ ទី ៣ ។

(៩៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ នឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ នៅក្នុងវត្តកបោតកន្ទរា ។ សម័យនោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានសក់ទើបកោរថ្មី ៗ អង្គុយក្នុងទីវាល ចូលកាន់សមាធិណាមួយ ក្នុងរាត្រីខាងខ្នើត ។

(៩៤) សម័យនោះ មានយក្ខពីរនាក់ជាសំឡាញ់នឹងគ្នា មកអំពីទិសខាងជើង ទៅទិសខាងត្បូង ដោយកិច្ចណាមួយ ។ យក្ខទាំងនោះ បានឃើញ

អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ជុណ្ហាយ រត្តិយា នវោរោបិតេហិ កេសេហិ អព្ភោកាសេ និសិន្នំ ទិស្វាន ឯកោ យក្ខោ ទុតិយំ យក្ខំ ឯតទវោច បដិភាតិ មំ សម្ម ឥមស្ស សមណស្ស សីសេ បហារំ ទាតុន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទវោច អលំ សម្ម មា សមណំ អាសាទេសិ(១) ឧឡារោ សោ សម្ម សមណោ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទវោច បដិភាតិ មំ សម្ម ឥមស្ស សមណស្ស សីសេ បហារំ ទាតុន្តិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទវោច អលំ សម្ម មា សមណំ អាសាទេសិ ឧឡារោ សោ សម្ម សមណោ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោតិ ។ តតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទវោច បដិភាតិ មំ សម្ម ឥមស្ស សមណស្ស សីសេ បហារំ ទាតុន្តិ ។ តតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទវោច អលំ សម្ម មា សមណំ អាសាទេសិ ឧឡារោ សោ សម្ម សមណោ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោតិ ។

---

១ ម. អាញាទេសិ ។

ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានសក់ទើបកោរថ្មីៗ អង្គុយក្នុងទីវាល ក្នុងរាត្រីខាងខ្នើត លុះយក្សម្នាក់ បានឃើញហើយ និយាយប្រាប់យក្សម្នាក់ទៀតថា ម្នាលសំឡាញ់ ចិត្តរបស់ខ្ញុំកើតប្រាកដ ដើម្បីប្រហារក្បាលសមណៈនេះ ។ កាលបើយក្សម្នាក់ និយាយយ៉ាងនេះហើយ យក្សនោះក៏និយាយទៅនឹងយក្សម្នាក់ទៀតនោះថា កុំសំឡាញ់ អ្នកកុំប្រហារសមណៈឡើយ ម្នាលសំឡាញ់ សមណៈនោះ មានគុណដ៏លើសលុប មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ យក្សម្នាក់នោះ បាននិយាយនឹងយក្សនោះ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលសំឡាញ់ ចិត្តរបស់ខ្ញុំកើតប្រាកដ ដើម្បីប្រហារក្បាលសមណៈនេះ ។ យក្សនោះ និយាយទៅនឹងយក្សម្នាក់ទៀតនោះ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា កុំសំឡាញ់ អ្នកកុំប្រហារសមណៈឡើយ ម្នាលសំឡាញ់ សមណៈនោះ មានគុណដ៏លើសលុប មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ យក្សម្នាក់នោះ និយាយទៅនឹងយក្សនោះ ជាគំរប់បីដងទៀតថា ម្នាលសំឡាញ់ ចិត្តរបស់ខ្ញុំកើតប្រាកដ ដើម្បីប្រហារក្បាលសមណៈនេះ ។ យក្សនោះ និយាយទៅនឹងយក្សម្នាក់ទៀតនោះ ជាគំរប់បីដងទៀតថា កុំសំឡាញ់ អ្នកកុំប្រហារសមណៈឡើយ ម្នាលសំឡាញ់ សមណៈនោះមានគុណដ៏លើសលុប មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។

អថខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ អនាទិយិត្វា អាយស្មតោ សារីបុត្តត្ថេរស្ស សីសេ បហារំ អទាសិ ។ អបិ តេន បហារេន សត្តរតនំ វា អឌ្ឍរតនំ(១) វា នាគំ ឱសាទេយ្យ(២) មហន្តំ វា បព្វតកូដំ បទាលេយ្យ ។ អថ ច បន សោ យក្ខោ ឌយ្ហាមីតិ(៣) វត្វា តត្ថេវ មហានិរយំ អបតាសិ ។

(៩៥) អទ្ទសា ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន តេន យក្ខេន អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស សីសេ បហារំ ទិយ-មានំ ទិស្វាន យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទវោច កច្ចិ តេ អាវុសោ ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិ ន កិញ្ចិ ទុក្ខន្តិ ។ ខមនីយំ មេ អាវុសោ មោគ្គល្លាន យាបនីយំ មេ អាវុសោ មោគ្គល្លាន អបិ ច មេ សីសេ ថោកំ ទុក្ខន្តិ ។ អច្ឆរិយំ អាវុសោ សារីបុត្ត អព្ភុតំ អាវុសោ សារីបុត្ត យំ មហិទ្ធិកោ អាយស្មា សារីបុត្តោ មហានុភាវោ ។ ឥធ តេ អាវុសោ សារីបុត្ត អញ្ញតរោ យក្ខោ

---

១ ឧ.ម. អឌ្ឍដ្ឋរតនំ ។ ២ ម. ឱសាទេយ្យ ។ ៣ ឧ.ម. ឌយ្ហាមិ ឌយ្ហាមីតិ ។

លំដាប់នោះ យក្ខម្នាក់នោះ មិនអើពើនឹងយក្ខនោះឡើយ ហើយប្រហារចំព្រះសិរ្ស: ព្រះសារីបុត្តត្ថេរដ៏មានអាយុ ។ មានសេចក្តីដំណាលថា យក្ខនោះអាចពន្លិចដំរីមានកំពស់ ៧ ហត្ថ ឬ ៨ ហត្ថ (ឲ្យស្រុតទៅក្នុងផែនដី) ក៏បាន អាចធ្វើកំពូលភ្នំ ឲ្យបែកខ្ទេចខ្ទីក៏បាន ដោយការប្រហារនោះ ។ លំដាប់នោះ ស្រាប់តែយក្ខនោះពោលថា ខ្ញុំក្តៅណាស់ដូច្នេះ ហើយធ្លាក់ទៅកាន់មហានរក ត្រង់ទីនោះឯង ។

(៩៥) ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បានឃើញយក្ខនោះ កំពុងប្រហារចំព្រះសិរ្ស:ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ដោយទិព្វចក្ខុ ដ៏បរិសុទ្ធកន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្នាលអាវុសោ លោកល្មមអត់ធន់បានដែរឬ ល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ មិនមានសេចក្តីទុក្ខតិចតួចទេឬ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុប្រាប់ថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំល្មមអត់ធន់បាន ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំល្មមប្រព្រឹត្តទៅបាន តែថា មានសេចក្តីទុក្ខបន្តិច ត្រង់ក្បាលរបស់ខ្ញុំ ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត ចំឡែកណាស់ ព្រោះថា សារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្ត ក្នុងទីនេះ មានយក្ខមួយ

សីសេ បហារំ អទាសិ តាវ មហាបហារោ អហោសិ អបិ តេន បហារេន សត្តរតនំ វា អឌ្ឍរតនំ វា នាគំ ឱសាទេយ្យ មហន្តំ វា បព្វតកូដំ វា បទាលេយ្យាតិ ។ អថ បនាយស្មា សារីបុត្តោ ឯវមាហ ខមនីយំ មេ អាវុសោ មោគ្គល្លាន យាបនីយំ មេ អាវុសោ មោគ្គល្លាន អបិ ច មេ សីសេ ថោកំ ទុក្ខន្តិ ។ អច្ឆរិយំ អាវុសោ មោគ្គល្លាន អព្ភុតំ អាវុសោ មោគ្គល្លាន យំ(១) មហិទ្ធិកោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ មហានុភាវោ យត្រ ហិ នាម យក្ខម្បិ បស្សតិ មយំ បនេតរហិ បំសុបិសាចកម្បិ ន បស្សាមាតិ ។

[៩៦] អស្សោសិ ខោ ភគវា ទិព្វាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ តេសំ ឧភិន្នំ មហានាគានំ ឥមំ ឯវរូបំ កថាសល្លាបំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស សេលូបមំ(៣) ចិត្តំ ឋិតំ នានុបកម្បតិ

---

១ ឱ. ម. យំ ត្វំ ។

ប្រហារបំព្រះសិរ្សៈនៃលោក (ការប្រហារនោះ) ពេញជាការប្រហារខ្លាំង ឯយក្ខនោះអាចពន្លិចដំរីមានកំពស់ ៧ ហត្ថ ឬ ៨ ហត្ថ (ឲ្យស្រុតទៅក្នុងផែនដីបាន) អាចធ្វើកំពូលភ្នំធំឲ្យបែកខ្ទេចខ្ទីបាន ដោយការប្រហារនោះ ។ ហេតុអ្វីក៏ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំល្មមអត់ធន់បាន ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំល្មមប្រព្រឹត្តទៅបាន តែថា មានសេចក្តីទុក្ខបន្តិច ត្រង់ក្បាលរបស់ខ្ញុំ ៗ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ចំឡែកណាស់ ព្រោះថា មហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន មើលយក្សឃើញបាន ចំណែកខាងយើងមិនឃើញ សូម្បីបិសាច ដែលអាស្រ័យនឹងអាចម៍ដី(១)សោះឡើយ ។

(៩៦) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យចរចា មានសភាពយ៉ាងនេះ របស់ព្រះមហានាគទាំងពីរអង្គនោះ ដោយទិព្វសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងសោតធាតុ របស់មនុស្សធម្មតា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុះហើយ ទើបបន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ចិត្តរបស់បុគ្គលណា មានឧបមាដោយថ្មតាន់ នៅនឹង មិនញាប់ញ័រ

១ សំដៅយកប្រេតតូច ៗ ដែលត្រាចរង្គាត ក្នុងទីទាំងឡាយ មានគំនរសម្រាម ជាដើម ។

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

វិរត្តំ រជនីយេសុ កោបនេយ្យេ ន កុប្បតិ
យស្សេវំ ភាវិតំ ចិត្តំ កុតោ តំ ទុក្ខមេស្សតីតិ ។

ចតុត្ថំ ។

(៤៧) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ
វិហរតិ ឃោសិតារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន
ភគវា អាកិណ្ណោ វិហរតិ ភិក្ខូហិ ភិក្ខុនីហិ ឧបា-
សកេហិ ឧបាសិកាហិ រាជូហិ រាជមហាមត្តេហិ តិត្ថិ-
យេហិ តិត្ថិយសាវកេហិ អាកិណ្ណោ ទុក្ខំ ន ផាសុ
វិហរតិ ។ អថ ខោ ភគវតោ ឯតទហោសិ អហំ ខោ
ឯតរហិ អាកិណ្ណោ វិហរាមិ ភិក្ខូហិ ភិក្ខុនីហិ
ឧបាសកេហិ ឧបាសិកាហិ រាជូហិ រាជមហាមត្តេហិ
តិត្ថិយេហិ តិត្ថិយសាវកេហិ អាកិណ្ណោ ទុក្ខំ ន
ផាសុ វិហរាមិ យន្នូនាហំ ឯកោ គណម្ហា វូបកដ្ឋោ
វិហរេយ្យន្តិ ។ អថ ខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវា-
សេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កោសម្ពឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។
កោសម្ពិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិ-
ក្កន្តោ សាមំ សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ

ឧទាន មេឃិយវគ្គទី ៤ បញ្ចមសូត្រ

ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងហេតុគួរត្រេកអរទាំងឡាយ មិនក្រោធក្នុងវត្ថុគួរក្រោធ ចិត្តដែលបុគ្គលណា បានចំរើនយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីទុក្ខនឹងមានមក ដល់បុគ្គលនោះអំពីណាបាន ។ សូត្រ ទី ៤ ។

(៩៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យនោះឯងព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅច្រឡូកច្រឡំដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច អមាត្យធំរបស់ស្តេច តិរ្ថិយ និងពួកសាវ័ករបស់តិរ្ថិយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅច្រឡូកច្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយឡើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ តថាគតនៅច្រឡូកច្រឡំដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច អមាត្យធំរបស់ស្តេច តិរ្ថិយ និងពួកសាវ័ករបស់តិរ្ថិយ តថាគតនៅច្រឡូកច្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគត គេចចេញអំពីពួកហើយ នៅតែម្នាក់ឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្លៀកប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកោសម្ពី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងកោសម្ពី ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលខាងក្រោយភត្ត ហើយទុកដាក់សេនាសនៈដោយព្រះអង្គឯង ហើយប្រដាប់បាត្រចីវរ

អនាមន្តេត្វា ឧបដ្ឋាកំ អនបលោកេត្វា ភិក្ខុសង្ឃំ ឯកោ អទុតិយោ យេន បាលិលេយ្យកំ តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្វេន ចារិកញ្ចរមានោ យេន បាលិលេយ្យកំ តទវសរិ ។

(៩៨) តត្រ សុទំ ភគវា បាលិលេយ្យកេ វិហរតិ រក្ខិតវនសណ្ឌេ ភទ្ទសាលមូលេ ។ អញ្ញតរោបិ ខោ ហត្ថិនាគោ អាកិណ្ណោ វិហរតិ ហត្ថីហិ ហត្ថិនីហិ ហត្ថិកឡភេហិ (១) ហត្ថិច្ឆាបេហិ (២) ឆិន្នគ្គានិ ចេវ តិណានិ ខាទតិ ឱភគ្គោភគ្គញ្ចស្ស សាខាភង្គំ ខាទន្តិ អាវិលានិ ច បានីយានិ បិវតិ ឱគាហា ចស្ស ឧត្តិណ្ណស្ស ហត្ថិនិយោ កាយំ ឧបនិឃំសន្តិយោ គច្ឆន្តិ អាកិណ្ណោ ទុក្ខំ ន ផាសុ វិហរតិ ។ អថ ខោ តស្ស ហត្ថិនាគស្ស ឯតទហោសិ អហំ ខោ ឯតរហិ អាកិណ្ណោ វិហរាមិ ហត្ថីហិ ហត្ថិនីហិ ហត្ថិកឡភេហិ ហត្ថិច្ឆាបេហិ ឆិន្នគ្គានិ ចេវ តិណានិ ខាទាមិ

១ ឱ. ហត្ថិកឡបេហិ ។ ម. ហត្ថិកឡភេហិ ។ ២ ម. ហត្ថិច្ឆាបកេហិ ។

មិនបានលាឧបដ្ឋាក មិនបានប្រាប់ភិក្ខុសង្ឃ តែមួយអង្គឯង ឥតមានភិក្ខុជាគំរប់ពីរ ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិក នៃបាលិលេយ្យកប្រទេស កាលទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិក ដោយលំដាប់ បានដល់បាលិលេយ្យកប្រទេស ។

[៩៨] បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្រោមម្លប់ភទ្ទសាលព្រឹក្ស ក្នុងដងព្រៃឈ្មោះរក្ខិតៈ ជិតបាលិលេយ្យកប្រទេសនោះ ។ មានដំរីធំប្រសើរមួយ នៅច្រឡូកច្រឡំដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្ទាវ នឹងកូនដំរី ហើយស៊ីស្មៅ ដែលពួកដំរីទាំងនោះច្រឹបចុងហើយផង ពួកដំរីទាំងនោះស៊ីនូវមែកឈើបាក់ ដែលដំរីធំប្រសើរនោះបំបាក់ចុះហើយផង ឯដំរីធំប្រសើរ ក៏ផឹកទឹកទាំងល្បាយដ៏ល្អក់ផង កាលបើដំរីធំប្រសើរដើរចុះឡើងកំពង់ទឹក ពួកមេដំរីក៏ដើរត្រដុសកាយផង ដំរីធំប្រសើរ នៅច្រឡូកច្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយឡើយ ។ លំដាប់នោះ ដំរីធំប្រសើរនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ អញនៅច្រឡូកច្រឡំដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្ទាវ នឹងកូនដំរី ហើយស៊ីស្មៅដែលដំរីទាំងនោះច្រឹបចុងហើយផង

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

ឱភគ្គោភគ្គញ្ច មេ សាខាភង្គំ ខាទន្តិ អាវិលានិ ច បានីយានិ បិវាមិ ឱគាហា ច មេ ឧត្តិណ្ណស្ស ហត្ថិនិយោ កាយំ ឧបនិឃំសន្តិយោ គច្ឆន្តិ អាកិណ្ណោ ទុក្ខំ ន ផាសុ វិហរាមិ យន្នូនាហំ ឯកោ គណស្មា វូបកដ្ឋោ វិហរេយ្យន្តិ ។ អថខោ សោ ហត្ថិនាគោ យូថា អបក្កម្ម យេន បាលិលេយ្យកំ រក្ខិតវនសណ្ឌោ ភទ្ទសាលមូលំ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តត្រ សុទំ សោ ហត្ថិនាគោ យស្មិំ បទេសេ ភគវា វិហរតិ តំ បទេសំ អបហរិតញ្ច[១] ករោតិ សោណ្ឌាយ ភគវតោ បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋបេតិ[២] ។

(៩៩) អថខោ ភគវតោ រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ អហំ ខោ បុព្វេ អាកិណ្ណោ វិហាសិំ ភិក្ខូហិ ភិក្ខុនីហិ ឧបាសកេហិ ឧបាសិកាហិ រាជូហិ រាជមហាមត្តេហិ តិត្ថិយេហិ តិត្ថិយសាវកេហិ អាកិណ្ណោ ទុក្ខំ ន ផាសុ វិហាសិំ ។ សោម្ហិ ឯតរហិ អនាកិណ្ណោ វិហរាមិ ភិក្ខូហិ ភិក្ខុនីហិ ឧបាសកេហិ ឧបាសិកាហិ រាជូហិ

---

១ ខុ. អបហារិតញ្ច ។ ២ ខុ. ម. បដ្ឋបេតិ ។

ដំរីទាំងនោះស៊ីមែកឈើបាក់ ដែលអញកាច់បំបាក់ហើយផង អញផឹកទឹក ទាំងល្អាយដ៏ល្អក់ផង កាលបើអញ ដើរចុះឡើងកំពង់ទឹក ពួកមេដំរី ដើរត្រដុសកាយផង អញនៅច្រឡូកច្រឡំ ជាទុក្ខមិនសប្បាយ បើដូច្នោះ គួរអញគេចចេញពីហ្វូងនៅម្នាក់ឯងវិញចុះ ។ លំដាប់នោះ ដំរីដំប្រសើរនោះ ដើរគេចចេញពីហ្វូង ហើយចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ដែលទ្រង់គង់នៅក្រោមម្លប់ភទ្ទសាលព្រឹក្ស ក្នុងដងព្រៃឈ្មោះរក្ខិតៈ ជិតបាលិលេយ្យកប្រទេស លុះចូលទៅដល់ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រទេសណាបានឮថា ដំរីដំប្រសើរនោះ ក៏ធ្វើប្រទេសនោះ មិនឲ្យមានស្មៅស្រស់ ទាំងដម្កល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រមោយ ។

[៤៩] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅសម្ងំ ក្នុងទីស្ងាត់ ទ្រង់មានព្រះទ័យបរិវិតក្កៈ កើតឡើងយ៉ាងនេះថា កាលមុន តថាគតបាននៅច្រឡូកច្រឡំ ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច អមាត្យធំ របស់ស្តេច តិរ្ថិយ និងពួកសាវ័ក របស់តិរ្ថិយ តថាគតនៅច្រឡូកច្រឡំ ជាទុក្ខ មិនសប្បាយឡើយ ។ ឥឡូវនេះ តថាគត មិនបាននៅច្រឡូកច្រឡំដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច

រាជមហាមត្តេហិ តិត្ថិយេហិ តិត្ថិយសាវកេហិ អនាកិណ្ណោ សុខំ ផាសុ វិហរាមីតិ ។ តស្ស ខោ ហត្ថិនាគស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ អហំ ខោ បុព្វេ អាកិណ្ណោ វិហាសឹ ហត្ថីហិ ហត្ថិនីហិ ហត្ថិកលភេហិ ហត្ថិច្ឆាបេហិ ឆិន្នគ្គានិ ចេវ តិណានិ ខាទឹ ឱភគ្គោភគ្គញ្ច មេ សាខាភង្គំ ខាទឹសុ អាវិលានិ ច បានីយានិ បិវឹ[1] ឱគាហា ច មេ ឧត្តិណ្ណស្ស ហត្ថិនិយោ កាយំ ឧបនិឃំសន្តិយោ អគ្គមំសុ អាកិណ្ណោ ទុក្ខំ ន ផាសុ វិហាសឹ ។ សោម្ហិ ឯតរហិ អនាកិណ្ណោ វិហរាមិ ហត្ថីហិ ហត្ថិនីហិ ហត្ថិកលភេហិ ហត្ថិច្ឆាបេហិ អច្ឆិន្នគ្គានិ ចេវ តិណានិ ខាទាមិ ឱភគ្គោភគ្គញ្ច មេ សាខាភង្គំ ន ខាទន្តិ អនាវិលានិ ច បានីយានិ បិវាមិ ឱគាហា ច មេ ឧត្តិណ្ណស្ស ន ហត្ថិនិយោ កាយំ ឧបនិឃំសន្តិយោ គច្ឆន្តិ អនាកិណ្ណោ សុខំ ផាសុ វិហរាមីតិ ។ អថខោ ភគវា អត្តនោ ច បវិវេកំ វិទិត្វា តស្ស ច ហត្ថិនាគស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

១ ឱ. បិវិសឹ ។ ម. បិវិមិ ។

អមាត្យធំរបស់ស្តេច តិរ្ថិយ នឹងពួកសាវ័ក របស់តិរ្ថិយឡើយ តថាគត មិនបាននៅប្រឡូកប្រឡំ ក៏បាននៅសេចក្តីសុខសប្បាយ ។ ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ មានចិត្តត្រិះរិះកើតឡើងយ៉ាងនេះថា កាលមុន អញបាននៅប្រឡូកប្រឡំ ដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្ទាវ នឹងកូនដំរីតូច ៗ ហើយអញបាន ស៊ីស្មៅទាំងឡាយ ដែលពួកដំរីទាំងនោះ ច្រឹបចុងហើយផង ពួកដំរីទាំងនោះស៊ីមែកឈើបាក់ ដែលអញកាច់បំបាក់ហើយផង អញបានផឹកទឹកទាំងឡាយ ដ៏ល្អក់ផង កាលបើអញ ដើរចុះឡើងកំពង់ទឹក ពួកមេដំរី ដើរត្រដុសកាយផង អញនៅប្រឡូកប្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយឡើយ ។ ឥឡូវនេះ អញនោះមិននៅប្រឡូកប្រឡំ ដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្ទាវ នឹង កូនដំរី ហើយស៊ីស្មៅទាំងឡាយ ដែលពួកដំរីទាំងនោះ មិនបានច្រឹបចុងហើយផង ពួកដំរីទាំងនោះ ក៏មិនស៊ីមែកឈើបាក ដែលអញកាច់បំបាក់ផង អញផឹកទឹកទាំងឡាយមិនល្អក់ផង កាលបើអញ ដើរចុះឡើងកំពង់ទឹក ពួកមេដំរី ក៏មិនដើរត្រដុសកាយផង អញមិននៅប្រឡូកប្រឡំ ក៏បាននៅសេចក្តីសុខសប្បាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់របស់ព្រះអង្គ នឹងបានជ្រាបច្បាស់បរិវិតក្កៈ ក្នុងចិត្តរបស់ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ ដោយព្រះទ័យនៃព្រះអង្គហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឯតំ(១) នាគស្ស នាគេន ឦសាទន្តស្ស ហត្ថិនោ សមេតិ ចិត្តំ ចិត្តេន យំ ឯកោ រមតី វនេតិ(២) ។

បញ្ចមំ(៣) ។

[១០០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា បិណ្ឌោលភារទ្វាជោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អារញ្ញិកោ បិណ្ឌបាតិកោ បំសុកូលិកោ តេចីវរិកោ អប្បិច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ បវិវិត្តោ អសំសដ្ឋោ អារទ្ធវីរិយោ ធុតវាទោ អធិចិត្តមនុយុត្តោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ បិណ្ឌោលភារទ្វាជំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អារញ្ញិកំ បិណ្ឌបាតិកំ បំសុកូលិកំ តេចីវរិកំ អប្បិច្ឆំ សន្តុដ្ឋំ បវិវិត្តំ អសំសដ្ឋំ អារទ្ធវីរិយំ ធុតវាទំ អធិចិត្តមនុយុត្តំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ម. ឯវំ ។ ២ ម. រមតោតិ ។ ៣ ឧ. ម. បញ្ចមសុត្តំ ។

ចិត្តរបស់ហត្ថិនាគ មានភ្លុកងទន្តាំនុ៎ះ ស្មើនឹងចិត្តរបស់ពុទ្ធនាគដែរ ព្រោះហត្ថិនាគតែម្នាក់ឯង ត្រេកអរក្នុងព្រៃដែរ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

(១០០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារញ្ញកធុតង្គ បិណ្ឌបាតិកធុតង្គ បង្សុកូលិកធុតង្គ និង តេចីវរិកធុតង្គ ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ជាអ្នកពោលពាក្យជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេស ប្រកបរឿយៗនូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញបិណ្ឌោល-ភារទ្វាជៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារញ្ញកធុតង្គ បិណ្ឌបាតិកធុតង្គ បង្សុកូលិកធុតង្គ និងតេចីវរិកធុតង្គ ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ជាអ្នកពោលពាក្យជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេស ប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

អនូបវាទោ អនូបឃាតោ បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
មត្តញ្ញុតា ច ភត្តស្មឹ បន្តញ្ច[១] សយនាសនំ
អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនន្តិ ។
ឆដ្ឋំ[២] ។

(១០១) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អប្បិច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ បវិវិត្តោ អសំសដ្ឋោ អារទ្ធវីរិយោ អធិចិត្តមនុយុត្តោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អប្បិច្ឆំ សន្តុដ្ឋំ បវិវិត្តំ អសំសដ្ឋំ អារទ្ធវីរិយំ អធិចិត្តមនុយុត្តំ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ម. បន្តញ្ច ។ បន្តញ្ចាតិបិ បាឋោ ។ ២ ឱ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្ថិ ។

កិរិយាមិនតិះដៀល ១ កិរិយាមិនបៀតបៀនគេ ១ កិរិយាសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ ១ ភាពៈដឹងប្រមាណក្នុងភត្តាហារ ១ ទីដេកទីអង្គុយដ៏ស្ងាត់ ១ កិរិយាបំពេញព្យាយាមក្នុងអធិចិត្ត ១ នុះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[១០១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ប្រកបរឿយ ៗ នូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ប្រកបរឿយៗនូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

អធិចេតសោ អប្បមជ្ជតោ មុនិនោ មោនបថេសុ សិក្ខតោ
សោកា ន ភវន្តិ តាទិនោ ឧបសន្តស្ស សទា សតីមតោតិ ។
សត្តមំ[1] ។

(១០២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ ភិក្ខុសង្ឃោបិ សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អញ្ញតិត្ថិយា បន បរិព្វាជកា អសក្កតា ហោន្តិ អគរុកតា អមានិតា អបូជិតា អនបចិតា ន លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។

(១០៣) អថ ខោ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ភគវតោ សក្ការំ អសហមានា ភិក្ខុសង្ឃស្ស

---

១ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្ថិ ។

ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤ អដ្ឋមសូត្រ

សេចក្តីសោកទាំងឡាយ រមែងមិនកើតមាន ដល់បុគ្គលមាន
អធិចិត្ត មិនប្រមាទ ជាអ្នកដឹង ជាអ្នកសិក្សា ក្នុងផ្លូវនៃការដឹង
ទាំងឡាយ គឺអរហត្តផលញាណ មានចិត្តមិនញាប់ញ័រ ជាអ្នក
នឹងធឹង ជាអ្នកស្ងប់ មានស្មារតីគ្រប់កាល ។ សូត្រទី ៧ ។

(១០២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ៗ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
បូជា កោតក្រែង ទ្រង់បានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលាន-
ប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតី ។ សូម្បីភិក្ខុសង្ឃ ក៏មានគេធ្វើសក្ការៈ
គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ជាអ្នកបានចីវរ បិណ្ឌបាតសេនាសនៈ
នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីដែរ ។ ឯពួកបរិព្វាជក
ជាអន្យតិរ្ថិយ មិនមានគេធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជា
មិនកោតក្រែង មិនបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយ-
ភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីឡើយ ។

(១០៣) គ្រានោះ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ អត់ធ្មត់មិនបាន
នូវសក្ការៈ របស់ព្រះមានព្រះភាគ នឹងភិក្ខុសង្ឃ ចូលទៅរកនាង

ច យេន សុន្ទរី បរិព្វាជិកា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្ក-
មិត្វា សុន្ទរឹ បរិព្វាជិកំ ឯតទវោចុំ ឧស្សហសិ(១) ភគិនិ
ញាតីនំ អត្ថំ កាតុន្តិ ។ ក្យាហំ អយ្យា ករោមិ
កឹ មយា សក្កា កាតុំ ជីវិតម្បិ មេ បរិច្ចត្តំ ញាតីនំ
អត្ថាយាតិ ។ តេនហិ ភគិនិ អភិក្ខណំ ជេតវនំ
គច្ឆាហីតិ ។ ឯវំ អយ្យាតិ ខោ សុន្ទរី បរិព្វាជិកា តេសំ
អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្វាជកានំ បដិស្សុត្វា អភិក្ខណំ
ជេតវនំ អគមាសិ ។ យទា អញ្ញឹសុ តេ អញ្ញតិត្ថិយា
បរិព្វាជកា វោ(២) ទិដ្ឋា ខោ សុន្ទរី បរិព្វាជិកា
ពហុជនេន អភិក្ខណំ ជេតវនំ គច្ឆតីតិ អថ នំ ជីវិតា
វោរោបេត្វា តត្ថេវ ជេតវនស្ស បរិខាកូបេ និក្ខិ-
បិត្វា យេន រាជា បសេនទិ កោសលោ តេនុប-
សង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា រាជានំ បសេនទឹ កោសលំ
ឯតទវោចុំ យា សា មហារាជ សុន្ទរី បរិព្វាជិកា សា
នោ ន ទិស្សតីតិ ។ កត្ថ បន តុម្ហេ អាសង្កថាតិ ។
ជេតវនេ មហារាជាតិ ។ តេនហិ ជេតវនំ វិចិនថាតិ ។

---

១ ម. ឯត្ថន្តរេ ត្វំ អត្ថិ ។ ២ ម. ភោ ។

បរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងនាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរីថា នែប្អូនស្រី នាងអាចធ្វើប្រយោជន៍ដល់ពួកញាតិបានឬទេ ។ នាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរីសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះករុណាត្រូវធ្វើដូចម្តេច អំពើដូចម្តេច ដែលខ្ញុំអាចធ្វើបាន សូម្បីជីវិត ក៏ខ្ញុំហ៊ានលះបង់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់ពួកញាតិដែរ ។ ម្នាលប្អូនស្រី បើដូច្នោះ នាងចូលទៅកាន់វត្តជេតពន ឲ្យញយៗ ។ នាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរី បានទទួលពាក្យបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះថា ព្រះករុណាលោកម្ចាស់ ហើយទៅកាន់វត្តជេតពនញយៗ ។ កាលណាបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ បានដឹងថា ជនច្រើនបានឃើញនាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរី ទៅកាន់វត្តជេតពនញយៗហើយ ក៏សំឡាប់នាងនោះឲ្យដាច់ចាកជីវិត ហើយកប់ក្នុងរណ្តៅស្នាមភ្លោះ នៃវត្តជេតពននោះឯង ក្នុងកាលណោះ រួចចូលទៅគាល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយព្រះពរព្រះបាទបសេនទិកោសលថា បពិត្រមហារាជ នាងបរិព្វាជិកាណាឈ្មោះសុន្ទរី នាងបរិព្វាជិកានោះ មិនប្រាកដដល់ពួកអាត្មាភាពសោះ ។ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះបន្ទូលសួរថា ចុះលោកទាំងឡាយ មានសង្ស័យក្នុងទីណាខ្លះ ។ បពិត្រមហារាជ ពួកអាត្មាភាពមានសង្ស័យ ក្នុងវត្តជេតពន ។ បើដូច្នោះ ចូរលោកទាំងឡាយ គន់រកក្នុងវត្តជេតពនចុះ ។

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

អថខោ តេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ជេតវនំ វិចិនិត្វា យថានិក្ខិត្តំ បរិក្ខាកូបា ឧទ្ធរិត្វា មញ្ចកំ អារោបេត្វា សាវត្ថិំ បវេសេត្វា រថិយាយ រថិយំ សិង្ឃាដកេន សិង្ឃាដកំ ឧបសង្កមិត្វា មនុស្សេ ឧជ្ឈាបេសុំ បស្សថយ្យា សមណានំ សក្យបុត្តិយានំ កម្មំ អលជ្ជិនោ ឥមេ សមណា សក្យបុត្តិយា ទុស្សីលា បាបធម្មា មុសាវាទិនោ អព្រហ្មចារិនោ ។ ឥមេ ហិ នាម ធម្មចារិនោ សមចារិនោ ព្រហ្មចារិនោ សច្ចវាទិនោ សីលវន្តោ កល្យាណធម្មា បដិជានិស្សន្តិ នត្ថិ ឥមេសំ សាមញ្ញំ នត្ថិ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ(១) នដ្ឋំ ឥមេសំ សាមញ្ញំ នដ្ឋំ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ កុតោ ឥមេសំ សាមញ្ញំ កុតោ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ អបគតា ឥមេ សាមញ្ញា អបគតា

១ ឱ. ព្រាហ្មញ្ញំ ។

ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤ អដ្ឋមសូត្រ

លំដាប់នោះ បរិញ្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ គយគន់មើលវត្តដែតពន ហើយក៏គាស់ឡើង (នូវសាកសព) ដែលបានកប់ទុកហើយ អំពីរណ្តៅស្នាមភ្លោះ ហើយលើកដាក់លើគ្រែតូច នាំចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ហើយចេញពីច្រកមួយ ចូលទៅកាន់ច្រកមួយ ចេញពីផ្លូវត្រឡែងកែងមួយ ចូលទៅកាន់ផ្លូវត្រឡែងកែងមួយ ហើយប្រើពួកមនុស្សឲ្យលើកទោសថា នៃម្ចាស់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលអំពើរបស់ពួកសមណៈ ជាសក្យបុត្តិយ៍ចុះ ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាបុគ្គលមិនអៀនខ្មាស ទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ជាអ្នកនិយាយពាក្យកុហក ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ ៗ មិនគួរបើ ពួកសមណៈ ជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ មកប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ពោលពាក្យពិត មានសីល មានកល្យាណធម៌សោះ ភាពជាសមណៈគឺជាអ្នករម្ងាប់បាប មិនមានដល់ពួកសមណៈនេះឡើយ ភាពជាអ្នកប្រសើរ គឺជាអ្នកបន្សាត់បាប មិនមានដល់ពួកសមណៈនេះឡើយ ភាពជាសមណៈ របស់ពួកសមណៈនេះ សាបសូន្យហើយ ភាពជាអ្នកប្រសើររបស់ពួកសមណៈនេះ សាបសូន្យហើយ ភាពជាសមណៈ នឹងមានដល់ពួកសមណៈនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច ភាពជាអ្នកប្រសើរ នឹងមានដល់ពួកសមណៈ អំពីហេតុដូចម្តេច ពួកសមណៈនេះ ប្រាសចាកភាពជាសមណៈ ពួកសមណៈនេះ

ឥមេ ព្រហ្មញ្ញា ។ កថញ្ហិ នាម បុរិសោ បុរិសកិច្ចំ ករិត្វា ឥត្ថឹ ជីវិតា វោរោបេស្សតីតិ ។

[១០៨] តេន ខោ បន សមយេន សាវត្ថិយំ មនុស្សា ភិក្ខូ ទិស្វា អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កោសន្តិ បរិភាសន្តិ រោសេន្តិ វិហេសេន្តិ អលជ្ជិនោ ឥមេ សមណា សក្យបុត្តិយា ទុស្សីលា បាបធម្មា មុសាវាទិនោ អព្រហ្មចារិនោ ឥមេ ហិ នាម ធម្មចារិនោ សមចារិនោ ព្រហ្មចារិនោ សច្ចវាទិនោ សីលវន្តោ កល្យាណធម្មា បដិជានិស្សន្តិ នត្ថិ ឥមេសំ សាមញ្ញំ នត្ថិ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ នដ្ឋំ ឥមេសំ សាមញ្ញំ នដ្ឋំ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ កុតោ ឥមេសំ សាមញ្ញំ កុតោ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ អបគតា ឥមេ សាមញ្ញា អបគតា ឥមេ ព្រហ្មញ្ញា ។ កថញ្ហិ នាម បុរិសោ បុរិសកិច្ចំ ករិត្វា ឥត្ថឹ ជីវិតា វោរោបេស្សតីតិ ។

ប្រាសចាកភាពជាអ្នកប្រសើរហើយ ៗ មិនគួរបើ បុរសនឹងធ្វើកិច្ចរបស់បុរស (មេថុនកិច្ច) ហើយមកធ្វើស្រីឲ្យដាច់ចាកជីវិតសោះ ៗ

(១០៤) សម័យនោះឯង ពួកមនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានឃើញពួកភិក្ខុ ហើយនាំគ្នាជេរ ប្រទេចផ្ដាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរសថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាអ្នកមិនអៀនខ្មាស ទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ជាអ្នកនិយាយពាក្យកុហក ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ មិនគួរបើ សមណៈទាំងនោះ មកប្ដេជ្ញាខ្លួនថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តដ៏ប្រសើរពោលពាក្យពិត មានសីល មានកល្យាណធម៌សោះ ភាពជាសមណៈ គឺជាអ្នករម្ងាប់បាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះឡើយ ភាពជាអ្នកប្រសើរ គឺជាអ្នកបន្សាត់បាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះឡើយ ភាពជាសមណៈ របស់សមណៈនេះ សាបសូន្យហើយ ភាពជាអ្នកប្រសើររបស់សមណៈទាំងនេះសាបសូន្យហើយ ភាពជាសមណៈ នឹងមានដល់សមណៈទាំងនេះ អំពីហេតុដូចម្ដេច ភាពជាអ្នកប្រសើរនឹងមានដល់ពួកសមណៈនេះ អំពីហេតុដូចម្ដេច សមណៈទាំងនេះ ប្រាសចាកភាពជាសមណៈហើយ សមណៈទាំងនេះប្រាសចាកភាព ជាអ្នកប្រសើរហើយ ៗ មិនគួរបើបុរស នឹងធ្វើកិច្ចរបស់បុរស (មេថុនកិច្ច) ហើយមកធ្វើស្រីឲ្យដាច់ចាកជីវិតសោះ ៗ

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

(១០៨) អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បវិសឹសុ ។ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឯតរហិ ភន្តេ សាវត្ថិយំ មនុស្សា ភិក្ខូ ទិស្វា អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កោសន្តិ បរិភាសន្តិ រោសេន្តិ វិហេសេន្តិ អលជ្ជិនោ ឥមេ សមណា សក្យបុត្តិយា ទុស្សីលា បាបធម្មា មុសាវាទិនោ អព្រហ្មចារិនោ ឥមេ ហិ នាម ធម្មចារិនោ សមចារិនោ ព្រហ្មចារិនោ សច្ចវាទិនោ សីលវន្តោ កល្យាណធម្មា បដិជានិស្សន្តិ នត្ថិ ឥមេសំ សាមញ្ញំ នត្ថិ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ នដ្ឋំ ឥមេសំ សាមញ្ញំ នដ្ឋំ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ កុតោ ឥមេសំ សាមញ្ញំ

ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤ អន្តិមសូត្រ

(១០៥) គ្រានោះ ពួកភិក្ខុជាច្រើនរូប បានស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ហើយត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលខាងក្រោយភត្ត រួមចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកមនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានឃើញពួកភិក្ខុ ហើយ (នាំគ្នា) ជេរប្រទេច ផ្តាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះជារបស់អសប្បុរសថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាបុគ្គលមិនអៀនខ្មាស ទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ពោលពាក្យកុហក ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ ពួកសមណៈទាំងនេះ មិនគួរបើមកប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តធម៌ប្រសើរ ពោលពាក្យពិត មានសីល មានកល្យាណធម៌សោះ ភាពជាសមណៈ គឺជាអ្នករម្ងាប់បាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះ ភាពជាអ្នកប្រសើរគឺជាអ្នកបន្សាត់បាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះ ភាពជាសមណៈ របស់សមណៈទាំងនេះ សាបសូន្យហើយ ភាពជាអ្នកប្រសើររបស់សមណៈទាំងនេះ សាបសូន្យហើយ ភាពជាសមណៈនឹងមានដល់សមណៈទាំងនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច

កុតោ ឥមេសំ ព្រហ្មញ្ញំ អបគតា ឥមេ សាមញ្ញា អបគតា ឥមេ ព្រហ្មញ្ញា ។ កថញ្ហិ នាម បុរិសោ បុរិសកិច្ចំ ករិត្វា ឥត្ថឹ ជីវិតា វោរោបេស្សតីតិ ។ នេសោ ភិក្ខវេ សទ្ទោ ចិរំ ភវិស្សតិ សត្តាហមេវ ភវិស្សតិ សត្តាហស្ស អច្ចយេន អន្តរធាយិស្សតិ ។ តេនហិ ភិក្ខវេ យេ មនុស្សា ភិក្ខូ ទិស្វា អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កោសន្តិ បរិភាសន្តិ រោសេន្តិ វិហេសេន្តិ តេ តុម្ហេ ឥមាយ គាថាយ បដិចោទេថ

អភូតវាទី និរយំ ឧបេតិ
យោ វាបិ កត្វា ន ករោមីតិ ចាហ
ឧភោបិ តេ បេច្ច សមា ភវន្តិ
និហីនកម្មា មនុជា បរត្ថាតិ ។

[១០៦] អថខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ សន្តិកេ ឥមំ គាថំ បរិយាបុណិត្វា យេ មនុស្សា ភិក្ខូ ទិស្វា អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កោសន្តិ បរិភាសន្តិ រោសេន្តិ វិហេសេន្តិ តេ ឥមាយ គាថាយ បដិចោទេន្តិ

ភាពជាអ្នកប្រសើរនឹងមានដល់សមណៈទាំងនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច សមណៈទាំងនេះ ប្រាសចាកភាពជាសមណៈហើយ សមណៈទាំងនេះប្រាសចាកភាព ជាអ្នកប្រសើរហើយ ៗ មិនគួរបើ បុរសនឹងធ្វើកិច្ចរបស់បុរស (មេថុនកិច្ច) ហើយមកធ្វើស្រីឲ្យដាច់ចាកជីវិតសោះ ៗ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំឡេង (ពោលទោស) នុ៎ះ នឹងមិនឋិតនៅយូរឡើយ ឋិតនៅបានតែត្រឹម ៧ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ លុះកន្លងហួស ៧ ថ្ងៃហើយ គង់នឹងបាត់ទៅវិញ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ពួកមនុស្សណា បានឃើញពួកភិក្ខុហើយ ជេរប្រទេច ផ្តាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស អ្នកទាំងឡាយ ចូររំលឹកពួកមនុស្សទាំងនោះ ដោយគាថានេះថា

អ្នកនិយាយកុហក ឬអ្នកណាធ្វើហើយ និយាយថា ខ្ញុំមិនធ្វើទេ រមែង
ចូលទៅកាន់នរក បុគ្គលទាំងពីរនោះ ជាអ្នកកើតអំពីមនុស្សមានកម្មដ៏
ថោកទាប លះលោកនេះទៅហើយ ជាអ្នកស្មើគ្នា ក្នុងលោកខាងមុខ ៗ

[១០៦] លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ បានរៀនគាថានេះ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ពួកមនុស្សណា ដែលបានឃើញពួកភិក្ខុហើយ ជេរប្រទេច ផ្តាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស ក៏រំលឹកមនុស្សទាំងនោះ ដោយគាថានេះថា

អភូតវាទី និរយំ ឧបេតិ
យោ វាបិ កត្វា ន ករោមីតិ ចាហ
ឧភោបិ តេ បេច្ច សមា ភវន្តិ
និហីនកម្មា មនុជា បរត្ថាតិ ។

[១០៧] មនុស្សានំ ឯតទហោសិ អការកា[1] ឥមេ សមណា សក្យបុត្តិយា ន ឥមេហិ កតំ ចាបន្តិមេ[2] សមណា សក្យបុត្តិយាតិ ។ នេវ សោ សទ្ទោ ចិរំ អហោសិ សត្តាហមេវ សទ្ទោ អហោសិ សត្តាហស្ស អច្ចយេន អន្តរធាយិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ឯតទវោចុំ អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ យាវ សុភាសិតញ្ចិទំ ភន្តេ ភគវតា នេសោ ភិក្ខវេ សទ្ទោ ចិរំ ភវិស្សតិ សត្តាហមេវ ភវិស្សតិ សត្តាហស្ស អច្ចយេន អន្តរធាយិស្សតីតិ អន្តរហិតោ ភន្តេ សោ សទ្ទោតិ ។

---

១ ម. អារកា ។ ២ ឱ. ម. ន យិមេហិ កតំ សបន្តិមេ ។

បុគ្គលអ្នកនិយាយកុហក បុគ្គលណាធ្វើហើយ និយាយថា ខ្ញុំមិនធ្វើទេ រមែងចូលទៅកាន់នរក បុគ្គលទាំងពីរពួកនោះ ជាអ្នកកើតអំពីមនុស្ស អ្នកមានកម្មដ៏ថោកទាប លុះលះលោកនេះទៅហើយ ជាអ្នកស្មើគ្នា ក្នុងលោកខាងមុខ ។

[១០៧] មនុស្សទាំងឡាយ ក៏មានសេចក្តីតិះរិះថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាអ្នកមិនធ្វើទេ អំពើអាក្រក់ សមណៈទាំងនេះ មិនបានធ្វើទេ ពួកសមណៈនេះ ជាសក្យបុត្តិយ៍ ។ សំឡេងនោះ មិនបានឋិតនៅយូរឡើយ សំឡេងនុ៎ះ ឋិតនៅបានតែត្រឹម ៧ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ លុះកន្លង ៧ ថ្ងៃហើយ ក៏សាបសូន្យទៅ ។ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកានេះប្រាកដមែនថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំឡេងនុ៎ះ នឹងមិនឋិតនៅយូរឡើយ លុះកន្លង ៧ ថ្ងៃ ហើយ នឹងសាបសូន្យទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សំឡេងនោះ សូន្យបាត់ទៅហើយ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

តុទន្តិ វាចាយ ជនា អសញ្ញតា
បរេហិ(១) សង្គាមគតំវ កុញ្ជរំ
សុត្វាន វាក្យំ ផរុសំ ឧទីរិតំ
អធិវាសយេ ភិក្ខុ អទុដ្ឋចិត្តោតិ ។ អដ្ឋមំ ។

(១០៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថខោ អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស វង្គន្តបុត្តស្ស រហោគ-តស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ លាភា វត មេ សុលទ្ធំ វត មេ សត្ថា ច មេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ស្វាក្ខាតេ ចម្ហិ ធម្មវិនយេ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ សព្រហ្មចារិនោ ច មេ សីលវន្តោ កល្យាណធម្មា សីលេសុ ចម្ហិ បរិបូរការី សុសមាហិតោ ចម្ហិ ឯកគ្គចិត្តោ អរហា ចម្ហិ ខីណាសវោ មហិទ្ធិកោ

១ អដ្ឋកថាយំ សរេហីតិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

> ពួកជនអ្នកមិនសង្រួម តែងចាក់ដោតគេដោយវាចា ដូចជា (ទាហានគងទល់) កាលចាក់ដំរី ដែលទៅកាន់សង្គ្រាម ដោយសរទាំងឡាយ ភិក្ខុបានឮពាក្យអាក្រក់ ដែលពួកជនដទៃពោលហើយ ជាអ្នកមានចិត្តមិនប្រទូស្ត ហើយគប្បីអត់ទ្រាំបាន ។ សូត្រទី ៨ ។

[១០៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន កលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះឧបសេនវង្គន្តបុត្តដ៏មានអាយុ ទៅក្នុងទីស្ងាត់ ហើយសម្ងំនៅ មានចិត្តត្រិះរិះកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អញពេញជាមានលាភ ឱហ្ន៎ អញពេញជាបានល្អ (ព្រោះ) ព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូអញ ព្រះអង្គជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធផង អញក៏បានចេញចាកផ្ទះបួសទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងធម្មវិន័យដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទុកដោយប្រពៃផង ពួកសព្រហ្មចារីរបស់អញ ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ផង អញជាអ្នកធ្វើឲ្យពេញលេញ ក្នុងសីលទាំងឡាយផង អ្នកមានចិត្តតាំងមាំល្អ មានចិត្តមូលនឹងក្នុងអារម្មណ៍តែមួយផង ជាអរហន្តខីណាស្រពផង អ្នកមានឫទ្ធិច្រើន

ចម្ហិ មហានុភាវោ ភទ្ទកំ មេ ជីវិតំ ភទ្ទកំ មរណន្តិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស វង្គន្តបុត្តស្ស ចេតសា(១) ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យំ ជីវិតំ ន តបតិ មរណន្តេ ន សោចតិ
ស វេ ទិដ្ឋបទោ ធីរោ សោកមជ្ឈេ ន សោចតិ ។
ឧច្ឆិន្នភវតណ្ហស្ស សន្តចិត្តស្ស ភិក្ខុនោ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ តស្ស បុនព្ភវោតិ ។

នវមំ ។

[១០៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អត្តនោ ឧបសមំ បច្ចវេក្ខមានោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អត្តនោ ឧបសមំ បច្ចវេក្ខមានំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

មានអានុភាពច្រើនផង រស់នៅកំប៉ែន ស្ដាប់កំប៉ែន ៗ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តរបស់ព្រះឧបសេនវង្គន្តបុត្តដ៏មានអាយុ ដោយព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ជីវិតរបស់បុគ្គលណា មិនក្ដៅក្រហាយ បុគ្គលនោះ រមែងមិនសោក
ក្នុងកាលជិតស្លាប់ ប្រសិនបើ អ្នកប្រាជ្ញនោះឯង បានឃើញបទគឺ
ព្រះនិព្វាន រមែងមិនសោក ក្នុងកណ្ដាលពួកអ្នកសោកឡើយ ៗ
ភិក្ខុបានគាស់រំលើងតណ្ហា ក្នុងភព មានចិត្តស្ងប់ មានជាតិសំសារ
អស់ហើយ ភពថ្មីទៀត មិនមានដល់ភិក្ខុហើយ ៗ សូត្រទី ៩ ៗ

(១០៩) ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ៗ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ៗ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ពិចារណាការស្ងប់រម្ងាប់របស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ៗ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទតឃើញ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ពិចារណាការស្ងប់រម្ងាប់របស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតព្រះអង្គ ៗ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីនុះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧបសន្តសន្តចិត្តស្ស[១] នេត្តិច្ឆិន្នស្ស ភិក្ខុនោ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ មុត្តោ សោ មារពន្ធនាតិ ។

ទសមំ ។

មេឃិយវគ្គោ ចតុត្ថោ ។

តស្សុទ្ទានំ

មេឃិយោ ឧទ្ធតា គោបាលោ ជុណ្ហា[២] នាគេន បញ្ចមំ
បិណ្ឌោលោ[៣] សារីបុត្តោ ច សុន្ទរី ភវតិ អដ្ឋមំ
ឧបសេនោ វង្គន្តបុត្តោ សារីបុត្តោ ច តេ ទសាតិ[៤] ។

---

១ ម· ឧបសន្តស្ស ចិត្តស្ស ។ ២ ម. មេឃិយំ ឧទ្ធតគោបាលំ ជុណ្ហំ ។ ៣ ម· បិណ្ឌោលោ ។ ៤ ឱ.ម· ទសោតិ ។

ភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ បានកាត់ផ្តាច់តណ្ហាសម្រាប់នាំទៅ (កាន់ភព) មានជាតិសំសារអស់ហើយ ភិក្ខុនោះបានផុតហើយចាកបំណង់នៃមារ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ មេឃិយវគ្គទី ៤ ។

ឧទ្ទាននៃមេឃិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីរឿងព្រះមេឃិយៈ ១ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូង ១ នាយគោបាល ១ ព្រះសារីបុត្តអង្គុយក្នុងទីវាលក្នុងរាត្រីខាងខ្នើត ១ ពុទ្ធនាគនឹងហត្ថីនាគ ១ ជាគំរប់ប្រាំ ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈ ១ ព្រះសារីបុត្ត ១ នាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរី ១ ជាគំរប់ប្រាំបី ព្រះឧបសេនវង្គន្តបុត្ត ១ ព្រះសារីបុត្ត ១ រួមទាំងអស់នោះត្រូវជា ១០ ។

ឧទានេ បញ្ចមោ សោណត្ថេរវគ្គោ

(១១០) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន រាជា បសេនទិ កោសលោ មល្លិកាយ ទេវិយា សទ្ធិំ ឧបរិបាសាទវរគតោ ហោតិ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ មល្លិកំ ទេវឹ ឯតទវោច អត្ថិ នុ ខោ តេ មល្លិកេ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោតិ ។ នត្ថិ ខោ មេ មហារាជ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោ តុយ្ហំ បន មហារាជ អត្ថញ្ញោ កោចិ អត្តនា បិយតរោតិ ។ មយ្ហម្បិ[១] មល្លិកេ នត្ថញ្ញោ កោចិ អត្តនា បិយតរោតិ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ បាសាទា ឱរោហិត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ មល្លិកាយ ទេវិយា សទ្ធិំ ឧបរិបាសាទវរគតោ

---

១ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ ខោសទ្ទោ អត្ថិ ។

ឧទាន សោណត្ថេរវគ្គ ទី ៥

[១១០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់នៅខាងលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ជាមួយនឹងព្រះនាងមល្លិកាទេវី ។ គ្រានោះ ព្រះរាជាបសេនទិកោសល ទ្រង់សួរព្រះនាងមល្លិកាទេវីថា ម្នាលនាងមល្លិកា ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួននៃនាងមានដែរឬ ។ បពិត្រមហារាជ បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួនរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ មិនមានទេ បពិត្រមហារាជ ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួនព្រះអង្គមានដែរឬ ។ ម្នាលនាងមល្លិកា បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួននៃយើង មិនមានទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាបសេនទិកោសល ទ្រង់យាងចុះអំពីប្រាសាទហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះរាជាបសេនទិកោសល គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ដំណាលសេចក្តីនេះទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះខ្ញុំព្រះអង្គ នៅខាងលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ជាមួយនឹងនាងមល្លិកាទេវី

មល្លិកំ ទេវឹ ឯតទវោចំ អត្ថិ នុ ខោ តេ មល្លិកេ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ មល្លិកា ទេវី(១) ឯតទវោច នត្ថិ ខោ មេ មហារាជ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោ តុយ្ហំ បន មហារាជ អត្ថញ្ញោ កោចិ អត្តនា បិយតរោតិ ឯវំ វុត្តោហំ(២) ភន្តេ មល្លិកំ ទេវឹ ឯតទវោចំ មយ្ហម្បិ ខោ មល្លិកេ នត្ថញ្ញោ កោចិ អត្តនា បិយតរោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សព្វា ទិសា អនុបរិគម្ម ចេតសា
នេវជ្ឈគា បិយតរមត្តនា ក្វចិ
ឯវម្បិ សោ(៣) បុថុ អត្តា បរេសំ
តស្មា ន ហឹសេ បរំ អត្តកាមោតិ ។ សុត្តំ បឋមំ ។(៤)

(១១១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

១ ឱ.ម. ឯត្តទ្ទវេ មន្ទិ អត្ថិ ។ ២ ឱ.ម. វុត្តោហំ ។ ៣ ម. ឯវំបិ យោ ។ ឯវំបិ យោតិ អដ្ឋកថា ។ ៤ ឱ.ម. សុត្តំ បឋមន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។

ហើយសួរនាងមល្លិកាទេវីថា ម្នាលនាងមល្លិកា ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួននៃនាង មានដែរឬ លុះខ្ញុំព្រះអង្គ សួរយ៉ាងនេះ ហើយ ទើបនាងមល្លិកាទេវីតបថា បពិត្រមហារាជ បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ មិនមានទេ បពិត្រមហារាជ បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួនព្រះអង្គ មានដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះនាងមល្លិកាទេវី សួរយ៉ាងនេះរួចហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឆ្លើយនឹងនាងមល្លិកាទេវីថា ម្នាលនាងមល្លិកា បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួននៃយើង មិនមានទេ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមានចិត្តរំពឹងរក គ្រប់ទិស ក៏មិនបានបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់
ជាងខ្លួន ក្នុងទីណាឡើយ បំណែកខ្លួននោះ ទើបជាទីស្រឡាញ់
ច្រើនជាងបុគ្គលដទៃ យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលអ្នក
ស្រឡាញ់ខ្លួន មិនត្រូវបៀតបៀនបុគ្គលដទៃឡើយ ។ សូត្រទី១ ។

(១១១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ

ឧទានេ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ យាវ អប្បាយុកា ហិ ភន្តេ ភគវតោ មាតា អហោសិ សត្តាហជាតេ ភគវតិ ភគវតោ មាតា កាលមកាសិ តុសិតំ កាយំ(១) ឧបបជ្ជីតិ ។ ឯវមេតំ អានន្ទ ឯវមេតំ អានន្ទ អប្បាយុកា ហិ អានន្ទ ពោធិ-សត្តមាតរោ ហោន្តិ សត្តាហជាតេសុ ពោធិសត្តេសុ ពោធិសត្តមាតរោ កាលំ ករោន្តិ តុសិតំ កាយំ ឧប-បជ្ជន្តីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យេ កេចិ ភូតា ភវិស្សន្តិ យេ វាបិ
សព្វេ គមិស្សន្តិ បហាយ ទេហំ
តំ សព្វជានឹ កុសលោ វិទិត្វា
អាតាបិយោ ព្រហ្មចរិយំ ចរេយ្យាតិ ។ ទុតិយំ ។

ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមាតារបស់ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះជន្មាយុតិចណាស់ កាលព្រះមានព្រះភាគ ប្រសូតបាន ៧ ថ្ងៃ ព្រះមាតារបស់ព្រះអង្គ ទ្រង់សោយព្រះទិវាល័យ ទៅកើតក្នុងទេវនិកាយ ឯស្ថានតុសិត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ដំណើរនុ៎ះមែនហើយ ម្នាលអានន្ទ ដំណើរនុ៎ះមែនហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា ព្រះមាតារបស់ពោធិសត្វទាំងឡាយ តែងមានព្រះជន្មាយុតិច កាលព្រះពោធិសត្វទាំងឡាយ ទ្រង់ប្រសូតបាន ៧ ថ្ងៃ ព្រះមាតារបស់ពោធិ-សត្វទាំងឡាយ ក៏សោយព្រះទិវាល័យ ហើយទៅកើត ក្នុងទេវនិកាយ ឯស្ថានតុសិត (ជាធម្មតា) ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបសេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកសត្វណាមួយ ដែលកើតហើយក្ដី នឹងកើត(ក្នុងអនាគត)ក្ដី ពួកសត្វទាំងអស់នោះ នឹងលះបង់នូវរាងកាយ ទៅកាន់(បរលោក) ដូចគ្នា បណ្ឌិតអ្នកឈ្លាស ដឹងច្បាស់សេចក្ដីសាបសូន្យ ទាំងអស់នោះហើយ គួរជាអ្នកមានព្យាយាម ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ។ សូត្រទី ២ ។

(១១២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន រាជគហេ សុប្បពុទ្ធោ នាម កុដ្ឋី មនុស្សទលិទ្ទោ អហោសិ មនុស្សកបណោ មនុស្សវរាកោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា មហតិយា បរិសាយ បរិវុតោ ធម្មំ ទេសេន្តោ និសិន្នោ ហោតិ ។ អទ្ទសា ខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី[១] មហាជនកាយំ ទូរតោវ សន្និបតិតំ ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ និស្សំសយំ ខោ ឯត្ថ កិញ្ចិ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ភាជីយតិ[២] យន្នូនាហំ យេន សោ មហាជនកាយោ តេនុបសង្កមេយ្យំ អប្បេវ នាមេត្ថ កិញ្ចិ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា លភេយ្យន្តិ ។ អថ ខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី យេន សោ មហាជនកាយោ តេនុបសង្កមិ អទ្ទសា ខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី ភគវន្តំ មហតិយា បរិសាយ បរិវុតំ ធម្មំ ទេសេន្តំ និសិន្នំ ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ ន ខោ ឯត្ថ កិញ្ចិ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ភាជីយតិ

១ ឱ. គន្ធិ អត្ថិ ។ ២ ម. ភាជីយិស្សតិ ។

[១០៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង មនុស្សឃ្លង់ម្នាក់ ជាមនុស្សកំសត់ មនុស្សកំព្រា មនុស្សថោកទាបឈ្មោះសុប្បពុទ្ធ នៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគមានបរិស័ទច្រើនគាល់ជុំវិញ កំពុងគង់សំដែងធម៌ ។ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ បានឃើញអំពីចម្ងាយ នូវពួកមហាជនប្រជុំគ្នា លុះឃើញហើយ គាត់មានសេចក្តីត្រិះរិះថា គេនឹងចែកខាទនីយៈឬភោជនីយាហារណាមួយ ក្នុងទីនេះដោយឥតសង្ស័យ បើដូច្នោះ អញនឹងចូលទៅរកពួកមហាជនដោយគិតថា ធ្វើម្តេចទៅហ្ន៎ អញនឹងបានខាទនីយៈឬភោជនីយាហារណាមួយ ក្នុងទីនុ៎ះ ។ លំដាប់នោះ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ចូលសំដៅទៅរកពួកមហាជន សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ដែលបរិស័ទជាច្រើន គាល់ជុំវិញ កំពុងគង់សំដែងធម៌ លុះឃើញហើយ គាត់ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ឱហ្ន៎ គេមិនចែកខាទនីយៈ ឬភោជនីយាហារណាមួយ ក្នុងទីនេះទេ

សមណោ អយំ គោតមោ បរិសតិ(១) ធម្មំ ទេសេតិ
យន្នូនាហម្បិ ធម្មំ សុណេយ្យន្តិ តត្ថេវ ឯកមន្តំ និសីទិ
អហម្បិ ធម្មំ សោស្សាមីតិ ។ អថខោ ភគវា សព្វាវន្តំ
បរិសំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច មនសាកាសិ កោ នុខោ
ឥធ ភព្វោ ធម្មំ វិញ្ញាតុន្តិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា សុប្បពុទ្ធំ
កុដ្ឋឹ តស្សំ បរិសាយំ និសិន្នំ ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ
អយំ ខោ ឥធ ភព្វោ ធម្មំ វិញ្ញាតុន្តិ សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋឹ
អារព្ភ អនុបុព្វីកថំ កថេសិ សេយ្យថីទំ ទានកថំ សី-
លកថំ សគ្គកថំ កាមានំ អាទីនវំ ឱការំ សង្កិលេសំ
នេក្ខម្មេ ច(២) អានិសំសំ បកាសេសិ(៣) ។ យទា ភគវា
អញ្ញាសិ សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋឹ កល្លចិត្តំ មុទុចិត្តំ វិនីវរណចិត្តំ
ឧទគ្គចិត្តំ បសន្នចិត្តំ អថ យា ពុទ្ធានំ សាមុក្កំសិកា
ធម្មទេសនា តំ បកាសេសិ ទុក្ខំ សមុទយំ និរោធំ
មគ្គំ ។ សេយ្យថាបិ នាម សុទ្ធំ វត្ថំ អបគតកាឡកំ
សម្មទេវ រជនំ បដិគ្គណ្ហេយ្យ ឯវមេវ សុប្បពុទ្ធស្ស
កុដ្ឋិស្ស តស្មឹយេវ អាសនេ វិរជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុ(៤)
ឧទបាទិ យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ សព្វន្តំ និរោធធម្មន្តិ ។

---

១ ឱ. បរិសតិ ។ ២ ម. ចសទ្ទោ នត្ថិ ។ ៣ ម. បកាសេតិ ។ ៤ ឱ. ម. ធម្មចក្ខុំ ។

ឧទាន សោណត្ថេរវគ្គ ទី ៥ តតិយសូត្រ

ព្រះសមណគោតមនេះ ទ្រង់សំដែងធម៌ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញស្តាប់ធម៌ដែរ គាត់ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ក្នុងទីនោះគិតថា អាត្មាអញនឹងស្តាប់ធម៌ដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យកំណត់ចិត្តបរិស័ទទាំងអស់ ដោយព្រះហឫទ័យថា នរណាហ្ន៎ គួរត្រាស់ដឹងធម៌ក្នុងទីនេះបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញសុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ លុះទ្រង់ឃើញហើយ ព្រះមានព្រះភាគត្រិះរិះថា សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិនេះឯង គួរដើម្បីដឹងធម៌បានក្នុងទីនេះ ទើបទ្រង់សំដែងអនុបុព្វីកថា ប្រារព្ធសុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ គឺទ្រង់ប្រកាសទានកថា សីលកថា សគ្គកថា ទោសដ៏លាមកសៅហ្មងនៃកាមគុណនឹងអានិសង្សក្នុងការចេញបួស ។ ព្រះមានព្រះភាគបានជ្រាបថា សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណៈ មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណាហើយ ទ្រង់ប្រកាសធម៌ទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសំដែងព្រះអង្គឯង គឺសំដែងទុក្ខ សមុទ័យ និរោធនឹងមគ្គ ក្នុងកាលនោះ ។ ធម្មចក្ខុប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិលកើតឡើងដល់សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិក្នុងទីអង្គុយនោះថា ធម្មជាតណាមួយ ដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ តែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតាដូច្នេះ ដូចសំពត់សស្អាតប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលគ្រឿងជ្រលក់បានដោយប្រពៃ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(១១៣) អថខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី ទិដ្ឋធម្មោ បត្ត-
ធម្មោ វិទិតធម្មោ បរិយោគាឡ្ហធម្មោ តិណ្ណវិចិកិច្ឆោ
វិគតកថង្កថោ វេសារជ្ជប្បត្តោ អបរប្បច្ចយោ សត្ថុ
សាសនេ ឧដ្ឋាយាសនា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី ភគវន្តំ ឯតទ-
វោច អភិក្កន្តំ ភន្តេ អភិក្កន្តំ ភន្តេ សេយ្យថាបិ ភន្តេ
និក្កុជ្ជិតំ វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស វា
មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ
ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវំ ភគវតា អនេក-
បរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ ភន្តេ ភគវន្តំ
សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ
ភគវា ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ
គតន្តិ ។ អថខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី ភគវតា ធម្មិយា
កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទបិតោ សមុត្តេជិតោ
សម្បហំសិតោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា
អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា

[១១៣] គ្រានោះ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ឃើញធម៌ហើយ បានធម៌ហើយ ដឹងធម៌ហើយ ចុះកាន់ធម៌ស៊ប់ហើយ ឆ្លងសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពក្លៀវក្លា មិនជឿបុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនា នៃព្រះសាស្តាហើយក្រោកចាកទីអង្គុយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ សរសើរព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទេសនាដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយដោយអនេកបរិយាយ ដូចបុរសផ្ងារ របស់ដែលផ្កាប់ ឬបើករបស់ដែលបិទបាំង ពុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេង ពុំនោះដូចគេទ្រោលប្រទីបប្រេងក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា ពួកអ្នកមានភ្នែកឃើញរូបទាំងឡាយ ដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនុ៎ះ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំទុកខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក ដល់សរណៈស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះរៀងទៅ ។ គ្រានោះ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ត្រេកអររីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ទើបក្រោកចាកទីអង្គុយ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ

បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ អចិរបក្កន្តំ សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋឹ គាវី តរុណវច្ឆា អធិបាតេត្វា ជីវិតា វោរោបេសិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ យោ សោ ភន្តេ សុប្បពុទ្ធោ នាម កុដ្ឋី ភគវតា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទបិតោ សមុត្តេជិតោ សម្បហំសិតោ សោ កាលង្កតោ តស្ស កា គតិ កោ អភិសម្បរាយោតិ ។ បណ្ឌិតោ ភិក្ខវេ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី បច្ចបាទិ ធម្មស្សានុធម្មំ ន ច មំ ធម្មាធិករណំ វិហេសេសិ សុប្បពុទ្ធោ ភិក្ខវេ កុដ្ឋី តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោតិ ។

(១១៤) ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច កោ នុ ខោ ភន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី មនុស្សទលិទ្ទោ អហោសិ មនុស្សកបណោ មនុស្សវរាកោតិ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ

ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ គ្រានោះ មេគោមានកូនខ្ចី មកប៉ះសុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលទើបនឹងចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ឲ្យដាច់ចាកជីវិត ។ គ្រានោះ ភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអង់អាច ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា (ឥឡូវនេះ) សុប្ប-ពុទ្ធកុដ្ឋិនោះស្លាប់ហើយ គតិរបស់គាត់ តើដូចម្តេច បរលោករបស់គាត់តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ជាបណ្ឌិត បានដឹងធម៌សមគួរតាមធម៌ហើយ មិនបៀតបៀនតថាគត ព្រោះហេតុនៃការសំដែងធម៌ទៀតទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ជាសោតាបន្ន-បុគ្គល មានសណ្តាប់ធ្លាប់មិនធ្លាក់ចុះ មានគតិទៀងទាត់ មានសម្ពោធិធម៌ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញោជនធម៌ ៣ ប្រការ ។

(១១៨) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ ភិក្ខុ ១រូបទូលសួរព្រះមានព្រះភាគទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ជាមនុស្សកំសត់ ជាមនុស្សកំព្រា ជាមនុស្សថោកទាប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីព្រេងនាយ

សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី ឥមស្មឹយេវ រាជគហេ សេដ្ឋិបុត្តោ អហោសិ សោ ឧយ្យានភូមឹ និយ្យន្តោ អទ្ទស(១) តគរសិខឹ បច្ចេកពុទ្ធំ នគរេ(២) បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋំ(៣) ទិស្វាន ឯតទហោសិ ក្វាយំ កុដ្ឋី វិចរតីតិ និដ្ឋុភិត្វា អបព្យាមតោ(៤) ករិត្វា បក្កាមិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស វិបាកេន ពហូនិ វស្សានិ ពហូនិ វស្សសតានិ ពហូនិ វស្សសហស្សានិ ពហូនិ វស្សសតសហស្សានិ និរយេ បច្ចិត្ថ តស្សេវ កម្មស្ស វិបាកាវសេសេន ឥមស្មឹយេវ រាជគហេ មនុស្សទលិទ្ទោ អហោសិ មនុស្សកបណោ មនុស្សវរាកោ សោ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ អាគម្ម សទ្ធំ សមាទិយិ សីលំ សមាទិយិ សុតំ សមាទិយិ ចាគំ សមាទិយិ បញ្ញំ សមាទិយិ សោ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ អាគម្ម សទ្ធំ សមាទិយិត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា សុតំ សមាទិយិត្វា ចាគំ សមាទិយិត្វា បញ្ញំ សមាទិយិត្វា

---

១ ឱ. អទ្ទសា ។ ២ ឱ. ម. នគរំ ។ ៣ ឱ. ម. បវិសន្តំ ។ ៤ ឱ. និដ្ឋុភិត្វា អបសព្យាមតោ ។ ម. និដ្ឋុហិត្វា អបសព្យតោ ។

សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ កើតជាសេដ្ឋីបុត្រ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះឯង សេដ្ឋីបុត្រនោះ ចេញទៅកាន់ឧទ្យានភូមិ បានឃើញព្រះតគរសិខីបច្ចេកពុទ្ធ ដែលកំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុង លុះឃើញហើយ ទើបសេដ្ឋីបុត្រនោះគិតថា សមណៈគិលង់នេះ ដើរឡើអ៊ើ ហើយស្តោះទឹកមាត់ ឡើដោយអាការពេបជ្រាយ ហើយបៀសចេញទៅ ។ ដោយផលនៃកម្មនោះ សេដ្ឋីបុត្រនោះក៏ទៅឆេះនៅក្នុងនរក អស់ឆ្នាំជាច្រើន គឺអស់រយនៃឆ្នាំជាច្រើន អស់ពាន់នៃឆ្នាំនឹងសែននៃឆ្នាំជាច្រើន ដោយសំណល់នៃផលកម្មនោះ ទើបគាត់កើតមកជាមនុស្សកំសត់ មនុស្សកំព្រា មនុស្សពោកទាប ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះឯង សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិនោះ បានអាស្រ័យធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ កាន់យកសទ្ធាដោយប្រពៃ កាន់យកសីលដោយប្រពៃ កាន់យកសុតៈដោយប្រពៃ កាន់យកចាគៈដោយប្រពៃ កាន់យកបញ្ញាដោយប្រពៃ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិនោះ លុះអាស្រ័យធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ ក៏កាន់យកសទ្ធាដោយប្រពៃ កាន់យកសីលដោយប្រពៃ កាន់យកសុតៈដោយប្រពៃ កាន់យកចាគៈដោយប្រពៃ កាន់យកបញ្ញាដោយប្រពៃ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបប-
ន្នោ ទេវានំ តាវតឹសានំ សហព្យតំ សោ តត្ថ អញ្ញេ ទេវេ
អតិរោចតិ វណ្ណេន ចេវ យសសា ចាតិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ចក្ខុមា វិសមានីវ វិជ្ជមានេ បរក្កមេ
បណ្ឌិតោ ជីវលោកស្មឹ បាបានិ បរិវជ្ជយេតិ ។

តតិយំ(១) ។

(១១៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា កុមារកា អន្តរា ច សាវត្ថឹ អន្តរា ច ជេតវនំ មច្ឆកេ ពាធេន្តិ ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ សម្ពហុលេ កុមារកេ អន្តរា ច សាវត្ថឹ អន្តរា ច ជេតវនំ មច្ឆកេ ពាធេន្តេ ទិស្វាន យេន(២) កុមារកា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ កុមារកេ ឯតទវោច ភាយថ វោ តុម្ហេ កុមារកា ទុក្ខស្ស អប្បិយំ វោ ទុក្ខន្តិ ។

---

១ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្ថិ ។ ២ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ តេតិ អត្ថិ ។

លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតឯសុគតិសួគ៌ទេវលោក ជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ទេវបុត្តនោះ ក៏រុងរឿងកន្លងលើសពួកទេវតាឯទៀត ក្នុងទីនោះ ដោយពណ៌សម្បុរផង ដោយយសបរិវារផង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បណ្ឌិតគប្បីវៀរស្រឡះកម្មដ៏លាមក ក្នុងជីវលោកបេញ ដូចបុរសមានចក្ខុ វៀរស្រឡះទីមិនស្មើ ក្នុងកាលដែលដើរទៅ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

(១១៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកកុមារច្រើនកំពុងចាប់ត្រី ក្នុងចន្លោះក្រុងសាវត្ថីនឹងវត្តជេតពន ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹក ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ នូវពួកកុមារច្រើននាក់ទាំងនោះ កំពុងចាប់ត្រី ក្នុងចន្លោះក្រុងសាវត្ថីនឹងវត្តជេតពន លុះឃើញហើយ ទើបទ្រង់ចៀងចូលទៅរក ពួកកុមារទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់សួរពួកកុមារទាំងនោះថា ម្នាលកុមារទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ខ្លាចសេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីទុក្ខ មិនជាទីស្រឡាញ់ របស់អ្នកទាំងឡាយទេឬ ។

ឯវំ ភន្តេ ភាយាម មយំ ភន្តេ ទុក្ខស្ស អប្បិយំ នោ ទុក្ខន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សចេ ភាយថ ទុក្ខស្ស សចេ វោ ទុក្ខមប្បិយំ
មាកត្ថ បាបកំ កម្មំ អាវិ វា យទិ វា រហោ
សចេ ច បាបកំ កម្មំ ករិស្សថ ករោថ វា
ន វោ(១) ទុក្ខា មុត្យត្ថិ ឧបេច្ចាបិ បលាយតន្តិ ។

ចតុត្ថំ(២) ។

[១១៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្វារាមេ មិគារមាតុបាសាទេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា តទហុបោសថេ ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ និសិន្នោ ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយា និក្ខន្តេ បឋមេ យាមេ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ និក្ខន្តោ បឋមោ យាមោ ចិរនិសិន្នោ ភិក្ខុសង្ឃោ ឧទ្ទិសតុ ភន្តេ ភគវា ភិក្ខូនំ បាតិមោក្ខន្តិ ។

---

១ ម. តេ ។ ២ ឱ. ម. ចតុត្ថន្តិ នត្ថិ ។

ព្រះករុណាព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ខ្លាចសេចក្តីទុក្ខដែរ សេចក្តីទុក្ខ មិនជាទីស្រឡាញ់ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានេះថា

បើ អ្នកទាំងឡាយ ខ្លាចសេចក្តីទុក្ខ បើសេចក្តីទុក្ខ មិនជាទីស្រឡាញ់
របស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ កុំធ្វើបាបកម្ម ក្នុងទីវាលឬក្នុង
ទីកំបាំងឡើយ ប្រសិនបើ អ្នកទាំងឡាយនឹងធ្វើ ឬ កំពុងធ្វើបាបកម្ម
សូម្បីអ្នកទាំងឡាយគេចរត់ទៅ ក៏មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។ សូត្រទី ៤ ។

(១១៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងប្រាសាទមិគារមាតា ក្នុងបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង នាថ្ងៃឧបោសថនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម ទ្រង់គង់ក្នុងរោងឧបោសថនោះ ។ លុះវេលាពត្រឹបឋមយាមកន្លងទៅហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វេលាពត្រឹបឋមយាម កន្លងហើយ ភិក្ខុសង្ឃអង្គុយចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងបាតិមោក្ខ ដល់ពួកភិក្ខុ ។

ឧទានេ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

វំ វុត្តេ ភគវា តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អា-
យស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយា និក្ខន្តេ មជ្ឈិមេ
យាមេ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា យេន ភគវា
តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា
ភន្តេ រត្តិ និក្ខន្តោ មជ្ឈិមោ យាមោ ចិរនិសិន្នោ ភិក្ខុ-
សង្ឃោ ឧទ្ទិសតុ ភន្តេ ភគវា ភិក្ខូនំ បាតិមោក្ខន្តិ ។
ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា តុណ្ហី អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ
អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយា និក្ខន្តេ បច្ឆិមេ
យាមេ ឧទ្ធស្តេ អរុណេ នន្ទិមុខិយា រត្តិយា ឧដ្ឋាយា-
សនា ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិម្ប-
ណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ
និក្ខន្តោ បច្ឆិមោ យាមោ ឧទ្ធស្តោ អរុណោ នន្ទិមុខី
រត្តិ ចិរនិសិន្នោ ភិក្ខុសង្ឃោ ឧទ្ទិសតុ ភន្តេ ភគវា
ភិក្ខូនំ បាតិមោក្ខន្តិ ។ អបរិសុទ្ធា អានន្ទ បរិ-
សាតិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស
ឯតទហោសិ កិន្នុ(២) ខោ ភគវា បុគ្គលំ សន្ធាយ

---

១ ឧ. ម. ឧទ្ធស្តេ ។ ២ ឧ. កំ នុ ។ ម. កិំ នុ ។

កាលព្រះអានន្ទ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគក៏គង់ស្ងៀម ។ កាលរាត្រីមជ្ឈិមយាម កន្លងហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វេលារាត្រីមជ្ឈិមយាម កន្លងហើយ ភិក្ខុសង្ឃអង្គុយចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងបាតិមោក្ខដល់ពួកភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់ស្ងៀម អស់វារៈពីរដង ។ លុះវេលារាត្រីបច្ឆិមយាម កន្លងហើយ រាត្រីក៏ប្រាកដដូចជាមានមុខស្រស់ ក្នុងវេលាដែលអរុណរះឡើង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់បីដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះរាត្រីបច្ឆិមយាមកន្លងហើយ អរុណរះហើយ រាត្រីក៏ប្រាកដដូចមានមុខស្រស់ហើយ ភិក្ខុសង្ឃអង្គុយរង់ចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងបាតិមោក្ខដល់ពួកភិក្ខុ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ បរិសទ៍មិនបរិសុទ្ធទេ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុត្រិះរិះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដៅបុគ្គលណាហ្ន៎

ឯវមាហ អបរិសុទ្ធា អានន្ទ បរិសាតិ ។ អថខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ សព្វាវន្តំ ភិក្ខុសង្ឃំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច មនសាកាសិ ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តំ បុគ្គលំ ទុស្សីលំ បាបធម្មំ អសុចិសង្កស្សរសមាចារំ បដិច្ឆន្នកម្មន្តំ អស្សមណំ សមណប្បដិញ្ញំ អព្រហ្មចារិំ ព្រហ្មចារិប្បដិញ្ញំ អន្តោបូតិំ អវស្សុតំ កសម្ពុកជាតំ[(១)] មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស និសិន្នំ ទិស្វាន ឧដ្ឋាយាសនា យេន សោ បុគ្គលោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ បុគ្គលំ ឯតទវោច ឧដ្ឋេហាវុសោ ទិដ្ឋោសិ ភគវតា នត្ថិ តេ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ សំវាសោតិ ។ អថខោ សោ បុគ្គលោ តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តំ បុគ្គលំ ឯតទវោច ឧដ្ឋេហាវុសោ ទិដ្ឋោសិ ភគវតា នត្ថិ តេ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ សំវាសោតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ បុគ្គលោ តុណ្ហី អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តំ បុគ្គលំ ឯតទវោច ឧដ្ឋេហាវុសោ ទិដ្ឋោសិ ភគវតា

ឱ. ម. កសម្ពុជាតំ ។

បានជាទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ បរិស័ទមិនបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ៗ ទើបព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ស្ទង់មើលចិត្ត ដោយចិត្តរបស់លោកហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះភិក្ខុសង្ឃទាំងអស់ ៗ លុះព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បានឃើញបុគ្គលទ្រុស្តសីលនោះ មានធម៌លាមក មានមារយាទមិនល្អគួរឲ្យរង្កៀស មានអំពើអាក្រក់បិទបាំងទុក មិនមែនជាសមណៈ តែប្តេជ្ញាថា ខ្លួនជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ តែប្តេជ្ញាថា ខ្លួនជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោកដោយរាគៈ កខ្វក់ដូចសម្រាមអង្គុយក្នុងកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃ លុះឃើញហើយក្រោកចាកអាសនៈចូលទៅរកបុគ្គលនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងបុគ្គលនោះថា នែអាវុសោ អ្នកចូរក្រោកចេញ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញអ្នកហើយ អ្នកលែងបាននៅរួមជាមួយនឹងពួកភិក្ខុហើយ ៗ លំដាប់នោះបុគ្គលនោះក៏នៅស្ងៀម ៗ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុនោះ បាននិយាយនឹងបុគ្គលនោះ ជាគំរប់ពីរដងថា នែអាវុសោ អ្នកចូរក្រោកចេញដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញអ្នកហើយ អ្នកលែងបាននៅរួមជាមួយនឹងពួកភិក្ខុហើយ ៗ បុគ្គលនោះ នៅស្ងៀមអស់វារៈពីរដងទៀត ៗ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បាននិយាយនឹងបុគ្គលនោះ ជាគំរប់បីដងថានែអាវុសោ អ្នកចូរក្រោកចេញ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឃើញអ្នកហើយ

នត្ថិ តេ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ សំវាសោតិ ។ តតិយម្បិ ខោ សោ បុគ្គលោ តុណ្ហី អហោសិ ។ អថខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តំ បុគ្គលំ ពាហាយំ គហេត្វា ពហិទ្វារកោដ្ឋកា និក្ខាមេត្វា[១] សូចិឃដិកំ ទត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច និក្ខាមិតោ ភន្តេ សោ បុគ្គលោ មយា បរិសុទ្ធា បរិសា ឧទ្ទិសតុ ភន្តេ ភគវា ភិក្ខូនំ បាតិមោក្ខន្តិ ។ អច្ឆរិយំ មោគ្គល្លាន អព្ភុតំ មោគ្គល្លាន យាវ ពាហាគហណាបិ នាម សោ មោឃបុរិសោ អាគមិស្សតីតិ ។ អថខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ន ទានាហំ ភិក្ខវេ ឥតោ បរំ ឧបោសថំ ករិស្សាមិ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សាមិ តុម្ហេយេវ[២] ភិក្ខវេ ឥតោ បរំ ឧបោសថំ ករេយ្យាថ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យាថ ។ អដ្ឋានមេតំ ភិក្ខវេ អនវកាសោ យំ តថាគតោ អបរិសុទ្ធាយ បរិសាយ ឧបោសថំ ករេយ្យ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យាតិ ។

---

១ ម. និក្ខមិត្វា ។ ២ ឱ. ម. តុម្ហេវទានិ ។

អ្នកលែងបាននៅរួមជាមួយនឹងពួកភិក្ខុហើយ ៗ បុគ្គលនោះក៏នៅស្ងៀម អស់វារៈជាគំរប់បីដង ៗ តពីនោះមក ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ដ៏មានអាយុ ចាប់ដើមដៃបុគ្គលនោះ ទាញចេញទៅខាងក្រៅស៊ុំទ្វារ ហើយស៊កខ្ទាស់ គន្លឹះនឹងរនុកទ្វារ រួចចូលមករកព្រះមានព្រះភាគវិញ លុះចូលទៅដល់ ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបណ្តេញ ឲ្យចេញទៅហើយ ឥឡូវនេះ បរិស័ទបរិសុទ្ធហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមាន ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងបាតិមោក្ខ ដល់ពួកភិក្ខុឲ្យទាន ៗ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមោគ្គល្លាន គួរអស្ចារ្យណាស់ ម្នាលមោគ្គល្លាន ចំឡែកណាស់ មោឃបុរសនោះ មិនសមបើនឹងក្រាញនៅបង្អង់ ទាល់តែ គេចាប់ទាញដៃសោះ ៗ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួក ភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ តថាគតនឹងឈប់ធ្វើឧបោសថ សំដែងបាតិមោក្ខ អំពីកាលនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់អំពីនេះ អ្នកទាំងឡាយ ធ្វើឧបោសថសំដែងបាតិមោក្ខចុះ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ធ្វើឧបោសថ សំដែងបាតិមោក្ខ ដល់បរិស័ទដែលមិនបរិសុទ្ធ ដោយហេតុណា ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ ៗ

[១១៧] អដ្ឋិមេ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ អច្ឆរិយា អព្ភុតធម្មា(១) យេ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។ កតមេ អដ្ឋ ។

មហាសមុទ្ទោ ភិក្ខវេ អនុបុព្ពនិន្នោ អនុបុព្ពពោណោ អនុបុព្ពបព្ភារោ នាយតកេនេវ បបាតោ យំ(២) ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ អនុបុព្ពនិន្នោ អនុបុព្ពពោណោ អនុបុព្ពបព្ភារោ នាយតកេនេវ បបាតោ អយំ(៣) ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ(៤) យំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ ទុតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

---

១ ឱ. អព្ភុតា ធម្មា ។ ២ ឱ. យម្បិ ។ ៣ ឱ. អយម្បិ ។ ៤ ឱ. នាតិវត្តិ ។

[១១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ មានធម្មតាដែលអស្ចារ្យ កើតចំឡែក ៨ យ៉ាងនេះ ដែលពួកអសុរឃើញហើយត្រេកអរ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ធម្មតាអស្ចារ្យ ៨ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រមានទំនាបដោយលំដាប់ មានទីជម្រាលដោយលំដាប់ មានទីជ្រៅដោយលំដាប់ មិនមែនចោតជ្រៅស្រឡូង ទៅតែម្តង ដូចជាអណ្តូងទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមហាសមុទ្រ ដែលមានទំនាបដោយលំដាប់ មានទីជម្រាលដោយលំដាប់ មានទីជ្រៅដោយលំដាប់ មិនមែនចោតជ្រៅស្រឡូង ទៅតែម្តង ដូចជាអណ្តូងដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ កើតចំឡែកទី១ ក្នុងមហា-សមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ ត្រេកអរ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រមានទឹកតាំងនៅនឹងជាធម្មតា មិនដែលឡើង ឬ ជោរហួសច្រាំងទៅផុតទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រ ដែលមានទឹកតាំងនៅនឹងជាធម្មតា មិនដែលឡើង ឬជោរហួសច្រាំងទៅឆ្ងាន ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុ ទាំងនេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ កើតចំឡែក ទី ២ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ ត្រេកអរ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ន មតេន កុណបេន សំវសតិ យំ ហោតិ មហាសមុទ្ទេ មតំ កុណបំ តំ ខិប្បមេវ តីរំ វាហេតិ ថលំ ឧស្សារេតិ[១] យម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ន មតេន កុណបេន សំវសតិ យំ មហាសមុទ្ទេ មតំ កុណបំ តំ ខិប្បមេវ តីរំ វាហេតិ ថលំ ឧស្សារេតិ អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ តតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ យា កាចិ មហានទិយោ សេយ្យថីទំ គង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី តា មហាសមុទ្ទំ បត្តា ជហន្តិ បុរិមានិ នាមគោត្តានិ មហាសមុទ្ទោត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ ។ យំ ភិក្ខវេ យា កាចិ មហានទិយោ សេយ្យថីទំ គង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី តា មហាសមុទ្ទំ បត្តា ជហន្តិ បុរិមានិ នាមគោត្តានិ មហាសមុទ្ទោត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ

---

១ ឱ.ម. ថលេ ឧស្សាទេតិ ។

ឧទាន សោណត្ថេរវគ្គ ទី ៥ បញ្ចមសូត្រ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រមិនដែលមានសាកសពស្លាប់នៅរួមបានទេ បើសាកសពស្លាប់ណា មានក្នុងមហាសមុទ្រ រលកតែងបន្សាត់សាកសពស្លាប់នោះ ទៅរកច្រាំង ផាត់ឡើងទៅ លើគោកមួយរំពេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមហាសមុទ្រមិនដែលមានសាកសពស្លាប់នៅរួមបាន បើសាកសពស្លាប់ណា មានក្នុងមហាសមុទ្រ រលកតែងបន្សាត់សាកសពស្លាប់នោះ ទៅរកច្រាំង ផាត់ឡើងទៅលើគោកមួយរំពេច ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យកើតចំឡែកទី ៣ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ទន្លេធំ ៗ ទាំងឡាយណាមួយ ដូចទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី ទន្លេទាំងនោះ កាលបើហូរទៅដល់មហាសមុទ្រហើយ តែងលះបង់នាមនិងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ដល់នូវកិរិយារាប់ញ្ញលថា មហាសមុទ្រតែម្យ៉ាង ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទន្លេធំ ៗ ទាំងឡាយណាមួយ ដូចជាទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី ទន្លេទាំងនោះ កាលបើហូរទៅដល់មហាសមុទ្រហើយ តែងលះបង់នាមនិងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ដល់នូវកិរិយារាប់បញ្ញលថា មហាសមុទ្រតែម្យ៉ាងដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ

ចតុត្ថោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ យា(១) លោកេ សវន្តិយោ មហាសមុទ្ទេ អប្បេន្តិ យា ច អន្តលិក្ខា ធារា បបតន្តិ ន តេន មហាសមុទ្ទស្ស ឩនត្តំ វា បូរត្តំ វា បញ្ញាយតិ យម្បិ ភិក្ខវេ យា ច លោកេ សវន្តិយោ មហាសមុទ្ទេ អប្បេន្តិ យា ច អន្តលិក្ខា ធារា បបតន្តិ ន តេន មហាសមុទ្ទស្ស ឩនត្តំ វា បូរត្តំ វា បញ្ញាយតិ អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ បញ្ចមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឯករសោ លោណរសោ យម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឯករសោ លោណរសោ អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ ឆដ្ឋោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

---

១ ឱ.ម. យា ច ។ កត្ថចិ យា កាចិ វា បាឋោ ទិស្សតិ ។

កើតចំឡែក ទី ៤ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ទឹកទន្លេទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោក ដែលហូរគេគាប ទៅរកមហាសមុទ្រក្តី ធារទឹកភ្លៀងទាំងឡាយណា ដែលធ្លាក់ចុះមកចាកអាកាសក្តី មហាសមុទ្រ ក៏មិនប្រាកដជាស្រកឬពេញ ដោយទឹកទន្លេនិងធារទឹកភ្លៀងនោះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកទន្លេទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោក ដែលហូរទៅរកមហាសមុទ្រក្តី ធារទឹកភ្លៀងទាំងឡាយណា ដែលហូរធ្លាក់ចុះមកចាកអាកាសក្តី មហាសមុទ្រក៏មិនប្រាកដជាស្រកឬពេញ ដោយទឹកទន្លេនិងធារទឹកភ្លៀងទាំងនោះ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ កើតចំឡែកទី ៥ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រមានរសតែមួយ គឺរសប្រៃ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រមានរសតែមួយគឺរសប្រៃ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ កើតចំឡែកទី៦ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយតែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ពហុរតនោ អនេករតនោ តត្រិមានិ រតនានិ សេយ្យថីទំ មុត្តា មណិ វេឡុរិយោ សង្ខោ សិលា បវាឡំ រជតំ ជាតរូបំ លោហិតង្គោ មសារគល្លោ[១] យំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ពហុរតនោ អនេករតនោ តត្រិមានិ រតនានិ សេយ្យថីទំ មុត្តា មណិ វេឡុរិយោ សង្ខោ សិលា បវាឡំ រជតំ ជាតរូបំ លោហិតង្គោ មសារគល្លោ អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ សត្តមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ មហតំ ភូតានំ អាវាសោ តត្រិមេ ភូតា តិមិ តិមិង្គលោ តិមិតិមិង្គលោ[២] អសុរា នាគា គន្ធព្វា សន្តិ មហាសមុទ្ទេ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ទ្វិយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា តិយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ចតុយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា

---

១ ម. មសារគល្លំ ។ ២ តិមិរបិង្គលោ ។ វិនយបិដកេ ចុល្លវគ្គេ តិមិតិមិង្គលោ មហាតិមិង្គលោតិ បាឋា ទិស្សន្តិ ។ អដ្ឋកថាយំ បន តិមិ តិមិង្គលា តិមិតិមិង្គលាតិ ទិស្សន្តិ ។

ឧទាន សោណត្ថេរវគ្គ ទី ៥ បញ្ចមសូត្រ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រ មានរតនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានរតនៈតែម្យ៉ាងទេ ឯរតនៈទាំងនេះដែលមាន ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ គឺកែវមុក្តា កែវមណី កែវពៃទូរ្យ ស័ង្ខ សិលា កែវប្រពាឡ ប្រាក់ មាស កែវក្រហម (ត្បូងទទឹម) និងកែវមរកដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រ មានរតនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានរតនៈតែម្យ៉ាងទេ ឯរតនៈទាំងនេះ ដែលមាននៅ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ កែវមុក្តា កែវមណី កែវពៃទូរ្យ ស័ង្ខ សិលា កែវប្រពាឡ ប្រាក់ មាស កែវក្រហម និងកែវមរកដ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែក ទី ៧ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រជាទីនៅអាស្រ័យនៃពួកសត្វធំៗ ជាច្រើន ពួកសត្វធំៗ ទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ ត្រីឈ្មោះតិមិ ឈ្មោះតិមិង្គល ឈ្មោះតិមិតិមិង្គល និងពួកអសុរ នាគ គន្ធព្វ ដែលមានអត្តភាព ១ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ២ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៣ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៤ រយយោជន៍ខ្លះ

បញ្ចយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា យម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ មហតំ ភូតានំ អាវាសោ តត្រិមេ ភូតា តិមិ តិមិង្គលោ តិមិតិមិង្គលោ អសុរា នាគា គន្ធព្វា សន្តិ មហាសមុទ្ទេ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ទ្វិយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា តិយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ចតុយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា បញ្ចយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ អដ្ឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ អដ្ឋ អច្ឆរិយា អព្ភុតធម្មា យេ ទិស្វា ទិស្វា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

(១១៨) ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អដ្ឋ អច្ឆរិយា អព្ភុតធម្មា យេ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។ កតមេ អដ្ឋ ។

មានអត្តភាព ៥ រយយោជន៍ខ្លះ តែងនៅ ក្នុងមហាសមុទ្រ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រជាទីនៅអាស្រ័យ នៃពួកសត្វធំ ៗ ជាច្រើន ពួកសត្វធំទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ គឺត្រីឈ្មោះតិមិ ឈ្មោះតិមិង្គល ឈ្មោះតិមិតិមិង្គល និងពួកអសុរនាគ គន្ធព្វ ដែលមានអត្តភាព ១ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ២ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៣ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៤ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៥ រយយោជន៍ខ្លះ តែងនៅ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែក ទី ៨ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែងរីករាយក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតា អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទាំង៨ ប្រការនេះ តែងមាន ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

(១១៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានសភាពមិនអស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែក ៨ ប្រការ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃើញហើយ តែងត្រេកអរ រីករាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូចមហាសមុទ្រដែរ ។ សភាពអស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែក ៨ ប្រការ តើដូចម្តេច ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ អនុបុព្វនិន្នោ អនុបុព្វបោណោ អនុបុព្វបព្ភារោ នាយតកេនេវ បបាតោ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អនុបុព្វសិក្ខា អនុបុព្វកិរិយា អនុបុព្វប្បដិបទា នាយតកេនេវ អញ្ញាបដិវេធោ យំ(១) ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អនុបុព្វសិក្ខា អនុបុព្វកិរិយា អនុបុព្វប្បដិបទា នាយតកេនេវ អញ្ញាបដិវេធោ អយំ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ យំ មយា សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ តំ មម សាវកា ជីវិតហេតុបិ នាតិក្កមន្តិ យម្បិ ភិក្ខវេ មម សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ តំ មម សាវកា ជីវិតហេតុបិ នាតិក្កមន្តិ

---

១ ឧ. យម្បិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានការសិក្សាដោយលំដាប់ មានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើដោយលំដាប់ មានសេចក្ដីប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ មិនមែនបានត្រាស់ដឹងអរហត្តផល តែម្ដងទេ ដូចជាមហាសមុទ្រ ដែលមានទីទំនាបដោយលំដាប់ មានទីជម្រាលដោយលំដាប់ មានទីទេរដោយលំដាប់ មិនមែនចោតជ្រៅស្រឡូង តែម្ដង ដូចអណ្ដូងទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងមានការសិក្សាដោយលំដាប់ មានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើដោយលំដាប់ មានសេចក្ដីប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ មិនមែនបានត្រាស់ដឹងអរហត្តផល តែម្ដង ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទី ១ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ៗ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទណា ដែលតថាគត បានបញ្ញត្ត ដល់សាវកទាំងឡាយហើយ ពួកសាវកនៃតថាគត សូម្បីមានហេតុដល់ជីវិត ក៏មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទឡើយ ដូចមហាសមុទ្រ ដែលមានទឹកនៅនឹង ជាធម្មតា មិនដែលឡើង ឬ ជោរហួសច្រាំងទៅបាន ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទណា ដែលតថាគត បានបញ្ញត្ត ដល់សាវកទាំងឡាយហើយ ពួកសាវកនៃតថាគត សូម្បីមានហេតុដល់ជីវិត ក៏មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទនោះ ដោយសភាពណា

អយម្បិ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ ទុតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ន មតេន កុណបេន សំវសតិ យំ ហោតិ មហាសមុទ្ទេ មតំ កុណបំ តំ ខិប្បមេវ តីរំ វាហេតិ ថលំ ឧស្សារេតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ យោ សោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ បាបធម្មោ អសុចិសង្កស្សរសមាចារោ បដិច្ឆន្នកម្មន្តោ អស្សមណោ សមណបដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិបដិញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សុតោ កសម្ពុជាតោ ន តេន សង្ឃោ សំវសតិ អថខោ[១] ខិប្បមេវ សន្និបតិត្វា ឧក្ខិបតិ កិញ្ចាបិ សោ ហោតិ មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស និសិន្នោ អថខោ សោ អារកា ច សង្ឃម្ហា សង្ឃោ ច តេន យម្បិ ភិក្ខវេ យោ សោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ បាបធម្មោ អសុចិសង្កស្សរសមាចារោ បដិច្ឆន្នកម្មន្តោ អស្សមណោ សមណបដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិបដិញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សុតោ កសម្ពុជាតោ

១ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ នំ អត្ថិ ។

នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទី ២ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ មានមារយាទមិនស្អាតគួរឲ្យរង្កៀស មានអំពើអាក្រក់បិទបាំងទុក មិនមែនជាសមណៈ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោកដោយរាគៈ កខ្វក់ដូចសម្រាម សង្ឃមិននៅរួមជាមួយបុគ្គលនោះទេ សង្ឃប្រជុំគ្នានាំយកបុគ្គលនោះចេញមួយរំពេច បុគ្គលនោះបើទុកជាអង្គុយនៅក្នុងកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃពិតមែន ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីសង្ឃ ចំណែកសង្ឃក៏ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីបុគ្គលនោះ ដូចមហាសមុទ្រ មិននៅរួមជាមួយសាកសពស្លាប់ទេ បើសាកសពស្លាប់ណាមួយ ដែលមានក្នុងមហាសមុទ្រ មហាសមុទ្រតែងបន្សាត់សាកសពនោះ ទៅរកច្រាំង ដាក់ឡើងទៅលើគោកមួយរំពេច ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ មានមារយាទមិនស្អាត គួរឲ្យរង្កៀស បិទបាំងអំពើអាក្រក់ទុក មិនមែនជាសមណៈ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដ៏ប្រសើរ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោកដោយរាគៈ កខ្វក់ដូចសម្រាម

ន តេន សង្ឃោ សំវសតិ អថខោ ខិប្បមេវ សន្និបតិត្វា ឧក្ខិបតិ កិញ្ចាបិ សោ ហោតិ មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស និសិន្នោ អថខោ សោ អារកា ច សង្ឃម្ហា សង្ឃោ ច តេន អយម្បិ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ តតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ យា កាចិ មហានទិយោ សេយ្យថីទំ គង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី តា មហាសមុទ្ទំ បត្វា ជហន្តិ បុរិមានិ នាមគោត្តានិ មហាសមុទ្ទោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆន្តិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ចត្តារោ វណ្ណា ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ទា តេ តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិនយេ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិត្វា ជហន្តិ បុរិមានិ នាមគោត្តានិ សមណា សក្យបុត្តិយាត្វេវ សង្ខំ គច្ឆន្តិ យម្បិ ភិក្ខវេ ចត្តារោ វណ្ណា ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ទា តេ តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិនយេ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិត្វា ជហន្តិ បុរិមានិ នាមគោត្តានិ សមណា សក្យបុត្តិយាត្វេវ សង្ខំ គច្ឆន្តិ

ឧទាន សោណត្ថេរវគ្គ ទី ៥ បញ្ចមសូត្រ

សង្ឃមិននៅរួមជាមួយបុគ្គលនោះ សង្ឃតែងប្រជុំគ្នា នាំយកបុគ្គលនោះចេញមួយរំពេច បុគ្គលនោះ បើទុកជាអង្គុយនៅ ក្នុងកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃពិតមែន ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីសង្ឃ ចំណែកខាងសង្ឃក៏ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីបុគ្គលនោះ ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទី៣ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ៗ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វណ្ណៈ៤ពួកនេះ គឺខត្តិយៈ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុទ្ទៈ វណ្ណៈទាំងនោះ ចេញចាកផ្ទះមកបួស ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ រមែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ហើយដល់នូវកិរិយារាប់បញ្ញាល ថាជាសមណសក្យបុត្តិយ៍ តែម្យ៉ាង ដូចទន្លេធំ ៗ ទាំងឡាយគឺ ទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី ទន្លេទាំងនោះ កាលបើហូរទៅ ដល់មហាសមុទ្រហើយ តែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន)ហើយដល់នូវកិរិយារាប់បញ្ញាលថាជាមហាសមុទ្រតែម្យ៉ាង ដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វណ្ណៈទាំង៤ពួកគឺ ខត្តិយៈ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុទ្ទៈ វណ្ណៈទាំងនោះ ចេញចាកផ្ទះមកបួស ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ ក៏រមែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ហើយដល់នូវកិរិយារាប់បញ្ញាល ថាជាសមណសក្យបុត្តិយ៍តែម្យ៉ាង ដោយសភាពណា

អយម្បិ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ ចតុត្ថោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ យា ច លោកេ សវន្តិយោ មហាសមុទ្ទំ អប្បេន្តិ យា ច អន្តលិក្ខា ធារា បបតន្តិ ន តេន មហាសមុទ្ទស្ស ឩនត្តំ វា បូរត្តំ វា បញ្ញាយតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ពហូបិ(១) ភិក្ខូ អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា បរិនិព្វាយន្តិ ន តេន និព្វានធាតុយា ឩនត្តំ វា បូរត្តំ វា បញ្ញាយតិ យម្បិ ភិក្ខវេ ពហូបិ ភិក្ខូ អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា បរិនិព្វាយន្តិ ន តេន និព្វានធាតុយា ឩនត្តំ វា បូរត្តំ វា បញ្ញាយតិ អយម្បិ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ បញ្ចមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឯករសោ លោណរសោ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ អយំ ធម្មវិនយោ ឯករសោ វិមុត្តិរសោ យម្បិ ភិក្ខវេ អយំ ធម្មវិនយោ ឯករសោ វិមុត្តិរសោ អយម្បិ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ ឆដ្ឋោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ

១. ឱ.ម. ពហូ ចេបិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទី ៤ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះៗ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីពួកភិក្ខុច្រើនរូប បរិនិព្វានដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ និព្វានធាតុក៏មិនប្រាកដថា ខ្វះ ឬពេញ ដោយភិក្ខុទាំងនោះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាទឹកទន្លេទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោក ហូរស្រោចចុះទៅកាន់មហាសមុទ្រក្តី ធារទឹកភ្លៀងទាំងឡាយណា ដែលធ្លាក់ចុះមកចាកអាកាសក្តី មហាសមុទ្រក៏មិនប្រាកដថាជាស្រកឬពេញដោយទឹកនោះ ដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាពួកភិក្ខុច្រើនរូបបរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ និព្វានធាតុក៏មិនប្រាកដថាខ្វះ ឬពេញ ដោយភិក្ខុទាំងនោះ ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទី ៥ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះៗ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានរសតែមួយគឺវិមុត្តិរស ដូចមហាសមុទ្រ មានរសតែមួយគឺរសប្រៃ ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានរសតែមួយគឺវិមុត្តិរស ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទី ៦ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ

យំ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ពហុរតនោ អនេករតនោ តត្រិមានិ រតនានិ សេយ្យថីទំ មុត្តា មណិ វេឡុរិយោ សង្ខោ សិលា បវាឡំ រជតំ ជាតរូបំ លោហិតង្កោ មសារគល្លោ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ អយំ ធម្មវិនយោ ពហុរតនោ អនេករតនោ តត្រិមានិ រតនានិ សេយ្យថីទំ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បធានា ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ យម្បិ ភិក្ខវេ អយំ ធម្មវិនយោ ពហុរតនោ អនេករតនោ តត្រិមានិ រតនានិ សេយ្យថីទំ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បធានា ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អយម្បិ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ សត្តមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ មហតំ ភូតានំ អាវាសោ តត្រិមេ ភូតា តិមិ តិមិង្គលោ តិមិតិមិង្គលោ

ដែលពួកភិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានរតនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានត្រឹមតែមួយប៉ុណ្ណោះទេ រតនៈនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពល ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ នឹងមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដូចមហាសមុទ្រ ដែលមានរតនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានតែមួយទេ រតនៈទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ កែវមុក្តា កែវមណី កែវពៃទូរ្យ ស័ង្ខ សិលា កែវប្រពាឡ ប្រាក់ មាស កែវក្រហមនឹងកែវមរកត ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានរតនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានត្រឹមតែមួយទេ រតនៈទាំងនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពល ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ នឹងមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដោយសភាពណា នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទី៧ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះជាទីនៅអាស្រ័យ នៃពួកបុគ្គលធំៗ ជាច្រើន បុគ្គលទាំងនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សោតាបន្នបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សោតាបត្តិផល សកទាគាមិបុគ្គលនឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សកទាគាមិផល អនាគាមិបុគ្គល

អសុរា នាគា គន្ធព្វា សន្តិ មហាសមុទ្ទេ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ទ្វិយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា តិយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ចតុយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា បញ្ចយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ អយំ ធម្មវិនយោ មហតំ ភូតានំ អាវាសោ តត្រិមេ ភូតា សោតាបន្នោ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ សកទាគាមី សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាគាមី អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា អរហត្តាយ បដិបន្នោ យម្បិ ភិក្ខវេ អយំ ធម្មវិនយោ មហតំ ភូតានំ អាវាសោ តត្រិមេ ភូតា សោតាបន្នោ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ សកទាគាមី សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាគាមី អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា អរហត្តាយ បដិបន្នោ អយម្បិ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អដ្ឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អនាគាមិផល ព្រះអរហន្ត នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អរហត្តផល ដូចជាមហាសមុទ្រ ជាទីនៅអាស្រ័យ នៃពួកសត្វធំ ៗ ជាច្រើន ឯពួកសត្វទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ ត្រីឈ្មោះតិមិ ឈ្មោះតិមិង្គល ឈ្មោះ តិមិតិមិង្គល នឹងពួកអសុរ នាគ គន្ធព្វ ដែលមានអត្តភាព ១ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ២ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៣ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៤ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៥ រយយោជន៍ខ្លះ ដែលមាននៅក្នុងមហាសមុទ្រដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ ជាទីនៅអាស្រ័យនៃពួកបុគ្គលធំ ៗ ជាច្រើន បុគ្គលទាំងនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សោតាបន្នបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សោតាបត្តិផល សកទាគាមិបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សកទាគាមិផល អនាគាមិបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អនាគាមិផល ព្រះអរហន្ត នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អរហត្តផល ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទី ៨ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អដ្ឋ អច្ឆរិយា អព្ភុតធម្មា យេ ទិស្វា ទិស្វា ភិក្ខូ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ឆន្នមតិវស្សតិ(១) វិវដំ នាតិវស្សតិ

តស្មា ឆន្នំ វិវរេថ ឯវន្តំ នាតិវស្សតីតិ ។

បញ្ចមំ(២) ។

(១១៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកច្ចានោ អវន្តីសុ វិហរតិ កុរុរឃរេ(៣) បវត្តេ បព្វតេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សោណោ ឧបាសកោ កោដិកណ្ណោ(៤) អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស ឧបដ្ឋាកោ ហោតិ ។ អថខោ សោណស្ស ឧបាសកស្ស កោដិកណ្ណស្ស រហោគតស្ស

---

១ ឧ. ឆន្នមតិវិស្សតិ ។ ២ ឧ.ម. បញ្ចមន្តិ នត្ថិ ។ ៣ ឧ. កុររឃរេ ។ ម. កុលឃរេ ។ ៤ ម. កុដិកណ្ណោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហើយដែលហៅថា សភាពអស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែក ៨ ប្រការ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភិក្ខុត្រូវអាបត្តិហើយបិទបាំងអាបត្តិទុក រមែងត្រូវអាបត្តិថ្មីដទៃទៀត
ភិក្ខុត្រូវអាបត្តិហើយ បើកអាបត្តិ មិនត្រូវអាបត្តិដទៃទៀត ព្រោះ
ហេតុនោះ ភិក្ខុ(ណាមួយ) ត្រូវអាបត្តិ ដែលបិទបាំងហើយ ភិក្ខុ
(នោះ) ត្រូវតែបើកអាបត្តិចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបមិនត្រូវ
អាបត្តិនោះទៀត ។ សូត្រទី ៥ ។

(១១៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ គង់នៅលើភ្នំឈ្មោះបវត្តៈ ទៀបក្រុងឈ្មោះកុររឃរៈ ក្នុងអវន្តិជនបទ ។ សម័យនោះ ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ(១) ជាឧបដ្ឋាក របស់ព្រះមហាកច្ចានៈ ដ៏មានអាយុ ។ វេលានោះ ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ នៅក្នុងទីស្ងាត់

---

១ អ្នកពាក់គ្រឿងប្រដាប់ត្រចៀកមានតម្លៃមួយកោដិ បានជាគេហៅថា កុដិកណ្ណៈ ។ អដ្ឋកថា ។

បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ យថា យថា ខោ អយ្យោ មហាកច្ចានោ ធម្មំ ទេសេតិ នយិទំ សុករំ អគារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។ អថខោ សោណោ ឧបាសកោ កោដិកណ្ណោ យេនាយស្មា មហាកច្ចានោ តេនុប-សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោណោ ឧបាសកោ កោដិកណ្ណោ អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ ឯតទវោច ឥធ មយ្ហំ ភន្តេ រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ យថា យថា ខោ អយ្យោ មហាកច្ចានោ ធម្មំ ទេសេតិ នយិទំ សុករំ អគារំ(១) អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វ-ជេយ្យន្តិ បព្វាជេតុ មំ ភន្តេ អយ្យោ មហាកច្ចានោតិ ។

---

១ ម. អគារេ ។

ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ ដូចជាស័ង្ខដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ កោរសក់នឹងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ គ្រានោះ ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ ចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចានៈ ដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះករុណានៅ ក្នុងទីស្ងាត់ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ តែងសំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ ដូចជាស័ង្ខ ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ កោរសក់នឹងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ បំបួសខ្ញុំឲ្យបាន ។

ឧទានេ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

(១២០) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា មហាកច្ចានោ សោណំ ឧបាសកំ កោដិកណ្ណំ ឯតទវោច ទុក្ករំ ខោ សោណ យាវជីវំ ឯកភត្តំ ឯកសេយ្យំ ព្រហ្មចរិយំ ឥង្ឃ ត្វំ សោណ តត្ថេវ អាគារិកភូតោ សមានោ ពុទ្ធានំ សាសនំ អនុយុញ្ជ កាលយុត្តំ ឯកភត្តំ ឯកសេយ្យំ ព្រហ្មចរិយន្តិ ។ អថខោ សោណស្ស ឧបាសកស្ស កោដិកណ្ណស្ស យោ អហោសិ បព្វជ្ជាភិសង្ខារោ សោ បដិប្បស្សម្ភិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោណស្ស ឧបាសកស្ស កោដិកណ្ណស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ យថា យថា ខោ អយ្យោ មហាកច្ចានោ ធម្មំ ទេសេតិ នយិទំ សុករំ អគារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។

ឧទាន សោណត្ថេរវគ្គ ទី ៥ ឆដ្ឋសូត្រ

[១២០] លុះឧបាសក និយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើបមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ពោលតបនឹងឧបាសក ឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈដូច្នេះថា នែសោណៈ ព្រហ្មចរិយៈ មានការបរិភោគភត្ត តែមួយពេល មានការដេកនៅតែម្នាក់ឯង ជាប់ដល់អស់មួយជីវិត កម្របុគ្គលនឹងធ្វើបាន នែសោណៈ ណ្ហើយចុះ អ្នកនៅជាគ្រហស្ថ ក្នុងទីនោះបណ្ដើរសិនចុះ ចូរប្រកបតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ គឺព្រហ្មចរិយៈ មានការបរិភោគភត្ត តែមួយពេល មានការដេកនៅ តែម្នាក់ឯង សមគួរតាមកាលចុះ ៗ លំដាប់នោះ ការប្រុងប្រៀបនឹងបួសរបស់ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ ក៏អាក់ខានទៅ ៗ ឧបាសកសោណកុដិកណ្ណៈ នៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្ដីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តអស់វារៈពីរដងថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ ដូចជាស័ង្ខ ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ កោរសក់នឹងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្ដប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ៗ

ទុតិយម្បិ ខោ សោណោ ឧបាសកោ កោដិកណ្ណោ យេនាយស្មា មហាកច្ចានោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោណោ ឧបាសកោ កោដិកណ្ណោ អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ ឯតទវោច ឥធ មយ្ហំ ភន្តេ រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ យថា យថា ខោ អយ្យោ មហាកច្ចានោ ធម្មំ ទេសេតិ នយិទំ សុករំ អគារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ បព្វាជេតុ មំ ភន្តេ អយ្យោ មហាកច្ចានោតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មហាកច្ចានោ សោណំ ឧបាសកំ កោដិកណ្ណំ ឯតទវោច ទុក្ករំ ខោ សោណ យាវជីវំ ឯកភត្តំ ឯកសេយ្យំ ព្រហ្មចរិយំ ឥង្ឃ ត្វំ សោណ តត្ថេវ អគារិកភូតោ សមានោ ពុទ្ធានំ សាសនំ អនុយុញ្ជ កាលយុត្តំ ឯកភត្តំ ឯកសេយ្យំ ព្រហ្មចរិយន្តិ ។

ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ ចូលទៅរកមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ អស់វារៈពីរដង ។ លុះឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ពិតថេរវាចាមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំនៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្ដីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ សំដែងធម៌ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ កោរសក់នឹងពុកមាត់ ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់កាសាយៈ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ បំបួសខ្ញុំឲ្យបាន ។ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ និយាយប្រាប់ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ ធ្វើអស់វារៈពីរដងថា នែសោណៈ ព្រហ្មចរិយៈមានការបរិភោគភត្ត តែមួយពេល មានការដេកនៅ តែម្នាក់ឯង ដរាបដល់អស់ជីវិត កម្របុគ្គលធ្វើបាន នែសោណៈ ណ្ហើយចុះ អ្នកនៅជាគ្រហស្ថក្នុងទីនេះបណ្ដើរសិនចុះ ចូរប្រកបតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ គឺព្រហ្មចរិយៈមានការបរិភោគភត្តតែមួយពេល មានការដេកនៅតែម្នាក់ឯង សមគួរដល់កាលចុះ ។

ទុតិយម្បិ ខោ សោណស្ស ឧបាសកស្ស កោដិ-
កណ្ណស្ស យោ អហោសិ បព្វជ្ជាភិសង្ខារោ សោ
បដិប្បស្សម្ភិ ។ តតិយម្បិ ខោ សោណស្ស ឧបាស-
កស្ស កោដិកណ្ណស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស
ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ យថា យថា ខោ
អយ្យោ មហាកច្ចានោ ធម្មំ ទេសេតិ នយិទំ សុករំ
អគារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ
សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ
ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អន-
គារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។ តតិយម្បិ ខោ សោណោ ឧបា-
សកោ កោដិកណ្ណោ យេនាយស្មា មហាកច្ចានោ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ
អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ
សោណោ ឧបាសកោ កោដិកណ្ណោ អាយស្មន្តំ
មហាកច្ចានំ ឯតទវោច ឥធ មយ្ហំ ភន្តេ រហោគតស្ស
បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ
យថា យថា ខោ អយ្យោ មហាកច្ចានោ ធម្មំ ទេសេតិ

ការប្រុងប្រៀបនឹងបួសរបស់ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ ក៏អាក់ខាន ទៅអស់វារៈពីរដង ។ ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ នៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះ អស់វារៈ ៣ ដងថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ - ពេញលេញ ដូចជាសង្ខ័ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ កោរសក់នឹងពុកមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ ចូលទៅរកមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយបង្គំមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ជាគំរប់ ៣ ដង ។ លុះឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ពិតថេរ-វាចាមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំនៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា

នយិទំ សុករំ អគារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ បព្វាជេតុ មំ ភន្តេ អយ្យោ មហាកច្ចានោតិ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកច្ចានោ សោណំ ឧបាសកំ កោដិកណ្ណំ បព្វាជេសិ ។

(១២១) តេន ខោ បន សមយេន អវន្តិទក្ខិណាបថោ អប្បភិក្ខុកោ ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកច្ចានោ តិណ្ណំ វស្សានំ អច្ចយេន កិច្ឆេន កសិរេន តតោ តតោ ទសវគ្គំ ភិក្ខុសង្ឃំ សន្និបាតេត្វា អាយស្មន្តំ សោណំ ឧបសម្បាទេសិ ។ អថខោ អាយស្មតោ សោណស្ស វស្សំ វុដ្ឋស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ ន ខោ មេ សោ ភគវា សម្មុខា ទិដ្ឋោ អបិ ច សុតោយេវ មេ សោ ភគវា ឦទិសោ ច ឦទិសោ ចាតិ សចេ មំ ឧបជ្ឈាយោ អនុជានេយ្យ គច្ឆេយ្យាហំ តំ ភគវន្តំ ទស្សនាយ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តិ ។

បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ ដូចជាស័ង្ខដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ កោរសក់និងពុកមាត់ ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ បំបួសខ្ញុំឲ្យបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ក៏បំបួស ឧបាសក ឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ (ក្នុងកាលនោះ) ។

[១២១] សម័យនោះឯង អវន្តីទក្ខិណាបថជនបទ មានភិក្ខុតិច ។ វេលានោះ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ក៏ប្រជុំភិក្ខុសង្ឃ ទសវគ្គ អំពីតាមនិគមនោះ ៗ ដោយកាលកន្លងទៅ ៣ ឆ្នាំ ដោយក្រលំបាក ហើយឲ្យសោណៈដ៏មានអាយុបានឧបសម្បទា ។ គ្រានោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ នៅចាំវស្សារួចហើយ នៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្ដីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា អញមិនដែលឃើញព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ក្នុងទីចំពោះមុខសោះ អញគ្រាន់តែឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គនោះទ្រង់មានសភាពដូច្នេះខ្លះ ៗ ប្រសិនបើ ព្រះឧបជ្ឈាយ៍អនុញ្ញាត អញ ៗ គួរតែទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។

អថខោ អាយស្មា សោណោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា មហាកច្ចានោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សោណោ អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ ឯតទវោច ឥធ មយ្ហំ ភន្តេ រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ ន ខោ មេ សោ ភគវា សម្មុខា ទិដ្ឋោ អបិ ច សុតោយេវ មេ សោ ភគវា ឯទិសោ ច ឯទិសោ ចាតិ សចេ មំ ឧបជ្ឈាយោ អនុជានេយ្យ គច្ឆេយ្យាហំ តំ ភគវន្តំ ទស្សនាយ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តិ ។ សាធុ សាធុ សោណ គច្ឆ ត្វំ សោណ តំ ភគវន្តំ ទស្សនាយ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ទក្ខិស្សសិ ត្វំ សោណ តំ ភគវន្តំ បាសាទិកំ បសាទនីយំ សន្តិន្ទ្រិយំ សន្តមានសំ ឧត្តមទមថសមថមនុប្បត្តំ ទន្តំ គុត្តំ យតិន្ទ្រិយំ នាគំ ទិស្វា មម វចនេន ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទាហិ

លំដាប់នោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំក្នុងសាយណ្ហសម័យ ចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ និយាយពាក្យនេះនឹងមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះករុណានៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា អញមិនដែលឃើញព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គនោះក្នុងទីចំពោះមុខសោះ អញគ្រាន់តែឮថា ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ មានសភាពដូច្នេះខ្លះ ៗ ប្រសិនបើ ព្រះឧបជ្ឈាយ៍អនុញ្ញាត អញៗគួរតែទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុតបថា នែសោណៈ ប្រពៃណាស់ ប្រពៃណាស់ ម្នាលសោណៈ លោកចូរទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះចុះ ម្នាលសោណៈលោកនឹងឃើញព្រះមានព្រះភាគនោះជាទីជ្រះថ្លា គួរឲ្យជ្រះថ្លា មានឥន្ទ្រិយស្ងប់មានព្រះទ័យស្ងប់ ដល់នូវការស្ងប់នឹងការទូន្មានដ៏ឧត្តម បានទូន្មាន គ្រប់គ្រងមានឥន្ទ្រិយសង្រួមហើយ ជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ លុះឃើញហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូង តាមពាក្យបណ្តាំរបស់ខ្ញុំ

អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតិ[១] ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា សោណោ អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន សាវត្ថិ តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្វេន ចារិកញ្ចរមានោ យេន សាវត្ថិ ជេតវនំ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សោណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឧបជ្ឈាយោ មេ ភន្តេ អាយស្មា មហាកច្ចានោ ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតីតិ ។ កច្ចិ ភិក្ខុ ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិសិ អប្បកិលមថេន អទ្ធានំ អាគតោ ន ច បិណ្ឌកេន កិលន្តោសីតិ ។

---

១ ឱ. ផាសុវិហារំ បុច្ឆ ឧបជ្ឈាយោ មេ ភន្តេ អាយស្មា មហាកច្ចានោ ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ ។ បេ ។ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតីតិ ឥតិ បាឋា ទិស្សន្តិ ។ តេ ប ខោ យុត្តតរាយេវ ។

លោកចូរសួរសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ការក្រោកឡើងដោយរហ័សរហួន កំឡាំងកាយនិងការនៅជាសុខសប្បាយផង ។ សោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ ទទួលថា ព្រះករុណាលោកម្ចាស់ ហើយត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិតរបស់មហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចានៈ ដ៏មានអាយុ ធ្វើប្រទក្សិណ ទុកដាក់សេនាសនៈ កាន់យកបាត្រចីវរហើយ ចេញទៅកាន់ចារិកក្នុងក្រុងសាវត្ថី កាលត្រាច់ទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ សំដៅទៅឯក្រុងសាវត្ថី នាវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុជាឧបជ្ឈាយ៍នៃខ្ញុំព្រះអង្គ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូង សួរសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ការក្រោកឡើងរហ័សរហួន កំឡាំងកាយនិងការនៅជាសុខសប្បាយផង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកគួរអត់ធន់បានដែរឬ គួរឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬអ្នកមកតាមផ្លូវ កាន់ផ្លូវឆ្ងាយ មិនលំបាកទេឬ ទាំងមិនលំបាកដោយចង្ហាន់ទេឬ ។

ខមនីយំ ភគវា យាបនីយំ ភគវា អប្បកិលមថេន ចាហំ ភន្តេ អទ្ធានំ អាគតោ ន ច បិណ្ឌកេន កិលន្តោម្ហីតិ ។

[១២២] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥមស្សានន្ទ អាគន្តុកស្ស ភិក្ខុនោ សេនាសនំ បញ្ញាបេហីតិ ។ អថ ខោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ឯតទហោសិ យស្ស ខោ មំ ភគវា អាណាបេតិ ឥមស្ស អានន្ទ អាគន្តុកស្ស ភិក្ខុនោ សេនាសនំ បញ្ញាបេហីតិ ឥច្ឆតិ ភគវា តេន ភិក្ខុនា សទ្ធឹ ឯកវិហារេ វត្ថុំ ឥច្ឆតិ ភគវា អាយស្មតា សោណេន សទ្ធឹ ឯកវិហារេ វត្ថុន្តិ ។ យស្មឹ វិហារេ ភគវា វិហរតិ តស្មឹ វិហារេ អាយស្មតោ សោណស្ស សេនាសនំ បញ្ញាបេសិ ។ អថខោ ភគវា ពហុទេវ រត្តឹ អព្ភោកាសេ និសជ្ជាយ[១] វីតិនាមេត្វា បាទេ បក្ខាលេត្វា វិហារំ បាវិសិ ។ អាយស្មាខោ សោណោ ពហុទេវ រត្តឹ អព្ភោកាសេ និសជ្ជាយ វីតិនាមេត្វា បាទេ បក្ខាលេត្វា វិហារំ បាវិសិ ។

១ ឧ.ម. និសជ្ជាយ ។

បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ គួរអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ គួរឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមកតាមផ្លូវកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ មិនលំបាកទេ ទាំងមិនលំបាកដោយបង្ហាន់បិណ្ឌបាតឡើយ ។

(១៦២) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅអានន្ទដ៏មានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរក្រាលសេនាសនៈ សម្រាប់អាគន្តុកភិក្ខុនេះផងចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បង្គាប់អញ ឲ្យក្រាលអាសនៈសម្រាប់ភិក្ខុណា ដោយព្រះពុទ្ធដីកាថា អ្នកចូរក្រាលសេនាសនៈ សម្រាប់អាគន្តុកភិក្ខុនេះផងចុះ ព្រះមានព្រះភាគ ប៉ងនឹងគង់នៅក្នុងលំនៅមួយ ជាមួយនឹងភិក្ខុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប៉ងនឹងគង់នៅក្នុងលំនៅមួយ ជាមួយនឹងសោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រថាប់ក្នុងលំនៅណា អានន្ទក៏ក្រាលសេនាសនៈ សម្រាប់សោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ ក្នុងលំនៅនោះដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្ទំនៅក្នុងទីវាល អស់វេលាយប់ជ្រៅ លុះកន្លងវេលាហើយ ក៏លាងព្រះបាទហើយចូលទៅកាន់វិហារ ។ ឯសោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ ក៏សិងក្នុងទីវាល អស់វេលាយប់ជ្រៅ លុះកន្លងវេលាទៅហើយ ក៏លាងជើង ហើយចូលទៅកាន់វិហារដែរ ។ លំដាប់នោះ

អថខោ ភគវា រត្តិយា បច្ចូសសមយំ បច្ចុដ្ឋាយ អាយស្មន្តំ មហាសោណំ អជ្ឈេសិ បដិភាតុ តំ ភិក្ខុ ធម្មំ[1] ភាសិតុំ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា សោណោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា សោឡស អដ្ឋកវគ្គិកានិ សព្វានេវ សរេន អភណិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មតោ សោណស្ស សរភញ្ញបរិយោសានេ អព្ភានុមោទិ សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សុគ្គហិតានិ ភិក្ខុ អដ្ឋកវគ្គិកានិ[2] សុមនសិកតានិ សុបធារិតានិ កល្យាណិយាសិ វាចាយ សមន្នាគតោ វិសដ្ឋាយ អនេលាយ អត្ថស្ស វិញ្ញាបនិយា កតិវស្សោសិ ត្វំ ភិក្ខូតិ ។ ឯកវស្សោ អហំ ភគវាតិ ។ កិស្ស បន ត្វំ ភិក្ខុ ឯវំ ចិរំ អកាសីតិ ។ ចិរំ ទិដ្ឋោ មេ ភន្តេ កាមេសុ អាទីនវោ អបិ ច សម្ពាធោ ឃរាវាសោ ពហុកិច្ចោ ពហុករណីយោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ម. ធម្មោ ។ បដិភាតុ តំ ភិក្ខុ ធម្មោតិ ឯវមេវ អដ្ឋកំ ខន្តិ ។ ២ ឱ. សោឡស អដ្ឋកវគ្គិកានីតិ បាឋោ អត្ថិ ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តើនឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ត្រាស់បង្គាប់ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុថា ម្នាលភិក្ខុ ការសំដែងធម៌នឹងប្រាកដដល់លោក ។ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយសំដែងព្រះសូត្រ ១៦ ក្នុងអដ្ឋកវគ្គទាំងអស់ ដោយសំឡេង (បទសរភញ្ញ) ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សរសើរព្រះសោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ ក្នុងទីបំផុតនៃការសំដែង ដោយសំឡេងថា ម្នាលភិក្ខុ ពីរោះណាស់ ម្នាលភិក្ខុ សូត្រដែលមានក្នុងអដ្ឋកវគ្គអ្នករៀនល្អហើយ យកចិត្តទុកដាក់ល្អហើយ ចាំស្ទាត់ហើយ អ្នកជាភិក្ខុប្រកបដោយវាចាដ៏ពីរោះ ក្បោះក្បាយ ជាវាចាមិនមានទោស អាចញ៉ាំងបុគ្គលដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់សេចក្តីបាន ម្នាលភិក្ខុ អ្នកមានវស្សាប៉ុន្មាន ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងបានមួយវស្សា ។ ម្នាលភិក្ខុ ហេតុអ្វីអ្នកធ្វើឲ្យយូរយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទោសក្នុងកាមគុណ ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញយូរហើយដែរ តែថា ធម្មតា ឃរាវាស ជាធម៌ចង្អៀត មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ទិស្វា អាទីនវំ លោកេ ញត្វា ធម្មំ និរូបធឹ
អរិយោ ន រមតិ បាបេ បាបេ ន រមតី សុចីតិ ។

ឆដ្ឋំ[១] ។

(១២៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា កង្ខារេវតោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អត្តនោ កង្ខាវិតរណាវិសុទ្ធឹ បច្ចវេក្ខមានោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ កង្ខារេវតំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អត្តនោ កង្ខាវិតរណាវិសុទ្ធឹ បច្ចវេក្ខមានំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យា កាចិ កង្ខា ឥធ វា ហុរំ វា
សកវេទិយា វា បរវេទិយា វា
យេ ឈាយិនោ តា បជហន្តិ សព្វា
អាតាបិនោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តាតិ ។ សត្តមំ[២] ។

១. ខ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្ថិ ។ ២ ខ. ម. សត្តមន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។

ឧទាន សោណត្ថេរវគ្គទី ៥ សត្តមសូត្រ

អរិយៈឃើញទោស ក្នុងសង្ខារលោក ដឹងនូវនិព្វានធម៌ដែលគ្មានឧបធិហើយ រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងបាប (ជួប) បុគ្គលស្អាតមិនត្រេកអរ ក្នុងវត្តអាក្រក់ ។ សូត្រទី ៦ ។

(១៦៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះកង្ខារេវតៈដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ភ្នែនតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ហើយ រំពឹងនូវកង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិ (សេចក្តីបរិសុទ្ធិព្រោះឆ្លងនូវសេចក្តីសង្ស័យ) របស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទតឃើញព្រះកង្ខារេវតៈដ៏មានអាយុ កំពុងអង្គុយផ្គត់ភ្នែនតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ហើយ រំពឹងនូវកង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោកនេះក្តី ក្នុងលោកខាងមុខក្តី ដែលបុគ្គលគប្បីដឹង ក្នុងអត្តភាពរបស់ខ្លួនឬ ឬគប្បីដឹង ក្នុងអត្តភាពរបស់បុគ្គលដទៃ បុគ្គលអ្នកមានឈាន មានព្យាយាម កាលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ រមែងលះបង់ នូវសេចក្តីសង្ស័យទាំងអស់នោះបាន ។ សូត្រទី ៧ ។

[១៦៤] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា អានន្ទោ តទហុបោសថេ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អទ្ទសា ខោ ទេវទត្តោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ រាជគហេ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វាន យេន អាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច អជ្ជតគ្គេទានាហំ អាវុសោ អានន្ទ អញ្ញត្រេវ ភគវតា អញ្ញត្រ ភិក្ខុសង្ឃា ឧបោសថំ ករិស្សាមិ សង្ឃកម្មានិ ចាតិ ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ រាជគហេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសិំ អទ្ទសា ខោ មំ ភន្តេ ទេវទត្តោ

(១២៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ទេវទត្តបានឃើញនូវព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ កំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ លុះឃើញហើយ ចូលសំដៅមករកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ អានន្ទ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ខ្ញុំវៀរព្រះមានព្រះភាគ វៀរភិក្ខុសង្ឃហើយ នឹងធ្វើឧបោសថនឹងសង្ឃកម្មទាំងឡាយ (ដាច់ដោយខ្លួន) ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ លុះត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត្រក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលបំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវទត្ត ក៏បានឃើញខ្ញុំព្រះអង្គ

រាជគហំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វាន យេនាហំ តេនុប-សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មំ ឯតទវោច អជ្ជតគ្គេទានាហំ អាវុសោ អានន្ទ អញ្ញត្រេវ ភគវតា អញ្ញត្រ ភិក្ខុសង្ឃា ឧបោសថំ ករិស្សាមិ សង្ឃកម្មានិ ចាតិ អជ្ជ ភន្តេ ទេវទត្តោ សង្ឃំ ភិន្ទិស្សតិ ឧបោសថញ្ច ករិស្សតិ សង្ឃកម្មានិ ចាតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សុករំ សាធុនា សាធុ សាធុ បាបេន ទុក្ករំ (១)
បាបំ បាបេន សុករំ បាបមរិយេហិ ទុក្ករន្តិ ។ អដ្ឋមំ ។

[១២៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោស-លេសុ ចារិកំ ចរតិ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា មាណវកា ភគវតោ អវិទូរេ សធាយមានរូបា(២) អតិក្កមន្តិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា សម្ពហុលេ មាណវកេ អវិទូរេ សធាយមានរូបេ(៣) អតិក្កមន្តេ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

១ ឱ.ម. អដ្ឋមន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។ ២ ម. បហាយមានរូបា ។ ៣ ម. អតិក្កន្តេ ។

កំពុងត្រាច់ទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ លុះឃើញហើយក៏ចៀសចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមកហើយ និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា នែអាវុសោអានន្ទ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ខ្ញុំវៀរព្រះមានព្រះភាគ វៀរភិក្ខុសង្ឃហើយ នឹងធ្វើឧបោសថឬសង្ឃកម្មទាំងឡាយ (ដាច់ដោយខ្លួន) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវទត្តនឹងបំបែកសង្ឃក្នុងថ្ងៃនេះ នឹងធ្វើឧបោសថឬសង្ឃកម្មទាំងឡាយ (ដាច់ដោយខ្លួន) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើប ទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

អំពើល្អ មនុស្សល្អ ធ្វើបានដោយងាយ អំពើល្អ មនុស្សអាក្រក់ ធ្វើបានដោយកម្រ អំពើអាក្រក់ មនុស្សអាក្រក់ ធ្វើបានដោយងាយ អំពើអាក្រក់ ពួកព្រះអរិយៈធ្វើបានដោយកម្រ ។ សូត្រទី ៨ ។

(១២៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរ ទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ជាមួយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ។ សម័យនោះ មាណពច្រើននាក់ (ក្មេង ៗ) មានសភាពជាអ្នកនិយាយកោកកាក ដើរមកក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានឃើញពួកមាណព ច្រើននាក់ដែលកំពុងនិយាយកោកកាក ដើរមកជិតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បរិមុដ្ឋា បណ្ឌិតាភាសា វាចាគោចរភាណិនោ

យាវិច្ឆន្តិ មុខាយាមំ យេន នីតា ន តំ វិទូតិ ។ នវមំ ។

[១៤៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ចូឡបន្ថកោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ចូឡបន្ថកំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ឋិតេន កាយេន ឋិតេន ចេតសា

តិដ្ឋំ និសិន្នោ ឧទ វា សយានោ

ឯតំ សតឹ ភិក្ខុ អធិដ្ឋហានោ

លភេថ បុព្វាបរិយំ វិសេសំ

លទ្ធាន បុព្វាបរិយំ វិសេសំ

អទស្សនំ មច្ចុរាជស្ស គច្ឆេតិ ។ ទសមំ ។

សោណត្ថេរវគ្គោ បញ្ចមោ ។

បុគ្គលល្ងង់ខ្លៅ មានសំដីដូចជាសំដីបណ្ឌិត ពោលកថា អវិស័យ (នៃកថាព្រះអរិយៈ) ប្រាថ្នានូវការហើបមាត់និយាយ ទាក់បះណ្តាយ ដរាបណា (ពុំហ៊ានហើបមាត់និយាយ ដរាបនោះ) ពាក្យ ដែលបុគ្គលល្ងង់ខ្លៅណា នាំមកនិយាយ បុគ្គលល្ងង់ខ្លៅនោះ មិនដឹងច្បាស់ពាក្យនោះទេ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

[១២៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះចូឡបន្ថកៈដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងសតិ (ចំពោះកម្មដ្ឋាន) ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានឃើញចូឡបន្ថកៈដ៏មានអាយុ កំពុងអង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយឲ្យត្រង់តាំងសតិ ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភិក្ខុមានកាយខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ទោះបីឈរ អង្គុយ ឬ ដេក តែងដម្កល់សតិនុ៎ះ ភិក្ខុនោះគប្បីបានគុណវិសេសមានទីបំផុត ខាងដើម លុះបានគុណវិសេសមានទីបំផុតខាងដើមហើយ គឺដល់ នូវការមិនជួបប្រទះមច្ចុរាជ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ សោណត្ថេរវគ្គ ទី ៥ ។

ឧទានេ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

តស្សុទ្ទានំ

រាជា អប្បាយុកា កុដ្ឋី កុមារកា ច ឧបោសថោ

សោណោ ច រេវតោ ភេទោ សទ្ធាយមានោ បន្ថកេន ចាតិ ។

ឧទ្ទាន នៃសោណត្ថេរវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះបាទបសេនទិកោសល ១ ពុទ្ធមាតាមានព្រះជន្មាយុតិច ១ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ១ ពួកកុមារ ១ ឧបោសថ ១ សោណកុដិកណ្ណៈ ១ កង្ខារេវតៈ ១ ព្រះអានន្ទ ១ មាណពច្រើននាក់ មានវាចាគោកគាក ១ ចូឡបន្ថកភិក្ខុ ១ ។

ឧទានេ ឆដ្ឋោ ជច្ចន្ធវគ្គោ

[១២៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វេសាលឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ វេសាលិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ គណ្ហាហិ អានន្ទ និសីទនំ យេន ចាបាលចេតិយំ តេនុបសង្កមិស្សាម[១] ទិវាវិហារាយាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា និសីទនំ អាទាយ ភគវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធិ ។ អថខោ យេន ភគវា ចាបាលចេតិយំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ និសជ្ជ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ រមណីយា អានន្ទ វេសាលី រមណីយំ ឧទេនំ ចេតិយំ[២]

១ ឱ.ម. ចាបាលំ ចេតិយំ តេនុបសង្កមិស្សាមិ ។ ២ ម. ឧទេនចេតិយំ ។

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦

(១៤៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងកូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ជិតក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ព្រះអង្គកាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងវេសាលី ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយភត្ត ក៏ត្រាស់ប្រាប់អានន្ទដ៏មានអាយុថា នែអានន្ទ អ្នកចូរយកនិសីទនៈ យើងនឹងចូលទៅឯបាវាលចេតិយ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយកាន់យកនិសីទនៈទៅតាមក្រោយ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចូលទៅឯបាវាលចេតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះអានន្ទក្រាល លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ស៊ប់ហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា នែអានន្ទ ទីក្រុងវេសាលី គួរជាទីត្រេកអរ ឧទេនចេតិយ[១] គួរជាទីត្រេកអរ

---

១ ទីនោះជាទីនៅ របស់យក្សឈ្មោះឧទេន លុះគេសាងវត្តក្លាយ ត្រង់កន្លែងនោះ ទើបហៅថា ឧទេនចេតិយ តមក ។

ឧទានេ ឆដ្ឋស្ស ជច្ចន្ធវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ

រមណីយំ គោតមកំ ចេតិយំ(១) រមណីយំ សត្តម្ពំ ចេតិយំ(២) រមណីយំ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ(៣) រមណីយំ សារន្ទំ(៤) ចេតិយំ រមណីយំ ចាបាលំ(៥) ចេតិយំ យស្ស កស្សចិ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីក-តា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ(៦) កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា(៧) តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ អានន្ទ តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វាតិ ។

---

១ ម. គោតមកចេតិយំ ។ ២ ម. សត្តម្ពចេតិយំ ។ ៣ ម. ពហុបុត្តចេតិយំ ។ ៤ ឱ. សារន្ទទំ ។ ម. អានន្ទ ។ ៥ ឱ. ចាបាលំ ។ ម. ចាបាល- ។ ៦ ម. ឯត្តន្តរេ អានន្ទាតិ អត្ថិ ។ ៧ ឱ. ភតិ ។

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ បឋមសូត្រ

គោតមកចេតិយ(១) ជាទីត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយ(២) ជាទីត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយ(៣) ជាទីត្រេកអរ សារន្ទទចេតិយ(៤) ជាទីត្រេកអរ ចាបាលចេតិយ(៥) ជាទីត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង៤យ៉ាង ដែលបុគ្គលណាមួយ បំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ បុគ្គលនោះ កាលបើប្រាថ្នានឹងឋិតនៅអស់អាយុកប្ប(៦) ឬលើសពីអាយុកប្បទៅក៏បាន ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ តថាគត បំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតនោះ កាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ឬលើសអំពីអាយុកប្បទៅក៏បាន ។

---

១ ហៅតាមឈ្មោះយក្សដែរ ។ ២ ហៅតាមព្រះរាជធីតាទាំង ៧ អង្គ របស់ស្តេចក្នុងដែនកាសី ព្រះនាមកិកិស្សៈ នាងមានសេចក្តីសង្វេគ ទើបចេញពីក្រុងរាជគ្រឹះ ទៅតាំងព្យាយាមត្រង់ទីណា ទីនោះ ទើបហៅថា សត្តម្ពចេតិយ តមក ។ ៣ ត្រង់ទីនោះមានដើមជ្រៃធំមួយដើម មានដើមជ្រៃតូចជាបរិវារ មានទេវតារក្សាដើមជ្រៃនោះ មនុស្សប្រាថ្នាកូនប្រុសស្រី តែងទៅបួងសួងត្រង់ដើមជ្រៃនោះ ទើបហៅថា ពហុបុត្តចេតិយ ។ ៤-៥ ហៅតាមឈ្មោះយក្សដែរ ។ អដ្ឋកថា ។ ៦ ពាក្យថា អាយុកប្បនេះ សំដៅយកកំណត់អាយុរបស់មនុស្ស តាមជំនាន់ដូរអាយុច្រើនតិច ។ អដ្ឋកថា ។

[១២៨] ឯវម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតា ឱឡារិកេ និមិត្តេ ករិយមានេ ឱឡារិកេ ឱភាសេ ករិយមានេ នាសក្ខិ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ភគវន្តំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភន្តេ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ យថាតំ មារេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ រមណីយា អានន្ទ វេសាលី រមណីយំ ឧទេនំ ចេតិយំ រមណីយំ គោតមកំ ចេតិយំ រមណីយំ សត្តម្ពំ ចេតិយំ រមណីយំ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ រមណីយំ សារន្ទទំ ចេតិយំ រមណីយំ ចាបាលំ ចេតិយំ យស្ស កស្សចិ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ អានន្ទ តថាគតោ

[១៦៨] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនិមិត្តដ៏ឧឡារិក ធ្វើឱភាសដ៏ឧឡារិកយ៉ាងនេះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមិនអាចនឹងយល់បាន ទាំងមិនបានអារាធនា នូវព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ ឋិតនៅអស់អាយុកប្ប សូមព្រះសុគតឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វ-លោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ដូច្នេះឡើយ ព្រោះត្រូវមារគ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងថា ម្នាលអា-នន្ទ ក្រុងវេសាលី គួរជាទីត្រេកអរ ឧទេនចេតិយ ជាទីត្រេកអរ គោតមក-ចេតិយ ជាទីត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយ ជាទី-ត្រេកអរ សារន្ទទចេតិយ ជាទីត្រេកអរ បាវាលចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដែលបុគ្គលណា ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ៗ ហើយធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយប្រារព្ធល្អហើយ បុគ្គលនោះ កាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ឬលើសអំពីអាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដែលព្រះតថាគត ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយអធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតនោះ

កប្ប វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វាតិ ។ ឯវម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតា ឱឡារិកេ និមិត្តេ កយិរមានេ ឱឡារិកេ ឱភាសេ កយិរមានេ នាសក្ខិ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ភគវន្តំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភន្តេ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ យថាតំ មារេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។ តតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ រមណីយា អានន្ទ វេសាលី រមណីយំ ឧទេនំ ចេតិយំ រមណីយំ គោតមកំ ចេតិយំ រមណីយ សត្តម្ពំ ចេតិយំ រមណីយ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ រមណីយ សារន្ទទំ ចេតិយំ រមណីយំ ចាបាលំ ចេតិយ យស្ស កស្សចិ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ បឋមសូត្រ

កាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅ អស់អាយុកប្ប ឬលើសពីអាយុកប្បទៅក៏បាន ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនិមិត្តដ៏ឧឡារិក ធ្វើឱភាសដ៏ឧឡារិកយ៉ាងនេះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មិនអាចយល់បាន ទាំងមិនបានអារាធនា ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គឋិតនៅ អស់អាយុកប្ប សូមព្រះសុគតឋិតនៅ អស់អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ឲ្យទាន់ដូច្នេះឡើយ ព្រោះត្រូវមារគ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ ៣ ដងថា ម្នាលអានន្ទ ក្រុងវេសាលីគួរជាទីត្រេកអរ ឧទេនចេតិយ ជាទីត្រេកអរ គោតមកចេតិយ ជាទីត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយ ជាទីត្រេកអរ សារន្ទចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ចាបាលចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ដែលបុគ្គលណា ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ៗ ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ បុគ្គលនោះ កាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ឬ លើសពីអាយុកប្បទៅក៏បាន ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ដែលព្រះតថាគត ចំរើនហើយធ្វើឲ្យរឿយ ៗ ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ

អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ អានន្ទ តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វាតិ ។ ឯវម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតា ឱឡារិកេ និមិត្តេ កយិរមានេ ឱឡារិកេ ឱភាសេ កយិរមានេ នាសក្ខិ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ភគវន្តំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភន្តេ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ យថាតំ មារេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។

[១២៩] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ គច្ឆ ត្វំ អានន្ទ យស្សទានិ កាលំ មញ្ញសីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា ភគវតោ អវិទូរេ អញ្ញតរស្មឹ រុក្ខមូលេ និសីទិ ។

អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគត នោះ កាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅ អស់អាយុកប្បឬ លើសអំពីអាយុកប្បទៅក៏ បាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនិមិត្តដ៏ឧឡារិក ធ្វើឱភាសដ៏ឧឡារិក យ៉ាងនេះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មិនអាចយល់បាន ទាំងមិនបានអារាធនា ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ ឋិតនៅអស់ អាយុកប្ប សូមព្រះសុគត ឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹង មនុស្សទាំងឡាយ ឲ្យបានដូច្នេះឡើយ ព្រោះត្រូវមារគ្របសង្កត់ចិត្ត ។

[១៦៩] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅ អ្នកចូរសំគាល់កាលដែលគួរទៅ ក្នុងកាល ឥឡូវនេះចុះ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយ បង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ អង្គុយទៀបគល់ឈើ ១ ដើមជិតព្រះមានព្រះភាគ ។

ឧទានេ ឆដ្ឋស្ស ជច្ចន្ធវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ

(១៣០) អថខោ មារោ បាបិមា អចិរបក្កន្តេ អាយស្មន្តេ អានន្ទេ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧប-សង្កមិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ មារោ បាបិមា ភគវន្តំ ឯតទវោច បរិនិព្វាតុទានិ ភន្តេ ភគវា បរិនិព្វាតុ សុគតោ បរិនិព្វានកាលោទានិ ភន្តេ ភគវតោ ភាសិតា ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា វាចា ន តាវាហំ បាបិម បរិនិព្វាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខូ ន សាវកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា យោ-គក្ខេមកាមា[1] ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិ-បន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ[2] សកំ អាចរិ-យកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសិស្សន្តិ បញ្ញបេ-ស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិ-ស្សន្តិ[3] ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គ-ហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសិស្សន្តីតិ ឯតរហិ ខោ បន ភន្តេ[4] ភិក្ខូ ភគវតោ សាវកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា យោគក្ខេមកាមា ពហុស្សុតា ធម្មធរា

---

១ ឱ.ម. យោគក្ខេមា ។ ២ ម. ឯត្ថន្តរេ យេតិ អត្ថិ ។ ៣ ឱ. ឧត្តានីក-រិស្សន្តិ ។ ម. ឧត្តានី ករិស្សន្តិ ។ ៤ ឱ. សន្តិ ខោ បន ភន្តេ ឯតរហិ ទិស្សន្តិ ។

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គទី ៦ បឋមសូត្រ

(១៣០) គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន មារចិត្តបាប ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះមារចិត្តបាប ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់វាចានេះហើយថា នែ មារចិត្តបាប ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់តថា-គត ដែលឈ្លាសវៃបានបទ ក្លៀវក្លា ប្រាជ្ញាការក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុ-ស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើកបែក ធ្វើឲ្យរាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ (គ្រឿងអាង) នៅមិនមានដរាបណាទេ តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្លាសវៃ បានបទ ក្លៀវក្លា ប្រាជ្ញាសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌

ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តានីករោន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ បរិនិព្វាតុទានិ ភន្តេ ភគវា បរិនិព្វាតុ សុគតោ បរិនិព្វានកាលោទានិ ភន្តេ ភគវតោ ភាសិតា ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា វាចា ន តាវាហំ បាបិម បរិនិព្វាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខុនិយោ ន សាវិកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា យោគក្ខេមកាមិនិយោ ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសិស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសិស្សន្តីតិ ឯតរហិ ខោ បន ភន្តេ[១] ភិក្ខុនិយោ ភគវតោ សាវិកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា

១ ឱ. សន្តិ ខោ បន ភន្តេ ឯតរហិតិ ទិស្សន្តិ ។

ប្រតិបត្តិធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកពាក្យនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួនហើយ ប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យរាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ច ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះជាកាលគួរបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់វាចានេះហើយថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកភិក្ខុនីជាសាវិការបស់តថាគត ឈ្មោះថា បានបទ ក្លៀវក្លា ប្រាជ្ញាសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិ ដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកពាក្យនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួនហើយនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យរាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួន គួរសង្កត់សង្កិនដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ នៅមិនទាន់មាន ដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុនី ជាសាវិកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះថា បានបទ ក្លៀវក្លា

ឧទានេ ឆដ្ឋស្ស ជច្ចន្ធវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ

យោគក្ខេមកាមិនិយោ ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្ម-
ប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ
អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ
បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តានីករោន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ
សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ
ធម្មំ ទេសេន្តិ បរិនិព្វាតុទានិ ភន្តេ ភគវា បរិនិព្វាតុ
សុគតោ បរិនិព្វានកាលោទានិ ភន្តេ ភគវតោ ភាសិតា
ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា វាចា ន តាវាហំ បាបិម បរិនិព្វា-
យិស្សាមិ យាវ មេ ឧបាសកា ន សាវកា ភវិស្សន្តិ
វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា យោគក្ខេមកាមា ពហុស្សុតា
ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចា-
រិនោ សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសិ-
ស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ
ឧត្តានីករិស្សន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គ-
ហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសិស្សន្តីតិ
ឯតរហិ ខោ បន ភន្តេ ឧបាសកា ភគវតោ សាវកា

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ បឋមសូត្រ

ប្រាប្តសេចក្ដីក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្ដីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាទៈ នៃអាចារ្យរបស់ខ្លួនហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើកបែក ធ្វើឲ្យរាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ហើយសំដែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះជាកាលគួរបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើនព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់វាចានេះហើយថា នែមារចិត្តបាប ពួកឧ-បាសកជាសាវក របស់តថាគត ឈ្លាសវៃ បានបទ ក្លៀវក្លា ប្រាប្តសេចក្ដីក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្ដីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ បានរៀនយកវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើកបែក ធ្វើឲ្យរាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ នៅមិនទាន់មានដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកឧបាសកជាសាវក របស់ព្រះមានព្រះភាគ

វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា យោគក្ខេមកាមា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិ បរិនិព្វាតុ ទានិ ភន្តេ ភគវា បរិនិព្វាតុ សុគតោ បរិនិព្វានកាលោ ទានិ ភន្តេ ភគវតោ ភាសិតា ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា វាចា ន តាវាហំ បាបិម បរិនិព្វាយិស្សាមិ យាវ មេ ឧបាសិកា ន សាវិកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា យោគក្ខេមកាមិនិយោ ធម្មធរា ពហុស្សុតា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិ

ឈ្លាសវៃ បានបទ ក្លៀវក្លា ប្រាជ្ញាសេចក្តីក្រៀមចាកយោគៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ បានរៀនយកវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក បែក ធ្វើឲ្យរាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ច ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះជាកាលគួរបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់វាចានេះហើយថា ម្នាលមារចិត្តបាប ពួកឧបាសិកា ជាសាវិកា របស់តថាគត ឈ្លាសវៃ បានបទ ក្លៀវក្លា ប្រាជ្ញាសេចក្តីក្រៀមចាកយោគៈ ទ្រទ្រង់ធម៌ ជាពហុស្សូត ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក បែក ធ្វើឲ្យរាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ច ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ ដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ

និទានេ ឆដ្ឋស្ស និច្ចវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ

ឯតរហិ ខោ បន ភន្តេ ឧបាសិកា ភគវតោ សាវិកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា យោគក្ខេមកាមិនិយោ ធម្មធរា ពហុស្សុតា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តានីករោន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ បរិនិព្វាតុទានិ ភន្តេ ភគវា បរិនិព្វាតុ សុគតោ បរិនិព្វានកាលោទានិ ភន្តេ ភគវតោ ភាសិតា ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា វាចា ន តាវាហំ បាបិម បរិនិព្វាយិស្សាមិ យាវ មេ ឥទំ ព្រហ្មចរិយំ ន ឥទ្ធញ្ចេវ ភវិស្សតិ ផីតញ្ច វិត្ថារិកំ ពាហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតន្តិ ឯតរហិ ខោ បន ភន្តេ ភគវតោ ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធញ្ច ផីតញ្ច វិត្ថារិកំ ហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតំ[១] បរិនិព្វាតុទានិ ភន្តេ ភគវា

---

១ ឱ. សុប្បកាសិតន្តិ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះពួកឧបាសិកាជាសាវិការបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្លាសវៃ បានបទ ក្លៀវក្លា ប្រាជ្ញាសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ទ្រទ្រង់ធម៌ ជាពហុស្សូត ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រែង ប្រតិបត្តិតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក បែក ធ្វើឲ្យរាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគបរិនិព្វានក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះហើយថា ម្នាលមារចិត្តបាប ព្រហ្មចារិយធម៌ របស់តថាគតនេះនៅមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន ផ្សព្វផ្សាយ ទូលាយ ដឹងច្រើនគ្នា ក្រាស់ក្រែល ដរាបណា ទាំងពួកទេវតានិងមនុស្ស សំដែងបានដោយប្រពៃ ដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ខ្ជាប់ខ្ជួន ផ្សព្វផ្សាយ ទូលាយ ដឹងច្រើនគ្នា ក្រាស់ក្រែលហើយ ទាំងពួកទេវតានិងមនុស្សក៏សំដែងបានដោយប្រពៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វាន

បរិនិព្វាតុ សុគតោ បរិនិព្វានកាលោទានិ ភន្តេ ភគវតោតិ ។

(១៣១) ឯវំ វុត្តេ ភគវា មារំ បាបិមន្តំ ឯតទវោច អប្បោស្សុក្កោ ត្វំ បាបិម ហោហិ ន ចិរ តថាគតស្ស បរិនិព្វានំ ភវិស្សតិ ឥតោ តិណ្ណំ មាសានំ អច្ចយេន តថាគតោ បរិនិព្វាយិស្សតីតិ ។ អថខោ ភគវា ចាបាលចេតិយេ[១] សតោ សម្បជានោ អាយុសង្ខារំ ឱស្សជ្ជិ ។ ឱស្សដ្ឋេ ច ភគវតា អាយុសង្ខារេ មហាភូមិចាលោ អហោសិ ភឹសនកោ លោមហំសោ ទេវទុន្ទុភិយោ[២] ច ផលឹសុ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

តុលមតុលញ្ច សម្ភវំ
ភវសង្ខារមវស្សជ្ជិ មុនិ
អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ
អភិន្ទិ កវចមិវត្តសម្ភវន្តិ ។ សុត្តំ បឋមំ ។[៣]

(១៣២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា

---

១ ឱ.ម. ចាបាលេ ចេតិយេ ។ ២ ម. ទេវទុន្ទុភិយោ ។ ៣ ឱ.ម. សុត្តំ បឋមន្តិ នត្ថិ ។

សូមព្រះសុគត បរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ។

(១៣១) កាលបើមារ ទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបនឹងមារចិត្តបាបថា ម្នាលមារចិត្តបាប ចូរអ្នកកុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយចុះ ការបរិនិព្វាន របស់តថាគតមិនយូរប៉ុន្មានទេ អំណើះទៅ ៣ ខែទៀតអំពីខែនេះ តថាគតនឹងបរិនិព្វាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានសតិសម្បជញ្ញៈ ដាក់អាយុសង្ខារ នាបាវាលចេតិយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដាក់អាយុសង្ខារហើយ មហាប្រថពី កក្រើក គួរឲ្យខ្លាច ព្រឺព្រួចរោម ទាំងស្គរក៏លាន់ឮឡើង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បានលះបង់កុសលចិត្តដែលគួរថ្លឹងបាននឹងថ្លឹង
មិនបានផង កិលេស ជាដែនកើតផង សង្ខារប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងភពផង
ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងខាងក្នុង មានព្រះហឫទ័យតាំងមាំហើយ បានទំលាយ
បណ្តាញ គឺកិលេសដែលមានខ្លួន ជាដែនកើត ដូចជាគ្រឿងក្រោះ
(របស់ទាហាន) ។ សូត្រទី ១ ។

(១៣២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ

ឧទានេ ជច្ចន្ធវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្វារាមេ មិគារមាតុ បាសាទេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ ពហិទ្វារកោដ្ឋកេ និសិន្នោ ហោតិ ។ អថ ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ តេន ខោ បន សមយេន សត្ត ច ជដិលា សត្ត ច និគណ្ឋា សត្ត ច អចេលា សត្ត ច ឯកសាដា សត្ត ច បរិព្វាជកា បរូឡ្ហកច្ឆនខលោមា ខារីវិធមាទាយ[១] ភគវតោ អវិទូរេ អតិក្កមន្តិ[២] ។ អទ្ទសា ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ តេ សត្ត ច ជដិលេ សត្ត ច និគណ្ឋេ សត្ត ច អចេលេ សត្ត ច ឯកសាដេ សត្ត ច បរិព្វាជកេ បរូឡ្ហកច្ឆនខលោមេ ខារីវិធមាទាយ ភគវតោ អវិទូរេ អតិក្កមន្តេ ទិស្វាន ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ទក្ខិណជាណុមណ្ឌលំ បថវិយំ និហន្ត្វា

១ ម. ខារីវិធមាទាយ ។ ២ ឧ·ម· អតិក្កមន្តិ ។

គង់ ក្នុងមិគារមាតុប្រាសាទ នាវត្តបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយទ្រង់គង់ឰដ៏ខាងក្រៅក្លោងទ្វារ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅ ក្នុងទីសមគួរ ។ សម័យនោះឯង ពួកជដិល(១) ៧ នាក់ ពួកនិគ្រន្ថ ៧ នាក់(២) ពួកអចេល ៧ នាក់(៣) ពួកឯកសាដក ៧ នាក់(៤) ពួកបរិព្វាជក ៧ នាក់(៥)សុទ្ធតែមានរោម ឰដ៏ក្លៀក ទ្រុបទ្រុលនឹងក្រចកវែង ៗ នាំយកម្រែកមានប្រការផ្សេង ៗ ដើរចូលមកក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ទតឃើញពួកអ្នកបួសទាំងនោះគឺ ជដិល ៧ នាក់ និគ្រន្ថ ៧ នាក់ អចេល ៧ នាក់ ឯកសាដក ៧ នាក់ បរិព្វាជក ៧នាក់ សុទ្ធតែមានរោម ឰដ៏ក្លៀក ទ្រុបទ្រុល នឹងក្រចកវែង ៗ នាំយកម្រែក មានប្រការផ្សេង ៗ ហើយដើរចូលមកក្នុង ទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ លុះ ទ្រង់ទតឃើញហើយទើបក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើសំពត់ឆៀងស្មាម្ខាង ហើយលុតមណ្ឌលជង្គង់ខាងស្តាំចុះ លើប្រថពី

---

១ អ្នកបួសក្រៅពុទ្ធសាសនា ធ្វើជាតាបស ។ ២ សភាពជានិគ្រន្ថទ្រទ្រង់សំលៀកបំពាក់ពណ៌ស ។ ៣ អាក្រាតឥតគ្រឿងសំលៀកបំពាក់ឡើយ ។ ៤ ចងកំណាត់សំពត់ត្រង់ដៃ ហើយនឹងបិទបាំង (បុំង) ខាងមុខសរីរៈ ដូចនិគ្រន្ថមានសំពត់សាដកតែមួយ ។ ៥ ឈ្មោះអ្នកបួសក្រៅពុទ្ធសាសនាដែរ ។ អដ្ឋកថា ។

យេន តេ សត្ត ច ជដិលា សត្ត ច និគណ្ឋា សត្ត ច អចេលា សត្ត ច ឯកសាដកា សត្ត ច បរិព្វាជកា តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា តិក្ខត្តុំ នាមំ សាវេសិ រាជាហំ ភន្តេ បសេនទិ កោសលោ រាជាហំ ភន្តេ បសេនទិ កោសលោតិ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ អចិរបក្កន្តេសុ តេសុ សត្តសុ ច ជដិលេសុ សត្តសុ ច និគណ្ឋេសុ សត្តសុ ច អចេលេសុ សត្តសុ ច ឯកសាដេសុ សត្តសុ ច បរិព្វាជកេសុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ភគវន្តំ ឯតទវោច យេ ច តេ ភន្តេ(១) លោកេ អរហន្តោ វា អរហត្តមគ្គំ វា សមាបន្នា ឯតេសំ អញ្ញតរោតិ ។

(១៣៣) ទុជ្ជានំ ខោ ឯតំ មហារាជ តយា គិហិនា កាមភោគិនា បុត្តសម្ពាធសយនំ អជ្ឈាវសន្តេន កាសិកចន្ទនំ បច្ចនុភោន្តេន មាលាគន្ធវិលេបនំ ធារយន្តេន ជាតរូបរជតំ សាទិយន្តេន ឥមេ វា អរហន្តោ ឥមេ វា អរហត្តមគ្គំ សមាបន្នាតិ ។

---

១ ឱ. យេ នុ កេចិ ខោ ភន្តេ ។ ម. យេ ខោ ភន្តេ ។

ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះពួកអ្នកបួសទាំងនោះគឺជដិល ៧ នាក់ និគ្រន្ថ ៧ នាក់ អចេល ៧ នាក់ ឯកសាដក ៧ នាក់ បរិព្វាជក ៧ នាក់ នោះ ហើយប្រកាសនាម (របស់ព្រះអង្គ) អស់វារៈ ៣ ដងថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំជាស្តេចឈ្មោះបសេនទិកោសល បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំជាស្តេចឈ្មោះបសេនទិកោសល ។ គ្រានោះ កាលពួកអ្នកបួសទាំងនោះគឺជដិល ៧ នាក់ និគ្រន្ថ ៧ នាក់ អចេល ៧ នាក់ ឯកសាដក ៧ នាក់បរិព្វាជក ៧ នាក់ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចគង់នៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកអ្នកបួសណា ជាព្រះអរហន្ត ឬបានសម្រេចអរហត្តមគ្គក្នុងលោក បណ្តាអ្នកបួសទាំងនោះ ជាព្រះអរហន្តមួយដែរឬ ។

[១៣៣] បពិត្រមហារាជ ដំណើរដែលថា បុគ្គលនេះជាព្រះអរហន្ត ឬបុគ្គលនេះ បានសម្រេចអរហត្តមគ្គនោះ ព្រះអង្គជាគ្រហស្ថ ជាអ្នកបរិភោគកាម គ្រប់គ្រងសយនៈដែលចង្អៀតដោយបុត្ត ប្រើប្រាស់កាសិកព័ស្ត្រ និងលំអិតខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់កម្រងផ្កានិងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ត្រេកអរចំពោះមាសប្រាក់ ដឹងបាន ដោយក្រណាស់ ។

សំវាសេន ខោ មហារាជ សីលំ វេទិតព្វំ តញ្ច ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន[១] មនសិករោតា នោ អមនសិករោតា[២] បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេន ។ សំវោហារេន ខោ[៣] មហារាជ សោចេយ្យំ វេទិតព្វំ តញ្ចខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិករោតា នោ អមនសិករោតា បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេន ។ អាបទាសុ ខោ មហារាជ ថាមោ វេទិតព្វោ សោ ច ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិករោតា នោ អមនសិករោតា បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេន ។ សាកច្ឆាយ ខោ មហារាជ បញ្ញា វេទិតព្វា សា ច ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិករោតា នោ អមនសិករោតា បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេនាតិ ។

---

១ ឱ.ម. ឥត្តរំ ។ ២ ឱ.ម. អមនសិការក ។ ៣ ឱ.ម. សព្យោហារេន ។

បពិត្រមហាពជ សីល ត្រូវបុគ្គលដឹង ដោយការនៅរួមគ្នា សីលនោះឯងគេដឹងបាន ដោយកាលវែង មិនមែនដឹងបាន ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបាន អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ជនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពជ សេចក្តីស្អាត ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការនិយាយឆ្លើយឆ្លង ចាំងសេចក្តីស្អាតនោះឯង គេដឹងបាន ដោយកាលវែង មិនមែនដឹងដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ជនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពជ កំឡាំងញាណត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ក្នុងវេលាមានអន្តរាយ ចាំងកំឡាំងញាណនោះឯង ត្រូវដឹងដោយកាលវែង មិនមែនដឹងដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ជនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពជ បញ្ញា ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការសាកច្ឆា ចាំងបញ្ញានោះឯង ត្រូវដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិតទើបអាចដឹងបាន ជនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។

(១៣៤) អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ យាវ សុការិ-
តញ្ចិទំ ភគវតា ទុជ្ជានំ ខោ មហារាជ តយា គិហិនា
កាមភោគិនា បុត្តសម្ពាធសយនំ អជ្ឈាវសន្តេន
កាសិកចន្ទនំ បច្ចនុភោន្តេន មាលាគន្ធវិលេបនំ
ធារយន្តេន ជាតរូបរជតំ សាទិយន្តេន ឥមេ វា
អរហន្តោ ឥមេ វា អរហត្តមគ្គំ សមាបន្នាតិ ។
សំវាសេន ខោ មហារាជ សីលំ វេទិតព្វំ តញ្ច
ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិការោតា
នោ អមនសិការោតា បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេន ។
សំវោហារេន ខោ មហារាជ សោចេយ្យំ វេទិតព្វំ
តញ្ច ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិការោតា
នោ អមនសិការោតា បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេន ។
អាបទាសុ ខោ មហារាជ ថាមោ វេទិតព្វោ

(១៣៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងដោយប្រពៃថា បពិត្រមហារាជ ដំណើរដែលថា បុគ្គលនេះ ជាព្រះអរហន្ត ឬបុគ្គលនេះ បានសម្រេចអរហត្តមគ្គនោះ ព្រះអង្គជាគ្រហស្ថ ជាអ្នកបរិភោគកាមគ្រប់គ្រង៍សយនៈ ដែលចង្អៀតដោយបុត្រ ប្រើប្រាស់កាសិកពស្ត្រ នឹងលំអិតខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់កម្រង៍ផ្កា គ្រឿងក្រអូបគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរបំពោះមាស ប្រាក់ ដឹងបានដោយក្រណាស់ ។ បពិត្រមហារាជ សីលត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការនៅរួមគ្នា ទាំងសីលនោះឯង គេដឹងបាន ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិតទើបអាចដឹងបាន ជនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហារាជ សេចក្តីស្អាតត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការនិយាយឆ្លើយឆ្លង ទាំងសេចក្តីស្អាតនោះឯង គេដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ជនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហារាជ កម្លាំងញាណ ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ក្នុងវេលាមានអន្តរាយ

សោ ច ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិករោតា នោ អមនសិករោតា បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេន។ សាកច្ឆាយ ខោ មហារាជ បញ្ញា វេទិតព្វា សា ច ខោ ទីឃេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិករោតា នោ អមនសិករោតា បញ្ញវតា នោ ទុប្បញ្ញេនាតិ ។ ឯតេ ភន្តេ មម បុរិសា ចោរា ឱចរកា ជនបទំ ឱចរិត្វា អាគច្ឆន្តិ តេហិ បឋមំ ឱចិណ្ណំ អហំ បច្ឆា ឱតរិស្សាមិ ឥទានិ តេ ភន្តេ តំ រជោជល្លំ បវាហេត្វា សុន្ហាតា សុវិលិត្តា កប្បិតកេសមស្សូ ឱទាតវត្ថវសនា បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតា សមង្គីភូតា បរិចារិយន្តិ[១] ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ន វាយមេយ្យ សព្វត្ថ នាញ្ញស្ស បុរិសោ សិយា
នាញ្ញំ និស្សាយ ជីវេយ្យ ធម្មេន ន វណី ចរេតិ[២] ។

ទុតិយំ[៣] ។

---

១ ឱ.ម. បរិចារិស្សន្តីតិ ។ បរិចរិស្សន្តីតិ អដ្ឋកថាយំ ករិស្សតិ ។ ២ ម. ធម្មេន វណិជំ ចរេតិ ។ ៣ ឱ.ម. ទុតិយន្តិ ខត្តិ ។

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គទី ៦ ទុតិយសូត្រ

ទាំងកំឡាំងញាណនោះឯង ត្រូវដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហារាជ បញ្ញា ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការសាកច្ឆា ទាំងបញ្ញានោះឯង ត្រូវដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ជនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកបុរសរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនុ៎ះដូចជាចោរ ដើរត្រេក ត្រួតត្រាជនបទ ពួកបុរសទាំងនោះមកក្រួតត្រាមុន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមកត្រួតត្រាខាងក្រោយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកបុរសទាំងនោះបណ្តែតបន្សាត់បង់ធូលីនិងមន្ទិលនោះចេញ ហើយងូតទឹក លាបស្រឡាបដោយល្អ កោរសក់និងពុកមាត់ ស្លៀកពាក់សំពត់ពណ៌ស ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ មូលមិត្តបំរើ ដោយកាមគុណប្រាំ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមិនគប្បីប្រឹងប្រែង ក្នុងអំពើលាមកទាំងពួងទេ បុគ្គលមិនគប្បីជាបុរសនៃបុគ្គលដទៃ មិនគប្បីរស់នៅព្រោះអាស្រ័យអ្នកដទៃ មិនគប្បីប្រព្រឹត្តធម៌ (ដើម្បីលាភ) ដូចការជួញប្រែទេ ។ សូត្រទី ២ ។

[១៣៥] ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា អត្តនោ អនេកេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ បហីនេ បច្ចវេក្ខមានោ និសិន្នោ ហោតិ អនេកេ ច កុសលេ ធម្មេ ភាវនាយ[១] បារិបូរិគតេ ។ អថខោ ភគវា អត្តនោ អនេកេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ បហីនេ វិទិត្វា អនេកេ ច កុសលេ ធម្មេ ភាវនាយ បារិបូរិគតេ តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អហុ បុរេ តទា នាហុ នាហុ បុរេ តទា អហុ
ន ចាហុ ន ច ភវិស្សតិ ន ចេតរហិ វិជ្ជតីតិ ។

តតិយំ[២] ។

[១៣៦] ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សា-វត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។

---

១ ម. ភាវនា ។ ២ ឱ.ម. តតិយន្តិ នត្ថិ ។

(១៣៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ កំពុងគង់ពិចារណា ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការ ដែលទ្រង់លះហើយផង ពួកកុសលធម៌ ច្រើនប្រការ ដែលបរិបូណ៌ដោយការចំរើនផង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបពួកអកុសល-ធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការ ដែលព្រះអង្គ លះហើយផង ពួកកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនផង ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកកិលេសមានពាគៈជាដើម ធ្លាប់មានហើយ ក្នុងកាលមុន ពួកកិលេសណាមួយ របស់តថាគត មិនបានមានហើយ ក្នុងខណៈនៃមគ្គញាណនោះទេ អរិយមគ្គមិនធ្លាប់មានហើយ ក្នុងកាលមុន អរិយមគ្គក៏បានមានហើយ ក្នុងកាលណោះ ពួកកិលេសមិនបានមាន ក្នុងកាល (ជាអតីត) ផង មិនមាន ក្នុងកាល (ជាអនាគត) ផង មិនមាន ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្នផង (ដល់តថាគត) ។ សូត្រទី ៣ ។

(១៣៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។

តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា នានាតិត្ថិយា សមណព្រាហ្មណា បរិព្វាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ[១] នានាទិដ្ឋិកា នានាខន្តិកា នានារុចិកា នានាទិដ្ឋិនិស្សយនិស្សិតា ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតោ លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អន្តវា លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អនន្តវា លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

---

១ ឧ. សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បវិសន្តិ ។

សម័យនោះឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ បរិព្វាជក(១) ច្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ៗ មានទិដ្ឋិផ្សេង ៗ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ៗ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេង ៗ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យផ្សេង ៗ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ជីវិតនោះ គឺសរីរៈនោះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

១ សំដៅយកពួកសមណៈមាននិគ្រន្ថដែលប្រព្រឹត្តអាក្រាតជាដើម ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ មានកបិកលាកបព្រាហ្មណ៍ជាដើម ។ ពួកបរិព្វាជកមានបោក្ខរសាតិបរិព្វាជកជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ តេ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។

[១៣៧] អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសឹសុ ។ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្ដីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែង គឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។

[១៣៧] គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីហើយ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់

ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ ភន្តេ សម្ពហុលា នានាតិត្ថិយា សមណព្រាហ្មណា បរិព្វាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ នានាទិដ្ឋិកា នានាខន្តិកា នានារុចិកា នានាទិដ្ឋិនិស្សយនិស្សិតា ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតោ លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អន្តវា លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អនន្តវា លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជកច្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ៗ មានទិដ្ឋិផ្សេង ៗ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ៗ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេង ៗ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យផ្សេង ៗ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ជីវិតនោះ គឺសរីរៈនោះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ តេ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។ អញ្ញតិត្ថិយា ភិក្ខវេ បរិព្វាជកា អន្ធា អចក្ខុកា អត្ថំ ន ជានន្តិ អនត្ថំ ន ជានន្តិ ធម្មំ ន ជានន្តិ អធម្មំ ន ជានន្តិ ។ តេ អត្ថំ អជានន្តា អនត្ថំ អជានន្តា ធម្មំ អជានន្តា អធម្មំ អជានន្តា ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ កើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ។ អន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជកទាំងនោះ កាលបើមិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ហើយក៏មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង

អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។

(១៣៨) ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ ឥមិស្សា យេវ សាវត្ថិយា[១] អញ្ញតរោ រាជា អហោសិ ។ អថខោ ភិក្ខវេ សោ រាជា អញ្ញតរំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ អម្ភោ បុរិស យាវតិកា សាវត្ថិយា[២] ជច្ចន្ធា តេ សព្វេ ឯកជ្ឈំ សន្និបាតេហីតិ ។ ឯវំ ទេវាតិ ខោ ភិក្ខវេ សោ បុរិសោ តស្ស រញ្ញោ បដិស្សុត្វា យាវតិកា សាវត្ថិយា[៣] ជច្ចន្ធា តេ សព្វេ គហេត្វា យេន សោ រាជា តេនុប-សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ រាជានំ ឯតទវោច សន្និបា-តិតា ខោ តេ ទេវ យាវតិកា សាវត្ថិយា[៤] ជច្ចន្ធាតិ ។ តេនហិ ភណេ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថឹ ទស្សេហីតិ ។ ឯវំ ទេវាតិ ខោ ភិក្ខវេ សោ បុរិសោ តស្ស រញ្ញោ បដិស្សុត្វា ជច្ចន្ធានំ ហត្ថឹ ទស្សេសិ[៥] ឯកច្ចានំ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថិស្ស សីសំ ទស្សេសិ ឯទិសោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។

១-២-៣-៤ ឱ សាវត្ថិយំ ។ ៥ ឱ. ឯត្តុនរេ ឯទិសោ ន ហត្ថីតិ ជាឋា ទិស្សន្តិ ។

ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។

(១៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីព្រេងនាយ មានព្រះរាជា១អង្គក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះរាជានោះ ទ្រង់ហៅបុរសម្នាក់មកត្រាស់បង្គាប់ថា នែបុរសដ៏ចំរើន ចូរអ្នកមកអាយ ចូរអ្នកទៅប្រមូលពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើត ដែលមាន ក្នុងក្រុងសាវត្ថីទាំងប៉ុន្មាន ឲ្យមកជួបជុំគ្នាទាំងអស់ ក្នុងទីជាមួយគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះទទួលព្រះរាជបញ្ជា របស់ព្រះរាជានោះថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេសហើយប្រមូលពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើត ដែលមាន ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ទាំងប៉ុន្មានមកទាំងអស់ ហើយចូលគាល់ព្រះរាជាអង្គនោះ លុះចូលទៅដល់ក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាអង្គនោះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតដែលមានក្នុងក្រុងសាវត្ថីទាំងប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឲ្យមកជួបជុំគ្នាទាំងអស់ហើយ ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា ម្នាលនាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកបង្ហាញដំរីដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះទទួលព្រះរាជបញ្ជារបស់ព្រះរាជានោះថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយក៏បង្ហាញដំរីដល់មនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយគឺបង្ហាញក្បាលដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតខ្លះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ។

ឯកច្ចានំ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថិស្ស កណ្ណំ ទស្សេសិ ឯទិសោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯកច្ចានំ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថិស្ស ទន្តំ ទស្សេសិ ឯទិសោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯកច្ចានំ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថិស្ស សោណ្ឌំ ទស្សេសិ ឯទិសោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯកច្ចានំ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថិស្ស កាយំ ទស្សេសិ ឯទិសោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯកច្ចានំ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថិស្ស បាទំ ទស្សេសិ ឯទិសោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯកច្ចានំ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថិស្ស បិដ្ឋឹ ទស្សេសិ ឯទិសោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯកច្ចានំ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថិស្ស នង្គុដ្ឋំ ទស្សេសិ ឯទិសោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯកច្ចានំ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថិស្ស វាលធឹ ទស្សេសិ ឯទិសោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ អថខោ ភិក្ខវេ សោ បុរិសោ ជច្ចន្ធានំ ហត្ថឹ ទស្សេត្វា យេន សោ រាជា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ រាជានំ ឯតទវោច ទិដ្ឋោ ខោ តេហិ ទេវ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថី យស្ស-ទានិ កាលំ មញ្ញតិ(១) ។ អថខោ ភិក្ខវេ សោ រាជា

១ ខ. ម. មញ្ញសីតិ ។

បង្ហាញត្រចៀកដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្លះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះៗ បង្ហាញភ្លុកដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្លះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះៗ បង្ហាញប្រមោយដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្លះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំ-ណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ៗ បង្ហាញខ្លួនដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្លះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ៗ បង្ហាញជើងដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្លះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ៗ បង្ហាញខ្នងដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្លះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះៗ បង្ហាញកន្ទុយដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្លះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ៗ បង្ហាញរោមកន្ទុយដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្លះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះបុរសនោះបង្ហាញដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតរួចហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជាអង្គនោះ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាអង្គនោះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងនោះ បានឃើញដំរីច្បាស់លាស់ហើយ សូមព្រះអង្គសំគាល់កាលគួរនឹងស្តេចទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯព្រះរាជាអង្គនោះ

យេន តេ ជច្ចន្ធា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ ជច្ចន្ធេ ឯតទវោច ទិដ្ឋោ វោ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯវំ ទេវាតិ ។ ទិដ្ឋោ នោ ហត្ថីតិ វទេថ ជច្ចន្ធា កីទិសោ ហត្ថីតិ ។ យេហិ ភិក្ខវេ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស សីសំ ទិដ្ឋំ អហោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯទិសោ ទេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ កុម្ភោតិ ។ យេហិ ភិក្ខវេ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស កណ្ណោ ទិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯទិសោ ទេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ សុប្បោតិ ។ យេហិ ភិក្ខវេ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស ទន្តោ ទិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯទិសោ ទេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ផាលោតិ ។ យេហិ ភិក្ខវេ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស សោណ្ឌោ ទិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯទិសោ ទេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ នង្គលីសាតិ ។

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ ចតុត្ថសូត្រ

ទ្រង់បបួលទៅរកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងនោះ លុះបបួលទៅដល់ ត្រាស់ព្រះរាជឱង្ការទៅនឹងមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងនោះថា នែមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ បានឃើញដំរីហើយឬ ៗ ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើត ឆ្លើយតបព្រះរាជឱង្ការថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ៗ ព្រះរាជាត្រាស់ថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ និយាយថា ដំរី យើងទាំងឡាយបានឃើញហើយ តើដំរីដូចម្តេច ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញក្បាលដំរី មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះដូចក្អម ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញស្លឹកត្រចៀកដំរី មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះដូចចង្អេរ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញភ្លុកដំរី មនុស្សទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះដូចផាល(១) ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញប្រមោយដំរី មនុស្សទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះដូចយាបនង្គ័ល ៗ

---

១ ភ្លុកដំរី គួរប្រដូចនឹងអង្រែ ទើបសម ឬ ប្រហែលចុងភ្លុកទេដឹង បានជាលោកប្រៀបជាដូចផាល ។

យេហិ ភិក្ខវេ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស កាយោ ទិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯទិសោ ទេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ កោដ្ឋោតិ ។ យេហិ ភិក្ខវេ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស បាទោ ទិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯទិសោ ទេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ថូណោតិ ។ យេហិ ភិក្ខវេ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស បិដ្ឋិ ទិដ្ឋា អហោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯទិសោ ទេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ឧទុក្ខលោតិ ។ យេហិ ភិក្ខវេ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស នង្គុដ្ឋំ ទិដ្ឋំ អហោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯទិសោ ទេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ មុសលោតិ ។ យេហិ ភិក្ខវេ ជច្ចន្ធេហិ ហត្ថិស្ស វាលធិ ទិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯទិសោ ទេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ សម្មជ្ជនីតិ ។ តេ ឯទិសោ ហត្ថី នេទិសោ ហត្ថី នេទិសោ ហត្ថី ឯទិសោ ហត្ថីតិ អញ្ញមញ្ញំ មុដ្ឋីហិ សំយុជ្ឈឹសុ(១) ។ តេន ច បន ភិក្ខវេ សោ រាជា អត្តមនោ អហោសិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា អន្ធា អចក្ខុកា អត្ថំ ន ជានន្តិ អនត្ថំ ន ជានន្តិ ធម្មំ ន ជានន្តិ អធម្មំ ន ជានន្តិ

---

១ ម. សំសុម្ភឹសុ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបាន ឃើញខ្លួនដំរី មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិ-ទេព ដំរីនេះ ដូចជោកស្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញជើងដំរី មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះ ដូចសសរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញខ្នងដំរី មនុស្សទាំងនោះនិ-យាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះដូចត្បាល់ត្បៀង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញកន្ទុយដំរី មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះ ដូចអង្រែ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញរោមកន្ទុយដំរី មនុស្សទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះស-ម្មតិទេព ដំរីនេះ ដូចអំបោស ។ មនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតទាំងនោះ ក៏ដាល់គប់គ្នានឹងគ្នាថា បែបនេះដំរី បែបនេះមិនមែនដំរីទេ បែបនេះមិនមែនដំរីបែបនេះទើបហៅថា ដំរី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជាអង្គនោះ មានព្រះរាជហឫទ័យត្រេកអរដោយហេតុនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្យតិរ្ថិយបរិព្វាជក ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌យ៉ាងនេះ

តេ អត្ថំ អជានន្តា អនត្ថំ អជានន្តា ធម្មំ អជានន្តា អធម្មំ អជានន្តា ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ឥមេសុ កិរ សជ្ជន្តិ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា
វិគ្គយ្ហ នំ វិវទន្តិ ជនា ឯកង្គទស្សិនោតិ(១) ។

ចតុត្ថ(២) ។

(១៣៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា នានាតិត្ថិយា សមណព្រាហ្មណា បរិព្វាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ នានាទិដ្ឋិកា នានាខន្តិកា នានារុចិកា នានាទិដ្ឋិនិស្សយនិស្សិតា ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

កាលបើ អន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជកទាំងនោះ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ហើយក៏មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ជម្លោះទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក រមែងជាប់ក្នុងពួកទិដ្ឋិ ដែលឥតខ្លឹមសារទាំងនេះ ពួកជនអ្នកឃើញអវយវៈតែមួយ ។ ទើបទាស់ទែង ជាជែកគ្នា ព្រោះអាស្រ័យនូវទិដ្ឋិនិស្ស័យនោះ ។ សូត្រទី ៤ ។

(១៣៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ បរិព្វាជក ច្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ៗ មានទិដ្ឋិផ្សេង ៗ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ៗ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេង ៗ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យផ្សេង ៗ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តីលោកក្តី ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ ច អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ នេវ សស្សតោ នាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណ-ព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ បរង្កតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃ-មញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ ច បរង្កតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សម-ណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសយង្ការោ ច អបរង្ការោ ច អធិច្ចសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ច

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី អ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង

ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតញ្ច អសស្សតញ្ច សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ នេវសស្សតំ នាសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ បរង្កតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ មិនទៀងទេ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ កើតដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ព្រោះអ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតញ្ច បរង្កតញ្ច សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសយង្ការំ ច អបរង្ការំ ច អធិច្ចសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ តេ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។

(១៤០) អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសឹសុ ។ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ ភន្តេ សម្ពហុលា នានាតិត្ថិយា សមណព្រាហ្មណា បរិព្វាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ នានាទិដ្ឋិកា

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនិងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនិងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានិងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះ ធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះ ធម៌ ។

[១៤០] គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជកច្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេងៗ មានទិដ្ឋិផ្សេង ៗ

នានាខន្តិកា នានារុចិកា នានាទិដ្ឋិនិស្សយនិស្សិតា ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ លោកោ[១] ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ បេ ។ តេ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។ អញ្ញតិត្ថិយា ភិក្ខវេ បរិព្វាជកា អន្ធា អចក្ខុកា អត្ថំ ន ជានន្តិ អនត្ថំ ន ជានន្តិ ធម្មំ ន ជានន្តិ អធម្មំ ន ជានន្តិ តេ អត្ថំ អជានន្តា អនត្ថំ អជានន្តា ធម្មំ អជានន្តា អធម្មំ អជានន្តា ភណ្ឌនជាតា កលហ-ជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ឥមេសុ កិរ សជ្ជន្តិ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា
អន្តរា[២] ច វិសីទន្តិ អប្បត្វាវ តមោគធន្តិ ។ បញ្ចមំ ។[៣]

---

១ ម. សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ។ ២ ម. វ ។ ៣ ឱ.ម. បញ្ចមន្តិ នត្ថិ ។

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ បញ្ចមសូត្រ

មានសេចក្ដីគាប់ចិត្តផ្សេង ៗ មានសេចក្ដីចូលចិត្តផ្សេង ៗ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យផ្សេងៗ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ បេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្ដីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ កាលបើ អន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈ មិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ហើយក៏មានសេចក្ដីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មួយពួក តែងជាប់ចំពាក់ ក្នុងទិដ្ឋិ
និស្ស័យទាំងនេះ បើមិនទាន់បានដល់ព្រះនិព្វាន ជាទីពឹងនោះទេ
រមែងលិចចុះ ក្នុងកណ្ដាលនៃអន្លង់គឺសង្សារ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

(១៤១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា នានាតិត្ថិយា សមណ-ព្រាហ្មណា បរិព្វាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ នានា-ទិដ្ឋិកា នានាខន្តិកា នានារុចិកា នានាទិដ្ឋិនិស្សយ-និស្សិតា ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណ-ព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ ច អ-សស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោ-ឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវា-ទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ នេវសស្សតោ នាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

(១៤១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជក ច្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេងៗ មានទិដ្ឋិផ្សេងៗ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេងៗ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេងៗ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យផ្សេងៗ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មិនទៀងទេ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

ឧទានេ ឆដ្ឋស្ស ជច្ចន្ធវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិ-
នោ បរង្កតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃ-
មញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវា-
ទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ ច បរង្កតោ ច អត្តា ច
លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ
បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ
អសយង្ការោ ច អបរង្ការោ ច អធិច្ចសមុប្បន្នោ អត្តា ច
លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ
សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតំ
សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃ-
មញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ
ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច
ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្ម-
ណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតំ ច អសស្សតំ ច
សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃ-
មញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ ឆដ្ឋសូត្រ

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី អ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាមហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ

ឯវំទិដ្ឋិនោ នេវសស្សតំ នាសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ បរង្កតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតំ ច បរង្កតំ ច សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសយង្ការំ ច អបរង្ការំ ច អធិច្ចសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ តេ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។

មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ អ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។

ឧទានេ ឆដ្ឋស្ស ជច្ចន្ធវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

(១៤២) អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសឹសុ ។ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ ភន្តេ សម្ពហុលា នានាតិត្ថិយា សមណព្រាហ្មណា បរិព្វាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ នានាទិដ្ឋិកា នានាខន្តិកា នានារុចិកា នានាទិដ្ឋិនិស្សយនិស្សិតា ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ ច អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ

(១៤២) គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្តហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជក ច្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ៗ មានទិដ្ឋិផ្សេង ៗ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ៗ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេង ៗ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យផ្សេង ៗ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា

នេវ សស្សតោ នាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ បរង្កតោ សយង្កតោ ច បរង្កតោ ច អសយង្ការោ ច អបរង្ការោ ច អធិច្ចសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតំ ច អសស្សតំ ច សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ នេវ សស្សតំ នាសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ

ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯង អ្នកដទៃធ្វើ ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ មិនធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃមិនធ្វើខ្លះ អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ មិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា

ឧទានេ ទ្វីស្ស ជច្ចន្ធវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

សយង្កតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ បរង្កតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតំ ច បរង្កតំ ច សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្ការំ ច បរង្ការំ ច អធិច្ចសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ តេ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។ អញ្ញតិត្ថិយា ភិក្ខវេ បរិព្ពាជកា អន្ធា អចក្ខុកា អត្ថំ ន ជានន្តិ អនត្ថំ ន ជានន្តិ ធម្មំ ន ជានន្តិ អធម្មំ ន ជានន្តិ តេ អត្ថំ អជានន្តា អនត្ថំ អជានន្តា ធម្មំ អជានន្តា អធម្មំ អជានន្តា ភណ្ឌនជាតា

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ តិត្ថសូត្រ

ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ៗ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ អ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ៗ សមណ-ព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ៗ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មាន អ្នកដទៃធ្វើក៏មាន អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ៗ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក ជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ កាលពួកសមណ-ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រ-យោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ហើយ ក៏មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់

កលហជាតា វិគ្គហាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ
វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឯទិសោ ធម្មោ នេទិសោ ធម្មោ
នេទិសោ ធម្មោ ឯទិសោ ធម្មោតិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អហង្ការបសុតាយំ បជា បរង្ការូបសញ្ហិតា
ឯតមេកេ នាព្ភញ្ញំសុ ន នំ សល្លន្តិ អទ្ទសុំ(១)
ឯតញ្ច សល្លំ បដិគច្ច(២) បស្សតោ
អហំ ករោមីតិ ន តស្ស ហោតិ
បរោ ករោតីតិ ន តស្ស ហោតិ
មានុបេតា អយំ បជា មានគន្ថា(៣) មានវិនិពទ្ធា
ទិដ្ឋីសុ ព្យារព្ភកថា(៤) សំសារំ នាតិវត្តតីតិ ។ ជប្បំ(៥) ។

[១៤៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ
វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សុភូតិ ភគវតោ
អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ
កាយំ បណិធាយ អវិតក្កំ សមាធឹ សមាបជ្ជិត្វា ។

១ ឱ. អទ្ទំសុ ។ ២ ម. បដិកច្ច ។ ៣ ម. មានគន្ថា ។ ៤ ឱ.ម. ព្យារម្ភកថា ។
៥ ឱ.ម. ជប្បន្តិ ឥតិ ។

ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មិនបានស្គាល់ប្រជុំពីរ នៃទិដ្ឋិនេះថា ពួកសត្វនេះ ខ្វល់ខ្វាយ ដោយអហង្ការទិដ្ឋិ ប្រកបដោយបរង្ការទិដ្ឋិ ទាំងមិនឃើញទិដ្ឋិនោះ ថាជាព្រួញទេ កាលបុគ្គលអាស្រ័យព្រួញគឺទិដ្ឋិនុ៎ះ ហើយពិចារណាថា អាត្មាអញធ្វើ (នូវអរិយមគ្គ) ដូច្នេះក៏ទៅដែរ កាលបុគ្គលនោះ អាស្រ័យប្រួញគឺទិដ្ឋិនុ៎ះ ពិចារណាឃើញថា អ្នកដទៃធ្វើ (នូវអរិយមគ្គ) ដូច្នេះក៏ទៅដែរ ។ ពួកសត្វនេះ ប្រកបដោយមានះ ចាក់ស្រែះដោយមានះ ព័ន្ធព័ន្ធដោយមានះ ធ្វើការផ្តុង ប្តឹមក្នុងទិដ្ឋិទាំងឡាយ មិនអាចកន្លងសង្សារបានឡើយ ។ សូត្រទី៦ ។

[១៤៣] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសុភូតិដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តាំងកាយត្រង់ ចូលកាន់សមាធិ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សុភូតឹ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អវិតក្កំ សមាធឹ សមាបន្នំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស វិតក្កា វិធូបិតា
អជ្ឈត្តំ សុវិកប្បិតា អសេសា
តំ សង្គមតិច្ច អរូបសញ្ញី
ចតុយោគាតិគតោ ន ជាតឹ[១] ឯតីតិ ។ សត្តមំ[២] ។

[១៤៨] ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន រាជគហេ ទ្វេ បូគា អញ្ញតរិស្សា គណិកាយ សារត្តា ហោន្តិ បដិពទ្ធចិត្តា ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ បាណីហិបិ ឧបក្កមន្តិ លេឌ្ឌូហិបិ ឧបក្កមន្តិ ទណ្ឌេហិបិ ឧបក្កមន្តិ សត្ថេហិបិ ឧបក្កមន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹសុ

---

១ ម. ជាតុមេតីតិ ។ ២ ឱ.ម. សត្តមន្តិ ខត្តិ ។

ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញព្រះសុភូតិដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តាំងកាយត្រង់ ចូលកាន់សមាធិ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ក្នុងទីជិត ៗ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

វិតក្កៈទាំងឡាយ ដែលអរិយបុគ្គលណា កំចាត់បង់ហើយ សម្រេចហើយដោយប្រពៃ ក្នុងសន្តានឥតមានសេសសល់ មិនសំគាល់រូប ព្រោះកន្លងការជាប់ជំពាក់នោះ អរិយបុគ្គលនោះ មិនដល់នូវជាតិ ព្រោះបានកន្លងយោគធម៌ទាំង ៤ ហើយ ។ សូត្រទី ៧ ។

[១៤៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង មានមនុស្សពីរពួក ជាអ្នកមានតម្រេក មានចិត្តប្រតិពទ្ធនឹងស្រីផ្កាមាសម្នាក់ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ប្រហារគ្នានឹងគ្នា ដោយដៃទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដុំដីទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដំបងទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយគ្រឿងសស្ត្រាទាំងឡាយខ្លះ ក្នុងទីនោះ មនុស្សទាំងនោះ ដល់សេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់សេចក្តីទុក្ខស្មើស្លាប់ខ្លះ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ

រាជគហេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ ភន្តេ រាជគហេ ទ្វេ ធុត្តា អញ្ញតរិស្សា គណិកាយ សារត្តា បដិពទ្ធចិត្តា ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ បាណីហិបិ ឧបក្កមន្តិ លេឌ្ឌូហិបិ ឧបក្កមន្តិ ទណ្ឌេហិបិ ឧបក្កមន្តិ សត្ថេហិបិ ឧបក្កមន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យញ្ច បត្តំ យញ្ច បត្តព្វំ ឧភយមេតំ រជានុកិណ្ណំ
អាតុរស្សានុសិក្ខតោ[1]

យេ ច[2] សិក្ខាសារា សីលព្វតំ ជីវិតំ ព្រហ្មចរិយំ ឧបដ្ឋានសារា[3] អយមេកោ អន្តោ ។ យេ ច ឯវំវាទិនោ នត្ថិ កាមេសុ ទោសោតិ អយំ ទុតិយោ អន្តោ ។

---

១ ឱ. អាតុរស្សានុសិក្ខិនោ ។ ២ ឱ. វ ។ ៣ ម. សីលព្វតជីវិតព្រហ្មចរិយ-
ឧបដ្ឋានសារា ។

លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ហើយត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ មានមនុស្សពីរពួក មានតម្រេក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធនឹងស្រីផ្កាមាសម្នាក់ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះទាស់ទែង ប្រហារគ្នានឹងគ្នា ដោយដៃទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដុំដីទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដំបងទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយគ្រឿងសស្ត្រាទាំងឡាយខ្លះ ក្នុងទីនោះ មនុស្សទាំងនោះ ដល់សេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់សេចក្តីទុក្ខស្មើស្លាប់ខ្លះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

អារម្មណ៍ណា ដែលបុគ្គលដល់ហើយក្តី អារម្មណ៍ណា ដែលបុគ្គលនឹងដល់ក្តី អារម្មណ៍ទាំងពីរនុ៎ះ រោយរាយ ដោយធូលីគឺរាគាទិក្កិលេសរបស់បុគ្គលអ្នកក្តៅក្រហាយ កាលសិក្សារឿយ ៗ ជនទាំងឡាយណាមានការសិក្សាជាខ្លឹម សីលព្វត ជីវិត ព្រហ្មចរិយៈ នឹងការបម្រើជាខ្លឹម នេះជាផ្លូវលាមកទី ១ ។ ជនទាំងឡាយណា មានវាទៈយ៉ាងនេះថា ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយមិនមានទេ នេះជាផ្លូវលាមក ទី ២ ។

ឧទានេ ឆដ្ឋស្ស ជច្ចន្ធវគ្គស្ស នវមសុត្តំ

ឥច្ចេតេ ឧភោ អន្តា កដសិវឌ្ឍនា កដសិយោ ទិដ្ឋី វឌ្ឍន្តិ ។ ឯតេ តេ ឧភោ អន្តេ អនភិញ្ញាយ ឱលីយន្តិ ឯកេ អតិធាវន្តិ ឯកេ ។ យេ ច ខោ តេ អភិញ្ញាយ តត្រ ច នាហេសុំ តេន ច អមញ្ញិសុំ វដ្ដំ តេសំ នត្ថិ បញ្ញាបនាយាតិ ។ អដ្ឋមំ[១] ។

(១៤៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា រត្តន្ធការតិមិសាយំ អព្ភោកាសេ និសិន្នោ ហោតិ តេលប្បទីបេសុ ឈាយមានេសុ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា អធិបាតកា តេសុ តេលប្បទីបេសុ អាបាតបរិបាតំ អនយំ អាបជ្ជន្តិ ព្យសនំ អាបជ្ជន្តិ អនយព្យសនំ អាបជ្ជន្តិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ សម្ពហុលេ អធិបាតកេ តេសុ តេលប្បទីបេសុ អាបាតបរិបាតំ អនយំ អាបជ្ជន្តេ ព្យសនំ អាបជ្ជន្តេ អនយព្យសនំ អាបជ្ជន្តេ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ឱ.ម. អដ្ឋមន្តិ នត្ថិ ។

ឧទាន ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ នវមសូត្រ

ផ្លូវលោមកទាំងពីរនុ៎ះ តែងចំរើន ដោយព្រៃស្មសាន គឺតណ្ហា និងអវិជ្ជា ព្រៃស្មសានគឺតណ្ហានិងអវិជ្ជា តែងធ្វើទិដ្ឋិឲ្យចំរើន ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក តែងរួញរា មួយពួកតែងស្ទុះទៅ ព្រោះមិនដឹងផ្លូវលោមកទាំងពីរនុ៎ះ ៗ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា ដឹងច្បាស់ផ្លូវលោ-មកទាំងពីរហើយ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ មិនធ្លាក់ចុះក្នុងផ្លូវលោមកទាំងពីរនុ៎ះទេ ទាំងមិនបានសំគាល់ខ្លួន ដោយការលះបង់ផ្លូវលោមកនោះឡើយ វដ្តៈរបស់ពួកអរិយបុគ្គលនោះ មិនមានដើម្បីបញ្ញត្តិទេ ៗ សូត្រទី ៨ ៗ

(១៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ៗ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ៗ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាល ក្នុងរាត្រីមានងងឹតអ័ព្ទ មានគេអុជប្រទីបថ្វាយ ៗ សម័យនោះឯង សត្វមមាចជាច្រើន ហើរធ្លៀលធ្លាក់ ជិតប្រទីបប្រេងនោះ ដល់សេចក្តីមិនចំរើនគឺទុក្ខ ដល់សេចក្តីវិនាសគឺស្លាប់ ដល់សេចក្តីមិនចំរើន និងសេចក្តីវិនាស ៗ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានឃើញសត្វមមាចច្រើនទាំងនោះ ហើរធ្លៀលធ្លាក់ជិតប្រទីបប្រេងទាំងនោះ ដល់សេចក្តីមិនចំរើន ដល់សេចក្តីវិនាសដល់សេចក្តីមិនចំរើន និងសេចក្តីវិនាស ៗ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់ សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺ ឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧបាតិធាវន្តិ ន សារមេន្តិ
នវំ នវំ ពន្ធនំ ព្រូហយន្តិ
បតន្តិ បជ្ជោតមិវាធិបាតា
ទិដ្ឋេ សុតេ ឥតិហេកេ និវិដ្ឋាតិ ។ នវមំ ។ (១)

(១៦៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច យាវកីវញ្ច ភន្តេ តថាគតា លោកេ នុប្បជ្ជន្តិ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តាវ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា សក្កតា ហោន្តិ គរុកតា មានិតា បូជិតា អបចិតា លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ យតោ ច ខោ ភន្តេ តថាគតា លោកេ ឧប្បជ្ជន្តិ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា អថ ខោ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា អសក្កតា ហោន្តិ អគរុកតា អមានិតា

១ ឱ.ម. ធីមេន្តិ ទិដ្ឋិ ។

សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មិនទាន់បានត្រាស់ដឹងសារធម៌ មានសីលជាដើម រមែងប្រកាន់មាំ តែងញ៉ាំងបំណងថ្មីៗ គឺតណ្ហានិងទិដ្ឋិឲ្យចំរើន រមែងធ្លាក់(ក្នុងភ្នក់ភ្លើងគឺភព ៣) ដូចជាសត្វមមាច ដែលធ្លាក់ចូល ក្នុងអណ្តាតភ្លើង សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក ប្រកាន់មាំក្នុងរូបដែលឃើញ និងសំឡេងដែលខ្លួនឮហើយ ។ សូត្រទី ៩ ។

(១៤៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំ ទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទាន់កើត ក្នុងលោក ដរាបណា ពួកអន្យតិរ្ថិយបរិព្វាជក មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ជាអ្នកបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលណាបើ ព្រះតថាគតទាំងឡាយជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើង ក្នុងលោក ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក ដែលមិនមានគេធ្វើសក្ការៈ មិនមានគេគោរព មិនមានគេរាប់អាន

ឧទានេ ឆដ្ឋស្ស ជច្ចន្ធវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

អបូជិតា អនបចិតា ន លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនា-
សនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ភគវា ចេវ ទានិ(១)
ភន្តេ សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ
អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ច-
យភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ភិក្ខុសង្ឃោ ចាតិ ។ ឯវមេតំ
អានន្ទ ឯវមេតំ អានន្ទ យាវកីវញ្ច អានន្ទ តថាគតា
លោកេ នុប្បជ្ជន្តិ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តាវ អញ្ញ-
តិត្ថិយា បរិព្វាជកា សក្កតា ហោន្តិ គរុកតា មានិតា
បូជិតា អបចិតា លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិ-
លានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ យតោ ច ខោ អានន្ទ
តថាគតា លោកេ ឧប្បជ្ជន្តិ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
អថ ខោ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា អសក្កតា ហោន្តិ
អគរុកតា អមានិតា អបូជិតា អនបចិតា ន លាភិនោ
ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខា-
រានំ តថាគតោ ចេវ ទានិ សក្កតោ ហោតិ គរុ-
កតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវ-
របិណ្ឌបាត សេនាសន គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ

មិនមានគេបូជា មិនមានគេគោតក្រែង ទាំងមិនបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេ-
នាសនៈ គិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ក្នុងកាលនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព
រាប់អាន បូជា គោតក្រែង បានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្ប-
ច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ទាំងភិក្ខុសង្ឃ (ក៏ដូច្នោះដែរ) ។ ម្នាលអានន្ទ ដំណើរ
នុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលអានន្ទ ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលអានន្ទ
ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទាន់កើតឡើង ក្នុង
លោក ដរាបណា ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជកទាំងឡាយ ដែលគេធ្វើសក្ការៈ
គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ជាអ្នកបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនា-
សនៈ គិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ដរាបនោះដែរ ម្នាលអានន្ទ កាលណា
បើ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើង ក្នុងលោក
ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក មិនមានគេធ្វើសក្ការៈ មិនមានគេគោរព មិន
មានគេរាប់អាន មិនមានគេបូជា មិនមានគេគោតក្រែង ទាំងមិនបានចីវរ
បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ក្នុងកាលនោះឡើយ
ឥឡូវនេះ តថាគត ដែលគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង
ជាអ្នកបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ

ភិក្ខុសង្ឃោ ចាតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ឱភាសតិ តាវ សោ កិមិ យាវ ន ឧណ្ណតិ[១] បភង្ករោ

វិរោចនម្ហិ[២] ឧគ្គតេ ហតប្បភោ ហោតិ ន ចាបិ ភាសតិ ។

ឯវំ ឱភាសិតមេវ តិក្កិយានំ[៣]

យាវ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ នុប្បជ្ជន្តិ

ន តក្កិកា[៤] សុជ្ឈន្តិ ន ចាបិ សាវកា

ទុទ្ទិដ្ឋី ន ទុក្ខា បមុច្ចរេតិ[៥] ។ ទសមំ[៦] ។

ជច្ចន្ធវគ្គោ ឆដ្ឋោ ។

តស្សុទ្ទានំ

អាយុសមឱស្សជ្ជនំ បដិសល្លា

អាហុ ឥញ្ញ កិរ តិត្ថា

[៧] សត្តមាហុ សុភូតិ

គណិកា ឧបាតិ នវហោ

ឧប្បជ្ជន្តិ ច តេ ទសាតិ ។

---

១ ឱ. ឧន្នមតិ ។ ម. ឧណ្ណមតេ ។ ២ ម. សវេរោចនម្ហិ ។ ៣ ម. តក្កិកានំ ។ ៤ អដ្ឋកថាយំ តក្កិកានន្តិ ទិស្សតិ ។ ៥ ឱ.ម. បមុច្ចរតិ ។ ៦ ឱ.ម. ទសមន្តិ នត្ថិ ។ ៧ ម. អាយុជដិលវេក្ខណា តយោ តិត្ថិយសុភូតិ ។

ទាំងភិក្ខុសង្ឃ (គឺដូច្នោះដែរ) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាប ច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ព្រះអាទិត្យមិនទាន់រះឡើងដរាបណា សត្វអំពិលអំពែកនោះ ក៏រុងរឿង ដរាបនោះ កាលបើព្រះអាទិត្យរះឡើង សត្វអំពិលអំពែក ក៏សាបសូន្យ ពន្លឺ មិនរុងរឿងទេ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ មិនទាន់កើតឡើង ក្នុងលោក ដរាបណា សេចក្តីរុងរឿងរបស់ពួកតិរ្ថិយ (តែងមាន) ដរាប នោះ តិរ្ថិយទាំងឡាយ រមែងមិនស្អាត ទាំងពួកសាវ័ក ក៏មានទិដ្ឋិ អាក្រក់ មិនស្អាត មិនគប្បីរួចចាកទុក្ខបានឡើយ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ ។

ឧទ្ទាននៃជច្ចន្ធវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីការដាក់អាយុសង្ខារ ១ អំពីព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចេញអំពីទីស្ងាត់ ១ អំពីពគាទក្កិលេសមានហើយ ១ អំពីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាស់ទែងគ្នា អាស្រ័យទិដ្ឋិ ១ អំពីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ មានលទ្ធិផ្សេង ៗ ១ អំពីការជាប់នៅ ក្នុងទិដ្ឋិទាំងនោះ ១ អំពីសុភូតិ ជាគំរប់ប្រាំពីរ១ អំពីការត្រេកអរ ក្នុងស្រីផ្កាមាស១ អំពីសត្វមមាច គំរប់ប្រាំបួន១ អំពីព្រះតថាគតទាំងឡាយ កើតឡើង ក្នុងលោក ជាគំរប់ដប់ ។

ឧទានេ សត្តមោ ចូឡវគ្គោ

[១៤៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយំ(១) អនេកបរិយាយេន ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ អថខោ អាយស្មតោ លកុណ្ឌកភទ្ទិយស្ស អាយស្មតា សារីបុត្តេន អនេកបរិយាយេន ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិយមានស្ស សមាទបិយមានស្ស សមុត្តេជិយមានស្ស សម្បហំសិយមានស្ស អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយំ អាយស្មតា សារីបុត្តេន អនេកបរិយាយេន ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិយមានំ សមាទបិយមានំ សមុត្តេជិយមានំ សម្បហំសិយមានំ អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តំ(២) ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ម. លកុណ្ឌកភទ្ទិយំ ។ ២ ម. វិមុច្ចមានំ ។

ឧទាន ចូឡវគ្គ ទី ៧

[១៨៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពន្យល់ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈ ដ៏មានអាយុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាច្រើនប្រការ ។ លំដាប់នោះ ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ដែលព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ពន្យល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ច្រើនប្រការហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈ ដ៏មានអាយុ ដែលព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ពន្យល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាច្រើនប្រការ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧទ្ធំ អធោ(១) សព្វធិ វិប្បមុត្តោ
អយំហមស្មីតិ អនានុបស្សី
ឯវំ វិមុត្តោ ឧទតារិ ឱឃំ
អតិណ្ណបុព្វំ អបុនព្ភវាយាតិ ។ សុត្តំ បឋមំ ។(២)

(១៤៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា(៣) សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយ សេក្ខោតិ មញ្ញមានោ(៤) ភិយ្យោសោ មត្តាយ អនេកបរិយាយេន ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អាយស្មន្តំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយំ សេក្ខោតិ មញ្ញមានំ ភិយ្យោសោ មត្តាយ អនេកបរិយាយេន ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេន្តំ សមាទបេន្តំ សមុត្តេជេន្តំ សម្បហំសេន្តំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ឱ. អធោ ច ។ ២ ឱ.ម. សុត្តំ បឋមន្តិ នត្ថិ ។ ៣ ឱ. អថខោ អាយស្មា ។ ៤ ម. សេខមញ្ញមានោ ។

បុគ្គលរួចស្រឡះចាកសង្ខារទាំងពួង ក្នុងចំណែកខាងលើ គឺរូបធាតុ និង អរូបធាតុ ក្នុងចំណែកខាងក្រោម គឺ កាមធាតុ មិនឃើញថា នេះជាអាត្មាអញ លុះរួចស្រឡះយ៉ាងនេះហើយ ក៏បានឆ្លងអន្លង់(ទាំង ៤)ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឆ្លង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភពថ្មីទៀតឡើយ ។ សូត្រទី ១ ។

(១៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ សំគាល់ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ថាជាសេក្ខៈ ក៏ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ច្រើនប្រការ មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានឃើញ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ សំគាល់ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ថាជាសេក្ខៈ ក៏ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាច្រើនប្រការ មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧទានេ សត្តមស្ស ចូឡវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

អច្ឆេច្ឆិ វដ្តំ ព្យគា និរាសំ
វិសុក្ខា សរិតា ន សន្ទតិ
ឆិន្នំ វដ្តំ ន វត្តតិ
ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សាតិ ។ ទុតិយំ[1] ។

(១៤៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សាវត្ថិយំ មនុស្សា យេភុយ្យេន កាមេសុ អតិវេលំ សត្តា ហោន្តិ រត្តា គិទ្ធា គធិតា មុច្ឆិតា អជ្ឈោបន្នា សម្មត្តកជាតា[2] កាមេសុ វិហរន្តិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសឹសុ ។ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ ភន្តេ សាវត្ថិយំ មនុស្សា យេភុយ្យេន កាមេសុ អតិវេលំ សត្តា ហោន្តិ រត្តា គិទ្ធា គធិតា មុច្ឆិតា អជ្ឈោបន្នា សម្មត្តកជាតា កាមេសុ វិហរន្តីតិ ។

---

១ ឱ.ម. ទុតិយន្តិ នត្ថិ ។ ២ ឱ. សម្បត្តកជាតា ។ ម. សម្មត្តកជាតា ។

ឧទាន ចូឡវគ្គ ទី ៧ តតិយសូត្រ

បុគ្គលបានកាត់ផ្តាច់វដ្តៈ បានដល់ព្រះនិព្វាន មិនមានតណ្ហា ស្ទឹងរីងស្ងួត មិនហូរទៅ យ៉ាងណា កិលេសវដ្តៈ ដែលបុគ្គលកាត់ហើយ រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ(យ៉ាងនោះដែរ)នេះជាទីបំផុតទុក្ខ ។ សូត្រទី២ ។

(១៨៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហួសវេលាដោយច្រើន ជាអ្នកត្រេកអរ ចង់បាន ជាប់ចិត្ត វង្វេង ងល់ងប់ ស្រវឹងខ្លាំង ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុ ជាច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីរួចហើយ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត រួចចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ ជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហួសវេលា ដោយច្រើន ជាអ្នកត្រេកអរ ចង់បាន ជាប់ចិត្ត វង្វេង ងល់ងប់ ស្រវឹងខ្លាំង ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

កាមេសុ សត្តា កាមសង្គសត្តា(១)
សំយោជនេ វជ្ជមបស្សមានា
ន ហិ ជាតុ សំយោជនសង្គសត្តា
ឱឃន្តរេយ្យុំ វិបុលំ មហាតន្តិ ។ តតិយំ(២) ។

(១៥០) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សាវត្ថិយំ មនុស្សា យេភុយ្យេន កាមេសុ សត្តា ហោន្តិ រត្តា គិទ្ធា គធិតា មុច្ឆិតា អជ្ឈោបន្នា អន្ធីកតា សម្មត្តកជាតា កាមេសុ វិហរន្តិ ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ សាវត្ថិយំ មនុស្សេ យេភុយ្យេន កាមេសុ សត្តេ គិទ្ធេ គធិតេ មុច្ឆិតេ អជ្ឈោបន្នេ អន្ធីកតេ សម្មត្តកជាតេ កាមេសុ វិហរន្តេ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

១ ឱ. កាមសង្គសត្តា ។ ២ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្ថិ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកបុគ្គលជាប់នៅ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ឈ្មោះថា អ្នកជាប់នៅ ក្នុងគ្រឿងជាប់ចំពាក់ គឺកាម កាលបើមិនឃើញទោស ក្នុងសំយោជនៈ ឈ្មោះថា អ្នកជាប់នៅ ក្នុងគ្រឿងជាប់ចំពាក់ គឺសំយោជនៈ ឆ្លងអន្លង់ដ៏ធំទូលាយ មិនបានដោយពិត ។ សូត្រទី ៣ ។

(១៥០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាប់នៅ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដោយច្រើន ជាអ្នកត្រេកអរ ចង់បាន ជាប់ចិត្ត វង្វេង ងល់ងប់ ងងឹត ស្រវឹងខ្លាំង ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រចីវរហើយ ស្តេចចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ មនុស្សទាំងនោះ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាប់នៅ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាច្រើន ចង់បាន ជាប់ចិត្ត វង្វេង ងល់ងប់ ងងឹត ស្រវឹងខ្លាំង ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧទានេ សតមស្ស ចូឡវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

កាមន្ធា ជាលសញ្ឆន្នា តណ្ហាឆទនឆាទិតា
បមត្តពន្ធុនា ពទ្ធា មច្ឆាវ កុមិនាមុខេ
ជរាមរណំ[១] គច្ឆន្តិ វច្ឆោ ខីរបកោវ មាតរន្តិ ។
ចតុត្ថំ[២] ។

(១៥១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា លកុណ្ឌកភទ្ទិយោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយំ ទូរតោវ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អាគច្ឆន្តំ ទុព្វណ្ណំ ទុទ្ទសិកំ ឱកោដិមកំ យេភុយ្យេន ភិក្ខូនំ បរិភូតរូបំ ទិស្វាន ភិក្ខូ អាមន្តេសិ បស្សថ នោ តុម្ហេ ភិក្ខវេ ឯតំ ភិក្ខុំ ទូរតោវ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អាគច្ឆន្តំ ទុព្វណ្ណំ ទុទ្ទសិកំ ឱកោដិមកំ យេភុយ្យេន ភិក្ខូនំ បរិភូតន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ ឯសោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ

---

១ ម. ជរាមរណមន្វេន្តិ ។ ២ ឱ.ម. ចតុត្ថន្តិ នត្ថិ ។

ឧទាន ចូឡវគ្គ ទី ៧ បញ្ចមសូត្រ

ជនទាំងឡាយ ដែលងងឹត ព្រោះកាម ដែលបណ្តាញ គឺតណ្ហារួបរឹត ត្រូវដំបូល គឺតណ្ហាបិទបាំង ជាប់នៅ ដោយកិលេសមារ ដូចជាពួកត្រីនៅ ក្នុងលប តែងដល់នូវជរានិងមរណៈ ដូចជាកូនគោ នៅបៅដោះ តែងចូលទៅរកមេ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

(១៩១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះលកុណ្ឋកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អំពីខាងក្រោយ ៗ នៃពួកភិក្ខុជាច្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ ព្រះលកុណ្ឋកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ មានរូបបែក មិនគួរជ្រះថ្លា ទាបកន្ទញ មានរូបគួរឲ្យភិក្ខុ ជាច្រើន ចាប់ពាល់លេង កំពុងដើរមកអំពីខាងក្រោយ ៗ នៃពួកភិក្ខុជាច្រើន អំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឃើញភិក្ខុនុ៎ះដែលមានរូបបែក មិនគួរជ្រះថ្លា ទាបកន្ទញ មានរូបគួរឲ្យពួកភិក្ខុជាច្រើន ចាប់ពាល់លេង កំពុងដើរមក អំពីខាងក្រោយ ៗ នៃពួកភិក្ខុជាច្រើន អំពីចម្ងាយដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនុ៎ះមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន

ន ច សា សមាបត្តិ សុលភរូបា យា តេន ភិក្ខុនា អសមាបន្នបុព្វា យស្ស ចត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជន្តិ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

នេលង្គោ សេតបច្ឆាទោ ឯការោ វត្តតី រថោ
អនីឃំ បស្ស អាយន្តំ ឆិន្នសោតំ អពន្ធនន្តិ ។

បញ្ចមំ(១) ។

(១៩២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា អញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តឹ បច្ចវេក្ខមានោ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តឹ បច្ចវេក្ខមានំ ។

---

១ ឧ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្ថិ ។

សមាបត្តិណា ដែលភិក្ខុនោះមិនធ្លាប់បាន សមាបត្តិនោះ មិនមែនបុគ្គលបានដោយងាយទេ កុលបុត្តទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា ភិក្ខុនោះ បានត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់អនុត្តរធម៌នោះ មានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

រថគឺអត្តភាព មានអវយវៈឥតទោស មានដម្បូលស មានកាំតែមួយ
វែងប្រព្រឹត្តទៅបាន អ្នកចូរមើលអត្តភាព (នោះ) មានខ្សែគឺតណ្ហា
កាត់ហើយ មិនមានចំណង មិនមានទុក្ខ កំពុងដើរមក ។ សូត្រទី៥ ។

(១៥២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះអញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញ ដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយពិចារណា តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តិ គឺនិព្វាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ ព្រះអញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតហើយពិចារណា តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តិ ។

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស មូលំ ឆមា នត្ថិ បណ្ណា នត្ថិ កុតោ លតា
តំ ធីរំ ពន្ធនា មុត្តំ កោ តំ និន្ទិតុមរហតិ
ទេវាបិ នំ បសំសន្តិ ព្រហ្មុនាបិ បសំសិតោតិ ។

ឆដ្ឋំ[១] ។

(១៨៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា អត្តនោ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខាបហានំ បច្ចវេក្ខមានោ និសិន្នោ ហោតិ ។ អថខោ ភគវា អត្តនោ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខាបហានំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស បបញ្ចា ឋិតិ ច[២] នត្ថិ
សន្ទានំ បលិឃំ ច វីតិវត្តោ
ន[៣] តំ និត្តណ្ហំ មុនឹ ចរន្តំ
នាវជានាតិ សទេវកោបិ លោកោតិ ។

សត្តមំ[៤] ។

---

១ ឱ.ម. ឆដ្ឋន្តិ ឥតិ ។ ២ ឱ. ឋិតិ ។ ៣ ម. នាតិ ឥតិ ។ ៤ ឱ.ម. សត្តមន្តិ ឥតិ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាន
នេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឬស គឺអវិជ្ជា នឹងផែនដី គឺអាសវៈ មិនមាន ដល់អរិយបុគ្គលណា ស្លឹក គឺសេចក្តីស្រវឹង ក៏មិនមាន វល្លិ៍គឺមានះ នឹងមានមក អំពីណា បុគ្គលណា នឹងគួរតិះដៀល នូវអរិយបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកប្រាជ្ញ ផុតចាកចំណងបាន សូម្បីពួកទេវតា ក៏សរសើរបុគ្គលនោះ ទាំងព្រហ្មក៏សរសើរដែរ ។ សូត្រទី ៦ ។

(១៤៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ពិចារណាការលះបង់នូវការពិចារណាបបញ្ចសញ្ញា (សញ្ញាជាគ្រឿងយឺតយូរ) របស់ព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបការលះបង់នូវការពិចារណា បបញ្ចសញ្ញា របស់ព្រះអង្គហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បបញ្ចសញ្ញាក្តី ការមាំមួនក្តី មិនមានដល់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា បានកន្លងកិលេសជាតិជាគ្រឿងតផង ដើងគុលគឺអវិជ្ជាផង មនុស្សលោកព្រមទាំងទេវលោក ក៏មិនមើលងាយអ្នកប្រាជ្ញ ដែលគ្មានតណ្ហា ហើយប្រព្រឹត្តទៅ ដោយញាណនោះបានឡើយ ។ សូត្រទី ៧ ។

(១៥៤) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវ-
ត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកច្ចានោ
ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា
ឧជុំ កាយំ បណិធាយ កាយគតាយ សតិយា អជ្ឈត្តំ
បរិមុខំ សុបដ្ឋិតាយ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយ-
ស្មន្តំ មហាកច្ចានំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា
ឧជុំ កាយំ បណិធាយ កាយគតាយ សតិយា អជ្ឈត្តំ
បរិមុខំ សុបដ្ឋិតាយ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា
តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស សិយា សព្វទា សតិ សតតំ កាយគតា ឧបដ្ឋិតា
នោ ចស្ស នោ ច មេ សិយា នភវិស្សតិ ន ច មេ ភវិស្សតិ
អនុបុព្វវិហារី តត្ថ សោ កាលេនេវ តរេ វិសត្តិកន្តិ ។
អដ្ឋមំ(១) ។

(១៥៥) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា មគធេ-
សុ ចារិកញ្ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ

១ ឱ.ម. អដ្ឋមន្តិ នត្ថិ ។

(១៥៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ផ្ចង់ចិត្តទៅរកកាយគតាសតិ ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅ ឰដ៏ខាងក្នុង ជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ផ្ចង់ចិត្តទៅរកកាយគតាសតិ ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅ ឰដ៏ខាងក្នុង ក្នុងទីជិតហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលណា ដម្កល់រឿយ ៗ គ្រប់កាល (កាយគតាសតិនោះ) មិនមាន ដល់បុគ្គលនោះផង មិនមាន ដល់អាត្មាអញ (ក្នុងអតីតកាលផង) នឹងមិនមាន ដល់អាត្មាអញ (ក្នុងអនាគតផង) មិនមាន ដល់អាត្មាអញ (ក្នុងកាលឥឡូវនេះ) ផង បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា នៅដោយអនុបុព្វវិហារធម៌ គប្បីឆ្លងតណ្ហា ជាពិសក្នុងកាល (ទាំង ៣) ក្នុងភពទាំង ៣ នោះបាន ។ សូត្រទី៨ ។

(១៥៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនមល្លៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ជាច្រើនរូប

យេន ថូណំ នាម មល្លានំ ព្រាហ្មណគ្គាមោ តទវសរិ ។ អស្សោសុំ ខោ ថូណេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្វជិតោ មល្លេសុ ចារិកញ្ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ ថូណំ អនុប្បត្តោតិ ឧទបានំ តិណស្ស ច ភុសស្ស ច យាវ មុខតោ បូរេសុំ មា តេ មុណ្ឌកា សមណកា បានីយំ អបំសូតិ ។

(១៥៦) អថខោ ភគវា មគ្គា ឧក្កម្ម យេន អញ្ញតរំ រុក្ខមូលំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ ឯតស្មា ឧទបានា បានីយំ អាហរាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥទានិ សោ ភន្តេ ឧទបានោ ថូណេយ្យកេហិ ព្រាហ្មណគហបតិកេហិ តិណស្ស ច ភុសស្ស ច យាវ មុខតោ បូរិតោ មា តេ មុណ្ឌកា សមណកា បានីយំ អបំសូតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ ឯតស្មា ឧទបានា បានីយំ អាហរាតិ ។

ទ្រង់ចូលទៅដល់ព្រាហ្មណគ្រាមឈ្មោះថូនៈ របស់ពួកមល្លជន ។ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី អ្នកស្រុកថូនៈ បានឮហើយ (ក៏ប្រកាសប្រាប់គ្នា) ថា ម្នាលគ្នាយើង ឮថា សមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូល មកបួស ហើយស្តេចមកកាន់ចារិក ក្នុងដែនមល្លៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន បានមកដល់ថូនព្រាហ្មណគ្រាមហើយ ក៏នាំគ្នាយកស្មៅនឹងអង្កាម ចាក់បំពេញអណ្តូងដរាបដល់មាត់ ដោយគិតថា កុំឲ្យសមណៈត្រងោលទាំងនោះ ផឹកទឹកបាន ។

[១៩៦] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញអំពីផ្លូវ សំដៅទៅរកដើមឈើ១ដើម លុះចូលទៅដល់ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលភិក្ខុក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅដងទឹក អំពីអណ្តូងនុ៎ះ មកឲ្យតថាគត ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ អណ្តូងនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ នឹងគហបតី អ្នកស្រុកថូនៈ យកស្មៅនឹងអង្កាម ចាក់បំពេញដរាបដល់មាត់ ដោយគិតថា កុំឲ្យសមណៈត្រងោលទាំងនោះផឹកទឹកបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅដងទឹក អំពីអណ្តូងនុ៎ះមកឲ្យតថាគត ។

ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥទានិ សោ ភន្តេ ឧទបានោ ថូណេយ្យកេហិ ព្រាហ្មណគហបតិកេហិ តិណស្ស ច ភុសស្ស ច យាវ មុខតោ បូរិតោ មា តេ មុណ្ឌកា សមណកា បានីយំ អបំសូតិ ។ តតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ គច្ឆ មេ ត្វំ អានន្ទ ឯតស្មា ឧទបានា បានីយំ អាហរាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា បត្តំ គហេត្វា យេន សោ ឧទបានោ តេនុបសង្កមិ ។ អថខោ ឧទបានោ អាយស្មន្តេ អានន្ទេ ឧបសង្កមន្តេ សព្វំ តិណញ្ច ភុសញ្ច មុខតោ ឱវមិត្វា អច្ឆស្ស ឧទកស្ស អនាវិលស្ស វិប្បសន្នស្ស យាវ មុខតោ បូរិតោ វិសន្ទន្តោ(១) មញ្ញេ អដ្ឋាសិ ។ អថខោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា(២) អយញ្ហិ សោ ឧទបានោ មយិ ឧបសង្កមន្តេ សព្វំ តិណញ្ច ភុសញ្ច មុខតោ ឱវមិត្វា អច្ឆស្ស ឧទកស្ស

១ ឱ. វិស្សន្ទន្តោ ។ ម. វិសន្ទន្តោ ។ ២ ឱ.ម. មហានុភាវតា ។

ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ អណ្តូងនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតី អ្នកស្រុកថូនៈ យកស្មៅនឹងអង្កាម ចាក់បំពេញ ដរាបដល់មាត់ ដោយគិតថា កុំឲ្យសមណៈត្រងោលទាំងនោះផឹកទឹកបាន ។ ព្រះមានព្រភាគ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់បីដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅដងទឹក អំពីអណ្តូងនុ៎ះ មកឲ្យតថាគត ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់បាត្រ ដើរចូលទៅត្រង់អណ្តូងនោះ ។ កាលបើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅ ក៏ស្រាប់តែ អណ្តូងខ្ចុរស្មៅនឹងអង្កាមទាំងអស់នោះ ចេញអំពីមាត់ ពេញពោរដោយទឹកថ្លាមិនល្អក់ ស្អាតដរាបដល់មាត់វិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អើអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎ អើចំឡែកណាស់ហ្ន៎ ព្រះតថាគតមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះថា អណ្តូងនេះ កាលអាត្មាអញ ចូលទៅជិត ក៏ស្រាប់តែខ្ចុរស្មៅនឹងអង្កាមទាំងអស់នោះ ចេញអំពីមាត់ ទៅជាពេញពោរដោយទឹកថ្លា

អនាវិលស្ស វិប្បសន្នស្ស យាវ មុខតោ បូរិតោ វិសន្ទន្តោ មញ្ញេ ឋិតោតិ ។ បត្តេន បានីយំ អានាយ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា អយញ្ហិ សោ ភន្តេ ឧទបានោ មយិ ឧបសង្កមន្តេ សព្ពន្តំ តិណញ្ច ភុសញ្ច មុខតោ ឱវមិត្វា អច្ឆស្ស ឧទកស្ស អនាវិលស្ស វិប្បសន្នស្ស យាវ មុខតោ បូរិតោ វិសន្ទន្តោ មញ្ញេ អដ្ឋាសិ បិវតុ ភគវា បានីយំ បិវតុ សុគតោ បានីយន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

កឹ កយិរា ឧទបានេន អាបា ចេ សព្ពទា សិយុំ
តណ្ហាយ មូលតោ ឆេត្វា កិស្ស បរិយេសនញ្ចរេតិ ។

នវមំ[1] ។

(១៨៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន រញ្ញោ ឧទេនស្ស ឧយ្យានគតស្ស អន្តេបុរំ ទឌ្ឍំ ហោតិ

---

១ ឱ.ម. នវមន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។

មិនល្អក់ ស្អាត ដរាបដល់មាត់ទៅវិញ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ដងទឹក ដោយបាត្រ ហើយយកចូលទៅ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ព្រោះព្រះតថា-គត មានឫទ្ធិច្រើនមែន មានអានុភាពច្រើនមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា អណ្តូងនោះ កាលខ្ញុំព្រះអង្គ ចូលទៅជិត ក៏ស្រាប់តែខ្ពុរស្មៅនឹងអង្កាមទាំងអស់នោះ ចេញអំពីមាត់ ពេញពោរ ដោយទឹកថ្លា មិនល្អក់ ស្អាតដរាបដល់មាត់ទៅវិញ សូមនិមន្តព្រះមានព្រះភាគ សោយទឹក សូមនិមន្តព្រះសុគត សោយទឹក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលគប្បីធ្វើអណ្តូងប្រយោជន៍អ្វី បើទឹកមាននៅ គ្រប់កាល
ហើយ តថាគត កាត់តណ្ហាតាំងពីឫសបានហើយ គប្បីត្រាច់
ទៅស្វែងរកទឹក ដូចម្តេចទៀត ។ សូត្រទី ៩ ។

[១៥៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យនោះឯង កាលព្រះបាទឧទេន ស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន មានភ្លើងឆេះខាងក្នុងព្រះរាជវាំង

បញ្ច ឥត្ថីសតានិ កាលកតានិ ហោន្តិ សាមាវតីប-
មុខានិ ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្វណ្ហសមយំ
និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កោសម្ពឹ បិណ្ឌាយ
បាវិសឹសុ ។ កោសម្ពិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ
បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ
ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ
ភន្តេ រញ្ញោ ឧទេនស្ស ឧយ្យានគតស្ស អន្តេបុរំ
ទឌ្ឍំ បញ្ច ឥត្ថីសតានិ កាលកតានិ ហោន្តិ សាមាវ-
តីបមុខានិ តាសំ ភន្តេ ឧបាសិកានំ កា គតិ កោ
អភិសម្បរាយោតិ ។ សន្តេត្ថ ភិក្ខវេ ឧបាសិកាយោ
សោតាបន្នា សន្តិ សកទាគាមិនិយោ សន្តិ អនាគាមិ-
និយោ សព្វា តា ភិក្ខវេ ឧបាសិកាយោ អនិប្ផលា
កាលកតាតិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ
វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

មោហសម្ពន្ធនោ លោកោ ភព្វរូបោវ ទិស្សតិ
ឧបធិពន្ធនោ ពាលោ តមសា បរិវារិតោ

ពួកស្ត្រីទាំង៥០០នាក់ មាននាងសាមាវតីជាប្រធាន ធ្វើមរណកាលទាំងអស់ ៗ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុជាច្រើន ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងកោសម្ពី ៗ លុះត្រាច់បិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងកោសម្ពីហើយ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ៗ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ កាលព្រះបាទឧទេន ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន មានភ្លើងឆេះខាងក្នុងព្រះរាជវាំង ពួកស្ត្រីទាំង ៥០០ នាក់ មាននាងសាមាវតីជាប្រធាន ធ្វើមរណកាលទាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គតិរបស់ឧបាសិកាទាំងនោះ តើដូចម្តេច លោកខាងមុខ តើដូចម្តេច ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាឧបាសិកាទាំងនុ៎ះ ឧបាសិកាជាសោតាបន្នក៏មាន ជាសកទាគាមិនីក៏មាន ជាអនាគាមិនីក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាទាំងអស់នោះ ដែលធ្វើកាលកិរិយា មិនមែនឥតផលទេ ៗ លុះព្រះមានព្រះភាគជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សត្វលោក មានមោហៈជាចំណង ប្រាកដដូចជាមានរូបចំរើន បុគ្គល
ពាល មានឧបធិក្កិលេស ជាចំណង ត្រូវងងឹតគឺអវិជ្ជាចោមរោមហើយ

សស្សតោរិវ[១] ខាយតិ បស្សតោ នត្ថិ កិញ្ចនន្តិ ។

ទសមំ[២] ។

ចូឡវគ្គោ សត្តមោ ។

តស្សុទ្ទានំ

ហោន្តិ ទ្វេ តថា ភទ្ទិយោ ហោន្តិ ទ្វេ កាមេសុ

សត្តា លកុណ្ឋោ តណ្ហាខយោ ច បបញ្ចខយោ ច

កច្ចានោ ឧទបានំ ឧទេនោតិ ។

---

១ ឱ. សស្សុរិវ ។ ២ ឱ.ម. ទសមន្តិ ឧបញ្ញាយតិ ។

ឧទាន ចូឡវគ្គ ទី ៣ ទសមសូត្រ

ប្រាកដដូចជាទៀងទាត់ សេចក្តីកង្វល់មានរាគៈជាដើម របស់ បុគ្គលអ្នកពិចារណា ឃើញច្បាស់ មិនមានទេ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ចូឡវគ្គ ទី ៣ ។

ឧទ្ទាននៃចូឡវគ្គនោះគឺ

និយាយ អំពីព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈ មាន ២ លើក អំពីពួកជន ជាប់ក្នុងកាម មាន ២ លើក អំពីព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈ ១ អំពីការអស់តណ្ហា ១ អំពីការអស់បបញ្ចសញ្ញា ១ អំពីព្រះកច្ចានៈ ១ អំពីអណ្តូង ១ អំពីព្រះបាទឧទេន ១ ។

ឧទានេ អដ្ឋមោ បាដលិគ្គាមិយវគ្គោ

[១៥៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា ភិក្ខូ និព្វានប្បដិសំយុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ តេ ច ភិក្ខូ អដ្ឋឹកត្វា មនសិកត្វា សព្វញ្ចេតសោ សមន្នាហរិត្វា ឱហិតសោតា ធម្មំ សុណន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អត្ថិ ភិក្ខវេ តទាយតនំ យត្ថ នេវ បឋវី ន
អាបោ ន តេជោ ន វាយោ ន អាកាសានញ្ចា-
យតនំ ន វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ន អាកិញ្ចញ្ញា-
យតនំ ន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ នាយំ
លោកោ ន បរលោកោ ន ឧភោ ចន្ទិមសុ-
រិយា តមហំ ភិក្ខវេ នេវ អាគតឹ វទាមិ ន គតឹ

ឧទាន បាដលិគាមិយវគ្គ ទី ៨

[១៥៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ពួកភិក្ខុទាំងនោះបានធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវធម្មទេសនាទាំងអស់ ដោយចិត្ត ផ្ចង់ត្រចៀកស្តាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាយតនៈ[១] នោះ រមែងមានពិត ដីមិនមាន ទឹកមិនមាន ភ្លើងមិនមាន ខ្យល់មិនមាន អាកាសានញ្ចាយតនៈមិនមាន វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈមិនមាន អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈមិនមាន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈមិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកមុខមិនមាន ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងពីរក៏មិនមាន ក្នុងព្រះនិព្វានណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលព្រះនិព្វាននោះថា មិនមានដំណើរមក មិនមានដំណើរទៅ

---

១ ពាក្យថា អាយតនៈ ក្នុងទីនេះសំដៅយកនិព្វាន ដែលជាហេតុរបស់ផលញ្ញាណ ។ អដ្ឋកថា ។

ឧទានេ អដ្ឋមស្ស បាដលិគាមិយវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

ន ឋិតឹ ន ចុតឹ ន ឧបបត្តឹ អប្បតិដ្ឋំ អប្បវត្តំ អនារម្ម-ណមេវេតំ ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សាតិ ។ សុត្តំ បឋមំ[១] ។

(១៥៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា ភិក្ខូ និព្វានបដិ-សំយុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ តេ ច ភិក្ខូ អដ្ឋិកត្វា មនសិករិត្វា សព្វចេតសោ សមន្នាហរិត្វា ឱហិត-សោតា ធម្មំ សុណន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិ-ត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ទុទ្ទសំ អនត្តំ នាម ន ហិ សច្ចំ សុទស្សនំ

បដិវិទ្ធា តណ្ហា ជានតោ បស្សតោ នត្ថិ កិញ្ចនន្តិ ។

ទុតិយំ[២] ។

(១៦០) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវ-ត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។

១ ឧ.ម. សុត្តំ បឋមន្តិ នត្ថិ ។ ២ ឧ.ម. ទុតិយន្តិ នត្ថិ ។

មិនមានការតាំងនៅ មិនមានការច្យុតិ មិនមានការកើត
មិនមានទី ជាទីតាំង មិនប្រព្រឹត្តទៅ មិនមានអារម្មណ៍
ព្រះនិព្វាននោះ ជាទីបំផុតនៃទុក្ខតែម្យ៉ាង ។ សូត្រទី ១ ។

(១៥៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវធម្មទេសនាទាំងអស់ ដោយចិត្ត ផ្ចង់ត្រចៀកស្តាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម្មតាព្រះនិព្វាន បុគ្គលឃើញបានដោយក្រ និព្វានសច្ចៈ មិន
មែនសម្រាប់ឃើញបាន ដោយងាយទេ កិលេស ជាគ្រឿង
កង្វល់ រមែងមិនមាន ដល់បុគ្គល កាលដឹង កាលឃើញតណ្ហា
ព្រោះត្រាស់ដឹង (នូវសច្ចៈ) ។ សូត្រទី ២ ។

(១៦០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។

តេន ខោ បន សមយេន ភគវា ភិក្ខូ និព្វានប្បដិសំយុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ តេ ច ភិក្ខូ អដ្ឋិកត្វា មនសិកត្វា សព្វចេតសោ សមន្នាហរិត្វា ឱហិតសោតា ធម្មំ សុណន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អត្ថិ ភិក្ខវេ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ នោ ចេ តំ ភិក្ខវេ អភវិស្ស អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ នយិធ ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខតស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយេថ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខវេ អត្ថិ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ

សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវធម្មទេសនាទាំងអស់ ដោយចិត្ត ផ្ទង់ត្រចៀកស្ដាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនិព្វានឈ្មោះថា អជាតៈ ឈ្មោះថា អភូតៈ ឈ្មោះថា អកតៈ ឈ្មោះថា អសង្ខតៈ(១) មានប្រាកដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនណាបើ ព្រះនិព្វាននោះឈ្មោះថា អជាតៈ ឈ្មោះថា អភូតៈ ឈ្មោះថា អកតៈ ឈ្មោះថា អសង្ខតៈ មិនមានទេ ការរលាស់ចេញនូវកិលេស ដែលនាំឲ្យកើតមហាភូតរូប ដែលប្រាកដនូវហេតុដែលធ្វើ នូវបច្ច័យដែលតាក់តែង ក្នុងលោកនេះក៏មិនប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា អជាតៈ ឈ្មោះថា អភូតៈ ឈ្មោះថា អកតៈ ឈ្មោះថា អសង្ខតៈ រមែងមានប្រាកដ ព្រោះហេតុណា

១ ព្រះនិព្វានដែលឈ្មោះថា អជាតៈ នោះ ព្រោះមិនមានសេចក្ដីព្រមព្រៀង ដោយហេតុនាំឲ្យកើតទៀត ។ ដែលឈ្មោះថា អភូតៈ នោះបានដល់ ការមិនប្រាកដ នៃមហាភូតរូប ។ ដែលឈ្មោះថា អកតៈនោះគឺ មិនមានហេតុណាមួយ ប្ដូរធ្វើតទៅទៀតទេ ។ ដែលឈ្មោះថា អសង្ខតៈ នោះគឺ ប្រាសចាកបច្ច័យទាំងឡាយមានអវិជ្ជាជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

តស្មា ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខតស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយតីតិ ។

តតិយំ(១) ។

(១៦១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវ-ត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា ភិក្ខូ និព្វានប្បដិ-សំយុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ តេ ច ភិក្ខូ អដ្ឋិកត្វា សព្វចេតសោ សមន្នាហរិត្វា ឱហិតសោតា ធម្មំ សុណន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

និស្សិតស្ស ចលិតំ អនិស្សិតស្ស ចលិតំ នត្ថិ ចលិតេ អសតិ បស្សទ្ធិ បស្សទ្ធិយា សតិ រតិ(២) ន ហោតិ រតិយា(៣) អសតិ អាគតិគតិ ន ហោតិ អាគតិគតិយា អសតិ ចុតូបបាតោ ន ហោតិ

១ ខុ.មុ. តតិយន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។ ២ ម. នតិ ។ ៣ ម. នតិយា ។

ហេតុនោះ ការរលាស់ចេញនូវកិលេស ដែលនាំឲ្យកើតមហាភូតរូបដ៏ប្រាកដ នូវហេតុដែលគួរធ្វើ នូវបច្ច័យជាទីតាក់តែង ក៏រមែងប្រាកដ ។ សូត្រទី ៣ ។

(១៦១) ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវធម្មទេសនាទាំងអស់ ដោយចិត្ត ផ្ទង់ត្រចៀកស្ដាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ការញាប់ញ័រ របស់បុគ្គលអ្នកអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ) រមែងមាន ការញាប់ញ័រ របស់បុគ្គលអ្នកមិនអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ) មិនមាន កាលបើសេចក្ដីញាប់ញ័រ មិនមាន បស្សទ្ធិ (សេចក្ដីស្ងប់) ក៏កើតមានឡើង កាលបើបស្សទ្ធិ មាន តម្រេកក៏រមែងមិនមាន កាលបើតម្រេកមិនមាន ដំណើរមកនិងដំណើរទៅ ក៏មិនមាន កាលបើដំណើរមក ដំណើរទៅ មិនមាន ការច្យុតិនិងការកើត ក៏មិនមាន

ចុតូបបាតេ អសតិ នេវិធ ន ហុរំ ន ឧភយមន្តរេ
ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សាតិ ។ ចតុត្ថំ(១) ។

(១៦២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា មល្លេសុ
ចារិកំ ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ យេន
បាវា តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា បាវាយំ វិហរតិ ចុ-
ន្ទស្ស កម្មារបុត្តស្ស អម្ពវនេ ។ អស្សោសិ ខោ ចុន្ទោ
កម្មារបុត្តោ ភគវា កិរ មល្លេសុ ចារិកញ្ចរមានោ
មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ បាវមនុប្បត្តោ(២) បាវាយំ
វិហរតិ មយ្ហំ អម្ពវនេតិ ។ អថខោ ចុន្ទោ កម្មា-
របុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
និសិន្នំ ខោ ចុន្ទំ កម្មារបុត្តំ ភគវា ធម្មិយា កថាយ
សន្ទស្សេសិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំ-
សេសិ ។ អថខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ ភគវតា
ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទបិតោ សមុ-
ត្តេជិតោ សម្បហំសិតោ ភគវន្តំ ឯតទវោច

១ ឱ.ម. ចតុត្ថំ ន បញ្ញាយតិ ។ ២ ឱ. បាវំ អនុប្បត្តោ ។

កាលបើការច្យុតិនិងការកើត មិនមាន ដំណើរទៅមក ក្នុង
ឥធលោកនិងបរលោក ក៏មិនមាន ទាំងមិនមាន ក្នុងរវាងនៃ
លោកទាំងពីរ នេះជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ។ សូត្រទី ៤ ។

(១៦៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងជនបទឈ្មោះមល្លៈ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប បានដល់ក្រុងបាវា ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងសួនអម្ពវ័នរបស់ចុន្ទកម្មារបុត្ត (កូនជាងមាស) ទៀបក្រុងបាវា ។ ចុន្ទកម្មារបុត្ត បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាច់មកកាន់ចារិក ក្នុងមល្លជនបទ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប បានដល់ក្រុងបាវា ឥឡូវនេះ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពវ័នរបស់អញ ទៀបក្រុងបាវា ។ គ្រានោះឯង ចុន្ទកម្មារបុត្ត ចូលទៅរក ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះចុន្ទកម្មារបុត្ត អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ។ លំដាប់នោះ ចុន្ទកម្មារបុត្ត ដែលព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ

អធិវាសេតុ មេ[១] ភន្តេ ភគវា ស្វាតនាយ ភត្តំ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ ភគវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន សកេ និវេសនេ បណីតំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិយាទាបេត្វា បហូតំ ច សូករមទ្ទវំ ភគវតោ កាលំ អារោចេសិ[២] កាលោ ភន្តេ និដ្ឋិតំ ភត្តន្តិ ។ អថខោ ភគវា

---

១ ម. ម៉ុ ។ ២ ឱ. ម. អារោចាបេសិ ។

ឧទាន បាដលិគ្គាមិយវគ្គ ទី ៨ បញ្ចមសូត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះ ចុន្ទកម្មារបុត្ត ដឹងច្បាស់ថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ គ្រានោះ កាលរាត្រីនោះកន្លងហើយ ទើបចុន្ទកម្មារបុត្ត ឲ្យគេចាត់ចែងខាទនីយភោជនីយាហារមានរសដ៏ឆ្ងាញ់ពិសា ព្រមទាំងសូករមទ្ទវៈ(១)ដ៏ច្រើន ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយឲ្យគេទៅក្រាបបង្គំទូលភត្តកាល ដល់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ

---

១ ពាក្យថា សូករមទ្ទវៈនេះ លោកពោលទុក ក្នុងមហាអដ្ឋកថា ថា ឈ្មោះសាច់ជ្រូក ដែលស្លាប់ស្រាប់ ដែលជាសាច់ជ្រូកទន់ស្និទ្ធ ។

អាចារ្យមួយពួក ពោលថា ពាក្យថា សូករមទ្ទវៈនេះ មិនមែនសាច់ជ្រូកទេ គឺជា ទំពាំងឬស្សី ដែលជ្រូកឈ្លុស ។ អាចារ្យដោយឡែកទៀតពោលថា ផ្សិតដែលដុះត្រង់ប្រទេសដែលជ្រូកឈ្លុស ។ មួយទៀត អាចារ្យដទៃ បានពោលថា ម្ហូបនេះ ជាភោជនមានរសមួយបែប មានឈ្មោះថា សូករមទ្ទវៈ ព្រោះថា នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត បានប្រគេនសូករមទ្ទវៈនោះ ដើម្បីឲ្យព្រះសាស្តា គង់ព្រះជន្មនៅបានយូរ ព្រោះឮថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបរិនិព្វាន ក្នុងថ្ងៃនេះហើយគិតថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគ សោយសូករមទ្ទវៈនោះហើយ គប្បីគង់ព្រះជន្មនៅបានយូរអេះ ។ អដ្ឋកថា ។

បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ ភិក្ខុ-
សង្ឃេន សទ្ធឹ យេន ចុន្ទស្ស កម្មារបុត្តស្ស និវេសនំ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។
និសជ្ជ ខោ ភគវា ចុន្ទំ កម្មារបុត្តំ អាមន្តេសិ យន្តេ
ចុន្ទ សូករមទ្ទវំ បដិយត្តំ តេន មំ បរិវិសិ[១] យំ បនញ្ញំ
ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិយត្តំ តេន ភិក្ខុសង្ឃំ បរិ-
វិសាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ ភគវតោ
បដិស្សុត្វា យំ អហោសិ សូករមទ្ទវំ បដិយត្តំ តេន
ភគវន្តំ បរិវិសិ យំ បនញ្ញំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិយត្តំ
តេន ភិក្ខុសង្ឃំ បរិវិសតិ ។ អថខោ ភគវា ចុន្ទំ
កម្មារបុត្តំ អាមន្តេសិ យន្តេ ចុន្ទ សូករមទ្ទវំ អវសិដ្ឋំ
តំ សោព្ភេ និខណាហិ[២] នាហន្តំ ចុន្ទ បស្សាមិ សទេ-
វកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណ-
ព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ យស្ស តំ បរិ-
ភុត្តំ សម្មា បរិណាមំ គច្ឆេយ្យ អញ្ញត្រ តថាគតស្សាតិ។

---

១ ឱ.ម. បរិវិស ។ ២ ម. និក្ខណាហិ ។

ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់លំនៅនៃចុន្ទកម្មារបុត្ត ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ៗ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស៊ប់ហើយ ក៏ត្រាស់នឹងចុន្ទកម្មារបុត្តថា ម្នាលចុន្ទ សូករមទ្ទវៈណាដែលអ្នកតាក់តែងហើយ ចូរអ្នកអង្គាសតថាគត ដោយសូករមទ្ទវៈនោះចុះ ឯខាទនីយភោជនីយាហារណា ក្រៅពីនេះ ដែលអ្នកតាក់តែងហើយចូរអ្នកអង្គាសចំពោះភិក្ខុសង្ឃ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារនោះចុះ ៗ ចុន្ទកម្មារបុត្ត ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គហើយអង្គាស ព្រះមានព្រះភាគ ដោយសូករមទ្ទវៈ ដែលខ្ញុំតាក់តែងហើយ អង្គាសភិក្ខុសង្ឃ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដទៃ ដែលខ្ញុំតាក់តែងហើយ ៗ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងចុន្ទកម្មារបុត្តថា ម្នាលចុន្ទ សូករមទ្ទវៈណា របស់អ្នកដែលនៅសល់ អ្នកចូរកប់សូករមទ្ទវៈនោះ ក្នុងរណ្តៅចុះ ម្នាលចុន្ទ ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោកមារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស តថាគត មិនឃើញបុគ្គលណាមួយ ដែលបរិភោគនូវសូករមទ្ទវៈនោះ ហើយសូករមទ្ទវៈនោះដល់នូវការរលួយទៅដោយល្អឡើយ វៀរលែងតែព្រះតថាគតចេញ ៗ

ឯវំ ភន្តេតិ ខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យំ អហោសិ សូករមទ្ទវំ អវសិដ្ឋំ(១) តំ សោព្ភេ និខណិត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ ចុន្ទំ កម្មារបុត្តំ ភគវា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។

[១៦៣] អថ ខោ ភគវតោ ចុន្ទស្ស កម្មារបុត្តស្ស ភត្តំ ភុត្តាវិស្ស ខរោ អាពាធោ ឧប្បជ្ជិ លោហិតបក្ខន្ទិកា ពាឡ្ហា(២) វេទនា វត្តន្តិ មារណន្តិកា(៣) ។ តត្រ សុទំ ភគវា សតោ សម្បជានោ អធិវាសេសិ(៤) អវិហញ្ញមានោ ។ អថ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ អាយាមានន្ទ យេន កុសិនារា តេនុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។

ចុន្ទស្ស ភត្តំ ភុញ្ជិត្វា កម្មារស្សាតិ មេ សុតំ
អាពាធំ សម្ផុសី ធីរោ(៥) បពាឡ្ហំ មារណន្តិកំ(៦) ។

---

១ ឧ.ម. ដត្ថុបរ តន្តុ អត្ថិ ។ ២ ម. បពាឡ្ហា ។ ៣ ឧ. មារណន្តកា ។ ៤ ឧ. អធិវាសេសិ ។ ៥ ម. វីរោ ។ ៦ ម. មារណន្តិកំ ។

ចុន្ទកម្មារបុត្ត ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គស្រេចហើយ ក៏កប់សូករមទ្ទវៈ ដែលសល់នៅ ទៅក្នុងរណ្តៅ ហើយចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះចុន្ទកម្មារបុត្ត អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ស្តេចចៀសចេញទៅ ។

(១៦៣) គ្រានោះ កាលព្រះមានព្រះភាគ ឆាន់ភត្តរបស់ចុន្ទកម្មារបុត្តរួចហើយ ព្រះអាពាធដ៏ខ្លាំង ក៏កើតឡើង វេទនាដ៏ក្លៀវក្លា កើតអំពីលោហិតបក្ខន្ទិកាពាធ (អាពាធចុះព្រះលោហិត) ជិតដល់មរណៈក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះសតិនិងសម្បជញ្ញៈ មិនបានលំបាក ដោយទ្រង់អត់សង្កត់វេទនានោះបាន ។ វេលានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ មកយើងនឹងទៅឯនគរកុសិនារា ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

ខ្ញុំបានឮថា ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់សោយភត្តរបស់ចុន្ទកម្មារ-
បុត្តហើយ ទ្រង់មានព្រះអាពាធ ជាទម្ងន់ជិតនឹងមរណៈ ។

ភុត្តស្ស ច សូករមទ្ទវេន

ព្យាធិ បពាឡ្ហោ ឧទបាទិ សត្ថុនោ

វិរិច្ចមានោ ភគវា អវោច

គច្ឆាមហំ កុសិនារំ នគរន្តិ ។

[១៦៤] អថខោ ភគវា មគ្គា ឱក្កម្ម យេនញ្ញតរំ(១) រុក្ខមូលំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ ចតុគ្គុណំ សង្ឃាដឹ បញ្ញាបេហិ កិលន្តោស្មិ និសីទិស្សាមីតិ(២) ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ចតុគ្គុណំ សង្ឃាដឹ បញ្ញាបេតិ(៣) ។ និសីទិ ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ បានីយំ អាហរ បិបាសិតោស្មិ អានន្ទ បិវិស្សាមីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥទានិ ភន្តេ បញ្ចមត្តានិ សកដសតានិ អតិក្កន្តានិ តំ ចក្កច្ឆិន្នំ ឧទកំ បរិត្តំ លុឡិតំ អាវិលំ សន្ទតិ អយំ ភន្តេ កុកុធា នទី អវិទូរេ អច្ឆោទកា

---

១ ម. យេន ឧបគារំ ។ ២ ម. កិលន្តោស្មិ អានន្ទ និសីទិស្សាមីតិ ។ ៣ ឱ. បញ្ញាបេសិ ។

ព្យាធិដ៏ខ្លាំងក្លា កើតដល់ព្រះសាស្តា ដែលសោយសូករមទ្ទវៈ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះអាពាធចុះព្រះលោហិតរឿយ ៗ ទើបមានព្រះពុទ្ធតម្រាស់ថា តថាគតនឹងទៅកាន់ក្រុងកុសិនារា ។

[១៦៤] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញអំពីផ្លូវ ទ្រង់ចូលទៅកាន់ម្លប់ឈើមួយដើម លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកក្រាលសង្ឃាដិមានជាន់ ៤ ឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ តថាគតល្ហិតល្ហៃណាស់ តថាគតនឹងអង្គុយសិន ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រាលសង្ឃាដិមានជាន់ ៤ ថ្វាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះអានន្ទក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស៊ប់ហើយ ទ្រង់ប្រើព្រះអានន្ទថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកទៅដងទឹក មកឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគត ស្រេកទឹកណាស់ តថាគតនឹងឆាន់ទឹកបន្តិច ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ រទេះចំនួន ៥០០ បរឆ្លងទៅហើយ ទឹកនោះតិច កង់រទេះ កិនល្អក់កករហូរមក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កុកុធានទី ជិតនៅនេះ មានទឹកថ្លា

សាតោទកា សីតោទកា សេតោទកា សុបតិត្ថា រមណីយា ឯត្ថ ភគវា បានីយញ្ច បិវិស្សតិ គត្តានិ ច សីតំ ករិស្សតីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ បានីយំ អាហរ បិបាសិតោស្មិ អានន្ទ បិវិស្សាមីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥទានិ ភន្តេ បញ្ចមត្តានិ សកដសតានិ អតិក្កន្តានិ តំ ចក្កច្ឆិន្នំ ឧទកំ បរិត្តំ លុឡិតំ អាវិលំ សន្ទតិ អយំ ភន្តេ កកុធា នទី អវិទូរេ អច្ឆោទកា សាតោទកា សីតោទកា សេតោទកា សុបតិត្ថា រមណីយា ឯត្ថ ភគវា បានីយញ្ច បិវិស្សតិ គត្តានិ ច សីតំ ករិស្សតីតិ ។ តតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ បានីយំ អាហរ បិបាសិតោស្មិ អានន្ទ បិវិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា បត្តំ គហេត្វា យេន សា នទី តេនុបសង្កមិ ។

មានរសជាតស្រួល មានទឹកត្រជាក់ មានទឹករងថ្លា មានកំពង់រាបទាប គួរជាទីរីករាយ ក្នុងស្ទឹងនោះ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងសោយទឹក ក៏បាន នឹងស្រង់ព្រះកាយឲ្យត្រជាក់ស្រួល ក៏បាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកដងទឹក មកឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតស្រេកទឹកណាស់ តថាគតនឹងឆាន់ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ រទេះចំនួន ៥០០ បរឆ្លងទៅហើយ ទឹកនោះតិច កង់រទេះកិន ល្អក់រីករហូរមក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កុកុធានទី នៅជិតនេះ មានទឹកថ្លា មានរសជាតស្រួល មានទឹកត្រជាក់ មានទឹករងថ្លា មានកំពង់រាបទាប គួរជាទីរីករាយ ក្នុងស្ទឹងនោះ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងសោយ ក៏បាន នឹងស្រង់ព្រះកាយឲ្យត្រជាក់ ក៏បាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ ៣ ដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកទៅដងទឹកមកឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតស្រេក តថាគតនឹងឆាន់ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលស្ដាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់យកបាត្រ ដើរឆ្ពោះទៅឯស្ទឹងនោះ ។

(១៦៥) អថខោ សា នទី ចក្កច្ឆិន្នា បរិត្តា លុឡិតា អាវិលា សន្ទមានា អាយស្មន្តេ អានន្ទេ ឧបសង្កមន្តេ អច្ឆា វិប្បសន្នា អនាវិលា សន្ទតិ ។ អថខោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា ។ អយញ្ហិ សា នទី ចក្កច្ឆិន្នា បរិត្តា លុឡិតា អាវិលា សន្ទមានា មយិ ឧបសង្កមន្តេ អច្ឆា វិប្បសន្នា អនាវិលា សន្ទតីតិ ។ បត្តេន បានីយំ អាទាយ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា ។ អយញ្ហិ ភន្តេ សា នទី ចក្កច្ឆិន្នា បរិត្តា លុឡិតា អាវិលា សន្ទមានា មយិ ឧបសង្កមន្តេ អច្ឆា វិប្បសន្នា អនាវិលា សន្ទតិ ។ បិវតុ ភគវា បានីយំ បិវតុ សុគតោ បានីយន្តិ ។ អថខោ ភគវា បានីយំ អបាសិ[១] ។

(១៦៦) អថខោ ភគវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ យេន កុកុធា នទី តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កុកុធំ នទឹ

១ ឱ. អបាយិ ។

(១៦៥) គ្រានោះ ស្ទឹងដែលកង់រទេះបរឆ្លងកាត់ មានទឹកតិច ល្អក់កករហូរមកនោះ កាលដែលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅដល់ ទឹកស្ទឹងក៏ថ្លៃប្រែត្រឡប់ជាថ្លាស្អាត មិនល្អក់កករហូរមក ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា យីអើ អស្ចារ្យណាស់ យីអើ ចំឡែកណាស់ ព្រះតថាគត មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ អម្បាញ់មិញ ស្ទឹងដែលកង់រទេះបរឆ្លងកាត់ មានទឹកតិច ល្អក់កករហូរមកនេះ លុះដល់អាត្មាអញ ចូលមកដល់ ទឹកស្ទឹងក៏ថ្លៃប្រែត្រឡប់ជាថ្លាស្អាត មិនល្អក់កករហូរមកវិញ ។ ព្រះអានន្ទ យកបាត្រទៅដងទឹក ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ព្រះតថាគត មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ស្ទឹងនោះ កង់រទេះបរឆ្លងកាត់ មានទឹកតិច ល្អក់កករហូរមក កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គ ចូលទៅដល់ ស្ទឹងក៏ថ្លៃប្រែត្រឡប់ជាថ្លា ស្អាត មិនល្អក់កករទៅវិញ ។ សូមព្រះមានព្រះភាគ សោយទឹក សូមព្រះសុគត សោយទឹកចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយទឹកនោះឯង ។

(១៦៦) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងសំដៅទៅឯកកុធានទី ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏យាងចុះកាន់កកុធានទី

អជ្ឈោគាហេត្វា ន្ហត្វា ច បិវិត្វា ច បច្ចុត្តរិត្វា យេន អម្ពវនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ ចុន្ទកំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ ចុន្ទក ចតុគ្គុណំ សង្ឃាដិំ បញ្ញាបេហិ កិលន្តោស្មិ ចុន្ទក និបជ្ជិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា ចុន្ទកោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ចតុគ្គុណំ សង្ឃាដិំ បញ្ញាបេសិ ។ អថខោ ភគវា ទក្ខិណេន បស្សេន សីហសេយ្យំ កប្បេសិ បាទេន បាទំ អច្ចាធាយ សតោ សម្បជានោ ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិករិត្វា ។ អាយស្មា បន ចុន្ទកោ តត្ថេវ ភគវតោ បុរតោ និសីទិ ។

(១៦៧) គន្ត្វាន ពុទ្ធោ នទិកំ កុកុធំ(១)
អច្ឆោទកំ សាតោទកំ វិប្បសន្នំ
ឱគាហិ សត្ថា សុកិលន្តរូបោ
តថាគតោ អប្បដិមោធ លោកេ
ន្ហត្វា បិវិត្វា ច ឧត្តារិ សត្ថា
បុរក្ខតោ ភិក្ខុគណស្ស មជ្ឈេ ។
សត្ថា បវត្តា ភគវា ឥធ ធម្មេ
ឧបាគមិ អម្ពវនំ មហេសី ។

ទ្រង់ស្រង់ទឹកសោយស្រេចហើយ ទ្រង់ឡើងមក រួចយាងចូលទៅកាន់អម្ពវ័ន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងចុន្ទកៈដ៏មានអាយុ ថា ម្នាលចុន្ទកៈ អ្នកចូរក្រាលសង្ឃាដីមានជាន់ ៤ ឲ្យតថាគត ម្នាលចុន្ទកៈ តថាគត ល្ហិតល្ហៃណាស់ តថាគតនឹងសិង ៗ ចុន្ទកភិក្ខុដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រាលសង្ឃាដីមានជាន់ ៤ ថ្វាយ ៗ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចនូវសីហសេយ្យា ផ្អៀងទៅខាងស្តាំ ទ្រង់យកព្រះបាទ (ខាងឆ្វេង) ត្រួតលើព្រះបាទ (ខាងស្តាំ) ទ្រង់មានសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើទុក ក្នុងព្រះហឫទ័យ នូវឧដ្ឋានសញ្ញា ៗ ចំណែកខាងចុន្ទកៈដ៏មានអាយុ ក៏អង្គុយនៅចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីនោះដែរ ៗ

(១៦៧) ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់យាងចុះទៅកាន់ស្ទឹងកកុធា ដែលមានទឹក
ថ្លាឈ្វង មានទឹកត្រជាក់ រងថ្លា ព្រះតថាគត ជាសាស្តាចារ្យ
មិនមាន បុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមបាន ក្នុងលោក ព្រះអង្គមានសេចក្តី
លំបាកព្រះកាយ ទ្រង់ស្រង់ សោយស្រេចហើយ ទើបយាងឡើង
មក ព្រះសាស្តា មានភិក្ខុសង្ឃជាបរិវារ គង់នៅត្រង់កណ្តាល ៗ
ព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តាស្វែងរកគុណធំ ញុំាងធម៌ទាំងឡាយ
ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងលោកនេះ ហើយយាងមកកាន់អម្ពវ័ន ៗ

អាមន្តយិ ចុន្ទកំ នាម ភិក្ខុំ
ចតុគ្គុណំ សន្ថរ(១) មេ និបជ្ជំ(២) ។
សោ ចោទិតោ ភាវិតត្តេន ចុន្ទោ
ចតុគ្គុណំ សន្ថរិ ខិប្បមេវ ។
និបជ្ជិ សត្ថា សុកិលន្តរូបោ
ចុន្ទោបិ តត្ថ បមុខេ(៣) និសីទិតិ ។

(១៦៨) អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សិយា ខោ បនានន្ទ ចុន្ទស្ស កម្មារបុត្តស្ស កោចិ វិប្បដិសារំ ឧប្បាទេយ្យ(៤) តស្ស តេ អាវុសោ ចុន្ទ អលាភា តស្ស តេ ទុល្លទ្ធំ យស្ស តេ តថាគតោ បច្ឆិមំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា បរិនិព្វុតោតិ ។ ចុន្ទស្ស អានន្ទ កម្មារបុត្តស្ស ឯវំ វិប្បដិសារោ បដិវិនោទេតព្វោ តស្ស តេ អាវុសោ ចុន្ទ លាភា តស្ស តេ សុលទ្ធំ យស្ស តេ តថាគតោ បច្ឆិមំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា បរិនិព្វុតោ ។ សម្មុខា មេ តំ អាវុសោ ចុន្ទ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ

---

១ ឱ.ម. ឆត្ថរ ។ ២ ម. និសជ្ជំ ។ ៣ ម. តស្ស សម្មុខេ ។ ៤ ម. ឧប្បាទេយ្យ ។

ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ឈ្មោះចុន្ទកៈថា អ្នកចូរក្រាលសង្ឃាដិ ៤ ជាន់ ឲ្យតថាគតចុះ តថាគតនឹងសិង ។ ចុន្ទកភិក្ខុនោះ កាលបើព្រះសាស្តា ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យអប់រំ ទ្រង់ដាស់តឿនហើយ ក្រាលសង្ឃាដិ៤ ជាន់ ដោយឆាប់រហ័ស ។ ព្រះសាស្តា មានព្រះកាយលំបាកក្រៃលែង ទ្រង់ផ្ទំ ចំណែកចុន្ទកភិក្ខុ ក៏អង្គុយចំពោះព្រះភក្ត្រ ក្នុងទីនោះដែរ ។

(១៦៨) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មកថា ម្នាលអានន្ទ បើមានបុគ្គលណាមួយ ញុំាងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ឲ្យកើតឡើង ដល់ចុន្ទកម្មារបុត្តថា ម្នាលអាវុសោចុន្ទ អ្នកឥតលាភ អ្នកបានធ្វើអំពើអាក្រក់ ព្រោះថា ព្រះតថាគត ទ្រង់សោយបិណ្ឌបាត របស់អ្នកជាទីបំផុត ហើយបរិនិព្វាន ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នក ត្រូវបន្ទោបង់ នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ នៃចុន្ទកម្មារបុត្ត យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោចុន្ទៈ លាភរបស់អ្នកហើយ អ្នកបានល្អហើយ ព្រោះថា ព្រះតថាគត ទ្រង់សោយបិណ្ឌបាត របស់អ្នកជាទីបំផុត ហើយបរិនិព្វាន ។ ម្នាលអាវុសោចុន្ទៈ ពាក្យនុ៎ះ អាត្មាបានស្តាប់ ចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ បានទទួលចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគថា

ទ្វេមេ បិណ្ឌបាតា សមសមប្ផលា សមសមវិបាកា[(១)] អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ច ។ កតមេ ទ្វេ ។ យញ្ច បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធឹ អភិសម្ពុជ្ឈតិ យញ្ច បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា បរិនិព្វាយតិ ឥមេ ទ្វេ បិណ្ឌបាតា សមសមប្ផលា សមសមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ច ។ អាយុសំវត្តនិកំ អាយស្មតា ចុន្ទេន កម្មារបុត្តេន កម្មំ ឧបចិតំ វណ្ណសំវត្តនិកំ អាយស្មតា ចុន្ទេន កម្មារបុត្តេន កម្មំ ឧបចិតំ សុខសំវត្តនិកំ អាយស្មតា ចុន្ទេន កម្មារបុត្តេន កម្មំ ឧបចិតំ សគ្គសំវត្តនិកំ អាយស្មតា ចុន្ទេន កម្មារបុត្តេន កម្មំ ឧបចិតំ យសសំវត្តនិកំ អាយស្មតា ចុន្ទេន កម្មារបុត្តេន កម្មំ ឧបចិតំ អធិបតេយ្យសំវត្តនិកំ អាយស្មតា ចុន្ទេន កម្មារបុត្តេន កម្មំ ឧបចិតន្តិ ។ ចុន្ទស្ស អានន្ទ កម្មារបុត្តស្ស ឯវំ វិប្បដិសារោ បដិវិនោទេតព្វោតិ ។ អថខោ ភគវា

១ ឱ. សមាសប្ផលា សមាសមវិបាកា ។

ឧកខ ជាតលិក្ខាមិយវគ្គ ទី ៨ បញ្ចមសូត្រ

បិណ្ឌបាតពីរនេះ មានផលស្មើ ៗ គ្នា មានវិបាកស្មើ ៗ គ្នា មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ជាងពួកបិណ្ឌបាតឯទៀត ៗ បិណ្ឌបាតពីរ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបិណ្ឌបាត ដែលតថាគត ទ្រង់សោយហើយ ត្រាស់ដឹងអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិ ១ បិណ្ឌបាត ដែលតថាគត សោយហើយបរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ១ បិណ្ឌបាតទាំងពីរនេះ មានផលស្មើៗគ្នា មានវិបាកស្មើ ៗ គ្នា មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ជាងពួកបិណ្ឌបាតឯទៀត ៗ កម្មដែលចុន្ទកម្មារបុត្តដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាយុ កម្មដែលចុន្ទកម្មារបុត្តដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីពណ៌សម្បុរ កម្មដែលចុន្ទកម្មារបុត្តដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសុខ កម្មដែលចុន្ទកម្មារបុត្តដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសួគ៌ កម្មដែលចុន្ទកម្មារបុត្តដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីយស កម្មដែលចុន្ទកម្មារបុត្តដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការៈជាធំ ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកត្រូវបន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់ចុន្ទកម្មារបុត្ត បេញយ៉ាងនេះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ

ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ទទតោ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ សញ្ញមតោ វេរំ ន ចីយតិ
កុសលោ ច ជហាតិ បាបកំ រាគទោសមោហក្ខយា
បរិនិព្វុតោតិ ។ បញ្ចមំ(១) ។

(១៦៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា មគធេសុ ចារិកញ្ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ យេន បាដលិគាមោ តទវសរិ ។ អស្សោសុំ ខោ បាដលិគាមិយា ឧបាសកា ភគវា កិរ មគធេសុ ចារិកញ្ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បាដលិគាមំ អនុប្បត្តោតិ ។ អថខោ បាដលិគាមិយា ឧបាសកា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ បាដលិគាមិយា ឧបាសកា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អធិវាសេតុ នោ ភន្តេ ភគវា អាវសថាគារន្តិ ។ អធិវាសេតិ(២) ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ បាដលិគាមិយា ឧបាសកា ភគវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា

---

១ ឧ.ម. បញ្ចមន្តិ នត្ថិ ។ ២ ឧ. អធិវាសេសិ ។

ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុណ្យ រមែងចំរើន ដល់បុគ្គលអ្នកឱ្យ បុគ្គលអ្នកសង្រួម រមែងមិនសន្សំទុកនូវពៀរទេ អ្នកឈ្លាស រមែងលះបង់កម្មដ៏លាមក បុគ្គលបរិនិព្វាន ព្រោះអស់ទៅនៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ។ សូត្រទី ៥ ។

[១៦៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនមគធៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ច្រើនរូប បានទៅដល់បាដលិគ្រាម ។ ពួកឧបាសកឧបាសិកាអ្នកបាដលិគ្រាមបានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនមគធៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ឥឡូវនេះ យាងមកដល់បាដលិគ្រាមហើយ ។ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទទួលរោងសំណាក់ នៃពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកឧបាសិកាអ្នកបាដលិគ្រាមដឹងច្បាស់ថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ

ឧទានេ អដ្ឋមស្ស បាដលិគ្គាមិយវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

យេន អាវសថាគារំ តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា សព្វសន្ថរឹ អាវសថាគារំ សន្ថរិត្វា អាសនានិ បញ្ញាបេត្វា ឧទកមណិកំ បដ្ឋបេត្វា តេលប្បទីបំ អារោបេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ បាដលិគ្គាមិយា ឧបាសកា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ សព្វសន្ថរឹ សន្ថតំ ភន្តេ អាវសថាគារំ អាសនានិ បញ្ញត្តានិ ឧទកមណិកំ បតិដ្ឋាបិតំ តេលប្បទីបោ អារោបិតោ យស្សទានិ ភន្តេ ភគវា កាលំ មញ្ញតីតិ ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេន យេន អាវសថាគារំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បាទេ បក្ខាលេត្វា អាវសថាគារំ បវិសិត្វា មជ្ឈិមំ ថម្ភំ និស្សាយ បុរត្ថាភិមុខោ និសីទិ ។ ភិក្ខុសង្ឃោបិ ខោ បាទេ បក្ខាលេត្វា អាវសថាគារំ បវិសិត្វា បច្ឆិមំ ភិត្តឹ និស្សាយ បុរត្ថាភិមុខោ និសីទិ ភគវន្តំយេវ បុរក្ខិត្វា ។ បាដលិគ្គាមិយាបិ ខោ ឧបាសកា បាទេ បក្ខាលេត្វា

ហើយចូលទៅឯរោងសំណាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាលកម្រាល ពេញក្នុងរោងសំណាក់ តាក់តែងអាសនៈ ដម្កល់ភាជនៈទឹក លើកឡើងនូវប្រទីបប្រេងហើយ ចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលមកដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រោងសំណាក់នៃពួកខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្រាលកម្រាលពេញហើយ អាសនៈបានតាក់តែងហើយ ភាជនៈទឹកបានដម្កល់ទុកហើយ ទាំងប្រទីបប្រេង ក៏បានលើកឡើងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំគាល់កាលគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃ យាងទៅកាន់រោងសំណាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏លាងព្រះបាទា រួចចូលទៅកាន់រោងសំណាក់ ទ្រង់គង់បែរព្រះភក្ត្រទៅទិសខាងកើត ផ្អែកនឹងសសរកណ្តាល ។ ចំណែកខាងភិក្ខុសង្ឃ លាងជើងរួចហើយ ចូលទៅឯរោងសំណាក់ អង្គុយបែរមុខទៅទិសខាងកើត ផ្អែកនឹងជញ្ជាំងខាងក្រោយ មានព្រះមានព្រះភាគពីខាងមុខ ។ ពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម លាងជើងរួចហើយ

អាវសថាគារំ បវិសិត្វា បុរត្ថិមំ ភិត្តិំ និស្សាយ បច្ឆិមា-
ភិមុខា និសីទិំសុ ភគវន្តំយេវ បុរក្ខត្វា ។

[១៧០] អថខោ ភគវា បាដលិគាមិយេ ឧបាសកេ
អាមន្តេសិ បញ្ចិមេ គហបតយោ អាទីនវា ទុស្សីលស្ស
សីលវិបត្តិយា ។ កតមេ បញ្ច ។ ឥធ គហបតយោ
ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ បមាទាធិករណំ មហតិំ ភោគ-
ជានិំ និគច្ឆតិ អយំ បឋមោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស
សីលវិបត្តិយា ។ បុន ច បរំ គហបតយោ ទុស្សីលស្ស
សីលវិបន្នស្ស បាបកោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ អយំ
ទុតិយោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ច
បរំ គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ យញ្ញទេវ(១)
បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណ
បរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ អវិសា
រទោ ឧបសង្កមតិ មង្កុភូតោ អយំ តតិយោ អាទីនវោ
ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ច បរំ គហបតយោ
ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ អយំ
ចតុត្ថោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។

១ ឱ. យំ យទេវ ។

ចូលទៅឯកេនសំណាក់ អង្គុយបែរមុខ ទៅទិសខាងលិច ផ្អែកនឹងជញ្ជាំងខាងមុខ មានព្រះមានព្រះភាគ ពីខាងមុខដែរ ។

(១៧០) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅពួកឧបាសក ឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាមមកថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលមាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងដល់នូវសេចក្តីវិនាសភោគៈច្រើន ព្រោះមានសេចក្តីប្រមាទ ជាហេតុ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ១ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ផ្សាយទៅ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ២ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ចូលទៅរកបរិស័ទណា ៗ ទោះខត្តិយបរិស័ទក្តី ព្រាហ្មណបរិស័ទក្តី គហបតិបរិស័ទក្តី សមណ-បរិស័ទក្តី រមែងមិនក្លៀវក្លា មានមុខទុនបុះ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ៣ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងធ្វើមរណកាលទាំងវង្វេង នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ៤ ។

បុន ច បរំ គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ អយំ បញ្ចមោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ ឥមេ ខោ គហបតយោ បញ្ច អាទីនវា ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បញ្ចិមេ គហបតយោ អានិសំសា សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ កតមេ បញ្ច ។ ឥធ គហបតយោ សីលវា សីលសម្បន្នោ អប្បមាទាធិករណំ មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ អធិគច្ឆតិ អយំ បឋមោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ច បរំ គហបតយោ សីលវតោ សីលសម្បន្នស្ស កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ អយំ ទុតិយោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ច បរំ គហបតយោ សីលវា សីលសម្បន្នោ យញ្ញទេវ បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ វិសារទោ ឧបសង្កមតិ អមង្កុភូតោ អយំ តតិយោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ច បរំ គហបតយោ សីលវា

ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាតនរក នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលទី ៥ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលអ្នកមានសីល នេះមាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងបាននូវគំនរទ្រព្យច្រើន មានសេចក្តីមិនប្រមាទ ជាហេតុ នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ១ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះ របស់បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងខ្ចរខ្ចាយទៅ នេះជាអានិសង្ស នៃសីល-សម្បទារបស់បុគ្គលមានសីលទី ២ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល ចូលទៅកាន់បរិស័ទណា ៗ ទោះជាខត្តិយបរិស័ទក្តី ព្រាហ្មណបរិស័ទក្តី គហបតិបរិស័ទក្តី សមណបរិស័ទក្តី រមែងក្លៀវក្លា មិនមានមុខទុនបុះ នេះជាអានិសង្សនៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៣ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមាន

សីលសម្បន្នោ អសម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ អយំ ចតុត្ថោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ច បរំ គហបតយោ សីលវា សីលសម្បន្នោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ អយំ បញ្ចមោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ ឥមេ ខោ គហបតយោ បញ្ចមេ អានិសំសា សីលវតោ សីលសម្បទាយាតិ ។

(១៧១) អថ ខោ ភគវា បាដលិគាមិយេ ឧបាសកេ ពហុទេវ រត្តិយោ[១] ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧយ្យោជេសិ អភិក្កន្តា ខោ គហបតយោ រត្តិ យស្សទានិ កាលំ មញ្ញថាតិ ។ អថ ខោ បាដលិគាមិយា ឧបាសកា ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កមឹសុ ។ អថ ខោ ភគវា អចិរបក្កន្តេសុ បាដលិគាមិយេសុ ឧបាសកេសុ សុញ្ញាគារំ បាវិសិ ។

---

១ ឱ. ម. ឧត្តិ ។

សីល បរិបូណ៌ដោយសីល រមែងមិនធ្វើមរណកាល ទាំងវង្វេង នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៤ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងសុគតិ សួគ៌ទេវលោក នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៥ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧១] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញុំាងពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា អស់រាត្រីច្រើន ហើយទ្រង់បញ្ជូនថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ រាត្រីក្រៃហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសំគាល់កាលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ កាលពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏យាងចូលទៅកាន់សុញ្ញាគារស្ថាន ។

ឧទានេ អដ្ឋមស្ស បាដលិគ្គាមិយវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

(១៧២) តេន ខោ បន សមយេន សុនីធវស្សការា មគធមហាមត្តា បាដលិគ្គាមេ នគរំ មាបេន្តិ វជ្ជីនំ បដិពាហាយ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ទេវតាយោ សហស្សេវ[១] បាដលិគ្គាមេ វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ ។ យស្មឹ បទេសេ មហេសក្ខា ទេវតា វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ មហេសក្ខានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ យស្មឹ បទេសេ មជ្ឈិមា ទេវតា វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ មជ្ឈិមានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ យស្មឹ បទេសេ នីចា ទេវតា វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ នីចានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន តា ទេវតាយោ សហស្សេវ បាដលិគ្គាមេ វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិយោ យស្មឹ បទេសេ មហេសក្ខា ទេវតា វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ មហេសក្ខានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។

---

១ ឱ, សហស្សស្សេវ ។

ឧទាន បាដលិគ្គាមិយវគ្គ ទី ៨ ឆដ្ឋសូត្រ

(១៧២) សម័យនោះឯង មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ កំពុងកសាងក្រុង ក្នុងប្រទេសបាដលិគ្រាម ដើម្បីការពារពួកស្តេចលិច្ឆវី ទៅ ក្នុងដែនវជ្ជី ។ សម័យនោះឯង ពួកទេវតាជាច្រើនទាំងពាន់ កំណត់យកទីទាំងឡាយ ក្នុងបាដលិគ្រាម ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិធំ កំណត់យកទីទាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជ-មហាមាត្យទាំងឡាយ មានស័ក្តិធំ រមែងឱនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសន-ដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិ ជាកណ្តាល កំណត់យកទីទាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យទាំងឡាយ មានស័ក្តិ ជាកណ្តាល ក៏ឱនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិទាប កំណត់យកទីទាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យទាំងឡាយមានស័ក្តិទាប ក៏ឱនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ព្រះមានព្រះភាគ មានទិព្វចក្ខុ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ បានទ្រង់ឃើញពួកទេវតា ទាំងពាន់នោះ ដែលកំពុងកំណត់យកទីទាំងឡាយ ក្នុងបាដលិគ្រាម ពួកទេវតាមានស័ក្តិធំ កំណត់យកទីទាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យទាំងឡាយ មានស័ក្តិធំ ក៏ឱនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។

យស្មិំ បទេសេ មជ្ឈិមា ទេវតា វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ មជ្ឈិ-មានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេស-នានិ មាបេតុំ ។ យស្មិំ បទេសេ នីចា ទេវតា វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ នីចានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ អថខោ ភគវា តស្សា រត្តិយា បច្ចូសសមយេ បច្ចុដ្ឋាយ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ កោ នុ ខោ អានន្ទ បាដលិគាមេ នគរំ មាបេតីតិ ។ សុនីធវស្សការា ភន្តេ មគធមហាមត្តា បាដលិគាមេ នគរំ មាបេន្តិ វជ្ជីនំ បដិពាហាយាតិ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ ទេវេហិ តាវត្តឹសេហិ សទ្ធឹ មន្តេត្វា ឯវមេវ ខោ អានន្ទ សុនីធវស្សការា មគធមហាមត្តា បាដលិគាមេ នគរំ មាបេន្តិ វជ្ជីនំ បដិពាហាយ ។ ឥធាហំ អានន្ទ អទ្ទសំ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សម្ពហុលា ទេវតាយោ សហស្សេវ បាដលិគាមេ វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិយោ ។

ពួកទេវតាមានស័ក្តិជាកណ្តាល កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យទាំងឡាយ មានស័ក្តិជាកណ្តាល ក៏ទុនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ៗ ពួកទេវតាមានស័ក្តិទាប កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងមហាមាត្យទាំងឡាយ មានស័ក្តិទាប ក៏ទុនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ៗ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តើនឡើង ក្នុងបច្ចូសសម័យ នៃរាត្រីនោះហើយ ត្រាស់សួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ នរណាហ្ន៎ កំពុងកសាងក្រុង ក្នុងប្រទេសបាដលិគ្រាមៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ កសាងក្រុង ក្នុងបាដលិគ្រាម ដើម្បីការពារពួកស្តេចលិច្ឆវី ក្នុងដែនវជ្ជី ៗ ម្នាលអានន្ទ មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ហាក់ដូចជាបានប្រឹក្សាគ្នា ជាមួយនឹងពួកទេវតា ក្នុងឋានតាវត្តិង្សយ៉ាងណាមិញ ៗ ម្នាលអានន្ទ មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ កសាងក្រុងបាដលិគ្រាម ដើម្បីការពារពួកស្តេចលិច្ឆវី ក្នុងដែនវជ្ជី ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ ម្នាលអានន្ទ អម្បាញ់មិញនេះ តថាគតមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ បានឃើញពួកទេវតាជាច្រើន ទាំងពាន់ កំពុងកំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងបាដលិគ្រាម ៗ

យស្មឹ បទេសេ មហេសក្ខា ទេវតា វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ មហេសក្ខានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ យស្មឹ បទេសេ មជ្ឈិមា ទេវតា វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ មជ្ឈិមានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ យស្មឹ បទេសេ នីចា ទេវតា វត្ថូនិ បរិគ្គណ្ហន្តិ នីចានំ តត្ថ រញ្ញំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ យាវតា អានន្ទ អរិយំ អាយតនំ យាវតា វណិប្បថោ ឥទំ អគ្គនគរំ ភវិស្សតិ បាដលិបុត្តំ បុដភេទនំ ។ បាដលិបុត្តស្ស ខោ អានន្ទ តយោ អន្តរាយា ភវិស្សន្តិ អគ្គិតោ វា ឧទកតោ វា មិថុភេទតោ វាតិ ។

(១៧៣) អថ ខោ សុនីធវស្សការា មគធមហា-មត្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧប-សង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធឹ សម្មោទិំសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។

ពួកទេវតាមានស័ក្តិធំ កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យមានស័ក្តិធំ ក៏ឱនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិ ជាកណ្តាល កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យ មានស័ក្តិ ជាកណ្តាល ក៏ឱនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិទាប កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យមានស័ក្តិទាប ក៏ឱនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ ទីប្រជុំរបស់អរិយបុគ្គល ដែលមានទាំងប៉ុន្មាន ផ្លូវដំនួញ ដែលមានទាំងប៉ុន្មាន ក្រុងបាដលិបុត្តនេះ ជានគរដ៏ប្រសើរ នឹងជាកន្លែងធ្លាយបង្វេចទ្រព្យ[១] ។ ម្នាលអានន្ទ ក្រុងបាដលិបុត្ត មុខជានឹងមានសេចក្តីអន្តរាយ ៣ យ៉ាង គឺអន្តរាយអំពីភ្លើង ១ អំពីទឹក ១ អំពីការបែកបាកគ្នានឹងគ្នា ១ ។

(១៧៣) គ្រានោះ មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ទើបឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរ ។

---

១ នគរបាដលិបុត្តនេះ ជាកន្លែងសម្រាប់ស្រាយបង្វេចទ្រព្យ របស់បុគ្គលអ្នកមានទ្រព្យ គឺជានគរសម្បូណ៌ហូរហៀរ ដោយទ្រព្យសម្បត្តិ ។

ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ សុនីធវស្សការា មគធមហាមត្តា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អធិវាសេតុ នោ ភវំ គោតមោ អជ្ជតនាយ ភត្តំ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ សុនីធវស្សការា មគធមហាមត្តា ភគវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា យេន សកោ អាវសថោ តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា សកេ អាវសថេ បណីតំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិយាទាបេត្វា ភគវតោ កាលំ អារោចាបេសុំ កាលោ ភោ គោតម និដ្ឋិតំ ភត្តន្តិ ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេន យេន សុនីធវស្សការានំ មគធមហាមត្តានំ អាវសថោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថខោ សុនីធវស្សការា មគធមហាមត្តា ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ បណីតេន ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេត្វា សម្បវារេសុំ(១) ។ អថខោ សុនីធវស្សការា មគធមហាមត្តា ភគវន្តំ ភុត្តាវឹ ឱនីតបត្តបាណឹ អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ គហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។

១ ម. សន្តប្បេសុំ សម្បវារេសុំ ។

លុះមហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ដើម្បីឆាន់ ក្នុងថ្ងៃនេះ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយភាវៈស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈដឹងច្បាស់ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏តាក់តែងខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ឧត្តមក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ហើយក្រាបទូល ភត្តកាលចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលនេះ ជាកាលគួរ ភត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហ-សម័យ យាងចូលទៅក្នុងលំនៅ របស់មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ លុះយាងចូលទៅដល់ហើយ គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ក៏អង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ឧត្តម ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយដៃខ្លួនឯង លុះគ្រាតែហាមឃាត់ ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឆាន់រួចហើយ

ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ សុនីធវស្សការេ មគធមហាមត្តេ ភគវា ឥមាហិ គាថាហិ អនុមោទិ

យស្មឹ បទេសេ កប្បេតិ វាសំ បណ្ឌិតជាតិយោ
សីលវន្តេត្ថ ភោជេត្វា សញ្ញតេ ព្រហ្មចារយោ[១]
យា តត្ថ ទេវតា អាសុំ តាសំ ទក្ខិណមាទិសេ
តា បូជិតា បូជយន្តិ មានិតា មានយន្តិ នំ
តតោ នំ អនុកម្បន្តិ មាតា បុត្តំវ ឱរសំ
ទេវតានុកម្បិតោ បោសោ សទា ភទ្រានិ បស្សតីតិ។

(១៧៤) អថខោ ភគវា សុនីធវស្សការានំ មគធមហាមត្តានំ ឥមាហិ គាថាហិ អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។ តេន ខោ បន សមយេន សុនីធវស្សការា មគធមហាមត្តា ភគវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពទ្ធា ហោន្តិ យេនជ្ជ សមណោ គោតមោ ទ្វារេន និក្ខមិស្សតិ តំ គោតមទ្វារំ នាម ភវិស្សតិ ។ យេន តិត្ថេន គង្គំ នទឹ តរិស្សតិ តំ គោតមតិត្ថំ នាម ភវិស្សតីតិ ។

---

១ ឱ.ម. ព្រហ្មចរិយេ ។

លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រ ក៏កាន់យកអាសនៈដ៏ទាបមួយ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ កាលដែលមហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុមោទនា ដោយគាថានេះថា

មនុស្សជាបណ្ឌិតជាត សម្រេចការនៅក្នុងប្រទេសណា រមែងញុំាងពួកបុគ្គលអ្នកមានសីល សង្រួម ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ឲ្យបរិភោគក្នុងប្រទេសនោះ ហើយបានឧទ្ទិសផលទក្ខិណាទាន ចំពោះពួកទេវតាដែលនៅ ក្នុងប្រទេសនោះ ទេវតាទាំងនោះ ដែលបណ្ឌិតនោះ បូជាហើយ រមែងបូជាគេវិញ ដែលរាប់អានហើយ រមែងរាប់អានគេវិញ តែងអនុគ្រោះបណ្ឌិតនោះ ព្រោះទក្ខិណានុប្បទាននោះ ដូចមាតាអនុគ្រោះបុត្ត ដែលកើតអំពីទ្រូង បុរសដែលទេវតាអនុគ្រោះហើយ តែងឃើញសេចក្តីចំរើន សព្វកាល ។

(១៧៤) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុមោទនាដោយគាថាទាំងនេះចំពោះមហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈរួចហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈ យាងចេញទៅ ។ សម័យនោះឯង មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ដើរតាមក្រោយ ៗ នៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយគិតថា ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រះសមណគោតម នឹងយាងចេញទៅ

អថខោ ភគវា យេន ទ្វារេន និក្ខមិ តំ គោតមទ្វារំ នាម អហោសិ ។ អថខោ ភគវា យេន គង្គា នទី តេនុបសង្កមិ ។ តេន ខោ បន សមយេន គង្គា នទី បូរា ហោតិ សមតិត្តិកា កាកបេយ្យា ។ អប្បេកច្ចេ មនុស្សា នាវំ បរិយេសន្តិ អប្បេកច្ចេ ឧឡុម្បំ បរិយេសន្តិ អប្បេកច្ចេ កុល្លំ ពន្ធន្តិ អបារា បារំ គន្តុកាមា ។ អថខោ ភគវា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ គង្គាយ នទិយា ឱរិមតីរេ អន្តរហិតោ បារិមតីរេ បច្ចុដ្ឋាសិ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេន ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ មនុស្សេ អប្បេកច្ចេ នាវំ បរិយេសន្តេ អប្បេកច្ចេ ឧឡុម្បំ បរិយេសន្តេ អប្បេកច្ចេ កុល្លំ ពន្ធន្តេ អបារា បារំ គន្តុកាមេ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យេ តរន្តិ អណ្ណវំ សរំ
សេតុំ កត្វាន វិសជ្ជ បល្លលានិ

តាមទ្វារណា ទ្វារនោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមទ្វារ ។ ព្រះអង្គនឹងឆ្លងទន្លេគង្គា តាមកំពង់ណា កំពង់នោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមតិត្ថៈ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចេញទៅ តាមទ្វារណា ទ្វារនោះ បានឈ្មោះថា គោតមទ្វារ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចូលទៅកាន់ទន្លេគង្គា ។ សម័យនោះឯង ទន្លេគង្គាមានទឹកពេញព្រៀបស្មើនឹងមាត់ច្រាំង ល្មមក្អែកឲនផឹកបាន ។ ពួកមនុស្សខ្លះស្វែងរកទូក ខ្លះស្វែងរកផែ ខ្លះចងក្បូន ប្រាថ្នាដើម្បីឆ្លង អំពីត្រើយខាងអាយ ទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បាត់ព្រះអង្គ អំពីត្រើយខាងអាយនៃទន្លេគង្គា ទៅប្រាកដនៅត្រើយខាងនាយ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ដូចបុរសមានកំឡាំង លាដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃ ដែលលាចេញ ដូច្នោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានឃើញពួកមនុស្សទាំងនោះ ខ្លះកំពុងស្វែងរកទូក ខ្លះកំពុងស្វែងរកផែ ខ្លះកំពុងចងក្បូន ប្រាថ្នាដើម្បីឆ្លង អំពីត្រើយខាងអាយ ទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកជនណា ឆ្លងទន្លេដ៏ជ្រៅទូលាយបាន ពួកជន
នោះឯង លុះតែធ្វើស្ពាន រំលងទំនាបទាំងឡាយ

កុល្លញ្ហិ ជនោ ពន្ធតិ
តិណ្ណា(១) មេធាវិនោ ជនាតិ ។ ឆដ្ឋំ(២) ។

(១៧៨) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ ហោតិ អាយស្មតា នាគសមាលេន បច្ឆាសមណេន ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា នាគសមាលោ អន្តរាមគ្គេ ទ្វិធាបថំ ទិស្វាន ភគវន្តំ ឯតទវោច អយំ ភន្តេ ភគវា បន្ថោ ឥមិនា គច្ឆាមាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភគវា អាយស្មន្តំ នាគសមាលំ ឯតទវោច អយំ នាគសមាល បន្ថោ ឥមិនា គច្ឆាមាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា នាគសមាលោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អយំ ភន្តេ ភគវា បន្ថោ ឥមិនា គច្ឆាមាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ នាគសមាលំ ឯតទវោច អយំ នាគសមាល បន្ថោ ឥមិនា គច្ឆាមាតិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា នាគសមាលោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អយំ ភន្តេ ភគវា បន្ថោ ឥមិនា គច្ឆាមាតិ ។ តតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ នាគសមាលំ ឯតទវោច អយំ នាគសមាល បន្ថោ

១ ម. តិណ្ណា ។ ២ ឱ.ម. ឆដ្ឋិ ទត្តិ ។

សេចក្តីពិតថា ជនជម្ពូតា តែងចងក្បូន ទើបឆ្លងទៅបាន ចំណែកជនជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ (មិនបាច់ក្បូន) ក៏ឆ្លងទៅបាន ។ សូត្រទី ៦ ។

(១៧៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងដែនកោសល មានព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ ជាបច្ឆាសមណៈ ។ នាគសមាលដ៏មានអាយុ បានឃើញផ្លូវបែកជាពីរ ត្រង់ចន្លោះផ្លូវ លុះបានឃើញហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចំរើន នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះ ។ កាលព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុថា ម្នាលនាគសមាល នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះវិញ ។ ព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈពីរដងថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ អស់វារៈពីរដងថា ម្នាលនាគសមាល នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះវិញ ។ ព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈបីដងថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ អស់វារៈបីដងថា ម្នាលនាគសមាល នេះផ្លូវ

ឥមិនា គច្ឆាមាតិ ។ អថខោ អាយស្មា នាគសមាលោ ភគវតោ បត្តចីវរំ តត្ថេវ ឆមាយំ និក្ខិបិត្វា បក្កាមិ ឥទំ ភន្តេ ភគវា បត្តចីវរន្តិ ។ អថខោ អាយស្មតោ នាគសមាលស្ស តេន បន្ថេន គច្ឆន្តស្ស អន្តរាមគ្គេ ចោរា និក្ខមិត្វា ហត្ថេហិ ច បាទេហិ ច អាកោដេសុំ បត្តញ្ច ភិន្ទឹសុ សង្ឃាដិញ្ច វិប្ផាលេសុំ ។ អថខោ អាយស្មា នាគសមាលោ ភិន្នេន បត្តេន វិប្ផាលិតាយ សង្ឃាដិយា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា នាគសមាលោ[១] ឯតទវោច ឥធ មយ្ហំ ភន្តេ តេន បន្ថេន គច្ឆន្តស្ស អន្តរាមគ្គេ ចោរា និក្ខមិត្វា ហត្ថេហិ ច បាទេហិ ច អាកោដេសុំ បត្តញ្ច ភិន្ទឹសុ សង្ឃាដិញ្ច វិប្ផាលេសុន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សទ្ធឹ ចរមេកតោ វសំ មិស្សោ អញ្ញជនេន វេទគូ
វិទិត្វា បជហាតិ បាបកំ កោញ្ចោ ខីរបកោវ និន្នគន្តិ ។

សត្តមំ[២] ។

---

១ ឱ.ម. ឯត្ថន្តរេ ភគវន្តន្តិ អត្ថិ ។ ២ ឱ.ម. សត្តមន្តិ នត្ថិ ។

យើងទៅតាមផ្លូវនេះវិញ ។ គ្រានោះ ព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ ដាក់ចោលបាត្រនឹងចីវរ របស់ព្រះមានព្រះភាគ លើផែនដី ក្នុងផ្លូវនោះឯង ហើយចេញទៅ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន នេះបាត្រនឹងចីវរ ។ លំដាប់នោះ កាលព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ ដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ពួកចោរ ត្រង់ចន្លោះផ្លូវ ចេញមក ទះធាត់ដោយដៃខ្លះ ជើងខ្លះ ហើយបំបែកបាត្រ ហែកទាំងសង្ឃាដិចោល ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ កាលបើបាត្របែក រហែកសង្ឃាដិហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ពួកចោរត្រង់ចន្លោះផ្លូវ ស្រាប់តែចេញមក ទះធាត់ដោយដៃខ្លះ ជើងខ្លះ បំបែកទាំងបាត្រ ហែកទាំងសង្ឃាដិចោលអស់ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលអ្នកដល់ នូវវេទគឺមគ្គផល ជាអ្នកចេះដឹង កាលត្រាច់ទៅជាមួយ
(នឹងជនពាល) ប្រឡូកប្រឡំដោយជនដទៃ រមែងលះបង់បាបកម្មបាន
ដូចសត្វក្រៀលផឹកនូវទឹកដោះស្រស់លះបង់ទឹកស្អីង ។ សូត្រទី ៧ ។

ឧទានេ អដ្ឋមស្ស បាដលិគាមិយវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

(១៧៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្វារាមេ មិគារមាតុ បាសាទេ ។ តេន ខោ បន សមយេន វិសាខាយ មិគារមាតុយា នត្តា កាលកតា ហោតិ បិយា មនាបា ។ អថខោ វិសាខា-មិគារមាតា អល្លវត្ថា អល្លកេសា ទិវាទិវស្ស យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ វិសាខំ មិគារមាតរំ ភគវា ឯតទវោច ហន្ទ កុតោ នុ ត្វំ វិសាខេ អាគច្ឆសិ អល្លវត្ថា អល្លកេសា ឧបសង្កន្តា ទិវាទិវស្សាតិ ។ នត្តា មេ ភន្តេ បិយា មនាបា កាលកតា តេនាហំ អល្លវត្ថា អល្លកេសា ឧបសង្កន្តា ទិវាទិវស្សាតិ ។ ឥច្ឆេយ្យាសិ ត្វំ វិសាខេ យាវតិកា សាវត្ថិយា មនុស្សា តាវតកេ បុត្តេ ច នត្តារេ ចាតិ ។ ឥច្ឆេយ្យាហំ ភន្តេ ភគវា យាវតិកា សាវត្ថិយា មនុស្សា តាវតកេ បុត្តេ ច នត្តារេ ចាតិ ។ កីវពហុកា បន វិសាខេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តីតិ ។ ទសបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ

ឧទាន បាដលិគាមិយវគ្គទី ៨ អដ្ឋមសូត្រ

(១៧៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើប្រាសាទរបស់មិគារមាតា ក្នុងបុព្វារាម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ចៅស្រីជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត របស់នាងវិសាខាមិគារមាតា ធ្វើមរណកាល ។ គ្រានោះ វិសាខាមិគារមាតា មានសំពត់សើម សក់សើម ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគទាំងថ្ងៃត្រង់ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាងវិសាខាមិគារមាតា អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលវិសាខា ចុះនាងមកពីណា មានសំពត់សើម សក់សើម ចូលមកក្នុងទីនេះទាំងថ្ងៃត្រង់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចៅស្រីជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្វើមរណកាល ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំព្រះអង្គ មានសំពត់សើម សក់សើម ចូលមកក្នុងទីនេះទាំងថ្ងៃត្រង់ ។ ម្នាលវិសាខា មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានចំនួនប៉ុន្មាន នាងចង់បានកូននឹងចៅចំនួនប៉ុណ្ណោះឬ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថីមានចំនួនប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គចង់បានកូននឹងចៅចំនួនប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលវិសាខា ចុះមនុស្សទាំងឡាយក្នុងក្រុងសាវត្ថីជាច្រើន តែងធ្វើមរណកាលរាល់ៗ ថ្ងៃប៉ុន្មាននាក់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ៗ ថ្ងៃ ១០ នាក់ខ្លះ

នវបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ អដ្ឋបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ សត្តបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ ឆបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ បញ្ចបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ ចត្តារោបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ តយោបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ ទ្វេបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សា ទេវសិកំ កាលំ ករោន្តិ ឯកោបិ ភន្តេ សាវត្ថិយា មនុស្សោ ទេវសិកំ កាលំ ករោតិ អវិវិត្តា ភន្តេ សាវត្ថី មនុស្សេហិ កាលំ ករោន្តេហីតិ ។ តំ កឹ មញ្ញសិ វិសាខេ អបិ នុ ត្វំ កទាចិ ករហចិ អល្លវត្ថា[១] វា ភវេយ្យាសិ អល្លកេសា[២] វាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ អលំ មេ ភន្តេ តាវ ពហុកេហិ បុត្តេហិ ច នត្តារេហិ ចាតិ ។ យេសំ ខោ វិសាខេ

---

១ ឱ.ម. អនល្លវត្ថា ។ ២ ឱ.ម. អនល្លកេសា ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ៗថ្ងៃ ៩ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ ៗ ថ្ងៃ ៨ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ៗថ្ងៃ ៧ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ៗ ថ្ងៃ ៦ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ៗថ្ងៃ ៥ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ៗ ថ្ងៃ ៤ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ ៗ ថ្ងៃ ៣ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ៗថ្ងៃ ២ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណកាលរាល់ៗថ្ងៃ តែម្នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកមនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី បេះតែធ្វើមរណកាលមិនដែលស្ងាត់ទេ ។ ម្នាលវិសាខា នាងសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះនាងជាអ្នកមានសំពត់សើម សក់សើម ក្នុងកាលម្តងៗទេឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនដូច្នោះទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ល្មមត្រឹមតែកូននឹងចៅច្រើនប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលវិសាខា បុគ្គលណា

សតំ បិយានិ សតំ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ នវុតិ បិយានិ នវុតិ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ អសីតិ បិយានិ អសីតិ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ សត្តតិ បិយានិ សត្តតិ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ សដ្ឋី បិយានិ សដ្ឋី តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ សដ្ឋី បិយានិ សដ្ឋី តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ បញ្ញាសំ បិយានិ បញ្ញាសំ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ ចត្តាឡីសំ បិយានិ ចត្តាឡីសំ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ តឹសំ បិយានិ តឹសំ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ វីសំ(១) បិយានិ វីសំ(១) តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ ទស បិយានិ ទស តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ នវ បិយានិ នវ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ អដ្ឋ បិយានិ អដ្ឋ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ សត្ត បិយានិ សត្ត តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ ឆ បិយានិ ឆ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ បញ្ច បិយានិ បញ្ច តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ ចត្តារិ បិយានិ ចត្តារិ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ តីណិ បិយានិ តីណិ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ

១-១ ម. វីសតិ ។

ឧទាន បាដលិគ្គាមិយវគ្គ ទី ៨ អដ្ឋមសូត្រ

មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ១០០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ១០០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៩០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៩០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៨០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៨០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៧០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៧០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៦០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៦០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៥០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៥០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៤០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៤០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៣០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៣០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ២០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ២០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ១០ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ១០ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៩ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៩ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៨ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៨ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៧ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៧ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៦ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៦ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៥ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៥ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៤ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៤ បុគ្គលណា
មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៣ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៣ បុគ្គលណា

ទ្វេ បិយានិ ទ្វេ តេសំ ទុក្ខានិ យេសំ ឯកំ បិយំ ឯកំ តេសំ ទុក្ខំ យេសំ នត្ថិ បិយំ នត្ថិ តេសំ ទុក្ខំ អសោកា តេ វិរជា អនុបាយាសាតិ វទាមីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យេ កេចិ សោកា បរិទេវិតា វា
ទុក្ខា ច លោកស្មឹ អនេករូបា
បិយំ បដិច្ច បភវន្តិ ឯតេ
បិយេ អសន្តេ ន ភវន្តិ ឯតេ ។
តស្មា ហិ តេ សុខិនោ វីតសោកា
យេសំ បិយំ នត្ថិ កុហិញ្ចិ លោកេ
តស្មា អសោកំ វិរជំ បត្ថយានោ
បិយំ ន កយិរាថ កុហិញ្ចិ លោកេតិ ។

អដ្ឋមំ[១] ។

[១៧៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជ-គហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថខោ

---

១ ឱ.ម. អដ្ឋមត្តិ ខត្តិ ។

មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ២ បុគ្គលនោះ មានសេចក្ដីទុក្ខ ២ បុគ្គលណា មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ១ បុគ្គលនោះ មានសេចក្ដីទុក្ខ ១ បុគ្គលណា មិនមានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ បុគ្គលនោះ ក៏មិនមានសេចក្ដីទុក្ខសោះដែរ តថាគត ទើបពោលថា បុគ្គលទាំងនោះ ជាអ្នកមិនមានសោក ជាបុគ្គលប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សេចក្ដីសោកក្ដី សេចក្ដីខ្សឹកខ្សួលក្ដី ណាមួយ ឬសេចក្ដីទុក្ខ ជាច្រើនយ៉ាង ក្នុងលោក ធម៌ទាំងនុ៎ះ រមែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសត្វនឹងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ កាលបើមិនមានសត្វនឹងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ធម៌ទាំងនុ៎ះ ក៏រមែងមិនមាន ។ ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលណា មិនមានសត្វនឹងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងលោកណាមួយទេ បុគ្គលនោះ ទើបមានសេចក្ដីសុខ ប្រាសចាកសេចក្ដីសោក ព្រោះថា បុគ្គលប្រាថ្នាសេចក្ដីមិនសោក នឹងការប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស មិនគប្បីធ្វើសត្វនឹងសង្ខារ ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងលោកណាមួយឡើយ ។ សូត្រទី៨ ។

(១៧៧) ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន កលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង

ឧទានេ អដ្ឋមស្ស បាដលិគាមិយវគ្គស្ស នវមសុត្តំ

អាយស្មា ទព្វោ មល្លបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ទព្វោ មល្លបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច បរិនិព្វានកាលោ មេ ទានិ សុគតាតិ ។ យស្សទានិ ត្វំ ទព្វ កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អថ ខោ អាយស្មា ទព្វោ មល្លបុត្តោ ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា វេហាសំ អព្ភុគ្គន្ត្វា អាកាសេ អន្តលិក្ខេ បល្លង្កេន និសីទិត្វា តេជោធាតុ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋហិត្វា បរិនិព្វាយិ ។ អថ ខោ អាយស្មតោ ទព្វស្ស មល្លបុត្តស្ស វេហាសំ អព្ភុគ្គន្ត្វា អាកាសេ អន្តលិក្ខេ បល្លង្កេន និសីទិត្វា តេជោធាតុំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋហិត្វា បរិនិព្វុតស្ស សរីរស្ស ឈាយមានស្ស ឌយ្ហមានស្ស នេវ ឆារិកា បញ្ញាយតិ(១) ន មសិ(២) ។ សេយ្យថាបិ នាម សប្បិស្ស វា តេលស្ស វា ឈាយមានស្ស ឌយ្ហមានស្ស នេវ ឆារិកា បញ្ញាយតិ ន មសិ ឯវមេវ អាយស្មតោ ទព្វស្ស មល្លបុត្តស្ស វេហាសំ អព្ភុគ្គន្ត្វា អាកាសេ អន្តលិក្ខេ បល្លង្កេន និសីទិត្វា

---

១ ឧ.ម. បញ្ញាយិត្ថ ។ ២ ម. ម៉សិ ។

ឧទាន បាដលិគាមិយវគ្គ ទី ៨ ទសមសូត្រ

ព្រះទព្វមល្លបុត្តដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះទព្វមល្លបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះសុគត ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វាន របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្នាលទព្វៈ អ្នកសំគាល់កាលគួរនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះទព្វមល្លបុត្តដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយទើបបរិនិព្វាន ។ គ្រាកាលព្រះទព្វមល្លបុត្តដ៏មានអាយុ ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយបរិនិព្វាន សរីរៈ បណ្តាលភ្លើងឆាបឆេះ ទាំងផេះក៏មិនប្រាកដ កំទេចធាតុក៏មិនប្រាកដ ។ ដូចសប្បិប្រេង កាលបើភ្លើងឆាបឆេះ ទាំងផេះក៏មិនប្រាកដ កំទេចក៏មិនប្រាកដ យ៉ាងណា កាលព្រះទព្វមល្លបុត្តដ៏មានអាយុ ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ

តេជោធាតុំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋហិត្វា បរិនិព្វុតស្ស សរីរស្ស ឈាយមានស្ស ឌយ្ហមានស្ស នេវ ឆារិកា បញ្ញាយិត្ថ ន មសិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អភេទិ កាយោ និរោធិ សញ្ញា វេទនា បីតិទហំសុ[១] សព្វា វូបសមិំសុ សង្ខារា វិញ្ញាណំ អត្ថមាគមាតិ ។ នវមំ[២] ។

(១៧៨) ឯវំមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច ទព្វស្ស ភិក្ខវេ មល្លបុត្តស្ស វេហាសំ អព្ភុគ្គន្ត្វា អាកាសេ អន្តលិក្ខេ បល្លង្កេន និសីទិត្វា តេជោធាតុំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋហិត្វា បរិនិព្វុតស្ស សរីរស្ស ឈាយមានស្ស ឌយ្ហមានស្ស នេវ ឆារិកា បញ្ញាយិត្ថ ន មសិ ។ សេយ្យថាបិ នាម សប្បិស្ស វា តេលស្ស វា ឈាយមានស្ស ឌយ្ហមានស្ស នេវ ឆារិកា បញ្ញាយតិ ន មសិ ឯវមេវ ភិក្ខវេ ទព្វស្ស មល្លបុត្តស្ស វេហាសំ អព្ភុគ្គន្ត្វា

---

១ វេទនាសីតិភវីសូតិ អដ្ឋកថាយំ ។ ២ ឱ.ម. នវមន្តិ នត្ថិ ។

ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយបរិនិព្វាន សរីរៈ ក៏បណ្ដាលភ្លើង ឆាបឆេះ ទាំងផេះក៏មិនប្រាកដ កំទេចធាតុ ក៏មិនប្រាកដ យ៉ាងនោះដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

រាងកាយ (របស់ទព្វមល្លបុត្ត) បែកធ្លាយហើយ សញ្ញាក៏
រលត់ វេទនាទាំងអស់ ក៏ត្រជាក់ សង្ខារធម៌ទាំងឡាយ ក៏
ស្ងប់រម្ងាប់ វិញ្ញាណក៏ដល់នូវសេចក្ដីវិនាស ។ សូត្រទី៩ ។

(១៧៨) ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្ដាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលទព្វមល្លបុត្ត ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយបរិនិព្វាន សរីរៈ បណ្ដាលភ្លើងឆាបឆេះ ទាំងផេះក៏មិនប្រាកដ កំទេចធាតុក៏មិនប្រាកដ ដូចសប្បិប្រេង កាលបើភ្លើងឆាបឆេះទាំងផេះក៏មិនប្រាកដ កំទេចក៏មិនប្រាកដយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលទព្វមល្លបុត្ត ហោះទៅឯអាកាស

ឧទានេ អដ្ឋមស្ស បាដលិគ្គាមិយវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

អាកាសេ អន្តលិក្ខេ បល្លង្កេន និសីទិត្វា តេជោធាតុំ សមាបជ្ជិត្វា បរិនិព្វុតស្ស សរីរស្ស ឈាយមានស្ស ឌយ្ហមានស្ស នេវ ឆារិកា បញ្ញាយិត្ថ ន មសិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អយោឃនហតស្សេវ ជលតោ ជាតវេទស្ស
អនុបុព្វូបសន្តស្ស យថា ន ញាយតេ គតិ
ឯវំ សម្មាវិមុត្តានំ កាមពន្ធោឃតារិនំ
បញ្ញាបេតុំ គតិ នត្ថិ បត្តានំ អចលំ សុខន្តិ ។

ទសមំ[1] ។

បាដលិគ្គាមិយវគ្គោ អដ្ឋមោ ។

តស្សុទ្ទានំ

និព្វានា ចតុរោ វុត្តា ចុន្ទោ បាដលិគាមិយា
ទ្វិធាបថោ វិសាខា ច ទព្វេន ច សហា តេ ទសាតិ ។

---

១ ឱ.ម. ទសមន្តិ នត្ថិ ។

អគ្គិយពេនភ្លេន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយ បរិនិព្វាន សរីរៈ ក៏បណ្តាលភ្លើងឆាបឆេះ ទាំងផេះ ក៏មិនប្រាកដ កំទេចធាតុ ក៏មិនប្រាកដ យ៉ាងនោះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គល រមែងមិនដឹងគតិ របស់ភ្លើងកំពុងឆេះ ទីងដុំដែកដែលគេដំហើយ ដែលរលត់ទៅ ដោយលំដាប់ យ៉ាងណាមិញ គតិរបស់ពួកលោក អ្នករួចស្រឡះចាកកិលេស ដោយប្រពៃ អ្នកឆ្លងចាកបំណងនៃឱឃៈគឺកាម ដល់នូវសេចក្តីសុខ មិនញាប់ញ័រ រមែងមិនអាចដឹងបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ បាដលិគាមិយវគ្គ ទី ៨ ។

ឧទ្ទាននៃវគ្គនោះ គឺ

ពោលអំពីព្រះនិព្វាន ៤ លើក អំពីចុន្ទកម្មារបុត្ត ១ អំពីពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ១ អំពីផ្លូវបែកជាពីរ ១ អំពីនាងវិសាខា ១ ព្រមទាំងព្រះថេរៈទព្វមល្លបុត្ត ២ លើក រួមជា ១០ ។

វគ្គមិទំ បឋមំ វរពោធិ
វគ្គមិទំ ទុតិយោ[១] មុចលិន្ទោ
នន្ទកវគ្គវរោ តតិយោ
មេឃិយវគ្គវរោ[២] ចតុត្ថោ
បញ្ចមវគ្គវរន្តិ សោណោ
ឆដ្ឋមវគ្គវរន្តិ ជច្ចន្ធោ
សត្តមវគ្គវរន្តិ ច ចូឡោ
បាដលិគាមិយវរដ្ឋមវគ្គោ[៣] ។
អសីតិមនូនកសុត្តវរំ[៤]
វគ្គមិទដ្ឋមំ សុវិភត្តំ
ទស្សិតំ ចក្ខុមតា វិមលេន
សទ្ធា ហិ តំ ឧទានន្តិទមាហុតិ[៥] ។

ឧទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ឯត្ថន្តរេ បសត្ថោ ។ ២ ម. ច សោណំ ឆដ្ឋមវគ្គវរំ តុតមត្ថោ ។ ៣ ម. ជាដិបគ្គាមវរដ្ឋមវគ្គោ ។ ៤ ម. អសីតិមនូនកសុត្តំ វរគ្គមឆដ្ឋកំ ។ ៥ ម. អទ្ធាយេតំ ឧទានមិតិមាហុ ។

ពោធិវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ១ មុចលិន្ទវគ្គ ជាវគ្គទី ២ នន្ទកវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៣ មេឃិយវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៤ សោណត្ថេរវគ្គ ដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៥ ជច្ចន្ធវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៦ ចូឡវគ្គ ដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៧ បាដលិគាមិយវគ្គ ដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៨ ។ វគ្គទាំង ៨ នេះមានសូត្រ ដ៏ប្រសើរ ៨០ មិនខ្វះ ដែលលោកចែកទុកហើយ ដោយប្រពៃមែនពិត ព្រះសូត្រណា ដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ប្រាសចាកមន្ទិល មានចក្ខុ ទ្រង់សំដែងហើយ បណ្ឌិតទាំងឡាយ អ្នកមានសទ្ធា បាន ពោលព្រះសូត្រនោះ ថាជាឧទាន ។

ចប់ ឧទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទកបាឋោ

បឋមោ ភាគោ

មាតិកា អង្កេ

ខុទ្ទកបាឋេ	សរណគមនំ	១
	ទសសិក្ខាបទំ	១
	ទ្វត្តឹសាការោ	២
	សាមណេរបញ្ហា	៣
	មង្គលសុត្តំ	៤
	រតនសុត្តំ	៦
	តិរោកុឌ្ឌកណ្ឌំ	១២
	និធិកណ្ឌំ	១៥
	ករណីយមេត្តសុត្តំ	១៨
ធម្មបទគាថាយ	យមកវគ្គោ បឋមោ	២១
	អប្បមាទវគ្គោ ទុតិយោ	២៥
	ចិត្តវគ្គោ តតិយោ	២៨

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋ

ភាគទី ១

មាតិកា ទំព័រ

ខុទ្ទកបាឋ	សរណគមន៍	១
	សិក្ខាបទ ១០	១
	អាការៈ ៣២	២
	សាមណេរបញ្ហា	៣
	មង្គលសូត្រ	៤
	រតនសូត្រ	៦
	តិរោកុឌ្ឌកណ្ឌ	១២
	និធិកណ្ឌ	១៥
	ករណីយមេត្តសូត្រ	១៨
ធម្មបទគាថា	យមកវគ្គ ទី ១	២១
	អប្បមាទវគ្គ ទី ២	២៥
	ចិត្តវគ្គ ទី ៣	២៨

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា			អង្កេ
ធម្មបទគាថាយ	បុប្ផវគ្គោ	ចតុត្ថោ	៣០
	ពាលវគ្គោ	បញ្ចមោ	៣៤
	បណ្ឌិតវគ្គោ	ឆដ្ឋោ	៣៧
	អរហន្តវគ្គោ	សត្តមោ	៤០
	សហស្សវគ្គោ	អដ្ឋមោ	៤៣
	បាបវគ្គោ	នវមោ	៤៦
	ទណ្ឌវគ្គោ	ទសមោ	៤៩
	ជរាវគ្គោ	ឯកាទសមោ	៥២
	អត្តវគ្គោ	ទ្វាទសមោ	៥៥
	លោកវគ្គោ	តេរសមោ	៥៧
	ពុទ្ធវគ្គោ	ចុទ្ទសមោ	៥៩
	សុខវគ្គោ	បណ្ណរសមោ	៦៣
	បិយវគ្គោ	សោឡសមោ	៦៥
	កោធវគ្គោ	សត្តរសមោ	៦៧
	មលវគ្គោ	អដ្ឋារសមោ	៧០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ធម្មបទគាថា	បុប្ផវគ្គ	ទី ៤	៣០
	ពាលវគ្គ	ទី ៥	៣៤
	បណ្ឌិតវគ្គ	ទី ៦	៣៧
	អរហន្តវគ្គ	ទី ៧	៤០
	សហស្សវគ្គ	ទី ៨	៤៣
	បាបវគ្គ	ទី ៩	៤៦
	ទណ្ឌវគ្គ	ទី ១០	៤៩
	ជរាវគ្គ	ទី ១១	៥២
	អត្តវគ្គ	ទី ១២ . ..	៥៥
	លោកវគ្គ	ទី ១៣. ...	៥៧
	ពុទ្ធវគ្គ	ទី ១៤. ...	៥៩
	សុខវគ្គ	ទី ១៥	៦៣
	បិយវគ្គ	ទី ១៦	៦៥
	កោធវគ្គ	ទី ១៧......	៦៧
	មលវគ្គ	ទី ១៨ .. .	៧

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា			អង្កេ
ធម្មបទគាថាយ	ធម្មដ្ឋវគ្គោ	ឯកូនវីសតិមោ	៧៥
	មគ្គវគ្គោ	វីសតិមោ	៧៨
	បកិណ្ណកវគ្គោ	ឯកវីសតិមោ	៨១
	និរយវគ្គោ	ទ្វាវីសតិមោ	៨៥
	នាគវគ្គោ	តេវីសតិមោ	៨៨
	តណ្ហាវគ្គោ	ចតុវីសតិមោ	៩១
	ភិក្ខុវគ្គោ	បញ្ចវីសតិមោ	៩៨
	ព្រាហ្មណវគ្គោ	ឆព្វីសតិមោ	១០៦

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស	បឋមសុត្តំ	១១៣
	ទុតិយសុត្តំ	១១៤
	តតិយសុត្តំ	១១៦
	ចតុត្ថសុត្តំ	១១៨
	បញ្ចមសុត្តំ	១១៩

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា			ទំព័រ

ធម្មបទគាថា ធម្មដ្ឋវគ្គ ទី ១៩ . . . . . . ៧៥
មគ្គវគ្គ ទី ២០ . . . . . . ៧៨
បកិណ្ណកវគ្គ ទី ២១ . . . . . . ៨១
និរយវគ្គ ទី ២២ . . . . . . ៨៥
នាគវគ្គ ទី ២៣ . . . . . . ៨៨
តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤ . . . . . . ៩១
ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥ . . . . . . ៩៨
ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦ . . . . ១០២

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឧទាន

ឧទាន ពោធិវគ្គ ទី ១ បឋមសូត្រ ១១៣
ទុតិយសូត្រ ១១៤
តតិយសូត្រ ១១៦
ចតុត្ថសូត្រ ១១៨
បញ្ចមសូត្រ ១១៩

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេ
ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ	១២០
សត្តមសុត្តំ	១២២
អដ្ឋមសុត្តំ	១២៣
នវមសុត្តំ	១២៤
ទសមសុត្តំ	១២៦
ទុតិយស្ស មុចលិន្ទវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ	១៣៣
ទុតិយសុត្តំ	១៣៤
តតិយសុត្តំ	១៣៧
ចតុត្ថសុត្តំ	១៣៧
បញ្ចមសុត្តំ	១៤០
ឆដ្ឋសុត្តំ	១៤១
សត្តមសុត្តំ	១៤៣
អដ្ឋមសុត្តំ	១៤៥
នវមសុត្តំ	១៥៣
ទសមសុត្តំ	១៥៤

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ឧទាន ពោធិវគ្គ ទី ១	ឆដ្ឋសូត្រ	១២០
	សត្តមសូត្រ	១២២
	អដ្ឋមសូត្រ	១២៣
	នវមសូត្រ	១២៥
	ទសមសូត្រ	១២៦
មុចលិន្ទវគ្គ ទី ២	បឋមសូត្រ	១៣៣
	ទុតិយសូត្រ	១៣៤
	តតិយសូត្រ	១៣៧
	ចតុត្ថសូត្រ	១៣៧
	បញ្ចមសូត្រ	១៤០
	ឆដ្ឋសូត្រ	១៤១
	សត្តមសូត្រ	១៤៣
	អដ្ឋមសូត្រ	១៤៥
	នវមសូត្រ	១៥៣
	ទសមសូត្រ	១៥៤

មាតិកាបដ្ឋាន

មាតិកា	អង្កៃ
ទុកាន តតិយស្ស នន្ទវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ	១៥៩
ទុតិយសុត្តំ	១៦០
តតិយសុត្តំ	១៦៧
ចតុត្ថសុត្តំ	១៧៤
បញ្ចមសុត្តំ	១៧៥
ឆដ្ឋសុត្តំ	១៧៦
សត្តមសុត្តំ	១៧៨
អដ្ឋមសុត្តំ	១៨១
នវមសុត្តំ	១៨៥
ទសមសុត្តំ	១៨៩
ចតុត្ថស្ស មេឃិយវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ	១៩២
ទុតិយសុត្តំ	២០១
តតិយសុត្តំ	២០២
ចតុត្ថសុត្តំ	២០៥
បញ្ចមសុត្តំ	២០៩

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣	បឋមសូត្រ	១៥៩
	ទុតិយសូត្រ	១៦០
	តតិយសូត្រ	១៦៧
	ចតុត្ថសូត្រ	១៧៤
	បញ្ចមសូត្រ	១៧៥
	ឆដ្ឋសូត្រ	១៧៦
	សត្តមសូត្រ	១៧៨
	អដ្ឋមសូត្រ	១៨១
	នវមសូត្រ	១៨៥
	ទសមសូត្រ	១៨៩
មេឃិយវគ្គ ទី ៤	បឋមសូត្រ	១៩២
	ទុតិយសូត្រ	២០១
	តតិយសូត្រ	២០២
	ចតុត្ថសូត្រ	២០៥
	បញ្ចមសូត្រ	២០៩

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កៃ
៙ទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយវគ្គស្ស	ឆដ្ឋសុត្តំ ...	២១៣
	សត្តមសុត្តំ ...	២១៤
	អដ្ឋមសុត្តំ	២១៥
	នវមសុត្តំ ...	២២២
	ទសមសុត្តំ ...	២២៣
បញ្ចមស្ស សោណាត្តវគ្គស្ស	បឋមសុត្តំ	២២៥
	ទុតិយសុត្តំ	២២៦
	តតិយសុត្តំ	២២៨
	ចតុត្ថសុត្តំ	២៣៣
	បញ្ចមសុត្តំ ...	២៣៤
	ឆដ្ឋសុត្តំ	២៤៩
	សត្តមសុត្តំ	២៥៩
	អដ្ឋមសុត្តំ	២៦០
	នវមសុត្តំ	២៦១
	ទសមសុត្តំ	២៦២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា			ទំព័រ
ខុពាន	ជប្បន្នវគ្គ ទី ៦	បឋមសូត្រ	២៦៤
		ទុតិយសូត្រ	២៧៤
		តតិយសូត្រ	២៨០
		ចតុត្ថសូត្រ	២៨០
		បញ្ចមសូត្រ	២៨៩
		ឆដ្ឋសូត្រ	២៩៤
		សត្តមសូត្រ	៣០០
		អដ្ឋមសូត្រ	៣០១
		នវមសូត្រ	៣០៣
		ទសមសូត្រ	៣០៤
	ចូឡវគ្គ ទី ៧	បឋមសូត្រ	៣០៧
		ទុតិយសូត្រ	៣០៨
		តតិយសូត្រ	៣០៩
		ចតុត្ថសូត្រ	៣១០
		បញ្ចមសូត្រ	៣១១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ទានបូជ្យវគ្គ ទី ៧	ឆដ្ឋសូត្រ	៣១២
	សត្តមសូត្រ	៣១៣
	អដ្ឋមសូត្រ	៣១៤
	នវមសូត្រ	៣១៤
	ទសមសូត្រ	៣១៧
បាដលិគ្គាមិយវគ្គ ទី ៨	បឋមសូត្រ	៣២០
	ទុតិយសូត្រ	៣២១
	តតិយសូត្រ	៣២១
	ចតុត្ថសូត្រ	៣២៣
	បញ្ចមសូត្រ	៣២៤
	ឆដ្ឋសូត្រ	៣៣៤
	សត្តមសូត្រ	៣៤៥
	អដ្ឋមសូត្រ	៣៤៧
	នវមសូត្រ	៣៥០
	ទសមសូត្រ	៣៥២

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា ... អង្កេ

ទានេ សត្តមស្ស ឫទ្ធិវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ . . . ៣១២
សត្តមសុត្តំ . . . ៣១៣
អដ្ឋមសុត្តំ . . . ៣១៤
នវមសុត្តំ . . . ៣១៤
ទសមសុត្តំ . . . ៣១៧
អដ្ឋមស្ស បាដលិគាមិយវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ ៣២០
ទុតិយសុត្តំ ៣២១
តតិយសុត្តំ ៣២១
ចតុត្ថសុត្តំ ៣២៣
បញ្ចមសុត្តំ ៣២៤
ឆដ្ឋសុត្តំ ៣៣៤
សត្តមសុត្តំ ៣៤៥
អដ្ឋមសុត្តំ . . ៣៤៧
នវមសុត្តំ ៣៥០
ទសមសុត្តំ ៣៥២

វិសុទ្ធាវិសុទ្ធបត្តំ

វិសុទ្ធបាឋោ	អវិសុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	រជ្ជុលេខាយំ
អារតិ វិរត	អារតិ វិរតិ	៥	១៤
ជិនំ	ជិតំ	៤៤	៧
ផុសេយ្យ	ផុសេយ្យំ	៥០	១២
ឋិតិ(១)	ឋិតិ	៥៣	៣
អបរត្ថា	អបិរត្ថា	៥៤	១១
អវេរ	អវេរី	៧៥	៨
បរវជ្ជេតិ	បរិវជ្ជេតិ	៧៧	៨
អរិយាតិ	អរិយោតិ	៧៧	១១
បរសប្បន្តិ	បរិសប្បន្តិ	៩៣	១១
វជ្ជតិ	វិជ្ជតិ	១០២	៧
ជជាហិ	ជជាហិ	១០៤	៦
ភូទេសុ	ភូតេសុ	១០៧	២
និពាសយំ	និពាសាសំ	១០៧	១៣
វប្បសន្ន	វិប្បសន្ន	១០៨	៦
សុត្តន្តបិដក	សុត្តន្តបិដកេ	១២០	១

វិទ្ធាវិរុទ្ធបត្តិ

វិរុទ្ធបាឋ	អវិរុទ្ធបាឋ	អង្កេ	បង្តិលេខាយំ
ទេវត្តាតិ	នេវត្តាតិ	១៣០	១២
យតា	យតោ	១៣០	១៤
សមស្សោតិ	សម្មស្សោតិ	១៣៣	១៧
មាណវុកវណ្ណំ	មាណវកវណ្ណំ	១៣៤	១៦
ភេសន្តិ	ភេសេន្តិ	១៣៨	១៥
វិហេសេន្តិ	វិហេសន្តិ	១៣៨	១៩
បរិស្ស នោ	បរិស្ស់ នោ	១៤០	១២
ទុតិយម្ប	ទុតិយម្បិ	១៤១	១៤
ពេ(១)	ពេ	១៥២	៣
អាមនេហិ	អាមន្តេហិ	១៦០	១៧
សខ្យម្ប	សំខ្យម្បិ	១៦៣	៤
សបិ្បានំ	សិប្បានំ	១៨៧	១១
បធានត្តិកស្ស	បធៈនត្តិកស្ស	១៩៣	៣
អាយស្មា	អាយស្មា-	១៩៣	៥
បធានត្តិកស្ស	បធានត្តិកស្ស	១៩៣	១៧

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	រជ្ជុលេខាយំ
សរេគា	សរេក	២០៣	១២
តុត្តស្ស	បតុត្តស្ស	២១៣	១
សត្តា	សត្ថា	២២២	១២
បុត្តោ	មុត្តោ	២២៤	៣
សោណត្ថេរ	សោណត្ថេរ	២៣៧	១
ឆដ្ឋសុត្ត	ឆដ្ឋសុត្តំ	២៤៩	១
ឆដ្ឋសុត្ត	ឆដ្ឋសុត្តំ	២៥១	១
គប្ប	គប្បំ	២៦៧	២
រមណិយ	រមណីយំ	២៦៧	១២
គប្ប	គប្បំ	២៦៨	៧
ហុជញ្ញំ	ពាហុជញ្ញំ	២៧៣	១៥
សច្ច	សច្ចំ	២៨៣	១២
ជីវ	ជីវំ	២៨៣	១៦
ឯវំក	ឯវំក .	២៨៤	៨
ជ ន្ទា	ជបូន្ទា	២៨៥	១៧

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បង្តិលេខាយំ
ជប្បន្នវគ្គ	ជប្បន្នវគ្គស្ស	២៩៣	១
ឧទានេ ឆដ្ឋស្ស	សុត្តន្តបិដកេ		
ជប្បន្នវគ្គស្ស ឆដ្ឋស្សុត្តំ ខុទ្ទកនិកាយស្ស			
	ឧទានំ	២៩៦	១
ដ្ឋស្ស	ឆដ្ឋស្ស	២៩៩	១
ជប្បន្នវគ្គស្ស	ជប្បន្នវគ្គស្ស	៣០១	១
ឧ នសាក	ឧបដ្ឋានសាក	៣០២	១៨
វេឡាយ	វេឡាយំ	៣០៣	១៧
បេវតានិ(១)	បេវតានិ	៣០៤	៣
សតន្តបិដកេ	សុត្តន្តបិដកេ	៣០៨	១
សតមស្ស	សត្តមស្ស	៣១១	១
អវសិដ្ឋ	អវសិដ្ឋំ	៣២៧	៣
វប្បសន្នំ	វិប្បសន្នំ	៣៣១	១២
ីសតិ	វីសតិ	៣៤៩	១៧
បាដលិគ្គាមិយា	បាដលិគាមិយា	៣៥១	១៤

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
នូវយក	យកនូវ	១៦	១៧
ប្ញកុំតាន់	កុំប្ញតាន់	២២	១៧
គ្រហស៍	គ្រហស្ថ	៥៦	១៦
ឲបសម្បន្ន	ឲបសម្បទា	៥៦	១៧
គរូកាបតិ	គរុកាបត្តិ	៥៦	១៧
សឹល	សីល	៥៦	១៨
សេក្ដី	សេចក្ដី	៦៤	១៧
រីរាយ	រីករាយ	៩៣	១១
មាន១	មាន១២	១១១	១៤
មាន១	មាន១២	១១១	១៥
រពឹង	រំពឹង	១១៤	១៧
ទុតិយ	តតិយ	១១៧	១
សុន្តត	សុត្តន្ត	១១៨	១
បតុត្ថ	បញ្ចម	១.១៩	១
ហប	ហុច	១២២	១៥

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
បពិ	បពិត្រ	១៤៩	៦
វិេក	វិវេក	១៣៤	១៥
គ្រាន់តែ	គ្រាតែ	១៥១	១៧
(៨៦)	(៦៨)	១៦២	៨
ជនប	ជនបទ	១៦៣	៣
ភិក្ខុនិ	ភិក្ខុនី	២០៩	៧
ឈើបាក	ឈើបាក់	២១២	១២
ប្ដេជា	ប្ដេជ្ញា	២១៧	១០
(១០២)	(១១២)	២២៨	២
គោក	ក្រោក	២៣៤	១៤
ម្នាលភិក្ខុទាំងនេះ	ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយនេះ	២៣៨	១៥
រប់ព្វាល	រប់បព្វាល	២៣៩	១៤
ហ្បូគេគាប	ហ្បូរគេគាប	២៤០	៥
សភាពមិន	សភាព	២៤២	១៣

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស–ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ព្រះអរហ	ព្រះអរហន្ត	២៤៨	២
សត្វតាំ	សត្វតាំង	២៤៨	៤
ខ្វ	ខ្វះ	២៤៨	៦
ដល	ដែល	២៧២	៦
ដកបណា	នៅមិនទាន់មាន ដកបណា	២៧២	១៨
ព្រហ្មចារិយធម៌	ព្រហ្មចរិយធម៌	២៧៣	១២
ម្រែក	អម្រែក	២៧៥	៩
ពាកក្យ	ពាក្យ	២៩៨	៣
ិបរញ្ញាដក	បរិញ្ញាដក	២៩៩	១៤
ប្តើម	ផ្តើម	៣០០	១៣
ទ្បើយ	ឡើយ	៣០៣	៧
ដមាន	ដឹមាន	៣០៧	១១
សារបុត្ត	សារីបុត្ត	៣០៨	១១
នង	នឹង	៣៤១	១៤

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :

Printing costs were met through the gift of

Hanazono University
President　Taitsu Kono
8-1 Tsubonouchi-cho, Nishinokyo, Nakagyo-ku, Kyoto 604 Japan

この本は次の方によって復刻されました。

花園大学 学長　河野太通
〒604　京都市中京区西ノ京壺ノ内町8-1
☎075-811-5181(代)

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL. 52 (of 110 volumes total)
"SUTTANTA PITAKA"
Published by the Buddhist Institute, Phnom Penh
Reproduced with the kind cooperation of the
TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE
First edition December 8, 1994
Printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・第52巻スッタンタピタカ（経部）

発　　行：プノンペン仏教研究所
復刻救援：カンボジア版トリピタカ(南伝大蔵経)復刻救援委員会
発　　行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社
製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

INSTITUT BOUDDHIQUE